Speculuz pegri-
naꝝ qōnuz eruditiſſimi viri
Bartholomei ſybille Mo
nopolitāi: ordis p̄dicatoꝝ
ſacre theologie profeſſoris.

Tres decades cōplectēs: in
qbus varie qōnes de aīab⁹
rōnalib⁹ i ꝯiūcto: ⁊ ſeparatꝫ.
Deqꝫ angelis bōis ⁊ malis
multiſqꝫ alijs ſcitu digniſſi-
mis: ⁊ ad ipſas rñſiones po
nūtur. Ex vaſtis ⁊ viuaciſſi-
mis Theologoꝝ: Juriſpōti
ficū: Phōꝝ ac Aſtrologo-
rū: cāpis ⁊ floꝛib⁹ excerptū.
Quod ſtudioſis qbuſcūqꝫ:
⁊ aiaꝝ curā agētibus nō mi
nus vtile qꝫ neceſſariū eſt.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

Ad inuictiſſimũ ac illuſtriſſimũ principẽ Alfonſum de Aragonia Ducẽ Calabrie / fratris Bartholomei Sybille Monopolitani Theologie ⁊ ordinis pdicatoꝝ minimi ꝓfeſſoris. Prefatio in aiaꝝ rõnaliũ in cõiuncto ⁊ ſeparataꝝ bonorum ⁊ malorum demonum Tres decades.

Conſueuerũt fere oẽs inclyte dux Alfonſe q pclara aliqua maiuſculis lucubrationib⁹ annotaſſent. Eminẽtiori ⁊ clariori cuipiã pricipi / aut viro illa offerre atq dicare. Tum ſibi dñoꝝ aios gratificãdi ⁊ cõciliãdi gra / Tum vt grecoꝝ aut Romanoꝝ ꝯſuetudine mortalẽ pricipẽ i deos ſic trãſferre liceret / q̊ ẽt eoꝝ ſcripta hõeſti⁹ ſic i publicũ exirẽt / ⁊ cũ nouitatis gra / auctoritatẽ quoq apõ lectorẽ hrẽt. Sic Verg. Octauio. Sic Lucanũ Neroni / Sic Pli. Veſpaſiano / ac Statium nrm Domitiano ſua ſcripta ſacraſſe ꝯpim⁹. Ego vo q iure oĩ poſt deũ ⁊ diuũ Dñicũ poſt piũ ac xpianiſſimũ regẽ prez tuũ / Ferdinãdũ ipſo obnoxi⁹ ⁊ aſcript⁹ ſũ tuo / Cũ relaxãdi ai gra ſupiorib⁹ tpib⁹ ex vaſtis theologoꝝ / iuriſpõtificũ / phoꝝ ac aſtrologoꝝ cãpis ð aiab⁹ rõnalib⁹ i ꝯiũcto ⁊ ſepatis / deq ãgelis bõis ⁊ malis / tres petitionũ decades collegiſſez / tuo potiſſimũ noi illas dicar ꝯſtitui / vt q̄ p ſeſe obſcur erãt / mirifico tuo illuſtrarent fulgoꝛ / ⁊ fierẽt te ſuſcipiẽte pcioſe. At dicet qſpiã. Quid cũ theologis / iurib⁹ / phis ⁊ aſtrol. Alfonſo duci Calabrũ i maximis belli ac pacis negocijs exẽcitato / quẽ i armis velut alterũ Martẽ hoſtes exhorruẽ / quẽ hãnibal apõ ãtiochũ int Alexandrũ ⁊ Pyrrhũ locare potuiſſet / quẽ nũc ceu pacis aut belli arbitrũ / vniuerſa hz ⁊ reuerer Italia. Huic ego ſic rñſũ veliz. Alfonſuz Ducẽ nõ min⁹ ſacris romaniſq lrĩs q̄ȝ armis atq militia dlectari. Quõ.n.res toties tumultuant Italie ſubacq diuerſaꝝ gtiũ copijs ad finẽ pricipũ ⁊ obſeqũ rdegiſſet. Quõ rgnũ auitũ ſeditõib⁹ ⁊ iteſtis bell' afflictũ pri ⁊ ſibi reddidiſſet pacatũ niſi ſapia q̄ dinis ⁊ hũanis lrĩs edocet / emituiſſet / niſi

iuris b9 ac libalib9 artib9 floret. q pl9 certe pferſit pncipi teſte vegetio iad obtinẽdã victoriã q robur militũ aut ſtrenue pugnãtiũ iduſtria. Adde q; virtutũ veſtigia i ve tẽp pncipũ emulat9 ceu Alex. Ariſt. Clau. Nero Luciũ Senec. Trayan9 Plu. Alfõſus rex regũ au9 ſu9 Michae lẽ Epilã Theolog. z Ant. Panbozmitã. Ferdiñ. pr bẽri cũ pbmq; diuinũ. Sic Alfõſus dux nr domi foriſq; cla riſſimos bẽat viros i oi ſapia eruditos i cũ qb9 lectitar pferre i z aſtu pſepe arguere pſueuit i q; ad erigẽdas diſciplinas i fouẽdaq; ſtudia i velut alt Ptolome9 phila del. rex egyptii i vna cũ pr̃e fge Ferdi. bibliothecã oiuz librorũ gñe oznatiſſimã erexerit. Tibi g pn. Alfon. dux inuicte / q ſcl'z i z regnũ pris ac tuũ / q barbaras ẽt gẽ tes radio tuaꝝ reꝝ geſtaꝝ exoznas i z velut clariſſimũ qddã ſyd9 illuſtras i pſnte libellũ hũc dđicaui i quẽ ſpecu lũ pegriaꝝ qõnũ noiar pſtitui. Quẽ tibi ſi gratũ fuiſſe pſenſero fauoꝛ ac dignitate tua excitar me poteris ad maioꝛa. Val'. columẽ z gẽma pn. cap. z qõ. I. Decadis

PRIMVM CAPVT EST. Vnde / vbi z quando ſint facte aut create anime rationales i ſub quo ſeptem queſtiuncule ſoluentur.

Pria. Si aie rõnales ſint facte ex ẽẽntia dei / vt dixit Parmenides z Marcus Terentius Varro. rij.
Secunda / Si omnes ſint create ab initio ſimul cuz an gelis in celo empyreo / vt dixit Origenes. xij.
Tertia / Si traducant de nouo ex ſemine ſimul cũ coz pus humanũ ſeminatur i vt dixit Cyrillus. xiiij.
Quarta i Si quas dicim9 aias nõ ſint aie / ſz demones ſpũs apoſtate i icluſis coꝛpibus / vt ibi purgent zc. xv.
Quinta / Si qõ verũ eſt i oꝛganizato coꝛpe i ſucceſſiue i ſi mul infundendo / ex nihilo creentur a deo. xv.
Sexta: ſi de9 rõnabil'r agat coopãs i aiab9 coit' illiciti. 16
Septia i quare de9 creauerit z ſemp creet aias quaru z multas pſciuit peccatrices z dãnãdas i z ſimile qrit Au gu. de ãgelis ia pncipio creatis i ſtatim ã deo auerſis. 16.

SECVNDVM CAPVT EST De immortalitate aiaꝝ ſub quo decē q̄ſtiuncule ſoluunt̄.
Prima/ſi aie rōnales ſint imortales. xvij.
Secunda: Si vas hoc fictile: corpus humanū: anime perfectibile corruptum ⁊ incineratum reſurget iterū ⁊ viuificabitur. xxij.
Tertia: Cū reſurrectio corpoꝝ: ſꝫ fidē i fine mūdi: ſit futura: q̄rit̄ ſi verꝫ ſit ꝙ mūdus bēat terminari. xxvij.
Quarta: Si mūdo vel alicui creature: repugnet ſimpliciter eſſe ab eterno. xxxj.
Quinta: Si aia morientē hoīe deſinat informare ſucceſſiue. partē poſt partem corpis. an forte oēs ptes ſimul in eodem inſtanti informare deſinat. xxxj.
Sexta: An poſſit ꝯtigere ꝙ corde iā mortuo aia adhuc īformaret aliquā aliā ptē: vl' aliō mēbrū corpis. xxxij.
Septima. Aia. exiēs de corpore ad quā differētiā poſitionis naturaliter exeat an ſurſum an deorſū: dextrū vel ſiniſtrum: ante vel retro. xxxij.
Octaua: Anima exiens de corpore: ad quos terminos vadit: an de luce ad tenebras: vel de tenebris ad lucē: ō gaudijs ad triſtitiā: vl' de triſtitia ad gaudia. xxxiij.
Nona: An iudicium particulare anime egredientis de corpore fiat a chriſto corporaliter: an ab angelis cuſtodibus animarum. xxxiiij.
Decia: An a pmo inſtāti: nō eē hoīs vſꝙ ad ei⁹ iudiciū particulare: ſit aliqđ interuallū ⁊ ſpaciū tpis. xxxv.
TERTIVM CAPVT Eſt de receptaculis poſt exitū animaꝝ: ſub quo ſeptē q̄ſtiōes ſoluunt̄.
Prima queſtio eſt ſimplex: de nūero receptaculoꝝ animaꝝ poſt earū a corporib⁹ egreſſuꝫ. xxxv.
SECVNDA QVESTIO EST DE CELO empyreo primo receptaculo aiaruꝫ feliciū: ſub qua nouē queſtiuncule ſoluuntur.
Pria: Si celū empyreū ſcdm veritatē reperiat̄. xxxvj.
Scda. Quid ſit ſcdm theologos celū empyreū. xxxvj.

Tertia: Quid eſt dos ſpiritualis animarum ⁊ corporum beatorum in celo empyreo. xxxviij.
Quarta: Quot ſũt dotes aiaꝝ ĩ celo empy. exiſtiũ. xl.
Quīta: ꝙ ſunt dotes corporũ in celo empyreo glorificatorum. xlj.
Sexta: Si dotes animaruꝫ in celo empyreo: ſint idem cum beatitudine ipſarum. xliiij.
Septima: Si vltra dotes quicꝙ̄ aliud ĩ celo empyreo requiratur neceſſario ad verã beatitudinẽ. xliiij.
Octaua: Si quinꝙ ſenſus exteriores in glorificatis corporibus in celo empyreo beatificabũtur. xlv.
Nona: Quid ⁊ ꝙ ſunt aureole quaſi paſernales martyꝝ: ꝯfeſſoꝝ/⁊ virginũ in celo empyreo. xlix.

TERTIA QVESTIO EST DE INFERNO. ſecundo receptaculo animarũ/ſub qua tredecim. q. ſoluuntur.

Prima ſi infernns poſt mortem reperiatur ſecunduꝫ rei veritatem / an ſit in fictione ad terrendum laicos ⁊ temporalia bona ab eis extorquendum. lj.
Scḋa: Si locus ⁊ ſitus inferni ſit in centro terre. lvj.
Tertia: Si alibi ꝙ̄ in cẽtro terre repiant̃ in ſupficie terre loca in quibꝰ anime dãnatoꝝ penas luãt. lviij.
Quarta: Quis ordo ⁊ q̃ habitudo ẽ ſub terra triũ locoruꝫ penalium. ſ. purgatorij: limbi/⁊ ſinus Abrahe vel ſanctorum ad infernum. lix.
Quinta: Que eſt maior regio locorum penaliũ. lix.
Sexta: Que eſt diuturnior regio eorum. lx.
Septia: ꝙ carceres ſeu mãſiões hẽt regio iferna. lx.
Octaua/ Si ignis inferni ſit corporeus vel ſimilitudinarius vel imaginarius. lxj.
Nona quõ demones ⁊ aie ſpirituales ſeparate poſſint ab igne inferni corporali pati ⁊ cruciari. lxij.
Decima/quõ differãt ignis inferni ⁊ huiꝰ mũdi. lxiij.
Vndecima: Quõ corpus hũanũ poterit poſt iudiciuꝫ incõſumptibiliter ꝑpetuo in igni ſubſiſtere. lxiiij.

Duodecia quot penaꝝ gña reperiunť i inferno. lxvj.
Tertiadecima: An per ſuffragia viuoꝝ fideliũ minui vel abbꝛeuiari poſſit pena inferni. lxvij.

QVARTA QVESTIO EST DE PVRGAtoꝛio tertio receptaculo animaꝝ: ſub qua quindecim queſtiuncule ſoluuntur.

Pꝛima: Si locus purgatoꝛij in cẽtro terre vere eẽ reperiať an ſit: fictio ecclie militãtis clericoꝝ ad emũgẽdũ tẽpoꝛales redditus ꝛ elemoſynas laicoꝝ. lxxiij.
Secũda: Si p̃ter pꝛincipale in centro terre purgatoꝛiũ reperiatur etiam in ſuperficie terre locus vbi purgentur anime mediocriter bonoꝛum. lxxix.
Tertia: ſi in purgatoꝛio remittanť aliqua pctã quãtũ ad culpã/ꝛ oĩs reat⁹ pene vẽiali ꝛ moꝛtali ðbite. lxxx.
Quarta: Si pene purgatoꝛij excedãt oẽm tẽpoꝛalẽ penam huius vite/ꝛ que ꝛ quot ſunt ille pene. lxxxj.
Quinta: que differentia eſt inter ignem inferni ꝛ ignẽ purgatoꝛij. lxxxiij.
Sexta: Si pena purgatoꝛij tam grandis ſit ab his que ibi purganť volũtarie ſumpta. lxxxiiij.
Septima: An anime ibidem per impatientiam in penis vel per aliquẽ alium actum peccare poſſint moꝛtaliter vel ſaltem venialiter. lxxxv.
Octaua: An anime in purgatorio penas patienter ferendo vel alio actu mereri poſſint citioꝛem liberationem a penis. lxxxv.
Nona: Quare dãnati vſq ad diẽ iudicij ꝑ impatiẽtiã in pẽis blaſphemãtes demerẽdo: crẽſcit coꝝ pena/ cũ ſint eiuſdẽ ſtatus vie ꝛ tempoꝛis quo.ſ.ad meritũ vel demeritu cũ aiab⁹ purgãdis ꝗ ante vel poſt iudiciu amplı⁹ mereri vel demereri nõ poſſunt. lxxxvj.
Decima: Quare ſola aia patiať penas purgatoꝛias ꝑ peccatis a toto hoie cõmiſſis in mũdo/ꝛ nihil corp⁹ penarũ luat ante vel poſt reſurrectionẽ. lxxxvj.
Vndecima: Si aie moꝛtuoꝝ i purgatoꝛio recipiũt cõ

ſolationem ex operibus viuoꝝ fidelium. lxxxvij.
Duodecima: An papa poſſit ex plenitudine ſue clauis iuriſditionis relaxare per indulgentias totū vel partē pene eius qui de facto eſt in purgatorio. lxxxix.
Tertiadecima: An papa de plenitudine ſue iudiciarie poteſtatis poſſit ligare vel abſoluere exiſtētem in purgatorio. xcj.
Quartadecima: an papa poſſit ex genere ſuo iudiciarie poteſtatis totū ſimul euacuare purgatoriū. xciij.
Quintadecia: An duo in purgatorio exiſtentes digni equali pena vn⁹ altero poſſit inde citi⁹ libari. xciiij.

QVINTA QVESTIO EST DE QVARto receptaculo animarum. ſ. de limbo paruulorum cum ſolo originali decedentium. Circa quam. vj. queſtiūcule ſoluuntur.

Prima: Quomodo differat limbus ſanctorum patrū vel ſinus abrahe a limbo puerorum. xciiij.
Scda: Qua pena puniunt in limbo pueri ſine baptiſmate: vel cū ſolo originali defuncti. xcv.
Tertia: Si i libo pueroꝝ ſit pēa ſenſus ⁊ demōes. xcvj.
Quarta: Quare cū xps in limbū deſcēdit: inde pueros ibidem exiſtentes non extraxit. xcvj.
Quinta: Si eis indulgentie valeant ⁊ ſi pro eis ſit orādum. xcvij.
Sexta: Si in die iudicij pueri non baptizati reſurgent in iudicio cum ceteris reſurgendis. xcvij.

SEXTA QVESTIO EST DE CAMPIS eliſijs: quinto poſt mortem receptaculo animarum. ſ. philoſophorum poetarum ⁊ machumetiſtarum ſub qua vna tantū. q. ſol. xcvij.
Vbi ſit locus camporum eliſiorum: ⁊ que ibidem reperiantur delitie. xcvij.

SEPTIMA QVESTIO EST DE PARAdiſo terreſtri loco tranſlatorum. Circa quaꝫ quattuor queſtiuncule ſoluuntur. xcviij.

Prima: An paradiſus terreſtris ſit locus in terra cor/
pore⁹ / an ſit figura ſpūal' btitudis i celo empyreo. 98
Secūda: in qua parte mūdi ⁊ terre ſit ſitus paradiſus
terreſtris. c.
Tertia: Quod ſunt qui in hūc ortum deliciaꝝ ⁊ volu/
ptatis paradiſum tranſlati fuerunt. cij.
Quarta: An penes ea circa q̄ attēdit ſalubritas regio
nū. Regio oriētalis cōiter īfideliū: eligibilior ſit ⁊ gra/
tior regionibus occidētalib⁹ cōiter chriſtianoꝝ. ciiij.

QVARTVM CAPVT EST. Si anime defun
ctorū exire poſſint receptacula deputata eis
videlꝫ de paradiſo: inferno: purgatorio: lim
bo: ⁊ de cāpis eliſijs: ⁊ apparere viuis. Circa qd̄. iiij.
q. ſoluuntur.

Prima: Si anime defunctoꝝ poſſint exire eorum rece
ptacula ⁊ apparere viuis. cv.
Secūda ſi xp̄iana aut gentili ꝓbatiōe aliquos ſpiritus
effectualiter apparuiſſe comperiatur. cvij.
Tertia: Si anime ſtatim egreſſe de corpore ſocient an
gelis bonis vel malis: ⁊ ab eis deducantur ſine mora
ad loca deputata eis. cviij.
Quarta: An liceat requirere morientē ꝙ ſibi reuelet
ſuum ſtatum poſt mortem. cix.

QVINTVM CAPVT EST. Si aīe dānate ꝓp
fugā ⁊ carētiā: miſeriaꝝ ⁊ penaꝝ eternaliū
poſſint appetere recta ratiōe ⁊ deliberatiua
nō eſſe: Circa qd̄. iiij. queſtiuncule ſoluentur.

Prima eſt: queſitū principale nunc ſupra poſitū. cix.
Secūda: Quot ſunt propter que mors occurrit appe/
tenda ſub ratione boni. cxj.
Tertia: An recta rōne eligibili⁹ ſit homini fideli appe/
tere nō eſſe q̄ꝫ peccare mortaliter aut venialiter. cxiij.
Quarta: Si fortis fortitudine politica debeat plus fu
gere peccatum oppoſitum fortitudini q̄ꝫ mortem cor
poralem. cxiiij.

SEXTVM CAPVT EST ſimplex. vnā tantū q̄ſtiūculā ſub ſe ꝯtinēs vz/ Si aīe ſepate cognoſcāt ⁊ ſciāt ea q̄ apd̄ nos viuos agunť. cxiiij.

SEPTIMVM CAPVT EST De cognitione animaꝝ ſeparataꝝ. Circa qd̄. iiii. q. ſoluenť.
Prima ſi aīe ſepate vbicūq; fuerit ſe cognoſcant ad inuicem ⁊ de modo quo ſe cognoſcūt. cxvj.
Secunda/ Si ad inuicē colloquātur ⁊ qūo. cxvj.
Tertia/ Si retineant poſt mortem ſcientias ⁊ virtutes acquiſitas ⁊ ſi in inferno damnate vtantur eis cuz delectatione. cxvij.
Quarta/ Si aīme dānatoꝝ: ante ⁊ poſt iudiciū videāt deū ⁊ angelos aīaſq; beatoꝝ ⁊ eoꝝ gloriaz. cxvij.

OCTAVVM CAPVT EST DE Perfectione anime rationalis rapte vel in extaſim poſite/ ſub quo ſeptem queſtiones ſoluūtur.
Prima queſtio eſt: Si anima rapta vel abſtracta a ſenſibus poſſit ex natura ſua diuinare aut futura cognoſcere/ ſub qua ſeptem queſtiuncule ſoluuntur.
Prima ſi diuinationes in animabus raptis inſint eis a natura. cxviij.
Secunda/ Vnde cauſatur in animabus extaſis ſiue raptus. cxix.
Tertia quotuplex eſt gradus extatice conuerſionis in deum ſeu contemplationis ſpiritualium. cxx.
Quarta/ An Plato ⁊ Ariſtoteles potuerit naturaliter tantā theologiam acquirere quantam Adam ⁊ Paulus in extaſim poſiti. cxxj.
Quinta/ Quare femine ſepius rapiunť q̄ mares/ ⁊ frequētius mulieribus fiūt reuelationes q̄ viris. cxxj.
Sexta/ An ꝓphetie ⁊ reuelationes vaticinantiū ⁊ quādoq; raptarum mulierum chriſto vere deuotarum/ vt puta Brigide: Catharine de ſenis ⁊ ſimiliū: haberi debeant pro indubitāter veris ⁊ predicari tanq̄ a ſpirituſancto edite. cxxij.

Septima: An vaticinia futurorum a Sybillis ꝛ quarũdam magarum ꝛ phitonissaruꝫ in populo gentili ſint credenda eis reuelata a ſpiritusancto ꝛ quare ſolis ſybilis mulieribus apud gentiles conceſſum eſt de chꝛiſto vaticinari ꝛ nulli alteri. cxxij.

S Ecũda qõ eſt ð ſõno coꝛpali: circa quã.iij.q.ſ.
Pꝛia qõ ſit ſomnꝰ coꝛpal' ꝛ vñ cauſat. cxxiij.
Scða | qõ ſit ſomnꝰ vniuerſal' ꝛ qõ ptiat'. 124.
Tertia | Vnde cauſatus eſt ſomnus. Adeꝫ pꝛincipio cũ nihil de dictis in ſupꝛa nunc queſtiuncula cauſantibꝰ ſomnum / nec fumalis euapoꝛatio cibi potuerit ad caput eiꝰ vel coꝛ aſcẽdere / nec i padiſo comederit añ foꝛmationẽ Eue. ꝛ quid vidit Adã in ſopoꝛe illo. cxxiiij.

TERTIA Queſtio eſt de ſomnijs ſiue apparitiõibꝰ phãtaſticis ſomnioꝝ. circa quã.vj.q.ſ.
Pꝛia. Quid ſit ſomniũ | ꝛ vnde cauſant' ſomnia | ſiue apparitiões phãtaſtice ſomnioꝝ. cxxv.
Secũda | ſi ſpiritus boni ꝛ mali poſſint apparere ꝛ immittere ſomnia viuis. cxxvj.
Tertia | Si ſpũs vel aie moꝛtuoꝝ poſſint i ſomnis monere ad bonũ | vel abducere a malo viuos | ꝛ ſi ſint ſeruande ꝛ exequende moꝛtuoꝝ monitiones. cxxvij.
Quarta / An ſomnia amentium ꝛ ſtultoꝛũ habeãt pꝛeſagium alicuius veri. cxxviij.
Quita | quare ſpũs bõi ñ clare erudiũt hoies p ſõnia / ſꝫ enigmatice ꝛ pboliſſe | cũ finis imiſſiõis ſõnioꝝ ſit ſignificato aliquo que ſciri vl' pſciri expedit hoibꝰ. 128.
Sexta | quare influxus ſpirituum in homines potius ꝛ cõmunius reſpicit ſomniũ ꝙ vigiliam. cxxviij.

QVARTA QVESTIO EST VNICA. ſ. quot ꝛ q ſunt q bñ ſomniãt ꝛ ſomniãdo diuinãt. 129.
QVINTA QVESTIO EST SIMPLEX. ſ. ſi dare fidem ſomnijs ſit licitũ. cxxix.
VI. q. vnica ẽ. ſ. vaticiari futura p ſomnia ſit pctm. 130
Septima queſtio duas habet queſtiunculas videlicet.

Pria/quare pueri ⁊ amētes qńqꝫ futura ꝓdicūt. 131.
Secūda/Quare animalia bruta aliquibus motibus ſuturos effectus oſtendunt. cxxxj.

NONVM CAPVT EST de imunitate ⁊ nobilitate itellectꝰ ⁊ volūtatis potētiaꝝ aie reſpectu corpoꝝ celeſtiū/ſub quo. vij. q. declarāt.

PRIMA q̄ſtio eſt de itellectu ⁊ volūtate reſpectu corporū celeſtiū/ ſub qua. v. q. ſoluunt.
Pria/ ſi volūtas ⁊ itellectꝰ potētie aie ratiōalis ſubdant ⁊ neceſſitent a corporibꝰ celeſtibꝰ. cxxxij.
Secūda/ſi ab aſtris vel alijs cauſis accidētalibꝰ vnus ſit altero acutioris ingenij vel tardioris. cxxxiiij.
Tertia/ſi ab aſtris vel alijs accidentibus vnus inclinetur ad vnā ſcientiā/⁊ alter ad alteram. cxxxiiij.
Quarta/quot ſūt cauſe accidātales ex qbꝰ acuitas ingenij ⁊ iclinatio ad diuerſas ſciētias ꝓueniūt. cxxxiiij.
Quinta/ Quis melius iudicat de bōitate ⁊ prauitate intellectuū medicus an aſtrologus. cxxxiiij.

SECVNDA qō eſt vnica ⁊ simplex vꝫ/ex impreſſiōe celeſtiū corpoꝝ cauſent i diuerſis regionibꝰ quaſi appropriata vitia ⁊ ꝟtutes/⁊ in hominibꝰ diuerſitas moꝝ. ſ. vitiorū ⁊ virtutū cxxxv.

TERTIA Qō eſt de fato/ an. ſ. aia rōnalis reſpectu volūtatis ⁊ actuū eius ſubdat ⁊ neceſſitet a fato/ſub qua. vij. queſtiūcule ſoluunt.
Prima/quid ſit fatum ſecundū poetas. cxxxvij.
Secunda/Quid ſit fatum ſecūdum philoſophos/ſtoicos/⁊ aſtrologos ⁊ quid/ipſi fato philoſophi/aſtrologi/⁊ ſtoici aſcribunt. cxxxviij.
Tertia. Quō ꝓdicti philoſophi/aſtrologi/ ⁊ ſtoici probant omnia ſubdi ⁊ neceſſitari a fato. cxxxviij.
Quarta/Quot ſunt ſacrilega de fato dogmata phoꝝ ⁊ quō a catholicis doctoribus reprobātur. cxxxix.
Quinta/Quō demonſtrant theologi non omnia ſubdi fato nec ſingula ab eo neceſſitari. cxlij.

Sexta quomodo reſpōdēt theologi ratiōibus auctoritatibus ⁊ exemplis philoſophorum male de facto ſupra. iij. queſtiuncula ſentientium. cxliiij.
Septima: qd ſit fatū ſm theolog. ⁊ q̄ ſm ipſos fato ſic vl' nō ſubdunt': ⁊ quō xp̄iani fatū catholice admittere pn̄t: ⁊ in qb⁹ ſm eos differt fatū a puidētia dei. cxlv.

QVARTA QVESTIO EST DE FORTVna. ſ. ſi ei ſubdantur humane ⁊ voluntarie electiones: ⁊ an caſuales euentus neceſſitent' ab ea: ſub qua quinq; de fortuna q̄ſtiuncule ſoluunt'.
Prima eſt: quid ſit fortuna ſecundum poetas ⁊ gentiles ⁊ quomodo eam pingunt: ⁊ quid adſcribūt: ei ⁊ in quibus male de fortuna ſentiunt. cxlvj.
Scđa eſt: quid ſit fortūa ſcđz phos ⁊ theologos. cxlvij.
Tertia eſt: quot ⁊ que ſunt faciētes homines fortunatos ⁊ infortunatos. cxlix.
Quarta eſt: quot ſunt conditiones fortune. cl.
Quinta eſt: an medici luſores milites agricole fortunentur ab aſtris in operibus ſuis. clj.

QVINTA QVESTIO EST DE PRATICA diuinatoria effectuum futurorum ex aſtris ⁊ imaginibus / ſiue in celo ſtellarum congregationibus ſub qua tres queſtiuncule ſoluūtur.
Prima ſi deus a principio in celo ſtellato / ideſt firmamento poſuit ſtellas ſcđm aliquas formas vel imagines animalium ⁊ ſpecierum mundi inferioris. clij.
Secūda ſi aliquo ratiōabili modo ⁊ nō ſupſticioſe tales imagīes trāſlate ſint ⁊ attribute ſtellis ī celo. cliij.
Tertia an ex aſtris ⁊ imaginibus talibus poſſit aliqua practica certa ⁊ diuinatoria effectuum / ⁊ futurorum euentuum haberi ab hominibus. clvj.

SEXTA QVESTIO EST SIMPLEX I VIdelicet an aſtrologi ex inſpectiōe Ylech ⁊ al/ codē ī locis plāetaꝝ vel gradib⁹ zodiaci / poſſint p̄e iudicare de lōgit. ⁊ breuitate vite natoꝝ. clvij.

SEPTIMA QVESTIO EST SIMPLEX: videlicet. An ab aſtrologis per ſolũ reſpectũ ad ſtatũ omniũ ſecundarum cauſarum agẽtiũ poſſit de futuris euentibus certũ ferri iudiciũ. clviij.

DECIMVM CAPVT EST DE BEATITVDINE ipſius aĩme rationalis. Circa quod ſex queſtiuncule ſoluentur.

Prima: in cuius actu potentiarum anime conſiſtat beatitudo eius: et hic de triplici opinione dicentiũ. clx.

Secunda: ſi in patria: id eſt in celo empyreo vna anima ſit beatior alia. clxiiij.

Tertia: ſi anima minus bona et doctior in patria ſit dignior anima meliori et minus docta. clxv.

Quarta: ſi ille qui in charitate habuit intenſiorẽ gradum ſine actibus martyrii: doctoratus: et virginitatis ſit beatior illo qui predictis actibus fuit decoratus cũ remiſſiore gradu charitatis. clxv.

Quinta: quot nominibus anima rationalis in ſcripturis nominatur. clxv.

Sexta: quare in microcoſmo. i. in paruo mũdo: q dicitur homo anima que eſt eius pars potẽtior et nobilior: nõ regit et dñat̃ corpori inuincibiliter et irreſiſtibiliter: ſicut in macrocoſmo. i. in maiori et latiori mũdo quẽ magnũ animal philoſophi vocauerũt: ſuperiora et potẽtiora et ſubtiliora corpora: regũt quodã ordine naturali irreſiſtibilr corpa hec iferiora et ĩfirmiora. 166.

¶ Secunde decadis bonorum angelorum

PRIMVM CAPVT EST DE ESSE ET eẽntia ipſorum ſub quo qnq; q̃ſtiũcule ſoluũt̃.

Pria: ſi ãgeli ſint cũ ethimolo. ipſorum. clxvij.

Scda: qd ſunt ſpirit⁹ quos ãgelos appellam⁹. clxviij.

Tertia: quot ſũt celeſtes ſpũs quos ang. voca. clxviij.

Quarta: quando fuerunt creati angeli. clxix.

Quinta: vbi creati fuerunt angeli. clxx.

SECVNDVM CAPVT EST SIMPLEX ⁊ tantū vnā queſtionē cōtinēs: videlicet. Si angelis ⁊ beatis: demonibus ⁊ damnatis: viatoribus: ⁊ in ipſo deo: ſit liberum arbitrium. clxix.

TERTIVM CAPVT EST de officio angeloꝝ circa hoīes: ſub quo. iiij. q̄ſtiūcule ſoluūtur.

Prīa / ſi āgeli ad cuſtodiā hominū depu. clxxij.

Secunda / quomodo dicantur angeli ad cuſtodiā hominum / vel ad aliam operationē mitti cum ſemper in celis ſint vidētes faciē patris. Mathei. 18. clxxiij.

Tertia / ſi ad omnium trium ierarchiarum angelos pertineat homines cuſtodire. clxxiiij.

Quarta / Quare indigēt hoīes cuſtodia infirmoꝝ angeloꝝ cū eis ſemꝑ adſit cuſtodia fortioris dei. clxxiiij.

QVARTVM CAPVT EST DE aſſiſtētia angelorum circa homines / ſub quo quattuor queſtiuncule ſoluuntur.

Prima / quibus hominibus alias hominū angeli ad cuſtodiam deputentur. clxxv.

Secunda / ſi ſingulis hominibus vnus vel plures angeli in cuſtodiam aſſignentur. clxxvj.

Tertia / ad quid hominibus angeli in cuſtodiam largiantur. clxxvj.

Quarta in quo ſtatu incipiat angelorum cuſtodia / et quo tempore terminetur. clxxvj.

QVINTVM CAPVT EST DE ceſſatione cuſtodie augmēto ⁊ decremēto gaudij angelorū. Circa quod tres queſtiūcule ſoluūtur.

Prima / ſi angeli deſerant homines quoꝝ cuſtodie deputantur propter preſcientiam aut obſtinationem cuſtoditoꝝ vel propter exiſtentiam eoꝝ in celo. clxxvij.

Secunda / ſi ex ſalute cuſtoditi creſcat gaudium angeli cuſtodientis. clxxvij.

Tertia / ſi angeli affligantur ⁊ doleant ex damnatione cuſtoditorum. clxxviij.

SEXTVM CAPVT eſt de vigilātia angeloꝝ circa ſalutē hoīu3 ſub quo .iij. q. ſoluunt.
Prima/ſi angeli boni ſint magis ſolliciti pro homine q̃ ſint cōtra eundē maligni ſpiritus. clxxviij.
Secūda/quare angeli amiciores hoib⁹ ⁊ fortiores demōib⁹/vt patet ex nūc ſupra ſoluta queſtiūcula pmitTūt ⁊ pmiſerūt hoīes ⁊ ſcōs viros vexari ⁊ ſupari q̄nq̧ a demōib⁹/mariē cū perditio cuſtoditi aſcribat̄ negligētie cuſtodiētis. vñ .iij. Reg. ij. dicit̄ cuidā. Cuſtodi virū iſtū/q ſi lapſus fuerit/erit aia tua ꝓ aia ei⁹. 179.
Tertia ſi āgeli boni timeāt cadere a deo p pctm̄. 180.

SEPTIMVM Caput eſt de potentia virtuali angeloꝝ. Circa quod .iij. q̄ſtiūcule ſoluunt.
Prima/ſi angeli poſſunt immutare potētias hominum interiores ⁊ exteriores. clxxx.
Secunda/ſi poſſunt cōſecrare corpus chriſti. clxxxj.
Tertia/ſi angelus bonus vel malus in figura hoīs ſacerdotis apparēs poſſit baptizare aut abſoluere. 181.

OCTAVVM Caput eſt de angeloꝝ virtute ⁊ reſpectu diſtā. loca. Circa qd̄ .v. q. ſoluunt.
Pria/quō vnus āgelus intelligat aliū. 182.
Secunda/q̄ ſit in angelis cogni. mat. ⁊ veſp. clxxxij.
Tertia/quō vnus angelus loqtur cū alio. clxxxij.
Quarta/quot modis pōt angelus loq cū hoib⁹. 183.
Quita/ſi diſtātia locat̄ īpediat locu. āge. ad lui. 183.

NONVM Caput eſt de potenti ⁊ ſagaci angeloꝝ reſiſtētia. Circa qd̄ .iij. q̄ſtiūcule ſoluūt.
Pria/quotuplex ſit preliū ⁊ pugna. āge. 183.
Secunda/ſi preliū angeloꝝ de quo ſcribitur Apoc. xij. fuerit reale ⁊ corporale vel intētionele ⁊ mētale. 184.
Tertia/de quo ⁊ qua mā̄ fuit p̄liū mich. cū drac. 184.

DECIMVM Caput eſt de aſſumptiōe hoium intra chō. ange. Circa qd̄ .ij. que. ſoluūtur.
Prima: ſi ad angeloꝝ collegiū poſt mortez homines aſſumantur. clxxxv.

Secunda. Si ſupra choros angelorum virgo Maria fuerit aſſumpta. clxxxvj.

Tertie decadis malorum angelorum

PRIMVM CAPVT EST DE eſſe ⁊ eſſentia ipſoꝝ. Circa quod ſex queſtiūcule ſoluūtur.
Prima. Si demões ſecūdū rei ỽitatē reperiā-tur an ſit cōmentum ⁊ fictio theologorum ⁊ chriſtianorum. clxxxvi.
Scđa: quid ſint quos nos vocamus demones. cxc.
Tertia: Si caſus ⁊ lapſus demonū a principio mundi vt dicunt chriſtiani fuit poſſibilis. cxcj.
Quarta. Quanto tempore poſt eorum creationem demones ceciderunt. cxciij.
Quinta. in quē locū demões lapſi ceciderūt. cxciiij.
Sexta: ꝙ fuerūt demões qui de celo ceciderūt. cxciiij.

SECVNDVM CAPVT EST De ſimplicitate demonū. Circa qđ qnꝙ ꝗſtiūcule ſoluunť.
Prima: Si demones habent corpora naturaliter ſibi vnita vt forma materie. cxciiij.
Secūda: Si in demonibus ſit generatio ex ſexu maſculino ⁊ feminino per ſemen vt in hominibus ⁊ animalibus perfectis. cxcvj.
Tertia. Quare demones cum aſſumunt corpora: non aſſumunt niſi aera. cxcvij.
Quarta. Si demones in corporibus aſſumptis vere exerceant opera vite. cxcvij.
Quinta. Si diabolus trāſfigurans ſe in angelū lucis vel in ſpecie chriſti apparens: poſſit adorari pro angelo vel pro chriſto abſꝙ peccato. cxcvij.

TERTIVM CAPVT EST DE POTENTIA demonū. Circa quod ſex queſtiūcule ſoluūť.
Prima: Si demones ingredi poſſunt corpora hominum vel aliorum animalium. cxcviij.
Secūda: Si demones cum ingrediuntur corpora illa-bantur

bantur toti corpi: aut alicui parti corporis: vt puta di
gito aut muſculis. cxcix.
Tertia: Si demones poſſunt mouere corpa abſq; corū
approximatione per ſolū imperiū voluntatis. cxcix.
Quarta: Si demones ingredi poſſunt aias boiu3.cc.
Quinta: Si ſpiritus hominis damnati illabi poſſit in
corpus alterius hominis. cc.
Sexta: Si alicui obſeſſo ſit credēdū cū dicit ſe eſſe aia3
vel ſpū m alicuiꝰ defuncti vt credebat Hermetes. ccj.
QVARTVM CAPVT EST DE POTEN
tia demonum reſpectu effectuū naturaliū.
Circa qd̄ tres queſtiuncule ſoluuntur.
Prima: Si demones propria virtute abſq; ſeminibus
poſſit producere effectū aliquē: naturalē vt puta for
mā vermis aut ſerpentis in materia imediate. ccj.
Scđa: Si demones nō pñt ꝓpria virtute vt ex ſupra q̄
ſtiūcula dictū eſt imediate ver ꝓ effectū naturalē, ꝓduce
re quō Magi corā Pharaone ranas: ⁊ necromātici aia
lia multa virtute demonum produxerunt. ccij.
Tertia cū demones poſſit applicando actiua paſſiuis
formare corpꝰ hūanū ſimile embrioni: vt dictū eſt nūc
ſupra. Queritur ſi hāc artem ⁊ potētiam coagulandi
corpora humana poſſint docere necromanticos ⁊ ho
mines eis deuotos: vt de Alber. magno ⁊ Vergilio a
quibuſdā affirmatur. ccij.
QVINTVM CAPVT EST DE IMPVGNA
tione hoīum a demonibus. Circa quod. iiij.
queſtiuncule. ſol.
Prima: Si ver ꝓ ſit ꝙ demones hoies impugnēt. cciij.
Secunda: Quomodo ⁊ quot modis demones deludāt
ſenſus humanos. ccv.
Tertia: Si alijs modis preter dictos demones homi
nes fallant. ccv.
Quarta: Quare permittit deus ꝙ demones homini
bus inſidientur. ccvij.

SEXTVM CAPVT EST DE TEMPTAtione hominum a demonibus. Circa quod ſex queſtiuncule ſoluuntur.
Pria: Si tēptare hoies ſit officiū ꝓpriū dmonū. ccvij.
Secūda: Quorſum tēdat tēptatio demonū. ccviij.
Tertia: quot ⁊ q̄ ſunt tēptātia ⁊ iſidiātia hoib⁹. ccviij.
Quarta: ſi ab his p̄dictis tēptari ſit appetēdū. ccix.
Quinta: quare demon nō tēptauit Euā interiori ſuggeſtione: ſed vocali locutione: ⁊ quare in ſpecie ſpētis magis q̄ ceteroꝝ reptiliū vel animalium. ccix.
Sexta: quo ydiomate diabolus primos parētes in paradiſo terreſtri eſt allocut⁹. Et qd fuit primū ydioma: ⁊ qd erit vltimū in beatis ⁊ dānatis poſt iudiciū ⁊ quo ydiomate deus in paradiſo terreſtri primos parētes alloquebatur. ccix.

SEPTIMVM CAPVT EST DE POTENtia ⁊ ꝯditione demonū. Circa quod quattuor queſtiuncule ſoluuntur.
Prima: Si demones cognoſcunt futura. ccx.
Scda: Si dmōes cognoſcūt cogitatiōes hoium. ccxj.
Tertia: Si demones poſſunt facere miracula. ccxij.
Quarta: Si ſicut dicitur de mulieribus de nocte equitantibus cū Diana: vel cū Herodiade vxore Philippi: ſic ſit in re: an ſit illuſio demonum. ccxij.

OCTAVVM CAPVT EST DE IMPOTENtia ⁊ imbecillitate demonū. Circa qd quinq̄ queſtiuncule ſoluuntur.
Prima: Si demōes aliqua arte naturali iūcta vel que reperiri poſſit cōbinationis verborum caracterū vel viriū naturaliū cogi poſſint ab homine vt intret aliquem locum videlicet fialam vel imagines ibiq̄ fixe permaneant ⁊ reſponſa petentibus reddāt. ccxij.
Secūda An demōes poſſint expelli a corpib⁹ obſeſſis virtute melodie aut lapidis vel herbarum. ccxiiij.
Tertia: Si faſcinatio infantiū ⁊ pueroꝝ a ſortilegis ve-

tulis ſit opus naturale vel diabolicum. ccxv.
Quarta/Apparitiões ⁊ mirabiles actiões apparẽtes quãdoq̄ circa corpa defunctorum vtputa cõſeruatio corporũ poſt mortẽ ab incineratione ⁊ augmẽtũ vnguiũ/barbe/pilorũ in mortuis/aut emanatio ſanguinis de corpe occiſi ad p̄ſentiã occiſoris/ qbus cauſis ſunt tribuẽde diuino miraculo/an nature vel demõi. ccxvj.
Quinta/Cũ mirabiliũ apparitiões fieri ↄſueuerit et cauſis malis ⁊ bonis vt dictũ eſt/ nũc querit̃ vnde ſumenda ſit diſcretio harum ab illis. ccxvij.

NONVM CAPVT EST DE DIVINATIONE ↄmercio ⁊ inuocatione demonum. Circa quod ſexdecim queſtiũcule ſoluuntur.

Prima/Si quiſq̄ poſſit vaticinari futura per inuocationem demonum abſq̄ peccato. ccxvij.
Secũda/Quot ſunt genera ⁊ ſpecies diuinationũ quibus demones inuocantur. ccxviij.
Tertia/Si licitum ſit vti rebus naturalibus ad ſanitatem corporum acquirendam. ccix.
Quarta/Si figure ſigna vel caracteres pñt reb⁹ naturalib⁹ adhiberi ad effect⁹ aliquos iducẽdos. ccxix.
Quinta An ad precognoſcẽda aliqua futura fortunia vel infortunia/ſicut ſanitates vel ĩfirmitates vt medici faciũt/ſit licitũ aliqua ſigna obſeruare. ccxix.
Sexta/Si obſuare tpa ad aliqd faciẽdũ ſit licitũ. ccxx.
Septima/An inueſtigare de rebus furtim ſubtractis per inſpectionem aſtrolabij ⁊ per iudicium aſtrorum ſit peccatum. ccxx.
Octaua: An ſit licitum in collectiõe herbarum vel ꝓ quauis ĩfirmitate dicere aliqua carmina/vel aliquas ſcripturas ſup hoies vel animalia ponere preter ſymbolum ⁊ orationem dominicam. ccxx.
Nona/An ſuſpẽdere diuia v̄ba ad collũ ſit licitũ. ccxx.
Decima/An reliquias ſanctorum portare ⁊ qualitercunq̄ tenere ſit licitum. ccxxj.

Vndecima: An ſerpentes incantare. vel animalia incā/tationibus ſanare ſit licitum. cccxj.
Duodecima: An iudiciū ferri cādētis vel aque buliētis ordinaꝶ ad alicuiꝰ pcti occulti īqſitionē ſit licitū. cccxj.
Tertiadecima: Si pro acquiſitione ſcientiaꝝ licitum ſit vti obſeruantijs artis notorie. cccxj.
Quartadecima: Si preſtigijs ꝛ diuinationibꝰs demo/num cū ſic euenit ſit credendum. cccxij.
Quintadecima: Si ſit licitum ad acquirēdū ꝛ ſciendū aliquem euentū occultū: vt puta de electione plātorū ꝛ manifeſtatiōe peccatoꝝ occultoꝝ: ꝛ adeptione digni/tatū tpaliū vti iudicio ſortium. cccxij.
Sextadecima: Quare tria peccata ſortilegiorū: diui/nationum: incantationū ꝛ huiuſmodi plus abundant in mulieribus ꝙ in viris. cccxiij.

DECIMVM CAPVT EST DE CONCES/ſa ꝛ aſſidia demonū cōtra hōies pugna. Cir/ca qō ſex queſtiuncule ſoluuntur.

Prima: Quibus conceſſa eſt maior poteſtas ſuper ho/mines malis ſpiritibus vel malis hominibus. cccxiiij.
Secunda: Quibus conceſſa eſt maior poteſtas ad affli gendos bonos agenti naturali vel homini. cccxiiij.
Tertia: Quare actio afflictiua vel naturaliter agētiuꝫ ab agentibus liberis: qñꝙ fuit pmiſſa: qñꝙ aūt impe dita. Actio vero gladij ſemper in omnes ſuū ſortita eſt effectum ꝛ nunꝙ impedita. cccxiiij.
Quarta: Quod ſunt ſpecies demonum: homines aſſ ꝛ poſt iudicium torquentium. cccxv.
Quinta: Que ſunt cauſe ꝙ demones ſic temptēt: tor queant ꝛ inſidientur hominibus. cccxv.
Sexta: Si cuilibet morienti in eius articulo ſemper de/mones appareant. cccxvj.

Finis Tabule.

PRIMVM CAPVT HVIVS decadis aiaꝝ rõnalium eſt: vñ: vbi ⁊ qñ ſint facte aut create? Circa qđ ſeptē erunt q̄ſtiuncule abſoluēde. Prima ſi aīe rõnales ſint facte de eſſentia dei vt dixit Parmenides ⁊ Marcus Terentius Varro. Secunda ſi oēs ſint create ab initio ſimul cū angelis ī celo empyreo: vt dixit Origenes. Tertia an traducant̄ de nouo ex ſemine ſimul cū corpus humanū ſeminat̄: vt dixit Cyrillus. Quarta an quas nos dicim⁹ animas non ſint anime: ſed demones: ſpūs apoſtate incluſi corporibus: vt ibi purgentur: ⁊ eos ibidē delictoꝝ peniteat: vt dixerūt cū Origene qdā heretici. Quinta an qđ veꝝ ē organizato corpe ſucceſſiue ſimul infundēdo: ex nihilo creentur a deo. Sexta an deus rõnaliter agat cooperans in animabus: coitus illiciti. Septima quare deus creauit ⁊ creat aias: quaꝝ multas p̄ſciuit peccatrices atq̧ dānādas. Et ſimile querit Auguſtinus de angelis a principio creatis: ſtatim vero a deo auerſis.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. SI ANIME rõnales ſint facte ex eſſentia dei: vt dixit Parmenides: ⁊ Marcus: Terentius: Varro? Ad quā rñdendo ſciendū eſt ꝙ ꝓpter eſſentialem perfectionē animaꝝ rationaliū: ⁊ eaꝝ inuiſibilitatē: cū nō cadant niſi tm̄ cognitione/ qꝛ ſunt ſub ſenſibus: a quibus oritur omnis noſtra propria cognitio: ideo circa eas varij errores: opiniones ⁊ difficultates orte ſunt: vt pꝫ primo de anima. vñ ⁊ philoſophus dicit ibidē. Omnino ⁊ penitus difficillimū eſt accipe quid ſit anima. Secundū vero Auguſtinum libro de origine anime. Primum dogma aperte peruerſum ⁊ fidei catholice aduerſum: de animabus rationalibus eſt illud quod poſuerunt quidam dicentes eas non de nihilo ſed de

Queſtio Parmenides. Varro. Rñſio ad qõnē. Phus. Auguſt.

ſeipſo deū feciſſe. Ad qđ ponēdū ex hoc moti ſunt: naꝫ cū cepiſſent qdā naturas rex̄ ꝯſiderare: non valentes imaginationē ⁊ ſenſum trāſcēdere: vt poſſent credere aliquas ſubſtātias eē ſpūales: poſuerunt nihil eē pter corpa q̄ videnť: imaginātur ⁊ phantaſticantur: pp qđ dixerūt deū eſſe quoddā corpꝰ infinitū. ſ. aut totū hoc corpꝰ ethereū ⁊ elemētale vt dixit Parmenides. Vel totā hāc lucē corpalē quā videmꝰ vt dicebāt manichei.

Opinio Manicheorum.

Et hoc totū corpꝰ vel totā hāc lucē dicebāt oium rex̄: ⁊ oiuꝫ corpoꝝ eē pricipiū: ſicqꝫ ponebāt deū eē aiaꝫ mūdi ⁊ de eēntia oiuꝫ rex̄. Aiaꝫ vero rōnalē ponebāt eē de natura illiꝰ infiniti corpis: vel quādā ptē illiꝰ lucis ⁊ ꝯſequēter de eſſentia ipſiꝰ dei.

Error Parmenidis.

Et hic error fuit prio ipſiꝰ Parme. dicentis oia eſſe vnū ſimplr: ⁊ nō differre niſi ſcđ ſenſuꝫ ⁊ extimationē. Primo phiſicoꝝ: quē poſtea

Error M. Varronis

Marcus Terē. Varro ſequēs poſuit vt refert Aug. vij. de ci. dei: dū eſſe aiaꝫ mūdi: ipſuꝫ motu ⁊ rōne gubernās. Aiam vero hoīs poſuit eē partē illiꝰ magne aie mūdi. i. dei. Quā et opinionē retulit Vergiliꝰ (poſt Aratū

Vergilius

poetā grecū) dicēs / Iupiter eſt qđcūqꝫ vides / qđcunqꝫ moueť. Roborari inſup hec opinio ab eis potuiſſet hoc

Argumētū pro corroboratōe predicte opinionis

argumēto. Nam illud qđ ſpirať ab aliquo / fit ex eo qđ emittiť a ſpirāte / ſicut pꝫ de aranea q̄ formando telas ad muſcas capiēdas / ſpirat de ſubſtātia ſua / ⁊ ſic tabeſcit ⁊ debilitať / vt iqt pſalmiſta. Sꝫ deꝰ formato hoie de limo terre quo ad corpus inſpirauit in eū ſpiraculū vite ⁊ factꝰ eſt hō in aiaꝫ viuentē. Geñ. ij. Ergo aia rōnalis qua hō viuit eſt ſpirata ⁊ aliqd actū de ſubſtātia

Geñ. ij. Auguſt. Improbatio predicte opinionis

dei. Sed in ꝯriū eſt Aug. lib. de origine aie dicens / hoc eſſe dogma apte ꝑuerſum. Nā ſi aie eſſent de eſſentia dei / eſſent eiuſdē nature cū eo / ⁊ p ꝯſequēs tot eēnt dij quot aie. Itē hec opinio ꝯdicit ſenſui / oppoiť fidei / reprobať a phis / ⁊ iprobať a ſacris doctorib⁹ / pcipue a ſancto Tho. pria pte. q. 90. articulo prio tali rōne virtualiť. Nā natura diuina eſt actꝰ purus / inuariabilis /

immobilis/ſemper intelligens cuius potētia realiter ab eius eſſentia non differt. Anima vero rōnalis eſt permixta potētie/variabilis de affectione in affectū/ de cognitione in cognitionē/de veritate in errorē/de virtute in vitiū añ eius addiſcere: eſt ſicut tabula raſa. in qua nihil eſt dpictū tertio de aīa. Q̄ñq; actu. Q̄ñq; potētia intelligēs. Cuius potētie ſm Thomā realiter differūt ab ei⁹ eſſentia: ergo aīa nō eſt de eſſentia dei. Ad argumētū aūt vbi ſupra in p̄riū dī q̄ inſpirare in lib. Gen. nō eſt accipiēdū corpalr/ſʒ idē eſt deū inſpirare qd ſpūm facere. Nō vero ſpirans corpalr etiā nō emittit de ſubſtātia ſua: ſʒ d̄ natura eſtnea. ſ. aere. Aranea aūt nō dī ſpirare tales: ſed texere d̄ ſubſtātia ſua. Pbs. iij. de anima Tbo. Rñſio ad argumē.

SECVNDA QVSETIVNCVLA EST. SI omnes anime ſint create ab initio ſimul cuʒ angelis in celo empyreo: vt dixit Origenes? Queſtio

Ad quā reſpondet q̄ Plato cū aliquib⁹ philoſophis ꝛ manicheis ꝛ ex noſtris tantū ſolo Origene vt ſibi imponitur/Dixerunt oēs animas añ corpora in celo empyreo ſimul cum angelis a deo fuiſſe creatas. (Et ſʒ Platonem in numero finito aſtrorū ꝛ ſtellaꝝ celeſtiū) Dicebatq; Origenes a principio aias ꝛ angelos fuiſſe creatos equales ſecundū cōditionem nature ſpecifice ſcilicet in virtute: ꝛ perfectione ꝛ duratione: poſtea vero per liberum arbitrium ſecundū q̄ plus vel minus adheſerunt vel receſſerunt a deo: ex diuina iuſtitia diuerſimode fuiſſe promotas vel punitas / ita vt quidam eſſent angeli ſecundum diuerſos effectus ordinum/quedam anime ſecundū diuerſos ſtatus. Quidam autem demones in diuerſis ſtatibus. Et de animabus dicebant ſecundum diuerſitatem meritoruʒ vel demeritorum quaſdā fuiſſe promotas ad diuerſos ordines angeloꝝ. Quedam fuerunt alligate corporibus celeſtibus: vnde ꝛ corpora celeſtia animata ponebāt. Quedā vero fuerūt detruſe corporib⁹ vilio- Rñſio Origenes.

Pytbagoras. rib⁹ aialiū brutoꝝ pp qḋ Pytbagoras vt dicit Cice. de finib⁹ bonoꝝ. Et Iuuenalis ſatyra. xiiij. Cunctis aiali/
Iuuenalis bus abſtinuit: nec ventri indulſit Omne legumē. ſ. fa/ bas: pp ventoſitatē: vel. ꝑpter intus vermē abſcōditū: quem eſſe putabat aiam alicuius hoīs ibiq3 purgari. Quedā vero pro inequalitate etiā aduerſionis eaꝝ a deo fuerūt alligate corporib⁹ nobilioꝛib⁹ humanis vel ignobilioꝛib⁹ ꝛ male formatis: puta claudoꝝ: cecoꝝ: vt in talibus corporib⁹ purgarentur. Nā volebat ꝙ de⁹ banc diuerſitatē creaturaꝝ corporaliū creaſſet i penā ꝛ purgationē creaturaꝝ ſpiritualiū: in qbus corpibus
Opinio. poſtq̄ fuiſſent purgate: reuocarētur ſm Platonem: in celū in ſuis ſimilib⁹ ꝛ cōparibus ſtellis deoꝝ vel deaꝝ.
Origenis. Origenes aūt cui principaliter hec opinio de cōcrea/ tione angeloꝝ ꝛ aiaꝝ attribuitur: roborabat illā ratio nibus ꝛ auctoritate. Primo rōne ſic: Omne qḋ nō de/ pendet ab alio ſcōm ſuum eſſe: pōt a deo creari abſq3 illo. Sed aīa rōnalis nō dependet a corpore ſcōm ſuū eſſe: vt p3 primo de Aia: ergo nō oportet ꝙ creetur in corpe: ſed potuit creari ante corpus ſimul cū angelis. Itē Gen̄. j. habetur. Qḋ de⁹ die ſeptimo requeuit ab oī
Gen̄. j. opere id eſt ceſſauit: ergo poſtea nō creauit animas ſ3 oēs in principio fecit cū angelis. Idē ꝓbatur auctorita te Eccleſia. xviij. dicentis: Qui viuit in eternū creauit oia ſimul. Sed in cōtrariū eſt magiſter ſniaꝝ in ſecūdo diſtinctione. xxviij. banc Origenis de cōcreatione an/
Eccle. 18. geloꝝ ꝛ aiaꝝ falſam opinionē reprobans vt adducet̄ infra in calce huius qōnis. Pōt etiā p̄dicta opinio Ori/ genis duabus rōnibus Auicēne cōfutari: ꝛ primo ſic:
Reprobatio opinionis. Origenis. Impoſſibile eſt diuerſitatē in numero cauſari ſub ea/ dē ſpecie niſi ex diuerſitate materie. Nunq̄ enim eēnt due albedines niſi rōne diuerſoꝝ ſubiectoꝝ in quibus ſunt tanq̄ in materia ſubiectiua. Si igitur oēs anime fuiſſent ſimul create abſq3 corporib⁹: cū ipſe etiam nō babeant materiā partē ſui vt omnes cōfitentur: ergo

oportet vel eas eſſe diuerſas ſpecie: cũ ſemꝑ ad diuer
ſitatẽ formaliũ principioꝝ ſequaͤ diuerſitas ſpecie: ⁊
ſic oẽs aie differrent ſpecie: ⁊ per conſequẽs oẽs hoies
quoꝝ aie ſunt forme: qḋ eſt incõueniens. Vel oportebit
dicere ꝙ tantũ eſſet vna numero: ⁊ ſic ſequereẗ error
Auerroys de vnico intellectu oibus hoibus. Cũ ergo
hec duo ſint icõuenietia. Reſtat vt catholice dicam⁹.
Aias nõ ante: ſed ſimul in corporib⁹ fuiſſe creatas. Itẽ
ſcḋo ſic. Proprius actus eſt in ꝑpria potentia ⁊ mate/
ria / ſed aia eſt ꝑprius actus corporis ſcḋo de aia. Ergo
videtur ꝙ aia nõ poſſit creari niſi in corpe. Facit etiaꝫ
ad hoc qḋ dicit Greg. ſuper lib. iiij. Dialogoꝝ. Tres vi/ Grego.
tales ſpũs creauit omnipotẽs deus. Vnũ qui carne nõ
tegitur ſcilicet angeloꝝ. Aliũ q carne tegitur ⁊ cũ car/
ne moritur ſcilicet brutoꝝ aialiũ. Tertiũ q carne tegiẗ
⁊ cũ carne nõ moriẗ ſcilicet hominũ. Ad primũ auteꝫ Ad primũ
Origenis ſic rñdet Auicẽna / ꝙ quãuis aia nõ depẽdeat argumẽ-
a corpore quantũ ad ſuũ eſſe vel ſuũ finẽ / dependet tñ tum.
ab illo ſcḋm ſuũ eſſe indiuiduale / qḋ qdẽ eſſe indiuidu/ Origenis
ale incipit in corpe cui⁹ eſt forma. Et qꝛ hoc eſſe indiui/ Rñſio.
duale aie in corpe acqſitũ / eſt eſſe abſolutũ nõ depñdẽs
nec alligatũ ad corpus. Ideo poſt corruptionẽ corpis
remanet ſibi ſuũ eſſe indiuiduale. Ad ſcḋm vero diciẗ Ad ſcḋm
ꝙ pro tãto ſcribitur / deũ die ſeptimo ceſſaſſe ab omni
opere / qꝛ vt dicit Thomas prima parte. q. ſeptuageſi/
matertia articulo primo. Ad tertiũ / nihil poſtea a deo Ad tertiũ.
factũ eſt totaliter nouũ quin aliqualiter in opibus ſex
dieꝝ preceſſerit. Et quedã materialiter tñ ſicut Eua
in coſta Ade. Quedã materialiter ⁊ realiter / ſicͭ indiui
dua que nunc generãtur: preceſſerũt in primis indiui/
duis ſuaꝝ ſpecieꝝ. Species etiã q̃ apparẽt quaſi noue /
precipue in aialib⁹ ex putrefactione generatis / ꝑceſſe/
runt in qbuſdã actiuis virtutib⁹ ſtellaꝝ ⁊ elementoꝝ.
Noua etiã ſpecies q̃ videtur multoꝝ / ꝑſtitit cauſaliter
in diuerſis aialibus ſcḋm ſpeciẽ / ex quoꝝ cõmixtione

Pythagoras. rib⁹ aialiū brutoꝝ pp qđ Pythagoras vt dicit Cice. de
finib⁹ bonoꝝ. Et Iuuenalis ſatyra. xiiij. Cunctis aiali-
Iuuenalis bus abſtinuit: nec ventri indulſit. Omne legumē. ſ. fa-
bas: pp ventoſitatē: vel. pp̄ter intus vermē abſcōditū:
quem eſſe putabat aiam alicuius hoīs ibiq3 purgari.
Quedā vero pro inequalitate etiā aduerſionis caꝝ a
deo fuerūt alligate corporib⁹ nobilioꝛib⁹ humanis vel
ignobilioꝛib⁹ ꝛ male formatis: puta claudoꝝ: cecoꝝ: vt
in talibus corporib⁹ purgarentur. Nā volebat ꝙ de⁹
hanc diuerſitatē creaturaꝝ corporaliū creaſſet ī penā
ꝛ purgationē creaturaꝝ ſpiritualiū: in q̄bus corp̄ibus
poſtq̄ fuiſſent purgate: reuocarētur ſm̄ Platonem: in
Opinio. celū in ſuis ſimilib⁹ ꝛ cōparibus ſtellis deoꝝ vel deaꝝ.
Origenis. Origenes aūt cui principaliter hec opinio de cōcrea-
tione angeloꝝ ꝛ aiaꝝ attribuitur: roborabat illā ratio-
nibus ꝛ auctoritate. Primo rōne ſic: Omne qđ nō de-
pendet ab alio ſcđm ſuum eſſe: pōt a deo creari abſq3
illo. Sed aia rōnalis nō dependet a corpore ſcđm ſuu3
eſſe: vt p3 primo de Aia: ergo nō oportet ꝙ creetur in
corpe: ſed potuit creari ante corpus ſimul cū angelis.
Itē Gen̄.j. habetur. Qđ de⁹ die ſeptimo requeuit ab oī
Gen̄.j. opere idēſt ceſſauit: ergo poſtea nō creauit animas ſ3
oēs in principio fecit cū angelis. Idē pbatur auctorita-
te Eccleſia. xviij. dicentis: Qui viuit in eternū creauit
oia ſimul. Sed in cōtrariū eſt magiſter ſniaꝝ in ſecūdo
diſtinctione. xxviij. hanc Origenis de cōcreatione an-
Eccle. 18. geloꝝ ꝛ aiaꝝ falſam opinionē reprobans vt adducet
infra in calce huius qōnis. Pōt etiā p̄dicta opinio Ori-
genis duabus rōnibus Auicēne cōfutari: ꝛ primo ſic:
Reprobatio opinionis. Orige. Impoſſibile eſt diuerſitatē in numero cauſari ſub ea-
dē ſpecie niſi ex diuerſitate materie. Nunq̄3 enim eēnt
due albedines niſi rōne diuerſoꝝ ſubiectoꝝ in quibus
ſunt tanq̄ in materia ſubiectiua. Si igitur oēs anime
fuiſſent ſimul create abſq3 corporib⁹: cū ipſe etiam nō
habeant materiā partē ſui vt omnes cōfitentur: ergo

opoꝛtet vel eas eſſe diuerſas ſpecie: cū ſemꝑ ad diuerſitatē formaliū pꝛincipioꝝ ſequat̄ diuerſitas ſpecie: ⁊ ſic oēs aie differrent ſpecie: ⁊ per conſequēs oēs hoies quoꝝ aie ſunt forme: qđ eſt incōueniens. Vel opoꝛtebit dicere ꝙ tantū eſſet vna numero: ⁊ ſic ſequeret̄ erroꝛ Auerroys de vnico intellectu oibus hoibus. Cū ergo hec duo ſint icōueniētia. Reſtat vt catholice dicam⁹. Aias nō ante: ſed ſimul in coꝛpoꝛib⁹ fuiſſe creatas. Itē ſcđo ſic. Pꝛopꝛius actus eſt in ꝓpꝛia potentia ⁊ materia / ſed aia eſt ꝓpꝛius actus coꝛpoꝛis ſcđo de aia. Ergo videtur ꝙ aia nō poſſit creari niſi in coꝛpe. Facit etiā ad hoc qđ dicit Greg. ſuper lib. iiij. Dialogoꝝ. Tres vitales ſpūs creauit omnipotēs deus. Vnū qui carne nō tegitur ſcilicet angeloꝝ. Aliū q carne tegitur ⁊ cū carne moꝛitur ſcilicet brutoꝝ aialiū. Tertiū q carne tegit̄ ⁊ cū carne nō moꝛit̄ ſcilicet hominū. Ad pꝛimū autē Oꝛigenis ſic rn̄det Auicēna / ꝙ quāuis aia nō depēdeat a coꝛpoꝛe quantū ad ſuū eſſe vel ſuū finē / dependet tn̄ ab illo ſcđm ſuū eſſe indiuiduale / qđ qdē eſſe indiuiduale incipit in coꝛpe cui⁹ eſt foꝛma. Et qꝛ hoc eſſe indiuiduale aie in coꝛpe acqſitū / eſt eſſe abſolutū nō depn̄s nec alligatū ad coꝛpus. Ideo poſt coꝛruptionē coꝛpis / remanet ſibi ſuū eſſe indiuiduale. Ad ſcđm vero dicit̄ ꝙ pꝛo tāto ſcribitur / deū die ſeptimo ceſſaſſe ab omni opere / qꝛ vt dicit Thomas pꝛima parte. q. ſeptuageſimatertia articulo pꝛimo. Ad tertiū / nihil poſtea a deo factū eſt totaliter nouū quin aliqualiter in opibus ſex dieꝝ pꝛeceſſerit. Et quedā materialiter tn̄ ſicut Eua in coſta Ade. Quedā materialiter ⁊ realiter / ſicut indiuidua que nunc generātur: pꝛeceſſerūt in pꝛimis indiuiduis ſuaꝝ ſpecieꝝ. Species etiā q̄ apparēt quaſi noue / pꝛecipue in aialib⁹ ex putrefactione generatis / pceſſerunt in qbuſdā actiuis virtutib⁹ ſtellaꝝ ⁊ elementoꝝ. Noua etiā ſpecies q̄ videtur multoꝝ / pſtitit cauſaliter in diuerſis aialibus ſcđm ſpeciē / ex quoꝝ cōmixtione

Grego.

Ad pꝛimū argumētum. Oꝛigenis Rn̄ſio.

Ad ſcđm

Ad tertiū.

generant̃ puta aſini ⁊ eque. Quedã vero preceſſerũt ſecũdũ ſimilitudinẽ ſicut anime que de nouo creant̃. Que quidez ſimilitudo poteſt attẽdi ſecũduz genus ⁊ naturã cõmunẽ animab⁹ ⁊ angelis. ſ. quo ad intellectualitatez: ⁊ ſic p̃ceſſerũt anime in ope creatiõis qua

Eccl̃. xviij legunt̃ oia ſimul creata. Eccl̃. xviij. Qui viuit i eternũ creauit oia ſimul. Vel quãtũ ad naturã ſpecificã rationalẽ: ⁊ ſic p̃ceſſerũt i opib⁹ ſex dieꝝ / in qbus anima Ade creata fuit vnita corpi. Cũ anima ſit pars eſſentialis hũane nature ⁊ de⁹ primas res i pfecto ſtatu ſue

Auguſt. nature ⁊ ſpecie iſtituerit. Vel ſcd̃z ꝙ dicit Aug. nõ afferẽdo ſʒ recitãdo i ſeptimo ſup Geñ. Qđ aĩa Ade creata fuit ante corpus pfecta ⁊ cõpleta in ſpecie cũ iclinatione volũtatis ad corpus adminiſtrãdum. Similiter

Phil̃. ij. etiã op⁹ icarnatiõis p̃ceſſit / qꝛ vt dicit̃ Phili. ij. Filius dei eſt in ſimilitudinẽ hominũ fact⁹. Gloria etiã ſpũalis ſecũdũ ſimilitudinẽ p̃ceſſit i ãgelis. Corpalis vero in celo pcipue empyreo / vt dicit Tho. queſti. lxvj. pri. par. arti. iij. in corpe. Vnde ꝑpter hoc dicit̃ in Eccl̃i. j.

Eccle. j. Nihil ſub celo nouũ. Iam eniʒ p̃ceſſerũt in ſeculis que

Ioã. v. fuerũt ante nos. Quod ſi cõtra dicat̃ p illud Iohã. v. Pater meus vſq꜄ modo opatur ⁊ ego operor / ergo nõ quieuit die ſeptimo. Reſpõdet̃ ꝙ dicit̃ deũ quieuiſſe die ſeptimo a nouis reꝝ generib⁹ ⁊ ſpeciebus cõdendis que in opibus primis exttiterũt vt dictũ eſt / ⁊ dicit̃ aſſidue opari cõſeruãdo ⁊ adminiſtrãdo creaturã cõ-

Rñſio ditã. Ad auctoritatẽ vero quã adducebat Origenes ſu

Alberti per Eccli. xviij. Qui viuit in eternũ ⁊c. Reſpõdet Alb.

ad auctori libro de quattuor coeuis / ꝙ intelligat̃ quantũ ad ſcie

tatẽ cui in tiã dei oia ſimul apprehendẽtis. Vel quantũ ad quat

nitebat̃. tuor coeua ſimul creata. ſ. natura ãgelica / celũ empy

Origenes. reum / tẽpus ⁊ materia quattuor elementoꝝ / in quib⁹

Auguſ. xj. omnia erãt vt dictũ eſt. Ad illud poſtremo quod dice

de ci. dei. bat Origenes / naturã hanc corporalẽ fuiſſe in penam ſpiritualis creatã. Reſpondet Augu. xj. de ciui. dei. c.

Quod nihil ſtultius dici pōt ꝙ iſtū ſolē ceteraꝗ corporalia nō decore pulchritudinis vel ſalute rer corpaliū ſʒ in penā aiaꝝ peccātiū dicere deū creaſſe.

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. SI anime traducant̄ ď nouo ex ſemine ſimul cū corpus humanum ſeminatur vt dixit Cyrillus: Ad quā dixerūt cū Cyrillo aliqui ꝙ anime nō creātur de nouo a deo ⁊ ſucceſſiue ſed magis traducūtur per viā ſeminalē ⁊ ſiūt ex traduce cū corpus ſeminatur a parētib⁹ ita ꝙ ſicut corpus filij eſt ex corpe patris ita anima filij ſit ex aia patris. Et hoc ꝓbare nitebant̄ p illud. Deut. xij. Caue ne ſanguinē comedas. Sanguis eni coꝝ ꝓ aia eſt vnde ⁊ quidā philoſophi ⁊ medici dixerūt ꝙ anima ſit in ſanguine ⁊ ꝙ ſanguis ſit ſedes eius ſed ſanguis eſt ex traduce igitur ⁊ anima. Itē qd̄ egredit̄ de femore hoīs cauſat̄ ex ſemine. Sed dicit̄ Gen. xlvj. ca. Qd̄ de femore Iacob egreſſe ſunt. lxvj. anime ergo. Itē tertio ſic iubemur reuerētiā pſtare parētib⁹ ratiōe eſſe quod ab eis habemus. Sed eſſe ē ab anima ergo anima fluit cū ſemine ex traduce ⁊ ex parētib⁹. Sed i cōtrariū eſt tertus. Aug. lib. q̄ſtionū noui ⁊ veteris teſtamēti ⁊ ponit̄ trāſſumptiue in decretis. xxxij. q. ca. Moyſes. Probat̄ etiā hec veritas pmo ratiōib⁹. Quia oīs forma q̄ educit̄ in eſſe p trāſmutationē materie ⁊ ſeminis deciſionē. eſt forma educta de potētia materie Hoc eni ē materiā trāſmutari. ſ. d potētia ad actū reduci. Anima aūt nō pōt educi de potētia materie ergo nec p trāſmutatiōeʒ pōt ꝓduci. Minor declarat̄ Quia nulla virt⁹ actiua agit vltra ſuū genus ſʒ cōſtat ꝙ aia trāſcēdit oē genus corpis cū hēat opatiōnē ſupra oīa corpa eleuatā q̄ eſt itelligere Ergo nulla virt⁹ corpea pōt ꝓducere animā intellectiuā. Scd̄o pʒ hoc idē ſic Quorūcūqʒ pricipioꝝ operatiōes nō poſſunt eſſe ſine corpore nec initiū eoꝝ poteſt eſſe ſine corpore. Nā ſicut res habet eſſe ita opat̄ ⁊ ecōuerſo quo

Queſtio

Rñſio Cyrilli ⁊ aliquoꝝ ad qōnē.

Deut. xij.

Geñ. xlvj. cap.

Secunda. Si ſupra choros angelorum virgo Maria fuerit aſſumpta. clxxxvj.

Tertie decadis malorum angelorum

PRIMVM CAPVT EST DE eſſe ⁊ eſſentia ipſorum. Circa quod ſex queſtiūcule ſoluūtur. Prima. Si demōes ſecūdū rei veritatē reperiātur an ſit cōmentum ⁊ fictio theologorum ⁊ chriſtianorum. clxxxvi.
Secūda: quid ſint quos nos vocamus demones. cxc.
Tertia: Si caſus ⁊ lapſus demonū a principio mundi vt dicunt chriſtiani fuit poſſibilis. cxcj.
Quarta. Quanto tempore poſt eorum creationem demones ceciderunt. cxciij.
Quinta. In quē locū demōes lapſi ceciderūt. cxciij.
Sexta: ꝙ fuerūt demōes qui de celo ceciderūt. cxciiij.
SECVNDVM CAPVT EST De ſimplicitate demonū. Circa qđ quinqꝫ qſtiūcule ſoluunť. Prima: Si demones habent corpora naturaliter ſibi vnita vt forma materie. cxciiij.
Secūda: Si in demonibus ſit generatio ex ſexu maſculino ⁊ feminino per ſemen vt in hominibus ⁊ animalibus perfectis. cxcvj.
Tertia. Quare demones cum aſſumunt corpora: non aſſumunt niſi aera. cxcvij.
Quarta. Si demones in corporibus aſſumptis vere exerceant opera vite. cxcvij.
Quinta. Si diabolus trāſfigurans ſe in angelū lucis vel in ſpecie chriſti apparens: poſſit adorari pro angelo vel pro chriſto abſqꝫ peccato. cxcvij.
TERTIVM CAPVT EST DE POTENTIA demonū. Circa quod ſex queſtiūcule ſoluūť. Prima: Si demones ingredi poſſunt corpora hominum vel aliorum animalium. cxcviij.
Secūda: Si demones cum ingrediuntur corpora illabantur

bantur toti corpi: aut alicui parti corporis: vt puta di
gito aut muſculis. cxcix.
Tertia: Si demones poſſunt mouere corpa abſq; corū
approximatione per ſolū imperiū voluntatis. cxcix.
Quarta: Si demones ingredi poſſunt aias hoīu3. cc.
Quinta: Si ſpiritus hominis damnati illabi poſſit in
corpus alterius hominis. cc.
Sexta: Si alicui obſeſſo ſit credēdū cū dicit ſe eſſe aias
vel ſpūm alicui⁹ defuncti vt credebat Hermetes. ccj.

QVARTVM CAPVT EST DE POTENtia demonum reſpectu effectuū naturaliū. Circa qđ tres queſtiuncule ſoluuntur.

Prima: Si demones ꝓpria virtute abſq; ſeminibus
poſſit producere effectū aliquē: naturalē vt puta for/
mā vermis aut ſerpentis in materia imediate. ccj.
Secūda: Si demones nō pñt ꝓpria virtute vt ex ſupra q̄/
ſtiūcula dictū eſt imediate verū effectū naturalē ꝓduce
re quō Magi corā Pharaone ranas: & necromātici aia
lia multa virtute demonum produxerunt. ccij.
Tertia cū demones poſſit applicando actiua paſſiuis
formare corp⁹ hūanū ſimile embrioni: vt dictū eſt nūc
ſupra. Queritur ſi hāc artem & potētiam coagulandi
corpora humana poſſint docere necromanticos & ho/
mines eis deuotos: vt de Alber. magno & Vergilio a
quibuſdā affirmatur. ccij.

QVINTVM CAPVT EST DE IMPVGNAtione hoīum a demonibus. Circa quod. iiij. queſtiuncule. ſol.

Prima: Si verū ſit q̄ demones hoīes impugnēt. cciij.
Secunda: Quomodo & quot modis demones deludāt
ſenſus humanos. ccv.
Tertia: Si alijs modis preter dictos demones homi/
nes fallant. ccv.
Quarta: Quare permittit deus q̄ demones homini/
bus inſidientur. ccvij.

SEXTVM CAPVT EST DE TEMPTAtione hominum a demonibus. Circa quod ſex queſtiuncule ſoluuntur.

Pria: Si tẽptare hoies ſit officiũ ꝓpriũ dmonũ. ccvij.
Secũda: Quorſum tẽdat tẽptatio demonũ. ccviij.
Tertia: quot & q̄ ſunt tẽptãtia & inſidiãtia hoib⁹. ccviij.
Quarta: ſi ab his p̄dictis tẽptari ſit appetẽdũ. ccix.
Quinta: quare demon nõ tẽptauit Euã interiori ſuggeſtione: ſed vocali locutione: & quare in ſpecie ſpẽtis magis q̄ꝫ ceteroꝝ reptiliũ vel animalium. ccix.
Sexta: quo ydiomate diabolus primos parẽtes in paradiſo terreſtri eſt allocut⁹. Et qd fuit primũ ydioma: & qd erit vltimũ in beatis & dãnatis poſt iudiciũ & quo ydiomate deus in paradiſo terreſtri primos parẽtes alloquebatur. ccix.

SEPTIMVM CAPVT EST DE POTENtia & ꝯditione demonũ. Circa quod quattuor queſtiuncule ſoluuntur.

Prima: Si demones cognoſcunt futura. ccx.
Scda: Si dmões cognoſcũt cogitatiões hoium. ccxj.
Tertia: Si demones poſſunt facere miracula. ccxij.
Quarta: Si ſicut dicitur de mulieribus de nocte equitantibus cũ Diana: vel cũ Herodiade vxore Philippi: ſic ſit in re: an ſit illuſio demonum. ccxij.

OCTAVVM CAPVT EST DE IMPOTENtia & imbecillitate demonũ. Circa qd quinq̈ queſtiuncule ſoluuntur.

Prima: Si demões aliqua arte naturali iuẽta vel que reperiri poſſit | cõbinationis verborum caracterũ vel viriũ naturaliuꝫ cogi poſſint ab homine vt intret aliquem locum videlicet ſialam vel imagineꝫ | ibiq̈ fixe permaneant & reſponſa petentibus reddãt. ccxij.
Secũda | An demões poſſint expelli a corpib⁹ obſeſſis virtute melodie aut lapidis vel herbarum. ccxiiij.
Tertia: Si faſcinatio infantiũ & pueroꝝ a ſortilegis ve-

tulis ſit opus naturale vel diabolicum. ccxv.
Quarta / Apparitiões & mirabiles actiões apparētes quãdoq; circa corpa defunctoꝝ vtputa cõſeruatio corporũ poſt mortē ab incineratione & augmētũ vnguiũ / barbe / pilorũ in mortuis / aut emanatio ſanguinis de corpe occiſi ad pſentiã occiſoris / qbus cauſis ſunt tribuēde diuino miraculo / an nature vel demõi. ccxvj.
Quinta / Cũ mirabiliũ apparitiões fieri ꝯſueuerit ex cauſis malis & bonis vt dictũ eſt / nũc querit̃ vnde ſumenda ſit diſcretio harum ab illis. ccxvij.

Nonum caput est de divinatione ꝯmercio & inuocatione demonum. Circa quod ſexdecim queſtiũcule ſoluuntur.

Prima / Si quiſq; poſſit vaticinari futura per iuocationem demonum abſq; peccato. ccxvij.
Secũda / Quot ſunt genera & ſpecies diuinationũ quibus demones inuocantur. ccxviij.
Tertia / Si licitum ſit vti rebus naturalibus ad ſanitatem corporum acquirendam. ccix.
Quarta / Si figure ſigna vel caracteres pñt reb⁹ naturalib⁹ adhiberi ad effect⁹ aliquos iducēdos. ccxix.
Quinta An ad precognoſcēda aliqua futura fortunia vel infortunia / ſicut ſanitates vel ifirmitates vt medici faciũt / ſit licitũ aliqua ſigna obſeruare. ccxix.
Sexta / Si obſuare tpa ad aliqd faciēdũ ſit licitũ. ccxx.
Septima / An inueſtigare de rebus furtim ſubtractis per inſpectionem aſtrolabij & per iudicium aſtrorum ſit peccatum. ccxx.
Octaua: An ſit licitum in collectiõe herbaꝝ vel ꝓ quauis ifirmitate dicere aliqua carmina / vel aliquas ſcripturas ſup hoies vel animalia ponere preter ſymbolum & orationem dominicam. ccxx.
Nona / An ſuſpēdere diuia ṽba ad collũ ſit licitũ. ccxx.
Decima / An reliquias ſanctorum portare & qualitercunq; tenere ſit licitum. ccxxj.

Vndecima: An ſerpentes incantare. vel animalia incā/tationibus ſanare ſit licitum. cccxxj.
Duodecima: An iudiciū ferri cādētis vel aque buliētis ordinař ad alicuiꝰ pcti occulti iqſitionē ſit licitū. cccxxj.
Tertiadecima: Si pro acquiſitione ſcientiaꝝ licitum ſit vti obſeruantijs artis notorie. cccxxj.
Quartadecima: Si preſtigijs ⁊ diuinationibꝰs demonum cū ſic euenit ſit credendum. cccxxij.
Quintadecima: Si ſit licitum ad acquirēdū ⁊ ſciendū aliquem euentū occultū: vt puta de electione platoꝝ ⁊ manifeſtatiōe peccatoꝝ occultoꝝ: ⁊ adeptione dignitatū tpaliū vti iudicio ſortium. cccxxij.
Sextadecima: Quare tria peccata ſortilegioꝝ: diuinationum: incantationū ⁊ huiuſmodi plus abundant in mulieribus ꝙ in viris. cccxxiij.
DECIMVM CAPVT EST DE CONCESſa ⁊ aſſidia demonū cōtra hoīes pugna. Circa qō ſex queſtiuncule ſoluuntur.
Prima: Quibus conceſſa eſt maior poteſtas ſuper homines malis ſpiritibus vel malis hominibus. cccxxiiij.
Secunda: Quibus conceſſa eſt maior poteſtas ad affligendos bonos agenti naturali vel homini. cccxxiiij.
Tertia: Quare actio afflictiua vel naturaliter agētiꝰ ab agentibus liberis: qńq fuit pmiſſa: qńq aūt impedita. Actio vero gladij ſemper in omnes ſuū ſortita eſt effectum ⁊ nunꝙ impedita. cccxxiiij.
Quarta: Quod ſunt ſpecies demonum: homines aſſ ⁊ poſt iudicium torquentium. cccxxv.
Quinta: Que ſunt cauſe ꝙ demones ſic temptēt: torqueant ⁊ inſidientur hominibus. cccxxv.
Sexta: Si cuilibet morienti in eius articulo ſemper demones appareant. cccxxvj.

Finis Tabule.

PRIMVM CAPVT HVIVS decadis aiaꝝ rōnalium eſt: vñ: vbi ꝛ qñ ſint facte aut create? Circa qđ ſeptē erunt ꝗſtiuncule abſoluēde. Prima ſi aīe rōnales ſint facte de eſſentia dei vt dixit Parmenides ꝛ Marcus Terentius Varro. Secunda ſi oēs ſint create ab initio ſimul cū angelis i celo empyreo: vt dixit Origenes. Tertia an traducant᷑ de nouo ex ſemine ſimul cū corpus humanū ſeminat᷑: vt dixit Cyrillus. Quarta an quas nos dicim⁹ animas non ſint anime: ſed demones: ſpūs apoſtate incluſi corporibus: vt ibi purgentur: ꝛ eos ibidē delictoꝝ peniteat: vt dixerūt cū Origene qdā heretici. Quinta an qđ vex ē organizato corpe ſucceſſiue ſimul infundēdo: ex nihilo creentur a deo. Sexta an deus rōnaliter agat cooperans in animabus: coitus illiciti. Septima quare deus creauit ꝛ creat aias: quaꝝ multas pſciuit peccatrices atq̧ dānādas. Et ſimile querit Auguſtinus de angelis a principio creatis: ſtatim ꝟo a deo auerſis.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. SI ANI- Queſtio
me rōnales ſint facte ex eſſentia dei: vt dixit Parmenides.
Parmenides: ꝛ Marcus: Terentius: Varro? Varro.
Ad quā rñdendo ſciendū eſt ꝙ ꝓpter eſſentialem per- Rñſio ad
fectionē animaꝝ rationaliū: ꝛ eaꝝ inuiſibilitatē: cū nō qōnē.
cadant niſi tm̄ cognitione/q̄ ſunt ſub ſenſibus: a qui-
bus oritur omnis noſtra propria cognitio: ideo circa
eas varij errores: opiniones ꝛ difficultates orte ſunt:
vt pꝫ primo de anima. vñ ꝛ philoſophus dicit ibidē. Phus.
Omnino ꝛ penitus difficillimū eſt accipe quid ſit ani-
ma. Secundū ꝟo Auguſtinum libro de origine anime. Auguſt.
Primum dogma aperte peruerſum ꝛ fidei catholice
aduerſum: de animabus rationalibus eſt illud quod
poſuerunt quidam dicentes eas non de nihilo ſed de

ſeipſo deū feciſſe. Ad qḋ ponēdū ex hoc moti ſunt: naꝫ cū cepiſſent q̄dā naturas rerꝫ ꝯſiderare: non valentes imaginationē ⁊ ſenſum trāſcēdere: vt poſſent credere aliquas ſubſtātias eē ſpūales: poſuerunt nihil eē p̄ter corpa q̄ vident: imaginātur ⁊ phantaſticantur: pp qḋ dixerūt deū eſſe quoddā corp⁹ infinitū. ſ. aut totū hoc corp⁹ ethereū ⁊ elemētale vt dixit Parmenides. Vel totā hāc lucē corpalē quā videm⁹ vt dicebāt manichei. Et hoc totū corp⁹ vel totā hāc lucē dicebāt oium rerꝫ ⁊ oiuꝫ corpoꝝ eē p̄icipiū: ſicqꝫ ponebāt deū eē aiaꝫ mūdi ⁊ de eēntia oiuꝫ rerꝫ. Aiaꝫ ꝟo rōnalē ponebāt eē de natura illi⁹ infiniti corpis: vel quādā ptē illi⁹ lucis ⁊ ꝯſequēter de eſſentia ipſi⁹ dei. Et hic error fuit p̄rio ipſi⁹ Parme. dicentis oia eſſe vnū ſimplr: ⁊ nō differre niſi ſcḋꝫ ſenſuꝫ ⁊ extimationē. Primo phiſicoꝝ: quē poſtea Marcus Terē. Varro ſequēs poſuit vt refert Aug. vij. de ci. dei: dū eſſe aiaꝫ mūdi: ipſuꝫ motu ⁊ rōne gubernās. Aiam ꝟo hoīs poſuit eē partē illi⁹ magne aīe mūdi. i. dei. Quā ēt opinionē retulit Vergili⁹ (poſt Aratū poetā grecū) dicēs / Iupiter eſt qḋcūqꝫ vides / qḋcunqꝫ mouet. Roborari iſup hec opinio ab eis potuiſſet hoc argumēto. Nam illud qḋ ſpirat ab aliquo / ſit ex eo qḋ emittit a ſpirāte / ſicut pꝫ de aranea q̄ formando telas ad muſcas capiēdas / ſpirat de ſubſtātia ſua / ⁊ ſic tabeſcit ⁊ debilitat / vt iq̄t pſalmiſta. Sꝫ de⁹ formato hoie de limo terre quo ad corpus inſpirauit in eū ſpiraculū vite ⁊ fact⁹ eſt hō in aiaꝫ viuentē. Geñ. ij. Ergo aia rōnalis qua hō viuit eſt ſpirata ⁊ aliq̄d actū de ſubſtātia dei. Sed in ꝯ̄riū eſt Aug. lib. de origine aīe dicens / hoc eſſe dogma apte ꝑuerſum. Nā ſi aīe eſſent de eſſentia dei / eſſent eiuſdē nature cū eo / ⁊ ꝑ ꝯſequēs tot eēnt dij quot aie. Itē hec opinio ꝯ̄dicit ſenſui / opponit fidei / reprobat a phis / ⁊ iprobat a ſacris doctorib⁹ / p̄cipue a ſancto Tho. p̄ria p̄te. q. 90. articulo p̄rio tali rōne virtualit. Nā natura diuina eſt act⁹ purus / inuariabilis /

Opinio Manicheorum.

Error Parmenidis.

Error. M. Varronis

Vergilius

Argumētū pro corroboratōe predicte opinionis

Geñ. ij. Auguſt. Improbatio predicte opinionis

immobilis/ſemper intelligens cuius potētia realiter ab eius eſſentia non differt. Anima vero rōnalis eſt permixta potētie/variabilis de affectione in affectū/ de cognitione in cognitionē/de veritate in errorē/de virtute in vitiū an̄ eius addiſcere/eſt ſicut tabula raſa. in qua nihil eſt depictū tertio de aīa. Qñ nec actu. Qñ nec potētia intelligēs. Cuius potētie ſm Thomā realiter differūt ab ei⁹ eſſentia/ergo aia nō eſt de eſſentia dei. Ad argumētū aūt vbi ſupra in p̄riū dī ꝙ inſpirare in lib. Gen. nō eſt accipiēdū corpalr/ſꝫ idē eſt deū inſpirare qō ſpūm facere. Nō vero ſpirans corpalr etiā nō emittit de ſubſtātia ſua/ſꝫ ō natura ex̄nea. ſ. aere. Aranea aūt nō dī ſpirare tales/ſed texere ō ſubſtātia ſua.

Pbs. iij. de anima Tho.

Rñſio ad argumē.

Queſtio

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST. SI omnes anime ſint create ab initio ſimul cuꝫ angelis in celo empyreo: vt dixit Origenes?

Rñſio

Ad quā reſpondet ꝙ Plato cū aliquib⁹ philoſophis ꝛ manicheis ꝛ ex noſtris tantū ſolo Origene vt ſibi imponitur/Dixerunt oēs animas an̄ corpora in celo empyreo ſimul cum angelis a deo fuiſſe creatas. (Et ſꝫ Platonem in numero finito aſtrorū ꝛ ſtellaꝝ celeſtiū) Dicebatq̄ Origenes a principio aīas ꝛ angelos fuiſſe creatos equales ſecundū cōditionem nature ſpecifice ſcilicet in virtute/ꝛ perfectione ꝛ duratione/ poſtea vero per liberum arbitrium ſecundū ꝙ plus vel minus adheſerunt vel receſſerunt a deo/ex diuina iuſtitia diuerſimode fuiſſe promotas vel punitas / ita vt quidam eſſent angeli ſecundum diuerſos effectus ordinum/quedam anime ſecundū diuerſos ſtatus. Quidam autem demones in diuerſis ſtatibus. Et de animabus dicebant ſecundum diuerſitatem meritoruꝫ vel demeritorum quaſdā fuiſſe premotas ad diuerſos ordines angeloꝝ. Quedam fuerunt alligate corporibus celeſtibus/vnde ꝛ corpora celeſtia animata ponebāt. Quedā vero fuerūt detruſe corporib⁹ vilio-

Origenes.

Pythago/ ras. rib⁹ aialiũ brutoꝝ pp qđ Pythagoras vt dicit Cice. de
finib⁹ bonoꝝ. Et Iuuenalis ſatyra. xiiij. Cunctis aiali/
Iuuenalis bus abſtinuit: nec ventri indulſit. Omne legumẽ. ſ. fa/
bas: pp ventoſitatẽ: vel ꝑpter intus vermẽ abſcõditũ:
quem eſſe putabat aiam alicuius hois ibiqꝫ purgari.
Quedã vero pro inequalitate etiã aduerſionis caꝝ a
deo fuerũt alligate corporib⁹ nobiliorib⁹ humanis vel
ignobiliorib⁹ ⁊ male formatis: puta claudoꝝ: cecoꝝ: vt
in talibus corporib⁹ purgarentur. Nã volebat ꝙ de⁹
hanc diuerſitatẽ creaturaꝝ corporaliũ creaſſet ĩ penã
⁊ purgationẽ creaturaꝝ ſpiritualiũ: in qbus corpibus
poſtꝙ fuiſſent purgate: reuocarẽtur ſm Platonem: in
Opinio. celũ in ſuis ſimilib⁹ ⁊ cõparibus ſtellis deoꝝ vel deaꝝ.
Origenis. Origenes aũt cui principaliter hec opinio de cõcrea/
tione angeloꝝ ⁊ aiaꝝ attribuitur: roborabat illã ratio
nibus ⁊ auctoritate. Primo rõne ſic: Omne qđ nõ de/
pendet ab alio ſcđm ſuum eſſe: põt a deo creari abſqꝫ
illo. Sed aia rõnalis nõ dependet a corpore ſcđm ſuuꝫ
eſſe: vt pꝫ primo de Aia: ergo nõ oportet ꝙ creetur in
corpe: ſed potuit creari ante corpus ſimul cũ angelis.
Itẽ Geñ. j. habetur. Qđ de⁹ die ſeptimo requeuit ab oi
Geñ. j. opere idest ceſſauit: ergo poſtea nõ creauit animas ſꝫ
oẽs in principio fecit cũ angelis. Idẽ ꝓbatur auctorita
te Eccleſia. xviij. dicentis: Qui viuit in eternũ creauit
oia ſimul. Sed in cõtrariũ eſt magiſter ſniaꝝ in ſecũdo
diſtinctione. xxviij. hanc Origenis de cõcreatione an/
Eccle. 18. geloꝝ ⁊ aiaꝝ falſam opinionẽ reprobans vt adducetẽ
infra in calce huius qõnis. Põt etiã pdicta opinio Ori/
genis duabus rõnibus Auicẽne cõfutari: ⁊ primo ſic:
Reproba/ tio opinio nis. Orige. Impoſſibile eſt diuerſitatẽ in numero cauſari ſub ea/
dẽ ſpecie niſi ex diuerſitate materie. Nunꝙ enim eẽnt
due albedines niſi rõne diuerſoꝝ ſubiectoꝝ in quibus
ſunt tanꝙ in materia ſubiectiua. Si igitur oẽs anime
fuiſſent ſimul create abſqꝫ corporib⁹: cũ ipſe etiam nõ
habeant materiã partẽ ſui vt omnes cõfitentur: ergo

opoꝛtet vel eas eſſe diuerſas ſpecie: cū ſemꝑ ad diuerſitatē foꝛmaliū pꝛincipioꝝ ſequat diuerſitas ſpecie: ꝛ ſic oēs aīe differrent ſpecie: ꝛ per conſequēs oēs hoīes quoꝝ aīe ſunt foꝛme: qḋ eſt incōueniēns. Vel opoꝛtebit dicere ꝙ tantū eſſet vna numero: ꝛ ſic ſequeret erroꝛ Auerroys de vnico intellectu oībus hoībus. Cū ergo hec duo ſint icōueniētia. Reſtat vt catholice dicam⁹. Aīas nō ante: ſed ſimul in coꝛpoꝛib⁹ fuiſſe creatas. Itē ſcḋo ſic. Pꝛopꝛius actus eſt in ꝑpꝛia potentia ꝛ materia / ſed aīa eſt ꝑpꝛius actus coꝛpoꝛis ſcḋo de aīa. Ergo videtur ꝙ aīa nō poſſit creari niſi in coꝛpe. Facit etiā ad hoc qḋ dicit Greg. ſuper lib. iiij. Dialogoꝝ. Tres vitales ſpūs creauit omnipotēs deus. Vnū qui carne nō tegitur ſcilicet angeloꝝ. Aliū q carne tegitur ꝛ cū carne moꝛitur ſcilicet brutoꝝ aīaliū. Tertiū q carne tegit ꝛ cū carne nō moꝛit ſcilicet hominū. Ad pꝛimū autē Oꝛigenis ſic rñdet Auicēna: ꝙ quāuis aīa nō depēdeat a coꝛpoꝛe quantū ad ſuū eſſe vel ſuū finē: dependet tñ ab illo ſcḋm ſuū eſſe indiuiduale / qḋ qdē eſſe indiuiduale incipit in coꝛpe cui⁹ eſt foꝛma. Et qꝛ hoc eſſe indiuiduale aīe in coꝛpe acqſitū / eſt eſſe abſolutū nō depēſuā nec alligatū ad coꝛpus. Ideo poſt coꝛꝛuptionē coꝛpis: remanet ſibi ſuū eſſe indiuiduale. Ad ſcḋm vero dicit ꝙ pꝛo tāto ſcribitur / deū die ſeptimo ceſſaſſe ab omni opere: qꝛ vt dicit Thomas pꝛima parte. q. ſeptuageſimatertia articulo pꝛimo. Ad tertiū / nihil poſtea a deo factū eſt totaliter nouū quin aliqualiter in opibus ſex dieꝝ pꝛeceſſerit. Et quedā materialiter tm̄ ſicut Eua in coſta Ade. Quedā materialiter ꝛ realiter / ſicͭ indiuidua que nunc generātur: pꝛeceſſerūt in pꝛimis indiuiduis ſuaꝝ ſpecieꝝ. Species etiā q̄ apparēt quaſi noue / pꝛecipue in aīalib⁹ ex putrefactione generatis / pceſſerunt in qbuſdā actiuis virtutib⁹ ſtellaꝝ ꝛ elementoꝝ. Noua etiā ſpecies q̄ videtur multoꝝ : pſtitit cauſaliter in diuerſis aīalibus ſcḋm ſpeciē / ex quoꝝ cōmixtione

Grego.

Ad pꝛimū argumentum. Oꝛigenis Rñſio.

Ad ſcḋm

Ad tertiū.

generant̄ puta aſini ⁊ eque. Quedā vero p̄ceſſerūt ſecūdū ſimilitudinē ſicut anime que de nouo creant̄. Que quidē ſimilitudo poteſt attēdi ſecūdū genus ⁊ naturā cōmunē animab⁹ ⁊ angelis. ſ. quo ad intellectualitatē: ⁊ ſic p̄ceſſerūt anime in ope creatiōis quā

Eccl'. xviij legunt̄ oia ſimul creata. Eccl'. xviij. Qui viuit i eternū creauit oia ſimul. Vel quātū ad naturā ſpecificā rationalē/⁊ ſic p̄ceſſerūt i opib⁹ ſex dieꝝ/ in q̄bus anima Ade creata fuit vnita corpi. Cū anima ſit pars eſſentialis hūane nature ⁊ de⁹ primas res i pfecto ſtatu ſue

Auguſt. nature ⁊ ſpecie iſtituerit. Vel ſcd̄m q̄ dicit Aug. nō aſſerēdo ſ3 recitādo i ſeptimo ſup Geñ. Q̄ oīa Ade creata fuit ante corpus pfecta ⁊ cōpleta in ſpecie cū iclinatione volūtatis ad corpus adminiſtrādum. Similiter

Phil'. ij. etiā op⁹ icarnatiōis p̄ceſſit/ q2 vt dicit̄ Phili. ij. Filius dei eſt in ſimilitudinē hominū fact⁹. Gloria etiā ſpūalis ſecūdū ſimilitudinē p̄ceſſit i āgelis. Corpalis vero in celo p̄cipue empyreo/ vt dicit Tho. queſti. lxvj. pri. par. arti. iij. in corpe. Vnde ꝓpter hoc dicit̄ in Eccli. j.

Eccle. j. Nihil ſub celo nouū. Iam eni3 p̄ceſſerūt in ſeculis que

Ioā. v. fuerūt ante nos. Quod ſi cōtra dicat̄ p illud Iohā. v. Pater meus vſq; modo opatur ⁊ ego operor/ ergo nō quieuit die ſeptimo. Reſpōdet̄ q̄ dicit̄ deū quieuiſſe die ſeptimo a nouis reꝝ generib⁹ ⁊ ſpeciebus cōdendis que in opibus primis extiterūt vt dictū eſt/ ⁊ dicit̄ aſſidue opari cōſeruādo ⁊ adminiſtrādo creaturā cō-

Rn̄ſio ditā. Ad auctoritatē vero quā adducebat Origenes ſu-

Alberti per Eccli. xviij. Qui viuit in eternū ⁊c. Reſpōdet Alb.

ad auctori libro de quattuor coeuis/ q̄ intelligat̄ quantū ad ſcie-

tatē cui in tiā dei oia ſimul apprehendētis. Vel quantū ad quat-

nitebat̄. tuor coeua ſimul creata. ſ. natura āgelica/ celū empy-

Origenes. reum/ tēpus ⁊ materia quattuor elementoꝝ/ in quib⁹

Auguſ. xj. omnia erāt vt dictū eſt. Ad illud poſtremo quod dice-

de ci. dei. bat Origenes/ naturā hanc corporalē fuiſſe in penam ſpiritualis creatā. Reſpondet Augu. xj. de ciui. dei. c.

Quod nihil ſtultius dici põt ꝙ iſtũ ſolẽ ceteraq; corporalia nõ decore pulchritudinis/ vel ſalute rer corpaliũ ſʒ in penã aiar peccãtiũ dicere deũ creaſſe.

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si anime traducanť ꝺ nouo ex ſemine ſimul cũ corpus humanum ſeminatur vt dixit Cyrillus?

Queſtio

Ad quã dixerũt cũ Cyrillo aliqui/ ꝙ anime nõ creãtur de nouo a deo ⁊ ſucceſſiue/ ſed magis traducũtur per viã ſeminalẽ ⁊ fiũt ex traduce cũ corpus ſeminatur a parẽtib⁹/ ita ꝙ ſicut corpus filij eſt ex corpe patris/ ita anima filij ſit ex aĩa patris. Et hoc ꝓbare nitebanť ꝑ illud. Deuť. xij. Caue ne ſanguinẽ comedas. Sanguis eni cor ꝓ aĩa eſt/ vnde ⁊ quidã philoſophi ⁊ medici dicũt/ ꝙ anima ſit in ſanguine/ ⁊ ꝙ ſanguis ſit ſedes eius ſed ſanguis eſt ex traduce/ igitur ⁊ anima. Itẽ qð egrediť de femore hoĩs cauſať ex ſemine. Sed diciť Gen. xlvj. ca. Oẽs de femore Iacob egreſſe ſunt. lxvj. anime ergo. Itẽ tertio ſic iubemur reuerẽtiã pſtare parẽtib⁹ ratiõe eſſe quod ab eis habemus. Sed eſſe ẽ ab anima/ ergo anima fluit cũ ſemine ex traduce ⁊ ex parẽtib⁹.

Rñſio Cyrilli ⁊ aliquor ad qõnẽ.

Deuť. xij.

Gen. xlvj. cap.

Sed i cõtrariũ eſt textus. Aug. lib. q̃ſtionũ noui ⁊ veteris teſtamẽti ⁊ poniť trãſſumptiue in decretis. xxxij. q. ca. Moyſes. Probať etiã hec veritas pmo ratiõib⁹. Quia ois forma q̃ educiť in eſſe ꝑ trãſmutationẽ materie ⁊ ſeminis deciſionẽ. eſt forma educta de potẽtia materie/ Hoc eni ẽ materiã trãſmutari. ſ. ꝺ potẽtia ad actũ reduci. Anima aũt nõ põt educi de potẽtia materie/ ergo nec ꝑ trãſmutatiões põt ꝓduci. Minor declarať/ Quia nulla virt⁹ actiua agit vltra ſuũ genus/ ſʒ cõſtat ꝙ aĩa trãſcẽdit oẽ genus corpis/ cũ hẽat opationẽ ſupra oĩa corpa eleuatã q̃ eſt itelligere/ Ergo nulla virt⁹ corpea põt ꝓducere animã intellectiuã. Scðo pʒ hoc idẽ ſic/ Quorũcũq; pricipior operatiões nõ poſſunt eſſe ſine corpore/ nec initiũ eor poteſt eſſe ſine corpore. Nã ſicut res habet eſſe/ ita opať/ ⁊ ecõuerſo/ quo-

rū ſcūqꝫ principioꝝ opatiões ſunt ſine corpe/coꝝ generatio nō eſt per generationē corpis. Operatio aūt aie nutritiue ꝛ ſenſitiue nō pōt eſſe ſine corpe: ergo eſſe incipiūt per ſeminis traductionē: opatio autē aie intellectiue cū nō fiat per organū corporeū/vt dictū ē/ſequitur ꝙ non eſſe incipiat per ſeminis traductionē/ergo aliter pducit. Preterea actus actiuoꝝ ſunt in patiente bene diſpoſito tertio de aia. Aia aūt eſt actus corporis phiſici organici in potētia vitā habētis: vt patet ſcdo eiuſdē/ꝛ ergo corpus ante ꝙ̄ ab aia vitā recipiat/oportet eſſe diſpoſitū: organizatū ꝛ cōplexionatū. Nā oportet ꝙ aia prius habeat domū ad habitādū ꝙ̄ creetur. Aliter enim habitaret in ſicco: vt dicit in glo. decreti/ vbi ſupra. Scdo probat ex ordine quē tenuit de᷒ in formatiōe Ade: in cui᷒ creatione prius formauit corpus ꝛ poſtea inſpirauit aiāꝫ. Gen. ij. Probat ꝛ tertio incōuenienti. Nā ſequeret ꝙ ſicut multa corpa peūt cū qñqꝫ ſemē defluxū nō pficiat natiuitati/vñ nec naſcitur hō. Ita etiā cū corpib᷒ multe aie perirēt: qđ eſt incōueniēs: cū aie ſint imortales/ergo reſtat dicere: ꝙ aia organizato corpe creet a deo. Et iō vult capitulū Sicuti. 37. q. ij. Qđ fetus ſi ante infuſionē aie extinguat/non committat homicidiū. Quia tunc nō pōt dici ꝙ ſit natus hō/ſed debet reus mulctari pecunia. Si autē fetus ſit aiatus aia rōnali: debet reus capite plecti/ vt dicit capitulū Moyſes: cā vbi ſupra. Magiſter etiā ſen. ī. ij. di.

Magiſter ſentētiarū xxviii. De hoc ſic dic. Catholica eccleſia nec ſimul/nec ex traduce factas eſſe aias docet. Sed in corporib᷒ per

Rñſio ad argumēta. coitū ſeminatis atqꝫ formatis infundi atqꝫ infundēdo creari. Ad argumēta aūt in oppoſitū.

Ad pri. Ad primū dicit ꝙ ſanguis nō eſt aia ſed inter alios humores diſponit

Albertus. plurimū ad vnionē ꝛ cōſeruationē aie cū corpe. Nā vt dicit Albertus ex humore ſanguinis generat ſpūs/qb᷒ virtutes aie deferūtur ad organa potētiaꝝ. Vñ ꝛ illud qđ dicunt quidā phi ꝛ medici ꝙ aia ſit in ſanguine ꝛc.

nō eſt ſic accipiendū ꝙ ſanguis ſit res aīata/vel qȝ aīa
pricipaliter coexiſtat ſanguini/vel ꝙ nullibi ſit i corpe.
vbi nō ſit ſanguis/nā oſſa ꝛ nerui/ſanguinē nō habēt/
quoꝝ aīa eſt forma ſubſtātialis/facta etiā ſupnaturalr
ſubitanea totius ſanguinis ablatiōe a corpe ſine leſiōe
cōplexionis mēbroꝝ adhuc videret ibi aīa poſſe eſſe/
poſſentqȝ ſpūs vitales ꝛ aīales/aliquanto tpe ſufficere
ad opationes ſuas/remoto toto ſanguine a corpe/ꝛ ēt
ante primū inſtans pductionis aīe in embrione ibi nō
fuit ſanguis/nec in illo inſtanti potuit generari/ ſed ali
quantū tēpus adhuc requirebatur/igitur aīa eſt apta
nata eſſe in corpe ſine ſanguine. Dictū ergo illud philo
ſophoꝝ/ꝙ ſanguis ſit ſedes aīe/ videt intelligendū ex
eo ꝙ ad diſpoſitionē ſanguinis ſeqtur diſpoſitio ope
rationū vitaliū/ita qȝ ſi deficiat ſanguis/operationes
deficiunt/ſi ſanguis/ſit optime diſpoſitus/operatiōes
erunt validiſſime/ſi aūt corruptus/infectus/aut aliter
male qualificatus ſit operationes vitales impediūtur
ꝛ deficiunt. Et cauſa huius eſt/qa inſtrumēta aīe que
ſunt ſpiritus vitales ꝛ aīales/quibus pro exercendis
operationibus vitalibus anima corpore indiget/ꝛ ſine
quib⁹ nō eſt apta nata illas facere/originaliter generā
tur ex ſanguine ſublimato/cōcurrente quodāmō ſub
ſtātia aeris/propterea ſanguis corruptus vel veneno
infectus/crudus ſeu indigeſtus non eſt aptus ad gene
rationē ſpirituū vitaliū/ꝛ animaliū in epate/aut i cor
de/nec per cōſequens eſt aptus ad operationes eorum
vnde neceſſe quādoqȝ eſt ex toto/propter hoc deficiat
compoſitū. Ad ſecundū dicendū/vt dicit Tho. prima
parte. q. centeſima decima octaua articulo ſecūdo ꝙ
in auctoritate illa ponitur pars pro toto/ideſt aīa pro
corpore per figuram ſynodochen. Ad tertium dicitur
ꝙ parentes non dant eſſe rationale/quaſi per defluxū
ſed diſponunt corpus in matrice vltima diſpoſitione/
ad quā ſequitur de neceſſitate aīa rationalis.

Quomodo intelligatur illō dictū philoſophoꝝ ꝙ ſanguis eſt ſedes anime.

Ad ſecūdū rñſio Th.

Ad tertiū.

Queſtio. QVARTA QVESTIVNCVLA eſt. Si quas dicim⁹ aias nõ ſint aie ſʒ demones ſpũs apoſtate incluſi corpib⁹: vt ibi purgent: vt dicit

Cyrillus. Reſponſio aliquoꝝ. Cyrillus. Ad quã aliq̃ ſimplr dixerũt ꝙ quas nos dicimus in corporib⁹ humanis aias nõ ſunt aie/ ſed ſpũs reprobi ꝛ angeli apoſtate. i. demones in corporib⁹ humanis incluſi/ vt ibi purgẽtur/ ꝛ dilabi dicunt̃ de corpore in corp⁹/ vt ſi eos in vno corpe nõ penituiſſet/ nec

Reprobatio p̃dicte opinionis. fuiſſent purgati peniteret ꝛ purgarentur in alio. Sed hec opinio ridiculoſa eſt/ ꝛ triplr errat. Primo qa põit

Math. 25. p penitentiã dmones ſaluãdos. Cõtra qd dicit̃ Math. xxv. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Scdo qa ponit nõ eẽ

Math. xj. aias/ ꝯtra illud Math. xj. In patiẽtia vr̃a poſſidebitis aias vr̃as. Tertio qa dic̃ demones includi in oib⁹ corporib⁹ humanis/ qd dicere eſt inſipiẽtis. Cõcedere eni

Pri. Cori. xiiij. demones habitare vbi habitat ſpũſſanct⁹ ſtultũ ẽ. Sʒ ſpũſſctũs habitat in mẽtib⁹ ꝛ hũanis corpib⁹/ ſcḋm illud prio Cori. xiiij. An nõ ſcitiſ qr mẽbra vr̃a tẽplũ ſũt ſpũſ ſcti/ g̃ opi. iſtoꝝ falſa/ ꝛ hẽtica ẽ/ ꝛ merito reprobãda.

Queſtio QVINTA QVESTIVNCVLA EST. Si aie organizato corpe ſucceſſiue ſimul creando ꝛ infũdẽdo ex nihilo creẽtur a deo? Ad quã rñ

Reſponſio ad qõnes per duas ꝯcluſiões. dendo ponẽtur vnũ notabile ꝛ due cõcluſiones. Notabile aũt eſt ꝙ in matrice ſiue embrione per actionem agentiũ. i. parentũ/ diſponit̃ materia ꝛ corp⁹ ad ſuſceptionẽ aie rõnalis/ cuʒ tota materia corpalis agat/ vt inſtr̃m virtutis ſpũalis ꝛ p̃cipue ipſius dei/ ꝛ ſic hõ diſponẽdo dr̃ generare ſibi ſimile. Deinde ſit hec prima

Prima cõcluſio. cõcluſio. Aia intellectiua ex nihilo creatur a deo/ ꝛ probatur nã cũ triplex ſit agens. ſ. artificiale/ naturale ꝛ ſupernaturale. Actioni agentis artificialis de neceſſitate ſubſternitur ens in actu. Actioni autẽ agẽtis naturalis ſubijcitur ens in potẽtia/ idest materia. Actionĩ vero agẽtis ſupnaturalis de neceſſitate nihil ſubijcit̃. Cum igitur anima a tali agente creetur / ergo nulla

pciacēte materia/ſed ex nihilo deus eā creat. Scđa cō cluſio deus organizato corpe actione parentū/ animā īfundit ī corpe ꝛ infundēdo creat/ ꝛ qdē in corpore maris poſt quadragīta dies cōmuniter a cōceptiōe pria. In corpe vero femelle ꝑ octogita. Rationē aūt diuerſitatis i maſculo ꝛ femina de infuſiōe anime rationalis aſſignat Plin. ꝛ dñs Dñicus Tboloſan⁹. poſt philoſophos ſup Leuiticū. rij. cap. Nā fetus maſculinus cōcipit ex ſemine calido in dextera parte matricis/ que eſt calida/ Fetus autē femineus ex ſemine frigido in ſiniſtra pte matricis. Frigidū aūt tardū eſt ꝛ pigrū i operatiōe ſua. Calidū vero velox/ ꝛ ideo virt⁹ formatiua in vno ſemine velocius ꝛ citius mēbra organizat ꝛ format ꝙ in alio. Probat hāc ꝯcluſionē Aug. lib. de eccleſiaſticis dogmatib⁹/ ſic inquiēs Animas hoīuꝫ nō eſſe ab initio creatas/ inter ceteras intelligētias/ nec ſimul oēs creatas (ſicut Origenes finxit) dicim⁹/ nec cū corporib⁹ ſeminari ꝑ coituꝫ/ ſicut Luciferiani/ ꝛ Cyrillus ꝛ quidā latinoꝝ pſumptores affirmant. Sed dicimus corpus tantū ꝑ ꝯiugij copulā ſeminari. Creationē ꝟo anime creatorē ſolū noſcere/ eiuſqꝫ corpus coagulari in vulua ꝛ ꝯpingi atqꝫ formari/ ꝛ formato corpe aiam creari/ ꝛ infundi vt viuat. Vltimo homo ex anima cōſtās ꝛ corpore/ naſcitur ꝛ egreditur viuus ex vtero plenus humana ſubſtantia. Hec ille. *Secunda ꝯcluſio.* *Plinius* *Dñicus tboloſan⁹* *Auguſt.*

SEXTA QVESTIVNCVLA EST. Si deus rationabiliter agat cooperans in animabus coitus illiciti. Ad quā ſic falſe arguūt aliqui. Si deus de foris infudit animas (vt dictum eſt ꝛ adducit philoſophus in lib. de generatiōe aialiū.) Deus cooperabit̄ in adulteriis: de quoꝝ illicito coitu proles interdū generant̄. Ad hoc dī ꝑ S. Tho. j. par. q. cxviij. ar. ij. ad vltimū ꝙ in actione adulteroꝝ illud qđ eſt nature bonū eſt/ ꝛ huic coopat̄ deus. Qđ vero eſt inordinate voluptatis/ maluꝫ eſt ꝛ huic deus nō coopera- *Queſtio.* *Argumentū aliquorum.* *Rñſio ad argumentū.*

tur. Hec Tho. prima parte ⁊ dñs Ioannes de Turre cremata Cardinalis ſancti Sixti ord. pdi. ſup decretū.

Queſtio

SEPTIMA QUESTIUNCULA EST. QUA re de⁹ creauit ⁊ creat animas quas nouit dā nandas/⁊ angelos quos nouerat lapſuros. Ad quā reſpondent primo theologi dicentes ꝙ qa dei preſcientia animab⁹ rationalib⁹ creandis aut creatis neceſſitatē reſpectu opeꝝ ſuoꝝ ad vtrūlibet nō imponit ſed magis relinquit eas in manu conſilij ⁊ arbitrij ſui. Ideo licet preſciuiſſet deus aīas fore dānādas/voluit nihilominus eas creare/qꝛ ſciebat etiā eas libere acturas quecūqꝫ agerent. Pro quo ſciendū eſt ꝙ deus preſcit quedā eſſe futura de neceſſitate. i. ex cā neceſſaria ſicut ſolē oriri cras. Quedā vero ex libera voluntate vt hunc currere vel aliqd opari. Sol ergo neceſſario orieť qꝛ ſic deus preſciuit ⁊ ordinauit/⁊ homo volūtarie opabiť/qꝛ ſic deus preſciuit ⁊ preuidit. Illa ergo q̄ ſunt a cā neceſſario operāte/neceſſaria ſunt de neceſſitate/q̄ vero a cā libere operāte/ventura ſunt libere/qꝛ deus ſic euenire inſtituit ⁊ pſciuit. Verūtñ qm̄ itellect⁹ diuinus ab eterno cognoſcit vnūquodqꝫ cōtingentiū nō ſolū prout eſt in cauſis ſuis ſed et ,put eſt in eſſe ſuo determinato qd. ſ. habet/qn̄ eſt in reꝝ natura ⁊ tūc res certitudinaliter cognoſciť/qn̄ cognoſciť ſcdm̄ ꝙ ē actu vt patet in eo q vidit ſortē currere actu. Ideo ab eterno intellect⁹ diuinus certitudinaliter ⁊ indefectibiliter cognoſcit vnūqdqꝫ futuꝝ/ſed ,ppterea ↄtingentibus ⁊ liberis actib⁹ neceſſitatē nō imponit/ſicut et ſi aliqs videat aliquē facere rotā neceſſario/ſequiť ꝙ ille faciat rotā/nec tamē viſus iſtius eſt cauſa ꝙ ille faciat rotaꝫ. Sic et pūidet deus iſtius mala opera. nec tamen eſt cā quare ipſe mala operetur. Secundo reſpondet ad hāc petitionē/⁊ ſimiliter ad illam de angelis malis Auguſtinus vndecimo libro ſup Gen̄. dicens. Talia querētibus reſpondeo altitudinē ↄſilij dei. Ego penetrare nō poſſum

Prima rñſio que eſt theologorum.

Aduerte preſcientia dei.

Secunda rñſio que eſt beati Aug.

poſſu3 ꝛ lõge ſup vires meas negociũ hoc eſſe ꝑfiteoꝛ melioꝛib⁹ ſanctioꝛibuſq̃ aperiẽdũ reſeruatũ. Verũtamen qꝛ nos cõcedimus melioꝛẽ naturã rõnalẽ q̃ oĩno peccare nolit. Cõcedãt q̃ talia q̃rẽtes nõ eẽ malã creaturã q̃ ſic facta ẽ, vt poſſit nõ peccare ſi velit. Sicut ergo rõ vera docet melioꝛẽ eẽ naturã quã ꝓꝛſus nullu3 delectat illicitũ. Ita rõ docet etiã bonã eẽ q̃ hẽt in ptãte illicita cohibere. Ita vt nõ ſolũ de bonis recteq̃ factis gaudeat, verũ etiã de pꝛauoꝝ vitatiõe letet̃. Cũ ergo talis natura eſſet bona: illa ꝟo in ſe melioꝛ: cur illã ſolã ꝛ nõ poti⁹ vtrãq̃ faceret dñs de⁹. Illa qdẽ iã eſt in ſctis ãgelis hec in ſctis hoib⁹. Quinetiã ab initio ptes inigtatis poti⁹ elegerũt nõ iõ qꝛ pſcripti erãt creati nõ debuerũt qꝛ habuerũt ẽt mali locũ ſuũ in reb⁹. Tũ ꝓ decoꝛe vniuerſi: tũ ꝓ vtilitate ſctoꝝ cũ q̃ iuſti ꝑ iiuſtos ꝛ pij ꝑ ipios pficiũt cur de⁹ ſapiẽtiſſim⁹ nõ creaſſet ẽt q̃s pſciebat malos futuros cur nõ feciſſ3 q̃s tã mltiplicit̃ ſciebat bõis ꝓfuturos ꝛ vtiles, ꝓ volũtatib⁹ bonoꝝ exercitãdis ꝛ exercẽdis atq̃ ꝓ ſua pꝰſa volũtate ad declaratiõnẽ iuſtitie puniẽdis: hec ille. Ratiõabile ergo ſicut fecit de⁹ hoie3 rectũ reliquẽs eũ in mãu arbitrij ſui ꝓponẽs ei pcepta ꝛ aquã ꝛ ignẽ: vt dr̃ Eccli. xv. Vt apponeret man⁹ ad qd̃ vellet: Ita ſuo mõ ab initio oẽs ãgelos fecit rectos: ꝛ dedit eis ſciẽtiã ꝛ virtutẽ ſufficiẽtẽ ad ſtãdũ in rectitudine iuſtitie: ꝛ dimiſit eos in libtate reſpectu boni ꝛ mali arbitrij coꝝ: ꝛ decreuit ꝯcurrere cũ coꝝ volũtatib⁹ ad oẽ3 actũ bonũ vl malũ quẽ elicitiue ꝓducere vellẽt: ꝛ hoc quo ad actuũ entitatẽ: ꝛ nõ quo ad coꝝ ꝯfoꝛmitatẽ ita q̃ ſi ſua libtate declinarẽt in ptẽ iuſtitie: in ipſoꝝ pc̃is diuina mãifeſtaret̃ iuſtitia. Si ꝟo mallẽt ſtare in rectitudine largitas diuie mie in collatiõe excellẽtiſſime felicitatis demõſtraret̃ Hec Hẽricus d̃ baſſia. Quã ꝟo illuſtris pn. teſte Plinio maioꝛe. Benignũ ẽ ꝛ plenũ igenui pudoꝛis fateri ꝑ q̃s pfeceris. Notabo ꝓpterea nõnũq̃ in calcib⁹ ꝛ pedib⁹

Eccli. xv.

Notãdũ dictũ Plinij maioꝛis.

queſtionū doctores ꝛ loca ex quibus elicitiue que ſcribo emunxerim ꝛ ellicuerim.

¶ Secundum caput prime decadis.

SECVNDVM CAPVT EST DE immortalitate aīe rōnalis. Circa qḋ.x. liq̄ſcēt q̄ſtiūcle. Pria erit ſi anime rōnales ſint imortales ꝛ īncorruptibiles. Scḋa ſi vas hoc fictile corp⁹ hūanū aīe pfectibile corruptū ꝛ incineratū reſurget iteꝝ ꝛ viuificabit. Tertia cū reſurrectio corpoꝝ ſ3 fidē in fine mūdi ſit futura. Petit ſi veꝝ ſit ꝙ mundus habeat terminari. Quarta ſi mundo vel alicui creature repugnet ſimpliciter eē ab eterno. Quīta ſi aīa moriēte hoīe deſinat informare ſucceſſiue: ptē poſt ptē corpis: an forte oēs ptes ſimul in eodē iſtāti īformari deſinat. Sexta. An poſſit ꝯtingere ꝙ corde iam mortuo anima adhuc informaret aliquā aliā ptē vel aliḋ mēbrū corpis. Septima anima exiēs de corpe ad quā differētiā poſitiōis naturalr̄ exeat. An ſurſu3. An deorſu3: dextrum vel ſiniſtru3: aū vel retro. Octaua. Aīa exiēs de corpore ad quos terminos vadit: an ḋ luce ad tenebras vel de tenebris ad lucē: de gaudijs ad triſtitiā: vel ḋ triſticia ad gaudia. Nona. An iudiciū pticulare aīe egrediētis ḋ corpe fiat a xp̄o corpalr̄ an ab āgelis cuſtodib⁹ eoru3. Decima. An a p̄mo inſtāti nō eſſe hoīs vſq3 ad ei⁹ iudiciu3 pticulare ſit aliqḋ interuallu3 ꝛ ſpaciu3 tpis.

Queſtio PRIMA QVESTIVNCVLA HVIVS SEcundi capitis eſt. Si anime rōnales ſint immortales ꝛ incorruptibiles. Ad quam vr̄ primo rn̄dēdū negatiue. Nā primo Salomō dicit Eccle.

Salamō. iij. Vn⁹ eſt interit⁹ hoīm ꝛ iumētoꝝ ꝛ equa vtriuſq3 cōditio: ſ3 illa ſimul corpe ꝛ aīa itereūt. g̃. Itē primo celi

Philoſophus primo celi. dicit phūs. Illḋ qḋ nō ſemp fuit: ipoſſe ē hr̄e ꝟtutē ſemp eēndi: ſ3 aīa nō ſemp fuit: g̃ ꝛc. Itē quoꝝ nō ē vnū eſſe. nō pōt alteꝝ corrūpi: qn ꝛ alteꝝ corrūpat̄ / ſ3 corpis ꝛ

aie ſic māe ⁊ foꝛe i cōpoſito ē vnū eē. g̃. Itē Alerander grecꝰ: vt recitat cōmētatoꝛ. iij. de aia ⁊ Albertꝰ i libꝛo d oꝛigine aie: dirit aiam rōnalē eē gñabilē ⁊ coꝛruptibilē moꝛe aliaꝝ foꝛaꝝ: nāliuꝫ: ꝑ nobiliſſimā mirtionē qualitatū pꝛimaꝝ ⁊ diſſolutionē eiuſdē mirtionis. Itē Pli. li. vij. c. lv. Naturalis hiſtoꝛie dic̄ de aiabꝰ facilius certiuſqꝫ ē ſibi queq̄ʒ credere: ac ſpecimē ſecuritati aſi geitali ſumer̄ ergimēto. Sꝫ i ꝯtrariū ē Ari. rij. metb. vbi dic̄. Ois foꝛa coꝛrūpit̄ coꝛrupto eo cuiꝰ ē foꝛa ꝑter aiaꝫ itellectiuā. Et. j. d aia dic̄. Intellectꝰ vr̄ ſb̄a q̄dam eſſe. ⁊ nō coꝛrūpi. ⁊ Dio. iiij. c. de diuinis noībꝰ dic̄: aie hūane hn̄t er boitate diuia ꝙ ſint itellectuales ⁊ ꝙ habeāt ſubſtātialē vitā ⁊ i cōſūptibilē. Pꝛo ſolōne huiꝰ ꝑtitōis relicꝗ̄ theologis q i hac pte poſſent eē ſuſpecti ꝑbabit̄ aiaꝝ imoꝛtalitas rōnibꝰ nālibꝰ auc̄itatibꝰ gētiliū ⁊ exēplis. Pꝛio ſic. Oē illō qđ ē alienū ab oī matia ⁊ coꝛruptōe coꝛpali ē imoꝛtale ⁊ ſempiternū. Sꝫ ois aia rōnalis eſt hmōi g̃ ois aia rōnalis ē imoꝛtal̄. Argumētū eſt in p̄mo p̄me. Maioꝛē v̄o ꝓbat Phūs. vij. metb. vbi oſtēdit rerū coꝛruptionē eſſe pticipatiōe materie dicēs. Materia ē ꝑ quā res pōt eſſe ⁊ nō eſſe. i. coꝛrūpi ⁊ nō coꝛrūpi. Et. j. phi. dicit. Materia ē p̄mū ſb̄m vnicuiqꝫ entiū er quo fit aliqđ cū inſit. Pꝛopter hoc Phs p̄mo de celo ꝯcludit celū eē icoꝛruptibile qꝛ nec materiā hꝫ nec ſubiectū er quo fiat. Hic Auer. j. phi. dicit. Et hoc dclarabit̄ ꝙ coꝛpa celeſtia oino nō hēant materiā qꝛ tūc eēnt gñabilia ⁊ coꝛruptibilia. Nihil eiꝫ eſt aliō cā gñatiōis ⁊ coꝛruptiōis quā matia p̄ma ꝑꝑ nō eſſe incluſuꝫ i ſubſtātia eiꝰ. Minoꝛē v̄o ꝓbat Anaragoras dicēs: animā eſſe immoꝛtalē: immirtā impaſſibilem. ſ. paſſiōe coꝛruptiua nō ꝑfectiua. Hec rō eſt Sco. in. iiij. ſentētiaꝝ. Scdo hoc idē ꝓbat̄ ſic. Nulla foꝛma coꝛrūpit̄ niſi vel actiōe cōtrarij vel coꝛruptiōe ſui ſubiecti: vel ꝓpter defectū ſue cauſe. Per actionem quidē cōtrarij ſicut caloꝛ deſtruit̄ ꝑ actionē frigidi. Per

Alerāder grecus. Albertus. Plinius

Ariſtoteles. rij. metha.

Pꝛobatio multiplex immoꝛtalitatis animarum.

Prima pꝛobatio.

Philoſophus. vij. metha.

Philoſophus. j. phyſicoꝛū

Auerroys

Anaragoras.

Secunda pꝛobatio.

corruptionē ſui ſubiecti|ſicut deſtructo oculo|deſtruit̄ ei⁹ viſus|vl' virt⁹ viſiua. Per ōfectū aūt cauſe|ſic lumē i aere ōficit ōficiēte ſolis pſētia|q̄ erat ei⁹ cā. Sȝ aia cor rūpi nō pōt a corruptiōe ꝯtrarij|q2 ei nō ē aliqd ꝯtra riū|cū p itellectū poſſibilē ſit ipa oim ꝯtrarioꝝ ſuſce/ ptiua nec p corruptionē: ſui ſubiecti cum aia humana ſit forma nō ōpēdēs ſcōm eē a corpore. Sȝ nec ꝓpt̄ de fectū ſue cauſe|qa cauſā nō hȝ niſi eīnā cū a ſolo deo creet̄|vt ꝓbatū ē|ergo aia itellectiua nullo mō pōt cor rūpi corrupto corpore. hec Tho. ii. ꝯtra gēti. c. lxxviii. Tertio ſic pbūs. j. ꝛ. v. phi. dicit oēs trāſmutationes ꝛ alt̄ationē eē iter t̄minos ꝯtrarios vñ dicit in. j. phi. Oēs igit̄ pncipia ꝯtraria faciūt ꝛc̄. Tūc ſic. Si natura/ liter aia veniret ad nō eſſe p eēntiā: eſſet alterabilis: cū alteratio ſit pūia corruptiōi. Sȝ ipa nō alterabilis: cū qualitates ꝯtrarie iter quas ē alteratio: ſint acci/ dētia inſepabilia materie pme: ꝛ corpoꝝ elemētatoꝝ. Vñ ꝛ cōmē. ij. phi. cōmēto. xv. nomiat has qualitates eēntialia accidētia materie a qua mat̄ia|aia eſt oino aliēa: vt ꝓbauit pma rō: ḡ idē qd ſupra. Itē quarto ſic. Ariſto. j. ꝛ. ij. d celo ꝛ. iij. de aia dicit. Qd de⁹ ꝛ natura nihil agūt fruſtra. Et i. ij. phi. dz. Vanū eſſe cū nō fiat. Cū igit̄ ſint duc potētie nr̄e v'les. ſ. itellect⁹ ꝛ volūtas ꝓducte ad ꝯſeqndū primū veꝝ ꝛ ſummū bonū. ꝛ hic nō acqrant̄|vt experiētia mōſtrat|q2 qd eſt tēpale|ve beatū ꝛ felicē facer̄ nō pōt|ḡ neceſſariȝ erit aut ꝙ iſte potentie ſint fruſtra|aut ꝙ ſit dabilis alia vita in qua ꝯſequamur obiecta nr̄a|qd ē ipoſſibile ſi poſt hāc vitā imortales nō remanerēt animi. Quito ſic ꝯditōes re cipiētiȝ ꝛ recepti dn̄t ꝓportionari|ſȝ v'lia q̄ recipiunt̄ i aia ſunt imortalia ꝛ icorruptibilia. pmo poſteri. ergo ēt aia itellectiua. Sexto idē ꝓbat̄ ſic q2 ſi aia eēt ma/ terialis nō eēt intellect⁹ reflexiu⁹ ſupra ſe|nec vniuer ſaliū cognitiu⁹. Qd ſi dicat̄ qd lȝ p ſe aia nō corrūpit̄ cuȝ nō habeāt materiā corrūpitur tamē p accidēs ad

Beatus Thomas. Tertia ꝓbatio. Phūs in. j phiſicorū.

Quarta probatio. Ariſtoteleſ

Quinta probatio.

Sexta pro batio.

corruptionē corpis ſubiecti ꝓping: ſicut alia accidētia
⁊ forme ſubſtātiales ſiue naturales. Ad hoc dī ꝙ illud
dī p accidēs corrūpi ad corruptionē alterius: qđ nō
pōt eſſe ſine illo: ⁊ a quo depēdet quātū ad eſſe ⁊ con/
ſeruari: vt patet de accidētib⁹ ⁊ formis naturalibus.
Nūc aūt aīa rōnalis pōt eſſe ſine corpore: cū ſeparet̄
a corpore tāq̄ ꝑpetuū a corruptibili. iij. de aīa: ⁊ ſola
inter formas naturales ſit forma ⁊ ſbſtātia: ⁊ maiorē
depēdētiā habeat corp⁹ ab aīa ꝙ ecōuerſo: cū aīa cor
pori ꝯparet̄ vt cā formalis efficiēs ⁊ finalis. ij. de aīa.
Nūc ponēde ſunt auctoritates philoſophoꝝ ⁊ gētiliū.
Et pmo Platon. d̄ quo ſic dicit Aug. ix. de ci. dei. c. ix.
Plato enī cū de hūanis animis ageret: inqt. Ipſe miſe Auguſtin⁹
ricors de⁹ mortalia illis vincula faciebat. Ita ꝙ hoc ip̄z
ꝙ mortales ſunt hoīes corpe: ad miſericordiā dei pris
ptinere arbitrat⁹ eſt: ne ſemp hui⁹ vite miſeria tene/
rent̄. Et Lactāti⁹. iij. li. inſtitutionū. Multi inqt phi/ Lactātius
loſophoꝝ librū de īmortalitate: quē Plato ſcripſit: le/
gētes: ſe ꝓprijs manib⁹ necauerūt tāq̄ poſt mortē in
celū migraturi eſſent. Et Ariſto. iij. de aīa dicit de in/
tellectu agēte ⁊ paſſiua potētia: ꝙ eſt intellect⁹ poſſibi Ariſtotel.
lis: nihil adhuc māifeſtū ē. Sʒ vī gen⁹ alterꝫ aīe: ꝑp ſui
īcorporeitatē ⁊ hoc ſupra gen⁹ itellectiuoꝝ: ꝯtingere
ſepari vī ab alijs potētijs tāq̄ ꝑpetuū a corruptibili.
Itē. j. de aīa inqt intellige ⁊ ꝯſiderare corrūpuntur in
teriori quodā. ſ. fantaſmate corrupto. Ip̄z āt itellectū
impoſſibile eſt corrūpi. Et ſubdit: intellect⁹ aūt eſt qd
diuinū ⁊ īpaſſibile. ſ. paſſiōe corruptiua. Et cōmē. ſup
iij. d̄ aīa cōmēto. xxij. dicit. Patet ex ꝟbis Ariſto. ꝙ ali
que ptes aīe nō ſunt abſtracte a ſubiecto: imo generā
tur ⁊ corrūpunt̄ eo corrupto. Intellect⁹ āt eſt abſtra/
ct⁹ a ſubiecto ⁊ nō gñat̄ nec corrūpit̄ cū illo. Vñ itelli
gētie celi ſimplicit̄ ſunt abſtracte a corpe: q2 nec infor
māt corp⁹ nec corpi inherēt: forme ꝟo educte de potētia
materie ſunt corpi ſimplr ꝯiūcte. ſ. p iherētiā ⁊ p iſor/

mationē: ⁊ nō corruptibiles ſūt. Aīa ꝟo itellectiua medio mō ſe h3: q2 aliq̄ mō cōiūgit̄ corpori. ſ. p iſormationē: ⁊ aliquo mō abſtrahit̄ ab illo. ſ. p iberētiā. ⁊ hec eſt bona phia. Quid vult ꝗ̄ dicere phūs. Separat̄ hoc ab hoc tāq̄3 ꝑpetuū a corruptibili / niſi ꝙ aīa corrupto corpore remanet icorruptibilis. Itē Aui. ix. metha. c. vij. dic̄. Lex nr̄a quā tradit machumet⁹ oñdit pfectionē felicitatis ⁊ miſie q̄ ſunt ſm corp⁹. S3 ē alia pmiſſio q̄ apphēdit̄ itellectu q̄ erit i ꝯiūctōe prime ⁊ ſūme ꝟitatis. Et Algazel i ſuo trac. ō naturalib⁹ dic̄. Cū aīa ſepata fuerit a corpe: durabit ei⁹ coherētia cū itelligētia agēte: ⁊ dlectabit̄ dlectatiōe cui⁹ eſſe explicari non pōt. Et Alber. magn⁹ ſup. i. ō aīa differēs ad ꝟſ⁹ eos q̄ aīas pōebāt cōruptibilē ſic iqt. S3 id qd ꝟr̄ hāc dubitationē dſtruere ē qd ab ātiquo trimegiſto: ⁊ nūc a diuinis ⁊ icātatorib⁹ aſſerit̄ ꝙ. ſ. ſps quos āgelos aut dēmones vocāt: ⁊ aīe exute a corpib⁹ ſuis mouet̄ de loco ad locū. Cui⁹ ꝟitatē ⁊ nos expti ſum⁹ i magicis. Et Cicero ō ſomnno. Scipionis. ⁊ Sexto ō republica itroducit maiorē Scipionē minorē alloquētē dicentē ꝙ. S3 quo ſis affricane alacrior ad tutādā rempublicā: ſic hēto oib⁹ q patriā ꝯſeruauerit aut auxerint: certū eē in celo ⁊ dſinitū locū. vbi beati euo ſempiterno fruunt̄. Et in libro ō ſenectute itroduc̄ Socratē apd Platonē dicētē. Quid mlta: ſic mihi pſuadeo: ſic ſentio. Cū tanta celeritas aiox ſit. tanta meōria p̄teritox: futurox prudētia. Tot artes. tāte ſciētie tot iuēta: nō poſſe eā naturā q̄ res eas ꝯtinet eē mortalē. Et i fine ō ſenectute iqt E vita ita diſcedo tāq̄3 ex hoſpitio: nō tāq̄3 ex domo. Cōmorādi eni natura diuerſoriū nobis nō hitādi dedit. O p̄clax diē cū i illud aiox cōciliū cetūꝙ ꝓficiſcar. Et cū ex hac turba ⁊ colluuiōe diſcedā. Proficiſcar ei3 nō ad eos ſolū viros de qb⁹ añ dixi. S3 ēt ad Catonē meū quo nemo melior vir nat⁹ ē: nemo p̄ſtātior. Cui⁹ a me corp⁹ crematū ē: qd ꝯtra decuit ab illo meū. Et Cirus

Auicen.

Algazel

Albertus magnus

Cicero.

maioꝛ moꝛiēs dixit filijs apꝺ Xenop. vt pꝫ vbi ſupra. Nolite arbitrari mihi cariſſimi filij meceū a voƀ diſceſ ſero: nūq̄ꝫ aut nullū foꝛe. Nec eni dū erā vobiſcū aiuꝫ meū videbatꝭ. Sꝫ cū eēꝫ i h̄ coꝛpe ex his reb⁹ quas ge rebā itelligebatꝭ. Eūdē igr̄ eē creditoꝛe ꝛ ſi nullū vide/ bitꝭ. Nec ꝟo claroꝝ viroꝝ poſt moꝛtē honoꝛes ꝑmane rēt ſi nihil eoꝝ ipoꝝ animi efficerēt: q̄ diuti⁹ memoꝛiā ſui teneremꝰ. Mihi nūq̄ꝫ ꝑſuaderi potuit: Aios dū i coꝛ poꝛib⁹ eēnt moꝛtalib⁹ viuer̄ dū exiſſent ex his emoꝛi. Et Hero. li. v. igt. Traces veꝝ circa natalia ſuoꝝ atq̄ꝫ obit⁹ h̄ facitāt: edito puero ꝓping eū circūſedētes cō ploꝛatiōe ꝓſequunt̄: recētes q̄ſcūq̄ꝫ neceſſe ē illi ꝙ vi/ tā igreſſ⁹ ſit ꝑpeti hūanas calamitates: hoieꝫ fato fun ctū pluſuꝫ: atq̄ꝫ letitiā terre ōmādāt: referētes ꝙ ma lis libat⁹ i oī ſic felicitate. Idē pōit valer. lib. ij. Ru. j. Itē ſaluſti⁹ in Catilinario inducit Catonē ꝛ Ceſarē lo/ q̄ntes ō penis aiaꝝ ſepataꝝ. Et valeri⁹ lib. ij. Rubꝛi. j. inquit. Immoꝛtalitatē aioꝛū mos galloꝝ appꝛobat: q pecunias mutuatas apō iſeros ſe recepturos ſperant. Et Vergili⁹ i ſexto Eneydos dicit aiam poſt ſepatiōe ſubiectā iuſticie diuine/ ꝛ ꝓut i vita geſſit/ ſic poſt de/ ceſſuꝫ recepturā dicēs. Ergo exercent̄ penis veterūq̄ꝫ maloꝝ. Supplicia expēdūt/ alie pādunt̄ inanes. Suſpē ſe ad vētos/ alie ſub gurgite vaſto. Infectū eluit̄ ſcelus aut exurit̄ igni. Quiſq̄ꝫ ſuos patimur manes/ exide ꝑ āplū/ Mittimur eliſiū/ ꝛ pauci leta arua tenemus. Et Oui. pōit aioꝝ imoꝛtalitatē marie i nono metbamoꝛ/ phoſeos/ q̄ñ excellētes viros ponit ōificatos. Et cū ibi/ dē introducit moꝛtē Hercul' ꝛ Iouē ſic dixiſſe. Nec niſi mr̄na Vlcanū pte nepotū/ ſētiet. eēnū ē a me qō traxit ꝛ ex ps. Atq̄ꝫ imūe necis nullaq̄ꝫ domabile flāma. Et Sene. j. tragedia itroducit Theſeū redeūtē ō iferno ꝛ āphitrionē alloq̄ntē dicētēq̄ꝫ. Quiſqs ē placide potēs dn̄ſq̄ꝫ vite/ fuct inocuas man⁹ ꝛ ieruētū diꝭ ipe. fgat Aieq̄ꝫ ꝑcat lōga ꝑmēſ⁹ diu felicis eui ſpacia/ vl' celū pe

Cir⁹ apō Xēophō.

Herodot⁹

Valerius libꝛo. ij. Saluſtius Valerius. Vergilius

Ouidius

Senca.

tit vel leta felix nemoris Eliſij loca Certus iclusos te‑net loc⁹ nocētes. Vtq; fert fama impios supplicia vn‑dis ſeua ppetuis dom it. Et i fine opis dicit. Morte ca‑
Iuuenalis rēt aic. Et Iuuenal. ſatyra ſecūda monet eē benefaciē‑dū metu inferoꝝ vbi aic poſt mortē ppetuo cruciabū‑tur dicēs. Eſſe aliquos māes ⁊ ſubterranea regna. Et cōtū ⁊ ſtigio ranas i gurgite nigras. Atq; vna trāſire ſimul tot milia cymba. Nec pueri credūt niſi q nōdū ere lauant. S; tu vera puta. Et ꝯcludit ifra. Illuc heu miſeri traducimur: arma qd vltra ⁊c. Nūc vero appo‑nam⁹ exēpla Phōphoꝝ quoꝝ aliq credētes aīas imor‑
Lactātius tales: ſe vltro necauerūt: quoꝝ aliquos Lactāti⁹ lib. tertio cap. xv. Inſtitutionū adducit dicēs. Multi ꝟo ex his q eternas eſſe aīas ſuſpicabant tāq; in celū migra
Empedo‑clis iterit⁹ turi eſſent ſibi ipſis manus inſecerūt. vt Cleātes Eliſip pus ʒeno ⁊ Empedocles q ſe in ardētis ethne ſpecu in
Cato. tēpeſta nocte deiecit vt eū repēte apparuiſſet: abijſſe ad deos crederet. Et ex romanis Cato cū legiſſet Pla tonis librū q eſt ſcript⁹ de eternitate aioꝝ ad ſummū
Ambra‑chiades. nephas phi auctoritate ꝯpulſus eſt. ⁊ Ambrachiades cū eūdē librū plegiſſet altiori loco ſe dedit pcipitē. Et Theobrot⁹ vt immortalitatē quā etiā in libris Plato‑nis legerat ꝯſeqret: ſeipſuʒ impegit in mortē hec ibi. Hac expectata ⁊ credita imortalitate aioꝝ. Veteres il li magno ⁊ excellēti ingenio phi antiquiq; romāi obi‑tus ſuoꝝ: caſuſq; natur modice qdē ⁊ equo aio admit‑
Telamon. tere ſunt conati Thelamō enim ⁊ Anaxagoras phi cū
Anaxago‑ras. filios amiſiſſent: nō ampli⁹ lugēduʒ duxerūt Pericles ⁊ Xenophō ſocratici alter amiſſis duob⁹ filijs corona
Pericles tus in cōtiōe diſſeruit. Alter ſacrificās cū filiū audiſſet
Xenophō in bello occiſum: coronā depoſuit: poſtea vero quum illū fortiter in acie dimicātē reperit ꝯcidiſſe: coronā q;
Socratis interitus. depoſuerat reaccepit. Et Socrates ſpe immortalitatis adduct⁹ nullū ad iudiciū capitꝭ qſiuit patronū. Cūq; mortiferū manu teneret poculū talia ꝟba emiſit. Nō

ſe credere mortuū: ſz mortē cū vita cōmutatuꝝ qſq̄ iudicaſſet. Et Solonis qdē ſapiētis eulogiū eſt quo rogabat velle ſuā mortē dolore amicoꝝ lamētiſq̄ vacare. Et Enni⁹ ſuis dicere ꝯſueuit. Nemo me lacbrymis decoret: neq̄ funera fletu farit. Nā volito docta p ora virū nō eē lugēdā mortē quā ſequit̄ imortalitas. Hic ⁊ ex Romāis. Q. maxim⁹ filiū efferēs ꝯſularē: lacbrimas nō emiſit Et Mar. por. Cato ꝑtoris deſignati filij mortē ſiccis oculis tulit. Mar. Hoſt. puluill⁹ edes iouis in capitolio dedicās: nūciāti mortē filij nihil aliud ad eū a ꝓpoſito auerſus q̄; vt cadauer efferri iuberet Luci⁹ paulus. vij. dieb⁹ iter duoꝝ exequias filioꝝ triū pbās vrbē ingreſſus eſt. Sed qd boiuz exēpla ꝓpono. Cygn⁹ dicat⁹ apollini qd ab eo diuiationē habere videat̄: ꝓuidēs nihil mali eſſe in mortē cū cātu morit̄ ⁊ voluptate. Inde etiā volūt q̄ꝑplurimi q̄ idcirco corpa mutoꝝ aialiū occiſa nō timeamus corpa vero hūana mortua formidem⁹ q2 in p̄mis nihil poſt mortē remanet: in corpib⁹ āt hūanis lateat dicūt neſcio qd numinis. Hinc cāoniſte. xxiiij. q. iij. c. ſi habes dicūt. Si vna aia ſine baptiſmate de corpe exeūdo perierit inumerabiliū mors corpoꝝ huic dāno nō pōt ꝯparari. Et iuriſcōſult⁹. C. de ſacro ſctis eccl'ijs. l. ſancim⁹ neminē licere. ⁊. ff. de carboniano edicto. l. p̄ma. dicit q̄ poti⁹ ſit cōſulēdū aie quā corpori: q2 vbi maius piculū cautius eſt ꝓuidēdū. Sed obſecro ꝑter ea q̄ a philoſophis: oratorib⁹ ⁊ poetis dicta ſunt: ⁊ plura adduci poſſent. vñ tāta ab antiquis legū obſeruātia: tēploꝝ: ſtatuaꝝ/ q̄ erectio vñ tot funera ſumptuoſa: tot deoꝝ pietates. Certe oia ex ſola ſperata: immo certiſſima aiorū imortalitate. Propterea Cicero ꝯcludēs in de ſomno Scipiōis: aioꝝ imortalitatē dixit: imo ħ viuūt q e corpoꝝ vicul' tanq̄; e carcere euolauerūt. Noſtra ħ q̄ dicit vita mors eſt. Nūc o illuſtris pn. adducā ex herodiano greco carptim quēadmoduz Romani vt aioꝝ im/

Solon.
Ennis.
Q. Maximus.
Marc⁹ porcius.
Cato.

Ritus referendi romanos īpatores iter deos ex Herodiano.

mortalitatē oſtēderēt impatorum manes poſt funera inter deos referebāt. Mos eſt Romanis Herodianus inquit: Imperatores ſic ꝯſecrare: referreq́ inter deos. Quippe certā imaginē defuncto ſimilimā veſtib⁹ in ſtratā aureis: ſup lectū eburneū in regie veſtibulo ꝓponūt. A leua qdē ſenatus ois veſtib⁹ atris amictus: A dextra ꝟo matrōe hōorabiles: clareq́ ēt veſtib⁹ exi lib⁹ idute. P⁹ ꝟo. vij. dies nobiliſſimi iuuenes ⁊ lectiſſimi lectū humoris attollūt: inuectūq́ ꝑ viā ſacrā deferunt in foꝝ: vbi magiſtratus Romani deponere ipiū ꝯſueuerūt. Erāt circa lectū grad⁹ ad ſcalaꝝ ſimilitudinē: in qbus altera ex pte pueroꝝ ⁊ feminaꝝ chorus hymnos poematsq́ lamētabili carmie indefunctum modulabant. Inde extra vrbē i cāpū martiū lect⁹ deferebat. Aſſurgebat hic ſuggeſt⁹ qdā. i. Pulpit⁹ in tabnaculi forma ꝯpact⁹: matia ingētiū lignoꝝ opplet⁹ ad itra fomitib⁹ aridis: auro ꝟo varijſq́ picturis extra ornat⁹. Supra hūc pulpitū alt' erat minor forma: ſꝫ ornatu ꝑſimilis. Tertiuſq́: ⁊ quart⁹ ſp inferiore cōtractior ac deiceps alt' donec ad extremū q erat oiuꝫ breuiſſim⁹ ꝑueniret. Poſſes ei⁹ edificij formā cōpare turrib⁹ his q̄ iminētes noctu igne ꝑlato naues i tutas ſtatiōes dirigūt (pharos vulg⁹ appellāt). Igit' lecto in ſcdm tabnaculū ſublato: gēs ois ⁊ ciuitas aromata ⁊ ſuffimēta ois generis fruct⁹: herbas: ſuccos: ois odoratus cōgrūt atq́ ſemꝑ aceruatim effundūt. Tū circa edificiū adequat' ordo vniuerſus eqſtris: lege quadā ⁊ recurſu motuq́ pirritico. Demū facē cepit ipiꝰ ſucceſſor eā admōet tabnaculo tū ceteri vndiq́ ignē ſubijciūt: cūctaq́ illico fomitib⁹ illis aridis odoramētiſq́ referta: igni valido corripiunt'. Morq́ ab extremo minimoq́ tabnaclo: tāq̄ e veſtigio q̄dā ſiml' cū ſubiecto igne aqla dimittit': q̄ i celū credit' ipaꝫ ꝑn. aiaꝫ deferre. Ac iā ex illo vna cū ceteris numinib⁹ ipator colit'

Ad argumenta. Reſpōſio.

Hec ille. Nūc ad argumēta reſpondet'. ⁊ ad pmū dr q̄

Salomō ibi loquit̄ ex pſona inſipiētiū ꝛ Epicureoꝝ. vt dicit Thomas prima pte q̄ſtione ſeptuageſima qnta. Et ſimilit̄ rñdet̄ ad illud Sapiētie ſcdo. Dixerūt impij apō ſemetipſos nō recte cogitātes: exiguū ꝛ cū tedio ē tēpus vite nr̄e: ꝛ nō ē agnit⁹ q̄ ſit reuerſus ab iferis qꝛ ex nihilo nati ſum⁹: ꝛ poſt hoc erimus quaſi nō fuerimus. Ad ſecūdū dr̄ ꝙ aīa nō h̄ꝫ v̄tutē ad eēndū ſemp̄ id eſt ſine pricipio ꝛ fine fine. ſꝫ ſemp̄ id eſt ſine fine tantum habet v̄tuteꝫ ad aſſendū. Primo mō accipit Philoſophus in de celo. Vn̄ vt dicit Scot⁹ i quarto hoc adverbiū ſemp̄ in predicato dicit pricipiū ꝛ finē. a parte aūt ſubiecti. poſitū: dicit tantuꝫ finē. Ad tertiuꝫ dōm ꝙ ſicut cōmētator dicit in tertio de aīa. Intellect⁹ non eodē mō ē̄ forma ſicut alie forme materiales ꝛ naturales. Nā aīa cum habeat eē abſolutuꝫ: vt ei⁹ opatio oſtēdit: non eſt p̄ eſſe cōpoſiti: ſicut alie forme materiales. quin potius cōpoſituꝫ eſt per eſſe anime. Et iō corrupto corpore nō corrūpit̄ p̄ accidēs aīa: ſicut alie forme q̄ nō ſunt niſi p̄ eſſe cōpoſiti: ꝛ ꝓpter hoc qñ aīa ſeparat̄ a corpore bn̄ deſinit eſſe forma: ſꝫ nō deſinit eē eſſentia. qō formis naturalib⁹ nō cōuenit. Ad quartuꝫ reſpōdet Albertus vbi ſupra in opponendo dicens: ꝙ ſol⁹ Alexāder pipatetic⁹ ab omnib⁹ pipateticis degenerauit dicēs: animā rōnaleꝫ cū corpe interire. Ad qntum ipſius Plinij reſpōdet̄ ipſuꝫ tanq̄ ꝓphanū negādo. vel ꝙ dixerit illō recitatiue ꝛ nō aſſertatiue. Ergo cum Eccleſiaſte vltimo. concludamus. Cum moritur homo ꝛ diuiditur anima a corpore: reuertit̄ puluis in terram ſuam: ꝛ ſpiritus redit ad deuꝫ qui fecit illum. cuius ſententiam confirmat Lucretius dicens Cedit idē retro quod fuit ante de terra. Sꝫ quod miſſum eſt ex ſuperis rurſuꝫ celi: fulgētia tēpla receptāt.

Ad primū

Ad ſecūdū

Scotus.

Ad tertiuꝫ

Ad quartum.

Ad qntuꝫ

Lucreti⁹.

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST: SI vas hoc fictile corpus humanū anime perfectibile corruptuꝫ ꝛ incineratuꝫ reſurget ite/

Queſtio

Reſpōſio. rum ⁊ reuiuificabiť. Ad quā reſpōdēdo dicendū eſt ꝙ
multi philoſophi q̄ imoꝛtalitatē aiaꝝ poſuerūt viui-
ficationē tū coꝛpoꝝ ⁊ illoꝝ eādē nūero reſurrectionē:
Auguſtin⁹ vt dicit Aug. xij. de ci. dei. ca. iiij. Nullo mō potuerūt
Pꝛia ratio credere munientes ſe rōnib⁹: auctoꝛitatib⁹. ⁊ exēplis.
Pꝛia ratio eoꝝ eſt talis. Agēs naturale nō agit niſi per
motū vel mutationē. Mot⁹ aūt ⁊ mutatio interrupta
redire idē nūero nō pōt. Nā iterruptio mot⁹ ⁊ iteratio
ei⁹ repugnat ꝯtinuitati ⁊ vnitati illi⁹ vt pꝫ in eſſe gn̄a
tiōis hoīs. ⁊ eſſe ipſi⁹ reſurgētis. Nō ḡ termin⁹ ei⁹ pōt
redire idē nūero. Hāc rationē ponit. Scotus in. iiij. di.
Scotus. xliij. Et dn̄s Egidius roma. in cōmēto. v. phyſicoꝝ.
Egidius. vbi ponit philoſ. exemplū de ſanitate ꝯtinuata in ma
romanus ne: interrupta in meridie quā dicit nō eē eādeꝫ nūero
eū reddita in veſpe. Itē ſcdo ſic. Natura ſemꝑ per foꝛ-
Secūda rō mā aliquā opatur: naꝫ ꝑncipiuꝫ cuiuſcꝫ opationis eſt
aliq̄ foꝛma ꝑmo eeli. Ignis eīn agit ꝑ caloꝛē Artifex ve
ro ꝑ foꝛmā in mēte. Sꝫ coꝛruptū amiſit illō qḋ pote-
rat eſſe ꝑncipiū actiōis: ḡ nō pōt redire: nec a ſe: cum
nihil poſſit ſeipſuꝫ gn̄are ⁊ educere ḋ potētia ad actū.
Nec ab alio: q2 ſic genitū eēt generāti: nō ſolū idē ſpe-
Sctūs tho cie: ſꝫ idē nūero. Hec rō eſt ſcti Tho. iiij. ꝯtra gētiles.
mas. Itē tertio ſic. Deus nō pōt facere ꝑterita nō fuiſſe ꝑte-
Tertia rō. rita: nā hoc ſolo ꝑuať de⁹. vt dicit phs. vj. ethicoꝝ:
de mēte agatōis ingenita facere q̄ facta ſunt: ḡ nō po
teſt coꝛpoꝛa coꝛrupta ⁊ ꝑterita ⁊ diſſoluta reſuſcitare
q2 faceret nō ſolū ꝑterita: nō fuiſſe ꝑterita ſꝫ ea eē ꝑſen
Eccl'a. iij. tia. Nūc idē ꝓbať auctoꝛitatibus. ⁊ pꝛimo Eccl'. iij. dī.
ioban. Vn⁹ eſt interit⁹ hoiuꝫ ⁊ iumētoꝝ: ⁊ equa' vtriuſcꝫ cō-
xviij. ditio: ſed iumēta nō reſurgēt. ḡ. Et ioba. xviij. Homo
Phūs. cū doꝛmierit nō reſurget donec alteretur celū: ſed ce-
Auicen. luꝫ nūq̄ alterabiť cū ſit icoꝛruptibile: ergo. Et philo
ſoph⁹. viij. meth. Negat vinū ex aceto redditū i vinū
ēt imediate eē idē: nec nūero nec ſpē. Nā opꝫ pꝛi⁹ reſo-
lutōeꝫ fieri ad materiā cōeꝫ. Et Aui. dic. iij. ſue meth.

qđ anihilatũ eſt nõ reuertit̃: ſʒ forme corpoꝝ hũanoꝝ vltimo anihilant̃: q2 nihil ꝺ illis remãet niſi materia prima. ergo Itẽ i poſtp̃dicamẽtis ꝺr. A priuatione ad habitũ nõ ẽ regreſſus. Qꝺ itelligit̃ ſcꝺꝫ Scotũ ꝺ priuati one ſubſequẽte formã: nõ formã p̃cedẽte. Et plini⁹ li bro. vij. naturalis hyſtorie. c. lv. ꝺicit. Reſurrectio cor poꝝ q̃dã vanitas ẽ. Et cõmẽtũ ꝺ aſſeruãdis corpib⁹ ho minũ ac reuiuiſcẽdis p̃miſſuʒ a Democrito: q nõ reui xit ipe: maliq; ipſa ꝺmẽtia ſit reiterari vitã morteq;. Hec ille. exẽplo etiã patet. nã aliq̃ natiões veſcunt̃ car nib⁹ hũanis ⁊ ſolũ tali nutrimẽto nutriunt̃. ergo hec caro i eo quẽ nutriuit reſurget: ⁊ nõ i comeſto ergo ſal tim nõ erit vniuerſalis reſurrectio corpoꝝ, vt ꝺicunt chriſtiãi. Hec Tho. iiij. cõtra genti. capi. xviij. Qꝺ aũt aliq̃ natiões veſcant̃ carib⁹ humãis, patet p̃ Hierony. cõtra Iouinianũ ꝺicẽtẽ. Quid loquar ꝺ ceteris natio nib⁹, cũ ipſe adoleſcẽtul⁹ viderĩ i galliã. ſcotos gentẽ britãnicã, humanis veſci carnib⁹. Et cũ p̃ ſiluas porco ruꝫ gregẽ, ⁊ armẽtoꝝ pecudũq; repiant. paſtoꝝ nates ⁊ feminaꝝ papillas ſolẽt abſcindere, ⁊ has ſolas ciboꝝ delicias arbitrari. Et Maſſagetes ⁊ derbices miſerri mos putãt q egrotatiõe moriunt̃, ſʒ parentes ⁊ p̃pin quos cũ ad ſenectã venerint iugulatos ꝺuorãt. recti⁹ eẽ ꝺicẽtes, vt a ſe poti⁹ q̃ a v̾mib⁹ cõſumant̃. Hec ille. Sʒ in cõtrariũ eſt Innocẽti⁹ tertius. ca. j. extra ꝺe ſum ma trinitate ⁊ fide cath. vbi ꝺicit. Oẽs cũ ſuis p̃prijs reſurgẽt corporib⁹, q̃ nũc, geſtãt vt recipiãt oẽs ſcꝺm opa ſua, ſiue bona fuerit ſiue mala. Idẽ habet̃ multis alijs locis vtriuſq; teſtamẽti ⁊ i ſacris doctorib⁹ ſolib⁹ Pro r̄ſiſiõe ſciẽdũ ẽ ꝙ multi ex antiq̃s ⁊ modernis ſo lo noie chriſtiani attẽdẽtes principia ſola phie q̃ fũdã tur i v̾tute nature, q̃ ſemel corrupta ex toto, eadeꝫ nu mero repari nõ põt, exciderũt a fiꝺ. Nã i primis ſcribit̃ Actu. xvij. Predicante Paulo reſurrectionẽ Athenis q dã philoſophi epicurei, ⁊ ſtoici ꝺicebãt. Quid vult hic

phũs in poſtp̃dicamẽtis.

Plinius.

Thomas.

Hyeroni m⁹ contra Iouinianũ

Nota feri tatẽ ⁊ ihu manitatẽ p̃plo ꝝ qui maſſage tes ꝺicun tur.

Innocẽti⁹.

Di. paul⁹.

ſeminatoꝛ vẽrboꝝ nouoꝝ demõioꝝ annũciatoꝛ ⁊ du/
xerũt eum ad ariopagũ:⁊ cũ iteꝝ ꝑdicaret corã rege
Fest⁹ pbs. Agrippa reſurrectiõe3. Feſt⁹ pbs maximus: voce ma
gna dixit: iſanis Paule: mlte littere te ad inſaniã ↄuer
terũt. Ibidẽ. ca. xxvj. Saducei ẽt reſurrectiõe3 nõ cre/
dẽtes cũ xp̃o i paleſtra fuerũt ꝓponẽtes hiſtoriã mulie
ris. vij. viros hñtis. Luc. xx. Silr Philet⁹ ⁊ Hymeneus
ex eadẽ cã negauerũt reſurrectionẽ vt iqt. Pau. ij. ad
Ioan. v. thi. ij. Et cũ ↄ̃ eos tert⁹ Iohã. adduceret Ioh. v. Venit
hora ⁊ iã nũc eſt qñ moꝛtui audiẽt vocẽ filij dei: ⁊ qui
audierint viuẽt. Rñdebãt ꝙ illõ intelligebat de reſur/
rectiõe ſpũali aiaꝝ in baptiſmo in fide ⁊ obediẽtia. Il/
lãq3 iã fcã3 cũ diabolo ⁊ põpis ei⁹ abnegam⁹: ⁊ xp̃o fide
inherẽtes in baptiſmate. Q ð ſi ↄ̃ eos argueret vt Pa.
ij. ad Coꝛith. v. arguit dicẽdo: Si reſurrectio moꝛtuo
rũ: nõ eſt: nec xp̃s q̃ reſurrexit. Rñdẽt ꝙ xp̃s ð gr̃a ſpe
ciali: quã ſol⁹ habuit rõne ſue diuinitatis: q̃ nũq̃ ſepa
rata fuit a coꝛpe ei⁹ i ſepulchro: nec ab ei⁹ aia in limbo:
nec a ſanguie effuſo tũc i cruce ⁊ in terra ⁊ iteꝝ aſſum
pto in reſurrectiõe excitauit ſe a moꝛtuis idẽ nũmero
ꝓpꝛia ꝟtute qð nulli alĩi a xp̃o põt ↄuenire. Iõ in xp̃o
reſurrectionẽ ↄcedũt / in alijs ꝟo nõ. Dixi ãt hic ꝙ di/
uinitas nũq̃ fuit ſepata a coꝛpe / aia ⁊ ſanguie itelligẽ
Thomas. do vniõe pſonali / hñ tñ fuit ſepata vniõe integrali na
Oꝛigenes ture / qua vniõe aia vnit coꝛpi. vt declarat ſct⁹ Tho.
tertia pte. q. lij. Oꝛigenes ſilr vt adducit Hier. ad Pã
Hierony/ machiũ cõtra Ioannẽ hieroſolymitanũ epm. Reſur
mus. rectionẽ coꝛpoꝝ negauit ꝓpter illud. Pauli pꝛima co/
Paulus. rinth. xv. Caro ⁊ ſanguinis regnũ dei nõ poſſidebũt.
Si ei3 (dicit Oꝛigenes) eadẽ oſſa caro ſanguis idẽ vul
tus ⁊ mẽbꝛa totiuſq3 coꝛpis pticule reſurgẽt in nouiſ/
ſimo die / vt ſimplices ⁊ philoſarces. i. amatoꝛes car/
niũ dicũt. Cõſequẽs eſt dicere ꝙ a nobis ſit comedẽ/
dum / bibẽdum / dirigẽdũ / ducẽde vxoꝛes / liberi pro/
creandi. aliter enim fruſtra ibi eſſent iſte potẽtie. Ite3

Martiõ: Appelles: Valētinus: Manes ſalutē tñ tribue rūt animab⁹: corpis vero .i. carnis reſurrectionē pe/ nitus negātes: ea₃ tñ putatiuā ⁊ fantaſticā ꝯcedētes. Fruſtraq₃ dicūt nos ad exēplū dñi reſurrecturos. Cū ipe quoq₃ dñs in fantaſmate reſurrexerit. Et nō ſolu₃ reſurrectio ei⁹: ſed ipa natiuitas putatiue magis viſa ſit quā fuerit. Iohā. etiā ⁊ Ruffin⁹ dicūt: q̄ aia cū hoc fedū caducūq₃ corpuſculū dei iuſſiōe dimiſerit: corpa hūana redibūt ad materie ſue ātiquas ſbſtātias. Carnes in terrā: alitus i aera: aqua in hūorē calor ad ethera. Nā vnūqōq₃ reſoluit̄ i his ex qb⁹ ꝯponit̄. vj. phy. Nunq̄₃ tñ dicūt eadē corpa in antiquā ſpē₃ redire: nec poſſe ex toto eadē eſſe q̄ fuerūt. Et ponūt exēplū: nā ſi ſextariū lactis aut vini mittas in pelag⁹ veliſq₃ rurſu₃ ſeparare vinū aut lac qđ fuſum fuerat: nō poteris Licet vinū ⁊ lac q̄ fuderas nō perierit. Sic dicūt ſubſtātiā carnis ⁊ ſanguinis nō perire qdē in originalib⁹ materijs: nunq̄₃ tñ in antiquā ſpēm redire poſſe. Nō ḡ dicūt corpa noſtra priſtinā recipiēt vilitatē: vt. ſ. carnes oſſa: ſanguis ⁊ mēbra reſurgāt: ⁊ tonſore egeam⁹ p vnguib⁹: libidines effluāt: inferiores partes ſtercora emittāt. S₃ aliud nobis erit: ethereū ⁊ ſpeciale corpus qđ nec tactui ſubiacebit: nec id oculus videbit: pōdere nō grauabit̄: ⁊ p locoꝝ varietatē in quib⁹ futuru₃ eſt: nō mutabit̄. Hi ſunt fere oēs hereticoꝝ in tāta diuerſitate de reſurrectione corpoꝝ errores. Nūc aute₃ ex ſacra ſcriptura doctoribuſq₃ fidelib⁹ ponēda eſt de dilapſoꝝ in cinerē corpoꝝ regeneratiōe vera ⁊ catholica ſentētia: ⁊ deīde preſcriptis obiectis rñdebitur. ad cuius euidētiā ponit̄ ſm theologos in. iiij. ſen. di. xlvij. ⁊. xlviij. hec ꝯcluſio vniuerſalis. Qđ oēs homines mūdi: pteriti: preſentes: ⁊ futuri: boni: ⁊ mali cuiuſcūq₃ ſecte: ſtatus: ꝯditiōis: ⁊ etatis fuerint in nouiſſimo die reſurgent cum corporib⁹ ſuis ⁊ reddēt de factis proprijs rationē. Que cōcluſio probabit̄ ratio

Iohannes Ruffinus

Cōcluſio vliſq̄ trib⁹ probat̄ rōnib⁹.

ſeminatoꝛ vꝛboꝝ nouoꝝ demõioꝝ annũciatoꝛ ⁊ du/
xerũt eum ad ariopagũ: ⁊ cũ iteꝝ ꝑdicaret coꝛã rege
Feſt⁹ pſ̃s, Agrippa reſurrectiões. Feſt⁹ pſ̃s marimus: voce ma
gna dixit: iſanis Paule: mlˀte littere te ad inſaniã ꝯuer
terũt. Ibidẽ. ca. xxvj. Saducei ẽt reſurrectiões nõ cre/
dẽtes cũ xp̃o i paleſtra fuerũt ꝓponẽtes hiſtoriã mulie
ris. vij. viros hñtis. Luc. xx. Siſr Philet⁹ ⁊ Hymeneus
ex eadẽ cã negauerũt reſurrectionẽ vt īq̃t. Pau. ij. ad
Ioan. v. thi. ij. Et cũ ꝯ eos tert⁹ Iohã. adduceret Ioh. v. Venit
hoꝛa ⁊ iã nũc eſt qñ moꝛtui audiẽt vocẽ filij dei: ⁊ qui
audierint viuẽt. Rñdebãt ꝙ illõ intelligebat̃ de reſur/
rectiõe ſp̃uali aiaꝝ in baptiſmo in fide ⁊ obediẽtia. Il/
laqꝫ iã fcãꝫ cũ diabolo ⁊ põpis ei⁹ abnegam⁹: xp̃o fide
inherẽtes in baptiſmate. Qđ ſi ꝯ eos argueret vt Pa.
ij. ad Coꝛith. v. arguit dicẽdo: Si reſurrectio moꝛtuo
rũ: nõ eſt: nec xp̃s ꝗ reſurrexit. Rñdẽt ꝙ xp̃s đ gr̃a ſpe
ciali: quã ſol⁹ habuit rõne ſue diuinitatis: ꝗ nũqꝫ ſepa
rata fuit a coꝛpe ei⁹ i ſepulchꝛo: nec ab ei⁹ aia in lĩbo:
nec a ſanguie effuſo tũc i cruce ⁊ in terra ⁊ iteꝝ aſſum
pto in reſurrectiõe excitauit ſe a moꝛtuis idẽ nũmero
ꝓpꝛia v̄tute qđ nulli alíí a xp̃o põt ꝯuenire. Iõ in xp̃o
reſurrectionẽ ꝓcedũt/ in alijs v̄o nõ. Dixi ãt hic ꝙ di
uinitas nũqꝫ fuit ſepata a coꝛpe/ aĩa ⁊ ſanguie itelligẽ
Thomas. do vniõe pſonali/ hñ tñ fuit ſepata vniõe integrali na
Oꝛigenes ture/ qua vniõe aĩa vnit̃ coꝛpi. vt declarat ſct⁹ Tho.
tertia pte. q. lij. Oꝛigenes ſiſr vt adducit Hier. ad Pã
Hierony/ machiũ cõtra Ioannẽ hieroſolymitanũ epm. Reſur
mus. rectionẽ corpoꝝ negauit ꝓpter illud. Pauli pꝛima co/
Paulus. rinth. xv. Caro ⁊ ſanguinis regnũ dei nõ poſſidebũt.
Si eiꝫ (dicit Oꝛigenes) eadẽ oſſa caro ſanguis idẽ vul
tus ⁊ mẽbꝛa totiuſqꝫ coꝛpis pticule reſurgẽt in nouiſ/
ſimo die/ vt ſimplices ⁊ philoſarces. i. amatoꝛes car
niũ dicũt. Cõſequẽs eſt dicere ꝙ a nobis ſit comedẽ
dum/ bibẽdum/ dirigẽdũ/ ducẽde vxoꝛes/ liberi pro/
creandi. aliter enim fruſtra ibi eſſent iſte potẽtie. Itẽ

Martiõ: Appelles: Valẽtinus: Manes ſalutẽ tñ tribue rũt animab⁹: corpis vero .i. carnis reſurrectionẽ pe/ nitus negãtes: eas tñ putatiuã ⁊ fantaſticã ↄcedẽtes. Fruſtraq; dicũt nos ad exẽplũ dñi reſurrecturos. Cũ ipe quoq; dñs in fantaſmate reſurrexerit. Et nõ ſolus reſurrectio ei⁹: ſed ipa natiuitas putatiue magis viſa ſit quã fuerit. Iohã. etiã ⁊ Ruffin⁹ dicũt: q̄ aĩa cũ hoc ſedũ caducũq; corpuſculũ dei iuſſiõe dimiſerit: corpa hũana redibũt ad materie ſue ãtiquas ſbſtãtias. Car nes in terrã: alitus i aera: aqua in hũorẽ calor ad ethe ra. Nã vnũquodq; reſoluit i his ex qb⁹ ↄponit. vj. phy. Nunq̃ tñ dicũt eadẽ corpa in antiquã ſpẽs redire: nec poſſe ex toto eadẽ eſſe q̃ fuerũt. Et ponũt exẽplũ: nã ſi ſextariũ lactis aut vini mittas in pelag⁹ veliſq; rur- ſus ſeparare vinũ aut lac qđ fuſum fuerat: nõ poteris Licet vinũ ⁊ lac q̃ fuderas nõ perierit. Sic dicũt ſub- ſtãtiã carnis ⁊ ſanguinis nõ perire qdẽ in originalib⁹ materijs: nunq̃ tñ in antiquã ſpẽm redire poſſe. Nõ g̃ dicũt corpa noſtra priſtinã recipiẽt vilitatẽ: vt. ſ. car/ nes oſſa: ſanguis ⁊ mẽbra reſurgãt: ⁊ tonſore egeam⁹ p vnguib⁹: libidines effluãt: inferiores partes ſtereo/ ra emittãt. Sʒ aliud nobis erit: ethereũ ⁊ ſpeciale cor pus qđ nec tactui ſubiacebit: nec id oculus videbit: põ dere nõ grauabit: ⁊ p locorũ varietatẽ in quib⁹ futu- rus eſt: nõ mutabit. Hi ſunt fere oẽs hereticorũ in tãta diuerſitate de reſurrectione corporũ errores. Nũc au/ tem ex ſacra ſcriptura doctoribuſq; fidelib⁹ ponẽda eſt de dilapſorũ in cinerẽ corporũ regeneratiõe vera ⁊ ca- tholica ſentẽtia: ⁊ deĩde preſcriptis obiectis rñdebi/ tur. ad cuius euidẽtiã ponit ſm theologos in. iiij. ſen. di. xlvij. ⁊. xlviij. hec ↄcluſio vniuerſalis. Qđ oẽs ho- mines mũdi: preteriti: preſentes: ⁊ futuri: boni: ⁊ mali cuiuſcũq; ſecte: ſtatus: ↄditiõis: ⁊ etatis fuerint in no/ uiſſimo die reſurgent cum corporib⁹ ſuis ⁊ reddẽt de factis proprijs rationẽ. Que cõcluſio probabit ratio

Iohannes Ruffinus

Cõcluſio vliſq̃ tri/ b⁹ probat rõnib⁹.

nib⁹ auctoritatib⁹ ⁊ exẽplis. Prīa rō ſumit̃ ex aīe rõna
Prīa rõ. lis cõditiõe. Forma eñ q̃ eſt ꝑ ſe ſubſiſtẽs ⁊ ad btitudi/
nẽ ordinata: ꝑ ipaȝ potẽtiã ⁊ btitudinẽ pficit̃. Sed aīa
hũana cũ ſit forma ⁊ act⁹: habitudinẽ hẽt ad potẽtiaȝ
ſiue ad corp⁹ cui⁹ eſt act⁹. ij. de aīa. Ergo vel oportet
dicere ꝙ aīa remaneat in ꝑpetuũ imꝑfecta cũ ſit im-
mortalis ⁊ icorruptibilis qḋ nõ eſt dicẽdũ: q2 nõ ſoluȝ
natura abhorret impfectũ: ſȝ forti⁹ auctor natur̃: cui⁹
ꝟtute cuilibet nature ꝯfertur eſſe pfectũ. Ergo opȝ po
nere cũ vnũqḋq₃ naturalit̃ rẽdat ad pfectionẽ ſuã ꝙ ꝑ
reſurrectionẽ aīa iteꝝ ſuo pfectibili corpori vniat̃. Et
cõfirmat̃ hec rõ inq̃tũ aīa eſt ad btitudinẽ ordinata.
Naȝ impoſſibile eſt ꝙ res aliqua fruſtret̃ fine ſuo ẽt ƀȝ
naturã. Nã neq₃ de⁹ neq₃ natura faciũt aliq̇d fruſtra.
Prīo celi. ⁊. iij. de aīa. Sed: aīa rõnalis ordinata eſt ad
btitudinẽ pfectã ꝯſequẽdaȝ quã ſine corpe cõſequi nõ
põt: ſicut nec eẽ pfectuȝ hẽꝛ põt. Ergo oportet ponere
ipaȝ corpis reſurrectionẽ: ſi pfectionẽ aīe rõnalis vo-
lum⁹ ſaluare. Et ꝑpt̃ hãc rõnẽ oẽs fere philoſophi po
Auguſtin⁹ ſuerũt aīas aliq̃ñ i corpib⁹ reuerſuras ſiue ratiõabiliũ
Hieronymus. ſiue irratiõabiliũ: vt ſupra adductũ ẽ. Sed Auguſti. i
.x. ḋ ciu. dei. ⁊ Hierony. dicũt. Qḋ fas nõ ẽ ꝙ cũ i alijs
corpib⁹ aīe ꝑpeccauerit i alijs torq̃ant̃. Nec ẽ iuſti iudi/
cis alia corpa ꝑ xp̄o ſãguinẽ fudiſſe: ⁊ alia corõari. Sȝ
iuſtoꝝ aīe ad illa corpa redibũt: quoꝝ vſu ⁊ miniſte/
rio virtutes ⁊ ſciẽtias acq̇ſiuerũt: eleuateq₃ ſunt i dũ.
Melioꝝ ꝑ̃o ad illa cũ q̇b⁹ ⁊ i q̇bus peccauerũt: vt dicit
Secũda ratio. vbi ſupra Auguſtin⁹. Scḋa ratio ſumit̃ ex iuſta diuina
pmiatione: nã ad diuinã iuſticiã ꝑtinet vnicuiq₃ red/
dere nõ ſolũ merita aut demerita: ſed etiã vbi ⁊ i quo
meruit vel demeruit. Licet autẽ meritũ ⁊ peccatũ pn
cipalit̃ aīme adſcribat̃ iq̃ntũ i ea cõſiſtit libeꝝ arbi/
triũ ⁊ gratia q̃ ſunt cauſa meriti principalit̃: act⁹ tñ bo
nus ⁊ malus imputat̃ homini ſoli. Nam actiões ſunt
ſuppoſitoꝝ. ſcḋo de aīa. Et iḋ tot⁹ homo iudicãd⁹ aut
premiandus

premiandus eſt. Sed totus homo dr̃. cũ partes eſſentiales. ſ. aĩa ⁊ corpus ſunt cõiuncte. ergo ⁊c. Q̃ð autẽ aĩa preueniat corpus in premio paradiſi: aut pena inferni/ hoc eſt/ qꝛ ipſa etiam preuenit corpus in merito vel petõ. Nã actus aĩe precedunt actus corpis/ ⁊ tpe ⁊ valore. vt dicit Tho. j. ſecunde. q. vij. arti. j. Tertia rõ ſumitur rõne innaturalis violẽtie. Nã violẽta perpetua eſſe nõ poſſunt. Primo de celo. Separatio aũt corporis ab aĩa eſt violenta qꝛ contra naturalẽ inclinationem aĩe/ qꝛ ſm philoſophũ aĩa naturaliter iclinatur ad perficiendũ corpus quãtũ ad actũ primũ/ q̃ eſt imperfecti ad perfectũ/ nõ aũt quantũ ad actũ ſcðm. ſ. pfecti ad perfectionẽ aliquã ſecundã/ qꝛ hec ſecũda non eſt violenta/ vt dicit Scotus in. iiij. Ergo ſequiť ꝙ hec violentia qñ terminabitur cũ aĩa iteꝝ corpus reformabit. Et his etiã põt deduci ꝙ idẽ numero reſurget q cecidit/ nã oportet ꝙ illud idẽ ad finẽ pueniat qð ad finẽ factũ eſt ⁊ ordinatũ. Sed totꝰ hõ eſt factꝰ ⁊ ordinatus ad btitudinẽ/ ⁊ vltimũ finẽ ğ oꝫ ꝙ idẽ totꝰ in aĩa ⁊ corpe ad illũ finẽ pueniat. Itẽ cuiꝰ principia ſunt eadẽ numero/ ⁊ principatũ oꝫ ſit idẽ numero. Sꝫ in reſuſcitato ſunt eadẽ numero principia/ qꝛ mã corpoꝝ mãet ſemp eadẽ numero/ ⁊ ſilr̃ ẽt eadẽ aĩa cũ ſit incorruptibilis vel ſaltẽ ſcðꝫ eos q ponũt vnitatẽ forme ſbãlis/ ğ idẽ hõ reſurget q cecidit. Nũc ponende ſunt auctoritates/ ⁊ prio Plat. q vt refert Aug. xiij. dixit. Q̃ð poſt cõpletã vltie ſphere vel celi ſtellati reuolutionẽ/ q̃ ẽ. 36. milibꝰ ãnoꝝ (Nã i cẽtũ ãnis cellũ ſtellatũ moueť vno gradu). Oẽs ptes mundi eedẽ nũero i eſſe reduceť/ cũ ad eaſdẽ cãs ſequãť ijdẽ effectꝰ. Vñ dicebat Plato/ ſic iteꝝ atꝙ iteꝝ athenis lectuꝝ i eiſdẽ ſcholis ⁊ eiſdem ſcholaribꝰ poſt innumerabilia ſecla ſic retro ꝑliris iteruallis p inumerabilia ſcla ibidẽ ⁊ illis legerat. Et Plotinꝰ ſic refert Au. 22. ð ci. di. c. 27. dixit. Sine corpibꝰ in eternũ aĩe eẽ nõ pñt. Ideoꝙ poſt qðlibet lõgũ tps ſuꝰ

Tho.
Tertia rõ.
Scotus
Plato
Auguſti.
Plato
Opinio plotini.

vita foret quã poſtea fortib⁹ herbis. Atq; ope peonia dite idignãte recepti. Si ḡ nã ⁊ ars põt vt p; ſupdicta viuificare quãto magis v̄t⁹ diuia diſſoluta ⁊ i cineres redacta corpa iter̃ poterit reformar̃: q̄ ſola mortificat ⁊ viuificat pducit ad iferos ⁊ reducit: vt ingt Pſal. Nũc ad argumẽta reſpõdem⁹ ad q̄ oia Scot⁹ in. iiij. ſentẽ. dicit. Q̃ õ l; interrupta eadẽ nũero ope nature p motũ ⁊ mutatiõẽ opãtis redire iter̃ nõ poſſint v̄tute tñ diuia q̄ nõ ordie gñatiõis naturalis opat̃: poterit oia ⁊ tot⁹ hõ iter̃ idẽ nũero viuificari. Et addit Scot⁹ ⁊ bñ: ꝙ impoſſibilitas hui⁹ eiuſdẽ nũeri redit⁹: nõ eſt ex pte rer̃ factar̃ cũ inſit eis eadẽ potẽtia paſſiua ſiue obediẽtialis. S; ẽ ex pte agẽtis nature finite: ⁊ ex pte modi viuificãdi cũ natura agẽtia p motũ ſemp ⁊ mutationẽ operent̃. Tho. ãt cũ dño Petro de Tarãta in. iiij. dicũt ꝙ reſurrectio corpor̃ ptī; erit natural' ⁊ ptī; miraculoſa. Ibi ei; iij. ꝯcurrẽt. Primũ erit corpũ reformatio. Scõ; erit aiar̃ ac corpor̃ ꝯiũctio. Tertiũ erit iſeparabilitas iſti⁹ ꝯiũctiõis. Primũ hor̃ ẽ ꝯ naurã. i. ꝯ curſu; nature ⁊ ſolũ a dõ. Scõm eſt a natura dico ſcõm terminu;: nõ tamẽ effectiue ſed diſpoſitiue. Tertiũ eſt ſupra naturã. Et iõ cũ in reſurrectione corpor̃ plus ſit de miraculo q̄; õ natura: oportet ſimpliciter dicere ꝙ reſurrectio ſit miraculoſa: nõ naturalis: niſi ſcõ; qd ppea dicũt ꝙ in illa reſurrectione: collectio puluerũ vox tube ⁊ hmõi: ſicut in tẽpore: ſ; impceptibili: ⁊ p motũ localẽ: ⁊ miniſterio angelor̃ ⁊ hoc erit naturaliter. Reformatio aũt corporũ ⁊ cõiunctio partiu; eſſentialiũ: fiet in inſtãti ⁊ v̄tute diuina. Et per hoc p; reſpõſio ad argumenta Ad auctoritates oium philoſophor̃ dicit̃ ꝙ intelligunt̃ reſpectu agentiũ naturaliũ v̄tutũ finitar̃ ⁊ ſcõm ordinẽ generatiõis naturalis: nõ autẽ reſpectu dei ⁊ eius virtutis: ⁊ eius potentie cui nihil eſt impoſſibile. Ad Salamonẽ dicitur: ꝙ loquitur ibi vt contionator aſſumens perſonam inſipientium. Ad Iob etia;

Scotus.

Tho.
Petrus de Tar.

Rñſio ad argumẽta

dicit̄ ꝙ poſt iudiciū celū quātū ad efficiētiā / ⁊ ad illuc tiā ⁊ motū alterabit̄ / nō aūt quātū ad ſbāꝫ. Ad pl'ꝫ ēt ⁊ Auice. dī / ꝙ loquūtur naturaliter / ⁊ reſpectu virtutꝫ finite ipſi' nature. Pli. autē ſicut de imortalitate aiorꝫ

Plini' ppe rā ſenſit d̄ imortalita te animorꝫ

guerſe ſenſit / ita ⁊ de nō reſurrectiōe corporꝫ dānabilr tenet. Ad exēplū illorꝫ q humanis carnib' paſti ſunt / rñdet Tho. in. 4. ꝯtra gētiles c. 81. dicēs. Q̄d caro co

Tho.

meſta ſi erit neceſſaria ad cōplemētū debite quātitatꝫ comeſti / vel ad pfectionē nature ſpecifice humane / vt puta ſi fuerūt mēbra orgāica / tūc reſurgēt i comeſto. Si aūt caro fuit de pfectione indiuidui tūc reſurget in genito. vñ coſta Ade reſurget in Eua / ⁊ ſemē reſurget in genito ⁊ nō in generāte. Si aūt qs hūanis ſolū carni bus fuerit nutritus / reſurget i comeſto / illud qd̄ traxit a generātibus parētib' / ⁊ qd̄ defuerit / ſupplebit̄ oipo

Auguſt.

tentia creatoris. Hinc Aug. xxij. d̄ ci. dei dicit. Abſit vt ad reſuſcitāda corpa vitecꝫ reddēda nō poſſit oipoten tia creatoris oia reuocare / q̄ vis beſtie vel ignis aſſum pſit vel qd̄ in puluerē ⁊ cinerē collapſuꝫ / vel in humo rē ſolutū vel in auras eſt exhalatū. Abſit vt ſin' vllus ſecretūcꝫ nature / ita recipiat / aliqd ſubtractū ſenſib' nr̄is / vt oium creatoris aut cognitionē lateat aut refu giat ptātē. Hec ille. Ad illud qd̄ epicurei / ſtoici ⁊ Feſt' philoſophus apl'o Paulo in actib' apl'orꝫ dicebant / pꝫ

Luce. xx.

rñſio ex dictis ſupra. Ipſis ēt ſaduceis xps rñdit Lu. xx. Q̄d in reſurrectiōe / necꝫ nubēt necꝫ nubent̄. Ad illud Phileti ⁊ Hymenei rñdit Tho. 4. ꝯtra gentiles vbi ſu

Rñſio ad obiectiōeꝫ origenis. Tho'

pra / ꝙ xps vtrācꝫ reſurrectionē predixit. Spūalē. ibi. Amē amē dico vobis / q2 venit hora ⁊ nunc eſt quādo mortui ⁊c̄. Corpalē v̄o cū dixit. Venit hora i qua oēs q in monumētis ſūt audiēt vocē filij dei. In monumē tis aūt nō ſunt aie / ſed corpa. Ad illd̄ quo ſe Orige. tue bat̄ ꝙ caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebunt, dī ꝙ ibi accipit̄ caro pro hoie carnalit̄ viuēte / q dei regnū nō poſſidebit. vt dic̄ Tho. i cōmē. ſup Paulū / Et lꝫ po

tentie ſenſitiue corpoꝝ glificatoꝝ habebũt eoꝝ actũ ⁊
obiectũ. vt adducet infra. Nõ tñ pp hoc neceſſe erit/ ꝙ
comedãt ⁊ bibãt ſ; ſufficit ꝙ hẽant ſapoꝝ iudiciũ. Nec
erũt ibi liberi/ qꝛ ibi nõ erũt mrĩmonia. vt dcm̃ ẽ. Q̃d
ỽo Marchiõ ⁊ Apelles dicũt chriſtũ in fantaſmate re
ſurrexiſſe eſt falſuz. Nã ſpũs carnẽ ⁊ oſſa nõ hẽt/ ſicut
xp̃s ſe oſtẽdit habere. Luce vltimo. Et quod Iohãnes
⁊ Ruffin⁹ dicũt: De reſolutiõe corpoꝝ in his ex qb⁹ cõ
poſita fuerãt/ cõcedimus. Quod ỽo eadẽ nũero redi
re nõ poſſunt ỽtute dei negãduz eſt. Poſtremo ad id
quod dicũt: ſi reſurrectio erit corpa nr̃a pſtinã recipi
ent vtilitatẽ iquãtũ erit neceſſe ꝙ hũores. ſ. ſanguis ⁊
cholera/ phlegma/ melãcholia/ ſudor: vrina: ſemẽ: re
ſurgãt erit ẽt neceſſe libidines effluãt vngues p̃cidant ⁊
emittant ſtercora ⁊c. Ad hec reſpõdet: ꝙ in hoĩe ẽ du
plex hũor: Quidã ſupflu⁹ ipſi corpi ſic ſudor: vrina:
ſterc⁹: ſemẽ qḋ emittit pactũ gñatiõis. Lac per actũ
nutritiue potẽtie: ⁊ null⁹ talis hũor reſurget eo ꝙ nõ
ſunt de pfectiõe reſurgẽtis. Eſt ali⁹ humor q nõ ẽ ſu
perflu⁹ ipſi idiuiduo ſ; ad pfectionẽ ordinat: vt ſan
guis ⁊ alij humores. iij. ⁊ hi reſurgẽt. Nã poſt reſurre
ctionẽ ſingule ptes corpis ſtabilient in formis ſuis: vt
dz in. iiij. ſentẽtiaꝝ. Vngues aũt ⁊ capilli reſurgent nõ
tãq̃ p̃ncipalit intẽta ſ; ſcḋario: inquãtuz aĩa vtet illis
ad ꝯſeruationẽ p̃ncipaliũ mẽbroꝝ. ſ. pedũ capit ⁊ ma
nuũ. Nec erit neceſſe poſt iudiciũ vngues p̃cidere ⁊c.
qꝛ hec oia nũc fiũt motu primi mobilis: q tũc ceſſabit
nõ naturalit vt qdã dicũt: ſ; diuia volũtate: qua ſicut
nũc mouet p influẽtiã mouẽtis itelligẽtie: ſic tũc ipſo
dĩ ceſſabit ei⁹ mot⁹ p ceſſationẽ itelligẽtie a mouẽdo.

TERTIA QVESTIVNCVLA EST: CVM — Queſtio
reſurrectio corpoꝝ ſ; fidẽ in fine mũdi ſit fu
tura: querit ſi veꝝ ſit ꝙ mũdus qñq; habeat
terminari. Ad quã reſpõdẽdo dicit: ꝙ ſicut de princi
pio durationis mũdi diuerſa a fide catholica philoſo — Rñſio.

phi ſenſerūt. Ita de fine ipſius/ꝛ termino varia volue-
rūt. Ariſto. ei vt ceteros ꝑteream⁹ ſm ꝙ ſci ei īponunt
cōmētatores exponūt ꝛ verba ei⁹ ꝑtēdūt in hūc erro-
rē dilapſus ē/ꝙ poſuit mūdū ab eterno ex nihilo crea
tū ꝑpetuoq; ꝛ in infinitū duratuꝝ/vt pꝫ in lib. de na-
tura deoꝝ. Et idē fatet̄ dn̄s Alber. in cō. octaui phiſi.
Primā aūt partē de eternitate mūdi a parte añ ꝓbāt
Ariſt. tenuiſſe ſic. Nā p̄ imo phiſicoꝝ dicūt Ariſt. po-
nere naturā eſſe ingenitā. Et p̄imo de celo mūdū eſſe
ingenitū ſ3 ingenita ſꝑ fuerunt/ḡ vniuerſitas reꝝ ſm
Ariſt. nō incepit ee. Itē ſic arguebat (vt dicūt) Ari. 8.
phiſi. Nihil de nouo icipit moueri niſi ꝑ hōc ꝙ mouēs
vel mobile aliter ſe habēt nūc quā prius. S3 qd̄ aliter
ſe hꝫ nūq; prius moueꝰ ḡ añ oēm motū de nouo in-
cipientē fuit aliqs mot⁹ ḡ mot⁹ ſemꝑ fuit/ḡ ꝛ mobile
qꝛ mot⁹ nō eſt niſi in mobili. iij. phi. Et cū cōtra Ariſt.
adduceret. Si mūdus fuit ab eterno/ergo ḡnatio fuit
ab eterno/ꝛ ſic infiniti hoīes p̄ceſſerūt/ergo infinite
incorruptibiles aīe ꝛ infinite circulatiōēs ſolis mūdo
exiſtente ab eterno p̄ceſſerunt/ergo erit ponere infi-
nitum in actu ꝛ finita continget pertrāſire que ſunt in
philoſophia abſurda. Vel nunq; cōtinget deuenire ad
circulationē hodiernā. Itē in qualibet circulatiōe de⁹
potuit creare vnū lapidē/ergo erūt infiniti lapides re-
manētes/ꝛ cū iſti lapides poſſint ad inuicē cōiūgi erit
infinitū nō tm̄ ſcdm̄ multitudinē, ſed et̄ ſm magnitu-
dinē in actu. Ad hec forte ſic r̄ndiſſet Ariſt. ꝛ ad primū
argumentū ſic. Qd̄ poſita eternitate mundi non ſunt
infinite aīe in actu cū infideles teneant aīoꝝ mortali-
tatē. Itē cōmētator ꝛ Algazel. ij. metha. Poſuerūt nō
eſſe impoſſibile infinita per accidēs eē in actu/ adhuc
rō nō cōcluderet/qꝛ ſic aīa eſſet creatura vt ſupponit.
Impoſſibile eſt aūt ꝙ aliqd̄ genitū ſit eternū qꝛ eterno
nihil eſt p̄ri⁹. Omne ẛo genitū vr̄ precedit aliqs mo
tus duratione ꝛ tēpore ꝛ per ꝯſequēs generatū in tp̄e

Ariſtote-
les.

Albertus.

Argumen
tum.
Ariſtote.

Rn̄ſio ad
primum
argumē
tum.
Algazel

determinato generatur/⁊ ſic nõ fuiſſent infinite aie in actu. Ad ſcdꝫ diceret ꝙ nõ fuiſſent infinite circulatio/ nes/cũ vna ꝯtinua ſit illuminatio/ ⁊ vnus dies ⁊ ꝑ cõ ſequẽs multe i potẽtia/ Rõ aũt vnitatis circulationis ⁊ vnius diei ⁊ vnius illuminationis/eſt vnitas mot⁹. Sed ꝙ multi dies dicãtur ⁊ multe illuminatiões hoc eſt ex parte nr̃a. q2 de illuminatione iudicam⁹ ſcḋm hemiſpheriũ noſtrũ/vbi apparet illumiatio qñꝙ ſic qñꝙ nõ ꝑpter diuerſam interpoſitionẽ corpis opaci ad ſolẽ. Ad illud etiã de lapidibus dicendũ/ꝙ nõ valet/q2 tu vnũ ponis/ex quo ſequitur impoſſibile/nam tu ponis illã cõtinuã circulationẽ/ q̃ actu ⁊ realiter eſt vna/actu diuiſaꝫ ⁊ infinitã/ qḋ eſt ipoſſibile cũ ipſa ſit diuiſibilis in potẽtia. Et ponis ẜm imaginationẽ tuã infinitos dies/ ⁊ hoc inconuenienti poſito opꝫ cõcedi qḋ ſequit̃/q2 vno incõuenienti dato alia ſequunt̃. Tho. ait in de potentia q̃ne. iij. arti. x. defendens Ariſtote lem dicit. Poſuit Ariſtoteles mundũ ſemper fuiſſe/nõ ex conſideratione illa qua intelligitur exitus vniuerſi eſſe a deo/ſed ex illa qua agẽs particulare incipit ope rari per motũ. Et quia ante quẽlibet motũ eſt motus ex hoc poſuit mundum eternum diſputatiue/contra Anaxagoram ⁊ Empedoclem. vt patet octauo phiſicorum ⁊ non demonſtratiue. Et in prima parte que ſtione quadrageſima ſexta articulo primo dicit. Non poteſt probari demonſtratiue mundũ ſemper fuiſſe. Nec rationes quas adducit Ariſtoteles ad hoc ſunt de monſtratiue ſimpliciter ſed ẜm quid. ſ. ad cõtradicen dum rationibus antiquoꝝ ponentium mundum incepiſſe ẜm quoſdã modos in veritate impoſſibiles/ videlicet aut per ꝯcurſuꝫ athomoꝝ/vt dixit Democri. aut per ignẽ aut per aquã ⁊c̃. Et hoc apparet(dixit Tho. ex tribus. Primo quia tam in octauo phiſicorum q̃ȝ in primo de celo premittit quaſdam opiniones videlicet Anaxagore/Empedoclis/ ⁊ Platonis contra quos

Ad ſcḋm

Tho.

Democri.

induciť rõnes cõtradictorias. Scđo qꝛ vbicūq; de hac materia loquiť inducit teſtimonia antiquoꝝ: qđ nõ eſt demõſtrãtis: ſed ꝓbabilr̃ ſuadẽtis. Tertio qꝛ ipſe expreſſe dicit in. j. thopi. ꝙ qdã ſunt ꝓbleumata dialectica: de qbus rõnes nõ hẽm⁹: vt vtrū mūdus ſit eternus. Et rñdit Tho. ibidẽ duob⁹ argumentis adductis ꝯtra Ariſtotelẽ in opponẽdo dicens ad primū: ꝙ in. j. phiſicoꝝ ꝓbat Ariſtoteles naturã eẽ ingenitã pp hoc: ꝙ nõ hꝫ ſubiectū de quo ſit. Et in primo de celo ꝓbat celū ingenitū: qꝛ celū nõ hꝫ ꝯriū ex quo generet. Vñ pꝫ ꝙ p vtrūq; nõ ꝯcluditur niſi ꝙ materia ⁊ celū non inceperũt p generationẽ ⁊ motū naturalẽ: qũo generabilia ⁊ corruptibilia: vt qdã ponebant precipue de celo. Nos autẽ dicimus ꝙ materia ⁊ celū ꝓducta ſunt in eſſe p creationẽ. Ad aliud argumẽtū dicit idẽ ꝙ primus motor ſemp eodẽ mõ ſe habuit: primū aũt mobile nõ ſemp eodẽ mõ: qꝛ cepit eſſe cū prius nõ fuiſſet ſed hoc nõ fuit p mutationẽ: ſed p creationẽ: q̃ non eſt mutatio: cū nihil p̃exiſtens p̃ſupponat: ſed dicat quandam relationẽ ad creatorẽ tãq; ad principiū ſui eſſe.

Bonauẽtura. Et Bonauentura diſtinc. j. ſcđi libri dicit. Quidã moderni dicunt Ariſtotelem nõ intendiſſe ꝓbare mundū omnino nõ incepiſſe: ſed ꝙ nõ incepit motu naturali. Sed quicqd Ariſtoteles ſenſerit: ⁊ ceteri philoſophi de eternitate mundi nihil ad nos chriſtianos: qui mūdū cepiſſe in tpe fide tenemus: magis quã rõne alique demonſtratiua. Vñ ⁊ articulus fidei dicit. Credo in deū patrẽ omnipotentẽ creatorẽ celi ⁊ terre. Articuli autẽ fidei demõſtrari nõ poſſunt: qa fides eſt de nõ apparẽtibus: ad Hebreos. xj. Probabilr̃ aũt mundū incepiſſe ſic põt ſuaderi. Nam ſic ſe hꝫ deus ad cauſalitatẽ omnium reꝝ: ſicut artifex ad artificiatū. ſed artifex eſt cã omniū artificiatoꝝ per voluntatẽ ergo ſimilr̃ de⁹ eſt cauſa reꝝ. Modo certum eſt ꝙ voluntas nūq; neceſſitatur ad agendū aliqd vel volendum niſi reſpectu in

q̄ naturaliter inclinat: vel reſpectu eoꝝ: ſine q̄bus finis hēri non pōt: Finis aūt diuine voluntatis eſt ſua bonitas: que ab alio nō depēdet: ergo nec eſt neceſſariū eā extra ſe aliq̄d velle: ergo nec creaturaꝝ pductio fuit neceſſaria. Cōgruū tñ fuit q̄ ipſe mūdus in tpe pduceret: q̄a p hoc magis oſtēdit diuina pfectio. Cū.n. nihil poſſit eſſe ſuiipſi⁹ cā: ſed omne qd̄ de nouo incipit eē: acgrit eē ab alio: ex eo q̄ ponunt oēs creature q̄n q̄ nō fuiſſe: oſtēdit q̄ pducte ſint ab aliquo principio primo qd̄ eſt deus. Si aūt ita ſemper fuiſſent nō fuiſſet ita euidēs ipſas a deo creari: ergo cōueniens fuit mūdū in tpe fuiſſe creatū. Hoc primo teſtat Aug. xj. de ciui. dei. c. iiij. dicēs q̄ deus fecerit mūdū: nulli potius credimus quā Moyſi, pphete p quē locutus eſt deus dicens. In principio creauit deus celū ꝛ terrā: p quē locuta eſt ſapientia dei p quē facta ſunt oīa: q̄ in aīas ſanctas ſe trāſfert amicos dei ꝛ pphetas ꝯſtituit: atq̄ opera ſua ſine ſtrepitu intus enarrat. Loquunt quoq̄ pphetis/angeli dei q̄ ſemp vidēt faciē pris voluntatēq̄ ei⁹/q̄bus op3 annūciāt. Et Greg. in omelijs ſup Ezechielē dicit. Quidā ppheta eſt de pterito/ſicut ē Moyſes/q̄ pphetauit dicēs. In principio creauit de⁹ celū ꝛ terrā. In quo nouitas mūdi tradit. Et io. 17 Clarifica me pr̄ apd̄ temetip3 claritate quā hūi priuſq̄ mūd⁹ fieret. Et Macr. de ſōno Scip. li. ij. dicit ad hoc. Quis nō hīc exiſtiet ip3 mūdū cepiſſe ꝛ nec lōgā retro ei⁹ etatē eē ab hīnc vltra duo retro ānoꝝ milia de excellentiū reꝝ geſtaꝝ memoria nec greca q̄dē extet hyſtoria. Nā ſupra Ninū nihil in libros pelāre redactū ē. Si.n. ab initio imo ān̄ initiū fuit mūdus cur p innumerabiliū ſeriē ſcl'oꝝ nō fuit cult⁹ quo tūc vtimur inuēt⁹? Nō lraꝝ vſus quo ſolo fulcit eternitas hmōi oīa vidēt eternitati repugnare/dū opinari nos faciūt certo mūdi pricipio paulati ſingla q̄q̄ cepiſſe. Hec ille. Nūc vo videndū eſt q̄d de fine mūdi pbi ſenſerūt: ꝛ q̄d xplām

August.

Gregori⁹.

Moyſes ppheta d̄ pterito.

Macrobi⁹ de ſomno Scipionis

ſcḿ fidẽ catholicã de eo debeãt firmiter credere. Pro quo prio ſciẽdũ. Q̃ oẽs fere phi excepto (vt dixim⁹) Ariſtote, ↄcordãt ↄflagrationẽ ⁊ finẽ mũdi hui⁹ ↄfeſſi ſunt. In mõ vero finis ⁊ termini ei⁹ varia fuerũt opi/nati. Nã Plato ⁊ Pithago. poſuerũt hãc partẽ elemẽ/talem mũdi poſt. xxxvj mille annos ſolui debere, atq̃ iterũ poſt cũctis ei⁹ repetitis partib⁹ debere reformari. Rõnẽ aũt. xxxvj. miliũ annorũ aſſignãt ſic. Nã dicũt ꝙ ois diſpoſitio celi ⁊ orbiũ celeſtiũ naturalr̃ i tãto tẽpore finit. Luna enim ↄplet curſuʒ ſuuʒ in vno mẽſe. Mercuri⁹ ⁊ ven⁹ i minori tpe vni⁹ ãni. Sol in vno anno termiat motũ ſuũ. Mars i duob⁹ ãnis. Iupiter in. xij. Saturn⁹ in. xxx. Primũ mobile. i. celũ chriſtallinũ ſiue aqueũ a diaphanitate dictũ t̃minat girũ ſuũ i. xxiiij. horis. Celũ aũt ſtellatũ. i. firmamẽtũ infra primũ mobile cõplet curſuʒ ſuuʒ in. xxxvj. mille annos. Nã in cẽtuʒ annis mouet̃ vno gradu, vt dicũt aſtronomi. Dicũt ergo Plato ⁊ Pythagoras ꝙ mũdus terminabit̃ cũ oẽs celeſtes ſupradicti orbes curſus ſuos terminabũt. Incipiẽdo ab illo inſtãti quo creatũ eſt firmamentũ qḋ fuit in eqnoctio vernali. i. viij. kalẽ. aprilis, die dñico, luna exiſtẽte plena añ vrbẽ ↄditã. iiij. mille quadrigẽtis. xl. annis, añ icarnationẽ ſcʒ hebreos ⁊ Hieronymũ. ter milib⁹ nõ gẽtis. xxxvj. Scðm Bedã quinq̃ milib⁹ centũ nonagitanouẽ. Cũq̃ iterũ virtute infuſa in ſubſtãtijs celorũ oẽs celi partes redibũt ad ſuũ locũ prime creatiõis: tũc dicũt, oia gñabilia ⁊ corruptibilia eadẽ nũero, q̃ fuerũt ꝟtute corporũ celeſtiũ revertẽtur. Sʒ hãc opinionẽ Aug. xij. de ciui. dei. ca. xiij. ↄfutat dicẽs. Q̃ phi q ſic tenẽt putãt nõ qḋ ſciũt, ſed qḋ volũt. Sciũt ꝙ naturalr̃ a pura priuatiõe ad habituʒ nõ eſt regreſſus, idcirco ſic aduerſus eos ↄcludit. Abſit a nobis vt iſta credamus. Sicut enim ſemel Chriſtus ꝓ nobis mortuus eſt, ⁊ reſurgẽs ampli⁹ nõ morit̃. Ita ⁊ nos poſt reſurrectionẽ ſemper cuʒ dño erim⁹, cui mõ

Opinio phorum de fine mundi. Plato Pythagoras.

Plato. Pythagoras. Hieronymus. Beda. Auguſtin⁹

dicim⁹ qđ ſacer admonet pſ. Tu dñe ſeruabis nos ꝛ cu
ſtodies a gñatiõe hac in eternũ. Empedocles agrigẽti Empedo-
nus cũ Anaxagora dixerũt/amicitia elemẽtoꝝ mũdũ cles.
fuiſſe ſolutũ ꝛ infinities lite coꝝ ꝛ diſſonãtia forte repe Anaxa-
tẽdũ. hoꝝ opinionẽ phs. viij. phi. reprobat. Eraclitus goras.
(teſte phõ. j. phi.) poſuit ignẽ mũdi pricipiũ ꝛ vt finis Eraclit⁹.
pncipio reſpõderet dixit eũdẽ ignez terminãdũ/ vt pꝫ
iij. phi. Sꝫ hic ſicut de pncipio mũdi errauit ſic de fine
ei⁹ male dixit. Nõ.n. ex igne ſꝫ ex nihilo de⁹ creauit mũ
dũ ꝛ terminabit nõ quo ad ptes eẽntiales/ſ. celos/an
gelos/ſubſtãtiã q̄ elemẽtalẽ/ſed quo ad aliq̃s ei⁹ par-
tes accidẽtales elemẽtoꝝ.ſ. idiuidua ſpecieꝝ ꝛ motuꝫ
celoꝝ vt i libro de celo declarat. Señeca li. naturaliũ Seneca.
q̃ſtionũ de mẽte Empedoclis dixit. arſurã ẽẽ terrã na
turaliter/ cũ vniuerſa ſidera ↄueniẽt in ſigno cãcri.ſ.
de mẽſe iunij/ ex ↄcurſu.ſ. calidoꝝ ꝛ ſiccoꝝ/ ſicut ex cõ
iunctiõe planetaꝝ hũidoꝝ ꝛ frigidoꝝ factũ fuiſſe dicit
diluuiũ tẽpore noe/ cũ vniuerſa ſidera ↄuenerũt in ca
pricorno de mẽſe ſeptẽbris. Sꝫ dñs Petr⁹ de tarãta. ꝛ Petr⁹ de
Richar. i. iiij. ſentẽtiaꝝ. d. xlviij. dicũt. Q̃ õnce ↄcurſ⁹ taranta.
humidoꝝ ꝛ frigidoꝝ fuit cã neceſſaria diluuij tpe noe Richard⁹
ſꝫ bene ↄgrua. Nec etiã cã ẽmini mũdi p ignẽ diſpoſi
tio: ſiue ↄcurſus calidoꝝ ꝛ ſiccoꝝ/ erit cã neceſſaria ſꝫ
ↄgrua inquãtuꝫ purgatiõe ignis i purgaturi in fine
ſcloꝝ ipꝫ mũdũ pcedet vehemẽs ſiccitas naturaliter
generata/ ↄgrua igni pducẽdi ad nutuꝫ dei ad talem
effectũ. Ari. (vt ſupra nũc dixim⁹ vbi ſibi ipõit) dixit Ariſtotel.
mũdũ ppetuo duratuꝝ/ ea ratiõe qua i d celo ꝛ mũdo
dixit ingñabile ꝛ icorrũptibile adiuicẽ ↄuerti. Sꝫ icõ
trariũ ẽ/ q2. xij. metha. dicit. Q̃ õ pma cã mouet in ra
tiõe amati ꝛ deſiderati/ ac ſi diceret q̄ itelligẽtie mo
uẽtes celuꝫ ex deſiderio. ꝛ amore quẽ habẽt obediẽdi
pme cãe/ ſicut nũc obediũt i mouẽdo/ ſic ſp obediẽt in
deſinẽdo mouere. Fuerũt ꝛ alij q deformãdũ in orbẽ:
ſꝫ nõ cauſis naturalib⁹/ ſed diuie ↄmicterẽt volũtati.

Lactant⁹ Tentarũt tñ audaci ꝑſumptiõe ſub diffinitis ac certis tꝑib⁹ illã ꝑſcribẽ. Nã Lactã. li. vij. diui. inſti. poſt ſextũ ꝯcluſuʒ millenariũ: mũdi cõſumationẽ poſuit. Alij ve ro .xxx. ãnos. Alij qngẽtos. Nõnulli tot ãnos a ſalute quot antea fluxerãt poſuerũt. Nõ nulli mille ab aſcen ſione dñi vſq ad vltimũ aduẽtũ poſſe ꝯpleri dixerũt. Quidã de ſpiritu ꝓphetie aliqd hr̃e ꝑſumẽtes: vt ab bas Ioachin. Et qdã moderniores ipſoꝝ calculationi

Abb. Ioa. bus inherẽtes ante finẽ .vj. millia ãnoꝝ vł circa ſtulte cõplẽdũ mũdũ expectabãt. Quoꝝ oium error: q2 ma xim⁹ eſt ⁊ ſermo eoꝝ ſerpit: vt cancer. Idcirco eos Pau lus Theſſalonicẽſib⁹ ſcribens ait. Nemo vos ſeducat.

Paulus. vllo mõ quaſi inſtet dies dñi ⁊c. Que verba tractans Aug. dicit Triũ õ mũdi termino dicẽtiũ. Prim⁹ ꝙ dies

Aug. dñi ꝓpe ſit. Alter ꝙ longe. Tertius: neſcio deus ſcit. Prim⁹ pluſq̃ ſecũdus errat. Terti⁹ vero cũ xp̃o ꝯcordãs in viã cõſtitut⁹ eſt veritatis. Nos igitur xp̃iani omiſſis litigatorib⁹ furioſis ac ptinacib⁹ phõꝝ ⁊ hereticoꝝ tur bis: veniam⁹ ad theologos datores ſimplicis verita tis. Et ad ſacras ſcripturas: nõ hũana iduſtria: ſʒ ſpi rit⁹ ſcti iſtinctu ꝯſcriptas. Et pˀio dicam⁹ ⁊ ꝯfiteamur ꝙ mũd⁹ trãſibit ⁊ cõcupiſcẽtia ei⁹. Prime Ioh. ij. Et ꝙ celũ ⁊ terra tranſibũt. Luc. xxj. Mar. 13. ⁊ Mat. 24. Et ꝙ mundi termin⁹: erit effect⁹ nõ nature: ſʒ ſpũſſancti. Dicam⁹ ſcdo ꝙ inſtrumẽtũ cõflagrationis mundi erit maxim⁹ ignis. nõ ex cõcurſu naturali calidoꝝ ⁊ ſiccoꝝ gñatus: vt dicit Sene. aut ex cõcurſu igniũ ſuperioruʒ ⁊ inferioꝝ: vt dixerũt alij. Nec ſuccendet ignis ille: ex reflexione radioꝝ ſolariũ: in corꝑibus terreſtrib⁹ natu raliter ſolidis: ſicut fit ex reflexione ſolis: ad ſpeculum cõcauũ ⁊ propinquũ. Nec ex relaxatiõe ſphere ignis ⁊ q̃ virtute celi ótinet nũc ne fluat. Sʒ erit ille ignis vo lũtate ⁊ ꝟtute dei ſupnãlr cãt⁹: q ſicͭ in pricipio mundi tꝑe Noe: deſtruxit ſeculũ diluuio aquaꝝ ad purgãduʒ ardorẽ ꝯcupiſcẽtie ⁊ luxurie. Ita iteꝝ genus humanũ

⁊ mundũ deſtruet p̄ ignẽ: ad purgãdũ frigus malitie ⁊ auaritie cõtra charitatẽ: vt ſic purgatio mũdi fiat p̄ cõtraria. Dicam⁹ ⁊ tertio: q̄ q2 vt dixim⁹ ꝯſummatio mũdi nõ depẽdet a cã naturali. ſed a volũtate diuina. Idcirco nõ põt certitudinaliter ſciri tps finis ei⁹. Propterea xp̃s interrogãtib⁹ diſcipulis de tpe dixit Act. j. De die illo ⁊ hora nemo ſcit. Et Luc. xij. inqt Eſtote parati: q2 qua hora nõ putatis fili⁹ hois veniet. Et Mat. xxv. Neſcitis diẽ neq3 horã. Et Mar. xiij. Videte vigilate ⁊ orate neſcitis eni qñ tps ſit. Hinc Tho. in de potentia. q. v. ar. vj. in hanc ptẽ ꝯcludẽs ait. Finis mũdi cũ a pura dei volũtate depẽdeat: naturali cognitiõe ſciri nõ põt. Cũq3 cõpleto numero electoꝝ ſit finiẽdus: vt dicit Greg. Cui⁹ cõpletio eſt q̃dã diuine p̄deſtinatiõis: nõ poterit niſi xp̃o reuelari: p̄ quẽ quodãmõ humani generis p̄deſtinatio adimplet̃. Et Aug. xviij. de ci. dei ca. xiij. in hanc cõcluſionẽ dicit. Fruſtra igit̃ annos q̄ remanẽt. huic ſeculo ꝯputare ac definire conamur cũ h̃ ſcire nõ eẽ nr̃m. Et Marc⁹ aſtruat dicẽs. De die illo ⁊ hora nemo ſcit neq3 celoꝝ angeli apl̃os ẽt doctores futuros mũdi oẽs de hac re calculãtes digito reſoluit ac quieſcere iubet ille q̄ dixit. Nõ eſt veſtrũ noſce tpa vel momẽta: q̃ pr̄ poſuit i ſua ptãte. Hec Aug. vbi ſupra. Actuũ. j. Luc. xij. Mat. xxv. Marc. xiij. Tho. Greg. Auguſt. Marcus.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST: ſi mũdo: vel alicui creature repugnet ſimplr̃ eſſe ab eterno. Ad quã r̃ndet̃ ſimplr̃ negatiue: ⁊ rõ eſt q2 ſi h̃ repugnaret creature h̃ nõ poſſet: eſſe niſi altero duoꝝ modoꝝ: q2 aut oporteret q̄ cã agens neceſſario p̄cederet effectũ ſuũ: ⁊ ſic effect⁹ nõ eẽt coeternus cãe agẽti. vel q2 oporteret q̄ nõ eſſe ipſi⁹ effectus neceſſario p̄cederet ſuũ eſſe. Sed neutro iſtoꝝ modoꝝ põt repugnare creature eẽ ab eterno: vt ꝓbabo: ergo. Primũ aũt ꝓbo ſic. Nã nulla cã ꝓducẽs effectũ ſuũ ſubito p̄cedit effectũ ſuũ duratione: ſed de⁹ eſt agẽs non p̄ motũ ſed in inſtãti ⁊ ſubito: ergo non eſt neceſſariũ Queſtio. Rñſio.

ipſum precedere ſuũ effectũ neceſſario. Maior patet
in omnibus mutationib⁹ ſubitaneis. Nã ſtatim ad pre
ſentiã ſolis cauſatur in inſtanti illuminatio in aere. Et
ſtatim ignis cũ incipit aſcẽdere ſurſuȝ calefacit. Minor
etiã patet de ſe. ergo. In cauſis aũt nõ agẽtib⁹ ſubito/
ſed ꝑ motũ oportet agens precedat duratione effectũ
ſuũ/q ſemꝑ principiũ motus/effectũ ⁊ finẽ eius ꝓce/
dit duratione. Nec etiã nõ eſſe effectus neceſſario pre
cedit duratione ſuũ eſſe/q cũ dicitur aliqd fieri ex ni
hilo. hec ꝓpoſitio ex nõ deſignat cauſaȝ materialẽ/ſȝ
tantũ ordinẽ/vt patet manifeſte bene perſcrutanti.

Queſtio. QVINTA QVESTIVNCVLA EST. Si ani
ma moriẽte homine/deſinat informare ſuc/
ceſſiue/partẽ poſt ptẽȝ corporis an forte oẽs
Rñſio. partes ſimul in eodẽ inſtanti informare deſinat. Ad ꝙ
reſpondetur affirmatiue ſcilicet ꝙ anima moriẽte ho
mine deſinit informare ſucceſſiue partẽ poſt partem.
Et ratio eſt q/anima nõ deſinit informare materiaȝ
ſibi ſubiectã/niſi diſpoſitio ipſius quã ad operatiões
requirit/ſit irreformabiliter per naturam corrupta.
Cum aũt corruptio diſpoſitionis hmõi reperiat pri/
mo fieri in partibus remotioribus a corde/in quo eſt
fons virtutis vitalis. Ergo habetur ꝓpoſitũ. Huic cõ/
cluſioni cõſonat primo ꝙ in moriente/pedes/primo
reꝑiũtur frigidi/calore ſpiritib⁹ deſtituti/deinde ma/
nus/⁊ ita deinceps ſucceſſiue vſqꝫ ad cor. Cõſonat ſe/
Cor ẽ pri/ cundo illud cõe dictũ phõꝝ/ꝙ inter mẽbra corporis/
mũ viuẽs cor primo viuit/⁊ vltimo moritur. Quõ ſi ꝓdicatur ꝙ
⁊ vltimũ ꝓportionabiliter ita dȝ eſſe in vltima de aiatione cor/
moriens. poris humani ſicut in prima eiuſdem aiatione/ſed in
prima aiatione corꝑis aia informat oẽs partes corꝑis
ſimul. Nã a primo inſtanti aiationis embrionis incipit
corpus ſcḋm omnẽ partem que ſenſum habere ſolet/
vegetari ⁊ ſentire/licet imperfecte/ergo ſilr in deani/
matione vltima corꝑis hũani/dȝ aia deſinere infor/

mare i vno aliquo inſtāti oēs partes corporis ſimul. Ad hoc rñdetur ꝙ nō eſt ſimile in prima ⁊ poſtrema de aiatione corporis. Nā prima animatio partiū corporis eſt naturalis: ⁊ etiā diſpoſitio materie: vt informet ab aia intenta eſt a natura. Sed ſepatio ⁊ animatio partiū corporis: nō eſt per ſe a natura intēta: ſicut nec inductio indiſpoſitiōis: ad quā ſeparatio anime ſequit: nō fit ẜm ordinē ⁊ iudiciū nature: ergo ⁊c. Propter tamē ea que nūc dicta ſunt: diligēter eſt ſciēdū ꝙ ꝑgreſſus corruptionis hominis ad quē ſequit ſeparatio aie: fit ecōtrario ꝑgreſſui hominis ad vitā: ꝑgreſſus eniȝ ad vitā incipit in hoie: ab exercitio opationuȝ anime vegetatiue in embriōe. ſcdo ſenſitiue. tertio intellectiue ſiue rōnatiue: vt dicūt phi naturales ꝑgreſſus aūt corruptiōis ꝯtrarius ē qꝛ primo deſinit vſus rōis. ſcdo act⁹ ſenſatiōis. ⁊ tertio op⁹ vegetatiōis. Hec Henricus de Aſſia ſuper geneſim. Henricus de aſſia.

SEXTA QVESTIVNCVLA EST. AN poſſit ꝯtingē ꝙ corde iā mortuo: aia adhuc informaret aliquā aliā partē: vel aliud mēbrū corporis. Ad quā ſic reſpōdet: ꝙ cū ꝯplexio ſira ceterorū mēbrorꝫ corpis: nō depēdeat a corde. nulla repugnātia vꝫ: ꝙ ꝯplexiōe cordis corrupta: adhuc i aliqua pte alia corpis: poſſit eē ꝯplexio: ſira ſufficiēs vniōi aie ad ptē illā. Nā ſic ꝯtigit ſepe oculū eſſe cecū irrecupabilr ⁊ aiaȝ tn̄ adhuc totā materiā ei⁹ iformare. Sic vꝫ etiā ꝙ aia iformare poſſit aliquā corpis ptē: lȝ ſic diſcraſiata eēt: ꝙ aia opatōes vegetatiuas i ea exercere nō poſſet: qꝛ pfectior requiri vꝫ ꝯplexio: ad exercēdū vitalē opationē ꝙ̄ ad ſolā ipſius aie ad corpus vnionē. Et ita ſtat cū ceſſatiōe opationū vegetabilis ⁊ ſenſibilis aie i toto corpe ꝙ aia adhuc iformāter inhereat corpi: ⁊ ita hoieȝ adhuc mortuū nō eē: ꝑ ſolutionē vnionis informatiue ad corp⁹. Illi āt q dicūt ꝙ ꝙ̄ cito corrupta eſt irreformabilr diſpoſitio cōpis: vl' ptis ei⁹ aut cordis vl' Queſtio Rñſio.

alteri⁹ mēbri pricipalis/ſine cui⁹ opatiōe nō ſtat vitā ꝯtinuari (vtputa de opatiōib⁹ aīe vegetatiue) tā cito aīa deſinit informare totū corpus q̄litercūq₃ alia mēbra fuerit diſpoſita. Iſti tales reſpiciūt ad regularē ꝓceſſū hoīs ad mortē/vel reſpiciūt ſolū ad id qđ vt plurimū ꝯtingē ſolet in morietib⁹ cōiter eni in illis vł cor vltio mori. Ex qua ꝯclōne ſiue opiōne ſequit̄ hoc corolariū/ꝙ nō ſemꝑ q vulgari eſtimatiōe habet̄ mortu⁹: fit ſimplr mortu⁹/qa ad ceſſationē ſenſus ⁊ mot⁹ cordis nō ſequit̄ ſemꝑ deaiatio corpis. Sȝ pōt ꝯtigere ꝙ poſt illam ceſſationē qñq₃ ꝑ magnū tꝑs maneat vnio informatiua aīe ad corpus/⁊ ita cōtingē pōt/ ꝙ qñq₃ hō viu⁹ ſepeliat̄ in ſepelitiōe mortuoꝝ qualr tpe peſtilentie fieri ꝯſueuit. Pōt ēt nōnūq̄ ex aliqua cā accidentali ꝯtingere ꝙ in hoīe ſano ceſſat anhelit⁹ ⁊ oīs mot⁹ ⁊ ſenſus longo tpe vt ꝑ diē vel circa/ita vt oīno mortu⁹ appareat. Immo aliqs pōt ſic in naturalib⁹ diſpoſitus eē ꝙ ad aliquē plāctū/vel ꝯtēplationē forte ſpiritib⁹ ad intra tractis iaceret ſimillimus mortuo. Sic̄

Auguſt. btūs Aug. narrat in lib. de ciui. dei. De quodā preſbytero. Ergo niſi cā ſubſit/nō eſt feſtinādū aut precipitāter agendū in ſepeliendo mortuos/ne contingat ſepelire viuos. Hec Henricus de Aſſia vbi ſupra.

Queſtio SEPTIMA QVESTIVNCVLA EST. Anima exiēs dē corpe naturalr ad quā dfiā poſitiōis exeat ſurſum vel deorſū/dextrū/an ſiniſtrū/ante vel retro? Ad quā rñdetur ꝙ licet cuiuſlibet

Reſponſio morientis anima q̄cito deſinit corpus informare naturalib⁹ ſuis derelicta/poti⁹ iret in ſupremā ꝑtē celi/ cū naturalr appetat loca ſupiora vniuerſi/ꝓut tñ ducitur vel trahit̄ ab angelis bonis vel malis/anime ſaluandoꝝ plene purgate directe trahunt̄ ſurſum ⁊ dānandoꝝ directe deorſum. aīe ſaluādoꝝ nō plene purgate directe exeunt a dextris ad purgatoriū/⁊ damnandorum a ſiniſtris in infernum. Hec ille vbi ſupra.

Octaua

OCTAVA QVESTIVNCVLA EST. Anima exiens de corpore ad quos terminos vadit naturaliter: an de luce ad tenebras: vel de tenebris ad lucē: de gaudijs ad tristitiā vel de tristitia ad gaudia. Ad quam sic rn̄detur ꝙ aīa rōnalis postq̄ desijt informare corp⁹ vel post solutionē vnionis ipsi⁹ ad corp⁹: dupliciť pōt itelligi de luce ad tenebras vel de tristitia ad gaudiū trāsmutari: aut. s. de trāsmutatiōe ẜm itellectū: aut de trāsmutatiōe ẜm affectū. Si loquamur p̄io mō dī: ꝙ platonici q̄ posuerūt corp⁹ quasi carcerē aīe: ipediētē ei⁹ pfectā cognitionē quaȝ ẜm se i sua puritate naturaliter apta nata est hr̄e. ipsi dicūt ꝙ aīa de sepatiōe ei⁹ a corpe nō tristať: ſȝ potius gaudet queadmodū incarcerat⁹ gaudet: qn̄ liberať a carcere sibi graui ⁊ obscuro: ad quē vt dicūt: nō relinquiť penit⁹ appetit⁹: vel illa inclinatio redeūdi. Et pp hoc vnū: valde pl'i auertebanť a resurrectiōe mortuorū p reunionē aiaꝝ ad corpa: q꞉ p eā credebāt aias ipediri: a pfectiore cognitiōe eaꝝ. Et hos platōicos sectatus est vt appet Cicero circa fniam libri de senectute vbi ita dicit: itroducēs Ciꝝ maiorē i morte filios alloquētē. Mihi nūq̄ psuaderi potuit filij: aias dū i corpibus eēnt mortalib⁹: viuere ⁊ cū exijssent ex his emori. Nec vo tū aiuȝ eē icipiētē cū ex isipiēti corpe euasisset: ſȝ cū oi admixtiōe corpis liberat⁹ pur⁹ ⁊ iteger eē cepisset tūc eē sapiētē: p quo psuasionē adducēs ingt. Videtis. n. nihil morti eēt tā simile q̄ somniū i quo dormiētiū aī maxime dclarāt diuinitatē suā. Multa. n. cū remissi ⁊ liberi sūt: futura, pspiciūt. Ex q̄ itelligiť q̄les futuri sint cū se corpis vincul' relaxauerit. Hec ille. Theologi āt q̄tū ad hāc trāsmutatiōeȝ ẜ itellectū aie sepate a corpe dicerēt cū platonicis ꝙ exit⁹ aiaꝝ d corpib⁹ relictaꝝ suis nāīb⁹ ē quasi recessus d regiōe caliginis ad regionē lucis: vl' quasi abscessus de vmbra ad lucē clariorē: nō q꞉ exeāt corp⁹ ipediēs eaꝝ cognitionē: sed

Questio. Responsio. Cicero in li. de senectute.

q̄ intrāt modū cognoſcēdi intellectū ſeparatoꝝ/nō tñ plenū quātū ad oia/cū3 aia ſit infima ſpecies in genere itelligētiaꝝ/ſed partialē/quō forte ⁊ ſeipſas ſicut ⁊ res circūſtantes clarius cognoſcūt/q̄ȝ in corpe cognoſcere potuerit. Et notāter dixi/q aie exute nō habēt plenū modū cognoſcēdi itellectuū ſeparatoꝝ. q̄ ſi haberēt: mor exute ſcirēt ſe eē i charitate vel nō ex ſuis natura lib⁹. Nā q̄libet itelligētia ſepata videtur pmo reflecti ſup ſe/intuitiua viſiōe. Nec ꝯcedūt theologi q aia exuta nō hēat naturalē iclinatiōē3 ⁊ appetitū reuniōis ad corp⁹ ꝓpriū q̄ iterū impediret a pfecta cognitiōe/vt platōici imaginant. S3 dicūt q cuilib3 aie exute remanet naturale deſideriū reuniōis ad corp⁹/ q̄ aia naturaliter ē forma/⁊ p ꝯſeq̄ns naturaliter determinata ⁊ iclinata ad formādū ſubiectū ſibi ꝓportionatū. Nec ēt ꝯcedūt q aia eēt in corpe tanq̄ȝ in carcere/q̄ aia naturaliter illud ſibi determinat/tanq̄ȝ habitaculū ſeu organū ꝯueniētiſſimū. Nec ꝯcedit q aia p corpus ipediatur/q̄ aīa ſm rationē ſue nature eſt ppetua ⁊ ex hoc naturaliter eſſe ſepatā a corpe/ iō cōgruit vt ēt illi mō eēndi eius cor reſpōdeat ſpecialis modus naturaliter cognoſcēdi ſe ⁊ alias res/quo mō p accidēs clari⁹ multa cognoſcet quā p corp⁹ nec tñ dicit impediri ab illa imaginatiōe rōne corpis/ q̄ naturaliter inquātū forma determinata ē ad modū cognoſcēdi p corp⁹. Igit cū res nō dicat ipediri p illū ſtatū ad quē naturalr tēdit relinqtur igit ꝓpoſitū. Et hec de trāſmutatiōe aie exute ſ3 intellectū ꝑ poſſe dicta ſint. Scdo āt mō loqui poſſum⁹ de trāſmutatiōe aie exute ſm affectū/ an. ſ. imediate exuta a corpe trāſmutet ad triſtitiā vl gaudiū/penā vl delectatiōē3. Ad qd rñdet q aie d̄functoꝝ maloꝝ fideliū vel infideliū pboꝝ imediate mutant in triſtitiā. Ratio eſt/q̄ cū ſciētie in hac vita acq̄ſite remaneāt in aia poſt mortē remanēt ēt in ea errores ⁊ falſe opiniōes q̄b⁹ in hac vita tales decepti ſunt. Statim g̃

ꝙ aia ſepatur a corpe clara viſione ↄuertēs ſe ſup ſe ⁊ ſup corpus a quo ſepata eſt: ⁊ ſup res alias q̄ circūſtāt ad certā diſtātiā vtiq̄ multis ſuſpirijs ⁊ magnis affici tur triſtitijs: q2 nō repit q̄ vane ſperabat nō repit ſicut putabat: nō collocat̄ inter ↄpares ſtellas feliciter io cādo ſicut arbitrabat̄: nō aſcēdit ſurſu3 ad lucē celi: ſ3 deorſu3 ad tenebras iferni pleni merore videt ſe ꝑtra bi a demōib⁹ horrēdis. Videt aie hereticoꝝ: iudeoꝝ: ⁊ fideliū ſupſtitioſoꝝ clare: ꝙ ſtulte ⁊ negligēter a ꝟtu te ſalutari declarūt. Videt aie illoꝝ q ſe hmōi honori b⁹: delitijs ⁊ gaudijs ex toto dederūt credētes aias ho minū in morte definere ſicut iumētoꝝ/ ꝙ ingreſſi ſunt regionē ignotā/ vbi ꝑria honorib⁹ ꝑoris vite occurrūt vbi ꝑ dñijs tpalib⁹ ſubijciunt̄ viliſſimis demōib⁹/ co rū deriſionib⁹ ⁊ opprobrijs/ o q̄to merore ⁊ ſtupore ta liū aie turbant̄. Fidelis ꝟo aia adhuc ſpecialit̄ plures habet cauſas doloris. Primo q2 nouit ſe ꝑ fidem ad iu diciū particulare deduci vbi iudicāda eſt: vel ad para diſum: vel purgatoriū vel ad infernū: quod quidē iu diciū i magna ꝑplexitate expectat. Secūdo q2 videt ſe ante oculos xp̄i indigne veſtitā carētē habitib⁹ ꝟtutū ⁊ indutā habitib⁹ vitiorū. Tertio erubeſcit ⁊ triſtatur aia fidelis ex recordatiōe ⁊ reminiſcētia pctōꝝ ⁊ negli gentiaꝝ/ quas cū adminiſtraret corp⁹ ↄmiſit. Triſta tur quia videt tabernaculū ſuū naturaliſſimū/ in quo multas delectatiōes habuit/ vel habitura erat in quo ꝑfectiōes ſciaꝝ ⁊ ꝟtutū acquiſierat vel acq̄ſitura erat: iam eius inhabitationi ineptū redditū/ ⁊ abominabili ter corruptu3. Dolet ꝙ quaſi cogat̄ corpus deſerere ⁊ inde exire. Dolet ſicut qui videt domū vel veſte3 ſibi conuenientiſſime diſpoſitam corrumpi ⁊ fedari. ita vt cogatur inde exire/ aut nō ſine dolore ⁊ gemitu illam abijcere. Dolent finaliter quedam anime ⁊ triſtantur ꝑpter penas ad quas ducūtur in iferno vel purgato rio. Iſte ergo ſūt cauſe triſtitiaꝝ aie poſt mortē ex qui

Anima fi delis h[illegible] multas [illegible] uſas do[illegible] ris.

bus patet quid ſit ad hāc q̄ſtiūculā reſpondendū̄ ſecūdū philoſophos platonicos ꝛ theologos. Hec Henricus de Aſia ſuper Geneſim.

Queſtio. NONA QVESTIVNCVLA EST/AN IVDIciū ꝑticulare aīe egredientis de corpore fiat: a chriſto corporaliter: an ab angelis cuſtodibus animarū. Ad quā ſic reſpondet: ꝙ iudiciū in quo

Rñſio. aīe ad ſuppliciū vł gaudiū poſt mortē iudicant: ē duplex. Primū eſt ꝑticulare: ſic dictū q̄tuor rōnib⁹. Prio q: nō ē vniuerſaliter oīuꝫ. Scdo: q: nō ē totaliū hoīuꝫ ſꝫ ſolū partiū eoꝝ. Tertio: q: in illo iudicat aīa reſpectu ad merita vel demerita q̄ itra ipſaꝫ ſunt: aut quorū ipſa ſcdꝫ ſe cā fuit vel origo. Quarto: q: nō ad totā penā iferni quā hō meruit tūc cōdēnat: ſꝫ ad minorē quā hēbit poſt iudiciū gn̄ale. Vn̄ nec ēt dmones vt vr̄

Auguſtin⁹ velle Auguſti. Habēt modo tātas penas quātas habebūt poſt iudiciū. Et quātū ad hoc iudiciuꝫ particulare dicūt quidā: ꝙ chriſtus corporaliter ſecūdū humani-

Actuū. x. tatē p̄ſideat cuilibet aīe ſtati egrediēti iuxta illō Act. x.

Iohā. v. Hic ē q cōſtitut⁹ eſt iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. Et Ioh. v. Pater oē iudiciū dedit filio. Sed hoc nō vr̄ facilit̄ credibile: ꝙ xp̄s corpaliter totiēs deſcēderet de celo: quoties aliqs hō morit̄ in toto orbe: q: ſi ita eēt: tūc innumeris ip̄e vicib⁹: ad inumerabilia mūdi iferioris loca deſcēderet: in q̄libet hora imo in q̄libet ꝑticula hore: q: inumerabiles hoīes moriunt̄ ifra idē tp̄s ꝑuū in toto mūdo. p̄cipue cū peſtilētia ſiml̄ viget in diuerſis ac diſtātiſſimis regionib⁹. ſic ſepe ꝯtigit: pp qd ēt ſeq videret̄ ꝙ xp̄s mł totiēs ſiml̄ ꝛ ſemel dſcēderet corpalit̄ circūſcriptiue ad diuerſa loca mūdi inferioris: q: pōt bn̄ ꝯtigere ꝙ idē inſtās in nūero: ſit p̄mū inſtās nō eē mille hoīuꝫ ſiml̄ morietiū in diuerſis locis. Propt̄ qd ꝓbabili⁹ dicēdū vr̄ ꝙ xp̄s corporalr̄ nō deſcēdat ad iudiciū ꝑticulare cuiuiſlbet aīe. Sꝫ veraciter eas iudicare dr̄ p āgelos quos ad moriētes mittit vt iudiciū exer

ceſſat cũ ꝓceſſib⁹ ⁊ ſentẽtijs eis ꝯmiſſis a xp̃o iudice pri/cipali: q ſolus iudicãdoꝝ q̃litates plene nouit. Angel⁹ q̃ ſm doctores cuilibet aie deputat⁹ freq̃nter aut ſp ei aſſiſtẽs: q nouit vitã merita: ⁊ de merita ei⁹ quẽ cu/ſtodiuit: ⁊ nouit ex ſuo officio q̃ñq3: quõ ⁊ vbi ſit mor/tu⁹ bõ ſibi ꝯmiſſus daẗ a xp̃o ⁊ ꝯſtituiẗ iudex aie a cor/pore ſepãde vt eã iã ſepatã colligat ⁊ diuagari errabũ de poſt mortẽ hic ide nõ ꝑmittat: ſ3 eã ꝑducat: aut ad gaudia ꝑadiſi vl' ad penas purgatorij. vl' inferni. In iu/ditio ãt ꝯmuni ⁊ vniuerſali xp̃s corpaliter de celo de/ſcẽdẽs, p̃ſidebit iudex: ⁊ oẽs ipe iudicialiter iudicabit/ q2: vt dictũ ẽ: ipſe eſt q ꝯſtitut⁹ eſt iudex viuoꝝ ⁊ mor/tuoꝝ. ſ. i iudicio cõi ⁊ vl'i. Hec Hẽ. d Aſſia ſup Geneſi3.

DECIMA QVESTI. EST: AN A PRIMO iſtãti nõ eſſe hois vſq3 ad ei⁹ iudiciũ particu/lare ſit aliqð interuallũ: ⁊ ſpaciũ tẽporis. Ad quã ſic r̃ndeẗ/ q3 l3 gñaliter reſpectu oium aiaꝝ nõ ſit ꝯcedẽdũ interuallũ aliquãti tẽporis iter primũ inſtãs nõ eſſe hominis/ ⁊ iudiciũ particulare anime. tñ reſpe ctu aliquaꝝ animaꝝ p̃t cõcedi aliqð interuallũ ⁊ ſpa/ciũ ante iudiciũ a primo inſtãti nõ eſſe hominis/ ſicut fuit i illo famoſo magiſtro laudabilis vite habito/ Pa/riſius mortuo. q inter exeqas ibidẽ/ ꝯgregatis oibus doctorib⁹ magiſtris ⁊ ſcolarib⁹/ vt ibi moris eſt/ ſe in feretro erigẽs dixit. Ad iudiciũ vocatus ſum. Deinde altero die dixit. Iudicatus ſum/ ⁊ tertio ꝯcludẽdo intu lit. Cõdemnatus ſum per ſpaciũ q̃ triũ dieꝝ vel circa diſtabat ꝯcluſio iudicij ab inſtãti mortis illius/ ⁊ hinc habuit originẽ ordo carthuſienſiũ. vt crediẗ. Sil'r le/giẗ de aia bti Hieronymi in ep̃la Auguſti: ad Cyrillũ ep̃m. Et ꝯgruẽter ãte iudiciũ particulare tale iterual lũ poniẗ. 1 ũ p̃mo q2 l3 de⁹ oia iſtãtanee poſſit facere/ tñ vt ordo ⁊ ꝓceſſus decẽs ſapiẽtie ⁊ iuſtitie ſue magis appareat/ q magis ꝓcedere ꝯſueuit in ſuis operibus ſ3 modũ ⁊ capacitatẽ ſeu ꝯditionẽ recipiẽtiũ creature⁊

Queſtio i

Rñſio.

ſic in prima formatiõe mūdi in ſex dieꝝ ſpatio ſcḋ ap‑
paret. Nā ſapia dei oīa diſponit ſuauit̄. i. ſuis ordibus
ꝛ iteruallis diſponit ꝯuenient̄ atqꝫ decēter. ꝯuenięti⁹
iteruenit aliqḋ iteruallū. Tū ſcḋo qꝛ aīa poſt ſepatiões
a corpe/itrat nouū ſtatū ꝛ modū eēndi lībaꝝ ſepataꝝ/
in q̊ qdē ſtatu nūq̄; vires ſuas exercuit/q̊ nec expta ē/
vī q̄ ēt virib⁹ ſuis ſeparata p aliqd tp̄s relinquēda vt
agnoſcat q̄tū vltra vires ſuas nāles/vtriuſqꝫ ſtat⁹ ei⁹
ipſā ſupnālr opꝫ adiuuari vel adiuta ſit vt celeſtē feli‑
citatē attingat/vel attingeret. Vl'e aūt iudiciū in quo
erit accuſatio aīe iudicāde a demōib⁹ ꝛ ab āgelis bōis
excuſatio ꝛ cōpatio petōꝝ ꝛ meritoꝝ tota celeſti curia
aīabus omnibus ꝛ cūctis angelis pn̄tibus/nō fiet ꝯue‑
nienter totū ſimul in inſtanti/ſed cū aliquo tp̄is inter‑
uallo. Hec Henricus de Aſſia ſuper Geneſim.

Tertium caput prime decadis.

TERTIVM CAPVT Huius
prime decadis eſt. de locis ꝛ
receptaculis aīaꝝ e corpib⁹
ſepataꝝ. Circa qḋ qnqꝫ qōn‑
nes abſoluent̄. Pria erit/qḋ
ſūt loca ꝛ receptacula aīaꝝ
e corporib⁹ abſolutaꝝ. Scḋa
erit/de celo empyreo rece‑
ptaculo feliciū aīaꝝ. Tertia
erit/de inferno receptaculo
dānatoꝝ. Quarta erit/de purgatorio receptacl'o pur‑
gādoꝝ. Quinta erit/de limbo receptaculo abſqꝫ ba‑
ptiſmate paruuloꝝ. Sexta erit/de cāpis eliſijs recepta‑
culo machumetiſtaꝝ gentiliū phoꝝ ꝛ poetaꝝ.

Queſtio PRIMA QVESTIO HVIVS TERTII Ca‑
pitis vnica ē, ſ. qḋ ſunt receptacula ꝛ loca ani‑
Rn̄ſio. maꝝ e corpib⁹ ſolutaꝝ. Ad quā ſic rn̄detur ꝙ
ſm̄ theologos poſt mortē xp̄i p quā ſinus abrahe. i.

limb⁹ ſctõꝝ patrũ fuit expoliat⁹ ⁊ clauſus. Loca in qb⁹
recipiũt aie a corpe ſepate ſũt quattuor. ſ. Paradiſus. **Quatuor**
infern⁹/purgatoriũ ⁊ limb⁹. Rõ ãt hui⁹ locoꝝ quater- **modis**
nitatꝫ ẽ: qꝛ aia quatuoꝛ modis decedit a corpe. Primo. n. **aia decedit**
aia decedit qñqꝫ ſine oi culpa/ſicut pꝫ de pueris bapti- **a corpore.**
ʒatis ⁊ de martyrib⁹ ⁊ de viris pfectis q edificauerũt **Primo.**
auꝝ ⁊ argẽtũ. ⁊ lapides pcioſos. i. dei dilectionẽ cbriſti.
amorẽ/ ⁊ bonã opationẽ ⁊ loc⁹ taliũ ẽ paradiſus i quo
btificant/eo qꝫ ibi ſũt affluẽtie ois boni. Scdo qñqꝫ aia
decedit cũ actuali ⁊ mortali culpa/⁊ tũc ei⁹ receptacu **Secũdo.**
lũ eſt infern⁹/in quo dãnat/in quo ẽ carẽtia gr̃e pena
dãni ⁊ pena ſenſus eternalr̃. Tertio decedit aia cũ cul
pa ⁊ pnia inſufficiẽti/⁊ tũc ei⁹ receptaculũ ẽ purgato- **Tertio.**
riũ/in quo purgat/vbi nõ ẽ carẽtia gr̃e ſic in inferno/
ſꝫ eſt ibi pena ſenſus ⁊ dãni tpalis. Quarto qñqꝫ aia
decedit cũ originali culpa/tũc ei⁹ receptaculũ eſt lim- **Quarto.**
bus/in quo eſt carẽtia gr̃e ⁊ pena dãni eternalis/ſꝫ nõ
pena ſenſus. Hec dñs Petr⁹ de tarãta. Et Tho. in. iiij.
d. xxj. Scdm ꝟo gentiles eſt aliud qntũ receptaculũ **Petrus de**
cãpoꝝ eliſioꝝ/in quo anime machumetiſtaꝝ gẽtiliũ/ **taranta.**
phoꝝ/⁊ poetaꝝ poſt exitũ a corpore recipiuntur. **Thomas.**

SECVNDA QVESTIO SVB HOC TER-
tio capite ẽ de celo empyreo: receptaculo an-
geloꝝ ⁊ beatoꝝ hominũ. Sub qua nouẽ abſol
uentur qſtiũcule: quaꝝ qlꝫ ifra ſcrutabit ordine ſuo.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. SI CE- **Queſtio.**
lum empyreũ receptaculũ ãgeloꝝ ⁊ btõꝝ ho **Rñſio.**
minũ ſm ꝟitatẽ repiat. Ad quã rñdet. qꝫ exi
ſtentia celi empyrei humana rõne inueſtigari nõ põt.
Cui⁹ rõ eſt/qꝛ qcqd hũana rõne inueſtigat. opꝫ qꝫ ſub
iaceat motui ⁊ viſui: celũ ãt empyreũ eſt imobile ⁊ vi
ſui nõ ſubiectũ ꝓpter qd pl'i naturales celũ empyreũ
imobile negant ergo. Item pmiũ ⁊ locus pmij de
bẽt aſſimilari/ſed beatitudo ⁊ glia ſctõꝝ excedit inue-
ſtigationẽ hũanã. qꝛ nec ocul⁹ vidit nec auris audiuit

nec in coꝛ hoīs aſcēdit q̄ pparauit deus dilige. ſc. vt di
cit Paulus pme Coꝛinth. Ergo nec loc⁹ ↄgru⁹ btitudi
Paulus ni inueſtigari poterit naturalr. Pꝛopterea dr̄ Pꝛouer.
Pꝛouer. xxv. Celū ſurſū: ⁊ terra deoꝛſū: ⁊ coꝛ regnū inſcruta
bioꝝ. xxv bile. Et Sapiētie. ix. dr̄. Difficile eſtimam⁹ q̄ in terra
Sapien- ſunt/ ⁊ q̄ in ꝓſpectu ſunt inuenim⁹ cū laboꝛe/ q̄ aūt in
tie. ix. celis ſunt/ qs inueſtigabit? Et idcirco dicūt doctoꝛes
ꝙ celū empyreū nō inuenit̄ poſitū niſi per auctoꝛita-
Strab. tes Strabi Bede ⁊ Baſilij. Naꝫ Strabo ⁊ Beda dicūt/ꝙ
Beda. celū empyreū ſtatim factū fuit repletū āgelis. Et Ba-
Baſilius ſilius homelia. ij. in li. Examerō dicit. Sicut dānati in
tenebꝛas vltimas abigunt̄. ita remuneratio ꝓ dignis
operib⁹ reſtaurat̄ in ea luce q̄ eſt extra mūdū/ in qua
angeli ⁊ beatis gētis domiciliū foꝛtiunt̄. Tho. j. par.
Thom. q. lxxj. ar. iij. ⁊ in. ij. ſentētia. di. ij. ⁊ quolibeto. vj.

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST. quid
ſit celū empyreū. Ad quā ſic rn̄det̄/ ꝙ celum
Queſtio empyreū eſt coꝛpus intellectuale ⁊ ſpirituale:
Rn̄ſio. immobile/ qetū ⁊ lucidiſſimū/ inter omnia ſimplicia
coꝛpoꝛa nobiliſſimū. ↄtēplatiōi gloꝛie aptiſſimū: mox
factū repletū angelis. Circūſtans imediate oēs celos
mobiles oꝛnatū varietatib⁹ pmioꝝ omniūꝗ amenita
tib⁹ icogitabilis pulchꝛitudinis: ⁊ indicibilis diſpōnis
in glīa/ vt decet aulā regis ſupmi. Dr̄ pmo ꝙ celū em-
pyreū ſit coꝛp⁹/ qd̄ ſic ſuaderi pōt. Spes eniꝫ ⁊ intētio
cuiuſcūꝗ excitat̄ ⁊ roboꝛat̄ ex inſpectione alicui⁹ exē-
plaris. In futura aūt remuneratiōe ſperam⁹ gliā ſpi-
rituale ⁊ coꝛpoꝛaleꝫ. Sicut g̊ excitamur ⁊ roboꝛamur
in ſpe glie ſpūalis aie/ exēplo btitudinis ⁊ glie a pnci-
pio mūdi inchoate/ btōꝝ angeloꝝ quoꝝ equalitas no
Mat. xxij. bis ꝓmittit̄/ iuxta illō Matth. xxij. Eritis ſicut angeli
dei in celo/ ita ſilr̄ excitamur ⁊ roboꝛamur in ſpe glie
incoꝛruptiōis ⁊ imutabilitatis coꝛpoꝛis ex inſpectiōe
incoꝛruptiōis ⁊ imutabilitatis coꝛpoꝛis celi empyrei
in pncipio mūdi creati. Dr̄ ſcdo intellectuale/ nō ꝙ nō

habeat materiã naturalẽ/ſed q2 nõ ſubijcit̃ viſui nr̃o: Dr̃ etiã corp9 ſpũale q2 locus eſt btõꝝ ſpirituũ ⁊ boĩuꝫ glĩficatoꝝ. Dr̃ etiã celũ/a celãdo inuiſibilia. ⁊ dr̃ empyreũ quaſi intus igneũ a pyr qđ eſt ignis: eo ꝙ cõuenit cũ igne in ſplẽdoꝛe: nõ in ardoꝛe. Dr̃ tertio imobile. quietũ ⁊ lucidiſſimũ. Naꝫ cũ res oĩno determinet̃ ex fine: ⁊ finis huius coꝛpoꝛis ſit inhabitatio ſanctoꝝ: opoꝛtet cõditiões eius accipe ſcđꝫ ꝙ ꝯuenit ſtatui ſanctoꝝ btõꝝ, ꝓpter qđ creatũ eſt. Et q2 illi ſunt in plena participatiõe quietis ⁊ eternitatis. ⁊ eterne lucis. ideo tale coꝛpus debet eſſe imobile quietũ incoꝛruptibile: ⁊ lucidiſſimũ/quã lucẽ celũ empyreũ nõ determinat ſibi a natura ſicut facit flamma vel ignis ſed ſibi determinat lipidiſſimã diaphanitatẽ/quã habet a ſplẽdoꝛe glĩficati coꝛpoꝛis xp̃i/ſicut hic aer illuminat̃ a ſole. Vnde ⁊ Apoc. xxj. dr̃. Ciuitas dei nõ eget ſole neꝙ luna vt luceãt in ea/nã claritas dei illuminabit eã ⁊ lucerna ei9 ẽ agn9. Dr̃. 4. it̃ oĩa ſimplicia coꝛpa nobiliſſimũ: q2 ſcꝫ ẽ ſupꝛemũ omniũ locoꝝ coꝛpoꝛaliũ. Dr̃ quĩto cõtẽplationi gloꝛie aptiſſimũ. Nam ſicut cõtẽplatio dei i qua ꝯſiſtit felicitas ãgeloꝝ ⁊ hoĩuꝫ beatoꝝ: ſuper oĩa coꝛpoꝛalia: eleuat ĩtellectũ: Ita celũ empyreuꝫ inter oĩa coꝛpoꝛalia eſt magis eleuatuꝫ ⁊ per ꝯſequens cõtemplationi magis aptum. Dr̃ ſexto: moꝛ factũ: repletũ angelis: nõ ꝙ ibi nõ ſint multa loca vacua: ĩ quibus ſunt ⁊ erũt beati: ſed dr̃ repletũ ſcđꝫ modũ loq̃ndi noſtꝝ: ſcđm quem dicim9 aliquã ciuitatẽ plenã hominib9: cũ in ea omniũ hoĩuꝫ habitacula plena ſunt. Dicit̃ ſeptimo circũſtans immediate oẽs celos mobiles. i. celũ criſtallinuꝫ: qđ dr̃ etiã aqueũ ꝓpt̃ ſimilitudinem quam habet cũ aqua congelata in diaphanitate ⁊ ſoliditate: quod celũ aſtrologi vocant nonam ſpherã. Circundat etiã celum ſydereũ. ideſt firmamentuꝫ in quo ſunt ſtelle/⁊ celum aereuꝫ in quo ſunt aues/diuiſum in ſepteꝫ celos ſeptem planetarum. ſ. Saturni

Celum a quo dicat̃ ⁊ quare dicat̃ empyreum.

Apo. xxj.

Iouis/Martis Solis/Mercurij/Veneris. ⁊ Lune. In quo
qdē celo empyreo rapt⁹ Paulus vidit archana dei. i.
eſſentiā diuinā. ij. Corith. xij. Dī octauo ornatū varie
tate p̄mioꝝ. Nā ibi ſunt nouē chori angeloꝝ orbicula
res: ⁊ multe mãſiões aīaꝝ diſtinctoꝝ meritoꝝ ⁊ p̄mio
rū. Dī nono omniū amenitatib⁹ plenū. Nā dī paradi
ſus quaſi ort⁹. delitiaꝝ cetera plana ſunt. De hoc loco
dī Baruch. iij. O iſrael q̄ȝ magna eſt dom⁹ dei ⁊ ingēs
Baruch. iij locus poſſeſſiõis ei⁹ magnus ⁊ nō hn̄s finē. De hoc dic̄
Moyſes. In principio creauit de⁹ celū. ⁊ Paul⁹ Gal. 4.
Moyſes. Illa āt q̄ ſurſum ē hierl'm libera eſt que eſt mr̄ nr̄a. Et
eccleſia cātat. Vrbs btā hierl'm. Et Pſal. Vnam petij a
Paulus dn̄o ⁊ hāc regrā ⁊c̄. Sed pro maiori euidētia eoꝝ q̄ in
predicta deſcriptiõe celi empyrei poſita ſunt. Arguit̄
Pria obiectio contra ea q̄ ſupi⁹ dicta ſunt primo / ꝙ celū empyreū nō ſit corpus materiale ⁊ na
turale / qa corpus materiale ⁊ naturale ē mobile. Cū
nā ſit principiū motus / materia ēt ⁊ mot⁹ ſe ꝯſequūt̄.
ſed p dicta corpus empyreū eſt immobile / g̊. Ad hoc
Rn̄ſio. rn̄det̄ / ꝙ nō oē naturale eſt mobile / ſȝ tm̄ illud qδ eſt
gn̄abile ⁊ corruptibile. de quo intēdit phs. ij. phi. Nec
oē materiale ē mobile. Mathematic⁹. n. nō abſtrahit
Scd̄a obiectio. ab oi materia / ſȝ a ſenſibili tm̄. Arguit̄ ſcd̄o ꝓ illud qδ
dcm̄ eſt ꝙ celū empyreū ſit lucidiſſimū / q2 ſi ſic / cū alij
celi ſint pſpicui diaphani / appareret nob' vndiq3 tale
Rn̄ſio. celū. Ad hoc rn̄det̄. ꝙ ſic̄ ſuſpendit̄ claritas corpis xp̄i
ſub hoſtia ne radiet / ita de⁹ decreuit ſuſpēdere radia
tiones celi empyrei i celos inferiores ⁊ hoc ne tota cir
cūferētia celi appareret nobis tāq3 vna lux ꝯtinua / q2
ſic nō heremus diſtinctionē ſtellaꝝ celi / nec diſtinctio
nē diei ⁊ noctis ſup terrā / qδ pro ſtatu hui⁹ vite nō ex
pedit / ſed forte tpe futuri ſeculi radiabit / vndiq3 p to
tū mundū inferiorē / ita ꝙ nulla vmbra vl' obſcuritas
remanebit tūc in elemētis. Et ꝯceſſo tn̄ qδ lumen celi
empyrei multiplicet̄ per celos inferiores / quoꝝ forte
ab eo tota virtus depēdet tn̄ pōt eſſe ꝙ ꝓpter longitu

dine diſtātie radij claritatis eius deficiāt añq̄ꝫ pueniāt ad nos / ⁊ idō nobis nihil de illo apparet. Tertio arguit̄ ɔtra illud qđ dictū ē φ celū empyreū mox creatū / fuit repletū angelis / qꝛ ſi ſic / nō fuit aliqđ ſpacium vacuū ab angelo p̄o beatis. R̄ndet ad hoc Albert⁹ in de. iiij. coeuis. Quod angeli nō implent celum empyreū / vt locatū locū / ſed implent ꝑm diſtinctionē hierarchiarꝫ / ⁊ chororꝫ / ⁊ manſionū / que in domo p̄ris multe ſunt. Hec ex Hērico de Aſſia / ⁊ Thō. ij. ſententiarꝫ. di. xij. — Tertia obiectio. R̄nſio. Alberti ad obiectōēꝫ.

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Quid eſt dos ſpūalis animarꝫ ⁊ corporꝫ beatorꝫ in celo empyreo. Ad quā ſic r̄ndet / φ dotes ſpirituales animarꝫ ⁊ corporꝫ beatorꝫ appellate ſunt ad ſimilitudinē dotium corporaliū nubiliū filiarꝫ. Dos aūt matrimonij corporalis ꝑm iura ciuilia ſic diffinitur. Dos eſt illud qđ dat̄ a parentib⁹. ſponſe a parentibus viri filie vt facili⁹ nubat cū ſponſa in domū ſponſi adducitur / vñ oznetur ſpōſa delectabiliter vterq̄ꝫ ad inuicē vniant̄ / atq̄ꝫ ꝓuideatur viro / vñ poſſit ſufficiēter ſpōſā ⁊ liberos nutrire / inammiſſibiliter ſoluto matrimonio ſpōſe reſeruatum. Et dꝫ primo φ dos datur a parentibus ſpōſe / intellige cōmuniter. Nā ꝓpter duo ɔtingit φ ſponſus vel p̄r ſponſi aſſignat dotes vice patris puelle. Primo ꝓpter exceſſum affectus / Nam ſpōſus vel pater ſponſi ꝓpter amorē nimiū quē habet ad ſponſam dotat eā / ſicut contigit de Emor qui voluit aſſignare dotem quā debebat recipere / ⁊ augere propter vehementē amorē filij ſui Sichem ad Dinam filiaꝫ Iacob. vnde dixit pater eius. Emor ad Iacob ⁊ ad filios eius. Sichem filius meus ad adheſit anime filie veſtre / date eam illi vxorē. Et ſubdit / Augete dotem ⁊ munera poſtulate / libent̄ tribuā qđ petieritis. Gen̄. xxxiiij. Secūda cauſa eſt propter cōmiſſum ſcelus. ſ. in penam ſponſi / qui virginē corrupit ⁊ violauit ſcilicet vt virgini a ſe corrupte de ſuo dotem aſſignet / quam — Queſtio. R̄nſio. Dotis. M̄rimonij Corporal̄ diffinitio. Gen̄. 34.

Exo.xxij. pater puelle debuerat aſſignare. vt dr̄ Exod. xxij. Si ſeduxerit qs virginē/dormieritq̄ cū ea/dotabit eā ⁊ accipiet eaȝ in vxorē. Dr̄ ſcd̄o q̄ dos daẗ parētib⁹ ſponſi vel ſponſo: nā dos dȝ eē penes eū q ſupportat onera matrimonij. vt dicit Bartbol⁹ i lege. Si is q ⁊ ſticbuȝ. Bartbol⁹. §. p̄io. ff. de iure dotiū. Et itellige tu: q̄ dos aſſignatur ſpōſo quātū ad vſuȝ vl' ad diſpēſationē. Spōſe ꝟo quātū ad dn̄iū ⁊ ꝓprietatē. Dr̄ tertio filie vt facili⁹ nubat. Naȝ nō faciliter duciẗ filia cuiuſcūq̄ ſine dote. ff. Soluto mr̄imonio. l. pri. Dr̄ q̄rto cū ſpōſa ad domum traduciẗ/nā i mr̄imonij icboatiōe. ſ. qn̄ deſpōſaẗ ſpōſa/dotes ꝓmittunẗ ſpōſo. Sȝ cū itroduciẗ ſpō. in domū ſpōſi/tūc ſpōſo dotes aſſignanẗ. Tu tn̄ itellige q̄ ſi marit⁹ cui dos ꝓmiſſa ē/dotē nō recepit/pōt vxorē de domo expellere. vt dicit gl. in autēticis/ de nō eligēdo ſcd̄o nubētes. §. ſi. colla. pri. Licet ꝯriū babeaẗ i capi. Per vr̄as. de donatiōib⁹ inter viruȝ ⁊ vxorē. Dr̄. v. vt inde ſponſa orneẗ ⁊ decoreẗ. Intellige ſm̄ ſtatū ſuū/⁊ morē patrie. Diciẗ. vj. vt delectabiliter vterq̄ adinuicē vnianẗ. Nā dos eſt illō p quod ſpōſa delectabiliter cōiungiẗ viro/⁊ ecōuerſo. Diciẗ. vij. ⁊ vt ꝓuideaẗ viro vnde poſſit ſufficienter ⁊c̄. vt pȝ in. l. p onerib⁹. C. de iure dotiū. Diciẗ. viij. inamiſſibiliter ⁊c̄. Nam dos cēſetur eſſe patrimoniū mulierū/vt dicit Ioan. And. de foro cōpetenti: ex tenore. ⁊. ff. de minoribus. xxv. annis. l. deniq̄. §. patrimoniū. Ad ſimilitudinē ergo dotiū corporaliū buiuſmodi dātur diuinit⁹ ipſis beatis quando in gloriā transferuntur aliqua dona ad eorum ornatū/que dona ⁊ ornatus vocantur dotes ſpirituales/que dos ſpiritualis ſic diffinitur. Dos eſt perpetuus ornat⁹ anime ⁊ corporis vite ſufficiēs in eternal beatitudine iugiter perſeuerans. Sicut enim primo dos corporalis datur a patre carnali ſponſe in dominiū ⁊ ſponſo in vſum. Sic in matrimonio ſpirituali chriſti ⁊ anime danẗ a tota trinitate q̄ eſt pater ſpon-

Dotis ſpiritualis diffinitio.

ſe.ſ.aie ꝛ eccleſie dona ꝛ oꝛnaméta ſiue decoꝛes ſpūa‑les. Nā pr̄ tenet̄ dotare filiā nō ſolū ↄtrahentē mr̄imo‑niū carnale/ſed et̄ ſpūale. vt dic̄ Bal. in.l.ſi.C.de do‑tis ꝑmiſſione. Et dant̄ Chriſto ſpōſo in deſpōſationē/ ꝛ eccleſie ſiue mēbꝛis ei⁹.i.aiab⁹ in dn̄iū ꝛ ꝓprietatē. Et ſicut in matrimonio carnali dotes dant̄ in ſolatiū ſpōſoꝝ/ꝛ vt ſubleuet̄ onus mr̄imonij. Sic in mr̄imo‑nio ſpūali inter xp̄m ꝛ animā per dotes ſpūales.i.per oꝛnamentū ꝛ decoꝛē aie fit q̄dā ſpūalis iocunditas in anima pꝛincipal'r ex gr̄a ꝛ gl̄ia qbus nihil eſt delecta‑bilius/per q̄ aia ſpōſo xp̄o delectabil'r vnitur. In quo mr̄imnoio ſpūali nō ſunt onera ſicut in coꝛpoꝛali/ſed ſūma iocūditas ex gr̄a ↄſummata/vel gl̄ia in celo. Et ſicut in carnali mr̄imonio dotes dant̄ ſponſe in dn̄iū/ ꝛ ſpōſo in vſum. Sic in mr̄imonio ſpūali oꝛnat⁹ dant̄ ſpōſo in vſū.i. iquātū tendūt ad honoꝛē ꝛ gloꝛiā xp̄i ſed ſpōſe.i.animevel eccleſie in dn̄iū inquātū per eas oꝛnant̄. Et ſicut in mr̄imonio coꝛpoꝛali nō dantur do‑tes qn̄ mulier deſponſat̄. ſed cū introducit̄ in domū ſic dotes ſpūales nō dant̄ animab⁹ q̄ꝺiu ꝑegrinant̄ a dn̄o. vt dicit apl's.ij.ad Coꝛ.v. Sed qn̄ transferunt̄ in gloꝛiā/in qua gl̄ia anime ꝑfruunt̄ ſpōſo p̄n̄tialiter Et iſte dotes ſpūales tāto dignioꝛes ſunt coꝛpoꝛalib⁹ q̄to anima plus eſt q̄ꝫ coꝛpus. Iſte ↄſiſtunt in bonis in terioꝛib⁹ gloꝛie/ Pſal. Omnis gl̄ia eius filie regis ab in‑tus in fimbꝛijs aureis circūamicta varietate. Sed do‑tes coꝛpoꝛales deſoꝛis in bonis exterioꝛibus foꝛtune. De q̄ mr̄imonio ſpūali ꝛ dotib⁹. ꝛ ſpōſis dı̄ Apo.19. Gaudea. ꝛ exulte. ꝛ demus gloꝛiā ei q꜄ venerunt nu‑ptie agni ꝛ vxoꝛ ei⁹ pꝛeparauit ſe ꝛ datū eſt illi vt coo‑periat ſe biſſino ſplendente ꝛ candido. biſſinū aūt ſunt iuſtificatiōes ſctōꝝ. Hec elicitiue ex Tho.iiij.ſent.diſt. xlix. Sed hic eſt vna dubitatio. Nam dictum eſt ſupꝛa in pꝛi.§. diffinitionis dotis tēpoꝛalis ꝙ ſi pr̄ ſponſi vel ſponſus dotent puellā nubilē vel ſpōſum/dicetur vno

Margin notes: Baldus; Pſal.; Apoc.xix.; Dubitatio

Yſaie, lxj. modo ſpõſus raptoꝛ puelle ⁊ violatoꝛ/ Cũ aũt xp̃s ſponſus ſpõſue id eſt aĩe dotẽ largiatur ſm illud yſa. lxj. Induit me veſtimẽtis ſalutis ⁊ quaſi ſpõſaʒ oꝛnatã oꝛnauit me monilib⁹ ſuis/ Erit ꝗ xp̃s ſm hoc ſpõſus raptoꝛ vel violatoꝛ aĩe. Ad hoc rñdetur dupl'r. Pꝛimo ꝙ

Rñſio. ſʒ canones/ ſpõſus dr̃ tũc raptoꝛ puelle/ qñ puelle in turpi actũ nõ ꝯſentit. Si autẽ puella ꝯſentiat nõ dicet̃ ſpõſus raptoꝛ vel violatoꝛ. Extra de raptoꝛib⁹ ⁊ incendiariis. c. i. cũ glo. vbi ponit gloſa caſum in terminis ſic dicẽs. Quidã miles volẽs ꝯ̃bere cũ puella quadã. parẽtes eã illi dare nolebant: tãdẽ de ꝯſenſu puelle eã

Caſus. rapuit/ ⁊ cũ ea ꝯ̃rit mr̃imoniũ. ⁊ carnal'r cognouit eã/ que poſtea monaſteriũ intrauit. miles tãꝙ̃ ſuã vxoꝛeʒ petit/ q: ſine licentia ſui poſt carnalem copulã intrare monaſteriũ nõ potuit. dicebat illa ꝙ non tenebatur ei tãq̃; viro adherere/ q: eã rapuerat/ ⁊ raptoꝛ cũ rapta ꝯ̃bere nõ põt. Ad hoc rñdet papa ꝙ nõ fuit raptus cũ

Rñſio. ipſa ꝯſenſerit/ ⁊ poſt mr̃imoniũ ꝯ̃tcũ ⁊ ꝯſummatũ religionem intrare nõ potuit viro inuito/ lʒ rapta fuerit: quare ſi hoc ꝯſtiterit/ dʒ ei reſtitui. Hec glo. ibi ad litterã. Quare ad ꝓpoſitũ cũ xp̃s animã in ſpõſam accipit ꝯſentientẽ/ nõ in actu turpiſſimo carnis. ſʒ in fide ⁊ in mĩa/ ſm illud Oſee. j. Deſpõſaui te mihi in fide ⁊ i miſericoꝛdia ⁊ miſeratiõib⁹. ⁊. ij. Coꝛ. xi. Deſpõdi. n. vos

Oſee. j. vni viro virginẽ caſtã exhibere xp̃o/ ꝗ nõ eſt cẽſendus xp̃s ſpõſus raptoꝛ anime. Scdo etiã ad hoc dr̃ ꝙ lʒ de cõi iure dos detur ſpõſo a ſpõſa/ vel ab aliquo ei⁹ nomine/ qñꝙ̃ tñ ꝯtingit ecõuerſo/ ⁊ hoc permaxime qñ grãdis eſt amoꝛ p̃ris ſpõſi vel ſpõſi ad ſpõſam/ ⁊ ſpõſa paup̲ eſt. vñ ſponſus vel pater ſponſi eam dotat/ dote quã dicit a ſpõſa accepiſſe/ ⁊ ꝯtẽtatur de dote. Et ſic in ꝓpoſito ex grãdi amoꝛe dei p̃ris ⁊ filij eius Ieſu chꝛiſti ad animã ſponſam fidelem/ datur dos a patre ⁊ filio chꝛiſto/ ⁊ cõtentãtur cum ad eoꝛum honoꝛeʒ ⁊ gloriam cedat. hec ex theologis ⁊ canoniſtis.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST: Quod ſunt dotes aiaꝝ i celo empyreo exiſtētiū. Ad Queſtio
quā ſic rñdet̃: ꝙ aiab⁹ beatis in celo aſſignā-
tur tres dotes. ſ. viſio. ꝯp̄rehenſio ꝛ delectatio. Ratio Rñſio
hui⁹ eſt: q2 dos eſt aliquis ornatus vel diſpoſitio inhe-
rens aīe. ꝑ quā aīa ordinat̃ ad operationē in qua ꝯſi-
ſtit ꝑfecta beatitudo. Ad beatitudinē aūt tria reqrunt̃
. ſ. intuitiua notitia: intima p̄ſentia: ꝛ ſumma cōplacē-
tia. Prio ad operationē in qua ꝑfecta beatitudo ꝯſiſtit:
reqrit̃ ītuitiua vel clara notitia: ꝛ hec eſt viſio: prima
dos aīe. Vbi nota ꝙ viſio dei duplr poteſt accipi. Vno
modo ꝓ ipſo actu viſionis. ꝛ ſic viſio nō eſt dos ſed eſt
ipſa btitudo. de qua viſiōe dicit̃ Ioh. xiij. Hec eſt vita Ioh. xiij.
eterna vt cognoſcāt te ſolū verū deū: ꝛ quē miſiſti ihꝫ Luce. x.
xp̄m. Et lu. x. dicit̃. Beati oculi q vidēt q̄ vos videtis.
qḋ nō intelligit̃ de oculis exterioꝛib⁹: alioqn bti fuiſ-
ſent oculi ſcribaꝝ ꝛ phariſeoꝝ q xp̄m corꝑaliter vide-
bāt ſꝫ intelligit̃ de oculis interioꝛib⁹ mētis deitatē in-
telligibilē intuētib⁹: de qb⁹ dicebat apl's Ephe. primo Apoſto. ad
Det vobis ſpiritū ſapiētie ꝛ reuelationis in agnitionē Ephe. j.
ei⁹ illuminatos oclos cordis veſtri. Et Augu. dicit. Qḋ Auguſti.
viſio ē tota ſubſtātia btitudinis. Alio mō dei viſio pōt
accipi ꝓ ipſo habitu ā talis opatio. ſ. viſio dei elicit̃. i.
ꝓ ipa claritate qua aīa ad deū vidēdū diuinit⁹ illuſtra-
tur / ꝛ ſic viſio ē dos ꝛ p̄ncipiū btitudinis vt dicit Tho. Tho.
iiij. ſniaꝝ. d. xlix. ar. ij. Vñ Richar. i. iiij. dicit. Qḋ dos Richard⁹.
viſiōis: ē qdā habit⁹ luminoſus i itellectu q̄ eleuat̃ ad
clare deū vidēdū ꝛ h̄ dos ē in potētia intellectiua aīe ꝛ
ſuccedit ꝟtuti theologice fidei q̄ euacuabit̃ cū venerit
qḋ ꝑfectū eſt p̄me Corin. xiij. Scḋo ad btitudinē vel ad
opationē i qua ꝑfecta btitudo ꝯſiſtit: reqritur intima
p̄ſentia ſiue ꝯp̄hēſio. ſcḋa dos aīe q̄ nihil aliḋ eſt quā in
p̄ſentia deū hr̄e: ꝛ in ſe ipſo ip̄m tenere. ꝛ hec ꝯp̄henſio
ſeqtur ex viſiōe: nā cū in p̄ma deus viſus nō videatur
ꝑ ſilitudinē: ſed per eſſentiā efficitur intra vidētē: ꝛ ſic

videͣs tñ cognoſcit quantũ ſpm cognoſcere pōt illũqꝫ ſm mẽſurã vidẽtis cōp̄chẽdit: ⁊ hec cōp̄chẽſio ſuccedit ⁊ rñdet ſpei: q̄ ibi euacuabit. Nã ſic ceſſat motꝰ habita forma: ita ceſſat ſpes habito qđ ſpabat. Cũ igit in prima erit cōp̄chẽſio tẽtio ⁊ ſecura poſſeſſio dei nō qdē p gr̃az ſicˀ hic: ſ; p gloriã: qua nec p pctm̄ poterit amitti ãplius. ergo ibi ceſſabit oĩs ſpes ⁊ hoc mō hec cōp̄henſio ptinet: vt qdã dicũt ad memoriã: quã dotẽ tẽtionis ſic Richardus diſſinit. Dos ꝯp̄hẽſiõis ẽ hitus pfectꝰ quo volũtas ẽ pfecte ſecura de ppetuatiõe tentionis dei. Tertio ad btitudinẽ vel ad opationẽ in qua pfecta btitudo ꝯſiſtit: reqrit ſũma cōplacẽtia ſiue delectatio: quã noĩat fruitio et pte cōplemẽti. ⁊ eſt tertia dos. Poſtq̄꜀.n. res cōp̄hẽdit ⁊ poſſidet: ſeqt qdē ad eã amor ⁊ delectatio. Nã ad vnionẽ ſeu viſionẽ marie cōuenientis ſeqt delectatio ſumma de re viſa ⁊ poſſeſſa. Cũ igr̃ in p̄ria deũ marie intellectui nr̃o ꝯuenientẽ videbimus ⁊ cōp̄hẽdemꝰ: ſeqt ꝙ ibi ꝯñter erit ſũma delectatio: in qua pficiet nr̃a felicitas. Et hãc dotẽ ſic diſſinit Richar. in. iiij. Dos fruitõis ſiue delectatiõis ẽ perfectus charitatis hitus quo aĩa fruit deo complectiue ⁊ in eo delectat: ⁊ hec dos ſuccedit charitati: ⁊ ẽ in volũtate cōplectiue. De his tribꝰ dotibꝰ dixit Aug. in Encheridion. ⁊ ponitur in. ij. ſniaꝝ. di. j. Fecit deus rõnalẽ creaturã vt ſũmũ bonũ intelligeret: intelligendo amaret: amãdo poſſideret: ⁊ poſſidẽdo frueret. Et Tho. elicitiue in. i. ⁊. iiij. ſentẽ. vbi ſupra. Sed forte argues ꝙ dotes ſunt qnqꝫ / qa Boet. iij. de ꝯſol. ponit. v. ad btitudinẽ ptinẽtia / q̄ ſunt ſufficiẽtia / quã ꝓmittũt diuitie. Iocũditas: quã ꝓmittit voluptas. Celebritas quã ꝓmittit fama. Securitas quã ꝓmittit potẽtia. Reuerẽtia quã ꝓmittit dignitas. Rñdet ⁊ dꝛ ꝙ iſta qnqꝫ nō debẽt dici dotes / ſ; q̄dã beatitudinis ꝯditiones qđ p; qa in vera beatitudine ſunt oĩa que in hominibus in tẽporali felicitate querunt / que vel pertinẽt ad immutationẽ

Dotis cōprehenſionis diſſinitio.

Auguſti.

Obiectio quinqꝫ ad beatitudinem ptinẽtia ex boetio Rñſio.

munitatē a malo ſicut ſecuritas: vel ad pſecutionē boni ⁊ pueniētis: ſicut iocūditas ⁊ pfecti ſicut ſufficiētia: vel ad manifeſtationē boni ſicut celebritas īquātū bonū vni⁹ ē in notitia mltoꝝ ⁊ reuerētia īquātū illi⁹ notitie vl' boni ſignū aliqō exbibet. Reuerētia.n. pſiſtit in exbibitione bonoris: q eſt teſtimoniū ꝟtutis. Et ſic pꝫ ꝙ nō ſunt niſi.iij. dotes.ſ. viſio cōphenſio ⁊ delectatio/ ſiue fruitio. Et rñdēt vt qdā dicūt trib⁹ ꝟtutib⁹ theologicis.ſ. fidei: ſpei: ⁊ charitati. Nā fidei rñdet viſio. Spei pphēſio vl' tētio. Charitati dilectio vl' fruitio: q̄lis hr̄ a btis in pr̄ia. Hec Tho.iiij. ſcrip. ſniarū. di. xlix. arti. v. Quot ſint dotes.

QVINTA QVESTIVNCVLA EST Quot ſunt dotes corpoꝝ in celo empyreo glorificatoꝝ. Ad quaꝫ ſic rñdet: ꝙ pter tres dotes aīe dictas ponunt etiam in corpore glorioſo. iiij. dotes.ſ. impaſſibilitas ſubtilitas agilitas ⁊ claritas. Et rō hui⁹ eſt: qꝛ ſicut dotes anime ſunt quidam ornatus: ⁊ quedam diſpoſitiōes anime quib⁹ anima ornatur ⁊ diſponitur vt pfecte cōiungat deo. Ita dotes corpales ſunt qdam ornatus ⁊ quedā diſpoſitiōes quib⁹ corpus glorioſuꝫ pfecte anime ſubijcit. Et hec ſūt quatuor dotes quatuor ꝟtutib⁹ cardinalib⁹ adaptant: eo ꝙ cardinaliūꝫ virtutū materia ſunt bona corpalia: vt.ſ. prudētie reſpōdeat claritas, pter cognitionē. Iuſtitie q̄ ē ppetua ⁊ immortalis reſpōdeat impaſſibilitas. Fortitudini ex qua cōtingit vt nihil corpori poſſit reſiſtere reſpōdeat agilitas. Tēperātie qua corpus attenuat reſpōdeat ſubtilitas. Tho. in. iiij. di. xlix. Numerū aūt haꝝ quatuor dotiū corpoꝝ doctores ſumūt a diuerſis. Nā.ſ. Tho. Sumit numeꝝ illarū ab his q̄ aīa rōnalis , p pſenti ſtatu cōmuniter cōfert corpori corruptibili. Videmus.n. dicit ipſe ſup primā epiſtolā ad Cor. xv. cap. Quod ex aīa corpi corruptibili quatuor pueniūt: ⁊ tāto pfectiori mō quāto aīa fuerit ꝟtuoſior. Nā pmo corpi dat eē corpali. ipa.n. eſt actus corpis. ij. de aīa. Sꝫ tūc eū erit

Qō. Rñſio. In corpe glorioſo ponūtur pter tres dotes dictas alie ēt quatuor dotes. Tho. Tho.

virtuoſioꝛ: imo in ſommo ꝑfectõis virtutis dabit eſſe
nõ coꝛpale: ſ; ſpũale. ⁊ hec ẽ dos q̃ dr̃ ſubtilitas. Secũ
do hic aĩa dat coꝛpi icoꝛruptionẽ: vñ videm⁹ hoĩes ꝙ
quãto ſunt foꝛtioꝛis nature: min⁹ a caloꝛe ⁊ frigoꝛe pa
tiunt̃. cũ ergo tũc aĩa erit ꝑfectiſſima: cõſeruabit tũc
coꝛpus oĩno ipaſſibile. ⁊ hec dos ẽ ipaſſibilitas. Tertio
hic aĩa dat coꝛpi pulchꝛitudinẽ ⁊ claritatẽ. Infirmi eñi
⁊ moꝛtui ꝓpter debilitatẽ opationis aĩe in coꝛpus effi
ciunt̃ diſcoloꝛati. ſed qñ erit in ſumma ꝑfectiõe faciet
coꝛpus clariſſimũ ⁊ fulgẽtiſſimũ. Et hec dos eſt clari-
tas. Quarto aĩa hic dat coꝛpi motũ: ⁊ tãto facili⁹ quã
to virtus aĩe fuerit foꝛtioꝛ ſupꝛa coꝛpus. ⁊ iõ qñ erit in
vltia ſui ꝑfectiõe dabit coꝛpi agilitatẽ: ⁊ hec dos ẽ agi-
litas. hec Tho. vbi ſupꝛa. Dñs aũt Bonauẽtura in. iiij.
Tho. di. xlix. aliũde recipit rõnes quattuoꝛ dotiu; coꝛpis. ſ.
Bonauen. ex quattuoꝛ elemẽtis: ex quib⁹ coꝛpus noſtrũ cõpoſitũ
eſt. Nã q꜠ elemẽta ſunt imꝑfecta: coꝛp⁹ noſtrũ quadru
plicẽ h; ab eis defectibilitatẽ. Hab; eñi pꝛio coꝛp⁹ nr̃m
ab aqua q̃ ẽ elemẽtũ humidũ ⁊ paſſibile coꝛruptõe; ⁊
paſſibilitatẽ. ⁊ huic rñdet dos q̃ eſt ipaſſibilitas. Scõo
coꝛpus noſtrũ h; a terra obſcuritatẽ: q꜠ terra ẽ elemẽ
tũ opacũ ⁊ huic rñdet claritas. Tertio coꝛpus noſtru;
h; ab igne actibilitatẽ. Nã caloꝛ cõtinue cõſumit: ⁊ iõ
cõtinue indiget hõ alimonia ciboꝝ qbus fit coꝛp⁹ ſpiſ-
ſu; ⁊ groſſu;: ꝯtra q̃ erit dos penetrabilitatis ſiue ſub
tilita is. Quarto coꝛpus nr̃m h; ab aere infirmitatẽ.
aer eñi faciliime imutat̃ ⁊ cedit cuilibet impellẽti: ſed
Pꝛia dos tũc facilius mouebit̃ coꝛpus ꝑ dotẽ agilitatis. Pꝛima
coꝛpoꝛis igit̃ dos coꝛpis glorioſi eſt imoꝛtalitas ſiue ipaſſibili-
g.oꝛ.oſi. tas vigoꝛoſa qua coꝛpus ex virtute aĩe ab omni leſio-
ne ſeruabit̃ imune. Ratio hui⁹ dotis ẽ iſta: q꜠ ſicut aĩa
erit ꝑfecte ſubiecta deo: ita coꝛpus humanũ: ⁊ qcqd in
eo eſt: erit aĩe rõnali ꝑfecte ſubiectũ. ⁊ iõ i coꝛpe gloꝛio
ſo nõ poterit ẽẽ aliqua imutatio ꝯtra diſpõnẽ illã qua
ꝑficit̃ ab aĩa. vñ in coꝛpibus ſctõꝝ poſt reſurrectionẽ

nulla actio vl' paſſio poterit, pducire a q̄litatibꝰ elemēta
libꝰ q̄ ſit ꝯ diſpōnē aīe/ q̄ intēdit corpꝰ ꝑpetuo ꝯſeruāf
corpa.n. nr̄a nūc ꝓpter iequalitatē/ ꝯrietatē ⁊ litē ⁊ pu
gnā quattuor elemētoꝝ ex q̄bꝰ cōponūtur tādē corrū
pūtur ⁊ incinerātur/ in die aūt iudicij in btis oīs ꝯrie
tas ⁊ lis ⁊ pugna ⁊ ineq̄litas reducetur ad oīmodā pa
cē/ ꝯcordiā ⁊ equalitatē. Vn̄ Apo. vij. ⁊. xxj. dr̄. In die il
lo mors n̄ erit vltra neq; luctꝰ neq; clamor neq; vllus Apo. vij.
dolor/ qm̄ priora abierūt. Et Pau. j. Cor. xv. Opꝫ enīꝫ ⁊. xxj.
corruptibile hoc induere icorruptionē ⁊ mortale hoc Pau. j. co
induerē imortalitatē. Cū āt mortale hoc induerit imor rin. xv.
talitatē/ tūc fiet ſermo q ſcriptꝰ eſt. Abſorpta ē mors
in victoria. Et Aug. ad Dioſcoꝝ. Tā potēti ꝟtute deꝰ fe
cit aīaꝫ/ vt eiꝰ btitudo redūdaret in corpꝰ/ ⁊ plenitudo Auguſti.
ſanitatꝫ ⁊ vigor icorruptōīs. Scd̄a dos corpis gl'ioſi po
nit̄ eē ſubtilitas ꝟtuoſa. Nā q̄to corpa ſunt nobiliora Scd̄a dos
tāto ſūt ſubtiliora ſꝫ corpa gl'ioſa inter oīa corpora ſūt corporis
nobiliſſima/ ergo ſubtiliſſima. Dr̄ aūt q̄d ſubtile a vir glorioſi.
tute penetrādi. ij. de gn̄atione. Vn̄ dr̄ intellectus ſubti
lis/ q2 pertingit penetrādo vſq; ad intrinſeca ꝑncipia
⁊ naturales ꝓprietates rei latētis. Et dr̄ q̄s hēre ſubti
lē viſum/ q2 ad aliq̄d lōge nimiū pōt pertingere viſu.
Et corpꝰ ſiue gladius ſubtilis/ q2 pōt penetrare ⁊ per
tingere vſq; ad intima rei. In die aūt iudicij corpora
gl'ioſa ex virtute beatitudinis anime redūdātis in cor
pora erūt tāte actiue virtutis ꝙ poterūt penetrare q̄
cūq; corpora ſupiora ⁊ inferiora/ multo efficaciꝰ quaꝫ
aqua vel vinū/ vel ignis/ vel aer/ vel vētꝰ. Aqua.n. pe
netratiua ē/ q2 ſimplex/ ſꝫ vinū multomagis. Propter
q̄d aqua bibita cū modico vino magis refrigerat ſanū
q̄ ſi biberet̄ ſola/ q2 vinū facit eā ad loca corporis ef
ficacius penetrare ad que aqua per ſe penetrare non
poſſet/ vt dicit Ric. in. iiij. dī. xlix. Corpora ergo ſan
ctorū poſt iudicium per dotē ſubtilitatis penetrabūt Ricar.
celos ſine eoꝝ leſione aut fractōe/ ſicut nūc lux vitrū ⁊

corpa iferiora cedēt eis: pene trāſibūt mōtes ⁊ ſara ſine reſiſtētia ⁊ leſiōe: vñ oſtia/ muri/ clauſure/ imo ⁊ capſe ferrate cedēt eis. Pſal. In noie tuo trāſgrediar murū. Et Gre. in. iiij. lib. mora. dicit. In illa reſurrectiōis glia erit corp⁹ nr̄ ſubtile pfectū ſpūal' potētia/ ſʒ palpabile p ꝩtutem nature. Tertia dos corpis glioſi erit agilitas vigoroſa. Nō. n. corpora glioſa erunt grauia: qꝛ in motu corpoꝝ glorioſorū nō erit aliqs labor: ſed erūt agilia/ eo ꝙ aia tūc pfecte pñabit corpori: ⁊ iō corpus p dotē agilitatis ſubijciet aie quātū ad ipiuʒ quo ad motū: vt ſine labore aliquo quo vult moueat. ſubito ḡ hō cū corpore mutabit de loco ad locū imo quaſi in momēto quocūqꝫ voluerit diſcurret. Magna ē agilitas aquaꝝ currētiū. Maior ē auiū volātiū. Maior ſagittaꝝ. Maior ſolis. Maior imagiatiōis q̄ ſubito vadit quo vult. Sʒ ſupra oēs maior erit agilitas corpoꝝ glorioſoꝝ. Vñ yſaie. iiij. dicit. Curret ⁊ nō laborabūt: volabūt ⁊ nō deficiēt. ⁊ Sapiētie. iij. ⁊ Math. xiij. Fulgebūt iuſti ⁊ tāq̄ ſcitille in arūdineto diſcurrēt. Qd̄ ſi arguat. qꝛ ſcribit prime ad thes. iiij. Qd̄ corpa glioſa dicunt ferri ab angelis ⁊ nubib⁹: ḡ nō erūt agilia ſʒ grauia. Rñdet: ꝙ corpora glioſa nō dicunt ferri ab angelis qꝛ ḡuia/ ⁊ pp defectuʒ agilitatis. qꝛ tūc coꝝ motus eēt cū labore ⁊ pena/ ⁊ corpa coꝝ ſic nō eēnt ſubiecta aiab⁹ pfectis ⁊ btis vt dcm̄ ē. Sʒ dr̄ corpa glioſa ferri a pdictis ad reuerētiā deſignādā q̄ corporib⁹ glioſis ⁊ ab āgelis ⁊ ab oib⁹ creaturis deferet. Quarta dos corporis glificati erit claritas glioſa/ de q̄ dr̄ Ma. xiij. Iuſti fulgebūt ſicut ſol in regno pr̄is coꝝ. qd̄ qdē iuxta doctoꝝ ſentētiā itelligēdū ē/ nō d claritate ſolis ſm ꝙ nūc lucet ſʒ ſm ꝙ poſt diē iudicij lucid⁹ erit. Sed teſte yſa. xxx. c. In die illa erit lux lūe ſic lux ſol' ⁊ lux ſol' erit ſeptēplr ſic lux ſeptē dieꝝ. Sequtur ꝙ minim⁹ iter ſcōs ad min⁹ lucebit ſepties q̄ nūc luceat ſol. Et ſi hoc verū eſt qui in duplo erit: beatior erit. xiiij. tm̄ lucidus. ⁊ ſic

Pſal.
Grego.
Tertia dos corporis glioſi.
yſa. iiij.
Ma. xiij.
Obiectio cōtra id qd̄ dī i tertia dote.
Rñſio
Quarta dos corpis glificati
Mat. 13
Yſa. 30

multiplicādo de gradib⁹ btitudinis btōꝝ vſq; ad ṽginē ⁊
xp̄z/q gr̄a aīe ei⁹ ⁊ corpis cū plus paſſiōis hūerit q̄ ce-
teri oēs ſiliquātū ḡ erit luminoſuz corp⁹ ei⁹ ſeriſſimū.
Propt̄ claritatē ḡr ⁊ plācitaꝝ ⁊ corpoꝝ glificatoꝝ (quo
rū vnū loco ſol' ad nūc illuminādū mūdū poſſz ponē
de⁹) dicē. Tho. i. 4. vbi ſupra. Q̄ dī i die iudicij nox nul Tho.
libi erit niſi i cētro terre. De hac claritate dicit iob. 23. Iob. 28
Nō adeq̄bit̄ ei auꝝ vl' vitrū. Et Paul⁹ ad Ephe. iij. Re Pau. ad
formabit corp⁹ hūilitatis nr̄e ↄfiguratū corpi claritat̄ eph. 3.
ſue. Hic tn̄ notādū eſt q̄ xp̄s nō habuit dotē claritatis:
ſicut nec ēt alias dotes. Nā neq; āgeli neq; xp̄s habuē
rūt dotes. Nō q̄dē angeli cū ipſi nō habeāt rōnē ſpōſe Xp̄s an
q̄ ↄformitatē natur̄ cū ſpōſo habere dz. Nec ēt xp̄s ha hūerit
buit dotes. q2 dos aſſignat̄ ſpōſe ⁊ nō ſpōſo. xp̄s aūt eſt dotes.
ſpōſus ⁊ nō ſpōſa. Iohā. iij. ḡ. Vn̄ nō eſt dōm ſicut dicit Vgo de
Vgo de ſctō victore: q̄ xp̄s aſſumpſit. iiij dotes. Clari ſctō Vi-
tatis i trāſfiguratiōe. Agilitatis ambulādo ſup mare: ctore.
Subtilitatis egrediēdo de clauſo vtero ṽginis ⁊ ipaſ-
ſibilitatis in cena qn̄ dedit corp⁹ ſuū ad comedēduz ſi
ne hoc q̄ diuideret̄: q2 dotes noīantur ⁊ ſunt q̄dā na-
turalia. Sz claritas xp̄i in trāſfiguratiōe fuit miracu-
loſa: ſicut ⁊ q̄d ābulauerit ſup vndas maris: q̄ ſine vl
ro ↄcipet̄: ⁊ q̄ clauſo ṽginis vtro exiuerit: ⁊ alia hmōi
vt dicit Tho. iiij. ſen. di. xlix. ar. iij. Sz forte q̄res vtrū
claritas corpis glioſi poterit naturalr̄ videri ab oculo Tho.
nō glioſo? R̄ndet̄ q̄ ſic: nam claritas corpis xp̄i cui aſſi Queſtio
milabit̄ viſa fuit ab oculis diſcipl'oꝝ nō glioſis. Et im Rn̄ſio.
pij videbūt claritatē iuſtoꝝ ex quo torquebunt̄: ergo
⁊ claritas corpoꝝ btōꝝ poterit videri ab oculis nō glo
rioſis: ⁊ ↄſequēter videbit̄ glia aiaꝝ intra corpa glīfi-
cata poſitaꝝ. ſicut i vitro cognoſcit̄ color corpis q̄d in
vaſe vitreo ↄtinet̄: ꝓpterea Greg. dicit. Ibi q̄ppe vni- Grego.
uſcuiuſq; mētē ab alteri⁹ oculis mēbroꝝ corpulentia
nō abſcōdet: ſed patebit anim⁹ corpalib⁹ oculis ⁊ ipſa
ēt corporis harmōia. Sicq; vniuſcuiuſq; tūc mēs erit

Queſtio cõſpicabilis alteri: ſicut nũc eẽ nõ põt cõſpicabilis ſib i
&c. Si aũt q̃rat᷑ vtrũ neceſſario illa claritas videat᷑. Dr
Rñſio. q̃ nõ: nã i corpore glioſo eſt ſumma obedientia ad aiaꝫ
ergo in volũtate ꝛ ptãte aie erit ꝙ corp⁹ ſuũ videat᷑ vł
nõ ſicut corniculus oñdit ſuã claritatẽ quãdo vult aut
nõ ſicut ſibi placet: ꝛ xp̃s diſparuit qñ voluit ab oculis
diſcipłoꝝ i Emaus: ꝛ qñ voluit: viderũt eũ ꝛ cognoue
Auguſt. rũt. ꝓpterea dicit Aug. xix de ci. dei. c. xxvij. Impera
bit deus homini. anim⁹ corpori. &c. Iſtas quatuor do
tes Paul⁹. j. Cor. xv. poſuit dicẽs. Stella differt a ſtel
Paulus la in claritate: ſic ꝛ reſurrectio mortuoꝝ. Seminatur:
ſcilicet corpus corruptibile: ꝛ ſepelitur incorruptione
in terra: reſurget incorruptione. ſcilicet immortale.
Ecce immortalitas ſiue ipaſſibilitas. Et dr̃ ſeminatur
.ſ. mortu⁹ dũ ſepelit᷑. Nã apoſtolus vocat ſepelire: ſe
minare. Sicut. n. gramẽ ſeminat᷑ vt faciat fructũ: ita
ſeminat᷑ corp⁹ ꝛ ſepelit᷑: vt reſurgat glioſuꝫ cũ fructi
bus. Seq̃t᷑ tert⁹. Seminat᷑ corp⁹ aiale ꝛ groſſuꝫ mate
riale: ſurget corp⁹ ſpũale. ſ. q̃ ad oẽ aie impiũ quo ad
motũ vł q: habebit ꝯditiões ſpũs ad penetrãdũ vbiq̃
ſine fractura. ecce dos ſbtilitat̃. Seminat᷑ in infirmita
te. i. ſepelit᷑ corp⁹ ĩfirmũ ab aia de difficili mobile: qr
Sap. ix. corp⁹ qđ corrũpit᷑: aggrauat aiaꝫ. Sapie. ix. Surget in
ꝟtute. i. imobilitate. ſ. ƀꝫ volũtatẽ aie: ꝛ p dotẽ agilita
Ambro. tis. Seminat᷑. i. ſepelit᷑ corp⁹ ƀꝫ Amb. i ignobilitate ob
ſcuritat̃ ꝛ deformitatis: ſurget in glia. i. cũ claritate ꝛ
formoſitate p dotẽ claritatis. De iſtis. iiij. dotib⁹ dice
Auguſti. bat Aug. xxij. de ci. ca. xx. Aberit a corpib⁹ nr̃is ois tar
ditas: ois dformitas: omniſq̃ ĩfirmitas ois corruptio.
Prouer. Tũc ꝟſicabit᷑ illđ. puer. vltimo. Oẽs domeſtici ei⁹ ve
vltimo. ſtiti ſunt duplicib⁹. ſ. dotib⁹ aie ꝛ corpis. Tũc ꝟſicabi
Apo. vj. tur illđ Apo. vj. Date ſũt illis ſingl'e ſtole albe: ꝛ dictũ
eſt vt qeſceret adhuc modicũ tp̃s donec ipleret᷑ nũer⁹
Yſaie. lxj. ꝯfratrũ ſuoꝝ. Et tũc dicet aia illud yſa. lxj. Induit me
dominus veſtimẽtis ſalutis ꝛ quaſi ſponſam ornataꝫ.

me ornauit monilibus ſuis.

SEXTA QVESTIVNCVLA EST. SI DOtes aia℞ ⁊ corpus in celo empyreo ſint idē cū beatitudine ipſa℞. Ad quā reſpōdetur negatiue dicēdo: ꝙ dos differt a beatitudine in quinqȝ. ſ. in ſubiecto: in numero: in modo in vocabulo: ⁊ in termino. Primo differt i ſubiecto qꝛ beatitudo ineſt homini ſm̄ illud qđ eſt potiſſimū in eo. ſ. ſ℥ intellectū. vt dicit philoſophus. ij. Ethico. Sed dos eſt etiā in corpore. Secundo dos differt a beatitudine in numero: quia beatitudo eſt vna tantū dotes vero ſunt plures vt patuit ſupra. Tertio differt in habēdi modo: quia dos datur ſine meritis ſed btitudo nō datur: ſed redditur. Quarto differt in ſignificato: quia dos eſt quidā ornat⁹ corporis ⁊ anime. i. quidā decor bti in eterna beatitudine iugiter perſeuerās. vt dictu℥ eſt. Sed beatitudo ꝓprie loquendo nō eſt ornatus aie: ſed aliqđ quod ex ornatu prouenit. Quinto differt in termino. i. in fine vltimo. quia dos ordinatur ad delectabilē vnionē quod patet quia dos eſt illud per qđ ſpōſa delectabiliter iungitur ſpōſo. S℥ btitudo nō ordinat̄ ad ꝯiūctionē: ſed eſt ipſa ꝯiūctio aie cū xp̄o que eſt per opationē. i. p ipſam dei clarā viſionē. Vnde dotes nō ſunt ipa btitudo: ſed ſunt quedā diſpōnes vel qualitates vel ornatus ex qb⁹ btī ad btitudinē ordināturi ita ꝙ dotes ſunt dona diſponētia ad ꝯiūctionē cū xp̄o p operationē. i. p immediatā viſionē. Tho. in. iiij. ſentē. di. xlix. arti. ij. elicitiue.

Queſtio
Rñſio.
Dos in qn͂ differt a beatitudine.
Primo
Secundo
Tertio
Quarto
Quinto
Thom.

SEPTIMA QVESTIVNCVLA EST. SI vltra dotes p̄dictas quicq̄ aliud neceſſario requiratur ad verā ⁊ perfectā in celo empyreo btitudinē. Ad quā reſpondet̄ affirmatiue ꝙ ſic. Nā vltra dotes requiruntur tria. ſ. diuine gratie influētia: lumīnis glorie refulgentia diuine eſſentie clara euidentia. Primo requiritur influentia diuine gratie. ꝓbatur ratione auctoritate: ⁊ ſimilitudine. Nam nullus intelle-

Queſtio
Rñſio.

Tertio requirit̃ ad pfectam beatitudinẽ diuinẽ eẽntie clara euidẽtia: nã nunc de⁹ cognoſcit̃ a nobis p creatu- Damaſce.
ras: ⁊ p imagines ipſaꝝ ⁊ veſtigia. vñ dicit. Damaſce.
Nõ dimiſit nos de⁹ in oĩmoda ſui ignorãtia: ſed oĩbus cognitio exiſtẽdi deũ ab ipo inſerta eſt. Sʒ opʒ ꝙ in patria altiori mõ cognoſcat̃. ſ. p gl'iam. ⁊ hoc mõ clare vi debit̃ eẽntia dei. nec poſſet eẽ aliter. Pžio qꝛ deſideriũ ſctõꝝ aliter eẽt fruſtratũ: qd̃ eẽ nõ põt. Deſideriũ aũt eoꝝ eſt illd̃ Moyſi. Exo. xxxiij. Oſtẽde mihi gloriã tuã: ⁊ illud philippi. Io. xiiij. Oſtẽde nobis patrem ⁊ ſufficit Exo. 33.
nobis. Itẽ pmiũ i h̃ ↄſiſtit ꝙ de⁹ videat̃ pfecte ⁊ cognoſcat̃ ſʒ hoc nõ põt eẽ niſi p eẽntiã videat̃: ergo. Hec ex Iob. 13. Tho.
Tho. iij. ↄtra gẽtiles. ⁊ Alexãdro de ales. iij. pte ſũme. Alex. de al.

OCTAVA QVESTIVNcula ẽ: ſi quiꝙ ſenſus exteriores in gl'ificatiſ corpib⁹ in celo empyreo beatificabunt̃. Ad quã vr̃ qbuſdã rñdẽdũ negatiue: ⁊ pžio ſic. Nã ſi quiꝙ ſenſus deberẽt btificari: h̃ eſſet p actuationẽ cuiuſlibet reſpectu obiecti ipſi⁹ ↄuenietiſſimi: ſicut potẽtia itellectiua btificat̃ in clara viſiõe obiecti nobiliſſimi: qd̃ ẽ diuina eẽntia: ⁊ õ volũtatẽ q̃ beatificat̃ in dilectiõe ſũmi. boni Si g̃ potẽtie ſenſitiue erũt finalr̃ btẽ: erit q̃libet eaꝝ pfecte actuata reſpectu obiecti nobiliſſimi ⁊ ↄuenietiſſimi cui⁹ ẽ capax. Sʒ nõ videt̃ q̃ erũt vel eſſe poterũt illã obiecta i qbus beatificent̃ pcipue tres ſenſ⁹ iſeriores. ſ. olfact⁹: guſt⁹ ⁊ tact⁹: cũ res ſenſuales in qbus illi ſenſus dlectant̃ nõ erũt in regno celeſti: qꝛ ibi nõ erit tẽperies iter frig⁹ ⁊ eſtuʒ: nõ erit ſitis neꝙ eſuries: nõ fragrãtie aromatũ. nõ applicatio reꝝ ſapidaꝝ: ſʒ erũt oẽs ſicut ãgeli dei: nõ mãducãtes: nõ bibẽtes nec generatiõi vacãtes: dicẽte ſaluatore: Mat. xxij. Saduceis carnalr̃ d̃ ſtatu futu- Mat. xxij.
re btitudinis ſentiẽtib⁹. Erratis inqt neſciẽtes ſcripturas neꝙ ↄtutẽ dei. In reſurrectiõe. n. neꝙ nubẽt neꝙ nubent̃: ſʒ erũt ſicut ãgeli dei in celo: g̃ non poterunt btificari quiꝙ ſenſus hoĩʒ gl'ificatoꝝ. Sʒ i ↄriũ ẽ Aug. Auguſt.

Q̃ueſtio.
Rñſio.
aliquoꝝ

li. de pfectiõe iuſticie hois / vbi dicit φ in plenitudine
charitatis pñe iplebit pceptũ illud. Diliges dñm deũ
tuũ ex toto corde / ex tota aia / ex oib⁹ virib⁹ / qd eſſe nõ
poſſet / niſi opatio ⁊ vſus oim humanaꝝ viriũ ⁊ potẽ
Thom. tiaꝝ in pña in obiectis ſuis getarent / vt declat Tho. in
Rñſio. iiij. di. xliiij. ar. vj. Ad hãc dubitatõez rñdeo / dõm eſt
φ dupl'r loq poſſum⁹ de beatificatõe ſenſuũ exterioꝝ
hois gl'ificati / vz aut φtũ ad obiecta coꝝ / aut q̃tuz ad
act⁹. Si loq̃mur q̃tũ obiecta dr φ q̃lib; potẽtia hẽbit
obiectũ ſuũ. Nã viſus hẽbit obiectũ corp⁹ xpi. qd inter
oia corpa pl'cherrimũ erit ⁊ gratiſſimũ ad videdũ. vñ
Io. xix. Scio φ redẽptor ⁊c. vſq; in ſinu meo. Audit⁹ hẽ
bit obiectũ xpm nãlib⁹ orgãis vocẽ formãtẽ. Pſal. Au
ditui meo dabis gaudiũ ⁊ leticiã ⁊ hoc dupl'r. ſ. cãtã
Cant. v. do ⁊ loquẽdo. De loq̃ndo dr. Cãt. v. Aia mea liq̃facta
ẽ vt dilect⁹ me⁹ locut⁹ ẽ dicit ſpõſa laudãs xpm ſpõſuz.
De cãtãdo hr in offõ btẽ Agnes dicẽtis. Amo xp̃z in cu
ius talamũ introiui cui⁹ mr ꝟgo ẽ. cuius pr feminã ne
ſcit. cui⁹ mihi organa modulatis vocib⁹ cãtant. Erit ẽt
ibi cãtus alioꝝ ſcõꝝ / de quo dr / ab eccleſia. In ciuita
te dñi clare ſonãt iugit organa ſcõꝝ. Et in hymno de
dicatiõis dr. Ois illa deo ſacra ⁊ dilecta ciuitas plena
modulis in laude ⁊ canoro iubilo trinũ deũ vnũq; cũ
fauore pdicat. Erit ẽt ibi cãtus angeloꝝ / ſ; nõ corpal'r.
Chriſo. Sed vt dicit Chriſo. Cãtus coꝝ eſt diſcurſus vni⁹ / poſt
aliud circa attributa ⁊ alias pfectõe dei q cũ itelligũt
diſcurrẽdo letant ⁊ iubilãt in cognoſcẽdo / ⁊ affirmã
tes ſpl'icãt ad vnũ qdq;. Sctũs ſctũs / ſctũs. Odorat⁹ hẽ
Cãn. j. bit obiectũ ſuũ. ſ. corp⁹ xpi: d q̃ dr Cã. j. In odor vnguẽ
toꝝ tuoꝝ. i. nõ vni⁹ ſimplicis aromatis: ſ; q̃ſi i mixtura
oim odoꝝ. Iõ adoleſcẽtule. i. oẽs creatur electe ⁊c. Ta
ctus hẽbit obiectũ ſuũ. ſ. corp⁹ xpi ⁊ carnes alioꝝ ſcõꝝ.
Guſt⁹ hẽbit obiectũ ſuũ / ſuauitatẽ corpoꝝ glificatoꝝ.
Pſal. pſal. Guſtate ⁊ videte ⁊c. Si ãt nos loq̃mur d actuatiõe
ſẽſuũ. ſ. ſi ꝟe odorabũt ꝟe comedũt / ꝟe tãgẽt ⁊c. Dr φ

circa hoc qntuplex eſt modus dicēdi. Primus eſt / ꝙ in Primus modus.
glĩficatis corpibꝰ ſenſus erũt ſuſpēſi ab omni actu ra-
tione vehemētiſſime ꝯuerſiōis intellectus ad obiectũ
btĩficatũ / queādmodũ accidit in vehemētibꝰ ⁊ ꝓfun-
dis ꝯtēplatiōibꝰ in qbꝰ ꝯtingit taliter hominē capi / vt
oīs ſenſus ita deſtitutꝰ ſit viribꝰ ꝙ etiā obiectis appli-
catis nō ſentiũt. Si ergo hoc facere pōt ꝯtēplatio poſ-
ſibilis vie / vī a fortiori ꝙ ſimilē ſuſpēſionē ſenſuũ face-
re poſſit btĩfica cōtēplatio q̄ erit in p̄ria. Nec vī q̄re ibi
ſenſus a ſenſibilibꝰ actuari oporteat / vbi itellectꝰ oīuꝫ
ſenſibiliũ ſpēs ⁊ differētias clare cōſpicit in vbo. Scōs Secūdus modus.
modus dicēdi / eſt ꝙ ſenſus glĩficati corpis nō erũt de-
ſtituti viribꝰ mō ſupiꝰ dicto / imo erũt in eis actꝰ lōge
q̄ꝫ hic ꝑfectiores. Aliq tñ ſenſus quoꝝ obiecta nō ꝯgru
unt regiōi celeſti vt olfactꝰ / guſtus ⁊ tactꝰ / erũt ibi ſine
actuatione a ꝓprijs ſuis obiectis. Et alij ſenſus quoruꝫ
obiecta ſtatũ hoīꝫ talr̄ diſpoſitoꝝ decēt aut illā regio-
nē decorāt / ibi actuabunt̄ ab obiectis ſuis ꝯueniētiſſi-
mis: vt viſus in claritate lumīs: ⁊ forte ēt auditꝰ. Ter- Tertius
tiꝰ modꝰ dicēdi ē: ꝙ i regiōe illa celeſti qūocūqꝫ diuia modus.
diſpōne ſicut erũt realr̄ obiecta ꝯueniētiſſima oīꝫ ſen-
ſuũ: vt dcm̄ ē. Ita ēt erũt actuatōes oīm reſpectu obie-
cti ꝯueniētiſſimi: qꝛ nō vr̄ qd ꝓhibeat corpa glĩficata
eē diuerſoꝝ coloꝝ / ⁊ fragrare odoribꝰ: ⁊ ſonar̄ vocibꝰ
ſuauiſſimis / ꝑt ēt corpꝰ xp̄i glĩoſuꝫ obiectalē iflurũ ob-
iectoꝝ quoꝙ ſēſuũ ſupplet / ſupplet ibi obiectũ viſus lu-
cra illō Apo. xxj. Et ciuitas illa n̄ eget ſole neqꝫ lūa vt lu- Apo. xxj.
ceāt ea / nā claritas dī illũinabit eā / ⁊ lucerna eiꝰ ē agnꝰ.
Quartꝰ modꝰ dicēdi ē ꝙ glibꝫ ſēſuũ erit ꝯuētiſſime Quartus
actuatꝰ n̄ qdē ex ifluribꝰ obiectalibꝰ obiectoꝝ ꝓpoꝝ / ſꝫ modus.
diuia eēntia tales iflūxꝰ supplebit ſic̄ fieri pt / cū obie-
ctalr̄ ifluere ptīeat ad potētiā actiuā. Et ꝑ h̄ vr̄ eē ꝙ fi-
nalr̄ hoībꝰ glĩficatꝫ deꝰ erit oīa i oībꝰ. vñ btūs aug. xxij. Auguſti.
de ci. dei. c. vl. dic̄. Quid. n. ē aliō qō ꝑ ꝓphe. dr̄. Ero il-
loꝝ deꝰ niſi ego ero vñ ſatiēt̄. Ego ero q̄cūqꝫ hōeſte dſi

derant ⁊ vita: ⁊ ſal⁹: ⁊ vt⁹: ⁊ copia ⁊ glīa/bono:|pax. ⁊
Quintus oīa bona. Sic. n. ⁊ illō intelligit quod ait apoſtolus. vt
modus. ſit ipſe oīa in oīb⁹/ipe. n. erit finis oīuʒ ꝺſideriū. Quin
tus mod⁹ dicēdi eſt ꝑdicabilis. ſ. ꝙ potētia viſiua vide
bit nō ꝑ intellectū vt nūc faciūt ſcti: ſʒ per actū vidēdi
intramittēdo ⁊ ſuſcipiēdo ab obiecto| vt dič phs in de
Luce. iij. ſenſu ⁊ ſenſato. Et tūc adiplebit illud Luce. iij. Vide
Yſa. xxxiij bit oīs caro ſalutare dei. i. xpm. Et yſaie. xxxiij. Regē
in decore ſuo videbūt/⁊ oculi eoꝝ cernēt terrā de lōge
Vñ nec differētia ſituū| nec altitudo corpoꝝ vl' mōtiū
Auguſt. poterit īpedire viſionē ocl'oꝝ ſctōꝝ. Et Aug. xxij. de ci.
dei dicit. Durū eſt dicere ꝙ ſancti talia tūc corpora ha
Obiectio. bebūt vt nō poſſint oculos claudere ⁊ aperire cū ve
lint: ſʒ habebūt oculi illi corporei officiū ſuū. vtetur ꝗ
illis ſpūs per ſpirituale corp⁹. Sʒ videt ꝙ oculi glioſi
cū erūt lucidiſſimi actu nō poterūt recipere ſpecies vi
ſibiles ab obiectis/⁊ per ꝯſequēs ibi nō erit act⁹ vidē
di. Exēplū patet ī ſpeculo qđ directe ponitur ſub radio
Rñſio ſolis. Speculū. n. tūc nō recipit ſpeciē corporis oppo
Tho. ſiti. Ad hoc reſpōdet ſctūs Tho. in. iiij. di. xliiij. ꝙ intē
tio luminis nō impedit receptiuū ſpeciei ī pupilla dū
modo remaneat natura diaphani vt pʒ in aere ꝗ quā
to plus illuminat tāto magis videt niſi ſit defect⁹ ex
parte videntis. Quod aūt in ſpeculo nō fiat ſpecies in
radio ſolis nō accidit ex lumine ſʒ ex hoc ꝙ ſpecies in
ſpeculo fit ꝑ reflexionē/qđ nō ꝯtingit in pupilla. Refle
xio āt nō fit niſi in aere opaco. fortitudo āt radij remo
uet opacitatē a ſpeculo ⁊ iđ ſpecies nō reſultat. Erit ſe
cūdo ibi act⁹. ꝓpri⁹ auriū ſenſibiliter. Nā aures btōꝝ
corpoꝝ nō erūt vt idoloꝝ ſed audiēt voces ⁊ laudes re
Yſa. lj. ales dñi. yſaie. lj. Gaudiū ⁊ letitia inuenietur in ea gra
Pſal. tiaꝝ actio ⁊ vox laudis. Et Pſal. Exultatiōes dei in fau
cib⁹ eoꝝ. Vbi dicit Aug. Quod corda ⁊ lingue nō ſuf
Tho. ficient laudare deum. Et Tho. in. iiij. diſtinctio. xliiij ⁊
dicit quod laus vocalis erit in patria. erunt etiam ibi

ſpecies cãt⁹ nõ ſolũ deciſe ab obiecto/ ſ3 etiã alioꝝ ani maliũ p ſpecies influras adeo. Nõ.n.erũt phylomene z cetã aĩalia cãtãtia vt pſentialiter fluãt voces z cãtus ab ore coꝝ. Sed hui⁹ cãtus erũt deſup influri. Nec erit falſuz iudiciũ ſctõꝝ audiẽtiũ ſicut in freneticis/ ſed co/gnoſcẽt deſup ſic verũ eſſe hoc mõ loquit Cãti.ij. Flo/res apparuerũt in terra nr̃a: vox turturis zc. Audien tur etiã ibi riſus: vt dicit Tho.quolib.x. ẜm illud Iob viij. donec impleaẽ os tuũ riſu. Erit tertio vſus z act⁹ ꝓprius ſenſibilis odoratus nariũ: vt dicit Tho.in.iiij. diſt.xliiij. Cũ eccl'ia cãtet: ꝙ odor ſuauiſſimus erũt cor pora ſctõꝝ. aliter ei3 eſſent vt idola. Et plus hic emit/ terẽt odorẽ oſſa ſanctoꝝ ꝙ̃ ibi corpoꝝ. Et ꝓbatur etiã ratiõe. nã ſi de cadaueríb⁹ damnatoꝝ corpoꝝ aſcẽdet fetor. vt dicit Yſa.xxiiij. Apoc.xiiij. vt dãnati puniant in fetore. ẜm illud pſal. Ignis ſulphur. z ſpũs ꝓcellaꝝ pars calicis eoru3: ergo de corporib⁹ ſanctoꝝ aſcẽdet odor. vt ſancti etiã premient in odore. Quod ſi argua tur: ꝙ odor reqrit mixturã calidi frigidi humidi z ſic/ci: cõtrarioꝝ : q̃ vbi ſunt ibi neceſſe ẽ eſſe corruptionẽ Cũ ergo corpora ſctõꝝ ſint incorruptibilia ꝙ̃. Ad hoc dicit ꝙ dos ĩpaſſibilitatis donata ſanctis facit eos in/corruptibiles licet habeãt ꝟas carnes cõpactas ex hu mido z ſicco.calido z frigido reductis ad ꝓportionem optimã vnde z ſunt corpora idonea vt ſint odorifera z ſuauiſſima. Erit quarto actuat⁹ guſtus ſanctorũ nõ in alimẽto ſ3 vt dicit Tho.in.iiij.di.xliiij. quãtũ ad ſapo rũ iudiciũ. Vnde Iob.vj.dicit quis guſtare poterit qd̃ guſtatũ afferet mortẽ qd̃ quidẽ iudiciũ ſapoꝝ erit (vt dicit Tho. vbi ſupra) p imutationẽ lingue ab aliqua humiditate cõiuncta. Quod ſi cõtra arguaẽ q2 ſi ſic: ſequeretur ꝙ ſaliua eſſet premiũ eſſentiale ipſius gu/ſtus. Rñdeẽ dupliciter. Vno mõ ꝙ guſtus fiet in actu per imutationẽ ſpiritualẽ ſiue intẽtionalẽ abſq; ſumptione cibi z maſticatiõe facta a corpore xp̄i: z corpo

Cãti.ij. Tho. Iob.viij. Tho. Yſa.34. Apo.xiiij. Obiectio. Rñſio. Tho. Iob.vj. Tho. Obiectio Rñſio

ribus ſanctoꝝ mediāte ſapoꝛe eiꝰ formaliter inherēte
que coꝛpa ſi maſticata fuiſſent añ gloꝛificationē nata
fuiſſent immutare ſuo ſapoꝛe ipm guſtum. Scōo dr ꝙ
Tho. nō dicit ꝙ ſaliua immutabit guſtū ſctōꝝ/aſſerti
ue/ſȝ reliqt illud in dubio. de cuiꝰ guſtus actuatione/
Pſal. dicit Pſal. Guſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis ⁊c. Erit quinto
Thom. actuatus ſenſus tactꝰ/vñ Tho. dr. Infer digitū tuū ⁊c.
Vñ dñs ieſus dicit Marie magdalene volēti eū tāgere.
Noli me tāgere/nōdū eniȝ aſcēdi ad prēm meū/quaſi
diceret/qñ ero ibi tāgetis. Et ꝓbatur hoc rōnibꝰ. Pri-
mo qꝛ ibi ſenſus tactꝰ nō eſt idoloꝝ. Scōo qꝛ hic ſenſus
nō erit ceteris ſenſibꝰ actuatis inferioꝛ. Tertio qꝛ totū
hominē opȝ beatificari in xp̄o ⁊ felicitari/qḋ nō eēt ſi
deficeret a ſua actōe tactus/ergo oēs qnqꝫ ſenſus bea-
tificabūtur. Viſus dicet. Video bona dñi in terra viuē
tiū. Auditus. Audiā qḋ loquat̄ in me dñs deꝰ. Odoꝛa
tus. In odoꝛē vnguētoꝝ tuoꝝ currimꝰ ⁊c. Guſtus. Gu-
ſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis eſt dñs. Tactꝰ. Leua eiꝰ ſub ca
Auguſti. pite meo/⁊ dextera illiꝰ āplexabitur me. Quis āt iſto-
rū qnqꝫ modoꝝ erit quo veriꝰ vires ⁊ potētie iferioꝛes
beatificabūtur/moꝛtalibꝰ nō ꝯſtat ꝓpterea dicit Aug.
xxij. de ci. dei. ca. vlti. Temere inqt diffinire nō audeo
Queſtio qḋ cogitare nō valeo. Sufficeret tñ dȝ moꝛtalibꝰ hoc ſci-
re ⁊ credere ꝙ q̄ oculus nō vidit/nec auris audiuit/nec
in coꝛ hois aſcēdit ꝑparauit deꝰ iis q diligunt eū. Sed
foꝛte ſapiēter dubitabit qſqꝫ adhuc circa actū odoꝛatꝰ
⁊ auditus. Nā pꝛio ſenſus odoꝛatꝰ in actu ſuo eē nō p̄e
niſi aliq̄ coꝛruptōe fcā/qꝛ odoꝛ ñ ſentit̄ ſine aliq̄ fuma
li euapoꝛatōe/q̄ i q̄dā reſolutōe ⁊ coꝛruptōe ꝯſiſtit poſt
reſurrectionē vero nihil coꝛrūpetur/qꝛ tota creatura
veſtietur quadā virtute incoꝛruptionis/ergo ſenſus
Rñſio. odoꝛatꝰ nō erit ibi in actu. Ad hoc rñdet Tho. in. iiij. xl
Thom. iiij. dicēs. Quidā poſuerūt ꝙ odoꝛ nihil aliud ē quā q̄
dā fumalis euapoꝛatio/ſȝ hec poſitio nō pōt eſſe vera
quod pȝ ex hoc ꝙ vultures currūt ex odoꝛe percepto

ad cadauer ex locis remotiſſimis/nec eſſet poſſibile ꝙ
euaporatio aliquo ꝑtingeret a cadauere ad tã remo-
ta loca ẽt ſi totũ reſolueret̃ in vaporẽ:ꝛ pcipue cũ ſen-
ſibilis in equali diſtãtia ad quãlibet ꝑtẽ imutet̃. Vnde
odor qñq; imutat mediũ;qñq; ꝛ inſtr̃m ſpũali imuta
tione ſine aliqua imutatiõe;ꝑtingere ad organũ. Sʒ ꝙ
aliqua euaporatio regratur:hoc ẽ;qꝛ odor in corꝑibꝰ
eſt humiditate ꝯſperſus. Vnde oʒ reſolutionẽ fieri ad
hoc ꝙ pcipiatur. Sed in corꝑibꝰ glorioſis erit odor ĩ vl
tima ſua ꝑfectiõe nullo mõ ꝑ humidũ ſuppreſſus. vn-
de imutabit ſpũali imutatõe/ſicut odor fumalis eua-
poratõis facit:ꝛ ſenſus odoratus ĩ ſanctis;qꝛ nulla hũ-
miditate ipedietur/cognoſcẽs nõ ſolũ excellẽtias odo-
rũ ſicut nũc in nobis nõ ꝯtigit ꝓpter nimiã cerebri hũ
miditatẽ/ſed ẽt nimias odoꝝ differẽtias. Secũdo du-
bitatur circa actũ ſenſus auditus ſcʒ ſi ĩ celo empyreo Queſtio
erit laus vocalis/ꝛ ſi formabũtur ibi voces/ꝛ videtur
ꝙ nõ. Nam omne corpus in quo formatur vox/ꝛ per
qð fit motus/in medio opʒ ꝙ ꝯtineat aerẽ/ꝛ ſit diuiſi-
bile ꝑ denſitatẽ ꝛ raritatẽ. Sed ſi in celo empyreo erit
laus vocalis. vt dicũt aliq/ꝛ ſcti iambulẽt ꝑ illð/vt dr
Sapiẽ.iij Fulgebũt iuſti/ꝛ tãq; ſcītille in arũdineto dĩ
ſcurrẽt. ergo erit ibi aer ꝛ ꝯdẽſatio ꝛ rarefactio aeris. Sapiẽ. iij.
Sed vbicũq; ẽ dẽſitas ꝛ raritas/eſt gñatio ꝛ corruptio
cũ ſint q̃daʒ principia corruptõis ꝛ gñatiõis. ergo opʒ
dicere vel ꝙ ibi nõ ſit vox laudis/nec motꝰ ꝑ mediũ.
Aut ſi dicat̃ ꝙ ſit ibi vox laudis. dicer̃ oportebit ꝙ ibi
ſit aer ꝛ ꝯdẽſatio ꝛ rarefactio ꝛ ꝑ ꝯñs gñatio ꝛ corru-
ptio: ꝛ duo corꝑa poſſint eẽ ſimul q̃ oia repugnãt ex-
cellẽtie corꝑis celi empyrei. Ad hoc rñdet Tho.ij.ſen. Rñſio.
di.ij.q.ij.ad qntũ argumẽtũ queſtiũcule ſcðe dicens/ Tho.
ꝙ celũ empyreũ eſt locus angeloꝝ/animaꝝ ꝛ homi
num. Angeloꝝ autẽ ꝛ animarum exutarum cõſtat ꝙ Queſtio
non erit in celo empyreo laus vocalis. Sed vtꝝ homi Rñſio.
nũ ſit futura laus vocalis poſt iudiciũ;qdã dicũt ꝙ nõ aliquoꝝ

ſed ſolū mētalis q̄ dignior eſt: qꝛ nō erit ibi reſpiratio quaꝫ reqrit vor. ij. de aīa. Alij dicūt ꝙ ibi erit vocalis laus: vt nihil in ſanctis vacet a laude diuia neqꝫ mēs neqꝫ ligua. Quō autē eſſe poſſit ita dicūt. ꝙ. ſ. in pulmone ⁊ iſtrumētis vocalibꝰ eſt aer naturalis ꝯplātatꝰ ſicut aīalia habēt ēt ſpm̄ ꝯplātatū: ⁊ ꝑ illū acrē poterūt ſcti voces formare. ⁊ hoc quātū ad aliqd videt̄ eē cōueniēs: qꝛ ad formationē vocis nō eſt neceſſaria expulſio vel atractio aeris: vnde reſpirādo vel expirādo nō pōt aial vocē formare. ij. de aīa: ſed quo ad aliquid videt̄ inſufficiēs: qꝛ ad vocē nō tm̄ erigit̄ aer interior: ſꝫ etiā exterior cuiꝰ cōfractiōe ⁊ motu ſonus deferat̄. Propter hoc addēdū eſt ⁊ dicēdū ꝙ q̄dā ſenſibilia deferunt ad ſenſuꝫ ⁊ ſcōꝫ eſſe ſpirituale tātū: ſicut ſpecies colorꝫ. Quedā aūt cōtingūt organū ſcōꝫ eſſe ſuū materiale ſicut i guſtu ⁊ tactu. Quedā vo ōferunt̄ vtroqꝫ mō: ſicut ſpecies odorꝫ cū ꝑmixtiōe fumalis euaporatiōis quādoqꝫ tñ ſpēs extēdunt̄ vltra fumalē euaporationē: ⁊ ſiliter de ſono ⁊ motu: ibi tñ ſpecies ſoni deferrūr eſſe ſpūale. n. vnde nō oportebit eſſe motū in medio: aut fractionē: aut cōdēſatione. Vel pōt dici ꝙ erit ēt ibi cōfractio celi empyrei: nec hoc cedet in eiꝰ ignobilitatē / qꝛ erit iſtrumētū motū a ligua glificata ⁊ materia vocis ꝑlate in laudē diuinā / nec ꝑpter hoc ſeqt̄ ꝙ ſit gn̄abile ⁊ corruptibile: qꝛ raritas ⁊ denſitas ſunt equiuoce dicta in illo corpore ⁊ in illis corporibꝰ ſicut etiā ponūt aſtrologi inter duas ſpheras q̄ nō poſſunt ſcindi: eſſe aliqō ſpatiū repletū corpore diuiſibili cū in illo ſpatio fit motus planetaꝝ ꝑm modū epicicli. Iteꝫ per miraculū fieri poteſt ꝙ duo corpora ſint in codeꝫ loco: quod oportet eſſe ad minus dū corpus glorioſuꝫ ſupra celū empyreū trāſferet̄ mediāte celeſti corpore quod nō ſcinditur. Quid autē de his verum ſit incertum eſt quia nec fide determinat̄ nec ꝑbatur ratiōe. Ex Thoma ⁊ Henrico de Aſſia elicitiue.

Rn̄ſio alioꝝ.

Miraculoſe duo corpora poſſunt eē in codē loco.

Nona questiuncula est. Quid ⁊ quot ſunt aureole quaſi paraferna- Rñſio
les martyꝝ ꝯfeſſoꝝ ⁊ v̄ginū in celo ēpyreo. Queſtio
Ad quā rn̄det̄ ꝙ aureola ē quoddā gaudiū accidētale
quo bti gaudēt de bōis opib⁹a ſe factis:q̄ ꝑ victoriaꝫ
acq̄ſiuerūt. Nā victorib⁹ corōa dat̄. Circa quā aureo
lā quattuor declarabunt̄. ſ. eſſentia/ſufficiētia/emin̄e/
tia/correſpōdētia. Primū ē eēntia/nā dem̄ ē ꝙ aureo
la eſt gaudiū qddā accidētale. Pro q̄ ſciēdū eſt ꝙ i btis
eſt duplex gaudiū. ſ. eſſentiale ⁊ accidētale. Primū eiꝫ In beatis duplex ē
p̄miū vel gaudiū beatoꝝ eſt eſſentiale/qd ꝯſiſtit in ꝑ/ gaudiuꝫ.
fecta ꝯiūctione aīe ad deū ꝑ viſionē ⁊ fruitionē dei in Primum
quātū aīa ꝑfecte ꝯiūgit̄ deo/vidēdo/amādo eū ⁊ fruē gaudiuꝫ.
do/⁊ hoc p̄miū ſimilitudinarie corōa aurea nominat̄
triplici rōne. Primo ſigni/q₂ corona ē ꝓpriū ſignū re
gie dignitatis. Sꝫ ꝑ iſtud p̄miū eſſentiale qd in dei vi-
ſiōe ꝯſiſtit quodāmō efficit̄ hō ꝑticeps diuinitatis ⁊ ꝑ
ꝯn̄s regie dignitatis: vt dr̄ Apo. v. Feciſti nos deo nr̄o
regnū ⁊ ſacerdotes. Secūdo hoc p̄miū eſſentiale voca
tur corona rōne circuli. Nā figura circularis ē ꝑfectiſſi Apoc. v.
ma eo ꝙ nihil ſibi addi pōt qn ſit ea minus: ⁊ ſignifi/
cat p̄miū ⁊ gaudiū eſſentiale btōꝝ cū nullū p̄miū addi
pōt qn ſit eo minus/qd pꝫ q₂ nihil ē maius viſiōe dei.
Tertio p̄miū eſſentiale vocat̄ aurea rōne materiei ſi-
ue nūmi/q₂ ſicut auro nullū metallū ē p̄cioſius: ita vi
ſione dei: que ē p̄miū eſſentiale ſctōꝝ: nullū aliud pre/
miū ē maius ⁊ nobilius. Qd aūt aurū ſit iter metalla
p̄cioſius pꝫ ex valore ⁊ raritate pꝫ ēt q₂ nulla egritu/
do appet in eo: neutra eniꝫ ps ei⁹ eſt itēperata aut im/
perfecta: vt dicit Hermes egyptius. Oīa eniꝫ metalla Hermes
fiūt ex ſulphure quaſi ex pte ⁊ ſubſtātia ſeminis p̄ri/ egyptius.
⁊ ex argēto viuo quaſi ex mře ⁊ mēſtruo: quod men-
ſtruū coagulat̄ in ſubſtātiā embrionis virtute ſulphu
ris digerētis ipſum ⁊ adurentis: que duo ſcꝫ ſulphur
⁊ argētū viuū in auro ſunt magis lucida ⁊ purificata

per loturas foꝛtiſſimas ita ꝙ nihil vnctuoſitatꝭ crema
bilis nec humiditatis aquee flegmate poteſt amplius
euapoꝛari: vt pꝫ in anulo aureo circūdante digitū nō
tingēte: nō ſic in anulo argenteo vel alioꝝ metalloꝝ q̄
plus ⁊ minus tingūt coꝛpa cōtigua: vt dicit Albertus
Scđm gaudium. in .iiij. mineraliū capitu. vij. Secundū p̄miū vel ſcđm
gaudiū beatoꝛū in patria additū p̄mio eſſentiali ipſoꝝ
ideſt viſioni diuine ē accidētale: ⁊ vocatꝰ aureola dimi
nutiue: qꝛ quaſi minimū ē hoc p̄miū accidētale reſpe
ctu p̄mij eētialis viſiōis diuīe. De qbꝰ coꝛonis aureis
⁊ aureolis tāq̄ de pꝛimo eſſentiali ⁊ accidētali dicitur.
Exo. xxv. Ioſephꝰ. Exo. xxv. Arcbā d̄ lignis ſetbim (q̄ ſunt iputribilia vt
dicit Ioſephꝰ) ꝯpingite ⁊ deaurabis eā auro mūdiſſi
mo intus ⁊ foꝛis qd̄ ſignificat p̄miū eētiale. Facieſq;
alterā coꝛonā aureolā p circūmitū qd̄ ſignificat p̄miū
Eccl'a. xl. accidētale. De pꝛima coꝛona d̄r Eccl'. xlv. Coꝛōa aurea
ſup caput expſſa ſigno ſanctitatis. De ſcđo cātat eccſia.
Filie hierl'ꝫ venite ⁊ videte martyrē cum coꝛona .ſ. vi
ctoꝛie ꝑ qua datꝰ in die ſolēnitatis ⁊ letitie. Scđo circa
Tres ſunt aureole. aureolā vidēda eſt eius ſufficiētia .ſ. nūeralis. Nā tres
ponunt eſſe aureole .ſ. v̄ginū martyrū ⁊ doctoꝝ ſiue
p̄dicatoꝝ. Pꝛobatꝰ. Nā coꝛona datur ꝑ victoꝛia que eū
quadā pugna agitꝰ: nam nō coꝛōabitꝰ niſi q legitie cer
Triplex ē genꝰ ſctōꝝ tauerit .ij. Thi. ij. Sed triplex eſt genus ſctōꝝ q in mū
do viriliter pugnarūt ⁊ vicerunt .ſ. v̄gines: martyres
⁊ p̄dicatores ergo triplex erit coꝛona aureola q̄ dabitꝰ
Pꝛia aureola quibus debeatur. ſctis ꝑ victoꝛijs ⁊ de hoſte triūphis. Pꝛia aureola debe
tur virginibꝰ de bonis opibꝰ a ſe factis rōne v̄ginitatꝭ
Cuius rō eſt: qꝛ coꝛona victoꝛibꝰ datur vt pꝫ ſupꝛa ꝙ
vbi eſt ſpecialis rō victoꝛie ibi debetꝰ ſpecialis aureola.
Sed p v̄ginitatē aliqs vel aliqua obtinet ſingulares ⁊
ſpecialē victoꝛiā de carne ꝯtra quā bellū gerit: vt pa
tet Gal. v. ſpūs ꝯcupiſcit aduerſus carnē ⁊ ecōuerſo
ergo virginitati ſpāle gaudiū accidētale debetꝰ ⁊ datꝰ
quod aureola noiatur. Ad cuius euidētiā eſt ſciendūꝫ

ꝙ illis tñ ꝟginib⁹ debeť aureola/ q̄ ꝓpoſitū hūerūt ꝟgi nitatē ꝑpetuo ↄſuādi/ſiue hoc ꝓpoſitū fuerit votō fir matū/ſiue nō/qō qdē ꝓpoſitū ꝗuis aliq̄n fuerit iterru ptū/itegritate tñ carnis manēte dūmō i fine vite iſtō ꝓpoſitū iueniať debeť aureola. Cui⁹ rō ē qꝛ lꝫ ꝟgini tas carnis repari ñ poſſit. tñ ꝟginitas vł corruptio mē tis ꝑ pniāꝫ reparať ⁊ ad plenū reſtituiť/⁊ iō ſi mens ſi naīr remanet icorrupta hēbit aureolā. Nō.n.ē dubiū ꝙn tales de corpis icorruptiōe gaudebūt. Si aūt corru ptionē mētis ſequať corruptio carnis ꝓcurata aliquo inſtrō vel alio mōi/talis amittit aureolā/⁊ ðꝫ humilř ⁊ verecunde a ↄſecratiōe abſtinere/nō tñ repelliť a cō ſecratione/qꝛ eccleſia iudicat ſolū ſecundū ea q̄ appa rent in foro exteriori. Si ꝟo ꝑ violētias amiſit itegri tatē carnis/nō ꝑdit aureolā. Nā non corrūpiť corpus/ niſi fuerit corruptus anim⁹. Vnde btā Lucia dixit. Si me inuitā violari feceris caſtitas mihi duplicabiť ad coronā.nō ꝙ duas aureolas hēat/ſed qꝛ duplex p̄cē miū reportabit. Vnū pro ꝟginitate cuſtodita/aliud ꝑ iniuria quā eſt paſſa/imo ſi violenter aliqua oppreſſa ↄcipiat/et hoc tñ meritū ꝟginitatis nō perdit/nec au reolā. Sed dicet aliqs/ſi aureola debeť victorie de pu gna/vbi nulla eſt pugna vel victoria/ibi nec aureola. Sed ꝟgo Maria nō habuit pugnā carnis/ergo nec au reolam/ quod falſuꝫ eſt. R̄ndeť ꝙ virgo Maria hꝫ au reolā ꝓ pmio ꝟginitatis/⁊ lꝫ nō habuerit pugnā car nis ab itra/habuit tamē tentationeꝫ que eſt ab hoſte/ qui nec xp̄m reueritus eſt tentare. Secūda aureola de betur martyribus. Cuius rō eſt/qꝛ ſpāli victorie de betur aureola ſpālis/vt patet ſupra/ſed martyr de ty ranno habet victoriā ſpecialem ergo. Ad cui⁹ euiden tiam ſciendū ꝙ duplici rōne aliqua victoria dř ma gna. Primo rōne pene mortis que eſt vltimū terribi liū. iii. Ethi. Secūdo rōne cauſe honeſtiſſime/que cau ſa ē xp̄s/⁊ hec duo in martyrio ↄſideranť/⁊ p̄cipue cū

Quibus virgini bus de betur au reola.

Corru ptio mē tis ꝑ pe nitentiā pōt repa rari.

Corru ptio car nis pe nes qd ſit atten dend

Scda au reola q bus de betur. Duplici ratione aliquā vi

Ctoria de magna.

Prima rõ

Secunda ratio.

qz martyrē nõ facit pena ſʒ cauſa ꝓpter qđ ille q ꝓ fidei cõfeſſione morit̄: ſiue de fide a pſecutore iterroget̄ ſiue nõ: ꝛ morit̄: aureolā obtinebit. Similr ſi qs. R. p. ab hoſtiū impugnatiõe defendit: q xp̄i fidē corrūpere moliunt̄: ꝛ in tali defenſiõe moriat̄: aureolā hēbit. Similr ſi qs mortale vuln⁹ ꝓ xp̄o accipiat ꝛ aliquãto tp̄e ſupuiuat martyr eſt: ꝛ aureolā non pdit: vt pʒ de btā Cecilia. Si aūt mortale vulnus nõ accipiat: ꝛ tñ exinde poſtea moriat̄: nõ tñ negligētia ſua in curando: aureolā hʒ. Si ēt vulnera non mortalia ſuſceperit: ꝛ poſt hoc carcerē ſubſtinēs moriat̄ martyr eſt: ꝛ aureolam meret̄: vt btūs Marcellus. Si aūt afflictio ꝓpter xp̄m vſqꝫ ad mortē ꝯtinuata nõ fuerit: non erit martyr: vt pʒ de btō Siluestro multas ꝓ xp̄o penas paſſo: qn tñ i pace vitā finiuit nec martyr fuit nec aureolā meruit.

Tertia aureola quibus debetur.

Tertia aureola debet̄ doctoribus vel pdicatorib⁹ illis ſ. q ea ſolū pdicāt ꝛ docēt que ad ſalutē pertinēt aiaꝝ. Cuius rõ eſt: qz victorie ſpāli ſpālis aureola debetur: ꝛ iõ ſicut p ꝟginitatē ꝛ martyriū aliqs de carne ꝛ mūdo ſpecialē victoriā hʒ: ꝛ per ꝯñs aureolā ſpālem. Ita ēt quãdo aliqs nõ ſolū a corde ſuo: ſed ēt a cordib⁹ aliorū diabolū p errorē ipugnantē repellit aureolā meretur. Cui⁹ rõ eſt: qz talib⁹ ſalutarib⁹ documentis diabolū velut qbuſdā ſpūalib⁹ armis expugnat: õ qb⁹ dr̄. ij. Corin. x. Arma militie noſtre nõ ſunt carnalia. ſʒ ſpūalia. Prelatis aūt qb⁹ cõpetit ex officio docere vel pdicare aureola nõ debet̄ niſi actu pdicēt. Rõ eſt: qz corona nõ debet̄ pugne ꝛ victorie habituali ſed actuali. ſcđm illud. ij. Thi. ij. Nõ coronabit̄ niſi q legitie certauerit. Et iõ qbuſcūqꝫ legitie exercētib⁹ actū iſtū. ſ. docēdi vel pdicādi dꝫ aureola. Tertio circa aureolā aduerti dꝫ pemiñētia dignitatis. que ex trib⁹ partib⁹ põt ꝯſiderari. ſ. ex pte pugne: pmanētie. ꝛ materie. Primo mõ aureola illa eſt potior q̄ fortiori pugne debet̄: hoc mõ aureola martyꝝ alijs aureolis ſupeminet/ qz ibi ē diffici

Ad Corin th. x.

Aureola debetur pugne ꝛ victorie actuali ꝛ nõ habituali.

Aureola tripliciter põt cõſiderari. 1. Primo.

lioꝛ pugna. Scḋo mō pōt ꝯſiderari aureola ex pte per manētie/ ⁊ ſic aureola virginū alijs aureolis ſupemi/ net: qꝛ pugna carnis piculoſioꝛ eſt inquātū ē diutur/ nioꝛ ⁊ magis nobis eminet e vicino. Tertio pōt aureo la ꝯſiderari ex pte materie de qua eſt pugna/ ⁊ ſic au reola doctoꝝ ⁊ pdicatoꝝ inter oēs eſt potioꝛ. Cuiꝰ rō eſt: qꝛ pugna doctoꝝ vel pdicatoꝝ verſat̄ cira bōa in telligibilia. Alie vero pugne. ſ. virginū ⁊ martyꝝ ver ſant̄ circa paſſiōes. Quāuis aūt vna aureola ſit ſecū/ dū qd/ maioꝛ altera: ſimplr tñ loquēdo aureola mar tyrū inter oēs eſt potioꝛ. qḋ ꝓbat̄ rōne/ auctoꝛitate: ⁊ obſeruatōe. Rōne ſic. Vbi pugna eſt difficilioꝛ: ⁊ victo ria maioꝛ: ibi aureola potioꝛ/ ſꝫ pugna ⁊ victoꝛia mar tyrū eſt hmōi: vt pꝫ ſupꝛa. ergo. Scḋo ꝓbat̄ auctoꝛi tate. Mat. v. Beati q perſecutionē patiunt̄ ꝓpter iu ſticiā ⁊c̄. Dicit glo. ꝙ oēs alie btitudines perficiūtur in iſta. Tertio ꝓbat̄ obſeruatōe eccleſie. nā eccleſia in cōmemoꝛatiōe ſctōꝝ ꝑponit martyres vꝫ doctoꝛibus ⁊ virginibꝰ ad oſtēdendū ꝑeminētiā martyrū reſpe/ ctu doctoꝝ ⁊ virginū. Hec oia. Tho. in. iiij. di. xlix. ar ti. v. Quarto circa aureolā ꝯſiderāda eſt coꝛreſpōdē/ tia. ſ. cui pti dotiū aureole coꝛreſpōdēt. Rñdet̄ ꝙ para fernalibꝰ. Parafernalia āt ſunt q̄ mulieri bꝫ ex̄ vel vl tra dotē a parētibꝰ ⁊ amicis. C. de pac. ꝯuen. tā ſuper dote. l. hac lege. ⁊. ff. de iur̄ do. l. Si ego. §. dotē. ⁊ glo. in. c. et lris. de pigno. In qbꝰ bōis parafernalibꝰ ma/ ritus nō hꝫ aliqḋ ius miniſtrandi muliere ꝯtradicēte niſi illa bōa tradiderit marito. vt. l. fi. C. de do. ꝓmi. quo caſu maritꝰ hꝫ admiſtrationē/ ⁊ de fructibus pōt cū vxoꝛe viuer̄: vt dicit ter. ⁊ ibi Bar. Et hec ſunt ſatis de pꝛio receptaculo aiaꝝ ſeparataꝝ. ſ. celo empyreo.

Secundo. Tertio. Mat. v. Parafernalia que ſint. Bartolꝰ.

TERTIA QVESTIO SVB HOC tertio capite pꝛie decadis eſt de ſcḋo recepta/ culo aiaꝝ ſepataꝝ. ſ. de inferno: ſub q̄ tredeci q̄ſtiūcule ſoluēt̄: quaꝝ q̄libꝫ ifra ſuo oꝛdie dclarabit̄.

Queſtio

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. SI infernus poſt mortē reperiat̄ ſm̄ ꝟitatē: an ſit in fictiōe ad terrēdū laicos: ⁊ tpalia bona ab eis extorquēdū. Ad quā q̄ſtiūculā vr̄ p̄zio r̄ndendū negatiue: argumētis Platōis ⁊ Origenis: ⁊ primo ar⸗gutijs Platōis vt adducit Aug. xxj. de ci. dei. c. xiij. sic. Oīs pena diuina vl' legalis adhibet̄ rōne emēdatiōis: aut ꝓfectus ad virtutē. Sed poſt trāſitū hui⁹ ſeculi de mones ⁊ dānatos ex ↄtēplatōe pene eterne pctōꝝ non penitebit nec peccare ceſſabūt: ⁊ beati de cōmuni lege quacūqꝫ occaſiōe data nō poterūt melius in bono ꝓfi cere: ergo poſt hāc vitā nō ē ponēdus infern⁹ nec pene eterne illius. Maior pꝫ p̄ pſalmiſtā dicētē. Cuꝫ occide ret eos querebant eū ⁊ reuertebant̄: ⁊ diluculo venie bāt ad eū. Et iterꝫ. Imple facies eoꝝ ignominia ⁊ que⸗rēt nomē tuuꝫ dn̄e. Et Iſido. dicit. v. Ethimologiaꝝ. ⁊ ponit̄. iiij. di. c. cauſa ↄſtōnis. legū eſt humanā coerce re audaciā ⁊ nocēdi facultatē refrenare. ⁊ in glo. ff. de iuſti. ⁊ iur. l. Iuſtitia. Oderūt peccare bōi ꝟtutis amo re. Oderūt peccare mali formidine pene. Minor ꝓbat̄ p̄ Grego. iiij. dialogoꝝ. c. xxxvj. ⁊ ponit̄ in. c. qualis xxv. di. dicēs. Qualis hinc q̄ſqꝫ egredit̄: talis in iudi⸗cio finali p̄ſentat̄. Quod dictū opꝫ itelligi de egrediē⸗tibus aīabus in ſtatu dānatiōis vel ſaluationis: ita vi⸗delicet ꝙ mortalis culpa hic p̄ pn̄iam aut baptiſma⸗te nō deleta cum tali culpa defertur ad iudiciū: nun⸗q̄ꝫ poſt deletura neqꝫ remiſſura. Et Eccle. x. dr̄. Si cecī derit lignū ad auſtrū aut ad aquilonē: in quocūqꝫ lo⸗co ceciderit: ibi. ſ. ſemp̄ erit. Lignū eſt hō. Aquilo īfer⸗nū deſignat: ⁊ celū auſtrū. Et Eccle. ix. dr̄. Quodcūqꝫ facer̄ pōt manus tua inſtāter: opare: q2 nec op⁹ nec rō nec ſcia erit apud inferos quo tu ꝑperas. Et ꝙ ēt bea⸗ti in merito nō poſſint ꝓficere pꝫ: q2 meritū pertinet ad ſtatū vite p̄ſentis. Vñ Pau. dicebat. Ecce nunc tēm⸗pus acceptabile: ecce nūc dies ſalutis. Et Yſa. T pē acā

Marginalia: Rñſio. | Argumētum primum. | Probatio maioris per pſalmiſtam | Iſidorus | Probatio minoris per Gregorium. | Eccle. x. | Eccle. ix. | Paulus. | Yſaias.

tepto exaudiui te:ꝛ i die ſalutis auxiliat⁹ ſum tui. Itē ſcđo arguit Plato ſic. Quidā philoſophoꝝ ꝛ poetaꝝ fin xerūt deorſuʒ eē infernū locū triſtiſſimū. oi genere pe naꝝ ꝛ miſeriaꝝ plenū: ibiqꝫ deſceſſuras pditoꝝ aīas ſi ne fine puniēdas. Finxerūtqꝫ iras ꝛ bñficiētias deoꝝ: ꝛ deaꝝ: nō qđ ſic veꝝ eē aīo crederēt: cū tenerēt nihil de pēis poſt mortē futuꝝ eē malis: ſʒ hoc fingebāt pp ty rānoꝝ timorē. ſ. vt pricipes tyrāni timerent a ſubditꝭ vt dicit Aug. vj. de ci. dei. Itē. iij. de ci. dei. dicit Aug. Qđ antiqtus pſidētes i ciuitatib⁹ finxerūt multa falſa de dijs ꝛ locis penalib⁹. exiſtimātes illa eē vtilia ſi cre dant a pplo ad retrahēdū ipm a vitijs ꝛ vocādum ad ꝟtutes. Pro hac opione loquebat. Statius in thebay/ de dicēs. Prim⁹ in orbe deos fecit timor. Et Cice. j. li. de natura deoꝝ dicit. Quidā totā de dijs imortalib⁹ opionē factā eē dixerūt ab hoib⁹ lapiētib⁹. R. p. cauſa vt quos rō nō poſſet: eos ad offm religio duceret. ꝛ Ci. lib. iij. inuectiuaꝝ in Catilinā ingt. Itaqꝫ vt aliqua in vita formido iprobis eēt poſita/apud inferos qđā illi antiq ſupplicia i pijs ꝯſtituta eē voluerūt. Idē pōit Se ne. tragedia. vj. metro. v. Et platonici vt dicit Augu. vbi ſupra. dicere ſoliti erāt vtile eē in ciuitatib⁹ vt viri fortes/ꝛ ſi falſuʒ ſit/ex dijs genitos ſe eē crederent: vt audacius res magnas diuine ſtirpis fidētia aggrederē tur. Scđo arguit pro hac pte exitialiter ꝛ venenoſe Ori genes/q vult oēs dānatos ꝛ ēt demones in fine mūdi p diuinā miſericordiā ſaluari: ꝛ per ꝯñs infernuʒ non reperiri ſaltem poſt iudiciuʒ vniuerſale. ꝛ primo ſic. Sapie. xj. dicit. Miſereris omniuʒ domine ꝛ nihil odi ſti eorum que feciſti. ſed inter omnia connumerantur etiam damnati: ꝛ demones/ergo ꝛ illoruʒ in fine mū di miſerebitur deus. Et Gene. vj. dicitur. Non perma nebit ſpūs meus in homine in eternum/quia caro eſt ſed ſpiritus dei/vt ibidē glo. dicit: accipitur pro indi/ gnatiōe. Indignatio aūt dei ꝛ pena quā infligit viden

Argumētum ſcđm.

Augu.

Statius.

Cicero.

Cicero

Seneca.

Obiectio Origenis

Sap. xj.

Gen. vj.

Pſal. tur idē eſſe:ergo ſi ſpūs nō pmanebit.i.idignatio dei
xxxv. in homine eternū:ḡ nec pena ſilr. Itē.xxxv. Pſal. dic.
Origenis Hoies ꝛ iumēta ſaluabis dñe ſm Origenē hoies.i.rō-
opinio. nales.ꝛ iumēta.i.demones. Et iteꝝ nungd in ira ſua
Anſel. ꝯtinebit miſericordias ſuas:quaſi dicat nō. Ira autez
dei eſt punitio eius. Et Anſel. lib. cur deus hō. ait. Nō
eſt iuſtū vt deꝰ creaturā rōnalē quā ad btitudinē fecit
oino perire ſinat. ſ3 inter rōnalē creaturā ſunt erāt dā
nati:ergo illos in eternū perire nō ſinet. Itez deꝰ vult
Paulus. oēs hoies ſaluos fieri:vt dicit Pau.j.thi.ij. Sed volun
tas dei eſt tā efficax vt neceſſe ſit oino impleri:ꝛ ei ne-
mo aliquo mō reſiſtere pōt nāqꝫ quecūqꝫ voluit:fecit
Pſal. in celo ꝛ in terra:vt dicit Pſal. ergo oēs hoies ēt dāna
ti ſaltē poſt iudiciū ſaluabunt̃:ꝛ p ꝯñs nō erit infernꝰ
poſt iudiciū. Sed qm hāc Platonis ꝛ Origenis erroneā
opionē quidā carnales hoies hōis huius ſeculi:ſebria
ti:vt licētius glorioſius ꝛ voluptuoſius viuer̃ poſſint:
ſequunt̃. Idcirco ꝓbabo breuit̃ gnqꝫ rōnibꝰ:ꝛ aucto-
ritatibꝰ:ꝛ exēplis:eſſe infernū ante ꝛ poſt iudiciuz. Et
primo rōne diuine pfectōis. Nā deo cōpetit miſericor
dia ꝛ iuſticia. Oēs.n. vie dñi miſericordia ꝛ ṽitas, in-
quit Pſal.ꝛ alibi. Ptās tibi dñe ē ꝛ miſericordia:ꝛ red
des vnicuiqꝫ ſm opa ſua. Si.n. eſſet iuſtus ſine miſeri
Tho. cordia:eēt crudelis.ꝛ ſi miſericors ſine iuſticia:eēt inſi
piēs:vt i.c. diſciplina.xlv.di. ꝓpterea dicit Th.j.par.
q.xxj.p totū ꝙ in oi ope miſericordia ꝛ iuſticia dei re-
perit̃. Miſericordia ſi gdē quātū ad primā radicē: vt
puta creatōi in oibꝰ:ꝛ in hoie creatio illiꝰ:ꝛ finis btitu
dinis eiꝰ:q̄ ex ſola bonitate diuine volūtatis depēdet.
Iuſticia diſtributiua ṽo inquātū reddit vnicuiqꝫ ſm
coꝝ naturā:dignitatē:ꝛ merita:in hoc mūdo vel i fu
turo: ꝓpterea dicit Dion. 8.c. de di. noibꝰ. Opz vider̃
Diony. in hoc verā dei eē iuſticiā ꝙ omnibꝰ tribuit ꝓpria ſm
vniuſcuiuſqꝫ exiſtētiū dignitatē:ꝛ vniuſcuiuſqꝫ naturā
in ꝓprio ſaluat ordine ꝛ virtute. Ergo ſicut ex miſicor

dia eternalr̃ bonos remunerabit in celo: ita ex iuſticia malos ꝑpetuo dãnabit i iferno. Scdo ꝓbat̃ rõne oppoſitoꝝ ꝯditõis. Nã cũ in nã repit̃ vnũ oppoſitoꝝ ſiue cõtrarioꝝ: inueniẽ ⁊ reliquũ .xj. metb. ⁊ .ij. de celo (niſi tñ vnũ eẽt infinitũ). Sꝫ repit̃ loc⁹ ꝑꝫ pħos: vbi eſt abſentia oĩs ꝯrietatis: ⁊ pñtia toti⁹ pl'chritudinis diapbanitatꝫ: luminoſitatis: vt pꝫ de nouẽ celis mobilib⁹ ab oi ꝯrietate ſemotis. pꝛio celi. ad quos aſcẽdũt aĩe bonoꝝ ad cõpares ſtellas de mẽte Plato. ſiue ꝑm grecos ⁊ valdẽſes repit̃ loc⁹ ⁊ aliqua regio in ſupficie terre tẽperatiſſima: oĩbus delectatõib⁹ gratiſſima: ol terra ex celſioꝛ ſita in oꝛiẽte ⁊ dextra pte celi q̃ nobilioꝛ eſt ſiniſtra .ij. de celo. q dr̃ padiſus terreſtris: ſiue oꝛtus deliciaꝝ: ſiue padiſus voluptat̃. Gen̄. j. ad quẽ locũ vſqꝫ ad diẽ iudicij aſcẽdũt aĩe nõ plene purgate: ſꝫ grecos ⁊ valdẽſes. Siue repit̃ loc⁹ ꝑm theologos xpianos incogitabil' pl'chritudinis: ⁊ indicibilis diſpõnis in glia vbi oẽ bonũ ſine oi malo vbi lumẽ idefiẽes ⁊ par dei q̃ exupat oẽꝫ ſenſuꝫ, q̃ eſt celũ empyꝛeũ circũſtãs imediate oẽs nouẽ celos mobiles, in quo loco ſctõꝝ aĩe requieſcũt, ĩ ſempiterno euo ⁊ diuinitate fruunt̃. Ego ex oppoſito repibilis eſt ⁊ eẽ dꝫ aliqs loc⁹: vl' aliqua regio ſubterranea in cẽtro circũdãs mediũ mũdi ſumme deoꝛſuꝫ: q̃ regio quodã igne ẽ plena: ⁊ nãlr̃ tenebꝛoſa. oi influxu celeſtis lumis pꝛiuata: ex eo ꝙ elemẽtũ terre hãc regionẽ circũſtãs. eſt ſimpl'r opacũ carẽs penit⁹ diaphanitate ſine qua lumẽ nuſq̃ꝫ diffundi põt vel penetrar̃. In qua regiõe ẽ oẽ malũ ſine oi bono, ⁊ oĩa ꝯtraria coꝝ q̃ ſunt in coꝛpib⁹ celeſtib⁹ ſiue in padiſo terreſtri, ſiue in celo ẽpyreo vbi dãnati in ſecl'ꝫ ſecli cruciabunt̃. Tertio ꝓbat̃ rõne honeſte eqtatis. Nã ꝑꝫ canõ. ⁊ legi. in dubijs ſemitã debem⁹ eligere tutioꝛẽ. Extra de homi. c. ad audiẽtiã. ⁊ extra de cle. excõ. mini. c. illud. dr̃, ꝙ in dubijs via tutioꝛ ẽ eligẽda. ⁊ ex̃ de ſpõ. c. iuuenis. dr̃ i his q̃ dubia ſũt qd̃ certi⁹ exiſtima⸗

Gene. j.

mus tenere debemus.⁊ de peni.di.vij.dicit Aug.l.c.
August. nemo.§.si qs aūt.Tene certū ⁊ dimitte icertū.vñ Ci
Cicero ce.j.offoꝝ.ait.Bñ pcipiūt q vetāt qcꝙ agere qd dubi-
tes equū sit an iniquū.Et iurisco.dicit i.l.semp.ff.ð re
gu.iur.Semp in dubio benigniora pferēda sunt.Idē
in.l.in ambiguis.eo.ti.Cū ergo benignius sit ⁊ hone
stius ⁊ rōni magis ɔsonū credere:ꝙ mali q hic absꝗ
timore mala ppetrāt nō castigati in hoc seculo: alibi
puniant post mortē in inferno q̄ꝫ ꝙ semp hic gauden
tes in iniqtate reportēt de malis trāsactis cōmodū ꝓ
talib⁹:⁊ ꝟtute post mortē ditent:gauisi semp in vita
iniqtate.vt df de pe.di.vij.nullus ğ oio ꝓ talib⁹ po-
nēdus ē infern⁹ post mortē.Argueret.n.aliter ex cōti
nuo hic malis:nec hic:nec alibi post mortem punitis
deū eē iniustū:imitē:iprouidū:⁊ ptialē:qd eēt imiti⁹:⁊
ibcigni⁹ ⁊ itutior semita ad credēdū.Quarto.pbat rō
ne diuie ɔminatiōis.Nā de⁹ ⁊ corp⁹ ⁊ sctī minant ifer-
nū malefaciētib⁹ post mortē ẜm illō Ma.xxv.ibūt hi
Math. in suppliciū eternū.Iusti āt i vitā eternā.⁊ Iob.xxj.Te
Iob.xxj. nēt tipanū ⁊ cytharā ⁊ gaudēt ad sonitū orgāi ducūt
i bōis dies suos/⁊ i pūcto ad iserna dscēdūt.Sꝫ si dicas
ꝙ isernū minat⁹ ē xp̄s vt terreat malos ⁊ ad bonū cō-
uertat/nō vt pēas iferat.Audi.Gre.iiij.dial.c.xxxvj.
Grego. Quid si qs dicat/idcirco eternā penā peccātib⁹ mina-
tus ē xp̄s/vt eos a pctoꝝ ppetratōe cōpesceret.Rñdet
ꝙ si falsū ē qd de⁹ minat⁹ est/vt ab iniusticia corrige-
ret/ēt falsa pollicit⁹ vt ad iusticiā ꝓuocaret.Sꝫ qs hoc
ēt insan⁹ dicere psumat.qz si de⁹ minat⁹ ē qd nō erat im
pletur⁹/tūc cū asserere ipꝫ mīicordē volum⁹/cū falsa
eē eē(qd nephas ē pdicare)cōpellimur).Hec.Greg.⁊
Hie.ad Pāmachiū ⁊ occeanū ꝑ hoc sic scribit.An pu
Hierony. tam⁹ frēs ꝙ iocādo ꝓphete pdicēt/ridēdo loquāt apl'i
xp̄s iudiciū ifantilr cōminet.Sꝫ ioci nō sunt vbi sup-
plicia itercidūt.Si iocādo passi sunt/credant/⁊ iocādo
locuti.Isaias serra secat.Daniel leonib⁹ deputat.Pau

ho truncat gladio. Petr⁹ in cruce dñi exẽplo ſuſpẽdit: Et hoc totũ vt nos a pctis ſua doctria reuocaret. hec ille. Quinta rõ eſt / rõne vlis mũdi ↄditiõis. Nulla. n. cõitas pticularis / nulla dñatio tpalis ſine aliquo iuſticie loco eſt / eo ꝙ iuſticia marie pfectõis ē. Nã ait deus Deute. xviij. Maleficos nõ ſinas viuere ſup terrã / ergo ⁊ in toto mũdi regno de quo nemo ali⁹ niſi de⁹ dñs eſt (q2 dñi ē terra ⁊ plẽitudo ei⁹) dʒ aſſignari aliqs loc⁹ tormẽtoꝝ vbi diuina iuſticia i reprobos oſtẽdat / ⁊ hic loc⁹ dr infern⁹. Secũdo, pbat exiſtẽtia iferni auctoritatibus / ⁊ prio ſacre ſcripture Gen̄. xxxvij. dixit Iacob ad rubẽ. viſa tunica filij Ioſeph ſanguie tincta. Deſcẽdãʒ ad filiũ meũ lugẽs i infernuʒ. ⁊ Numeri xvj. Dathã ⁊ abirõ deſcẽderũt in ifernũ viuẽtes. Ver. in. vj. Facilis deſcẽſus auerni. Noctes atqꝫ dies pʒ atri ianua Ditis. Sed reuocare gradũ ſuperaſqꝫ euadere ad auras. Hoc op⁹ hic labor ē. Et ibidẽ idẽ. En qſqꝫ ſuos patimur manes ⁊c. ⁊ Iuue. li. j. ſaty. ij. dicit. eẽ aliquos manes ⁊c. Et Sene. j. trage. dicit. Quiſqꝫ ē placide ⁊c. Vide ante in qõne de aiaꝝ imortalitate. Et Oui. iiij. metha. Eſt via decliuis funeſta nubila taxo. Ducit ad iſernas per multa ſilẽtia ſedes. ⁊ iſra. Mille capax aditus ⁊ aptas vbiqꝫ portas vrbs hʒ. Et Lactã. vj. inſtõnum de iferis dicit. zeno ſtoicus docuit ⁊ ſedes pioꝝ ab ipijs eſſe diſcretas: ⁊ illos qdẽ qetas ac delectabiles icolere regiones / hos vo penas luere in tenebroſis locis atqꝫ i ceni voraginib⁹ horrẽdis. Tertio, pbat exñtia iſerni exemplis. ⁊ prio illi⁹ tyrãni iperatoris Trayane q vt fert / ad pces bti Greg. õ iſerno erept⁹ / ⁊ ad pñtis vite ſtatũ reduct⁹ pniaʒ egit / vt dr i. liij. dial. c. 27. Ex q̃ exẽplo tria corolaria ſequunt. Primũ ꝙ nihil, phibet aliquẽ añ reſurrectõeʒ gñalẽ aliqua de cauſa deo nota / ad vitã hãc reſuſcitandũ, fuiſſe mortuũ in pctõ mortali / de quo reſuſcitatus pniam acturus erat. Secundum qõ ſequit eſt / ꝗ nõ valet dicere. Iſte morit in pctõ mor-

Deute. xviij.
Gen̄. 37.
Numeri xvj.
Verg. in vj. ene.
Iuuena. ſaty. ij.
Seneca
Ouidius
Lactantius.
Zeno ſtoicus.
Tria corolaria q̃ ſequunt ex exẽplo
Primus
Secũdũ

tali. igit͛ dãnabit͛. ſ3 bñ ſic ſequit͛. Iſte in pctõ morta-
li morit͛/ ⁊ ad vitã pñtẽ itex nõ r̃ſurget/ igit͛ illõ pctm̃
Tertiu3 nõ remittet͛/ ſ3 dãnabit͛. Tertiũ qõ ſequit͛ ẽ/ ꝙ oẽs au
ctoritates q̃ dicũt ꝙ in inferno nulla eſt redẽptio. vel
in inferno null⁹ ãplius ꝯfitebit͛ deo. Intelligunt͛ d̃ mor
te finali. illoꝝ q ãplius ad pñtis vite ſtatũ poſt genera
lẽ reſurrectionẽ nõ reſurgẽt. Scdõ idẽ p3 exẽplo illius
de cui⁹ ſepulchro oĩbus videtib⁹ flãma exiuit/ ⁊ exẽplo
Grego. illi⁹ de cui⁹ ſepulchro clamatũ ẽ ardeo/ ardeo/ vt Gre-
veridice refert in. iiij. dialo. c. iiij. Probãt ẽt infernũ eẽ
ſtridor/ humanis vlulatus ⁊ gemit⁹ ceteraꝗ meſtitie
ſigna/ q̃ põit Statius li. ij. thebaydos de habitãtib⁹ in
acchaya/ vbi ẽ mõs altiſſimus adeo vt neꝗ vẽti/ neꝗ
pluuie ibi aliqd poſſint/ vbi talia ẽt qñꝗ audiunt͛. Et
Grego. Gre. iiij. dia. adducit mõtẽ ethne in Sicilia vbi crebro
audiunt͛ penaꝝ voces. Et ẽt infernũ ꝓbat͛ ex multi-
plici reductõe animaꝝ ad corpa vt manifeſtarẽt pẽas
Grego. ⁊ alia q̃ fieri viderũt apud iferos/ ſicut veridice refert
btũs Gre. li. iiij. dialo. c. xxviij. vbi in principio dicit.
Supna pietas ex magna mĩe ſue dignitate diſpoſuit/
vt nõnulli ẽt poſt exitũ repẽte ad corpus redeãt. ⁊ tor-
mẽta inferni q̃ audita nõ crediderãt/ ſaltẽ viſa ptime-
ſcãt/ vt p3 de Lazaro q nũꝗ riſit reſuſcitat⁹: q ⁊ ita ſe
poſt caſtigauit ieiunijs/ vigilijs/ ⁊ laboribus vt ſe vidiſ
ſe tormẽta apud inferos ẽt ſi lingua taceret/ ꝯuerſatio
Rñſio ad argumenta. loqueret͛ hec ille. Nũc ad tria argu. Plato. in frõte hu
ius q̃ſtiũcule fcã rñdet͛. Et ad primũ d̃r ꝙ erroneũ eſt
dicere cũ pbis ꝙ fruſtra erũt pene eterne/ cũ ꝓfectus
Ad primũ penaꝝ eſſe deſinat/ ⁊ iõ finiẽde. Sicut forte ſequit͛/ fru
ſtra ſunt medicine/ ⁊ iõ finẽ habiture q2 egri curari nõ
pñt/ ⁊ ſani nõ pñt infirmari. Quia ſm irrefragabileꝫ
catholicoꝝ religiõis veritatẽ/ pene dãnatoꝝ in eternũ
erũt ꝑpter tria v3 ad iuſticie dei declarationẽ/ ad vni-
uerſi decorẽ p bonoꝝ ⁊ maloꝝ ꝯparationẽ/ ⁊ pp btõꝝ leti
ficationẽ vidictã videtiũ iuſtiſſime fieri i eos q ſe i hac

viſta iniuſte gloꝛificauerūt. iuxta illō. Letabit̃ iuſtꝰ cū viderit vindictā: manꝰ ſuas lauabit in ſanguie pctōꝛis. Ad ſcōm aūt ⁊ tertiū dōmiq; pbl ⁊ poete qui finrerūt infernū eſſe ꝓpter. R.p. vtilitatē: nō credētes de facto eē infernū: meruerūt nō ſapiētes: ſʒ iſipiētes dici. Tū p̄ꝛio: q2 hmōi penaꝝ fictiōes ꝓm fidē ſunt illicite ſicut ſunt indubie. Tū ſcōo: q2 ēt ꝓm rōnē naturalē veritas que ē virtus nobilis ptinēs ad intellectū ⁊ ad regulādū affectū nō eſt ꝓ qualicūq; cōmodo abijciēda cū bonū honeſtū ſit p̄ferēdū bono vtili: ſed ꝑ fictionē illā vtile. R.p. ⁊ ꝟtus ⁊ veritas ⁊ bonū honeſtū abijciebat̃. q̄ nō erat licitū fingere ⁊c. Nec eſt via dei aut ꝓceſſus rōnis: vt hoīes ſimplices reuocent̃ a pctīs: ⁊ ꝓuocent̃ ad ꝟtutes ꝑ deceptōes vel erroꝛes: vel fictas fabulas: vt faciūt poete. Nā q talibꝰ medijs vſi ſunt nō ꝓfuerunt hoībus. nec. R.p. ſed marie nocuerūt ſicut eritus ꝓbauit: q2 erinde ſucceſſu tpis execrabiles erroꝛes radicati ⁊ firmati fuerūt in pplō gētili: q poſt rpo veniēte cū magna difficultate vix extirpari potuerūt. Media aūt ꝯgrua retrahēdi hoīes a vitijs: ⁊ ad virtutes ꝓuocādi ſunt ꝟe eruditōes: apte increpatōes: deuote erhoꝛtatiōes: ꝓmiſſiōes bonoꝝ: cōminatiōes penaꝝ taʒ p̄ñtis q̄ꝫ futuri ſeculi: nō quidē fictaꝝ: ſʒ oī ambiguitate remota ꝟiſſimaꝝ: quibꝰ medijs qui ꝟe vtit̃: ſapiēs merito dici pōt. Ad ꝓpbanā p̄terea ⁊ hereticā opioneʒ: in hoc: Oꝛigenis d2 p̄ꝛio: q; demōes nūq̄ ſaluabunt̃. Nā vt dicit Dama. Hoc eſt angelis caſus: qō hoībꝰ moꝛs. Sed hoīes poſt moꝛtē ſi in pctō moꝛtali moꝛiant̃: eoꝝ nulla eſt redēptio ex iferno. Ergo ⁊ angeli poſt caſum facti ſūt ſimil'r irrecupabiles: ꝓpterea dicebat̃. Mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternū q paratus ē diabolo ⁊ āgelis eiꝰ. Et Apo. xx. dr. Diabolus q ſeducebat eos miſſus ē i ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris vbi ⁊ beſtia ⁊ pſeudo ꝓphete cruciabunt̃ die ac nocte in ſecl'a ſecl'oꝝ. Sʒ per hoc ſecula ſeculoꝝ in ſcriptura ſolet eternitas de-

Ad ſcōm ⁊ tertiuʒ.

Ad oꝛigenis opionē reſpōſio.

Damaſc.

Mat. 25.

Apō. 20.

ſignari: ergo. Q̄ð ẽt mali hoĩes in hoc mũdo ꝛ poſteã dãnati nunq̄ ſaluabunt. pꝫ rõne. Nã ſi in fine oẽs ſaluarent: ſeq̄ret φ oẽs poſſent ad libitũ offender deũ: ꝛ in mũdo gauder: ꝛ poſtea vellet vel nollet de⁹ ſaluaret eos: ꝛ ſic de delitiis ad delitias trãſiret: pñtib⁹ ꝛ futuris bõis fruerent: hic vẽtrẽ plenũ ꝛ ibi mẽtẽ haberet: in vtroq; ſeculo eſſent primi ꝛ ſic poſtremo in terra ꝛ in celo appareret glorioſi qð ẽ ĩpoſſibile: vt dicit Hiero. ad Iulianũ. Ad auctoritates vero erroꝛe ꝛ infidelr ab eo ꝓ ſua falſa opĩone adductas rñdet: ꝛ pꝛio ad pꝛimã dr: φ illa diſtributio oim dꝫ accipi vt ſit accõmodata ẽm hũc ſenſuꝫ. ſ. oim eoꝝ quos dignos miſereri diuina iuſticia noſcet. Dãnati aũt poſt mortẽ: ꝛ demones poſt caſuꝫ ſunt irrecupabiles. Vel dicat φ diſtributio illa intelligit ꝓ generib⁹ ſingulorꝫ: ꝛ nõ ꝓ ſingulis generꝫ vt declarabit ad vltimuꝫ. Et ad illud Gen. xj. dr φ intelligit de hoĩe ẽm genus ſuũ: vñ indignatio fuit ablata p xp̄i paſſioneꝫ. Et ad illud Pſal. Nunqd obliuiſcet miſereri deus aut ꝯtinebit in ira ſua miſericordias ſuas: dr φ intelligit de his q̄ ſunt vaſa miſericordie: q2 ipſi nõ ꝓ meritis ſuis: ſꝫ deo miſerãte de miſeria liberant. Ad auctoritatẽ vero Anſelmi dr φ itelligat de natura rõnali abſolute ꝛ ſimplr vt ſit ſenſus: de natura angeloꝝ ꝛ de natura hoĩm vniuerſalr non eſt iuſtũ oẽs pire: ſed nihil ꝓhibet aliquẽ eoꝝ pire ꝛ aliquẽ ſaluari. Ad illud aũt Pſal. Hoĩes ꝛ iumẽta ſaluabis dñe rñdet negãdo expõnẽ Origenis. Ad vltimũ rñdet Augu. exponẽdo auctoritatẽ aplĩ. Pꝛio vt ſit diſtributio accõmoda ẽm hũc ſenſuꝫ. Deus vult ſaluos fieri oẽs hoĩes q̄ ſaluant/ nõ q2 nullus hõ ſit quẽ ſaluũ fieri nõ velit ſed q2 nullus ſaluus ſit/ quẽ nõ velit ſaluũ fieri. Scðo exponit ſic/ vt ſiat diſtributio ꝓ generib⁹ ſingulorꝫ ꝛ nõ ꝓ ſingulis generꝫ. ꝛ ẽꝫ hũc ſenſuꝫ de⁹ vult de quolibet ſtatu hoĩm ſaluos fieri mares ꝛ feminas iudeos ꝛ gẽtiles/ paruos ꝛ magnos/ nõ tñ oẽs õ ſinga-

Hiero.
Ad auctoritates ab origene ꝓ ſua opinione adductas reſpõſio.
Ad auctoritatẽ Anſelmi reſponſio.
Rñſio Auguſtini ad argumẽtũ
Pꝛia expoſitõ auctoritatꝫ apoſtoli.
Scða expoſitio.

lis ſtatib⁹. Et hȝ auctoritas apli poſſȝ trahi ad iſtos ſenſus/tñ qꝛ nõ ſunt de virtute ſermõis. Dicẽdũ eſt aliter ſm Damaſ.li.ij.c.vl. Q̄ḋ volũtas diuina diuidit i voluntatẽ antecedẽtẽ ⁊ ꝯſequẽtẽ. Volũtate aũt antecedẽte deus vult oẽs hoies ſaluos fieri. Volũtate aũt cõſequẽte nõ. Et qꝛ volũtas antecedẽs nõ ſemꝑ implet/iõ nõ oẽs ſaluant. Ad ſciendũ aũt qd appellat in deo voluntas antecedẽs/⁊ qd volũtas ꝯñs. Notãdũ ꝙ in voluntate diuina cũ ſit ſumme ſimplex nõ põt diuerſitas inueniri. Rõne tñ voliti nihil ꝓhibet eã diuerſimode cõſiderari ſm diuerſas ꝯditiões volitoꝝ. Volũt aũt ſm ꝙ nũc loqmur in creatura rõnali.ordiabile eſt in beatitudinẽ in quo eſt duo ꝯſiderari.ſ.qõ ordinat/⁊ auxilia ei⁹quib⁹iuuat ad ꝯſequẽdũ finẽ ad quẽ ordinatur. Et ſm vtrũqꝫ iſtoꝝ põt accipi diſtinctio volũtatis i antecedẽtẽ ⁊ ꝯſequẽtẽ. In eo.n.qõ ordinat ad btitudineȝ eſt ꝯſiderari naturã ⁊ pſonã/quãtũ ergo ad naturam deus vult oẽs hoies ſaluos fieri/inquãtũ dedit oibus naturã capacẽ ⁊ ordinabilẽ in btitudinẽ. quãtũ ỽo ad pſonã nõ vult oẽs hoies ſaluos fieri/actões ãt ſũt ſuppoſiti ⁊ pſone. Et qꝛ multi deuiãt a fine vltimo p ſuas actiões prauas/iõ q̄ꜩtũ ad ea q̄ ſunt pſone nõ vult de⁹ oẽs pſonas ſaluas fieri. Pria volũtas dei dr̃ añcedẽs. ſecũdã ꝯñs/qꝛ pri⁹ dȝ ꝯſiderari natura ordinabilis in finẽ ꝙ actiões pſone quib⁹finis ꝯſequit cũ ab ipſo deuiat. Secũdo põt hec diſtictio volũtatis añcedẽtis ⁊ cõſequẽtis ſumi q̄ꜩtũ ad auxilia qb⁹ creatura iuuat ſunt eiȝ q̄dã añcedẽtia quaſi q̄dã cõia auxilia q̄ dant oibus hoib⁹vt ſalui fiãt.ſ. liberꝝ arbitriũ/pcepta/ꝯſilia ⁊ huiuſmõi qb⁹oẽs pñt dirigi i his q̄ ptinẽt ad ſalutẽ. Sũt nihilominꝰ q̄dã ſpãlia vt. grã. ỽtutes/pſeuerãtia ibono. ⁊ hmõi que dant qbuſdã ſpãliter ⁊ ſinglr/ergo qꝛ cõe pcedit ordine nature illud quod eſt ſpãle. volũtas diuina ſm ꝙ reſpicit cõia auxilia dicit volũtas antecedẽs. ꝓut aũt reſpicit ſpecialia dicitur ꝯſequens. ⁊ iſto

Damaſ.

In volũtate diuina nõ poteſt diuerſitas inueniri.

Diſtictio diuie voluntatis in antecedẽtẽ ⁊ cõſequentẽ

Pria volũtas dei dr̃ añcedẽs ſcða cõſequẽs

mō vult de⁹ oēs hoīes ſaluos fieri volūtate āñcedente ſ3 nō ꝯſequēte. Volūtas āt āñcedēs nō ſemꝑ iplet̃ ꝗ nō ē volūtas ſimpl'r / nec volitū volūtate āñcedēte ſolū ſed ſm qd. Nā volūtas de ſalute alicui⁹ ē volūtas pra etica q̄ neceſſario reſpicit ꝯditōes pticulares ſuppoſitoꝝ quoꝝ ſunt actōes. hoc aūt nō facit āñcedēs voluntas / ſ3 ꝯñs ⁊ iō q̄ vult de⁹ volūtate āñcedēte ſolū non ſimpl'r vult ꝑꝑ qȯ nō opȝ ipleri. Hec collectiue ex T bo. j. parte. q. xix. arti. vj. ⁊ dño Hērico de aſſia. ſuꝑ Geñ.

Queſtio — SECVNDA QVESTIVNCVLA EST. An in cētro terre / vel vbi ſit ſitus ⁊ poſit⁹ loc⁹ inferni. Ad quā ſic rñdet̃ / ꝙ loc⁹ iferni vbi ſit

Rñſio. — certitudialiter doctores theologi nō ponūt. Magiſter

Magiſter ſniarum. — enim ſniaꝝ in. iiij. ꝑpe finē. xlv. di. dicit ſic. Ignis eternus cuiuſmodi ſit: ⁊ in qua mūdi vel terre pte futur⁹ ſit hoīe3 ſcire neminē arbitror / niſi forte cui ſpūs diuinus oſtēdit. Et Augu. in lib. rētractationū caplo. xxix.

Auguſt. — retractās qȯ dixerat. xij. ſuꝑ Geñ. dicit ſic. Magis mihi vr̄ dicere debuiſſe ꝙ ſub terris ſit / q̄3 rōnē reddere cur ſub terra eē credat̃. Et Grego. in iiij. dialogo. in-

Grego. — terrogatus aut ſit credēdū infernū eſſe ſuꝑ terra3 vel ſubtus dicit. Hac de re temere diffinire nō audeo / nōnulli nāꝗ in quadā terraꝝ pte infernū eſſe putāt. Alij

Opio aliquoꝝ de ſitu iferni — ṽo hūc ſub terra eſſe eriſtimāt. hec ille. Alij ṽo dicūt ꝙ infern⁹ ſit in oppoſito aride are q̄ eſt inter equoctialē ⁊ polū articū i quo loco viget exceſſus caloris. Vel ē ſub aliquo poloꝝ vbi ē exceſſus frigiditatis. Pōt ēt eſſe aliqua regio i ſupficie terre ſub aq̄ vel ſuꝑ aquā ꝑ modū magne iſule itēperatiſſima / moleſtiſſima / horribiliſſima / defor miſſima q̄ vr̄ ifern⁹ ⁊ huic imaginatōi cōſonat qȯ dicūt qdā i extremis ptib⁹ ſeptētrionis vltra nouergianos habitātes / vbi dicūt eē multa demōia / ⁊ clamores ⁊ tumult⁹ horribiles audiri ab ihabitātib⁹ iſulas. Dñs aūt Pet. de tarāta ⁊ Tho. ⁊ Richar. ⁊ dñs Bonauentu. in. iiij. diſtinc. xliiij. ⁊ dominus Henricus

de Aſſia

de Aſſia ſuꝑ Geñ. Suadēt tribꝰ ꝯgruētijs eſſe infernū in cētro terre. ⁊ pͥo rõne diuine ordinatõis ſic. Deus cū ſit ſapiētiſſimꝰ oia ſm exigētiā ſuaꝝ naturaꝝ i ſuis locis ſtatuit ⁊ ordinauit. Nā ſapiētis eſt ordiare. j. me tha. ⁊ Augu. dicit. xix. de ci. dei. c. xiij. ꝙ ordo ē pariuꝫ diſpariūqꝫ reꝝ ſua cuiqꝫ loca tribuēs diſpõ. Sic ḡ na turalibꝰ ⁊ corꝑalibꝰ rebꝰ oppoſitis aſſignauit diuerſa loca oppoſita correſpõdētia ꝓprijs caꝝ naturis: vt pu tā rebꝰ leuibꝰ: locū ſurſuꝫ ⁊ circūferētiā: ⁊ rebꝰ graui bus locū inferiꝰ ⁊ cētrū mūdi. Ita ⁊ ſpūalibꝰ rebꝰ loca ꝯueniētia caꝝ naturis ſtatuere debuit: ⁊ leues. ſ. ⁊ ſpi rituales viri q corda ſua ſuꝑ terrā ad celeſtia ⁊ ſpūa lia infixerūt ad circūferētiā totiꝰ mūdi ⁊ i ſūmo celi ſta tuerent. Graues vero ⁊ pctis põderoſi q corda ſua bo nis terrenis ſuꝑ terrā idebite fixerūt tēderent ad me diū totiꝰ ⁊ circa cētrū mūdi atqꝫ i ꝓfundo iferni. Scd'o idē ꝓbat̃ rõne aſſimilatiõis. Nā locus ⁊ locatū dꝫ aſſi milari ſiue ꝓportiõari. iiij. Phyſi. Pctõres āt tres hñt ꝯditões elõgationē: obſcuritatē: ⁊ frigiditatē: nā pctm̄ diuidit ⁊ elõgat hoieꝫ a deo: ꝓuer. xv. Lõge ē dñs ab īpijs. pctõres ſūt obſcuri. excecauit. n. eos malitia coꝝ. Sapie. ij. ⁊ idõ i tenebris ābulāt: ⁊ vie illoꝝ tenebre: ⁊ lu bricū: ⁊ angelꝰ dñi coartās eos. Pctõres ſunt frigidi ꝑ pctm̄ qd' dr̃ venenū aīe ab Aug. li. 83. q. Venenū āt vt dic̃ Iſido. j. ethim̄. ē frigidiſſimuꝫ: ḡ locꝰ nouiſſimꝰ: ob ſcurꝰ ⁊ frigidꝰ eis d'bet̃. Infernꝰ āt i medio ⁊ i cētro mū di exiſtēs ē ſūme elõgatꝰ a celo: ē naturalr̃ tenebroſus oī ifluxu celeſtis lumīs priuatꝰ ex eo ꝙ elemētū terre hāc regionē circūſtās eſt ſimplr̃ opacū: carēs penitus diaphanitate: ſine qua lumē nūq̄ diffundi pt̃ vl' pene trare: eſt frigidiſſimꝰ naturalr̃: vñ dr̃ tartarꝰ a tremo re frigoris: vt dic̃ Iſido. eo ꝙ ibi nec radiꝰ ſolis pene traret: nec adſit motꝰ aeris. Tertio ꝓbat̃ idē rõne op poſitiõis ſic. Loca oppoſita: oppoſitas ⁊ ꝯ̄rias ꝯditio nes ⁊ naturas ſolēt hr̃e: ſꝫ padiſus terreſtris ē aliqua

Opinio doctoꝝ qui cen ſent in fernum eſſe in cē tro ter re.

Prima ꝓbatio opinio nis.

Auguſt.

Scd'a ꝓ batio

petõres habent tres cõ ditiones

Prouer. xv.

Sap. ij.

Iſido.

Tertia ꝓ batio.

regio ī ſupꝼicie terre tēperatiſſima ſita in pte orientali ⁊ orīera pte celi q̄ regio ē gratiſſima oib⁹ delectatioīb⁹. Ergo ifern⁹ poni dꝫ ex oppoſito i iferiorib⁹ ptib⁹ terrꝫ: iteriorib⁹ ſiue cētralib⁹ ſphere: vl' ſupficialib⁹ terrꝫ oppoſite axe ari: q̄ iferiores dicunt̄ reſpectu nr̄i q̄ regio ē itēperatiſſima: remotiſſima a celo oib⁹ moleſtijs ⁊ ꝑrietatib⁹ plena. Itē paradiſus terreſtris oppoſit⁹ inferno (vt dicūt doctores ⁊ hiſtorici) hꝫ oia q̄ regrunt̄ ad

Requiſita ad bonitatē loci ciuitatis ⁊ regionis.

bonitatē loci: ciuitatꝫ ⁊ regiōis. Ad q̄ regrit̄ ꝯueniēs diſpoſitio mōtiū: ſcaturigo fontiū: dcurſus fluminū: nobilitas plātarꝫ: iocūditas aialiū: influētiarꝫ bōitas: aurarꝫ ſiue vētorꝫ regularitas: tēperies elemētorꝫ. Vñ ⁊

Damaſcenus.

Damaſ. lib. ij. ſniarꝫ dicit. Paradiſus terreſtris eſt poſitus in oriēte oi terre excelſior tēperato: tenuiſſimo ac puriſſimo aere fulgēs: plātis ſemꝑ floridus: comatus bono odore replet⁹: ⁊ oib⁹ gratiſſimis oblectatōib⁹ plenus. Ergo īfern⁹ habere dꝫ oia ꝯ̄ria paradiſo terreſtri ⁊ per ꝯ̄ns ſi paradiſus in ſummo ſit: infern⁹ dꝫ eſſe in infimo loco mūdi. Scdo ꝓbat̄ eadē ꝯclō auctoritatib⁹

Ione. ij.

⁊ prīo Ione. ij. Proiecisti me in ꝓfundū in corde maris. vbi glo. dicit: ꝙ ſicut cor ē in medio ⁊ centro aialis: ſic infern⁹ in medio terre. mediū aūt terre eſt cētrūꝫ ei⁹.

Iob. x. Pſal. Auguſt.

Et Iob. x. Dimitte ergo me ⁊c. Et Pſal. Liberaſti me ex iferno iferiori. vbi dicit glo. Auguſtini ꝙ duo ſūt inferna: ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹. Terrena ibabitatio vbi ē caro

Duplex ē infernus.

⁊ ſanguis: dceſſio ⁊ ſucceſſio mortalitatꝫ ⁊ mutabilitatis. Infern⁹ eſt ſupior: ſꝫ ab hac terrena inhabitatiōe ⁊ inferno itur ad infernū inferiorē. Propter hec duo in

Yſaias xiiij. Math. xij. Prouer. ix. Apo. v.

ferna miſſus eſt filius dei: vndiꝙ liberās ad vnū ifernū miſſus eſt naſcēdo: ad aliū moriēdo. Hec Augu. Et Yſaias. xiiij. Infernus ſubtus ꝯturbatus eſt. Et Mat. xij. Sicut fuit Ionas in vētre ceti trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹: ita erit filius hoīs in vētre terre trib⁹ dieb⁹ ⁊ tribus noctib⁹. Et Prouer. ix. In ꝓfundis inferni cōuiue eius. ⁊ Apo. v. dr̄: ꝙ Iohānes cū vidiſſet librū ſignatū

ſeptē ſigillis: flebat: q2 nō videbat dignū aliquē illum apire neq3 in celo neq3 in terra neq3 ſubtꝰ terrā. Liber eſt ſacra ſcriptura. aptus. i. patefactꝰ a xpo q fuit ď tribu iuda. Et inuit Iohānes ſubtꝰ terrā: quaſi ibi ſint aliqui ſcis pditi vt demones: aīe mortuoꝝ q hic ſapiētes habiti ſunt: vt ſcti pres: pphete: ꝛ multi philoſophi: ꝛ in glo. xiij. q. ij. c. tps: in ꝟbo abditis. dr. Infernꝰ ē ſub terra ꝛ celū ſupra. Itē. 23. q. 4. ca. hec āt vita. ꝛ Greg. in. iiij. determinās: qd de loco iferni credat: dic̄. Hoc aīm pulſat: ꝙ idcirco infernꝰ dr: q2 iferꝰ iacet. Idē dicit Iſido. xiiij. ethim. vñ infernꝰ dr ēt gehēna. a geos ꝙ ē terra: ꝛ henos ꝗſi, pfūdū: ꝗſi i pfūdo ſitꝰ. Et Ver. i. vj. itroducit. Eneā alloquētē Didonē: dicētēq3 Infelix dido verꝰ mihi nūcꝰ ꝗ venerat: extictā: ferroq3 extrēa ſecutā. Funeris heu tibi cā fui: p ſidera iuro. Et ſupos: ꝛ ſi ꝗ fides tellure ſub ima ē. Inuitꝰ regia tuo ď litore ceſſi. Et Sene. trage. j. itroducē theſeū iuocātē. Fas oē mūdi teq3 dñantē pcor regni capaci. Teq3 quā tota irrita ꝗſiuit ethna mr. Vt iura abdita ꝛ opta terra liceat ipu ne loq. Et vltia trage. ď ꝟtute loquēs dic̄. Nūꝗ3 ſtigas ferꝛ ad ūbras iclita ꝟtꝰ. Viuite fortes nec lethees ſeua p ānoſ. Vos fata trahēt. S3 cū ſūmas exiget horas. Cō ſūpta dies iter ad ſupos glīa pandet. Exēplis ēt ꝟitas pdcā pateꝛ pt ex gre. iiij. mora. c. 32. Et a ſctō Cyri. ad Aug. i trāſitu hti hie. H collectiue ex. 4. ſniaꝝ: ꝛ ex hē.

TERTIA Queſtiūcula eſt. Si alibi ꝗ3 in cētro terre reperiāꝛ in ſupficie terre loca in qbꝰ aīe dānatoꝝ: penas luāt. Ad quā3 ſic rñdeꝛ: ꝙ vt Greg. dicit. iiij. dialo. Omnipotēs deꝰ ad correctione3 viuentiū in hoc mundo in qbuſdā parētibꝰ in ſupficie terre quaſdā dānatoꝝ aīas penas luere voluit oſtēdere vt mētes infideliū que inferni tormēta eſſe nō credūt tormētoꝝ loca videāt ꝗ audita credere recuſant. Et iſertīc. 24. li. vbi ſupra. quēdā ſctm heremitā q in inſula Lipparis Sicilie morabaꝛ: vidiſſe ꝙ aīa theo

Grego.
Iſidorus.
Infernus vnde dr.
Vergi.
Seneca.
Queſtio
Rñſio.
Grego.

doꝛici regis in ollā vulcani ibidē ebulliētē, pͥecta fuit p Iohānē papā ⁊ Simachū patriciū quos ille rex ante occiderat. Et iuſte dicit ibi btūs Gre. ab illis i ignē mitti appuit: quos in hac vita iniuſte iudicauit. Itē in iiij. c. narrat de quodā romano cui i extremis laboꝛāti appuit nauis pata: qua ipſe ⁊ qdā vicinꝰ ſuꝰ adducēdi erāt in Siciliā: q ſtati poſt hoc fuerant ſimul moꝛtui: ⁊ ſubiūgēs dicit Greg. ꝙ ꝟo ille moꝛiēs ſe ad Siciliā ducēdū teſtatꝰ eſt. qd ſentiri aliud pōt: niſi pꝛe ceteris locis in eiꝰ terre inſulis eructāti igne toꝛmētoꝝ olle patuerūt: q̄ vt ſolēt narrare q nouerūt: laſſatis quotidie finibꝰ creſcūt: vt mūdi termīo appꝛopinquāte quātuꝫ certū eſt illic āplius exurēdos colligi: tāto ⁊ eadē toꝛmētoꝝ loca āplius videant̄ apiri. hec Greg. Ex iſta āt narratōe appet ꝙ p ollas vulcani intelligunt̄ qdā putei flāmiuomi: vel q̄dā cauerne terre flāmā ſpirātes ſulphureā. Quare aūt olle ille vulcano attribuant̄: pꝫ p Iſido. li. xx. vbi. dicēte ꝙ iuxta ſupſtitionē gentiliū: vulcanꝰ in foꝛnacibꝰ fabꝛoꝝ quaſi deꝰ ignis habitare dr̄. ⁊ p ipm figuratr̄ ignis itelligi ſolet: quēquidē ꝓpter mlr̄as vtilitates quas hoī ꝯfert (ab Iſido. ibi enumeratas) gētiles eū deū poſuerūt ipm noīantes vulcanū: quem tūc redire dicūt qn̄ ignis quaſi tonitrua emittit ⁊ ſcintilis ſtrepit ⁊ iteꝝ Iſido. li. xv. dicit ꝙ q̄dā inſule circa Siciliā vulcanie dicunt̄: ex eo ꝙ ipſe ſicut mons ethna ardeāt: ⁊ ſunt octo: quaꝝ noīa ibi ponit. Et pꝛia vocat̄ lipparis ⁊c. Ethna ꝟo ē mōs ab icēſo ſuſphure: quo plenꝰ eſt. flāmas ſpirās. Et dicit Iſido. ꝙ mōs ille hꝫ ab ea pte qua eurus ⁊ africus flant ſpelūcas ſulphur̄ plenas: q̄ vētis illis agitate ⁊ cōmote flāmas emittūt terribiles: itaqꝫ putatū ē a qbuſdā ibi iſernū eē. Sꝫ hoꝝ opionē illā q̄ ꝑcedēter de ſitu inferni dcā ſunt: ſtare nō ꝑmittūt. nō. n. oīs locus i quo vel a quo aīa luit penā dānatiōis vſqꝫ in diē iudicij eſt pꝛincipalis locus inferni. Sed qdā ſunt particulares in

Iſidoꝛus

Vulcanꝰ deꝰ ignis

Iſidoꝛus

Aduerte de mōte ethna.

Iſidoꝛus

quo(eã vota deo)q̃dã damnatoꝝ aīe vſq; ad diez iudicij penas luunt. Henricus de Aſſia: ſuper Geneſim.

QVARTA Queſtiūcula eſt. Quis ordo ⁊ que habitudo ē ſub terra triū locoꝝ pēaliū. ſ. purgatorij. Limbi. ⁊ ſin⁹ Abrahe. vel ſctōꝝ patrum ad iſernū. Ad quā ſic rn̄detᷓ: ꝙ de habitudine ⁊ ordine triū locoꝝ penaliū ad iſernū ē duplex opio. Pria eſt ꝓbabilis vȝ ꝙ infern⁹ ē regio centralis terre. ⁊ ꝙ q̄libet alia regio iſeri illā orbiculariter circūſtet ſm ſub ⁊ ſupra ꝓportiōaliter ꝓ differētijs incolaꝝ in indignitate vel dignitate. ita vȝ ꝙ cū ſint quatuor totalis iſeri regiōes ſm cōeȝ doctoꝝ opionē. ſ. infern⁹ inferior: Limbus pueroꝝ: purgatoꝝ: ⁊ ſin⁹ abrahe: vel Limb⁹ patrus. Infern⁹ ē regio cētralis iſima ⁊ imediate poſt eā regio pueroꝝ: q in ſolo pctō originali deceſſerūt. Sup quā ē regio purgatiōis aiaꝝ quā circūſtat regio q̄ vocatᷓ ſinus abrahe: vel limb⁹ patruȝ. Prie due regiōes ſunt dānatoꝝ: ſed differūt quo ad penā ſenſus ⁊ penā dāni ſolā. Alie due nō ſed ſunt vel fuerūt ſaluādoruȝ. Alia opio de ordine locoꝝ penaꝝ ad infernū. eſt ꝙ iſte quattuor regiōes ſeſe orbiculariter nō circūdāt: qḋ pt trib⁹ modis ꝯtingere. Prio mō ſi imagiamur quādaȝ piramidē terre magnā cui⁹ con⁹ ſit centrū mūdi: ⁊ baſis ſit tota ſupficiēs terre arida. ⁊ illā piramidē imaginemur diuiſaȝ ꝑ lineas vel ſupficies tranſuerſales in q̄ttuor regiōes ſm ſub ⁊ ſupra diſtātes: quaꝝ iſima ſit iſern⁹ ⁊ cetere ſup eā ordine ꝑdicto. Scdo mō iſte quattuor regiōes pn̄t ſe adinuicē hr̄e ad moduȝ quattuor ſpheraꝝ: ſup inuicē imediate vel mediate poſitaꝝ: ita ꝙ cētrū mūdi: ⁊ alie tres directe ad vnā dr̄iaȝ poſitionis celi ſituentᷓ ſup eā. Tertio mō eē pt ꝙ tres regiōes nō cētrales aſtēt cētrali a diuerſis differētijs poſitōis vt puta vna ab oriēte: alia ab occidēte: ⁊ tertia a meridie: vel ex oppoſito ⁊ ſic ſūt q̄ttuor imagiatiōes de ꝯſituatiōe regionū iſeri. Sȝ pria ē ꝓbabilior ⁊ dictis ſcōꝝ

Rn̄ſio ad q̄ſtionem per duas opiniones.

Prima opinio.

Secūda opinio.

cõueniētioꝛ. Quicqd tñ ſit de ꝯſtõne dictaꝝ regionū vꝫ tñ veriſilr ponēdū ꝙ inter ſinū abꝛahe ⁊ īfernū īferioꝛē ſit qdā diſtātia media quaſi inuia vndecūꝙ ⁊ anfractibꝰ ꝯfuſa. Naꝫ dr̃ Luc. xvj. ꝙ diues epulo eleuatꝭ oculis vidit a lōge Abꝛahā ⁊ lazaꝝ i ſinū eiꝰ. vbi vꝫ localis diſtātia dnotari. Et iteꝝ ex hoc ꝙ ibi dcm̄ legit̄ ab abꝛahā. Et i his oībꝰ īter nos ⁊ vos: chaos magnū firmatū ē vt hi q volūt hic trāſir̄ ad vos nō poſſint: necꝙ ide huc trāſmeaf. Quõ lfaliter acceptū vꝫ denotaf̄ interpoſitionez itineris imptrāſibilis: lꝫ doctoꝛes exponāt illō myſtice. Pro hac ēt opione facit illō dcm̄ i pſona ſapie increate. Eccle. xxiiij. Penetrabo oēs īferioꝛes ptes terr̄ ⁊ īſpiciā oēs doꝛmiētes ⁊ illuminabo oēs ſperātes in dño. Ex qbꝰ oībꝰ ſeqr̄ ꝙ aie dānatoꝝ qñ deducunt̄ ad īfernū i cētro terre ad luciferꝝ ibidē ꝯſiſtētē ⁊ alligatū: hñt illas oēs regiões ſubterraneas ptrāſir̄. Et aie q̄ deſcēdūt ad limbū pueroꝝ trāſeūt duas: ⁊ q̄ ad purgatoꝛiū vadūt: ⁊ vnā ⁊ ptrāſeūtes ſe vidēt: ſibi inuicez loquunt̄ ⁊ cetera. Et ſiſr qñ aie de purgatoꝛio educunt̄ in glīaz expedite de culpis ⁊ pēis foꝛte ad cõfuſionē ⁊ penaꝝ cumulū dānatoꝝ ⁊ demonū: q odiuꝫ aſcēſuꝫ hoim in celū pmittēte deo trāſeūt p cētrū mūdi ad māſiões ſuas in celo. Hec Henri. de aſ. ſup. Geñ.

Luc. xvj.

Eccleſi. xxiiij.

Queſtio

Rñſio

QVINTA QVESTIVNCVLA EST. Que eſt maioꝛ regio locoꝝ penaliū. Ad quā ſic rñdet̄: ꝙ ſi certo ꝯſideraf̄ velimꝰ quātitatē regionū pdictaꝝ: nō occurrit vnde poſſimus quātificare eas: niſi ex multitudine incolaꝝ cuiuſlibet. Vbi ergo ſupponendo ꝙ quelibet aīa exuta ſicut quilibet ſpūs determinet ſibi certū ſpaciū coꝛpoꝛeū: vꝫ minima regionū pdictaꝝ fuiſſe ſinꝰ abꝛahe: ī quo erāt oēs ſcti veteris teſtamēti a pena purgatoꝛij abſoluti: q pauci vident̄ fuiſſe reſpectu illoꝝ q adhuc i purgatoꝛio tenebāt̄ur: q iteꝝ pauci fuerūt: ⁊ adhuc ſūt reſpectu eoꝝ qui in iferno tenent̄: ⁊ foꝛte qñꝙ paucioꝛes his q in regio

ne limbi tenet. Dico ꝙ ↄfir ex bis ꝙ maxia baꝝ regio/
nū ē regio iferni iferioꝛis: qḋ appeꝛ poterit cuilibꝫ at
tēte cogitaꝛ volēti nūeꝝ ſaluādoꝝ nūeꝝ dānatoꝝ nūe
rū aſſūptoꝝ poſt iudiciū coꝛpoꝝ. Nā pꝛio nūer⁹ ſaluā/
doꝝ bonoꝝ poſt gnalē reſurrectōēꝫ nō erit foꝛte mioꝛ
(imo foꝛte maioꝛ vt alibi diſputabiꝛ) ꝙꝫ mltitudo dā
natoꝝ boim ꝛ dmonū. Sed nūer⁹ ſaluādoꝝ iplebit ce/
lū ēpyreū qḋ ē lōge capaci⁹ ꝙ totū ſpaciū ifra ↄcauū
oꝛbis lune imo ifra celū ſidereū vt pꝫ i ſpberis celoꝝ
ſe iuicē itercludētiuꝫ: ꝙ opꝫ ꝙ loc⁹ iferni ſit āpliſſim⁹.
Scdo boc idē pꝫ ex nūero dānatoꝝ. Naꝫ iā pluſꝙꝫ p ſex
milia quadrigētoꝝ nonaginta quatuoꝛ ānoꝝ ab initio
mūdi elapſoꝝ aic dānatoꝝ ad iſernū dſcēderūt dcūctꝫ
regiōib⁹ viatoꝝ fideliū ꝛ ifideliū. qb⁹ ſi ↄnumereꝛ oēs
demōes q ꝫm aliqs tot ſunt ꝙt ſunt āgeli bti vel plꝰes.
ꝛ itē quot ſunt in pn̄ti ꝛ erūt mali in futuro. q moꝛieꝛ
ꝛ dānabunꝛ. Cū ergo ſit maxia multitudo dānatoꝝ.
vt pꝫ. ergo loc⁹ iferioꝛ iferni vbicūꝙ ſit: eſt mire ꝛ ſtu
pēde magnitudis ꝛ āplitudis. ꝛ maioꝛ aliaꝝ oium re/
gionū dictaꝝ. Tertio boc idē pꝫ marie ex nūero coꝛpo
rū aſſūptoꝝ ab boib⁹ poſt reſurrectiōem gnalē circū/
ſcriptiue loca occupātiū. pp ꝙ marimā dānatoꝝ mul
titudinē gdā quātificaꝛ volētes locū iferni diuerſimo/
de loquūꝛ. Quidā. n. dicūt ꝙ lꝫ nūer⁹ dānatoꝝ maioꝛ
erit ꝙꝫ ois nūer⁹ ſaluādoꝝ. ſi tn̄ opoꝛtebit pp boc ꝙ ſpa
tiū iferni ſit ita āplū ſicꝫ padiſi: qꝛ iſern⁹ bꝫ rōnē carce/
ris ↄſtrigētis ꝛ ↄculcātis ꝛ ſi rōnē amene ꝛ libeꝛ latitu Pſalmi.
dinis. nā ad penā daꝛ dānatꝫ loc⁹ arct⁹. Vñ dꝛ a Pſal.
ꝙ dānati ſicut oues i iferno poſiti ſūt. ꝙ aialia coangu
ſte multū i ouilib⁹ ↄſtipanꝛ. Alij dicūt ꝙ locus inferni
erit a cētro terre mūdi. ꝛ oꝛbiculariꝛ extendeꝛ verſus
cōcauū oꝛbis lune quātū ſufficiet ꝑ illa multitudine.
Alij dicūt ꝙ tota regio elemētaꝛ poſt iudiciū erit loc⁹
inferni. ita ꝙ qui in elementis buius mūdi peccaue/
rūt in illis punienꝛ. Auari. ſ. in terra. Laſciui in aqua.

iracũdi in igne. ſupbi in aere. Alij dicũt ꝙ centrũ ter re ꝛ cõcauũ eius ē maius amplũ ꝙ̃ ps terre diſcoop ta aqs q̃ ab hoib⁹ habitat̃: que ps terre nunq̃ ab hoi bus pſentib⁹: pteritis ꝛ futuris (dato ꝙ mũdus hēat terminari) poſſet totalr̃ ſufficiẽter⁹ iplerι: ita ꝙ nul la ps ei⁹ ēēt minima vacua remaneret. Alij dicũt ꝙ rõ nabilius ꝙ ſicut de⁹ a pricipio creauit locũ iferni deti nẽtis ꝛ inſtrm ignis quo ibidez punirent̃ mali: ſic etiã a principio de⁹ puidẽtia ſua de capacitate loci puidit: vt: ſ. infern⁹ eẽt capax dãnãdoꝝ localiter ꝛ diſtincte ca piẽdoꝛum. Hec Hẽricus de Aſſia ſuper Geneſim.

Queſtio SEXTA QVESTIVNCVLA EST. QVE regio locoꝝ penaliũ eſt diuturnioꝛ. Ad quam ſic rñdet̃: ꝙ iſtaꝝ quatuoꝛ regionũ illa. ſ. dã

Rñſio. nandoꝝ inferni ſicut imẽſurate eſt ꝛ erit alijs exten ſioꝛ: ita ꝛ durabilioꝛ. Nã regio ſupioꝛ q̃ eſt ſinus abra be: incepit pꝛimo inhabitari foꝛtaſſe a moꝛte iuſti Abel: ꝛ depopulata fuit imediate poſt moꝛtẽ xp̃i: poſt hãc regionẽ inhabitari cepit regio purgatoꝛij q̃ etiaz oĩbus incolis pꝛiuata fuit p xp̃m ad inferos deſcẽdẽtẽ vt quibuſdã doctoꝛib⁹ veriſimili⁹ videt̃. poſt quã pur gatoꝛij euacuationẽ iteꝝ regio illa cepit incolas hre ꝛ habebit deīceps foꝛte ſine iterruptiõe vſq ad reſurre ctionẽ moꝛtuoꝝ gñalẽ. Regio ṽo totalis iferni vel dã nãdoꝝ ſola cũ ſuis ifelicib⁹ incolis i eternũ durabit in altũ extẽdẽda q̃tũ ad declarationẽ diuine iuſtitie p di ſtinctas ſingulozũ penas iudicio dei nobis occulto qñ tũc decernet̃ ab oĩb⁹. Hec Hen. de Aſſia. ſup Gene.

SEPTIMA QVESTIVNCVLA EST. Quot carceres ſeu mãſiones habeat regio in

Queſtio fernalis. Ad quã ſic rñdet̃. ꝙ totalis regio in

Rñſio. ferni ſeptẽ carceres hz: vel in ſeptẽ regiões partiales iuxta ſeptẽ peccata moꝛtalia videt̃ diuiſa eẽ: vel poſt iudicium diuidẽda. Pꝛo qua imaginatione eſt beatus

Grego. Greg. iiij. dialogoꝛuz. c. xxvj. vbi ait. ꝙ ſiue electi ſiue

reprobi quoꝝ cõis cã in ope fuit: ad loca ẽt cõia dedu-
cunt: xp̃i nobis ꝟbis ſatiſfaciẽtib⁹ ẽt ſi exẽpla deeẽnt.
Ipſa ꝗppe ꝟitas ꝑꝑ electos ĩ euãgelio dicit. In domo
pr̃is mei mãſiões multe ſunt. Si .n. diſpar retributio
ĩ illa eterna btitudĩe nõ eẽt: vna poti⁹ mãſio quã mul
te ibi dicẽde eẽnt. Multe ergo mãſiões ibi ſunt ĩ quib⁹
diſticti ordĩes bonoꝝ ꝑꝑ meritoꝝ cõſortiũ cõiter letan
tur. Et eadẽ ꝟitas (dicit Greg.) finalis iudicij diẽ de-
nũciãs ait: Tũc dicã meſſorib⁹. Colligite zizania: ⁊ li- Grego.
gate ea ĩ faſciculos ad cõburẽdũ. Quid aũt eſt zizania
in faſciculos ligare: niſi cõparẽs paribus in tormẽtis
ſilib⁹ ſociare: vt ſupbos cũ ſupbis: luxurioſos cũ luxu-
rioſis: auaros cũ auaris: fallaces cũ fallacib⁹: ĩfideles
cũ ĩfidelib⁹. Cũ ergo ſiles ĩ culpa ad tormẽta ſilis an-
gelis ĩ locis penalib⁹ deputãt: q̃ſi zizanioꝝ faſciculos
ad cõburẽdũ ligãt. h̃ Greg. Vel dicẽdũ ꝙ ſicut poſt cõ-
ſũmationẽ mũdi iuxta ierarchias ãgeloꝝ maloꝝ ordi
nabunt̃ ĩ iferno diuerſe mãſiões ſeu regiões eoꝝ ſcḋz
diſias ĩ ſtatib⁹ ⁊ culpis eoꝝ. Itẽ vez ꝙ illi ãgeli mali q
fuerũt vł ſtãtes fuiſſent de ſeraphin ſũmi ĩ celo: caden
tes facti ſunt ĩfimi. Et illi q fuiſſent cherubin: cadẽtes:
ꝯſtituti ſunt ĩ choro ſup iſtos: ita ꝙ q fuiſſent de ĩfimo
ordĩe cet⁹ angelici: collocabunt̃ ĩ ſũmo loco iferni. Si-
cut ergo ĩ celo cũ q̊libꝫ ordĩe ãgeloꝝ collocabunt̃ aliq
hoies ꝑ ꝯformitate meritoꝝ: ita ꝓportiõabilr in ierar
chijs iferni, ꝑ ꝯformitate dmeritoꝝ hoies collocabunt̃
ĩtra choros dmonũ. ita ꝙ ĩ ĩfimo loco ſeraphinoꝝ ifer
ni ponent̃ illi q hic fingũt ardere ĩ amore dei vt reli-
gioſi ⁊c. ⁊ ardẽt ãbitõe diaboli. In choro cherubin ifer
ni ponẽt̃ illumiati ſcia ſꝫ nõ ſibi nec recte alijs. In cho
ro tronoꝝ iferni ponẽt̃. q fingũt ſe paupes ⁊ theſauri
zãt ꝑ cp̃atu. In ordĩe dñationũ iferni ponent̃ mali p̃-
lati: ſpũales ⁊ tp̃ales: reges: duces: comites. In ordĩe
ꝟtutũ iferi ponent̃ zizanioſi / ⁊ ſic d̃ ſingulis. Q̃ ſi ali-
qs arguat: qꝛ ſꝫ Iob. x. ĩ iferno nullus ẽ ordo: ⁊ hic po-

nū ordo ſeptē carceꝝ vł triū ierarchiaꝝ. Rūdet ꝙ Iob itelligit d̄ ordie intētionū ⁊ opationū.q̄ nō ſūt i iferno: nā nullus dānatoꝝ h̄z intentionē vel actū debite ordi natū i fine q eſt deus. Elicitiue ex Hen. de aſ. ſup Geñ.

Queſtio
Rñſio
Auicen.

OCTAVA Queſtiūcula eſt: Si ignis inferni ſit corpe⁹ vł ſilitudiari⁹ aut imagiari⁹. Ad quaꝫ ſic rñdet ꝙ Auic. ix. ſue met. negās exuſtionē corpoꝝ poſt iudiciū cū nō admittat carnis reſurrectionē. ⁊ vidēs ꝙ nāliter ſpūs ab igne corpali pati nō poſ ſit: dixit ex hoc ꝙ ignis iferni nō eēt corpal: ſꝫ imagia ri⁹: ita ꝙ aīe maloꝝ poſt mortē dicūt iō igne cremari: q: imagiant̄ cruciari apphēdēdo ignē ſub rōne diſcō ueniētis. Et pōit exēplū ibidē d̄ ſomniāte q ex apphē ſiōe fantaſtica alicui⁹ diſcōueniētis i ſomno: qñq̄ pl⁹ cruciat̄ q̄ feciſſet ex pn̄tia eiuſdē i vigilia: ſꝫ hoc ē falſū ⁊ erroneū: q: imagiatio ē potētia q̄dā vtēs orgāo cor porali: vñ nō pt eē ꝙ tales imagiatōes fiāt in aīa a cor pore ſepata: ſicut in aīa ſomniātis. iō dicebat ꝙ ſi ille ignis nō ſit imagiari⁹: eſt certe ſilitudinari⁹: vt ſic itel ligant̄ aīe ardet̄ i igne: ⁊ affligi fetorib⁹ ſpūalr: ſicut io cūdari dicunt̄. ſ. ꝙ rideāt vł reficiant̄: q̄ nō itelligunt̄ i aliqua re corpali: ſꝫ ſpūali tm̄. Et ſi aliqs dicat: quare ego delectatōes ⁊ pene ſpūales btōꝝ ⁊ maloꝝ demō ſtrant̄ ⁊ pingūt̄ corpalr. Rñdet Auic. q: ſ. triſtitia ⁊ de

Obiectio
contra.
Auicen.
Rñſio.
Auicen.

lectatio ſpūal ē multū ignota. ⁊ hoies meli⁹ ad amorē vł timorē mouēt̄ corpalib⁹ q̄ ſpūalib⁹. Sꝫ qm̄ ēt hoc falſū ē. Idcirco dōꝫ ꝙ ignis iferni ē ver⁹ ignis corpe⁹ ⁊ eiuſdē ſpēi cū iſto quē nos videm⁹. Q d̄ ꝓbat̄ rōe ⁊ auc̄ tate. Pꝛio rōe ſic. Corpi ñ pt ꝯuēiēter aptari: i penā ni ſi corpeū ſꝫ pēa dānatoꝝ ñ ſolū erit pēa dāni ⁊ priua tiōis diuie viſiōis q̄ rñdet auerſiōi: q fuit i pcō mortali ſꝫ erit ēt pēa ſenſ⁹ corpalr q̄ rñdet ꝯuerſiōi ad bonū cō mutabile. Corpalis āt pēa p corpa irrogat̄ ḡ. Scd̄o ēt ꝓbat̄ auctoritate phi. j. Thopi. dicētis ꝙ ois aqua oi aq̄ ē eadē ſpē: ḡ eadē rōne ois ignis oi igni eſt ideꝫ ſpē.

Tertio ꝓbaẗ auctoritate Greg. iiij. dialo. ⁊ Auguſtini dicētiū ꝙ aīe dānatoꝝ igne corpeo affligunẗ. Hec Th. l. iiij. ſniaꝝ. di. xliiij. Alij tñ dicūt vt recitat Sco. in. iiij. ꝙ ſpiritibꝰ ⁊ aiabꝰ datẽ qdā habitꝰ ſupnaturalis ꝓpter demeritū peti ⁊ p illū ſubijciunẗ corpali agēti vt poſſint ab eo pati. Hoc tamē Scotus improbat ⁊ bene. Grego. Auguſt. Scotus.

NONA Queſtiūcula eſt. Si demões ⁊ aie ſpūales ſepate: poſſint ab igne ifernali corpali pati ⁊ cruciari ⁊ quo mō. Ad quā pzio vr̄ rñdēdū negatiue p illud Aug. xij. ſup Gen̄. c. xlij. Agēs dꝫ eſſe nobiliꝰ paſſo. Ignis corpeus nō ē pſtātior ſpū. Itē Ari. j. ō gñatōe dicit ꝙ corpꝰ nō agit niſi p ↄtactū corpꝰ aūt ſpm̄ tāgere nō pt: qz illa ſe tāgūt quoꝝ vltia ſūt ſimul. v. phi. Spūs āt idiuiſibil' nō hꝫ vltimū. Itē pzio ō gñatōe ⁊ hꝫ Boe. li. ō duabꝰ naturis. Illa ſolū agūt ⁊ pa tiunẗ ad inicē q̄ i mā cōicāt: ſꝫ aia ⁊ ignis corpeꝰ nō cōicāt i mā qz corpaliū ⁊ ſpūaliū nō ē mā cōis. xj. metb. Itē oē qđ patiẗ recipit aliqd ab agente. Si ḡ aia patiaẗ ab igne corpeo: aliqd ab eo recipiet: ſꝫ oē qđ recipiẗ in aliquo: ē ibi p modū recipiētis ḡ recipiet ignis in aia corpaliṫ. Sed ſpūalia recepta ab aia ſūt aie pfectiões ⁊ nō pēa: ḡ ignis receptꝰ i aia nō erit pēa eiꝰ: ſed magis pfectio. Itē agēs corpeū nō agit i re mota: niſi p 'b' qđ agit i media. Sꝫ aie ⁊ dmões qñqꝫ ſūt ex̄ locū iferni. Cū qñqꝫ i hoc mūdo appeāt hoibꝰ nec tñ ſūt imūes a pēa. Et tñ videmꝰ ꝙ oia itermedia ab igne iferni ñ pa tiāẗ: ḡ vr̄ ꝙ aie dānatoꝝ ñ patiāẗ ab igne corpeo iferni. Idē ꝓbaẗ aucitate. Ter. i apolo. j. li. ōfēſionū capi. 46. dicētis. Jō i iudicio repñtabūẗ ⁊ corpa qz neqꝫ pati qcꝙ̄ pt aia ſola ſine mā ſtabili. i. cāne ⁊ ꝙ oio ō iudicio dei pati dñt aīe: ñ ſine carne meruerūt ifra q̄ꝫ oia ege rūt. h illc. ⁊ lac. li. 7. c. 21. dic̄. Aie cū i ſe nihil hēant ſo lidū ⁊ ↄ̄ctabile: a ſolidis ⁊ corpalibꝰ nl' ā viꝫ pati pñt: ſꝫ qz i ſol' ſpiritibꝰ viuūt: a ſolo dō tractabiles ſē cuiꝰ vtꝰ ⁊ ſbā ſpūal' ē. Sꝫ tñ docēt nos ſcē lr̄e queadmōꝫ pēas im Queſtio Rñſio. Ariſtoteles. Boetius. Tertullianus. Lactan.

pij ſint ſaturi: nã qꝛ pctã i corpib⁹ ꝯrerũt: rurſus car/
ne induent: vt i corpib⁹ piaculũ ſoluãt. hec ille. In op
poſitũ ẽ fides ⁊ Luc. xvj. loquẽs de epulõe: q vocabat
Tõtal⁹ vt pȝ in collatõib⁹ patrũ: collatiõe abbatiſ Panũ
tij: dĩ quo epulõe dr̃ ꝙ cruciabat igne iferni. Ad hãc qõ
[Rñſio ad qſtionem.] nẽ rñdet ſub hac ꝯclõne ꝙ aia ſepata põt pati ab igne
corpeo: ⁊ ab eo cruciari. Probat ãt ſic rõne. Eadẽ ẽ rõ
de aiab⁹ ſepatis ⁊ de demõib⁹: ſȝ demões patiunt ab
igne corpeo: vt pȝ Mat. xxv. Ite maledicti i ignẽ eter/
[Math. xxv.] nũ q parat⁹ ẽ diabolo ⁊ ãgelis ei⁹: ergo ⁊ aie ſepate ab
igne corpeo pati pñt. Itẽ pẽa dȝ rñdere culpe: ſȝ aia ꝑ
culpã ⁊ ꝑ prauã ꝯcupiſcẽtiã ſe ſubijcit corpi: ergo ⁊ iu/
[Grego.] ſtũ ẽ vt i penã rei corpee ꝑ paſſiões ſubijciat. Vñ Gre.
iiij. dia. dicit. Si diabol⁹ ⁊ ei⁹ ãgeli cũ ſint icorporei: cor
poreo igne ſunt cruciãdi: qd mirũ aie anteꝙ̃ recipiãt
corpa pñt igne corpeo cruciari: quaſi diceret nõ ẽ mi/
rũ. Firmiter ergo tenẽdũ ẽ ꝙ aia ſepata pati: affligi: ⁊
cruciari poſſit ab igne corpeo. Sȝ circa modũ quo pa/
ti poſſit diuerſi diuerſa ſenſere. Aliq. n. dixerũt ꝙ aia
ab igne patiat videdo ſolũ ignẽ: ſȝ hoc ẽ falſuȝ: qꝛ vi/
ſum vt viſuȝ ꝑfectio ẽ vidẽtis. Alij dixerunt ꝙ aia ab
igne patiat imaginãdo ipm vt ſibi nociuũ. Sȝ hoc te/
nere ẽ hereticũ: qꝛ tũc pẽa iferni ignis: ſm ꝟitatẽ nõ
cẽt realis: ſȝ apparẽs ⁊ imaginaria. Alij dixerũt ꝙ aia
patiat ab igne alterãdo vt puta recipiẽdo ab igne ca/
lorẽ: ardorẽ ſiccitatẽ vl' aduſtionẽ: qd̃ ẽ falſuȝ: qꝛ tales
paſſiões ſunt paſſiões corpis ⁊ nõ ſpũs. Ideo Th. i. iiij.
[Tho. Ignis inferni qtuor modis ſpũaliter affligit aias. Primo.] di. xliiij. ꝯclarãdo dicit. Qd̃ ignis iferni cũ ſit ꝟe ignis
corporeus: non tñ corpaliter aias affligit. ſ. vt eas per
modũ corpis adurat: ſȝ ſpũalr̃ ⁊ hoc quattuor modis
ſ. detinẽdo: ipediẽdo: ſubiugãdo: ⁊ inimicãdo. Primo
in detinendo ſiue alligãdo ⁊ hoc ſupernaturalr̃ conce/
dit igni. Nã q̃uis res corpea poſſit ſpirituũ icorporeũ
loco diffinire: ⁊ ſpũs poſſit vniri corpori: ſicut mouẽs
mobili: vel ſicut locatũ loco ¶ Nã ſpũalis creatura lo/

eo diffinit ita.ſ.i vno loco exiſtēs ⁊ opans qd nō ī alio eo mō quo icorpalia dicunt eē i loco)nō tñ pt res corporea:⁊ p ɔñs ignis inferni nālr ⁊ ,ppria ꝟtute ſpūm corporeū loco diffinitū detinere alligatū ſic:in vno loco ꝙ ad alia loca nō poſſit ſe diuertere. Cū id qd ē mioris ꝟtutꝭ:vt ē corp⁹ignis:nō poſſit ſua ꝟtute ,ppria ligare vel tenere id qd ē maioris ꝟtutis.ſ.ſpūm ⁊ aiaꝫ. Sꝫ hoc vt ignis iferni teneat ⁊ alliget aiaꝫ ⁊ ſpūs malos:hꝫ iquātū eſt inſtrm diuine iuſticie vindicātis:vt ſpm ſpūm ⁊ aiāꝫ quodāmō retineat alligatū. Et i hoc ille ignis veraciter ē ſpūi noxi⁹.pꝫ hoc exēplo. Nā videm⁹ꝙ demōes ꝟtute quorūdā ꝟborꝫ:qbuſdā corpibus alligant:ɔtrudunt:⁊ ſic patiunt. Ergo multomagis aīa detrudet ⁊ alligabit ⁊ patiet ab igne corpeo vt iuſtro diuine iuſticie vindicātis. Scdo mō ignis corporeus īfert penā aīe retardādo eā vel ipediēdo ab executiōe,ppꝛie volūtatis. Sicut.n.lapis dr pati cū ipedit ne deorſuꝫ tēdat. Et hō dr pati cū detinet vel ligat ne vadat quo vult. Ita ignis iferni vt inſtrm diuine iuſticie tardās vel ipediēs aiaꝫ ab executōe,ppꝛie volūtatꝭ ſ.ne aia poſſit opari vbi vult.⁊ ſm qd vult.efficit aie vel ſpūi maxie penal. Et ponit btūs Tho.exēpluꝫ bti Augu.xxj.de ci.dei dicētis:ꝙ ſicut aia ſpūalis ɔcipit ⁊ recipit ex ɔiūctiōe ad corp⁹naturalē maximū amorē:ſic aia ligata igni:⁊ ab eo detēta ex illa detētōe maximū ɔcipit horrorē ⁊ dolorē. Tertio ignis iferni ifert aie penā ſubiugādo. Nā ſicut aia vel ſpūs p hoc qd cōtīgit ſupiori deo eſſentialr pmiat. Ita p hoc ꝙ priuat diuina viſiōe:ɔiūgit ⁊ ſubdit reb⁹īfimis.ſ.igni:⁊ loco infimo ⁊ abiectiſſimo terre aſtringit.ex hoc maxie affligit.patit ⁊ angit. Quarto ignis ifert penā aiabus ⁊ ſpiritib⁹inimicādo. Nā cū aia videt ⁊ apphēdit vt nociuū illū ignē vt inſtrm diuine iuſticie vīdicātis eē ſibi nociuū ⁊ p ɔñs inimicū. interiori triſtitia affligit ⁊ anxiatur. nō ꝙ ille ignis noceat aie eo ipſo ꝙ videtur ir

Secūdo

Tho. Auguſti.

Tertio

Quarto

tellectualr. qꝛ nihil eſt ꝯriũ ꝛ ꝯtriſtabile itellectui i co
ꝙ aliqd itelligit ab eo. ſꝫ ſit ꝯtriſtabile iquãtũ vꝫ vt re
pugnãs voluͦtati. Hec tãgit Greg. in. iiij. dialo. ꝛ Th.
Rñſio iiij. ꝯ Gẽtiles. c. xc. ꝛ quolibeto. ij. ꝛ. iij. ꝛ in qõnib⁹ di
ad rõnes. ſputatiſ ð aĩa. q. xxj. Nũc ad rões in oppoſitũ rñdeꝛ: ꝛ
Ad primã ad pmã ſic: ꝙ lꝫ aĩa ſpũal' ſimplr ſit nobilioꝛ igne coꝛ
Ad ſcðaꝫ. poꝛeo iferni: tñ ſꝫ ꝙ ille ignis ẽ inſtrꝫ diuĩe iuſticie eũ
ius ꝟtute opaꝛ dici ꝛ fieri pt nobilioꝛ ipſa aĩa. Ad ſꝫ dꝛ
ꝙ lꝫ iter aĩaꝫ ꝛ coꝛp⁹ nõ ſit aliqs ꝯtact⁹ coꝛpal' ſiue phi
ſic⁹: eſt tñ iter eos aliqs ꝯtactus ſpũal' ꝛ ꝟtutis. Sicut
ꝛ motoꝛ celi cũ ſit ſpũal': ſpũali ꝯtactu tangit celũ mo
Ad tertiã. uẽs ipm p modũ quo dꝛ ꝯtriſtãs tãgeꝛ: vt dꝛ in. j. de
celo. ꝛ hic mod⁹ ſufficit ad actionẽ. Ad tertiũ rñdeꝛ ne
gãdo ꝯñaꝫ dicẽdo ꝙ phũs ꝛ Boeti⁹ loquũꝛ ð illa actõe
Ad quartam. p quã patiẽs trãſmutaꝛ in nãm agẽtis. Talis aũt actio
nõ ẽ ignis in aĩaꝫ. Ad quartũ rñdeꝛ: negãdo ꝯñaꝫ ꝛ rõ
eſt: qꝛ aſſũptũ ẽ veꝝ ð eo qð patiꝛ ab agẽte p modũ in
Ad qntã. fluẽtie. Ignis aũt in aĩaꝫ nõ agit p modũ iſluẽtis: ſꝫ p
modũ detinẽtis: vt dcm̃ ẽ. Ad qntũ rñdeꝛ: ꝙ ſpũs dã
nati nunꝙ ſunt ex̃ infernũ niſi ex diſpẽſatiõe diuĩa: vel
ad iſtructionẽ vel ad exercitiuꝫ electoꝝ. Vbicũ ꝙ ãt ex̃
ifernũ ſint: ſemp tñ vidẽt ignẽ eterni vt eis in penã ꝑ
paratũ. Vñ cũ iſta viſio ſit imediate affligẽs vt dcm̃ ẽ:
iõ vbicũ ꝙ ſunt ſpũs dãnati ab igne iferni affliguntꝛ: ſi
cut ꝛ captiui ex̃ carcereꝫ exiſtẽtes: a carcere quodãmõ
affliguꝛ dũ vidẽt ſe ad carcereꝫ dãnatos. Vñ ſic glĩa
electoꝝ ĩ nullo minuiꝛ: nec qñtũ ad pmiuꝫ eſſentialeꝫ:
nec ꝙtũ ad pmiũ accñtale. ſi aliqñ extra celũ ẽpyreuꝫ
ſint: qð aliqualr i coꝝ gloꝛiã cedit: ita in nullo dãnato
rũ pẽa diminuiꝛ. Si aliqua ex̃ ifernũ ad tps ex diuĩa di
Iaco. iij. ſpẽſatiõe ponanꝛ. Et hoc eſt qð dicit gl. ſup illud Iaco.
iij. Inflãmat rotã natiuitatis. Diabolus vbicũ ꝙ ſit: ſi
ue ſub aere ſub terra: ſecũ fert toꝛmẽta ſuaꝝ flãmaꝝ.
Obiectio aũt procedit ac ſi ignis coꝛpoꝛeus affligeret
ſpũs imedtate ſic affligit coꝛpa. Ad auctoꝛitates autẽ

ſic rñdet: ꝛ p̄rio ad Tertullianū dr̄ negādo ꝙ demōes ꝛ aīe abſq; corpe pati nō poſſint ab igne corporeo: nā dei tāta ē ptās vt incorpalia quēadmodū voluerit: p ſe vel in igne officer̄ poſſit ꝛ caſtigare mō a nobis imperceptibili ꝛ ienarrabili. Et cū dr̄ ꝙ aīe nihil ſine corpore meruerūt: ideo q; in corpib⁹ pprijs torq̄ri ꝛ puniri debebūt: hoc ſil'r negat̄: nā vt dcm̄ ē de mēte Th. p̄ri. ſcde. q. vij. Actus aīe i merito vel demerito dupl'r p̄cedūt act⁹ corpoꝝ. ſ. quo ad tp̄s ꝛ quo ad valorē. nō quo ad tp̄s p̄ri⁹ habet̄ ppoſitū benefaciēdi vel malefaciēdi q̄; illud executiōis: mādet: ꝛ oīs bōitas que aſcribitur actib⁹ exteriorib⁹ corpoꝝ: ex volūtate prius habuit originē ꝛ formā. Ad illud ēt Lactātij rñdet. negādo i hoc Lactantiū: ſicut negat̄ etiam in ceteris erratis ſuis.

Ad auctoritatē Tertulliani reſponſio.

Thom.

Ad dictū Lactantij rñſio.

DECIMA Queſtiūcula eſt. Que dr̄ia ſit inter ignē iferni ꝛ ignē hui⁹ mūdi. Ad quā rñdet ꝙ lz nobis ignotū ſit in qua mā ſit ignis inferni ſiue in mā ꝓpria ꝓut ē i ſphera ſua i qua nō lucet. vt dnt philoſophi. ſiue i mā aliena. ſ. terreſtri vt i carbone ſiue aerea vt i flāma ſiue ignita p violētiā. vt pz in ferro. ſiue ignita ex nāli p̄cipio itriſeco. vt pz in ſulphure. tñ i quacūq; mā in iferno ignis iueniat̄. ſemp eſt idē ſpecie. quātū ad nām ignis ptinet cū noſtro. vt dicit Tho. in. iiij. vbi ſupra. Inquātū ꝟo ille ignis ē inſtrumētū diuine iuſticie. differt i multis ab igne q eſt apud nos. P̄rio. n. differt. q2 ignis noſter naturaliter vrit. ſz nō detinet. Ibi ligat ꝛ detinet vt dcm̄ eſt ſupra. Scdo ignis noſter ē corruptibilis deficiente materia. ignis inferni ē icorruptibilis. q2 in materia imortali ſ. anima ꝛ corpe incōſumptibili vt dicet̄ ſtatim infra. Tertio ignis noſter ſuccēſore indiget ꝛ ſuccēſore nutritur quia violenter oſtenditur ignis inferni ſuccenſore nō idiget. nā flat⁹ dñi ſic vt torrēs ſulphuris ſuccēdet eum. vt dicit̄ Yſaie. xxx. Nec lignis indiget. quia deus talē ei naturā indidit. Quarto ignis apud nos ſua lu-

Queſtio

Rñſio.

Multipliciter ignis qui apud nos ē differt ab igne inferni.

Primo.

Secundo.

Tertio.

Quarto

ce delectat. Ignis iferni pax lucet ⁊ ad penã dãnatoꝝ: vt. ſ. videãt ſua afflictiua vñ doleãt. Vñ Pſal. Peccatoꝛ videbit ⁊ iraſcet̃ dẽtib⁹ ⁊c. Quinto ignis nr̃ nõ h3 ẽm virtuté ꝓpriã ꝙ aliq̃s cruciat magis aut min⁹. Ignis ãt iferni cruciat ẽm modũ pctĩ: vt in mõ ſue actõis ſe quat modũ culpe: vt p3 in igne foꝛnacis q in ſua actio ne modificat ex iduſtria fabꝛi ẽ3 ꝙ cõpetit ad effectũ artificis. Vñ Greg. in. iiij. dialo. dicit. Vn⁹ qdẽ eſt ge/ hẽne ignis ſ3 nõ vno mõ oẽs cruciat petõꝛes. Vniuſcu iuſq3. n. q̃tũ exigit culpa tm̃ ſentiet̃ pena. Sexto ignis hui⁹ mũdi h3 ardoꝛẽ naturalẽ nõ ĩfinitũ intenſiue: ſed ignis inferni reſpectu hui⁹ ignis h3 odoꝛẽ icõparabi/ lẽ. Pꝛĩo rõne loci iſernalis. vbi ẽ clauſus ⁊ coartatus. Scdõ rõne ꝯtrarij. i. frigoꝛis circũſtãtis: nã ex ꝓpinqui tate vni⁹ ꝯtrarij: alteꝝ ꝯtrarioꝝ foꝛtificat̃: ſicut p3 in auroꝛa q̃ ex ꝓpingtate aduentus ſui ꝯtrarij. ſ. caloꝛis radioꝝ ſolariũ: qõ ꝯtrarioꝝ philoſophi vocãt antipa riſtaſim foꝛtioꝛ ſcã gelu frigidioꝛ ẽ media nocte. H3 ẽt tertio ignis iferni itẽſioꝛẽ ardoꝛẽ ab igne nr̃o iquã/ tũ ẽ inſtr̃m diuie iuſticie. vñ pp hoc dicebat̃ a Policar po poſt Aug. in vita ſcti Sebaſtiani ꝙ ignis nr̃ ⁊ infer/ ni vel purgatoꝛij differũt ſicut ignis pictus ⁊ verus.

Queſtio — Vndecima queſtiuncula eſt. An coꝛpoꝛa dãnatoꝝ poſt iudiciũ ꝯiũcta aĩa/ bus poterunt ꝑpetuo incõſumptibilr̃ in igne ſubſiſtere. Ad quã vr̃ pꝛĩo reſpõdendũ negatiue. nã vt dicit philoſoph⁹. vj. thopi. Oĩs paſſio ſcã magis abij/ cit a ſubſtãtia ⁊ cõtinua tãdẽ ꝯſumit. Sed coꝛpus hu/ manũ poſt iudiciũ iunctũ aĩe cũ nõ ſit incoꝛruptibile per naturã vt coꝛpoꝛa celeſtia. Nec ꝑ grãm vt coꝛpus pꝛimoꝝ parẽtũ. Nec ꝑ gloriã ſicut coꝛp⁹ xp̃i ⁊ electoꝝ poſt coꝝ reſurrectionẽ: ergo ſequit̃ ꝙ tandẽ ab igne deſtruet̃ ⁊ coꝛrũpet̃. Rñdet̃ ꝙ circa hoc aliqui dixe runt coꝛpa dãnatoꝝ iõ nõ cõſumi: qꝛ cruſtio illa eſt in tentiõalis ⁊ nõ realis. Pꝛo quoꝝ verboꝝ intelligentia notandũ

(Margin notes: Pſalmi. — Quinto — Grego. — Sexto — Rñſio ad q̃ſtionem. — Phũs.)

notādū ē ꝙ iter ſenſū. tactus ⁊ alios ſenſus ē hec dſīa. Nā in q̄tuor ſenſib⁹: viſus: auditus: guſt⁹: ⁊ olfact⁹: nō eſt actio niſi itētiōalis: i aure eñ remanet ſon⁹: nec tñ ſon⁹ imutat aurez realr̄. Similr̄ i viſu recipit̄ ſpecies coloris abſq̄ hoc ꝙ ocul⁹ realiter coloret̄: ⁊ ſic de alijs duob⁹ ſenſib⁹. In ſenſu āt tact⁹ vtraq̄ actio ſimul ē. ſ. realis ⁊ intentionalis. Cū eni aīal caleſit: calor remanet realr̄ i aīali: ⁊ vltra hoc aīa ꝑcipit calorē itētiōalit̄ vt habet̄. ij. de aīa. Nec realit̄ poſſet animal pcipere intētionez caloris niſi ēt calorē realit̄ recipet. Dicūt ḡ iſti ꝙ iō corpa dānatoꝝ ab igne n̄ ꝯſumūt̄ q2 ille ignis agit i eis itentiōalr̄ tm̄: ⁊ nō realit̄. Et ex hoc vitat̄ corruptio eoꝝ: nō tñ vitat̄ afflictio: q2 dolor nō ē leſio: ſ3 ſenſus. i. ſenſitiua pceptio leſiōis. ij. d̄ aīa ſ3 h̄ ē falſiſſimū. Seq̄ret̄ eñ ꝙ aliq̄s ſētiret exuſtionē q̄ i rei veritate nō exuret̄. ⁊ ſeq̄ret̄ etiā ꝙ ibi nō eēt niſi itētio ⁊ imaginatio ſuperceſſiui caloris ⁊ nō realis exuſtio ignis: ſicut apparet i freneticis qb⁹ videt̄ ꝙ aues i aere volāt cū tñ nō volāt: ⁊ ſic illa afflictio eēt apparēs ⁊ nō exiſtēs: q̄d ē hereticū. Dicendū ē ḡ ꝙ actio caloris i corpa dānatoꝝ ē realis ⁊ itētiōalis. ſicˀ d̄ ſenſu tact⁹ dicebat̄. Nā corpa illa realit̄ exurent̄ nec dormiēt: aut i ꝯtēplatione rapient̄ cū exurent̄: ſ3 pcipiēt leſionē: ⁊ exuſtionē: ⁊ tāto ꝓfundi⁹ q̄to ille ignis aget vt iſtrumētū diuine iuſtitie: q̄ exigit vt pēa rn̄deat culpe. ⁊ culpe ꝓportionent̄ vt d2 Apo. xviij. c. Et cū petit̄ qūo ꝯtinue exurant̄: nec ꝯſumūt̄ aut corrūpūt̄: Rn̄det̄ ⁊ d2 ꝙ principalis cā ⁊ p̄ma hui⁹ ē v̄tus ⁊ iuſticia diuia. Iuſticia eñ diuina ſeparat vnā actionē ab altera: cū ſcdm̄ naturā vna ſine altera eē nō poſſit. Separat eñ corruptionē a cōtinua exuſtiōe: cū ſcdm̄ naturā oē q̄d diu exurit̄ corrūpitur. Q̄d etiā factū fuit in rubo quem vidit Moyſes. Exo. iij. ⁊ in camino ignis triū pueroꝝ. Daniel. iij. c. Alia rō quaſi coadiuuās poterit eſſe naturalis. ſ. q̄es motus celi: quo q̄eſcente nulla actio vel paſſio poterit

Dſīa inter ſenſū tactus ⁊ alios ſenſus.

Queſtio Rn̄ſio.

eſſe in corpib⁹ ꝑtinens ad trāſmutationē nāe. Et ſic dſ
ad dubitationē: ꝙ cā incorruptiōis corpoꝝ nō eſt nā:
vel gr̄a: vel gl̄ia: ſed diuina v̄tus ⁊ ordo iuſticie eius:
qb⁹ ēt obtēperabit ꝗes mot⁹ celi. Auctoritas ē ad hoc
Grego. Greg. ſup illud Iob. xx. Lucet q̄ fecit oia. Cruciabit̄ ⁊
nō extinguet̄: moriet̄ ⁊ ſemꝑ viuet: finiet̄ ⁊ ſine fine ma
nebit. Cui⁹. n. vita mortua fuit in culpa: neceſſe eſt vt
mors ſemꝑ viuet in pena. Hec ille. Quātuꝫ ad exēpla
notādū ꝙ nullū corp⁹ eſt qd̄ tandē nō ꝯſumat̄ ab igne
q̄uis q̄dā corpa ſint q̄ ad horā vel ꝑ paucū tp̄s in igne
Galenus. ꝑmaneāt ſine leſiōe aut corruptiōe. Vn̄ Galen⁹ dic̄ ꝙ
ſalamādra lꝫ aliquo tp̄e poſſit eſſe in igne: nō tn̄ fina-
liter ſine corruptōe ibidē poſſet ꝑſeuerare. Sic ēt pꝫ d̄
ebano. Augu. tn̄. xxj. de ci. dei vt declaret qūo corpa
dānatoꝝ ſemꝑ cremata ⁊ exuſta nūq̄ ꝯſument̄ (v̄tu-
te dei operāte) pōit aliqua q̄ reperiunt̄ in nā que ſub
igne icorruptibilr̄ ꝑſeuerāt. Et primo ligna tina: nec ver
me ꝯſumunt̄: nec in aqua corrūpunt̄: nec in igne (vt
dr̄) cōburunt̄. Lapis p̄cioſus. Acbades in igne poſitus
ipaſſibilis ⁊ icorruptibilis in igne ꝑmanet. Vn̄ ſemel
accēſus: nec pluuijs nec vētis extinguit̄: ⁊ ardēs nūq̄
ꝯſumit̄. Vn̄ dr̄ ꝙ erat Athenis ꝓhanū veneris in quo
erāt lucerne de deō lapide q̄ nūq̄ aliqua intēperie ex-
tinguebant̄. Itē aurū q̄ntūcūq̄ ſtet in igne nec leditur
Auguſti. nec corrūpit̄. Eſt quoddā gen⁹ virgulti (dicit Augu.)
quaſi q̄dā radix ſemꝑ ardēs: nūq̄ veniēs ad ꝯſumptio
nē. Mōtes ethne ſicilie vſq̄ hodie flāmis eſtuāt ⁊ inte-
gri ꝑſeuerāt. In legēda ſcti Nicolai habet̄ de quodam
igne in quo ſi manū apponas: ſentis ardoris afflictio
nē: ſꝫ man⁹ nō patit̄ cōbuſtiōis corruptōeꝫ ſiue deſtru
ctionē. Cor hoīs veneno mortui ſemꝑ ſubſtat igni icō
ſumptibilr̄ vt dicūt medici. Carbo ligni virtute ignis
fit iputribilis ita vt nūq̄ putreſcat in aq̄s. Itē lateric⁹
lapis pri⁹ mollis ⁊ diſſolubilis in igne decoctus: ma-
net in aq̄s ꝑpetuo icorruptibilis. Qd̄ ergo nature e tri-

buit ſupradictis qđ ignis concedit carboni ⁊ latericio
multo magis pōt deus dare corpori hūano. Ad argu- Rñſio ad
mentū autem philoſophi dicit̃: ꝙ itelligitur de cauſa argu. phi.
pura naturali. Hec Tho. in. iiij. di. xliiij. ⁊ Scotus ibi-
dem ⁊ Iohannes de blibia bononienſis in quolibetis.

Duodecima QVESTIVNCVLA EST. Queſtio
quot penaꝝ genera reperiunt̃ in iferno. Ad
quā ſic rñdet̃: ꝙ in iferno iter alias ſunt octo Rñſio
pene. ſ. ignis inextiguibilis: ꝟmis immortalis: fletus
ꝯtriſtabilis: tenebre palpabiles: fetor itolerabilis: ſtri In inferno
dor ineſtimabilis: aſpectꝰ demonū horribilis: flagellū ſunt octo
corpis. Pria pena ē ignis inextiguibilis. Nā ignis inter gña pena-
alia clemēta ē maxie actiuꝰ. 4. meth. Vñ a q̄litate ꝓ- rū ſiue pe-
pria ⁊ naturali nō pōt alterari vt iſridet̃. Sicut aq̄ pōt ne.
calefieri: ⁊ iō maxime ponit̃ ignis pena gehēnalis: ⁊ ē Pria pēa.
inextinguibilis qa ſicut culpa in inferno nunꝗ poterit
expirari vl̃ remitti: ita ⁊ pena aie ⁊ corpis ex pte ignis
nūꝗ poterit terminari. Scđa ē ꝟmis imortalis: đ quo
yſa. lxv: Vermis eoꝝ nō moriet̃. Qui ꝟmis nō itelli-
gitur corporalit̃: q2 poſt diē iudicij innouato mūdo nō
remanebit aliqđ corpus mixtuz: vel aliqđ aial niſi tm̄ Scđa pēa.
corpus hois. Sed itelligit̃ de verme ſpūali. ſ. remorſu
cōſciētie: q remorſus cōſciētie ita orit̃ ex putredine pec Iſaie. lxv.
cati ⁊ affligit puniendo aiam. Sicut vermis corpora-
lis oritur ex putredine ligni. ⁊ affligit puniēdo corpꝰ.
Tho. in. iiij. di. l. Tertia pena ē fletꝰ cōtriſtabilis Mat.
xxij. Ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentium. Vbi notanduz ꝙ Tertia pe
in fletu corporali ſunt duo. ſ. lachrymarū reſolutio: ⁊ na.
hoc nō erit poſt diē iudicij q2 tūc ceſſante motu celi nul In fletu cō
la generatio vel alteratio erit. Scđo in fletu corpali eſt porali due
capitis ⁊ oculorū turbatio: ⁊ hec erit in die iudicij ⁊ in ſunt.
anima ⁊ in corpore. Nam anima maxime affligetur: ⁊ Primū.
corpus immutabitur in bonum: vt in beatis ⁊ in ma- Secūdū.
luz: vt in dānatis ab anime paſſione. Tho. vbi ſupra. Quarta
Quarta ſūt tenebre palpabiles. Mat. xxij. Ligatis ma- pena.

nib⁹ ꝛ pedib⁹ mittite eũ in tene. ꝛc. L3. n. infern⁹ quãtũ
Math. 22. eſt ex ſe ſit loc⁹ tenebroſus: eo ꝙ i medio terr̄ ſit⁹ vbi nõ
p̄t eē niſi ignis turbid⁹ ꝛ quaſi fumoſus. Tñ ex diuia di
ſpẽſatiõe ē ibi aliqd lumis ſub quadaʒ vmbroſitate: q̄
ſufficit ad vidẽdũ illa q̄ aiaʒ ꝛ corpus torquer̄ pñt. Vñ
infern⁹: dr̄ terra miſerie ꝛ tenebraꝝ Iob. x. Thom. vbi
Quinta pena. ſupra. Quinta ē ibi ſtridor ieſtimabilis. Mat. 22. Stri-
dor dẽtiũ q erit ibi corpalis. Naʒ ſtridor nullã iportat
Math. 22. reſolutionẽ ſicut effũſio lacbrymaꝝ. hoc dicit Petr⁹ d̄
Grego. tarã. in. iiij. di. l. Vñ Greg. dicit. Eijcient i tenebras ex
Sexta pena. teriores vt illic dẽtes ſtridẽat: q hic de edacitate gau-
debãt. Sexta ē fetor intolerabilis. Ioelis. ij. Aſcẽdet fe-
Ioel. ij. tor ei⁹: ꝛ aſcẽdet putredo ei⁹: q₂ ſupbe ſi egit. hic ãt fe-
Pſal. tor noie ſulphuris deſignat̄. Vñ Pſal. Pluet ſup pecca
tores laqueos ignis ſulphur. ꝛ ſpũs ꝓcellaꝝ. Nã ignis
rñdet ↄcupiſcẽtie ꝛ ardori pcti. Sulphur rñdet fetori
Septima pena. voluptatis. Spũs ꝓcellaꝝ rñdet ſtrepitui ꝑpetratiõis
pcti. Septia aſpectus demonũ horribilis. Vbi notãdũ
ꝙ demões in nã ſua ꝛ decore appere nõ pñt dãnatis i
inferno ſiue i purgatorio: ſʒ apparẽt in corpib⁹ aſſum
ptis in aliqua viſiõe ſicut deo plʒ: cũ tali ꝛ tãta d̄formi
tate ꝙ vidẽtes illos i tali aſpectu maxie dterrent̄ ꝛ cõ-
triſtant̄. Vñ tãtus ē horror in eoꝝ aſpectu ꝙ null⁹ ſine
adiutorio dei in hac vita ẽt quãtũcũꝙ ſctũs poſſit illũ
Octaua pena. videre ꝛ tolerare. vt pʒ de btã virgine. ꝛ dicet̄ infra in
iij. decade i vltio. Octaua pena ē flagellũ. Prouer. xix.
Prouer. xix. Mallei pcutiẽtes ſtultoꝝ corpib⁹. Vbi notãdũ ꝙ dmo-
nes cũ ſint icorporei: motu tact⁹ nõ opant̄ imediate in
aliqd corpus a ſe diſtãs: ſʒ vtẽdo qbuſdã corporibus.
Vñ ſicut angeli vtunt̄ ad aliquos corpales effectus ali
quib⁹ ſeminib⁹ in qb⁹ ſũt virtutes alique nãles: ex qb⁹
Auguſti. aliq effect⁹ celeriter ꝓducunt̄. vt dicit Auguſt. iij. d̄ ci.
Duo v̄ſus hec octo penaruʒ. dei. Ita ẽt faciũt demões: cũ motu tactus aliqd opan
tur: Hec Th. xvj. d̄ ſpũalib⁹ creaturis. De iſtis octo ge-
neribus penaꝝ ſunt verſus vʒ. Vermes ꝛ tenebre fla-

gellū frig⁹ ⁊ ignis demōis aſpect⁹. ſcelez ꝯfuſio luct⁹. Quib⁹ penis dicit. b. Aug. xxj. de ci. dei. c. xj. correſpōdēt octo gnā penaꝝ ꝙ ponit Cice. in de legib⁹ qb⁹ maleſactores puniunt in mūdo. ſ. dānū: vinculū. ſeruit⁹: v̄bera. talio: ignominia: exiliū: mors. Per dānū i mūdo tollunt diuitie. Per vincula ⁊ ſeruitutes tollit libertas. Per v̄bera tollit incolumitas corporis. Talio per quā patit qlibȝ qd alteri fecit. Ignominia p quā tollit fama. Exiliū p qd tollit pr̄ia. Mors p quā tollit vita. In inferno aūt dāno r̄ndet pēa dāni. i. priuatio viſiōis diuine: cū priuatiōe gr̄e: glie: ⁊ miſericordie ei⁹: nō ſolū in re: ſȝ in ſpe. Vn̄ Yſa. xxx. Nō remanebit de fragmētis ei⁹ teſta vt hauriat paꝝ aque d fouea. ſ. diuie miſericordie: aut dportet igniculus de incēdio. ſ. charitatis. Pene vinculoꝝ correſpōdēt ligatio manuū ⁊ peduȝ. ſ. qꝛ man⁹ nō pñt bñfacere nec pedes ⁊ affectōes bñ velle: vt dicit Greg. Pene v̄beꝝ r̄ndēt i iferno mallei demonū mālr: vt dixim⁹ vel ſpūalr. i. p v̄bo xp̄i dicētis. Ite maledicti i ignē ečnū. Pene taliōis r̄ndȝ eq̄litas penaꝝ Apo. 18. Quātū ſe glorificauit i delitijs: tm̄ ei date tormētū ⁊ luctū. Qd v̄bū. b. Tho. exponit ꝙ quātū ⁊ tm̄ nō iportāt eq̄litatē q̄titatis. ſȝ ꝓportionis. Pene ignominie r̄ndet in iferno ꝯfuſio oim electoꝝ Yſa. 13. Facies cōbuſte. ſ. a ꝯfuſiōe vult⁹ eoꝝ. Pene exilij r̄ndet cecitas cordis: ⁊ mors dānatōis. Vn̄ Greg. Interiores tenebras dicim⁹ cecitatē cordis. Exteriorē v̄o eternaȝ mortē dānatōis. Pene ſuitutꝫ correſpōdet tributū penaꝝ Tren. j. Princeps ꝓuinciaꝝ fcā ē ſub tributo. Nā dānati ſunt ſub tributo penaꝝ. Semp. n. emunt nūq̄ tn̄ ſoluūt. Pene mortis r̄ndet mors ſcda. i. ſine morte. dānatio. ſ. ppetuo vbicūq̄ aie ⁊ corpis ſine fine. Sūt āt ēt in inferno alie pene. ſ. trāſit⁹ ab aqs ad ignē Iob. 24. Trāſibūt ab aqs niuiū ad calorē nimiuȝ: q qdē trāſit⁹ nō dicit iterpolationē iter penā ignis ⁊ penā aq̄. vt qñq̄ patiant penā aque: qñq̄ patiant penaȝ ignis ſicut

genera cō plectētes. Cicero. Octo penarū genera quibus in mūdo maleſactores puniūtur que alijs octo pēis correſpondent.

Yſa. xxx.

Grego.

Apoca. xviij.

Thom.

Yſa. xiij.

Grego.

Tren. j.

Iob. xxiiij.

penã aq̃: q̃nq; patiant penã ignis: ſic hic i mũdo. Sed vbi vtraq; pẽa erit ꝯtinua: q2 culpa coꝝ ẽ ibi ꝑpetua. Vñ Greg. dicit ſup hoc i moral. ꝙ pena aq̃ debet pp ti more male hũiliantẽ. ⁊ pena ignis pp amorẽ male in flãmãtẽ. Vñ trãſit⁹ ille nõ dicit ordinẽ vel iterpollatio nẽ: ſ3 ꝯtinuitatẽ ⁊ varietatẽ penaꝝ. pp varietatẽ ⁊ ꝯti nuitatẽ culpaꝝ. Erit ẽt ibi decia pẽa. ſ. mors ſine mor te. Vñ dr Apo. ix. Vocabũt mortẽ ⁊ mors fugiet ab eis q̃ mors erit i ꝑpetua diuiſiõe maloꝝ a deo: ⁊ eoꝝ per petuis penis gehẽne aliarũq; penaꝝ. Vñ Greg. dicit. Erit miſeris mors ſine morte. Finis ſine fine. Defect⁹ ſine defectu. Nã mors ibi ſemꝑ viuit ⁊ finis ſemꝑ inci pit. ⁊ defect⁹ dñcet neſcit. Hec Aug. xi. ⁊. xxi. d̃ ci. dei. ⁊ Gre. ix. mora. Th. ſup illõ Iob. x. Dimitte g̃ me vt ⁊c.

Grego. Apo. ix. Grego.

Queſtio

TERTIADECIMA Queſtiũcula eſt. Si ꝑ ſuf fragia viuoꝝ fidelium minui; vel abbreuiari poſſit pena iferni. Ad q̃nã rñdẽt aliq ꝙ ſic: an tiquas ⁊ abolitas poſitiões ſuſcitare cupiẽtes. nã p2iõ arguũt ſic: q2. ij. Macha. xij. dr ꝙ iueñerũt ſub tunicis iterfectoꝝ de donarijs idoloꝝ a q̃b⁹ lex ꝓhibet iudeos ⁊ tñ poſtea ſubdit: ꝙ iudas collatione facta. xij. millia drachmas argẽti miſit iheroſolimã offerri ibi ꝓ pctis mortuoꝝ. Cõſtat ꝙ illi peccauerãt mortalr ꝯ legẽ agẽ tes: ⁊ in pctõ illo dceſſiſſe. ⁊ ꝑ ꝯñs fuiſſe in iferñũ dãna tos: ergo ſuffragia p2oſunt in iferno dãnatis. Secũdo ſic: q2 Aug. in encheridiõ dicit: ꝙ q̃bus ſuffragia va lẽt ad hoc ꝓſunt: vt vel plena ſit remiſſio: vel vt tole rabilio2 ſit coꝝ dãnatio. S3 ſolũ q i iferno ſunt: dãnati dicunt: ergo exiſtẽtib⁹ in inferno dãnatis ſuffragia p2o ſunt. Tertio Diony. vltio. eccle. ierar. ſic inq̃t. Iuſtoꝝ o2ones ⁊ ẽm hãc vitã magis q̃ poſt mortẽ ijs q digni ſunt ſacris o2onib⁹ opant tñmodo. Ex quo videt col ligi poſſe: ꝙ ſuffragia magis ꝓſunt mortuis quaʒ vi uis: ſ3 viuis ꝓſunt in pctõ mortali exiſtẽtib⁹. Nã eccle ſia o2at ꝓ pctõrib⁹. ꝓ hẽreticis: iudeis: paganis ⁊c. vt cõ

Rñſio aliquorum.

Argumentum. j. Macha. xij.

Argu. ij. Argu. iij. Auguſti. Diony.

uertāt: ḡ ⁊ mortuis i pctō mortali ſuffragia valēt q̄s i iferno dānatos: ſi ita deceſſerūt: certū ē. Quarto q2 i vi tis patꝝ legit: ⁊ pōit ēt a Dama. i q̄dā ſmōe q̄p. b. Ma cha. iuēit caput cuiuſdā dſūcti i via. ⁊ orone p̄miſſa vt ſciret cui⁹ caput fuiſſ3. illō rñſu3 ddit. q̄p fuerat cuiuſdā ſacerdotꝭ gētil: q i iferno dānat⁹ erat. ⁊ tn̄ ibi ꝯceſſus ē orone Macharij: ſe ⁊ alios iuuari. Quito Damaſ. vt re citat i eodē ſmōe Greg. ꝑ Trayāo iperatore orone fū dēs: audiuit vocē ſibi diuinit⁹ allatā. Vocē tuā audiui ⁊ veniā Trayano do. Cui⁹ rei. vt ibidē Dama. dic: te ſtis ⁊ oriēs oīs ⁊ occidēs. S3 ꝯſtat Trayanū i iferno fuiſ ſe dānatū: q2 crudelē necē multoꝝ martyꝝ iſtituit: vt dic ibidē Dama. ḡ ſuffragia ꝓſunt exiſtentib⁹ i iferno. Sexto q2 ſic ſe hñt bti ad glīa3 ita dānati ad penā: ſed btis ſaltē vſq ad diē iudicij ſuffragia ꝓſunt ad glīam augmētādā: ḡ ⁊ dānatꝭ ꝓdeſſe poſſent ad penā minuē dā. Minor ꝓbat: nā i collecta q̄dā dr̄. Vt ſic ſctis tuis ꝓ ſunt ad glīa3: ita nobis ꝓficiāt ad medelā. Itē i ſecreta orone d ſctō Leone i antiqs. ita hēbat. Annue nob dñe vt aie famuli tui Leonis hec ꝓſit oblatio. vt habet i. c. cū marthe. de cele. miſ. Septio q2 ſic nō repugnat ſta tui btitudinis q̄p augeat p̄miū accidentale vſq ad diē iudicij qd ē gaudiū de bono ope. Ita nō d3 repugnare ſtatui miſerie ⁊ finalis dānatiōis q̄p diminuat pena ac cidētalis: q̄ ē remorſus ꝯſcie ſiue dolor de malo ope in quātū ē cauſatiuū pene: ſed btis accreſcit gaudiū acci dētale: q2 dr̄ Luce. xv. q̄p gaudiū ē angelis dei ſup vno pctōre pniam agente: ergo ⁊ dānatis pōt minui pena accidētalis ſiue ꝯſcie remorſus. Creſcit aūt gaudium btis ꝑ ipſa ſuffragia: vt i priori argumēto adductū eſt ḡ ⁊ dānatis ſilr̄ decreſcit aliqs dolor ꝑ eadē: ⁊ ſic eis ꝓ derūt. Octauo Augu. in enchiridiō dicit: q̄p cū ſacrifi cia altaris ſiue quarūcūq elemoſynaꝝ ꝓ baptizatꝭ oi bus offerunt: ꝓ valde bōis ſunt gratiaꝝ actiōes: ꝓ nō valde mal' ꝓpitiatiōes: ꝓ valde mal' nulla ſūt adiuua

Argu. iiij.
Damaſce.
Argu. v.
Damaſce.
Argu. vj.
Argu. vij.
Luce. xv.
Arg. viij.

mēta mortuoꝝ. ſʒ qualeſcūqꝫ viuoꝝ ꝯſolatiões. Qui bus ꝓ quo ꝓſunt: ad hoc ꝓſunt. vt vel plena ſit remiſſioꝛ vel tolerabilioꝛ ſit eoꝝ dānatio. Ex quib⁹ ꝟbis magr̄i in. 4. di. xlv. ⁊ tex. in. c. cū marthe. ðe cele. miſſ. §. ſi. eli- cit ꝙ ſacrificia altaris ⁊c. valde malis nō ꝓſunt ⁊ ſiliꝰ valde bonis: imo iniuriā facit martyri q oꝛat ꝓ eo: cu ius poti⁹ oꝛonib⁹ cōmēdari debuit: vt dicit Aug. ⁊ tex. ibidēʒ. Sed ꝓſunt mediocrit̄ bonis ad expiationem: ⁊ mediocrit̄ malis ad pene mitigationē: ſed mediocrit̄ malis ſunt dānati: ꝫ. Minoꝛ declarat̄ qꝛ p diſtinctōeʒ illā quadrimēbꝛē nō vr̄ aliud poſſe intelligi: niſi ꝙ val de boni ſunt illi q poſt moꝛtē ſtati volauerūt ad celū. Valde mali ſūt īfideles q nūꝙ fuerūt ð gremio eccl'ie: nec nūero: nec merito. Mediocrit̄ bōi q aliq̄ ſecū cria- lia i purgatoꝛio ðſerūt: ⁊ his ꝓſunt ad pene abſolutio nē. Mediocrit̄ mali: q in fide ⁊ ſacr̄is eccleſie fuerunt: ſed in moꝛtali deceſſerūt: ⁊ his ꝓſunt ad mitigationē ſeu vt tollerabil'ſit eoꝝ dānatio. Nono idē ꝯfirmatur ex alio dicto Augu. qð adducit magiſter ſnīaꝝ in. iiij. di. xlvj. vbi ait. Querit̄. de valde bonis vtꝝ ⁊ ipſi ali- qua pene mitigatiōe dei miſicoꝛdiā ſentiāt. Et poſtꝙ arguit magiſter ꝙ nō ſubdit ſolonē ⁊ ait. Augu. quo- ꝙ rn̄dens illis q repꝛoboꝝ ſupplicia finē habitura cō tendūt: ita repellit illoꝝ opīoneʒ aſſerēs repꝛobos in ꝑpetuū puniēdos: vt eoꝝ ſupplicia aliquaten⁹ mitiga ri nō neget. Decio idē ꝯfirmat̄ ex q̄dā oꝛone ſiue colle cta q̄ reperit̄ in miſſali: cui⁹ titulus ſiue inſcriptio. eſt oꝛo ꝓ eo de cui⁹ aīa dubitat̄. Nō aūt per hāc intendit oꝛare ꝓ eo q eſt i purgatoꝛio qꝛ hec iſcriptio ſingl'aris eſt. Et idē ptʒ; qꝛ in ea dr̄: vt ſi plenā veniā obtineꝛ nō poſſint: ſaltē diminutionē vel refrigeriū obtineāt. Ad iſtā q̄ſtiūculā rn̄dendo dicenduʒ: ꝙ circa dānatos oliʒ fuit opinio ꝙ ſuffragia ipſis ꝓſunt: ſed duplr̄ ſeʒ vel quantuʒ ad tempus vʒ vſqꝫ ad diem iudicij: nam di- cunt ꝙ vſqꝫ ad diē iudicij dāpnati iuuari poſſunt ſuf-

Sacrificia altaris q bus ꝓſint ⁊ qb⁹ non.

Qui dicā- tur valde boni.

Qui dicū- tur valde mali.

Qui dicā tur medio criter bōi.

Qui dicā tur medio crit̄ mali.

Argu. ix. Auguſt.

Argu. x.

Rn̄ſio ad qōneʒ.

fragijs eccleſie: poſt v̄o nõ. Alio mõ quãtũ ad pſonas in iſferno detẽtas: nã ibi valde malis ſine fide ꝛ ſacris dñunctis nullo mõ ſuffragia proſunt. nõ. n. fuerũt de gremio eccleſie nũero vel merito. Alij v̄o ibi ſunt non valde mali. q. ſ. de eccleſia fuerunt numero: ꝛ fide3 ꝛ ſacrã habuerunt: ꝛ aliqua opa de gñe bonoꝝ fecerũt: ſed q2 in pctõ mortali deceſſerunt: ꝛ talib⁹ dicebãt ſuffragia nõ ꝓdeſſe. Et iſti dicebãt ꝙ l3 dãnatoꝝ pena ſit infinita ſm durationẽ tñ eſt finita ſm intẽtionẽ. Sed ꝯtra hoc arguit̄ ſic. Finitum p ꝯtinuã ablationẽ ꝯſumi põt ſiue totalr̄ tolli: iõ ſi ſuffragia eccleſie minuãt penã tñ poſſent multiplicari ꝙ nihil de pena remaneret: ſed totalr̄ tolleret̄: qõ ẽ error. Origenis. Sed ꝑpoſitiuus: vt hoc Origenis incõueniens fugeret: dixit ꝙ tñ pñt ſuffragia dãnatis multiplicari: ꝙ totalr̄ remouebit̄ ab eis oĩs pena: nõ qdẽ ſimplr̄ vt Origenes poſuit: ſed ad tp̄s. ſ. vſq3 ad diẽ iudicij. tunc. n. aĩe iterato corporib⁹ ꝯiuncte in iſferno ſine vlla ſpe venie detrudent̄. Sed ꝯ: effectus nõ minuit̄ vel auferet̄: niſi ablata vel diminuta eius cã: ſed culpa eſt cã pene in gñe cauſe meritorie: ꝛ culpa ſemp inexpiata remanet i dãnatis: ergo coꝝ pena ꝑ nullo tpe totalr̄ tolli poterit. Et iõ Porretani aliũ modu3 inuenerunt dicẽtes. Qȯ hoc mõ eſt in diminutiõe penaꝝ p ſuffragia ſicut in diuiſione ꝯtinui: l3. n. vna linea ſit finita: tñ poteſt in infinitũ diuidi. ꝛ nunꝙ per diuiſione3 finiet̄: dummodo fiet ſubtractio partium ſm eande3 proportionẽ: ꝛ nõ ſm eãdem quãtitatem: vt ſi primo auferat̄ medietas deinde medietas medietatis: ꝛ ſic in infinitum. Et ſilr̄ imaginati ſunt: ꝙ p primu3 ſuffragiũ diminuitur aliquota pars puta medietas pene: deinde per ſcõm medietas medietatis: que eſt octaua totius: ꝛ ſic vlterius in infinitũ quo mõ pena nunꝙ terminabit̄: ſed ſemꝑ aliqd pene remanebit. Et hanc opionem ꝓſequit̄ glo. ſu. c. tempus. xxiij. q. ij. Sed rñdet contra hoc Thom.

Suffragia ꝓſunt dãnatis duob⁹ modis.

Primo.

Secundo.

Argu.

Error. Origenis.

Sanctus Thom. duplíciter. P2lo: q2 effect⁹ non minuiť vel auferť: niſi eá ſit ablata vel diminuta: vt dcm̄ eſt. Alio mõ rñdet dicẽs: ꝙ iſte modus dicẽdi ẽ defectiu⁹ q2 infinita diuiſio q̃ ꝯgruit q̄titati ꝯtinue: vr̄ poſſe ad q̄titatez ſpūalem deferri. Vnde lz ſi diuidať linea in pꝛtes eiuſdẽ ꝓpoꝛtionis: poſſit diuidi in infinitũ: ſi tñ diuidať pena mõ ꝓdicto: non ſemꝑ diuideť in penas: ꝓpter eãdez inſenſibilitatẽ. Caro. n. nõ ſemꝑ diuidiť in carnẽ: nec ignis in ignez: dať. n. minima caro. ꝑ2io Phiſicoꝝ. Simil'r dr̄ de pena minima q̃ cauſaret tandẽ inſenſibilitatẽ ꝛ ſic non eẽt pena: cū pena includat cognitionez ꝛ ſenſibilitatẽ. Propter hoc

Altiſiodorenſis. Altiſiodoꝛẽſis dixit aliter: ſcz ꝙ ſuffragia ꝓſunt dãnatis non qdẽ ꝑ diminutionẽ vel iterruptionẽ pene: ſz ꝑ ꝯfoꝛtationez patiẽtis: ſicut ſi aliqs hõ poꝛtet graue onus: ꝛ facies ſua ꝑfundatur aqua: ꝯfoꝛtať ad melius poꝛtandũ: cũ tñ onus nõ fiat in ſe leuius. Sed ꝯ̄ dicit Tho.

Sanctus Thom. Nã culpa dãnati remanẽte imutata dãnatus nõ põt leuius penã ferre. Foꝛtificatio. n. ſubiecti non eſt niſi ex ablatione paſſibilitatis. Paſſibilitas ãt eſt ſm̄ mẽſurã culpe: iõ ſi culpa nõ diminuiť: ꝑ ꝯñs nec ſubiectũ foꝛtificari poterit. Propter hoc alij dicũt ꝙ lz nõ minuať pena eoꝝ quãtum ad ignẽ: minuiť tñ quãtũ ad vermẽ ꝛ remoꝛſuz ꝯſcie. Nã ſicut in ſctis creſcit gaudiũ accidẽtale: qđ ẽ gaudiũ de bono ope. Ita ꝛ dãnatis pena accidentalis minuiť idest doloꝛ de malo ope. Sed ꝯtra: q2 culpam dãnatorũ ſicut ſequiť ignis: ita ꝛ vermis ꝯſcie: vñ ſimilis dz

Albertus. eſſe ratio de vtroq;. Propterea Albertus dicit ſuꝑ vltimo. c. eccleſiaſtice ierarchie: ꝙ ſuffragia non ꝓſunt defunctis in inferno: nec quãtũ ad diminutionem pene: vel interruptionẽ: vel quãtũ ad diminutionez pene ſenſus vt dixerũt in ꝑcedentes. Sed q2 ex hmõi ſuffragijs aliqua materia doloꝛis eis ſubtrahiť que eis eſſe poſſet: ſi ita ſe abiectos ꝯſpicerent ꝙ nullus de eis curã haberet: que mã ſubtrahiť dum ſuffragia pro

cis fiūt. Et h inqt vbi ſupra Albert⁹. p accidēs minuit. Sed cō dicit Tho. q2 iſtud nō pōt eſſe ſm legē cōem: q2 vt dicit Augu. in li. de cura p mortuis agēda. Quod pcipue de dānatis verū eſt: ibi ſunt aie defunctoꝝ vbi non vidēt quecūq3 hic agunt: ſiue q̄ in iſta vita eueniunt: ⁊ ita nō cognoſcūt qñ p eis ſuffragia fiūt: niſi forte pter cōem legē hoc remediū daret diuinit⁹ aliqb⁹ dānatis ſed hoc oio incertū eſt: ḡ nō aſſerēdū. Sed diceret q̄ Albert⁹ nō dicit q̄ pēa diminueret: ſed tm̄ dixit q̄ h mō pōt diminui quaſi diceret poſſet hic mod⁹ imaginari. Propterea aliq moderni dicer voluerūt: q2 per ſuffragia eccleſie minuit timor quē hñt dānati. Ipſi eī3 timēt multos dānari ex occaſiōe ſua: ſicut de diuite p3 q̄ rogabat Lazaꝝ mitti ad frēs ſuos: ne ⁊ ipſi venirēt in locū illū tormētoꝝ. Timor aūt penā h3: ſicut ſpes gaudiū. Cū ḡ dānati p ſuffragia eccleſie poſſint liberari ab hoc timore dū aliq viui reducūt ad pniā3 p ſuffragia eccleſie: de quib⁹ ſciūt illos ſaluatos: vel non dānatos quos timebāt: ḡ p illa ſuffragia liberabūt a pena. quā ex timore illo habebāt. Sed cō: q2 hic modus dupli'r deficit. Primo q2 nō ſequit: ſi nō vidcant vſq3 ad diē iudicij eos in inferno q̄ ppter hoc ſciāt illos nō eſſe dānatos. Deinde poſito q̄ ſequat ⁊ q̄ ita ſciāt: non pp̄terea hñt hi intētū: q2 inuidia de ſalute illoꝝ hñ pōt equari: imo ſuperat penā quā hēbant ex illo timore. Diues. n. ille dū ſciret aliquos nō dānādos: potius voluiſſet fratres ſuos iter illos: tamē abſolute voluiſſet ⁊ frēs ſuos oēs dānari ſi hoc eē poſſet: cū odiū dānatorū ſit cōſummatum. ⁊ ſic ſi ſciunt illos ſaluari quos timebāt ne damnarentur: pena eorum non diminuit: ſed augetur. Ergo concludēdum eſt cum beato Thoma q̄ ſimpliciter ⁊ abſolute dicēdum eſt q̄ ſuffragia nō proſunt dānatis: nec ad tollēdū penam nec ad diminutionem eius aut alleuiationem aut interruptionem. Et probatur hec concluſio rationibus ⁊ auctoritatibus. Prima ra

Thom. Auguſti.

Opinio aliquoꝝ modernoꝝ.

Reprobatio p̄dicte opinionis

Cōcluſio. Prima rō probatiua ꝯcluſionis

Thom. tio eſt ſcti Tho. in. iiij. di. xxj. ſic. Suffragia ſiue opa vi
uoꝝ ꝯtinuant̃ ſiue applicant̃ defunctis ꝑ vinculũ cha-
Iob. xv. ritatis. iuxta illud Iob. xv. Volo pr̃ vt ipſi vnũ ſint: ſi-
cut ⁊ nos vnũ ſum⁹. ſꝫ dãnati ſunt oĩo extra charita-
tẽ: ergo opa ſiue ſuffragia viuoꝝ nõ pñt eis applicari.
Maioꝛ ſic põt declarari: nã ex quo in ope ſuffragij ſũt
duo ĩdiuidua. ſ. faciẽs vel agẽs ſuffragia: ⁊ ille cui ꝟt⁹
ſuffragioꝝ applicari oꝫ. Nõ põt ãt illud qȯ vn⁹ facit al
teri applicari ſiue ꝯtinuari niſi ĩquãtũ ãbo ſũt mẽbꝛa
eiuſdẽ coꝛpis: qꝛ ſic vniunt̃ ⁊ copulant̃ ſub vno capite.
Nec ſufficit ꝙ ſint vnita ꝑ fidẽ: ſꝫ ẽt opꝫ ꝙ ſint vnita ꝑ
charitatẽ: qꝛ moꝛtuũ mẽbꝛũ nõ recipit influẽtiã: nec a
capite nec remediũ aut iuuamẽtũ ab altero mẽbꝛo lꝫ
ꝑ quãtitatẽ ſint ꝯtinuata: ſꝫ opꝫ ꝙ ꝯtinuent̃ ꝑ foꝛmã:
ſicut ď ramo ſicco qȯ ꝯtinuat̃ radici vel trunco ꝑ q̃tĩ-
tatẽ qua vltia ſunt vnuꝫ: nõ autẽ ꝑ foꝛmã viuẽtis. Dã
nati autẽ ſunt pciſi ab eccleſia irreuocabil̃r ꝑ finalem
Scȯa rȯ. ſnĩaꝫ: ⁊ ſic nõ ſunt mẽbꝛa eiuſdẽ coꝛpis. Scȯa rȯ. eſt ta
lis. Quicũq; ad terminuꝫ vie total̃r ꝑuenerunt: reci-
piũt retributionẽ q̃ diminui nõ põt. Si. n. diminuere
nõ recepiſſet finẽ vie ſue. Sed dãnati ſunt ſimpl̃r extra
viã: ergo recipiũt penã ſine diminutiõe: q autẽ ſunt
in purgatoꝛio: ſunt aliquo mȯ viatoꝛes: ⁊ aliquo mȯ
Tertia rȯ que eſt Durandi nõ: vt dicit Tho. Tertia rȯ eſt Durandi ſic. Plus oꝫ va
lere vnicuiq; (ceteris paribus) qȯ ipſe facit duꝫ viuit
ꝓ ſeipſo: vel ali⁹ pꝛo eo: q̃ꝫ qȯ facit viuẽs pꝛo moꝛtuo:
vel ſaltẽ nõ min⁹: ex quo viuẽtes magis inuicẽ cõmu-
nicãt quã cũ moꝛtuis. Sed id qȯ facit viuẽs in peccato
moꝛtali: de quo nõ penitet: nec penitere pꝛoponit: aut
qȯ facit alter pꝛo eo: nihil oĩno valet ei ad diminutio-
nẽ pene tali peccato debite: quãuis poſſit valere vt ta-
lis diſponat̃ ad penitendũ. Ergo a foꝛtioꝛi qȯ facit vi-
uens pꝛo moꝛtuis damnatis: qui de peccatis ſuis non
penitent nec penitere pꝛoponunt: ſed in eis obſtina-
ti ſunt: non pꝛodeſt eis ad aliquã pene diminutionẽꝫ.

ꝑpterea ingt ꝙ ꝯtra rõnē ⁊ iuſticiā videref ꝙ in peni⸗
tēti ⁊ pſeuerāti in ipenitētia remittat aliqd de pēa de⸗
bita. Quarto ſic. Offm miſicordie ⁊ charitatis ſiue di
lectiõis debet illis q nobis ſunt, ꝓximi vt pꝫ ex magro
ſniaꝝ in. iij. di. 28. ⁊ iuxta parabolā de ſamaritano in
Luca. Sed dānati nõ ſunt nobis ꝓximi: ergo dilectio
charitatis ſiue miſicordie nõ ē eis exhibēda. Dilectio
eiꝫ charitatis fundat ſup cõicatione eterne btitudinis
a qua ipſi ſunt imobilr excluſi. Quinto ſic. Si dānatis
ꝓdeſſe poſſent ſuffragia viuoꝝ. ſequeret ꝙ ēt indulgē
tie date p ꝑlatos poſſent eis ꝓdeſſe eo mõ quo ꝓdeſſe
pñt mortuis in purgatorio. Cõſequēs eſt falſum. qḋ ⁊
null⁹ aſſerit ergo ⁊ antecedēs. ⁊ ꝯña eſt nota. Nā ⁊ ſi in
dulgētie nõ valeāt defunctis tanꝙ iis q pñt facere id p
qḋ indulgētia ꝯferat. tñ valere pñt ſi p viuos aliquid
fiat pro ipſis ſi hoc in forma indulgentie ꝯtineat. puta
ſi quis hāc eccleſiā viſitauerit. tātū de pena iferni mi
nuat pri ſuo. Cõſequēs eſt falſūꝫ: qꝛ vt dcm eſt in ifer⸗
no exiſtētes nõ ſunt in charitate. iō nõ ꝓſunt eis alioꝝ
ſatiſfactiões. Auctoritates. Pria Augu. li. de cura pro Auguſt.
mortuis hñda dicit. Suffragia viuoꝝ nõ ꝓſunt oib⁹:
ſed tm iis qui duꝫ viuūt: cooperant hoc vt eis ꝓficiāt.
Et in encheridiõ dicit. Hec eis ꝓſunt q cū viuerent: vt
hec ſibi ꝓdeſſe poſſent meruerūt. ⁊ in codē loco dicit
idē. Qui ſine fide que p dilectionē operat eiuſqꝫ ſacra
mētis de corpe exierūt: fruſtra illis a ſuis viuentibus
hmōi officia ipendunt. Et in de ci. dei dicit. Si ſcirē pa
trē meū dānatū eſſe: nõ magis rogarē ꝓ eo ꝙ ꝓ dia⸗
bolo. Et Grego. Bonifacio. Et habet. iij. q. ij. c. ꝓ obeū Grego.
tibus dicit. Pro impiis quāuis xpiani fuerint: tale qḋ
ſ. oblationē ⁊ ſuffragia facere nõ licebit. Et. xxxiiij. mo
ral. ſup illud Iob. Eſtimabit abyſſum quaſi ſeneſcen⸗
tē. Eadē ingt eſt cā cur nõ orat. ſ. poſt diem iudicij ꝓ
hoibus eterno igne damnatis, que nunc eſt cā vt non
oretur ꝓ diabolo ⁊ angelis eius. eterno ſupplicio dpu⸗

tatis. Et Hiero. ꝛ habet̃ in.c.i p̃nti.xiij.q.ij. In p̃nti in-
quit ſeculo ſcim⁹ ſiue oꝛoib⁹ ſiue ꝯſilijs iuicē nos poſ-
ſe iuuari: cū āt añ tribunal xp̄i venerim⁹: nec Iob nec
Gratia. Daniel: nec Noe rogat̃ poſſe ꝓ q̄q̄uā: ſʒ vnuſquiſꝗ poꝛ-
tat on⁹ ſuū. Vbi Gratia. dic̃. Hoc īngt ō ipenitētib⁹ ac-
cipiēdū ē: de qb⁹ ꝓpheta dic̃. Nō dabit deo placatio-
nē ſuā nec p̄ciū redēptiōis aīe ſue ſʒ laboꝛabit ꝛ viuet
adhuc i fine. Nō āt loquit̃ ō hic ipenitētib⁹ qꝛ ſʒ hic ꝓ
illis oꝛat̃: ſʒ ō ipenitētib⁹ in alio mūdo: qꝛ hic ipenitē-
Chꝛiſo. tes moꝛtui ſūt. Et Chꝛiſo. de reparatione lapſi dic̃. In in
Diony. ferno nūꝗ ꝛ nuſꝗ ē vllū ſolatiū: ḡ nulla ꝯſolatio neqꝫ
Albertus. diminutio aut alleuiatio pene. Et Dio. 7.c.ecle.ierar.
ait. Sūm⁹ ſacerdos ꝓ imūdis nō oꝛat: qꝛ i hoc auerte-
ret a diuio oꝛdie: ꝛ loquit̃ de dānatis. Et Alber. i ꝯmē.
hui⁹ loci dic̃. Opīo tenēs ꝙ ſuffragia dānatis ꝓſūt: ē ꝯ
dcā ꝛ auc̃itates doctoꝝ ꝛ allīat p̄dcā ꝟba Aug. ꝛ Greg.
Et glo. ſup illud pꝛie Io. vltio. Eſt peccm̄ ad moꝛtē: dic̃
pecm̄ vſqꝫ ad moꝛtē ꝯtinuatū: dico vt nō ꝓ illo oꝛet. i.
doceo ꝛ p̄cipio ꝙ nō oꝛet. Idē habet̃. 23. q. v. c. placuit
vbi ꝓhibēt̃ fieri oꝛōnes ꝛ ꝯmēoꝛatiōes ꝓ his q ſe iter
ficiūt: vel q ſuis ſcelerib⁹ puniunt̃. Intellige ſm glo. niſi
ſi ꝯtriti fuerit. Et. xiij. q. ij. c. ſi. Idē dr̄ de quolibʒ quē
ꝯſtat in peccō moꝛtali dceſſiſſe. Idē. 23. q. v. c. qcūqꝫ cle-
ric⁹: aut bello: aut rixa: aut gentiliū ludis moꝛtu⁹ fue-
rit: neqꝫ i oblatōe neqꝫ i oꝛōne ꝓ eo poſtulet̃. glo. niſi i
fine peniteat. Sepltura tñ nō p̄uet̃ glo. cania. Nō āt ꝓ-
hiberet eccl'ia ꝓ his oꝛare: ſi eis ꝓdeſſe poſſent oꝛōnes
nr̄e: q ꝓhiberet qđ ꝛ illis eēt bonū ꝛ oꝛatib⁹ meritoꝛiū:
ḡ nō ꝓſunt eis. Exēplo ēt pʒ i epulone q extremū digi-
ti Lazari: intictū i aquā: q̄ refrigeraret̃ i iferno ligua ei⁹
ab abꝛahā obtiere nō potuit. Ex oīb⁹ iſtis ꝯcludēdū ē
Suffragia ꝙ ſuffragia ñ ꝓſunt dānatis. Sʒ ſi dicas pʒ ponamus
non ꝓſunt ꝙ ſuffragia fiāt ꝓ aliqb⁹ quib⁹ ꝓdeſſe non p̄nt: peccat
dānatis ne ſuffragans? Dico ꝙ ſi certo ſcim⁹ aliquos tales eſſe:
Queſtio tunc male facim⁹ cū ꝯ diuinā oꝛdinationē facim⁹: ꝛ eō

tra ſtatutũ eccl'ie ſctẽ. Si aũt ignorãt illi ſaluati ſint: tũc qdẽ illis ſuffragia nõ pſunt: ſed quodãmõ obligãt orare p ſuffragãte. Si aũt dãnati ſunt ora nr̃a: ⁊ elemoſina nr̃a in ſinu nr̃o ↄuertent: vt dicit ppheta. Nũc tertio loco rñdẽdũ eſt ad argumẽta. Ad p̄mũ ꝙ donaria illa idoloꝝ nõ fuerũt iuẽta apud illos mortuos: vt ex eis ſignũ accipi poſſet qð in reuerẽtiã idoloꝝ illa õferrẽt. Sed ea acceperũt vt victores q̃ eis ibi iur̃ belli debebãt: ⁊ tñ p cupiditatẽ venialr̃ peccauerũt: vñ ñ fuerũt i iferno dãnati: ⁊ ſic ſuffragia eis pdeſſe poterant. Vel dõm ẜ quoſdã: ꝙ in ipſa pugna vidẽtes ſibi periculũ iminer̃: de pctõ penituerũt ẜm illud Pſal. Cũ occideret eos q̃rebãt eũ ⁊c. Et q: hoc pbabilr̃ poterat extimari: iõ oblatio fuit p eis fcã. Ad ſcõm dõm ꝙ ibi accipit̃ dãnatio large. ſ. p quacũq punitiõe: vt ſic ẽt includat penã purgatorij. Dicit̃. n. aliqs qñq dãnatus vel ↄdẽnat' ad certã penã pecuniariã ſoluendã: vel ad aliqd ſuppliciũ ſuſtinẽdũ: ꝙuis talis dãnatio nõ ſit ad mortẽ. Et q: pena purgatorij p ſuffragia fideliũ qñq totalr̃ expiat̃: qñq aũt nõ: ſed diminuit̃: iõ ibidẽ ab Augu. dr̃: ꝙ ſuffragia pſunt vel vt plena ſit remiſſio: ideſt vt totalr̃ pena auferat̃: vl' vt tollerabilior ſit. Ad tertiũ dõm ꝙ quãtum ad hoc magis acceptant̃ ſuffragia p mortuo quã pro viuo: q: magis indiget: cũ non poſſit ſibi auxiliari: ſicut viu' põt: ſed quo ad illõ viu' eſt melioris ↄditiõis: q: poteſt trãſferri de ſtatu culpe mortalis: in ſtatum gr̃e ⁊ glorie: qð õ mortuis dici nõ põt: ideo nõ eſt eadẽ ratio orãdi pro mortuis ⁊ viuis. Suffragia etiã viuoꝝ nõ proſunt alijs viuis per modũ ſatiſfactiõis ſi ſint illi pro qb' fiunt in pctõ mortali. Vnde cũ mortuis nõ poſſint prodeſſe niſi per modũ ſatiſfactionis: nõ .n. per modũ meriti: q: exierũt ſtatũ merẽdi: ita vt nec ipſi nec alij eis mereri poſſint. Sequit̃ ꝙ etiã mortuis in pctõ mortali prodeſſe non poſſint ſicut viuis in peccato exiſtentibus proſunt per modum

Obiec.

Rñſio ad argumenta.

Ad primũ

Pſal.

Ad ſcõm.

Ad tertiũ.

meriti ð cōgruo ad meredū eis gr̄az: iō nō ē ſimilis ratio. Ad q̄rtū de Macbario dicēdū ꝙ illud adiutoriū nō erat vt pena ipoꝝ diminueret̄: ſ; ī h̓ ſolo vt ibidē dr̄: ꝙ Macbario orāte cōcedebat̄ vt mutuo ſe viderēt in tormētis: ꝛ ð h̓ nō poterat eē veꝝ gaudiū: ſ; fantaſticū dū iplebat̄ qð ðſiderabāt ſc; videre alios i penis: Dānati eñi deſiderāt oēs dānatos eē: qð deſideriū cū implet̄ fantaſtico dicūt̄ gaudere gaudio: cu; tñ maior dolor eis accreſcat. Sicut ꝛ dmones dicūtur gaudere dū homies ad peccata ptrahūt: ꝛ ad infernū: q̄uis p h̓ eorū pena nullatenus minuat̄. Sic nec minuit̄ āgeloꝝ gaudiū p h̓ ꝙ malis nr̄is cōpati dicunt̄. Ad q̄ntū ð Trayano dicēdū ē: ꝙ pōt ꝓbabilit̄ eſtimari ꝙ p̄cib⁹ bti gregorij fuerit ad vitā miraculoſe reuocatus ꝛ ſibi gratiā ꝯſecut⁹ ſit p quā remiſſionē pctōꝝ hūit: ꝛ p ꝯñs imunitatē a pena. Sicut ēt apparet in multis q fuerūt miraculoſe a mortuis ſuſcitati quoꝝ plures ꝯſtat idolatras fuiſſe. De oib⁹ eni talib⁹ ſilr̄ dici op; ꝙ nō erāt in inferno ſentētialr̄ ðputati: ſ; ſcōm p̄ſentē ſuoꝝ exigētiā meritoꝝ: ſcōm aūt ſupiores cās ſcōm q̄s p̄uidebāt ad vitā reuocādi: erat ð eis alit̄ diſponēdū. Vel dicat̄ ſcōm q̄ſdā ꝙ aia Trayani nō fuit ſimplr̄ a reatu pene abſoluta: ſ; ei⁹ pēa fuit diſpēſata ad tp̄s. ſ. vſq; ad diē iudicij. Nec tñ op; ꝙ h̓ fiat cōmunit̄ p ſuffragia eccle. q: alia ſunt q̄ legi cōmuni accidūt: ꝛ alia q̄ ſingularit̄ ex p̄uilegio aliq̄bus cōcedunt̄. Sicut alij ſunt humanaꝝ limites reꝝ: alia diuina ſigna ꝟtutis: vt dicit Aug. li. de cura ꝓ mortuis agēda. Quid aūt de hoc dicat Iohānes diaconus q hiſtoriā Gregorij cōpilauit vide dn̄m Iacobū de voragine in legēdis ſctōꝝ. Ad ſextū vbi īducit̄ collecta dicendū eſt ꝙ hmōi locutiōes nō ſunt ſic intelligende: ꝙ ſancti in gloria ꝓficiāt quantū ad ſe in hoc ꝙ eoꝝ feſta celebrem⁹ ſ; q: nobis ꝓficit q: ea celebramus ſicut ex hoc ꝙ deū cognoſcim⁹ vel laudam⁹: ꝛ ſic quodāmō eius glia in nobis creſcit: nihil aūt deo. Nō tñ negādum

Ad quartum. Ad q̄ntū. Ad ſextum.

tñ negãdũ eſt qn ſctõꝝ gaudiũ accidẽtale creſcat ſaltẽ extẽſiue:q2 de pluribꝰ gaudẽt. Et ſm hoc in antiqs reperiũ ſecreta oro de ſctõ Leone: de qua in argumento hoc dõm ſm ea q̃ dicunt in.c.cũ marthe.d cele.miſ. §.tertio loco. Ad ſeptimũ qd erat ↄfirmatio ↄoris: dr ꝙ nõ eſt ſilẽ de btis ⁊ de dãnatis q2 btẽ bñ ꝑticipãt cũ viuẽtibꝰ i charitate in qua fundat valor ſuffragiorũ. Sed dãnati i iferno a tali cõicatiõe excluſi ſunt. Et itẽ q̃uis bti de bonis q̃ viuẽtes faciũt letent: ⁊ ſic aliquid glie accidẽtalis eis accreſcat: illo tñ nõ eſt ꝓ aliquẽ fructũ ſuffragij quẽ ꝑcipiãt: ſ3 ꝑp ꝑfectã charitatẽ quã hñt ⁊ io gaudẽt de oĩ bono. Argumẽtũ ẽt peccat i illa ſilitudine quã adducit: q2 potiꝰ argui deberet ꝙ ſicẽ nõ repugnat ſtatui btitudinis ꝙ augeat ꝑmiũ accidẽtale vſqꝫ ad diẽ iudicij: ita nõ repugnat ſtatui miſerie dãnatiõis ꝙ augeat pena accidẽtalis: qd ꝯcedit. Incõuenit ãt btitudini ꝙ diminuat glia: ⁊ ſic ſtatui miſerie ꝙ diminuat pena. Ad octauũ dõm: ꝙ illi q dicũt ſuffragia ꝓdeſſe dãnatis exiſtẽtibꝰ in inferno exponũt dictũ Auguſt. vt tactũ eſt in argumẽto. Aliter tamẽ põt dici: ꝙ mediocriter mali dicunt: q multa hñt venialia. mediocriter aũt boni: q pauca: hunc ſenſuꝫ tãgit glo. in.c.cũ marthe ꝑdicto. Siue etiaꝫ mediocriter mali q mortalia cõmiſerũt ⁊ penitẽtes deceſſerũt: nõ facta d illis ſatiſfactiõe ſaltẽ cõpleta. Mediocriter boni q ſolũ a venialibus expiandi ſunt: ⁊ ſic vtriqꝫ eoꝝ in purgatorio ſunt vt valde boni dicant q ſunt i paradiſo beati: valde mali q ſunt in iferno dãnati. Mediocriter aũt boni ⁊ idem mediocriter aũt boni ⁊ ideꝫ mediocriter mali qui in purgatorio ſunt ad expiandum pctã ſua q ſ. deceſſerũt in grã cũ pctõ veniali vel cum debito pene: ꝓ peccatis mortalibꝰ de qbus ante mortem penituerũt: qui ꝓ tanto dicunt mediocriter boni: pro quãto deficiũt a ꝑfectiõe bonitatis. Sed mediocriter mali inquãtũ deficiunt a ꝑfecta malicia q̃ ẽ pctm mortale:

Ad ſeptimum.

Ad octauũ

quibus ſuffragia ꝓſunt ad mitigationem pene: quidã doq; aũt ad pfectã abſolutionez ſm dziam quãtitatis cremaliũ ⁊ ſuffragioꝝ: ⁊ ſm hoc diſtinctio lȝ videatur quadrimẽbzis quo ad vocẽ: tñ ſolũ eſt trimẽbzis quo ad rẽ: qz iidẽ ſunt mediocriter boni ⁊ mediocriter mali. ſ. exiſtẽtes oẽs in purgatorio: ſicut qḋ eſt mediocrit̃ gelidũ eſt ẽt mediocrit̃ frigidũ ⁊ qḋ ẽſt mediocriter albũ eſt ẽt mediocriter nigrũ. Hec Durãdus. Ad nonuȝ dr̃: ꝙ Augu. nõ dicit ꝙ pena dãnatoꝝ diminuet̃ aliqñ vel interrũpet̃ ſed ṽba illa ponit ſub diſiunctione. Ad veritatẽ aũt diſiũctiue ſufficit alterã ptẽ eſſe veꝝ: ⁊ ſic nõ hoc arguit ṽba illa eſſe q̃. ꝓ altera pte diſiũctiue poſita ſunt. Hoc pȝ: qz Aug. dicit. Aut ſi hoc exiſtimat ⁊c. Ad vltimũ ḋ illa oꝛone dico ꝙ illa nõ eſt autẽtica: nec repit̃ in oĩbus miſſalib⁹ pſertim ſȝ ꝯſuetudinẽ Romane curie. Et qs poſuerit eã in aliqbus miſſalib⁹ libꝛis: ignoꝛat̃ tñ ea admiſſa dico: ꝙ nunꝙ eccl'ia itẽdit oꝛare ꝓ aliquo dãnato in iferno: vt pȝ ex dict̃. Ex iſcriptiõe ẽt oꝛonis pȝ idẽ: nã dr̃ oꝛo ꝓ eo de cuius aĩa dubitat̃. Si autem dubitat̃ nõ creditur firmiter ꝙ ſit ſaluatus vel dãnatus ⁊c. Hec q̃ſtiũcula ex dño Dominico Veneto epiſcopo bꝛixienſi alias epõ Toꝛcellano: ⁊ ſint ſatis hec quantũ ad ſecundũ receptaculum. ſ. de inferno.

QVARTA Queſtio ſub hoc tertio capite pꝛime decadis eſt. De tertio receptaculo animarũ ſepataꝝ. ſ. de purgatoꝛio. Sub qua quindecim abſoluent̃ queſtiũcule. Quarum quelibet ſuo oꝛdine infra declarabitur.

PRIMA Queſtiuncula eſt. Si locus purgatorij in centro terre vere eſſe reperiat̃. An ſit ſictio eccleſie militantis clericoꝛum: ad emũgendum tpales redditus ⁊ elemoſynas laicoꝛum. Ad quã quibuſdam pꝛimo videt̃ reſpondẽdum negatiue ꝙ. ſ. non reperiat̃: ⁊ pꝛimo ſic. Nam deus qui eſt ſumme miſericoꝛs: pꝛonioꝛ eſt ad pꝛemiãdum bona q̃ ad

Marginalia: Ad nonuȝ — Ad vltimum. — Queſtio — Reſpõſio quoꝛũdã. — Argumentũ pꝛimũ.

puniēdū mala: ſʒ ſicͭ illi q ſunt in ſtatu charitatꝪ faciūt aliq̄ mala: q̄ nō ſūt digna ſupplicio eterno ita illi qui ſunt i petō mortali: iterdū faciūt aliq̄ bōa ex grāc q̄ nō ſūt digna p̄mio eterno: ḡ cū illa bōa nō p̄mienᷣ i dānādis poſt hāc vitā. Siſr nec illa mala dēbēt poſt hāc vitā puniri. Preterea ſcdō ſic. Sicut ſe hʒ charitas ad p̄miū eternū ita petm̄ mortale ad ſuppliciū eternū: ſʒ decedētes i petō mortali ſtati ad ſuppliciū eternū ōportāt q̄ decedētes i charitate ſtati ad p̄miū vadūt: ⁊ ita nō manet cis aliqd purgatoriū poſt hāc vitā. Itē ſi purgatoriū poſt hāc vitā eēt ponēdū: marie ponereᷣ rōne expiatōis ⁊ purgatōis a petōꝝ. ſ. culpe vel reatus pene: ſed hoc nō pōt eſſe, pbaᷣ: qꝛ dicit Grego. ⁊ poniᷣ. xxv. di. c. qualis. Qualis hinc qſqꝫ egrediᷣ: talis in iudicio p̄ſentaᷣ: qꝛ lignū vbi ceciderit ibi erit. Eccleſi. xj. Ergo ſi aliquis exeat ex hac vita cum culpa veniali aut mortali: cū culpa tali erit in iudicio: ⁊ per cōſequēs in purgatorio nō purgabitur: quia in iudicio purgatorium nō erit: ſed claudetur: ergo fruſtra eſſet. item glo. ſup illud p̄ric Io. v. Eſt peccatum ad mortem. dicit ꝙ qui in hac vita non corrigiᷣ: fruſtra poſt mortem veniam p̄ſtolatur. Nā nulla poſt mortē culpa purgatur. Quinto arguitur auctoritate Apo. xiiij. vbi dicitur. Beati mortui qui in domino moriunᷣ. Amodo iam dicit ſpiritus: vt requieſcāt a laboribus ſuis: ergo iis qui in domino moriunᷣ: nō manet aliquis purgatorius labor poſt hāc vitā: nec illis q nō in dn̄o moriunᷣ: qꝛ illi purgari nō p̄nt: ergo purgatoriū poſt hāc vitam non eſt. Sed in ꝯtrarium eſt textus Auguſt. de pe. diſtinctione vij. c. hic aūt ignis. Reſpōdeo dicendū ꝙ de veritate ⁊ exiſtentia purgatorij in cētro terre poſt hāc vitā. Duo ſunt et fuerunt prophani ⁊ ſacrilegi modi dicendi. Tertius autem in via cōſtitutus eſt veritatis. Primus eſt hebreorum: grecorum: quorundam hereticorum dictorum pauperū de Lugduno in francia: ⁊ aliquo

Argumētum ſecūdum.

Argumentū tertiū.

Grego.

Eccle. xj.

Argumētuʒ quartum.

Argumētum quintum.

Rn̄ſio per duos modos dicendi.

Prim⁹ modus dicendi.

quibus ſuffragia ꝓſunt ad mitigationem pene: quãdoq; aũt ad pfectã abſolutionẽ ſm diſtam quãtitatis cremaliũ ⁊ ſuffragioꝝ: ⁊ ſm hoc diſtinctio lʒ videatur quadrimẽbris quo ad vocẽ: tñ ſolũ eſt trimẽbris quo ad rẽ: q2 iidẽ ſunt mediocriter boni ⁊ mediocriter mali. ſ. exiſtẽtes oẽs in purgatorio: ſicut qđ eſt mediocrit gelidũ eſt ẽt mediocrit frigidũ ⁊ qđ ẽſt mediocriter albũ eſt ẽt mediocriter nigrũ. Hec Durãdus.

Ad nonuʒ

Ad nonuʒ dr: q Augu. nõ dicit q pena dãnatoꝝ diminuet aliqñ vel interrũpet ſed ꝟba illa ponit ſub diſiunctione. Ad veritatẽ aũt diſiũctiue ſufficit alterã ptẽ eſſe veꝝ: ⁊ ſic nõ hoc arguit ꝟba illa eſſe q̃. ꝓ altera pte diſiũctiue poſita ſunt. Hoc pʒ: q2 Aug. dicit. Aut ſi hoc exiſtimat ⁊c.

Ad vltimum.

Ad vltimũ d illa oſone dico q illa nõ eſt autẽtica: nec repit in oibus miſſalib⁹ pſertim ſʒ ↄſuetudinẽ Romane curie. Et qs poſuerit eã in aliqbus miſſalib⁹ libris: ignorat tñ ea admiſſa dico: q nunq̃ eccl'ia itẽdit orare ꝓ aliquo dãnato in iferno: vt ptʒ ex dicꝭ. Ex iſcriptiõe ẽt oſonis ptʒ idẽ: nã dr oſo ꝓ eo de cuius ala dubitat. Si autem dubitat nõ creditur firmiter q ſit ſaluatus vel dãnatus ⁊c. Hec q̃ſtiũcula ex dño Dominico Veneto epiſcopo brixienſi alias epo Torcellano: ⁊ ſint ſatis hec quantũ ad ſecundũ receptaculum. ſ. de inferno.

Queſtio

QVARTA Queſtio ſub hoc tertio capite prime decadis eſt. De tertio receptaculo animarũ ſepataꝝ. ſ. de purgatorio. Sub qua quindecim abſoluent queſtiũcule. Quarum quelibet ſuo ordine infra declarabitur.

Reſpõſio quorũdã.

PRIMA Queſtiuncula eſt. Si locus purgatorij in centro terre vere eſſe reperiat. An ſit ſictio eccleſie militantis clericorum: ad emũgendum tpales redditus ⁊ elemoſynas laicorum. Ad quã quibuſdam primo videt reſpondẽdum negatiue q. ſ. non reperiat: ⁊ primo ſic. Nam deus qui eſt ſumme miſericors: pronior eſt ad premiãdum bona q̃ ad

Argumentũ primũ.

puniẽdū mala: ſ; ſicͤ illi q ſunt in ſtatu charitatꝫ faciūt aliq̄ mala: q̄ nō ſūt digna ſupplicio eterno ita illi qui ſunt i pctō mortali: iterdū faciūt aliq̄ bōa ex gñe q̄ nō ſūt digna p̄mio eterno: ḡ cū illa bōa nō p̄mient i dānādis poſt hāc vitā. Sīr nec illa mala dēbēt poſt hāc vitā puniri. Preterea ſcdō ſic. Sicut ſe h; charitas ad p̄miū eternū ita pctm̄ mortale ad ſuppliciū eternū: ſ; decedētes i pctō mortali ſtatī ad ſuppliciū eternū ōportāt ḡ decedētes i charitate ſtatī ad p̄miū vadūt: ⁊ ita nō manet eis aliqō purgatoriū poſt hāc vitā. Itē ſi purgatoriū poſt hāc vitā eēt ponēdū: marie poneret rōne expiatōis ⁊ purgatōis a pctōꝝ. ſ. culpe vel reatus pene: ſed hoc nō pōt eſſe, pbat: qꝛ dicit Grego. ⁊ ponit. xxv. di. c. qualis. Qualis hinc qſqꝫ egredit: talis in iudicio p̄ſentat: qꝛ lignū vbi ceciderit ibi erit. Eccleſi. xj. Ergo ſi aliquis exeat ex hac vita cum culpa veniali aut mortali: cū culpa tali erit in iudicio: ⁊ per cōſequēs in purgatorio nō purgabitur: quia in iudicio purgatorium nō erit: ſed claudetur: ergo fruſtra eſſet. Item glo. ſup illud pñe Io. v. Eſt peccatum ad mortem. dicit ꝙ qui in hac vita non corrigit: fruſtra poſt mortem veniam p̄ſtolatur. Nā nulla poſt mortē culpa purgatur. Quinto arguitur auctoritate Apo. xiiij. vbi dicitur. Beati mortui qui in domino moriunt. Amodo iam dicit ſpiritus: vt requieſcāt a laboribus ſuis: ergo ijs qui in domino moriunt: nō manet aliquis purgatorius labor poſt hāc vitā: nec illis q nō in dño moriunt: qꝛ illi purgari nō pñt: ergo purgatoriū poſt hāc vitam non eſt.

Argumētum ſecūdum.

Argumentū tertiū.

Grego.

Eccle. xj.

Argumētū quartum.

Argumētum quintum.

Sed in ↄtrarium eſt textus Auguſt. de pe. diſtinctione vij. c. hic aūt ignis. Reſpōdeo dicendū ꝙ de veritate ⁊ exiſtentia purgatorij in cētro terre poſt hāc vitā. Duo ſunt et fuerunt probani ⁊ ſacrilegi modi dicendi. Tertius autem in via cōſtitutus eſt veritatis. Primus eſt hebreorum: grecorum: quorundam hereticorum dictorum pauperū de Lugduno in francia: ⁊ aliquo-

Rñſio per duos modos dicendi.

Prim⁹ modus dicendi.

Hereſis pauperuꝫ de lugduno ꝛ valdenſium. rũ etiã populoꝝ valdẽſiũ circa rhenũ germanie ſupioris habitãtiũ: q cõmunit̃ oẽs tenẽt: ꝙ poſt hãc vitam null⁹ purgatori⁹ loc⁹ in cẽtro terre reperiat̃ſꝫ oĩs morientis aĩaꝫ immediate dicũt ðferri ꝛ rapi: vl̃ ad penas ĩferni: vel ad glĩaꝫ paradiſi: ꝛ iſti habẽt ꝓ tuitiõe ꝛ robore ſuo rõnes ꝛ auctoritatẽ. Apoca. ſupra ĩ frõte q̃ſtionis adductas.

Macb. xij. Sꝫ cõtra iudeos ẽ tert⁹. ij. Macha. xij. dicẽs. Sãcta ꝛ ſalubris ẽ cogitatio ꝓ ðfunctis exorare vt a peccatis ſoluant̃: ſꝫ ꝓ ðfũctis (vt dic̃ Tho. ĩ quarto)

Tho. q ſũt ĩ paradiſo nõ ẽ orãdũ: q: illi nullo idigẽt: nec iterũ ꝓ illis q ſunt in ĩferno: q: illi a peccatis ſolui nõ poſſunt: g̃ poſt hãc vitã ſunt aliq a peccatis nõdũ abſoluti q ſolui poſſunt: ꝛ tales charitatẽ habẽt ſine q̃ nõ fit peccatoꝝ remiſſio: q: vniuerſa delicta opit charitas. Pro

Prouẽ. x. uerbio. decio. Vñ ad mortẽ eternã nõ ðueniẽt: q: q viuit ꝛ credit ĩ chriſtũ: nõ morie̾t ĩ eternũ. Iohã. xj. Nec

Iob. xj. ad glĩaꝫ iducent̃ niſi purgati: q: nihil imũdũ ad illã ꝑueniet. Apoca. vltimo. g̃ aliqs loc⁹ purgationis reſtat poſt hãc vitã ꝓ hmõi ſic cõtritis nõdũ aũt plene purgatis.

Grego. nicenus. Itẽ cõtra grecos ẽ gregori⁹ nicen⁹ grec⁹: q de ỽitate purgatorij ſic dicit. Si aliqs chriſto amic⁹ cõſentiens ĩ hac vita purgare peccata min⁹ potuerit: poſt trãſitũ hinc ꝑ purgatorij ignis cõflagratiõem expedie̾t: hoc aũt ꝑdicam⁹ hoc dogma ỽitatis ſeruam⁹ ꝛ ita credimus.

Auctoritas ꝯ pauperes de lugduno ꝛ valdẽſes. Cõtra vero pauperes de Lugduno ꝛ populos Valdẽſes: eſt auctoritas vniuerſalis eccleſie pro defũctis exorãtis vt a pctĩs ſoluant̃: qð non pt intelligi niſi de illis q ſunt in purgatorio. Eccleſie ãt auctoritati q cũꝗ reſiſtit: incurrit hereſiꝫ: vt notat̃. vij. q. j. c. õniꝗ ꝛ extra de hereticis. c. firmiſſime.

Scõs mod⁹ dicẽdi. Eſt ãt ꝛ fuit ſcõs probanus mod⁹ dicẽdi de exiſtẽtia in cẽtro terre purgatorij Indoꝝ: q̃s ſecut⁹ eſt Ioannes papa vigeſimuſſecũdus: ꝛ nũc ſequunt̃ multi ſolo noĩe chriſtiani: q ĩtelligere nõ potẽtes: nec volẽtes credere ſolos ſpiritus ꝛ ſeparatas aĩas ab igne corporeo cruciari: dixerũt ꝛ dicunt

(vt adducit Tho. ſup Io. c. xiiij. ꝛ. iiij. ꝯ gētiles) ꝙ fideles in gr̃a mortui nō plene purgati: nō deſcēdūt ī purgatoriū: ſ; detinent̃ vſq; ad iudiciū in aliquo loco ī ſola pena dāni forte in paradiſo terreſtri: vel ī extremis maris: aut aride: aut ī vacuo ſup circūferētiā celi empyrei: vel īfra cōnexū terre ꝛ ꝯcauū celi empyrei: vbi dicūt aliq (l; apocriphe) vſq; ad diē aſcēſionis dn̄i: ſtetiſſe liberatos oēs ab inferis p xp̄m. Sed cū ſupra d̄ inferno ageret̃ ꝛ ꝓbatū admodū fuerit: ꝛ oſtēſu; q̄uo ſpūales aīe ſepate. ꝛ in corpe demones: pſit ꝛ de facto realiter patiant̃ ꝛ cruciant̃ ab igne corpali. Idcirco explofis ꝛ ſpretis eis: ꝛ oī turba maloꝝ xp̄ianoꝝ ꝯtēpta. tertiā iō catholicā: ꝛ orthodoxā: ꝛ verā de purgatorio ꝯcl'onē aggrediamur: q̄ eſt. Q̄ d̄ in cētro terre p̄e ꝛ realiter loc⁹ purgatorij repit̃: q̄ ꝯcl'o ꝓbabit̃ rōnib⁹: auctoritatib⁹: militātis eccl'ie auctoritate: ꝛ legali ac vrbana honeſtate: ꝛ prio Rōnib⁹ ſic. Accipiant̃ duo iuſti quoꝝ alt̄ nūq̄ mortalr̃ peccauerit: ſ; tn̄ venialr̃ alter vero multis mortalib⁹ p̄cis dn̄m offenderit. Moriant̃ iſti ſimul ꝛ ꝯtriti: tūc petit̃: an ambo equalr̃ vnoq; tpe aſcēdāt in celū vel nō. Si dicat̃ ꝙ ſic: ſequit̃ qd̄ tn̄ v; fides ſola cū ꝯtritōe ꝗtū fides cū operib⁹ virtuoſis: qd̄ eēt ꝯ rōnē iuſticie diſtributiue diuine qua reddet̃ vnicuiq; ſm merita: ꝛ ꝯtra diſtinctionē graduu; beatitudinis. Si p̄o ꝯcedit̃ ꝙ inequalr̃ īgrediunt̃ vitā eternā. i. vn⁹ añ aliū. petit̃ an ille q ſcd̄o īgredit̃ paradiſu; deſcēdit añ ad īfernū: ſi ſic ḡ falſu; ē qd̄ xp̄s dixit Ioh̄. v. Amē amē dico vobis q2 q p̄bū meū audit. Et credit ei q mi ſit me h; vitā eternā ꝛ ī iudiciū nō venit: ſ; trāſiet de morte ad vitā. Si dr̄ ꝙ nō deſcēdit ad īfernū: ḡ cū ī paradiſu; aſcēdere nō poſſit: q2 adhuc īpurus: ergo aut nūq̄; variabit̃ ab eo in quo eſt ſtatu impuro: aut purgabit̃ ad vitā eternā. nū primū: ergo ſcd̄m: ſed purgari nō pōt op(ib⁹ ſatiſfactorijs ꝓprijs: ergo purgabitur penis in purgatorio. Scd̄o ſic oē pctm̄ aut a deo vel ab

Thom.

Cōcluſio.

Cōcluſionis prima probatio.

Iob. v.

Secunda probatio.

hoie puniſ: q₂ nullū malū īpunitū: nec aliqđ bonū ir-
remuneratū: de pe. di. vij. c. ſi. ſ₃ frequēter aliq̄ i fine
ꝯuertunt: q a malis ſuis i pñti puniti nō ſūt: ḡ debēt a
đo pūiri. nō i igne iſerni: cū fuerit mortui i charitate. ḡ
in igne purgatorij. Itē tertio ſi nō eēt pena purgatorij
Tertia ꝓbatio. poſt hāc vitā: q pdurat vſq₃ ad mortē i malitia: tm̄ eēt
ei quātū illi q nūq₃ peccaſſet: ḡ exēplo talis nullꝰ i hac
vita faceret pniam: ſ₃ i fine tm̄ oēs ꝯtriti ꝯfiterent: qđ
eēt erroneū: nullꝰ em̄ ꝟtute ditaſ ſemp gaudēs iniqta-
te: đ penitē. diſtictiōe ſeptima capitu. Nullꝰ. ḡ neceſſa-
riū ē cōfiteri purgatoriū eſſe. Quarto ſic: Sit ſortes in
Quarta ꝓbatio. charitate habēs adhuc ꝟbi gr̄a ſeptē ānis penas iuſto
iudicio eccleſie ſibi iūctas ſoluere. Deide ponaſ (ſicut
poſſibile ē) ꝙ ſine ſui culpa duobꝰ annis elapſis caſua-
liſ ſubito occidaſ tūc ex q̄ aia q̄ fuit pncipaliſ cā pecca-
ti ꝓ quo ſortes ſatiſfacere tenereſ poſt mortē. Contra
rationē eēt ꝙ illa ꝓ reſidua penitētia nō patereſ penā
poſt mortē eſt: nec aliqua cā ratiōabiliſ aſſignari pōt.
quare nō pati deberet: ḡ ponēdꝰ eſt locꝰ vbi aia ſortis
pro illis duobꝰ annis purgabiſ: nō in paradiſo: q₂ locꝰ
ille nō eſt purgatiōis. nō in inferno: q₂ ibi anima non
Argu. purgatur: ſ₃ dānatur: ergo in purgatorio. Itē arguiſ
ſic. Si ꝟbi gr̄a. Sortes ⁊ Plato cōmittūt vnum pcm̄:
in quo ſortes p̄mo ⁊ pncipaliter culpabilis eſt: ⁊ iniun-
gitur eis penitētia quā ſimul ageſ debeāt: ſicut ſimul
peccauerūt: ſi tūc Plato añ cōpletionē penitētie moria-
tur: adhuc ſm rōnis iudiciu₃ ſortes penā haberet. Ita
eſt in ꝓpoſito de punitiōe pctōꝝ cōmiſſoꝝ ab anima ⁊
corpore. i. a toto hoie: q₂ rōnabilr puniēda ſūt pctā: ⁊
ēt aia corpore iā mortuo. nō i iferno: nec i paradiſo vt
dictū ē: ḡ i purgatorio. Itē ad illū errorē ſeqtur ꝙ oē
pctm̄ eſt mortale. q₂ ſi nullū peccatū in quo hō moriſ
poſt mortem dimittiſ: nec aia ab aliquo peccato poſt
mortē ꝑ penas purgaſ ſequitur ꝙ ois culpa ſiue ma-
gna ſiue minima in qua quis moriſ ꝑpetue durabit.

Itē ad illū errorē ſequit᷑: q̄ð ſtet aliquē nō reſurrectu/rū añ iudiciū mori in charitate cū leui culpa q̄ nō ſal/uabit᷑. Sed hoc vr̄ aplice atq̄ catholice doctrine ⁊ di/uine pietati valde repugnat᷑. ¶. Itē arguit᷑ ſic. Niſi eſ/ſet fides purgatorij in quo aie poſt mortē hoīm ſatiſ/facere poſſent ꝓ pctīs hic dimiſſis daret᷑ occaſio de/ſperādi illis q̄ in tota vita in pctīs fuerūt. ⁊ finalr̄ ꝯſe/quunt᷑ remiſſionē p ꝯtritionē aliquā. que tñ nō ſufficit ad abſolutionē plenariā a pēa ⁊ a culpa. ⁊ a pte pēaꝝ. Itē ſi fides de exiſtētia purgatorij nō eēt in quo pecca/ta grauius puniunt᷑ q̄ȝ in foro p̄ſentis vite. Remouere tur ab oīb⁹ fidelib⁹ oīs terror q̄ facit eos q̄ peccauerūt libētius penas ⁊ labores ſatiſfactorias in p̄nti ſuſcipe q̄ȝ incorporabiliter grauiores in futuro ſubſtinere. Fi des enī penarū in futuro ſeculo pro peccatis hic cō/miſſis grauiſſime infligēdaꝝ ē vnū de maximis q̄ bo/nos a malis retrahet᷑ ſolēt: ⁊ eos q̄ peccauerūt moue/re ad penitēdū ⁊ ſatiſfaciendū in p̄ſenti vita. Ergo cre dam⁹ firmiter ꝙ ſicut diuīa iuſticia diſpoſuit a princi/pio locū penaꝝ īfernaliuȝ: in quo dānatoꝝ aie ꝑpetue punirent᷑. ita ⁊ diuīa eī⁹ bonitas ꝯſtituit locū penaꝝ in q̄ aliquoꝝ ſaluādoꝝ aie tpales pēas hic neglectas poſt mortē exoluerēt. Nūc ponēde ſūt auctoritates. Et pria eſt. ij. Macha. xij. q̄ verificat᷑ ī fide fideliū veteris teſti. Dicit᷑ enim ibi q̄ð anime coꝝ q̄ cū pietate ⁊ charitate mortui fuerāt in bellis ꝓ populo dei vel alr̄ in charī/tate. Si in q̄buſdā pctīs fuerunt morte preuēti: vel an teq̄ȝ penas hic ꝓ peccatis dimiſſis ſoluiſſent: tunc pe/nas incidūt in quibus tenti: viuorum ſacrificijs ⁊ ora/tionibus poſſunt iuuari: alleuiari ⁊ liberari. Ex qua auctoritate ſequit᷑ ꝙ ante paſſionē chriſti: nō omniū morientiū aie ibāt in penas dānationis: nec oēs ibant in locū beatitudinis celeſtis: ſȝ erat q̄dā locus medi⁹: nō lucis ſȝ tenebraꝝ: nō gaudij ſȝ meroris: ī quo tene/bāt᷑ aie rōe pene dāni vl̄ pene ſenſus: dōec ſoluerēt vl̄

Argu.

Auctoritates quib⁹ ꝓbat᷑ purgatorium eſſe.

ꝯdigne ſoluerent̃. De quo loco dicebat Iob.x. Dimitte
Iob.x. me ergo vt plagã ꝛc. Ibi ergo tenebant̃ antiq̃ in penã
dãni quã ex coꝝ pctõ oꝛigiali i hac vita ꝯtracta icurre
rãt. Si ḡ dñs de⁹ abũdantia ſue pietatꝫ ante filij ſui xp̃i
paſſionẽ: moꝛtuoꝝ aĩas ad penas obligatas nõ p̃cipi-
tauit in dãnationẽ: ſʒ miſericoꝛditer tenuit i pẽis moꝛ
talis pctĩ: hic quo ad culpam dimiſſi donec ſatiſfieret.
Cur nõ credat̃ ꝙ poſt paſſionẽ filij ſui tp̃e quo ſinum
mĩe ſue in totũ apuit xp̃ianis: ꝙ ẽt tunc ꝛ nũc differat
aliq̃s penas ſenſus tp̃ales poſt moꝛtẽ ſaltẽ ꝓ pctĩs ve-
nialib⁹ donec penis expient̃: vel meritis viuoꝝ relaxẽ
tur. Quõ ſi de venialib⁹ qb⁹ debent̃ pene tp̃ales ita ſit:
quaꝛ diuina pietas nõ differet penas q̃ſdã pctõꝝ moꝛ
taliũ tp̃ales hic dimiſſoꝝ: ita vt poſt moꝛtẽ ſoluant̃ pe
ne q̃ hic ſolute nõ fuerãt. Nulla rõ vr̃ quare diuĩa mĩa
tp̃e plene miſeratiõis abbꝛeuiari ꝛ coartari debuerit
Sc̃da au- vltra illud qd̃ añ paſſionẽ fecerat ꝛc. Et ſic pʒ pꝛĩa au-
ctoꝛitas ctoꝛitas. Sc̃da auctoꝛitas ex v̾bo xp̃i Mat.xij. quã Gre
go. adducit i.iiij. dialo.c.34. ad hoc ꝓpoſitũ. Si qs in
ſpũm ſctũm blaſphemiã dixerit: nec i hoc ſeclo remit
Grego. tet̃ ei neqꝫ in futuro. In qua ſnĩa (dic̃ Greg.) dat̃ itel-
ligi quaſdã culpas i hoc ſeclo: quaſdã v̾o i futuro poſ-
ſe relaxari: q2 ille mod⁹ loquẽdi inuit ꝙ i vtroqꝫ hoc ẽ
hic ꝛ in futuro pctã remitti ſoleãt ſic̃ in hoc filĩ appet.
Nã qñ dicim⁹ pctm̃ hoc nõ põt dimitti hic nec rome:
nec a plebano nec ab ep̃o: ſupponim⁹ ꝙ vtrobiqꝫ vel
ab vtroqꝫ ꝯſueuit fieri pctõꝝ remiſſio. Si.n. nõ eẽt ſic
mod⁹ loquẽdi: eẽt ineptus valde ac ſi diceret̃: neqꝫ ab
equo neqꝫ ab aſino aut nec i iferno nec i vacuo ex̃ celũ
remittet̃ pctm̃ tale. Cũ ḡ xp̃s eẽt ſapientiſſim⁹ cui⁹ oĩa
v̾ba habebãt myſteria: nõ ẽ credendũ ꝙ ſermõe talis
ineptitudinis eẽt vſus qñ dixit de pctõ in ſpũm ſctũm
qd̃ neqꝫ in hoc ſeculo neqꝫ in futuro remitteret̃. Hinc
Ber. ſermõe. lxvj. dicit. Qui nõ credũt ignẽ purgato-
Bernard⁹ riũ reſtat̃ poſt moꝛtẽ: ſʒ ſtatĩ aiaꝫ ſolutã a coꝛpe: vel

ad requiē trāſire: vel mortē: q̄rāt ab eo q dixit q̄ddā3 petīn neq; i h: neq; in futuro ſeculo relaxari: cur. h di-xerit: ſi nulla futura manet remiſſio pctōꝝ. h ille. Tertia auctitas ē Origenis loquētis dē egyptijs ſubmerſis i mari rubro ſup exodū. exponēs. n. ipē illud. Submerſi ſūt q̄ſi plūbū i aqs vehemētib⁹ dic̄: toti erāt plūbei ꝛ nihil auri hñtes: ıō nō purgādi p ignē: ſ3 dmergēdi i ꝓfundū. hec ille. Vbi facit dfia3 iter eos q cū plūbo hñt aliqd d auro admixtū pl⁹ vel min⁹: ꝛ illos q nihil hñt d auro: ſ3 ſunt toti plūbei: ꝛ qui hñt auꝝ admixtū plūbo: purganť vt ſic auferať plūbū ꝛ remaneat auꝝ vt i purgatorio: q āt ſūt plūbū: i totū nō purganť: q2 nihil auri i eis iueniref: ſed demergunť in ꝓfundu3. Quarta auctoritas ē Pau. j. Corin. iij. dicētis. Fūdamētū āt aliud nemo pōt ponere p̄ter id qd̄ poſitū ē qd̄ eſt xp̄s ieſus. Si qs aūt ſupedificat ſupra fundamētu3 hoc qd̄ eſt xp̄s: vel fides. Auꝝ: argētū: lapides p̄cioſos ligna: fenū: ſtipulā vniuſcuiuſq; op⁹ manifeſtu3 erit. Dies. n. dn̄i declarabit: q2 in igne reuelabiť ꝛ vniuſcuiuſq; op⁹ quale ſit ignis ꝓbabit. hec ille. Dies aūt dn̄i in ſcripturis ſolet accipi cōius ꝓ die iudicij finalis vel pticularis. Loquiť ergo apl's de afflictōe: vel purgatiōe aiaꝝ q̄ ſupedificauerūt ꝛc. Et dicit q̄ dies dn̄i declarabit. Hic aūt dies nō pōt itelligi d punitiōe poſt iudiciū finale. Primo q2 null⁹ qui poſt hac puniet: ſaluus erit p ignē: ſed in eternū ardebit in igne. Scdo q2 multoꝝ aie qui tūc i pctis venialib⁹ vel in obligatōe ad penas aliquas moriunť: erūt beate lōge ante diē iudicij finalis in quo corpib⁹ reaſſumptis nō redibūt iteꝝ ad penas. quaſi tūc totus hō igne purgatiōis paſſur⁹ ſit: quo ante ſola aia patiebať. Hoc enim ſi fieret: aia deſineret eſſe btā vel ſaltē fieret min⁹ beata: q̄ prius erat: ex quo iteꝝ puniref pro pctis in corpore: pro quibus longe ante punita fuerat aia in ſe ſola. Relinquitur ergo apoſtolu3 loqui de penis purgatorijs que incipiūt

Tertia auctoritas q̄ eſt Origenis.

Quarta auctoritas que ē Pauli. j. Corin. iij.

poſt mortē a iudicio pticulari i aiab⁹ↄcedētiū. vl' i culpis venialib⁹: vl' i obligatōib⁹ ad penas mortales rōe pctōꝝ ēt mortaliū ħ quo ad culpā dimiſſoꝝ: ⁊ i hoc ſeculo nō ſufficiēter punitoꝝ. Et ꝙ hec ſit intētio ipſius aplī: ipſe inuere vr̄ iteꝝ p hoc ꝙ dicit. Cui⁹ op⁹ ſupedificatū māſerit: mercedē accipiet: q̄ merces, p opib⁹ bonis ħ factis itelligit̄ i ſcripturis: cōiter illa q̄ poſt mortē daī aie ſepate: ⁊ q̄ poſt iudiciuꝫ finale daī toti homini. Probat̄ ēt purgatoriū auctoritatib⁹ phoꝝ ⁊ poetaꝝ gētiliū. nā pmo. Socrates itroducit̄ i phedro Platonis ſic dicēs. Cū puenerit ↄ̄functi i eū locū ad quē demū vnūquēqꝫ portat: pmo illuc iudicant̄ q iuſte piequ vixerūt: ⁊ q ſec⁹. Si igit̄ mediū cōperiant̄ i vita tenuiſſe ſuaqꝫ: vehicula aſcēdētes ad paludē pueniūt acherufiā: ibiqꝫ habitat iniuriaꝝ pēas dātes: ⁊ cū purificati ſūt: abſoluunt̄: ⁊ recte factoꝝ digna pmia reportāt. Hec ille. Et Aui. ix. meth. c. 7. dic̄. Cū aīa iſipiētis ſepatur a corpe: ſentit magnā ↄ̄rietatē: nō excōicāti iſepabili. ſed ex accidēti exͭneo. accidēs ħo extraneū nō durat nec pmanet: ex quo ſequit̄ ꝙ pēa nō ſit phēnis: ſꝫ remouet̄ paulatiꝫ quouſqꝫ purificata aīa pueniat ad felicitatē ſibi, ppriā. Hec ille. Et Verg. i. vj. Ergo exercent̄ penis ⁊c. hēs ſupra q̄ſtiūcula ↄ̄ imortalitate aiaꝝ. De purgatorio ēt loquit̄. Dātes in pricipio ſcōe comedie. ⁊ di. Frāciſch⁹ petrarcha i vltio ſexti triūphi. Tertio, pbat̄ veritas purgatorij auctoritate vl'is eccleſie fideliū q̄ iugit̄ orat ⁊ ſacrificia offert, p liberatiōe aiaꝝ: q̄ qdē auctoritas vl'is eccl'ie cuꝫ tot optios viros atqꝫ doctiſſimos i hac fide mortuos ⁊ i teſtimoniū ſue ſctitatis miraculis corruſcātes hūerit: maior ē ⁊ āpli⁹ ad credēdū mouet ꝙ ſacre ſcriptur̄ dicēte aug. i li, ↄ̄ eplā Fortūati. Ego ingt euāgelio nō crederē niſi catholice eccl'ie me ↄ̄moneret aucītas. Et, pbat qꝺ dic̄ ex hoc: qꝛ ipa credidit euāgelio pp p̄dicātes ſibi euāgeliū: ſꝫ formā a xp̄o ſibi traditā. Mar. c. j. quaſi arguat ſic, ppt̄ qꝺ

Socrates apud Platonem in phedro.

Auicen.

Vergilius

Dantes

Petrarca.

Auguſt.

vnũqͦdq̃ tale ⁊ illõ magis: ſꝫ ꝓpter eccleſiã creditũ eſt euãgelio: g̃ magis credẽdũ ẽ eccl'ie q̃ȝ euãgelio. Et q̃ vi det̃ q̧ maioꝛ ſit auctoꝛitas eccleſie ad credẽdũ quã ſit auctoꝛitas diuĩe ſcripture: cũ iter illas euãgeliũ ſit p̃ſtãtiſſimũ: ⁊ h̄ ſimpl'r vex̄ ẽ (dicit Henric⁹) accipiẽdo eccleſiã cũ ſuo capite xp̃o q p̃cepit credere euangelio. Si etiã eccl'ia accipiat̃ q̃ nũc ẽ militãs i terris ẽ itex̄ verũ ſaltẽ quo ad nos: qꝛ magis monemur ad credẽdũ ea q̃ vna tota cõmũitas hoĩꝫ rõnaliũ ⁊ hõeſtox̄ credit: quã nos mõeret lectio nuda ſcripturax̄ q̃ eadẽ credẽda narraret. Quarto ꝓbat̃ ṽitas fidei purgatoꝛij ex rõnabili ⁊ ſalubꝛi hõeſtate. Nã ceſſãte fide ipſi⁹ purga. ceſſaret mẽoꝛia parẽtũ: amicox̄: ⁊ bñfactox̄ dẽfũctox̄ nr̃ox̄: q̃ freq̃ȇs ⁊ iugis viatoꝛib⁹ valde ẽ ſalubꝛis. Itẽ ceſſante fide purgatoꝛij dñneret eẽ ſacrificiũ ꝓ moꝛtuis oĩs oꝛatio: oẽ ſuffragiũ ⁊ oĩs elemoſyna ꝓ aiab⁹ moꝛtuox̄ quorũ aĩas diuina clemẽtia ex eox̄ boĩs h̄ relicẽ diſpoluit poſſe adiuuari. Itẽ ceſſante fide ei⁹ ceſſarẽt oĩa opa pietatẽ in paupes ꝓ aiab⁹ moꝛtuox̄: qͦd nõ expedit fidelib⁹ viatoꝛib⁹ ad q̃ opa pietatẽ ⁊ miſericoꝛdie hoꝛtat̃ os ſaluatoꝛis ſub celeſti p̃mio: vt pꝫ Mat. xxv. Nũc reſpõdẽdũ ẽ ad argumẽta i frõte q̃ſtiũcule adducta: qb⁹ ſe tuent̃ greci: iudei ⁊ ceteri ſupꝛa noïati. Et p̃mo ad pꝛimũ rñdet Tho. i. iiij. dicẽs: q̧ qꝛ de⁹ ẽ miſicoꝛs: ideo miſe tur merẽtib⁹ miſicoꝛdiã. Ille aũt q i pcũ moꝛtale incidit: ꝯſtituit̃ ⁊ ſtati efficit̃ inimic⁹ dĩ: ideoq̧ meret̃ amittere oĩa bona q̃ a dõ habuit: vñ bona facta moꝛtificat ⁊ q̃ i moꝛtali facit: occidit. In moꝛtali aũt decedẽs non manet eidẽ aliqͦd p̃miũ poſt hãc vitã. Illi ṽo q i charitate dcedit: remãere põt poſt hãc vitãꝫ aliqua pena. Nã charitas nõ ſemꝑ delet omne malũ qͦd iuenit. ſꝫ ſoluꝫ hoc quod eſt ſibi cõtrarium: ⁊ ideo non eſt ſimile. Dñs autem Bonauentura in. iiij. di. xx. ad hoc ſic reſpõdet q̧ non eſt ſimile gl'ificare decedentem in charitate ſtatim ſicut cõdemnare decedentẽ in moꝛtali: qꝛ iſte qui

Rñſio ad argumenta.

Rñſio. btĩ tho. Ad pꝛimũ

Bonauentura.

in mortali eſt: nihil hȝ qḋ ſit dignū vita: ⁊ iō ſumme ē diſpoſit⁹ ad dānationē eternā: ⁊ pp hoc ſtatim dānaᵭ iuſta retributiōe. Sed ille q ē in charitate cuȝ charitas ſtet ſimul cū veniali culpa ⁊ reatu pene: pt hēre aliqḋ dignū pena: ⁊ qꝛ gloria nō pōt ſtare ſimul cū pena ſȝ ſoꝝ cōe: iō neceſſariū ē pri⁹ debitū illud ſolui p penaſ purgatoriā. Ad ſcōm rñdet Bonauē. ꝙ pōdus charitatis hȝ in ſe aliqḋ retardās vt puta culpā aliquā paruulā vel reatū. Sed pōd⁹ pcti mortalis nihil hȝ eleuās vꝫ retardās: iō nō ē ſimile. Ad tertiū rñdeᵭ: ꝙ dcm̄ Grego. itelligēdū eſt de qualitate in qua ꝯſiſtit ſtat⁹: q̄ nō mutaᵭ niſi muteᵭ ſtat⁹: ⁊ talis eſt gr̄a vel culpa mortalis. Qualis eīȝ qs erit de corpe: talis in iudicio appebit ſm has qualitates. Nō aūt eſt intelligēdū de ea q̄ nō mutat ſtatū: vt ē culpa venialis. Venialia. n. nō mutāt ſtatū hoīs. qꝛ nec tollūt: nec diminuūt charitatem ſcōm quā mēſuraᵭ q̄titas grauitate bonitatis aīe. ⁊ iō p hoc ꝙ venialia dimittunᵭ vel cōmittunᵭ: talis manet aīa q̄lis pri⁹. Hec Tho. ⁊ Bonauē. Durād⁹ ⁊ archidiacon⁹ in expōne lr̄e. Ad tertiū rñdeᵭ: ꝙ glo. loquiᵭ d̄ pctō mortali. Vel dōm ꝙ q̄uis in hac vita nō corrigaᵭ in ſe: corrigiᵭ tñ in merito: qꝛ hic bō meruit vt ibi illa pena ſit meritoria ſibi ⁊ ad ꝯſequendū veniā. Ad auctoritatē ꝟo Apo. dr̄ ꝙ auctoritas illa loquiᵭ de labore opationis ad merendū: ⁊ nō de labore paſſionis ad purgādū: vt dicit Tho. vbi ſupra. ⁊ ꝯcluſionaliter dicit ad iudeos ⁊ grecos ⁊ paupes de Lugduno et. Valdenſes ꝙ cū ſecte eoꝝ ⁊ opinio nō habeat ꝓbabilitatē aliquam ex canonicis ſcripturis. nec ex rōnib⁹ vel autenticis hiſtorijs: vel pſonis ſanctis: aut ex miraculis aut reuelatiōib⁹: ſȝ ſolū auctoritatē hominū p̄ſentiū ⁊ p̄teritoꝝ ſue ſecte ruſticoꝝ: laicoꝝ: rudiū ⁊ ydiotaꝝ ſicut fides nr̄a hȝ: iō cōtempnēdi ſunt ⁊ tanq̄ faſcinatos a diabolo ⁊ preſumptione ⁊ ſuperbia ſua cecatos ſpernendi. Ad illud ēt indoꝝ ⁊ Iohannis. xxij. dicitur ꝙ cū

[Margin notes: Ad ſcōm. — Ad tertiū. — Ad tertiū. — Ad auctoritatem apoſt. — Confutatio hereticoꝝ quoꝝ ſuperius meminit. — Ad ſecun-]

ſtla abſq; fundamento ꝛ ratione diabolo ſuggerēte cōtra fidem catholicam teneant: merito a catholicis doctoꝛibus repꝛobantur: qui indubitanter tenēt ꝙ fideles in gratia decedentes non plene purgati: in purgatoꝛium ab angelis ad expiandum depoꝛtantur. Hec Henrius de Aſſia ſuper Geneſim. ꝛ dominus Iob. de turre crema. ſuper. d. xxv. vbi ſupꝛa in decretis.

duz modum dicendi reſponſio.

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST. Si pꝛeter pncipale in centro terre purgatoꝛiū: repiatur etiā in ſupficie terre loc⁹ vbi purgētur aie mediocrit bonoꝝ. Ad quā Tho. ꝛ Bonauētura in. iiij. di. xxj. rñdēt affirmatiue dicētes: ꝙ locus purgatorij ē duplex. Vn⁹ ſcōm cōem diuinā legē: ꝛ ſic eſt loc⁹ inferioꝛ: iferno quaſi cōiunct⁹. vt dictū ē ſupꝛa. ꝛ ꝑpter h nō eſt acceptāda opinio Vgonis negātis. ij. li. de ſacramētis aliquē locū dterminatū ꝛ cōez purgatoꝛij in cētro terre dicētiſq; ſingulas aias in his potiſſimū locis penas ſubſtinere in qb⁹ culpā cōmiſerūt: nā ꝑbabile ē vt dic Bonauētura: oēs aie qua pariſi⁹ peccauerūt: pariſi⁹ puniant. Alius locus purgatoꝛij ē ſm diuinā diſpēſationē i qbuſdā locis patētib⁹ in ſupficie terre: i qb⁹ ad purgationē aie dputant: ꝛ ſcōm hūc ſoꝛte modū itellexit Vgo qd nūc ſupꝛa dicebat. Vñ Greg. in. iiij. dial. c. iiij. dic ſupabūdās diuie boitatꝭ largitas qrēs gñalr ſalutē hoīz ſc nō qrētiū: diſpoſuit vt ēt eēt in ſupficie terre habitatiōi hoīm dputata qdā patētia toꝛmētoꝝ loca in quib⁹ multis indicijs conſtaret aias poſt moꝛtē cruciari nō ſolū maloꝝ: ſed ꝛ etiā mediocriter bonoꝝ. Hec ille. Et hec pticularia purgatoꝛij loca in ſuperficie terre ſpāliter oꝛdinauit de⁹: vt dicit Th. vbi ſupꝛa. ꝛ dñs. Io. de turre crema. ſup d pe. diſ. vij. ca. hic aūt ignis. qnq; rōnib⁹. Pꝛio ꝑpter aiaꝝ leuioꝛē punitionē: ſicut aliqb⁹ ſcōm gregoꝛiū ē reuelatū qſdā aias in vmbꝛa eē punitas. ꝛ in. iiij. dial. c. iiij. ponit ꝙ quidā Paſcaſius Roma. eccleſie. Diaconus: tam ſan

Queſtio

Rñſio.

Duplex eſt locus purgatoꝛij.

Pꝛimus locus.

Vgo de. ſ. vic.

Scōs loc⁹.

Grego.

ſte vite vir: ꝙ poſt mortē ad tactū feretri cuiꝰ q̄dā dḿo
niacꝰ ſanatꝰ fuit: ⁊ nihilominꝰ aīa ipſiꝰ diu poſt mortē
īuēta ē a quodā ſctō ep̄o ī termis. i. in locis vbi aq̄ fer-
uēs d̄ terra bullit: a quo īterrogata: cur ibi eēt: dixit ſe
in calore illius aque cruciari: ꝓpter hoc ꝙ in ꝯtētione
ſciſmatica inter Symachū ⁊ Laurentiū q̄s eſſet papa
ipſe vſq̄ ad mortē tenuit Laurētij ptē: q ius non ha-
buit in papatu. Scđo ꝓpter noſtrā inſtructionē: vt. ſ.
magnā penā poſt hāc vitā pctōribꝰ infligi agnoſcamꝰ:
⁊ ſic a pctīs deſiſtamꝰ: ⁊ ꝯuertamꝰ nos ad dn̄m: vt pa
tuit pariſius de diſcipulo poſt mortē magr̄o apparēti
⁊ dānationē ſuā reuelāti: q cū diſcipuli incēdiū in ma
nu ſua ſentiret: ſtati ad dn̄m ē ꝯuerſus. Tertio ꝑ cul
pe in loco ꝑpetrationē: vt pꝫ de illo q in balneo ſuo vbi
peccauerat tanq̄; ī purgatorio pniām fecit: q triginta
miſſaꝝ merito euolauit ad celū vt dr̄ i. iiij. dial'. Quar
to ꝓpter alicuius ſcti orōnē: ſicut legit̄ ꝙ ſctūs Patriciꝰ
q̄buſdā in quodā loco ſuꝑ terrā purgatoriū impetra-
uit. Quīto ꝓpter aīaꝝ celeriorē liberationē. ſ. vt poſ-
ſint alijs ſuā īdigētiā reuelare: ⁊ ab eis ſuffragia peter̄
⁊ ſic citius de penis exire: vt pꝫ de quadā aīa exiſtenti
in glatie: quā piſcatores bti Theobaldi piſcati ſunt in
autūno: ⁊ ep̄o p̄ñtauerūt: q cū dictā glatiē cā refrige-
rij teneret ſub pedibꝰ: audiuit expreſſe vocē dicētē: ꝙ
in glatie erat aīa velut in loco purgatorij deputata.
Cūq̄ dicta aīa de nocte ab ep̄o ſuffragia impetraret:
merito trigīta miſſaꝝ euolauit ad celū. Idē pꝫ de qua-
dā aīa cuiuſdā religioſi: que in arce oppidi Adrani in
Apulia velut ī loco purgatorij erat deputata: de qua
aīa ⁊ eiꝰ ibidē purgatorio mihi p̄ñtis oꝑis compilato-
ri ad ſenſuꝫ luce clarius ſic manifeſtū fuit. Dum. n. ex
offō quo indigne quādoq̄ fungebar viſitarem ꝓuin-
ciā Apulie: ꝯtigit vt ēt ad loculuꝫ quēdā ordinis apud
Adranū oppidū terre ydrōti in Apulia declinarē. Cūq̄
ibidē fratres ⁊ quidā Georgius Spertus: officij grā

mibi plurimū detuliſſent: ductꝰ ſum poſt cenā cubitū in arcē: vbi ꝟo itēpeſta nocte dormire cepiſſez: audito quodā ſtrepitu ⁊ fragore: excitatꝰ i aula quēdā: paſſim deābulātē: ⁊ cathenis qbus vt puto grauatꝰ erat: ſenſi terribilr̄ iſonātē: dūq; loquor: excitādo ſociū quez habebā: ſtat ille: mox nobis ſilētibꝰ: cepit ille ſtrepitu vinculoꝝ lōgius prio acrius ambulare: ⁊ oſtia ꝗ erāt ante cubiculū borribili quodā crepitu ⁊ conatu ꝑfregit: interea collōqmur igēti pauore ꝑcuſſi: queſcit ille. Deinde tacētibꝰ nobis tertio circa duas horas cathenatꝰ oberrās: tādē maxio fragore i cubiculū i quo exaiati fere iacebamꝰ: ſe recepit: vagat̄ in eo: feneſtras apit: iterea nos trepidātiꝰ heremꝰ voces faucibꝰ heſerāt: creſcēteq; formidie mors ſequebat̄. Cernimꝰ feneſtras aptas: quocūq; nos ꝟteremꝰ ſpei nibil cēt: iter metū ⁊ irā repēte e lecto ꝓſilimꝰ in mediū. Ille extrēo ipetu: altā ꝗ i imū turris dſcēdebat̄ i dānatoꝝ carcerē: fracta ianua: gradati ruēs grauior armoꝝ cathēarūq; ſtrepitu: nuſꝙ̄ viſus oia tumultu oppleuit. Nos gelidi ⁊ ſtupidi effecti: accēſo lumie diē iſomnes expectabamꝰ. Interea oēs feneſtras ingrimꝰ: reꝑimus oia obſtruſa: ſicē ſero clauſeramꝰ. Redeūt ad nos diluculo frēs ⁊ Georgiꝰ hoſpites: ſolueꝛ nos iubēt: nos ꝟo quaſi amētes ⁊ eliguis effecti: tremulr̄ ⁊ laſſis vocibꝰ diximꝰ. Miſereat̄ vr̄i oṗs deꝰ pres: ⁊ tibi o bone Georgi: recepiſtis nos hoſpitio i arcē ignaros vmbraꝝ ⁊ ſpirituū: vt pene moreremur ad quos illi renidētes iquiūt. Indulgete ⁊ vos nobis o pres: obliti heri veſꝑi fuimꝰ vos moneꝛ hic i arcē vmbrā ⁊ ſpūm quēdā oberrat̄: q diē a deo h locū habuiſſe purgatorij ꝑ mille ānos: eo ꝙ ibidez multa mala ⁊ mortes hoim ꝯmiſiſſet: ⁊ nos cū eo nō viſo ſepiꝰ colloquimur ⁊ multa nobis ꝑſepe pandit: ⁊ ꝯmoda pluria gregalr̄ ipartit̄: a nobis tm̄ expetēs: oꝛenibꝰ cū auxiliemur: vt tp̄s ei in loco prefixū a dn̄o: noſtris precibus breuietur. Simile factum forte apud gentiles de qua-

Plinius ſecundus. Mira apparitio.

dam ala vel imagine narrat Plinius ſecundus iunior lib. vij. Erat ingt Athenis ſpacioſa quedã ⁊ capax domus: ſed iſamis ⁊ peſtilẽs: quã Athenodorus phũs vili p̃cio ꝯdurit: vbi aũt cepit aduesperaſcere: iubet: ſterni ſibi in p̃ria dom⁹ patre: poſt pugillares ſtilũ: lumẽ ſuos oẽs in interior admittit: ipſe ad ſcribẽdũ animũ oculos: manũ intẽdit: ne vacua mens ſimulachrũ vel fantaſma vbi oberrãs inanes ſibi metus fingeret: vbi p̃o cepit ſilentiũ noctis vbiqꝫ: audiuit ꝯcuti ferrũ vincula qꝫ moueri. Os firmat aĩm phũs: auribus manũ

Aduerte impauidũ animũ phi.

p̃tendit: nõ tollit oculos nec remittit ſtilũ: tũc crebeſcere fragor: aduẽtare ẽt in lumine iã ⁊ intra limẽ audiri cepit imago. Ille reſpicit mox appebat idolũ ſenex: macie ⁊ ſqualore ꝯfect⁹: plira barba: horrẽti capillo: crurib⁹ cõpedes: manib⁹ cathenas gerebat ſtabat innuebatqꝫ digito ſimilis vocãti: phũs ꝯ̃ vt paululũ expectaret: manu ſignificat: rurſumqꝫ ceris ⁊ ſtilo incũbit: illa imago ſcribẽtis capiti cathenis inſonabat reſpicit rurſus idẽ qð pri⁹ innuẽtẽ: nec moratus tollit lumẽ: ⁊ ſequit̃ ibat illa lẽto gradu: quaſi grauis viculis: poſtq̃ p̃o deflerit in areã dom⁹: repẽte delapſa deſerit comitẽ deſert⁹ herbas ⁊ folia ꝯſerta: ſignũ loco ponit: poſtero die philoſophus adijt magiſtratus: monet vt illũ locũ effodi iubeãt: inueniũt oſſa incerta cathenis: ⁊ implicita: q̃ corpus euo terraqꝫ putrefactuꝫ: nuda ⁊ exeſa reliquerãt vinculis: collecta publice ſepeliũtur. Domus vero poſtea rite conditis manibus caruit.

Queſtio

TERTIA Queſtiuncula eſt. Si in purgatorio remittunt̃ aliqua peccata quãtum ad culpaꝫ ⁊ oĩs reatus pene veniali ⁊ mortali debite.

Argumẽtũ primũ.

Ad quam videtur primo reſpõdendum negatiue. Nã facilius eſt peccare q̃ reſurgere a peccato. Sed exiſtẽs in purgatorio non poſſunt peccare: ergo non poſſunt a peccato reſurgere. Item ſecũdo ſic. Culpa actualis non delet̃ niſi p̱ ꝯtritionẽ: ſꝫ poſt hãc vitã nõ erit contritio

Argumẽtum ſcõm

tertio: q̄ ē act⁹ meritorius: q2 nō erit meritū neqꝫ dīme ritū cū ſm Damaſ. hoc eſt hoi̊b⁹ mors qd̄ angelis caſus: g̊ poſt mortē nulla culpa venialis i purgatorio dimitti pōt. Tertio veniale orit̄ ex fomite: fomes āt ē cōſueti: nō aīc ſm ſe: g̊ ſoluto fomite ſoluit̄ veniale: ſꝫ illud ſoluit̄ i morte: g̊ i morte ſoluit̄ veniale ꝛ non poſt mortē i purgatorio. In oppoſitū ē Grego. i. iiij. dial. ꝛ ponit̄ i decretis. di. 35. c. q̄lis. q dicit ꝙ poſt hāc vitā q̄dā culpe i purgatorio expiant̄. Et Augu. dicit in li. de vera pnīa: ꝙ q̄dā culpe leues in futuro remittūt̄. Pro rn̄ſione ponent̄ due ꝯcl'ones: ſm duas ptes tituli petitiōis. Pria ꝯcluſio. In purgatorio remittūt̄ aliqua peccata q̄tū ad culpā. Hāc ꝯclōnē ꝓbat Albert⁹ magnus ſic. Ponat̄ caſus ꝙ aliqs ſit exiſtens in gr̄a: hn̄s tn̄ culpas veniales ſic i vltio inſtāti: ꝛ moriat̄ cū volūtate venialiū reiterādi. i. nō dolēs d̄ ipſis: ꝯſtat ꝙ ipſe ſaluabit̄: q2 ē in gr̄a: ꝛ venialia nō auferūt gr̄am. Cōſtat ēt ꝙ pctm̄ manēs in volūtate nō remittit̄: g̊ vr̄ ꝙ neceſſe ſit ꝙ poſt mortē remittat̄ quo ad culpā. Si forte dicas ꝙ ꝯuertit̄ in mortale ꝓpter volūtatē reiterādi: ꝛ ꝓ ꝯſis ꝓpter retardationē ſue glorie quā impenitēs videt̄ diligere. Ad hoc rn̄det Durādus ꝛ Petrus de paludē i. iiij. ꝙ ſi aliqs nō vult penitere de veniali i morte nō opꝫ ꝓpter hoc vt peccet mortaliter: non. n. plus tenet̄ hō pctm̄ expiare q̄ vitare veniale. Sed exiſtens ſine mortali nō tenetur neceſſario vitare pctm̄ veniale: ergo nec expiare hoc vel illo mō ꝛ tn̄ dicit ꝙ vult retardationeꝫ glie. Rn̄. Petrus ꝙ nec ex hoc ſequitur ꝙ peccet mortalr̄: q2 velle retardationē glorie nō eſt de ſe mortale cū velle ad tp̄s ſepari ab amico nō ſit cōtra amicitiā. Vnde velle lōgā vitā ꝓpter quā retardatur a vita btā: nō ē ꝓpter hoc mortale. Non. n. peccauit mortalr̄ Ezechias flēs ꝓ aditione. xv. ānoꝝ. Et ꝓpter hoc dr̄ cōcluſionaliter cū Greg. ꝛ Auguſt. vbi ſupra ꝙ culpa venialis in eo q cū gr̄a decedit poſt hanc vitaꝫ:

Argumentū tertiuꝫ

Grego.
Auguſt.

Due ꝯcluſiones pro rn̄ſione.

Prima
Albertus magnus.

Durādus
Petrus de paludē.

dimittit̄ p ignē purgatoriū: q2 pena illa aliqualr vo/
lūtaria v̄tute gr̄e debit vim expiādi culpā oēs: que ſit
cū gr̄a ſtare nō pōt: alr̄ em̄ poſſet ↄtingere ꝙ aliqs in
charitate moreret̄ in culpa veniali q̄ ſibi nūq̄ dimit/
teret̄: ꝛ ita aliqs poſſet mori in charitate q nūq̄ deum
beatifice viſurus eſſet: qđ diſpōni diue legis repugnat
Queſtio Henrici de Aſſia. ergo ↄclō pma eſt vera. Sed petit curioſi⁹ a dn̄o Heri/
co de Aſſia hic qn̄ fit remiſſio pctōꝝ leuiū quo ad cul/
pā in futuro ſeculo an in p2io inſtāti nō eē hoīs vl' i ter/
mino ſolōnis pene ꝑ quolꝫ illoꝝ: vn̄ ſi ex merito ante
mortē (vt Greg. dic̄) abſoluit̄ aīa a veniali culpa poſt
Grego. mortē: cur hoc nō fieret in p2io iſtāti ſepatiōis aīe a cor
pore: R̄ndet ꝙ ois culpa in hac vita nō dimiſſa eſt ſue
pene coeua: ita ꝙ ſi eſt mortalis: erit coeua ſue pene
eterne. Si v̄o venialis nō dimittet̄ donec p2o ea ſoluta
fuerit iuſta pena tp̄alis. Et in hoc eſt dr̄ia inter punitio
nes pctōꝝ i vita p̄nti ꝛ i ſeclo futuro. In p̄nti.n. ſeculo
p2i⁹ culpa dimittit̄ ꝛ deinceps pena ꝑ ipſa ſoluit̄. In fu
turo v̄o ſeculo culpa nō p2i⁹ dimittit̄ q̄ ſibi pena debi
ta finiat̄. Hoc vult Greg. in. iiij. dial'. c. xxvij. Scd̄a ↄclō.
Scd̄a ↄclō Probatio eiuſdem. In purgatorio remittit̄ ois reat⁹ pene veniali ꝛ mortali
debite. Probat̄ iſta ↄclō ſic. Pena purgatorij ē grauior
q̄ pena q̄lꝫ h⁹ mūdi vt dic̄ Aug. xxv. d. c. ſequenti. Sꝫ p
penā ſatiſfactoriā quā aliqs i iſta vita ſubſtinet expiat̄
a debito pene ḡ mlto forti⁹ p penā purgatorij. Itē ſic.
Quicūq; ē debitor alic⁹ pene p b a debito abſoluit̄: q2
debitū ſoluit. Sꝫ reat⁹ nihil aliđ eſt q̄ debitū pene: ḡ p
hoc ꝙ aliqs penā ſubſtinet q̄tū debebat a reatu abſol/
uit̄: ḡ pena purgatorij a reatu purgat. Vbi notādū iux̄
Richar. de media villa. Ric. d̄ med. vil. i. 4. ꝙ aīaꝝ decedētiū a corpib⁹ i charī
tate q̄dā in hac vita totā penā ſibi debitā exoluerūt: Et
tales cū nō hēant aliqđ ad purgādū: nō puniūt̄ in pur
gatorio: ſꝫ a corpib⁹ ſepate imediate admittūt̄ ad vite
et̄ne fruitionē. Alie ſūt q̄ totā penā ſibi debitā nō exple/
uerūt: ꝛ tales puniri poſt hāc vitā ↄſonū ē diue iuſtitie;

nõ tñ ẽtna pẽa ſʒ purgatoria. Ex quo. n. cũ charitate decedũt eas etnalr pũiri nõ ẽ ↄſonũ diuie iuſticie qꝛ digne ſũt vita etna. Et qꝛ adhuc obligate ſũt ad aliquã penã diuie iuſticie: ↄſonũ ẽ vt pri⁹ eã ſuſtineãt q̃; gaudiũ vite etne recipiãt. Cũ illo. n. gaudio nõ pt ſtare obligatio ad aliquã penã: qꝛ nihil inquinatũ pt itrarꝭ i illõ. Vñ notãdũ ẽ ſm dñm Hẽricũ de Aſſia: ꝙ pctã vẽialia quãtũ ad reatũ pene remittũt: vl̃ i hoc mũdo merito aliquoꝝ opeꝝ hic factoꝝ i grã: vtputa qꝛ libẽter ꝛ pro pte ex pietate dimiſit peccãtib⁹ in ſe. Vñ dixit xp̃s Luc. vj. Dimitte ꝛ dimittemini. ꝛ Mat. v. Bti miſericordes qꝛ miam ↄſequẽt: aut ſollicite orãdo ꝓ pctõrib⁹ vt cõuertanꝭ Iacobi vltio. Qui ↄuerti fecerit pctõrẽ ab errore vie ſue: ſaluabit aiam ei⁹. ſ. ↄuertentis ꝛ ↄuerſi a morte ꝛ operit multitudinẽ pctõꝝ. Vel remittiꝭ i futuro ſeculo quo ad culpã ꝛ penã ſi ↄtigat hoieʒ mori in aliqb⁹ pctis venialib⁹ merito grẽ pcedẽtis. Et õ hac dicit Greg. l. iiij. dial'. c. iiij. Sciẽdũ eſt ꝙ illic ſaltẽ õ minimis nihil qſqꝫ purgatõis obtinebit niſi bonis hic actibus i hac adhuc vita poſit⁹ vt illic obticat ꝓmercarꝭ ꝛc. Ad argumẽta ãt i ↄ̃riũ fcã rñdeꝭ. Et prio ad p̃mũ dicẽdũ ꝙ aſſumptũ illud facili⁹ eſt peccare ꝙ̃ a pctõ reſurgeꝭ: eſt veꝝ ꝙ̃diu libeꝝ arbitriũ ẽ flexibile ad vtrũlibet. Sed qñ iã ↄfirmatũ ẽ in bono: vt ẽ in illis q ſũt i purgatorio: ipoſſibile ẽ peccarꝭ. Sed facile eſt petm̃ dtc ſtari cũ hoc ſit bonũ: in qua deteſtatiõe ↄſiſtit ordiatio volũtatis ꝛ dimiſſio peti venialis quo ad culpaʒ. Hec dñs Bonauẽtura ꝛ dñs Durãdus in. iiij. Ad ſcõm dicẽdum iuxta ſctũm Tho. negãdo minorem. Dicim⁹. n. ꝙ poſt hanc vitaʒ nõ põt eſſe meritum reſpectu p̃mij eſſentialis: ſed bene reſpectu alicuius accidentalis q̃;diu manet hõ in ſtatu vie aliquo modo: ꝛ ideo in purgatorio põt eſſe actus meritori⁹ quãtũ ad remiſſioneʒ culpe venialis. Ad tertium dõm negando conſequentiam. Dicit. n. dñs Bonauẽ. ꝙ licet ablato fomite au-

Henricus de Aſſia.
Luce. vj.
Mat. v.
Iaco. vl.
Grego.
Ad argumẽta i cp poſitum reſponſio.
Ad primu
Ad ſcõm
Ad tertiũ.
Bonauen.

ferat̃ veniale quãtũ ad ptãtẽ peccãdi venialiter de fu-
turo. Nõ tñ opʒ auferri veiali pt⁹ ppetratũ: qꝛ nõ om
nis cã introducẽdi eſt cã cõſeruãdi: ſicut in multis exẽ
plis ptʒ. Deſtructo eñ cultello nõ põt ĩfligi. plaga: ſʒ
Queſtio cũ cultell⁹ dſtruit̃ nõ ꝑpter hoc opʒ ſanari plagã pt⁹
inflictam. Concordat Albertus ⁊ Tho ſuper totum.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST: ſi pe
na purgatorij excedat oẽʒ penã tpalẽ huius
vite: ⁊ q̃ ⁊ ꝙ ſũt ille pene. Ad quã pmo videt̃
Argu. primum rñdẽdũ negatiue. Et pmo ſic. Nã q̃to aliqd eſt magis
paſſiuũ tãto magis affligit̃ ſi ſenſum leſiõis habeat: ſʒ
corp⁹ ẽ magis paſſiuũ q̃ aĩa ſeparata: tũ qꝛ hʒ ꝯrieta
tẽ ad ignẽ agẽtẽ: tum qꝛ hʒ materiã ſuſceptiuã q̃litatꝫ
agẽtis: qꝺ de aĩa nõ põt dici: g̃ maior ẽ pena quaʒ cor-
pus patit̃ i h mũdo q̃ pena q̃ aĩa purgat̃ p⁹ hãc vitã.
Argumẽtum. ij. Itẽ pena purgatorij directe ꝯ vẽialia ordiat̃: ſʒ vẽialt-
b⁹ (cuʒ ſint leuiſſima pctã) leuiſſima pena dbet̃ ſi ſm
mẽſurã dlecti ſit placaꝝ mod⁹: g̃ pena purgatorij ẽ le
uiſſima. Tertio maior eſt paſſio i q̃ agẽs eſt trãſmutãs
⁊ abijciẽs a ſubſtãtia q̃ q̃ eſt trãſmutãs ⁊ nõ obijciẽs.
Argumentum. iij. Sʒ paſſio hui⁹ vite eſt trãſmutãs ⁊ abijciens paſſio ve-
ro altert⁹ vite eſt trãſmutans: ⁊ nõ abijciẽs: ergo ma
ior eſt pena iſta quã alia. In ꝯtrariũ eſt tert⁹ de pe. di.
vij. ca. hic ignis purgatorius ⁊ſi nõ ſit etern⁹: miro tñ
mõ eſt grauis. Excellit eñ oẽm penã quã vnꝙ aliquis
Augu. expert⁹ eſt in hac vita. Et Augu. in quodaʒ ſermõe di
cit. Qui in aliud ſclm fructũ ꝯuerſiõis diſtulerit: pt⁹
purgabit̃ igne purgatiõis: q lʒ nõ ſit etern⁹ miro ta-
mẽ mõ cruciat. Rñdẽdo dõm ꝙ pena purgatorij exce
Rñſio ad q̃ſtionem. dit maxias penas hui⁹ vite. Iſta ꝯcluſio ꝓbat a Tho. q̃
ad ãbas pẽas i purgatorio. Vbi ſciẽdũ ꝙ i purgatorio
ẽ duplex pẽa vʒ pẽa dãni i quãtũ retardant̃ a diuia vi
ſiõe. Alia ſcꝫ ſʒ ꝙ ab igne corpali puniũt̃. Et ꝙ ſit vex
ꝺ pria pẽa ſic arguit. Quãto. n. aliqd magis dſiderat̃:
tãto ei⁹ abñtia ẽ moleſtior. Et qꝛ affect⁹ q̃ dſideraꝫ ſũ-

nulli bonũ poſt hãc vitã in aiab⁹ſctis ẽ intẽſiſſim⁹ qꝛ nõ retardaẽ affect⁹ mole corpis: ⁊ ẽt qꝛ termin⁹ fruẽdi ſũmo bono iã aduenıſſet niſi aliqd ipediret: iõ de tardatiõe marie dolẽt. Et vt addit Albert⁹ magn⁹: qꝛ cũ ſanitas ⁊ iocũditas ſenſus i hac vita nullã habeãt cõparatione ad ſummũ bonũ qd feliciter btõs: nullã cõparatione hẽbũt auferẽtia delectabilia i hac vita ad auferẽtia vel oṗia delectabilia alia vita. Et iõ triſtitia alteri⁹ vite icõparabilr maioꝛ ẽ quaꝫ triſtitia aliq̃ i pñti vita. Propterea dicebat Chriſo. in quodã ſermõe. Po nam⁹ añ oculos mẽtis q̃ti doloris eſt excludi ⁊ ꝑijci a regno dei: qꝛ ipſa vr̃ grauioꝛ gehẽna. Et Augu. i q̃daꝫ ſmõe dic̃. Alienari a regno dei: carere multitudie dulcedinis ei⁹: tã grãdis pena ẽ: vt nulla poſſint tormẽta q̃ nouim⁹ ei ꝯparari. Quãtũ ꝟo ad penã ſenſus ꝓbaẽ ꝯclõ ſic rõne Tho. vbi ſupra. Cũ doloꝛ nõ ſit leſio ſed ſenſus leſiõis. ij. de aĩa. quãto aliqd ẽ magis ſenſitiuũ tãto plus dolet. Exẽplũ in locis neruoſis. ſ. digitis: tibijs ⁊c. Nã nerui ſũt inſtr̃a ſenſus tact⁹. ij. de aĩa. Sed aĩa ẽ marie ſenſitiua: vtpote cã oĩs ſenſatiõis. Ideo cũ agit i ipſa aliqd agẽs leſiuũ ipſaꝫ marie ledit: ⁊ tanto magis: ꝙto leſiuũ ẽ magis actiuuꝫ. Ignis ãt inter oĩa elemẽta ẽ magis actiu⁹. Nã nõ põt ifrigidari aut humectari ſicͭ aqua caleſieri vt dem̃ ẽ: ğ marie ledit aiaꝫ nõ nãliter: qꝛ corp⁹ in ſpũm nãliter nõ agit: nec ignobili⁹ i nobilioꝛi: ſꝫ vt ẽ inſtr̃m diuine iuſticie: q̃ dat vniformi igni vt miro mõ difformiẽ ꝑ diuerſitate pctõꝝ cruciet aĩas mortuoꝝ. Pⁱo ad purgãdũ quaſdã leues culpas venialiũ in pñti nõ dimiſſoꝝ. Scdo ad ſoluẽdũ obligatiões ad penas ꝓ mortalib⁹ vl̃ venialib⁹ pctis lꝫ quo ad culpã idultis ꝑ qbus nõ fuit in hac vita ſufficiens pnĩa pacta. Tertio ad purgandũ animas ab omni qualitate impfectiõis: vel a reꝝ ꝯceptib⁹ ⁊ ſpecieb⁹ improprijs: ſilr ab habitib⁹ vitioꝝ ⁊ impreſſionibus falſaꝝ opionũ: a fomite ⁊ ab alijs indiſpoſitionibus ⁊

Albertus magnus. Chriſo. Auguſti.

deformitatib⁹: quas aie a corpib⁹ ſepate ſecū ad ignē purgatorij deferūt: ab his oib⁹ tāq̄ʒ a qbuſdā ſqualori bus hic ꝯctis: aie ibidē p ignē purgate exeūt: ſic aurū fulgēs ꝺ camio ignis ad celeſte regnū ꝑducēde. Ad argumēta aūt dōm eſt: ꝛ p̄io ad p̄imū: ꝙ pena nō iudicaꝰ maior vel minor ſm leſionē vel paſſionē: ſed ſm paſſiōis ſenſuʒ. Et iō lʒ aīa ſit min⁹ paſſiua ꝙ corp⁹: qꝛ tñ ē magis cognoſcitiua ꝛ ſenſitiua paſſiōis: iō maior eſt dolor ei⁹ ēt ſi ſit minor paſſio. Ad ſcdm dōm negando ꝯſequētiam. ꝛ rō eſt qꝛ acerbitas illius pene nō eſt tantū ex quātitate peccati quātū etiā ex diſpōne puniti: qꝛ idem pctm̄ grauius puniꝰ ibi ꝙ hic propter diuerſitatē fori. ſicut ille q eſt melioris cōplexionis magis puniꝰ eiſdē plagis ꝙ alius: ꝛ tñ iudex vtriq̄ʒ eaſdē plagas inferēs iuſte facit. Ad tertiū rñdetur negando aſſumptū: qm̄ vt reſpondet dominus Bonauentura. Ignis inferni qui vrit ꝛ nō ꝯſumit: grauius punit quā alius ignis q vtrūq̄ʒ facit. Hec dominus Iobā. de turre crema. ſuper. d. di. p. vij. c. Hic ignis.

(Margin: Rñſio ad argumenta. / Ad p̄imū / Ad ſcdm. / Ad tertiū)

QVINTA Queſtiuncula eſt. Quomodo differat ignis purgatorij ab igne īferni. Ad quā rñdetur: ꝙ differunt octupliciter. P̄imo qꝛ ignis inferni vt quidam dicūt: eſt ignis elemētum in materia, pp̄ia: ꝑut eſt in ſphera ſua: qꝛ eternaliter dʒ affligere. Ignis purgatorij eſt mixtus ꝛ elemētatus in materia aliena. ſ. terreſtri. vʒ carbone vt magis affligat: qꝛ tpaliter dʒ purgare. Nam lʒ ignis in propria ſphera ſimpliciter in ſe ſit calidior q̄ʒ quodcūq̄ʒ corp⁹ mixtū ſiue plumbū ſiue ferrū ignitū ſiue carbo p accidēs tñ plūbū vel ferrū ignitū pt eē calidi⁹: pp tria q̄ ponit Aui. P̄io ex pte ignis q ē valde rarus: ꝛ iō ptes aeris aquoſi: ſiue hūidi ꝛ ēt frigidi intrāt ipm igneʒ ꝛ ipm infrigidant lʒ p accidēs. Scdo ex pte ſui actiui: qꝛ ptes ignis pp ſuā raritatē multū diſtāt: ꝛ iō nō cōcurrāt multe ptes ad actionē ei⁹: ſʒ ptes ferri igniti, ppter

(Margin: Queſtio Rñſio. / Octuplex eſt dr̄ia inter ignem purgatorij ꝛ ignē inferni. / P̄ia dr̄ia Auicen.)

ſuā ſoliditatē ſunt multū vnite: ⁊ iō multe ↄcurrūt ad actionē ei⁹: ⁊ ide ē ꝙ ferꝝ ignitū. forti⁹ agit ꝙ ignis: lꝫ ignis ſit p ſe calidioꝛ. ſic̄ videm⁹ ꝙ multi ōbiles forti⁹ trahūt nauē q̄ vn⁹ fortis. Tertio ex pte ſenſati: qꝛ ignis pp ſuā tenuitatē ē valde mobil' ⁊ iō cito trāſit ⁊ nō diu moꝛat̄ ſupꝛa ſenſuꝫ. Sꝫ ferrū ignitū pp ſuā grauitatē nō ē multū mobile: ⁊ iō nō cito trāſit ſꝫ diu pmanet: ⁊ p ↄñs diuti⁹ agit in ſenſuꝫ: ⁊ iō plus ſentit̄ quā ignis lꝫ ignis ſit p ſe calidioꝛ. Scdō differūt q̄tū ad opatōeꝫ. Nā lꝫ ignis purgatoꝛij ſit etern⁹ quo ad ſubſtātiā ſicut ignis iferni: tñ ē tpalis quo ad effectū purgatōis vt dicit Gre. vel vt dic̄ dñs Bonauē. i. iiij. Lꝫ remaneat quātū ad actū aliquē. ſ. q̄tū ad qd hꝫ ardoꝛis. ſ. ad repꝛobꝫ ↄcremationē: nō tñ remanet q̄tū ad purgatiōeꝫ. Ignis iferni idurat ⁊ deuoꝛat: ignis purgatoꝛij excoqt ⁊ maturat. Ignis iferni res foꝛtes ⁊ pulchꝛas ōbiles facit ⁊ turpiſſimas. Ignis purgatoꝛij foꝛtioꝛes reddit ⁊ pulchꝛioꝛes: ſic̄ auꝝ ⁊ ſilia in ignib⁹ nō deterioꝛant̄: ſꝫ purificant̄ ⁊ pulchꝛioꝛes reddunt̄. Ignis purgatoꝛij ē purgatiu⁹. Ignis iferni ē extermiatiu⁹. Et pōit. h. Grego. exēplū i. iiij. dialo. dicēs: ꝙ ſicut ſub eodē igne aurū rutilat ⁊ palea fumat: ita ſub eodē igne in ſubſtātia ſ. purgatoꝛij ⁊ iferni elect⁹ purgat̄: ⁊ dānat⁹ extermiat̄. Tertio differūt i finis itētōe qꝛ ignis purgatoꝛij ad iſtū finē pncipalr̄ ē oꝛdiatus. ſ. ad purgādū religas petōꝝ: ⁊ iō pena purgatoꝛij vocat̄ pēa ignis. Nā res i finē oꝛdinate: ↄueniēter a fine noiant̄. Ignis āt iferni ē oꝛdiat⁹ ſolū ad affligēdū ⁊ iō illis noib⁹ noiat̄: que apd nos affligere ſolēt vehemēter: ſicut ſunt ignis. ſulpur: ſpiritus ↄcellarū ⁊c. vt dicit Tho. in. iiij. Quarto differūt i multiplicatiōe: eo ꝙ i purgatoꝛio nō ſūt niſi due pene. ſ. pēa dāni ⁊ pēa ſenſus ignis. In inferno aūt nō ſolum ſunt due pene p̄dicte: ſed multe alie. Cuius ratio eſt: quia cum pena inferni ſit oꝛdinata ⁊ inuenta ſolum ad affligendum vt patet: ideo in inferno non eſt

Scdā differentia.
Grego.
Bonauē.

Grego.

Tertia differentia.

Quarta differētia

ſolū pena ignis ⁊ dāni vt in purgatorio: ſꝫ multe alie vt ex penaꝝ multitudine: dānati multiplr affligātur.

Quinta dñia. Quinto ignis iferni ē obſcurus ⁊ tenebroſus ſub q̄dā vmbroſitate: vt ſic dānati vider̄ poſſint afflictiua ſua vñ doleāt.

Pſal. Pſal. Pctōr videbit ⁊ iraſcet̄ ⁊c. Ignis autē purgatorij ē clar⁹ ⁊ fulgid⁹.

Sexta dñia. Sexto ignis iferni affligit ⁊ cruciat rōe maloꝝ habituū ⁊ vitioꝝ ⁊ falſaꝝ opionū in mūdo p̄etaꝝ. Ignis āt purgatorij purgat ab oib⁹ p̄dictis.

Septima dñia. Septio ignis iferni appropiquāte die iudicij nō augebit̄ in ardore: ignis āt purgatorij ſic reſpectu eorū q ibi diu purgari deberēt: vt ſic calor ille intenſior recupet in intēſiōe quātū deꝑditurus ſit in tpis abbreuiatiōe: vt dicit

Thom. Tho. in. iiij. di. xlvij. q. vj. ar. iij. Vñ i quolibeto ſcdo. q. vj. in ſolu. iiij. arg. dicit: ⁊ illi q in fine mūdi viui reperient̄: paꝝ habebūt de cremalibus: purgati p̄cedētib⁹ tribulatiōib⁹: poterit ēt fieri vt acerbitas pene momēti tpis recōpēſet diuturnitatē pene i alijs.

Octaua dñia. Octauo q: pena ignis inferni excedit oēm penaꝫ hui⁹ mūdi in extēſione: nō aūt in intenſione ⁊ acerbitate. Pena aūt ignis purgatorij excedit oēm penā huius mūdi in intēſione ⁊ acerbitate: nō aūt in extēſione: vt

Dñicus Venetus. dicit dñs Dominicus Venetus eps Brixienſis al's Torcellanus: licet in hoc ſolēnis hic doctor non teneatur.

Queſtio. SEXTA Queſtiūcula eſt. Si penā tā grandis purgatorij ſit ab his qui ibi purgātur voluntarie ſumpta. Ad quam videt̄ primo reſpōdendū affirmatiue. Naꝫ exiſtentes in purgatorio hñt

Ambro. cor rectū: ſed vt dicit Ambroſius: habēs cor rectum: cōfirmat volūtatem ſuā voluntati diuine: ſed dominus vult eos purgari: ergo ⁊ ipſi ſe purgari volunt. Itē oīs ſapiens vult illud ſine quo finis cōſequi nō pōt: ⁊ oīs infirmus vult illud quo ſanet̄: ſed in purgatorio exiſtentes ſunt ſapiētes: ⁊ infirmi: ergo volunt ibi eſſe vt gloria acqrat̄: ⁊ volunt illā penā vt ſanent̄. Si forte tu dicas ſicut forte aliqui dixerūt: ꝙ tantus eſt ſenſus

doloris: vt collatio rõnis tota abſorbeat: ⁊ non poſſint ꝯferre nec ꝺ vno nec ꝺ alio. Dicit ꝙ hoc ẽ falſuꝫ ⁊ ꝯ̄ dictũ Greg. in. iiij. dial. Niſi. n. ſciret ſe liberãdos: ſuffragia nõ peterẽt q̃ frequẽter petũt. vt pꝫ ibidẽ de multis. In oppoſitũ arguit: nã nullus petit liberari a pẽa quã volũtarie ſubſtinet: ſꝫ q ſunt in purgatorio petũt inde liberari: vt pꝫ in. iiij. dial. ꝗ nõ ſubſtinẽt illã penã volũtarie. Rñdet iuxta dñm Bonauẽturã dicẽteꝫ: ꝙ aliqua pena dr̃ tripl'r volũtaria. Vno mõ: q2 aſſumit a voluntate iperãte ſicut ẽ pena pnĩalis. Alio mõ: q2 ſubſtinet a volũtate acceptãte ſicut ẽ pena martyꝝ. Tertio mõ eſt quedã pena q̃ ſubſtinet a volũtate tollerãte: vt puta pena q̃ eſt in patiẽtia: qꝺ eiꝰ oppoſitũ eſt i deſiderio: ſicut cũ amãs ⁊ deſiderãs ſanitatẽ infirmat. ſubſtinet qdẽ penã tanq̃ a medico vel a deo inflictã: attamẽ ab ea liberari ꝓcurat. ⁊ illud minime hꝫ rõnẽ volũtarij. Et hoc mõ volũtaria ẽ pẽa purgatorij. Nã purgãdus ibi volũtarie ſuſtinet eã ꝓpter tria: vt dicit Petrus de palude. Pꝛio q2 ſciũt eã a deo inflictã ⁊ volitã: iõ non murmurãt (ſicut bõi filij ꝯtra flagella patris) ſed plꝫ eis affligi q̃diu deo placet. Scꝺo q2 ſciunt flagella eſſe iuſte lata. Vnde q2 charitas cõgaudet veritati: volũt ſic iuſte pati. Tertio q2 ſciũt ſe aliter non poſſe ſaluari. vnde amore boni ſperati volũt ſic ꝓpter illud affligi. Albertus aũt ⁊ Tho. in. iiij. dicũt ꝙ aliqd dicit voluntariũ dupl'r. Vno mõ volũtate abſoluta: ⁊ ſic nulla pena eſt voluntaria: q2 et hoc eſt rõ pene: q2 volũtati cõtradicitur. Alio mõ dr̃ aliqd voluntariũ volũtate ꝯditionata: ſicut vſtio eſt volũtaria ꝓpter ſanitatẽ ꝯſequẽdã: ⁊ ſic pena purgatorij dr̃ volũtaria. Et ꝑ h̃ pꝫ ſolutio ad obiecta. Dñs Io. ꝺ turre cre. ſup di. xxv. c. q̃lis.

Grego. — Rñſio ad qõnes. — Aliqua pena ꝑꝫ Bonauẽturã dr̃ volũtaria tripl'r. Pꝛimo Secundo Tertio — Petrus de palude. — Albertus Thom. aliquid dr̃ volũtariũ dupliciter Pꝛimo Secundo

SEPTIMA Queſtiũcula eſt. Si anime in purgatorio ꝑ impatiẽtiam vel ꝑ aliquem alium actũ peccare poſſint mortal'r vel ſaltẽ venialiter. Ad quã ſic reſpõdet ꝙ cũ oſtẽſuꝫ ſit ꝙ qualis aĩa

Queſtio — Rñſio.

exit de corpore: talis presentatur in iudicio particula-
ri. Idcirco si ſeparantur a corporibus in charitate: cō-
firmantur ſic in eadem ꝙ amplius peccarẽ nō poſſunt
⁊ ab ea reſilire: q꞉ lignū vbi ceciderit: ibi erit. Eccl. xi.
Et hec eſt cōis dei ordinatio qua diſpoſuit omnes ho-
minē vltimo mortuū extra charitatē dānandū ⁊ vlti-
mo mortuū: in eadē ſaluādū eſſe ſimpliciter: nec talē
flecti poſſe ad impatiētiā in penis: nec peccare morta-
liter: aut vndecūꝗ venialē culpā ꝯbere ac ꝑ hoc ſuas
penas ꝓlongare. Nō. n. habēt fomitē ex quo pctm̄ ve-
Thom. niale cauſatꝰ: vt dicit Tho. in. iiij. di. xxi. q. j. art. j. Pōt
ēt inflexus ⁊ ipꝛecipitatio ⁊ ipeccabilitas aiaꝝ in purga-
torio exiſtētium ꝓuenire ex eo ꝙ certificate de ſua bti-
tudine: cū ſumma patiētia ⁊ gratiaꝝ actione tolerent
ſuas penas quas iuſto ⁊ miſericordi iudicio dei cogno-
ſcūt ſibi inflictas ⁊ debitas Dñs Hen. de Aſ. Sup Geñ.

Queſtio OCTAVA Queſtiūcula eſt. An anime. In pur-
gatorio penas patiēter ferendo vel alio actu
Rñſio. mereri poſſint citiorē liberationē. Ad quā ſic
reſpōdetꝰ: ꝙ ex hoc ꝙ actio hoim meritoria ⁊ pnia ſa-
lubris ſolū ſe extendit ad tps vite pſentis: poſt qđ nō re-
ſtat niſi vel ſupplicia ꝓ pctis recipe: vel pmia ꝓ virtu-
tibꝰ. Idcirco aie lꝫ ꝓ ſtatu eaꝝ i purgatorio poſſint bñ
⁊ recte agere atꝗ pie affici: hꝫ habitā charitatē: tñ ex
hoc nec charitatē augeri merenẽ nec penaꝫ diminui:
pōt tñ pēa coꝝ augeri vel ꝓlōgari nō ꝓ pctis i purga-
torio cōmiſſis: ſꝫ ex ijs q̄ morictes reliquerūt in mūdo
exēplis: rebꝰ: cauſis: vel occaſiōalr doctrinis ſi aliqui
taliū occaſiōe erraſſent: vitia icurriſſent qbꝰ dānarenẽ
vel dei honor fuiſſet iminutus. Silr ex relictis hic bo-
nis qbꝰ aliq ad ſalutē ꝓfeciſſent: decreſcit ibi vel abbre-
uiatẽ pena aiaꝝ. Dicendū eſt. n. ꝯcluſionalr ꝙ aie exiſtē-
tes in purgatorio lꝫ nōdū ſint in termio ſꝫ adhuc i via
lōge ab adeptiōe finalis btitudinis hñtes vſum rōnis
cum libertate volūtatis: mereri tñ nō pñt ibidem: q꞉

actiones humane meritorie ſe ſolũ excedunt ad tẽpus
vite pñtis: vt dictũ eſt. Et hoc tanq̃ ꝓbabilius in hac
materia tenẽdum eſt. Iohã. de turre Cre. vbi ſupra.
ꝛ Henricus de Aſſia ſuper geneſim.

NONA Queſtiuncula eſt. Quare dãnati vſ-
q̃ ad diem iudicij per patiẽtiam penaꝝ bla-
ſphemãtes demerẽdo creſcit eoꝝ pena: cum
ſint eiuſdẽ ſtatus: vie ꝛ tp̄is quo. ſ. ad meritũ vel deme-
ritũ cũ aiabꝰ purgãdis q̃ ante vel poſt iudiciũ ampliꝰ
mereri vel demereri nõ pñt. Ad quã ſic rñdet: q̃ hoc
ꝓuenit ex occulta diſpõne ꝛ recto iudicio diuine ſapie
que aiabus purgãdis ꝓ eo q̃ cũ gratiaꝝ actiõe penas
ſuas tolerãt: auxiliat̃ ſtati3 eaꝝ vt ãplius demereri nõ
poſſint: nec culpã vndecũq̃ ꝯtrahere. Dãnati ṽo ꝛ aie pe-
nis inferni terribilr̃ agitati: oi ſpe liberatõis ablata: q2
nulla naturali virtute: aut eq̃tate ſe refrenãt: deu3 in-
ceſſanter blaſphemãtes: merent̃ penas ſuas ſaltẽ vſq̃
ad diẽ iudicij intenſiue forte augeri: vt ſic q in ſordibꝰ
ſunt ſordeſcãt adhuc. Quid ṽo poſt iudiciũ fiat: deus
nouit ꝛ hõ ignorat. Hec Henricus de Aſſia. Sed Tho.
in. iiii. di. l. q. ij. ar. vj. in corpe dicit: ſic. Ante die3 iudi-
cij quidã dicũt ꝛ beatos mereri ꝛ dãnatos demereri.
Sed hoc nõ p̃t eẽ reſpectu p̄mij eſſentialis vel pene pri-
cipalis: cũ q̃tũ ad hoc vtriq̃ ad terminu3 ꝓuenerint.
Põt tñ eẽ reſpectu p̄mij accidẽtalis vel pene ſecũdarie
que pñt augeri vſq̃ ad diẽ iudicij. ꝛ hoc p̄cipue in de-
monibꝰ vel angelis bonis: quoꝝ officio aliq trahũt̃ ad
ſalutẽ: ex quo bonoꝝ angeloꝝ gaudium creſcit: vel ad
dãnationẽ: ex quo creſcit pena demonũ. Et ſtati3 ſub-
iungit reſpõdẽdo ad primũ argumẽtũ. Dãnatoꝝ aũt
aie demereri nõ pñt aliquo mõ: q2 hoc ẽ eis ſũmũ in-
cõmodũ ad ſummã maloꝝ ꝓueniſſe: nec ptinet ad dã-
natoꝝ hoim officiũ alios ad dãnationẽ ꝓtrahere: ſicut
ptinet ad offm̃ demonũ: rõne cuius demones demerẽ-
tur quantũ ad ſecundariã pena3. Hec Tho. vbi ſupra.

Queſtio. DECIMA Queſtiuncula eſt. Quare ſola aīa patiaṫ penas purgatorias ꝓ pctis a toto hoīe hic cōmiſſis ⁊ nihil corpus penaꝝ luat
Rñſio. poſt reſurrectionē. Ad quā ſic rñdeṫ: ꝙ niſi totus hōī hac vita patiaṫ penas purgatorias: q̄ ſunt ꝯtritiōes ⁊ pnīales afflictiones: qb⁹ purgaṫ hō a mortali culpa ⁊ partim a pēa ī futuro ſoluēda: ⁊ qñꝙ a tota: niſi īquā tales pene toti⁹ hoīs pceſſerint aīa poſt mortē purga
Geñ. iij. biṫ penis inferni. Et hoc inſinuat ſcriptura. Geñ. iij. allegorice ſm doctores. Vbi diciṫ ꝙ poſt lapſū hoīs inter hoīem ⁊ paradiſū flāma poſita eſt. Quo allegorice inſinuat ꝙ poſt lapſū generis humani nemo puenire pōt ad celeſtē paradiſū niſi tranſeat p ignem. Et hoc vel tribulatiōis in pñti vita ſuſtinēde: vel p igneꝫ purgatiōis poſt mortē ſi penas quas hic peccādo meruit: ſufficiēter ī hac vita non ſoluit. Vel vt dicit Tho.
Thom. ī. iiij. di. xlvij. q. vj. ar. iij. purgabiṫ vtroꝙ igne. ſ. tribulatiōis ⁊ purgatorij reſpectu. ſ. bonoꝝ q in die iudicij viuēt in qb⁹ aliqd purgādū repieṫ: tales. n. vtroꝙ igne ſubito purgabunṫ. Prīo igne tribulationis. ſ. terroꝝ ⁊ perſecutionū precedētiū iudiciū. Scdo igne purgatorij cui⁹ locūꝯtenebit tūc ignis ꝯflagratiōis: q quātū ad virtutē nālē ipſius ſiliter aget in bonos ⁊ malos: q viui reperienṫ vtroꝝꝙ corpa in cinerē reſoluēdo. Inquātū vero aget vt inſtrumētū diuie iuſticie diuerſimode aget ī diuerſos quātū ad ſenſū pene. Nā mali p actionē ignis in cinerē reſoluenṫ ⁊ cruciabunṫ boni in qb⁹ nihil purgandū erit: reſoluenṫ in cinereꝫ: ſed nullū oio dolorē ex igne ſentient: ſicut nec pueri in
Danie. iij. camio. Daniel. iij. Boni aūt in qbus aliquid purgādū repērieṫ: reſoluenṫ ſimplr in cinerē: ſed ſentiēt cruciatū doloris ex illo igne plus vel min⁹ ꝓ meritoꝝ diuerſitate. Et qꝛ hāc penā iſti boni nōdū plene purgati voluntarie ſuſtinebūt adhuc viuētes: iō veloci⁹ purgabūtur ꝙ̄ ſi illā ſuſtinuiſſent in purgatorio: pena. n. in hac

vita volũtarie ſuſcepta multo plus purgat ꝛ citiꝰ q̄ꝫ pena poſt mortẽ inflicta: ſicut pꝫ in pena breui martyꝝ: in qbꝰ ſi qd purgãdũ mortis tpe repit̃: ſubito paſſionis falce tollit̃: vt dic̃ Aug. Ex quo ſequit̃ ꝙ illud apl̃i prīe Cor. iij. Si cuiꝰ opus arſerit detrimẽtũ patiet̃: ipe aũt ſaluus erit: ſic tñ quaſi per ignẽ. intelligi poſſe de igne tribulationis in hac nobis vita adhibito: vel de igne purgatorio poſt hãc vitã ordinato: vel de vtroqꝫ igne in die iudicij a bonis tunc purgãdis ſuſtinendo. Ex qbꝰ ſequit̃ ꝙ purgatoria tria ſunt. Primum in hoc mũdo: quo purgant̃ hoĩes igne tribulatõis. Scḋꝫ ſub terra in quo purgant̃ aĩe hoĩm in charitate mortuoꝝ qui in prio purgatorio ſufficiẽter purgati nõ fuerunt. Et tertiũ erit ſup terrã reſpectu bonoꝝ purgandoruꝫ in die iudicij. Hec Tho. vbi ſupra. Et Hen. ſuper Geñ. Apl̃s. Tria ſunt purgatoria. Primum Secũdum Tertium.

VNDECIMA Queſtiũcula eſt. Si aĩe mortuorũ i purgatorio ſubleuent̃ ꝛ recipiãt ꝯſolatione ex opibꝰ viuoꝝ fideliũ. Ad quã vr̃ prio rñdẽdũ negatiue. Prio ſic. Lex. n. Moyſi quo ad charitatẽ ꝛ dilectionẽ prioꝝ nõ ẽ inferior lege xp̄i. Erat. n. dilectio primi in p̄cepto ſicut ꝛ nobis vt patet de ipſis in Deutero. vj. ꝛ de nobis. Mat. xxij. Sed lex Moyſi non conabat̃ ſubleuare orõibꝰ ꝛ elemoſinis: ꝛ ſacrificijs miſerias aiaꝝ q̄ tũc erãt i purgatorio: ġ nec nos illud facere debemꝰ. Itẽ ſcḋo dicit pħũs prio ethicoꝝ: ꝙ cõicatio ciuiliũ opeꝝ eẽ nõ põt iter viuos ꝛ mortuos. Itẽ tertio Diony. de eccle. ierarchia. c. vltio dicit. Si. n. retributiones recipiat vnuſqſqꝫ a diuia iuſticia coꝝ q̄ in pñti vita bonoꝝ ꝛ maloꝝ pgit: finiũt aũt ẜm hãc vitã ꝓprias opationes qui dormiũt: qũo per quãdã ſummus ſacerdos operationẽ in alterã requiẽ tranſuehet vltra dignitatẽ eius. Hec ille. Itẽ quarto Valdẽſes dicunt ꝙ nec viuoꝝ opibus mortui: nec btõꝝ orõnibus viui in aliquo iuuari pñt. Dicũt. n. ꝙ mãdatum de dilectiõe primi in vita pñti terminat̃: ꝛ hec fuit opio Vi- Queſtio Rñſio. Philo. Diony. Valdẽſiuꝫ opi.

Opinio vigilātitij. gilātitij: ꝯ quē ō hoc ſcribit btūs Hiero. vt ōſ. Sed iꝯ riū ē vſus eccl'ie militātis. Orātis ꝑ ōfunctis ⁊ pia opa fideliū ꝑ mortuis recipiētis q̄ errare nō pōt a ſpūſctō

August. edocta: nec mēdaciter iccedere. Nā vt dicit Aug. ad Hiero. ⁊ habeť. di. xc. c. Si ad ſcripturas. Si ad ſcripturas ſctās admiſſa fuerūt officioſa mēdacia: qd i eis remanebit auctoritatis: quaſi dicat nihil. R ñdeo dicēdū ꝙ aie mortuoꝝ i purgatorio ſubleuari pñt opib⁹ pijs viuētiū. Et viui ꝑ defunctis ꝑ opa deo accepta ſatiſſacere pñt: ⁊ penā ſatiſfactoriā ꝑ eis explere. Et ꝓbať hec ꝯcluſio dupľr. Primo ex pte viuētiū. Scdō ex pte ōfunctoꝝ. Prio ꝓpter charitatis vnionē. Nā charitas myſtici corpis nunq̄ excedit. prie Cor. xiij. Sed viui vniūtur mortuis i charitate: ⁊ ecōuerſo: ergo ꝑ viuos mortui iuuari pñt. Itē ꝑ viuoꝝ ad eos directā intētionem. Mortui. n. in memorijs hoim viuūt: ⁊ iō intētio viuētiū ad eos dirigi pōt: nō tñ vt dicit Tho. i. iiij. di. xlv. Si mortuis ſuffragia viuoꝝ valeť credēda ſunt: vt ſtatus eoꝝ muteť ō miſeria i felicitatē ⁊ ecōuerſo ſ3 valēt ad diminutionē pene vel aliqd hmōi qō mortui ſtatū

Ap'ls ad Gala. vj. nō trāſmutāt. Hec ille. Itē dicit ap'ls ad Gala. vj. Alter alterius onera portate. Sed onera q̄ ſunt marie portāda ſunt onera ſpūalia alteri⁹ vite: ergo videť ꝙ viui penitētias ꝑ illis ſuſcipe pñt ⁊ ſatiſfacere. Itē ꝓbať ide3 ꝑ ſimile in naturalibus. Videmus enim in aliquo corpore aialis ꝙ vnu3 mēbrū ſe exponit vt ſuſtineat leſionē alterí⁹: ſicut p3 ꝙ brachiu3 ſe ꝑ capite exponit. Si ergo in corpe myſtico ē cōnexio per aſſimilatione3 ad corpus nāle: videť ꝙ vnū mēbrū onus alterius portare poſſit ⁊ illud in ſe ſuſcipere. Itē videmus in hūanis actib⁹ ꝙ nihil refert apud creditorē vtru3 principalis debitor an alter loco eius reddat debitū creditori. Cū ergo multo benignior ſit deus in pcipienda ſolutōe q̄ homo terrenus: vř ꝙ ipſe ſit ꝯtentus ⁊ ſibi ſufficiat ſi alius ꝑ eo ſatiſfaciat. Itē charitas magis apud deum

pōt q̄ apud hoīes. Sed vn⁹ pōt apud hoīes amore alterius debitū ſoluere: ergo multo magis hoc in diuio iudicio fieri pōt: dūmodo pro quo fiūt ⁊ q faciūt ſint in charitate: vt eoꝝ opa in charitate poſſint. Scđo ꝓbaẗ ſupior ↄcl'o ex pte eē defunctoꝝ. Nā mortui poſt hāc vitā remanēt tanq̄ mēbra ↄiūcta eccl'ie militātis viuoꝝ ex colligātia ⁊ ↄnexiōe charitatis que poſt mortem remanet in aīab⁹ decedētiū: ⁊ iō recipe pñt ↄſolationem ex opib⁹ viuoꝝ. Itē recipe pñt ſuffragia viuoꝝ. Prio q̄ ibi penas luūt ſolū ꝑ pctis hic ↄ̄etis. Scđo q̄ adhuc in via ſunt caractere xp̄i ſignati. Tū tertio q̄ cōicāt cū viuis fidelibus in fide: in charitate ⁊ in ſpe. Tum quarto q̄ relinquūt īter viuos ꝓles: parētes: amicos: qb⁹ reliquerūt bona que ipſi viui acqſierūt: que morientes pro ſalute diſtribui fidelib⁹ mādauerūt ꝑpter que bñficia viui remanēt mortuis obligati: taliṫ q̄ ſi poſt deceſſuꝫ ab hac vita incidāt vbicūq̄ miſeriā penalē: viui ipſos mortuos iuuare tenerent. Et hoc rō dictat: charitas habꝫ: ⁊ iuſticia expoſcit. Ratio inquā dictat vt ille qui ab alijs bñficia recepit: bñfactorib⁹ ſuis ingratus eſſe nō debeat: ſꝫ repēdere vices ⁊ ipſos nūq̄ relinquere: vbicūq̄ vel vndecūq̄ ſtatū miſerie inciderint. Iuſticia expoſcit. Nā viui quo introierūt in labores mortuorū ⁊ poſſidēt: iuſtū eſt vt in neceſſitate eis ſubueniāt: ⁊ pie eis ſuffragenẗ. Itē latitudo charitatis hoc ideꝫ iubet. Eſt enī charitas ſic latū dominiū: q̄ nulla diſtātia locoꝝ: nec varietas: aut diſparitas ſtatuuꝫ illi obſtare pōt: quin ſe extēdat in oēs. Vnde ſi charitas beatorū: qui a nobis longiſſimi ſunt: ⁊ diſparitate ſtatus: ⁊ elōgatione ſitus: extēdit ſe ad cōpatiēdū miſerijs viuoꝝ: q̄uo viuoꝝ charitas ſe nō extēderet ad miſerias mortuoꝝ. Qui ſtatib⁹ viuoꝝ longe: ꝓpinquiores ⁊ ſimiliores ſunt? Nunc ponēde ſunt aliq̄ auctoritates: qbus etiam oſtenditur animas defunctorum in purgatorio: fidelium viuorum: precibus ⁊ ſuffragijs poſſe ſub-

leuari. Et pꝛio Damaſ. in quodā ſermõe de ſuffragijs
Damaſ. mortuoꝝ dicit ſic. Myſteriū inqt ꝯſcij diſcipuli ſalua
toris & ſacri apl'i in tremendis ꝛ viuificis miſterijs me
Auguſti. moriā fieri eoꝝ q' fidelr̄ dormierat ſanxerūt. Et Aug. i
lib. de cura agēda ꝑ mortuis ait. Nō parue ingt ē vni
uerſe eccleſie ꝙ in hac ꝯſuetudie claret auctoritas: vt
ꝓcib⁹ ſacerdotis ꝙ dño deo ad ei⁹ altare funduntꝰ: locū
Grego. ſuū hēat ēt cōmēdatio mortuoꝝ. Et Greg. ꝛ ponitꝰ i. c.
aie defunctoꝝ. xiij. q. ij. dicit. Aie defunctoꝝ quattuor
Ad pꝛimū modis ſoluuntꝰ: aut oblatiōib⁹ ſacerdotū: aut ꝓcib⁹ ſan
ctoꝝ: aut charoꝝ elemoſynis vel ieiunio cognatorum.
Hec ille. Poſtremo ad argumēta in oppoſitū rńdeatꝰ.
Ad pꝛimū rńdetꝰ negādo ꝓpoſita. Nā ēt in lege Moy
ſi conabantꝰ antiq oꝛonib⁹ elemoſynis ꝛ ſacrificijs mi
ſerias aiaꝝ i purgatorio exiſtētiū ſubleuaꝛ. Nam Iudas
machabeus. ij. Macha. xij. miſit hieroſolimā duode
cim millia drachmas argēti eas offerri ibi ꝑ pctis mor
tuoꝝ. Verꝰ ē tñ ꝙ ipſi veteris legis nō ita intenſe roga
bāt ꝑ mortuis ſicut nos. Rō eſt: qꝛ nōdū venerat lex plē
tudis charitatꝭ q̄lis ē lex xp̄i ꝙ ſicut iter viuos ſe extendit
ēt ad inimicos. Ita neceſſe ē ꝙ ſe extēdat ad mortuos i
purgatorio detētos in penis ꝑ pctis hic cōmiſſis. ꝛ ita
abūdat iuſticia xp̄ianoꝝ pluſq̄ ſcribaꝝ ꝛ phariſeorum.
Math. v. Ad ſcōm dꝛ ꝙ lꝫ iter viuos ꝛ mortuos nō poſ
Ad ſcōm. ſit cōicatio ciuiliū opeꝝ corpaliū: tñ opeꝝ ſpūaliū cōi
catio ꝙ ē ꝑ charitatē ad deū: cui mortuoꝝ ſpūs viuūt:
pōt iter eos eſſe. Ad tertiū Dionyſij rńdetꝰ ꝙ ꝟba illa
q̄ſi argumētatiue pōit. Cui argumētatiōi rńdet Th.
Rńſio bti ꝙ opatio alicui⁹ duplr̄ alteri pōt valeꝛ. ſ. aut ꝑ modū
Th. ad ter meriti: aut ꝑ modū ſuffragij. Pꝛio mō nullius opatio
tium. alteri valē ꝓt ad ſtatū glīe ꝯſequēdū. Sors. n. glīe red
Operatio ditꝰ ſꝫ mēſurā accipiētis: ꝛ ꝑ ꝯñs nulli daꝛ vita eterna
alicui⁹ al ꝑ meritis alteri⁹. Vnde hi q in purgatorio ſunt iā ad
teri valeꝛ vitā eternā diſpoſiti ſūt: ꝛ illā ꝑ merita ꝓpꝛia merue
pōt duplr̄ runt. Licet aliquo modo propter ſuorum peccatorum

ſatiſfactionem

ſatiſfactionẽ ad illã aſcẽdere differãt. Et iõ per modũ ſuffragij ꝙtũ ad hãc retardationẽ ꝑ viã itercesſionis ⁊ orõnis mortui a viuis adiuuari pñt. Et rõ ẽ qꝛ orõnis ipetratio ad dei ſummã liberalitatẽ ⁊ libertatẽ ptinet. Ideoqꝫ ad oia illa ſe extẽdere põt: que ſubdunt̃ diuine ordinate ptãti. Tho. in. iiij. di. xlv. Ad quartũ rñdet̃ ꝙ erroꝛ valdẽſiũ cũ plene charitati ⁊ pſecte regioni chriſtiane ſit ꝯri⁹ dãnat̃. Primo aucte xpiani ppl'i q̃ oĩ ppl'o mũdi legalioꝛ eſt ⁊ ꝑſtãtioꝛ: ⁊ ad alios populos ſe hñs tanꝙ lux ad tenebras: ⁊ aurũ ad ſcoriã: ⁊ vinũ ad feces. Nã ei⁹ cler⁹ ĩ oĩ ſcĩa ⁊ doctrina ꝑclar⁹ in mũdo tãꝙ lucifer effulſit ⁊ fulget: ⁊ ei⁹ ſcti doctores: q a ſeculo fuerũt ꝟitate ⁊ ſctitate laudati: orare ꝓ mortuis ſuadent. Et ipſi dñ in humanis eẽnt ꝓ mortuis ſacrificabãt. Et qd dicũt ꝙ pceptũ de dilectiõe ꝓximi hic terminatur: mẽtiunt̃. Nã dic̃ Aug. in lib. de doctria xpiana ꝙ pceptũ de dilectiõe dei ⁊ ꝓximi in via icipit ⁊ in pr̃ia pſici tur: vbi oẽs vires ⁊ mot⁹ aĩe ſemꝑ actu ⁊ habitu in dei ⁊ ꝓximi dilectiõe ferũt̃. Ad illõ aũt vigilãtij rñdet Hierony. in ep̃la ꝯ eũ ſic dicẽs. Dicis in libello tuo ꝙ dũ viuim⁹ orare mutuo ꝓ nobis poſſum⁹: poſtq̃ꝫ aũt mortui fuerim⁹ nulli⁹ ſit ꝓ alio exaudiẽda orõ: pſertim cũ martyres vltionẽ ſui ſanguinis obſecrãtes ipetrare nequerit. Si apl'i ⁊ martyres adhuc ĩ corpib⁹ ꝯſtituti poſſunt orare ꝓ ceteris qñ ꝓ ſe adhuc debẽt eẽ ſoliciti: q̃ꝫto magis poſt coronas ⁊ triumphos: Vn⁹ hõ. Moyſes ſexcẽtis milib⁹ armoꝝ ĩpetrat a deo veniã. Et Stephanus imitatoꝛ dñi ⁊ prim⁹ martyr in xp̃o veniã pſecutoribus deprecat̃. Et poſtꝙ cũ xp̃o eẽ ceperũt: min⁹ valehũt ⁊c̃. Hec Hẽric⁹ de Aſſia ſup Geneſim: ⁊ dñs Io. de turre Cre. ſuper de pe. di. j. c. his auctoritatibus.

Ad q̃rtum

Improbatio erroꝛis valdẽſiũ.

Auguſt.

Hieronymi ad opi nionẽ vigilãtij rñſio.

Queſtio.

QVODEGIMA QVESTIVNCVLA EST. An papa poſſit ex plenitudine clauis iuriſditionis relaxare ꝑ indulgẽtias in totũ vel in partem penarum coꝝ qui de facto ſunt in purgatorio.

Ad quā vr̄ p̄rio r̄ndēdū negatiue: ꝛ p̄rio ſic. Nā null⁹ pōt indulgētiā facere niſi ei quē pōt iudicare: ſicut dr̄ de pe. ꝛ remiſ. c. qḋ aūt. Nullus. n. pōt iudicare niſi eū q eſt de foro ſuo. Sed illi q ſunt defuncti. nō ſunt d̄ foro eccleſie: ergo nō pōt papa in eis. Et p ↄn̄s papa nō hʒ poteſtatē ꝑ illo aiaꝝ ſtatu ſoluēdi in toto vel in pte obligationē ad penā purgatorij. Itē dr̄. xxiiij. q. ij. Legaſ. ꝛ infra. §. his auctoritatib⁹. viuētes nō mortuos

Mat. xvj. ſoluere poſſum⁹ aut ligaſ. ꝛ Mat. xvj. Quodcūqꝫ ligaueris ſup terrā erit ligatū ꝛ in celis: ꝛ quodcūqꝫ ſolueris ſup terrā erit ſolutū ꝛ in celis. Sed aīe ↄ̄poſitis corporib⁹ ſtatim deſinūt eſſe ſup terram ꝛ de foro eccleſie militātis: ergo papa ſup illas poteſtatē nō hʒ. In ↄ̄riū eſt practica Romani pōtificis q nō eſt credēdus in hac pte velle illudere fideles: dādo indulgētias ꝑ d̄functis quā nō poſſet dare. Rn̄deo ad hanc qōnē ſub duabus ↄcluſionibus iuxta duas opiniones. ſ. aliquoꝝ theologoꝝ: ꝛ quorūdā canoniſtaꝝ in hac materia ↄtraria ſententiū. Nā theologi vere oēs cuʒ quibus etiam cōueniunt aliq canoniſte tenēt affirmatiue ꝙ indulgentie

Rn̄ſio qd queſitū per duas opiones. pōtificū valēt: non mō viuis: ſed ēt defunctis i purgatorio. Que ↄcluſio ꝑbatur ſic. Iuxta magiſtrum Alexan. de Ales. ꝛ dn̄m Bonauen. in. iiij. Pater miſericordiaꝝ deus oibus ꝓuidet ſm ordinatiſſimam diſpōnē

Opio theologorum. ꝛ miſericordiſſimam ſuā pietatem. Sed recta ordinatio charitatis que exigit vt vnus poſſit ab alio adiuuari

Probatio eiuſdem. hoc maxie exigitur circa eū qui ſe iuuare nō poteſt. Si ergo hominibus in hoc ſeculo qui indigent auxilio ꝓuidit deus auxilium p indulgētiam eccleſie conferēdum. Cū etiā illi de purgatorio indigeant auxilio ꝛ ſe

Indulgentia duplr̄ poteſt alicui ꝓdeſſe iuuari non poſſunt. videtur ꝙ indulgentie eis ꝓdeſſe maxime poſſint. Pro cuius concluſionis declaratione eſt notandum cum ſancto Tho. in. iiij di. xlv. ꝙ indulgentia duplr̄ alicui prodeſſe poteſt. vno modo princi

Primo. palr̄. Alio modo ſecūdario. Principalr̄ qdem ꝓdeſt ei

qui indulgētiā accepit. ſ. qui facit hoc p̄ro quo datur: ſcʒ vt qui viſitat limina ap̄loꝝ: vel aliq̄d hmōi. Vñ cū mortui nō poſſint p̱ ſe aliq̄d iſtoꝝ facere: directe eis indulgētie valere nō poſſunt. Secūdario aūt ꝛ indirecte ꝓſunt ei p̄ro quo aliq̄d facit illud q̄d eſt indulgētie cauſa q̄d q̄ñqʒ ꝯtingere pōt: q̄ñq꞉ aūt nō ꝯtingit ſcōm diuerſaʒ indulgētiā. Si eniʒ ſit talis indulgentie forma. Quicūqʒ facit hoc vel illud: habebit tm̄ de indulgētia Ille q̄ hoc facit nō pōt fructū indulgētie in aliū trāſferre: q̄a eius nō eſt applicare ad aliquē intētionē eccl'ie p̱ quā cōicant̄ cōia ſuffragia ex q̄bus indulgētie valent. Si aūt idulgētia ſub hac forma fiat. Quicūq꞉ facit hoc vel illō p̄ro ſe vel patre ſuo: vel quocūq꞉ alio ſibi adiūcto in purgatorio detento habebit tm̄ de indulgentia. Talis habebit indulgētiā nō ſolū p̄ro ſe viuo: ſʒ ēt p̄ro mortuo: nō enim eſt aliqua ratio quare ēt pōtifex non poſſet trāſferre merita cōia quibus indulgētie innitun tur in viuos ꝛ nō in mortuos. Hec Tho. Ex q̄bus v̄bis manifeſte pʒ q̄ indirecte modo p̄dicto indulgētie p̄rodeſſe poſſunt exiſtentibus in purgatorio ſi forma indulgentie ex intentione dantis hoc contineat. Et dicit̄ notanter ex intentione dantis: quoniaʒ vt dicit dominus Petrus de palude. Quidā dicūt q̄ ſolū ex ſola itētione facientis id p̄ro quo indulgētia data eſt poſſit transferri indulgentia in illuʒ qui eſt in purgatorio. Quod nō eſt verum niſi forma concedentis hoc contineat: quoniam ſicut indulgentia nō extenditur vltra quantitatē non expreſſam. Ita nec ſic perſonā transgreditur. Intētio ergo diſpēſantis hoc facit: q̄ꝛ ſicut bona viuoꝛuʒ eis cōmunicātur: ſic ꝛ theſaurus mortuoꝝ. Idē tenet dñs Archidiaconus qui ſuper. xxiiij. q. ij. c. j. tenet cōtra textum: q̄ papa poteſt ſub terra quantum ad eccleſiā militantem. Diſpenſans autē indulgentias defunctis: vt dicit dñs Innocētius papa in. c. quod autem: de pe. ꝛ remiſ. Eſt ſolus papa. Et iſti theologi reſpondent ar

Secundo

Petrus de palude.

Opinio domini Archidiaconi.

Innocen.

gumentis canoniſtaꝝ in fronte queſtiuncule factis. Et pͥo ad pͥmū ſic: ꝙ q ſunt in purgatoꝛio ſunt aliquo mō ſup terrā. Nā purgatoꝛiū eſt quodāmō via ꝛ quodāmō terminꝰ. Terminꝰ qdē quātū ad cōfirmationē: qꝛ peccarē āplius nō pñt. Sed ꝙtū ad emēdationē qua emēdanē: ſunt in via ꝛ in trāſitu ad patriā: vt dīc magiſter Alexāder de Ales. Ad ſcōm dōm ꝙ pōtifex directe ꝛ pͥncipalr̄ nō pōt in exiſtētibꝰ in purgatoꝛio. Sed bñ ſecūdario ꝛ indirecte vt dcm̄ eſt. Ad tertiū dōm ƀꝫ Albertū ſup Mat. decioquinto ꝙ exiſtētes in purgatoꝛio ſunt ƀꝫ aliqd ſup terrā: qꝛ. ſ. meruerūt dū viuerēt ꝙ eis ēt poſt moꝛtē. ad velocioꝛē liberationē poſſent indulgētie valere. Eſt alia opīo famoſa quoꝛūdā canoniſtaꝝ cū qbuſdā ēt theologis dicentiū. ꝙ indulgentie pontificū nō valēt in purgatoꝛio defunctis. Nā dicunt ꝙ lꝫ poteſtas vicariȷ xp̄i magna ſit ꝛ imēſa: nō tñ infinita: ſed finita: ſe ſolū extēdēs ad foꝛū eccleſie militantis. Et iō cū moꝛtui deſiuerit eſſe de foꝛo eccleſie militātis: ꝑpterea ꝯcludūt tāꝗ̄ ꝟiſimilius ꝙ papa penas eoꝝ ī purgatoꝛio oꝛdinaria ꝑtāte in totū vel in ꝑte mitigare nō poſſit: ſed ſolū vt ceteri fideles hoc īpetrare pōt: ꝑcibus ꝛ meritis ſancte vite. Et ꝓbāt hanc ꝯclōnē pluribꝰ rōnibus. Pͥo ſic. Nullus a ſuo nō iudice ligari pōt: extra de pe. ꝛ remiſ. c. qō aūt. Sed papa nō eſt iudex dſunctoꝝ. xxiiȷ. q. ȷ. quodcūꝙ ligaueris ergo. Itē ſcdo ſic. Par in parē īperiū habeṝ nō pōt: extra d̄ elec. c. inotuit: ergo a foꝛtioꝛi nec minoꝛ in maioꝛē. Sed papa eſt minoꝛ deo: lꝫ in terris ſit deum repꝛeſentās: extra de trāſla. c. inter coꝛpoꝛalia. ꝛ in. c. quāto. Sꝫ deus in purgatoꝛio cuilibet anime penā taxauit Apo. xviȷ. Quantū gloꝛificauit ſe ꝛ ī delitijs fuit: tm̄ date illi toꝛmentū ꝛ luctū: ergo per papā deo inferioꝛē talis non poteſt a ſnīa dei reuocari. Et ꝯfirmaṝ ſic. Naꝫ papa eſt xp̄i vicarius: vt in. d. c. quāto. habeṝ. ꝛ in cle. paſtoꝛalr̄. in ſi. de re iudi. Sꝫ vicarꝰ nō pōt infrigere legē dn̄i ſui.

Alexāder de Ales.

Alia opio aliquoꝛuꝫ canoniſtarum

Probatio multiplex ꝯcluſiōis. Pͥma rō pꝛobatiua ꝯcluſiōis. Secun.

Apoc. 18.

nec ↄtra eius ſtatutũ venire: vt alle. dñi iuriſte in. l. ſi boiem. ff. mã. ⁊. l. formã. C. de offi. pfe. pto. orien tis. ⁊ noiatur in. c. ij. ⁊. c. de ijs. de maio. ⁊ obe. lib. vj. ergo nõ poterit facere ꝯ ſtatutũ dei taxãtis penã i pur gatorio. Itẽ agũt ſic illi g qd indulgẽtie ſonãt: facerẽ nõ pñt indulgentias nec ↄſequunẽ. Sed mortui id facere nõ pñt: q2 dr in bullis. Vere penitẽtib⁹ ⁊ ↄfeſſis: quod mortui facere nõ pñt: ſicut nec alia ſacra recipere. g. Itẽ indulgẽtia acqrit per modũ meriti. Mortui autẽ ſunt extra ſtatũ merendi: ergo. Corroborãt etiaʒ hãc ſuaʒ opionem tribus argumẽtis in fronte huius que ſtiuncule factis. Hanc opinionẽ defendit domin⁹ Frã ciſcus Maronis ordinis minoꝝ in lectura ſuper decre tales. Et dominus Hẽricus de Aſſia theutonicus ma giſter Pariſienſis: ordinis predicatoꝝ in lectura ſuper Geñ. He ſunt due opiniones famoſe: q̃ cũ adinuicẽ ad uerſenẽ: ⁊ iuriſdictionẽ ſiue auctoritatẽ põtificũ vt cũ ꝙ infirmẽt ⁊ debilitẽt. Fideleſqꝫ a ſuffragijs mortuo rũ retardẽt. Idcirco ne ex ꝑplexiõe ⁊ dubietate earũ: qs ptãtẽ põtificis breuiet: ⁊ coartet: ⁊ a ſuffragijs mor tuoꝝ fideles declinẽt. Iõ aſpirãte deo ſubq̃ dã theolo goꝝ ⁊ iuriſtaꝝ diſtinctiõe ſaluo ſemꝑ catholico ⁊ me liori iudicio prio theologos ⁊ iuriſtas cõciliabo: dein de quomõ vnaqueqꝫ eaꝝ opinionũ veꝝ dicat: nec põ tifici aut defunctoꝝ ſuffragijs aduerſeẽ ſubnectã. Ex quibus poſtremo poterunt ſolutiones rationũ vtriuſ ꝙ ptis elici ⁊ haberi. Pro quo ſciendũ ⁊ diligenter no tandũ ꝙ dñs Bonauẽtura in. iiij. diſtinctõe. xx. Et dñs Alexan. de Ales in ſumma. Dicunt ꝙ indulgentia põt dupliciter ↄſiderari. Vno mõ ꝑ modũ ſuffragij ⁊ adiu torij. Alio mõ ꝑ modũ iudicij. Si prio mõ ↄſiderenẽ in dulgẽtie: dicũt ꝙ cum aie in purgatorio exiſtentes ra tione charitatis in qua ſunt: idonee reperianẽ ⁊ diſpo ſite ad recipiẽdum beneficia ſpũalia. Ideo ſi quis pro animab⁹ ſuorum defunctorum indulgentias accipiat

Frãciſcus maronis. Henricus de Aſſia.

Bonauen tura Alex ander de Ales. Indulgentia põt conſi derari du pliciter.

Pꝛio mō. ⁊ dicat. Dulciſſime ieſu: ꝑ meritū qđ habere in hac ecclesia: eā viſitādo: rogo te per tuā miſericoꝛdiā tribue aie pꝛis mei: vel fratris vel vxoꝛis vel filij ⁊c. ad coꝛū ſuffragiū ⁊ auxiliū. Nihil obſtat deū piiſſimū hāc gr̃az oꝛāti: ſi ſit in gr̃a cōcedere. Si ex indulto pōtificis ſic indulgētie date fuerūt. Si aūt indulgētia ꝯſideret̃ ꝑ modū iudicij qđ ꝓpꝛie eſt de rōne indulgētie: cū indulgentia ſic ſumpta dicat aliquā cōmutationē in penā volūtarie aſſumptā. qđ defunctis ꝯuenire nō pōt. Manifeſtū eſt ſic defunctis indulgentias nō valere: nec pꝛo eis accipi poſſe. Dñi ṽo canoniſtē ſic diſtinguūt: ꝙ quedā

Scđo mō. Canoniſtaruz diſtinctio. ſunt que nō depēdēt a iuriſdictione ſꝫ ab alio charitatiuo ſubſidio: vt oꝛatio: elemoſyne ſacrificiū: ⁊ hmōi: ⁊ oīa talia pñt ꝓficere defunctis. ſ. ꝑ modū ſuffragij ⁊ adiutoꝛij: ⁊ i hoc p̄t pōtifex: ⁊ ꝑ hoc faciūt oēs iſti text᷒. xxiij. q. ij. c. j. ⁊ xiij. q. ij. c. tēpus. ⁊. c. aie. ⁊ đ pe. d. vj. §. j. ⁊ di. vij. c. vltio ⁊ xxiij. q. iiij. c. hec aūt vita. Nō. n. eſt rō q̄re ecclia nō poſſit hmōi theſaurꝫ diſpēſare defūctis ꝑmarie cū adhuc ſint mēbꝛa coꝛpis myſtici ꝑ gratiā in qua ſūt. Faciūt ad hec notata in. c. a nobis. đ ſnia excōicatiōis ꝑ dñz Io. Andreā ſup ṽbo. ſup terrā. ⁊ notata ēt ꝑ eūdē in. c. qđ aūt. de pe. ⁊ remiſ. ſup ṽbo. nō ſuo iudice. Quedā ṽo ſunt depēdētia a foꝛo ⁊ iuriſdictione ſimplr̄: ſicut eſt ꝯceſſio idulgētiarꝫ: que dari nō pñt niſi ab oꝛdinarijs locoꝝ: vt a papa vl̄ legato de latere: archiepō: epō: vt pꝫ in. c. accedētib᷒. extra de exceſſib᷒ p̄latoꝝ. ⁊ iſta nō pñt ꝓdeſſe defūctis. ſ. ꝑ moduꝫ iudicij vt dcm̄ eſt. Ex iſtis g̃ diſtinctionib᷒ theologoꝛū ⁊ canoniſtarꝫ pꝫ iudicio meo quō ṽitatē habeāt vtreqꝫ opiones: ⁊ quēadmodū argumētis eaꝝ ſit reſpōdendū. Hec oīa collectiue ex dño Io. de tur. cre. ſup decretū vbi ſupꝛa. ⁊ Hērico de Aſſia ſup geñ. ⁊ ex alijs theologis ⁊ iuriſpontificibus.

Queſtio. TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si papa de plenitudine ſue iudiciarie poteſta-

tis poſſit ligare vel abſoluẽ exiſtẽtẽ in purgatorio. Ad quã primo vr̃ aliqbꝰ rñdẽdũ negatiue: ⁊ primo ſic. Nã papa illos põt abſoluẽ in qbꝰbꝫ iuriſdictiõẽꝫ: ſꝫ mortui nõ ſunt eiꝰ iuriſdictiõis ſm illud Mat. xvj. Quodcũqꝫ ligaueris ſup terrã. glo. ſup terrã inqt: nõ ſub terra: ḡ. Itẽ ſcd̃o arguũt ſic ex. c. cuꝫ medicinalis. de ſen. ex- com. lib. vj. Excõicatio dꝫ eſſe medicinalis: ſꝫ nõ põt eſſe medicinalis mortuis: ḡ mortuus nõ põt excõicari. Itẽ tertio ſic vt habet. xxiiij. q. ij. §. his auctoritatibus. Viuẽtes nõ mortuos ſoluẽ vel ligar̃ poſſumꝰ: ḡ. In oppoſitũ ẽ: q2 illi quoꝝ ſcripta hereſim ꝯtinẽt ⁊ heretici ⁊ ſciſmatici: ⁊ q hereticos inſtituũt hẽdes: ⁊ q ſe ipſos volũtarie occidũt poſt mortẽ ſũt excõicãdi. 24. q. ij. c. ſane. Rñdeo dõm ꝙ excõicatione ꝓprie dcã q̃ ẽ a qualibet licita cõione ⁊ legitio actu ſeparatio vt diffinitur. xj. q. iij. c. Ad mẽſaꝫ. §. euidẽter ſiue ꝓut dr̃ ſeparatio a cõione eccleſie quo ad fructuꝫ ⁊ ſuffragia eccleſie cõia ꝓut diffinit eã magr̃ ſniaꝝ i. iiij. di. 18. mortuus nõ põt excõicari: ⁊ ꝑ ꝯñs nec abſolui. Iſta ꝯclo pꝫ ex rationibꝰ factis in principio. Et ẽt cum excõicare ptineat ad poteſtatẽ iuriſdictionis. Nam excõicatio ſequit̃ iuriſdictionẽ: extra de electione. c. trãſmiſſa. Mortui autem deſiuerunt eſſe de iuriſdictione prelatoruꝫ eccleſie: igitur. Item omnes in purgatorio exiſtentes deceſſerunt in charitate hic acquiſita ſemꝑ in eadẽ ꝑſeueraturi: igit̃ licet non ſunt de foro eccleſie militantis tamẽ ſunt ꝯiuncti viuis indiſſolubiliter vinculo charitatis. ꝓpter qd̃ vinculum amplius a participatiõe ſuffragioꝝ cõmuni eccleſie excludi nõ poſſunt. nec a cetu fideliũ ſeparari: ergo ſequit̃ ꝙ loquendo ꝓprie de excõicatiõe nullus mortuus poteſt excommunicari. Si aũt excommunicatio accipiat̃ ꝓ denunciatiõe excõicationis: q2 denunciat̃ aliquis fuiſſe excommunicatus ne in eccleſia fiat oratio ꝓ eo nec ẽt habeat cum fidelibus ſepulturam cõem: bñ poteſt mortuus excõmu-

Argumentũ primũ.

Mat. xvj.

Argu. ij.

Argumentũ tertiũ.

Rñſio.

Quid excommunicatio proprie dcã.

Mortuus an poſſit excommunicari.

nicari. Et dignū eſt ꝙ fiat hoc. Pꝫ iſtud ꝑmo: q2 ſi ꝓba tur poſt mortē ꝙ aliqs fuerit hereticus: dignū eſt ꝙ a cōione eccl'ie denūciet ſepat⁹. Scdo indignū eſt ꝙ eccl'ia ꝓ tali oret ſicut ꝓ fideli. Ne ğ ꝑticeps videat orōnū fidelių̄ dignū eſt vt ꝑ ſnīaꝫ innoteſcat fidelib⁹ ꝓ tali non eē orādū. Ex ijs pꝫ error illoꝝ q̄ dicūt ꝙ ſi qs iuſta cauſa excōicatus in excōicatiōe moriat: ēt ſi final'r peniteat ⁊ in charitate moriat: nō vadit ad locū purgatorij cōmunē: ſꝫ eijcit ex cōitate eoꝝ in loca exteriora: nec ſentit ſuffragia eccl'ie donec ibi abſoluat: vbi iuſtis de cauſis excōicatus fuit. Et iō qn̄qꝫ diu poſt abſoluunt: quia vinculū excōicatiōis in hac vita iuſte ſuſceptū ſecuꝫ in purgatorio trahūt. Sed hoc pꝫ eē falſuꝫ. Nā ſi qs iuſte excōicatus fuit: ⁊ nō penituit in morte: cū excōicatio iuſta ꝑſupponat pctm̄ mortale: iſte dānabit. Si aūt final'r penituit: lꝫ nō cōſtet qd ſit de eo: nūq̄ tn̄ poſt excōicatiōnē incipiet carere in purgatorio ſuffragijs eccl'ie rōne charitatis ⁊ gr̄e in qua mortu⁹ eſt: vt in ca. a nobis a ſcdo. de ſnīa excōi. dꝫ. Sed petit ſi excōicatio poſt mortē a papa vel ꝑlatis eccl'ie nō priuet excōicatū a participatiōe ⁊ ꝯſortio fideliū: vel a ꝑticipatione ſuffragiorū. Ad quid ergo excōmunicant aliq poſt mortē? Rn̄det ꝙ tales excōicant in deteſtationē criminis ⁊ terrorē eorum qui ſupſunt viuoꝝ. Vnde quo ad hoc etiam talis excōicatio vtilis eſt ⁊ medicinalis: lꝫ nō illis in quos fertur: ſꝫ alijs q hac pena terrent ⁊ a malis retrahuntur. Itē ſi talis excōicatio nō hꝫ effectū in aīab⁹ mortuorū: hꝫ tn̄ in eoꝝ corporib⁹ que hic remāſerūt. Illa eniꝫ vi excōmunicationis ſepeliri nō debent in locis ſacris: ⁊ ſi ſepulta ibi ſint debent exhumari: vt in capi. ſacris de ſepulturis. Itē excōmnnicatio talis eſt publicatoria dānationis aliquoꝝ vt ſciat pro eis orādū nō eſſe ⁊ ſuffragia eccl'ie eis nō ꝓdeſſe. Sed petit ſcdo ſi excōicatus cōpleta pnīa oimoda caſu moriat morte ſubitanea anteq̄ȝ abſolueret: an ꝓhibeat ab ingreſſu eccl'ie triūphā

Margin notes: Queſtio (beside "ne charitatis…"); Rn̄ſio. (beside "Ad quid ergo…"); Queſtio (beside "dānationis aliquoꝝ…").

tis donec auctoritate ſuperioꝝ abſoluat ꝛ interim permaneat in purgatorio. Rñdet. Iudicet hoc ꝛ diffiniat quib⁹ iudicia dei patēt: que me latēt dicit Henricus de Aſſia. His viſis dōm eſt ad rōnes in oppoſitū ꝛ primo ad primā: ꝙ rō illa ꝑcedit de excōicatione ꝓprie dicta. Ad ſcōm rñdet ꝙ illud intelligit de excōmunicatione que fert in viuos: q de morte peccati poſſunt reſurgere ad ſtatū grē: nō de illa que fert in mortuos. Vnde ꝙ illi mortui excōmunicant nō eſt ꝙ illa excōicatio ſit illis pena vel medicina: ſed in deteſtationē criminis ꝛ ad terrorē alioꝝ qui hoc terribile iudiciū eccleſie vidētes: in ſimilia cadere per horreſcāt. Ad tertiū reſpondet: ꝙ intelligit etiā de excōmunicatione ꝓprie dicta. Hec Io. de turre Crem. ſuꝑ cauſa3. xxiiij. q. ij. c. qḋ aūt ꝛ dñs Henricus de Aſſia ſuper Geneſim. Rñſio Henrici de Aſſia. Ad argumenta. Rñſio Ad primū Ad ſcōm Ad tertiū

QVARTADECIMA QVESTIVNCVLA eſt. Si papa de genere plenitudinis ſue iudiciarie ptātis totū ſimul poſſit euacuare purgatoriū. Ad quē vr̄ primo rñdendū affirmatiue: ꝛ ſic. Nā papa in terris eſt vicarius xp̄i extra de tranſla. iter corpalia ꝛ ca. quāto. ergo facere pōt que ipſe facit. Sed xp̄s in reſurrectione deſcēdēs poſt victoriā ad purgatoriū ex ſingulari grā recōpenſans: reſiduū penarum purgādoꝝ in purgatorio reptoꝝ: abūdātia meritoru3 ſue. nouiter paſſionis purgatoriū euacuauit oēs aīas inde ſecū ad celos adducēdo. Sicut papa in die electionis vel coronationis oēs ſupplicationes ſignat. Et rex nouiter coronat⁹: vl' nouiter ciuitatē aliquā ingrediēs oēs captiuos liberat. Ergo ꝛ papa xp̄s in terris ſimile facere pōt. Et totū ſimul ſi voluerit euacuare purgatorium. Sed in ꝯtrū eſt qꝛ in indulgētijs reqrit cā conueniens indulgētias faciēdi: nulla aūt cā ꝯueniēs pōt interuenire vt papa euacuet ſimul totū purgatoriu3: vt dicit Tho. in. iiij. di. xlv. ergo. Reſpōdeo dōm ꝙ papa de genere plenitudinis ſue iudiciarie ptātis euacuare Queſtio Argumentū primū. Beatus Tho. Cōcluſio.

Probatio ꝯcluſionis p quadruplicem rationem. non pōt ſimul totū purgatoriū. Hec ꝯcluſio ,pbaē quadruplici rōne. Prio:qꝛ ſicut ex ſupradictis colligiē:indulgētia nō pōt ,pdeſſe defunctis exiſtētibꝰ in purgatorio directe ſꝫ indirecte inquātū p amicos pōt fieri pro eis id ,p quo eſt indulgētia ordinata:ſi tñ hoc hēat formā idulgētie. Claꝝ aūt eſt ꝙ nō oēs de purgatorio habēt hmōi amicos in hac vita ,p eis hoc iplere poſſint: ergo.

Pria ratio. Secunda ratio. Scda rō eſt:qꝛ ad hoc ꝙ indulgētie valeāt:reqritur cā ꝯueniēs indulgētias faciēdi:vt dicit Tho.i.iiij.di.xlv. Nulla aūt cā talis pōt iteruenire:ergo.ꝛc.

Tertia rō. Tertia rō eſt:qꝛ miniſter in diſpēſando dñm principalem dꝫ imitari. Nā aliter indiſcrete diſpēſando principalis dñs non approbaret diſpēſationē. Deus aūt p ſeipſuꝫ ſic miſeretᷣ ꝙ ſemp vult timeri ſua iuſticia:multo ergo fortiꝰ dei miniſter.i.papa dꝫ diſcrete ꝛ cū moderamine bona eccleſie ꝛ theſauꝝ eius diſpēſare. Vñ lꝫ bona tpalia poſſint a papa nō ſolū de iure diſpēſari:ſed etiā diſſipari de fcō:qñ aliter diceret ius diuinū eē faciendū. Bona tñ ſpūalia diſſipari non pñt:nec ꝓ diuinā acceptationē diſtribui.

Quarta ratio. Quarto:qꝛ qlibet miniſter modū eiꝰ cuius miniſteriū gerit:dꝫ imitari. Chriſtus aūt cuiꝰ vniuerſalis miniſter eſt ſummꝰ pōtifex:deſcēdēs ad purgatoriū nō eduxit inde oēs aīas:vt dicē Th.iij.par.q.xlv.ar.viij.ſed ſolū illas q̄ ſuū purgationis tps cōpleuerāt. Nā vt dicē Virtꝰ paſſiōis xpi nō habuit maiorē efficaciā in pricipio paſſionis ꝛ victorie ab iferis ꝙ̄ hēat nūc. Paſſio.n.eius non hꝫ tpalē virtuteꝫ ꝛ trāſitoriā ſed ſempiternā:ſm illud Hebre.x. Vna oblatione ꝯſummauit i ſempiternū ſanctificatos.

Ad heb.x. Sꝫ nūc ꝟtute paſſionis xpi nō liberanē a purgatorio niſi illi q tps purgationis expleuerūt. Ergo ꝛ tūc q tales erant ꝙ penā ꝛ tps purgationis non expreuiſſent:non fuerunt p xpm a purgatorio liberati.

Ad argumentum rñſio. Ad argumentū autē in oppoſitū qd eſt beati Vincētij ꝛ dñi Henrici d Aſſia dicit:ꝙ intelligaē xpm omnes liberaſſe a purga

torio de vigore miſericordie: nõ autẽ de vigore iuſtitie. Et ſic intellexerũt Vincẽtius ꝛ Hẽricus de Aſſia. Hec. s. Tho. vbi ſupra. ꝛ dñs Bonauentura in. iiij. diſtin. xx. ꝛ dñs Ioan. de tur. crema. ſuper decre. vbi ſupra.

Queſtio

QVINTADECIMA Queſtiũcula eſt. Si duo in purgatorio exiſtẽtes digni equali pẽa: vnꝰ altero inde poſſit citiꝰ liberari. Ad quã vꝫ primo rñdẽdũ negatiue: ꝛ primo ſic. Nã ꝙtũcũqꝫ merita in celo ꝛ inferno ſint inequalia: ſunt tñ ibidẽ premia ꝛ ſupplicia equaliter durãtia: ergo pari rõne vt videt̃: dꝫ eſſe in pena purgatorij. Sed in oppoſitũ eſt ſimilitudo apoſtoli qui dĩas venialiũ aſſignat per lignum ꝛ fenũ ꝛ ſtipulam: ſed cõſtat ꝙ lignũ diutius manet in igne q̃ꝫ fenũ: ꝛ ſtipula: ergo vnũ petm̃ veniale diutius punit̃ in purgatorio q̃ꝫ aliud ꝛ citius: ꝛ citius vno altero purgatur. Rñdeo dicendũ eſt ſub vna ꝯcluſione: ꝙ in igne purgatorij vnus citiꝰ vel tardus alio liberat̃. Hec ꝯcluſio ꝓbat̃ rõnibꝰ ꝛ auctoritate. Primo rõne inheſionis. Nã iuxta ſctm̃ Tho. Venialia q̃dã ſunt maioris adherẽtie ꝙ alia. ſcd̃m ꝙ affectus magis ad hec inclinat̃: ꝛ fortius in eis figit̃. Sed ea q̃ ſunt maioris adherentie tardius purgant̃: ergo in purgatorio tm̃ aliqui diutiꝰ torquent̃ ꝙtũ alij ẜm ꝙ affectus eoꝝ ad venialia fuerũt magis imerſi. Scd̃o rõne aggrauatiõis. Nã in foro penitẽtie rñdet grauior pena nõ ſolũ ꝙtũ ad intentionẽ: ſed etiã ꝙtũ ad durationẽ. vt pꝫ inſpiciẽti canones in q̃bus penitẽtie taxant̃ ẜm iudiciũ eccleſie rectũ: ſed iudiciũ eccleſie rectũ ꝯforme eſt cũ iudicio diuino: ergo ſimiliter erit apud iudiciũ diuinũ qd̃ q grauius offendit ꝛ diutius in culpa ꝑmanſit pẽa acerbiori punief ꝛ diuturniori. Tertio rõne obligationis ſic. Anima non eſt in purgatorio niſi ad ſoluendum debitum quod ex hac vita traxit: ſed quanto debitũ eſt minus vel maius: tanto citius vel tardius ſoluitur: ergo ſecũdum ꝙ anima in purgatorio maius vel minus de-

Argu.

Rñſio per vnaꝫ ꝯcluſionem.

Concluſionis.

Prima probatio.

Scd̃a ꝓbatio.

Tertia probatio.

bitū habet: tanto diutius vel citius purgatur ꝛ fertur in celū. Quarto rōne ſubiectiōis. Vnde magiſter ſniarum dicit in. iiij: ꝙ ille pro quo fiunt plura ſuffragia citius a pena purgatorij liberatꝰ. ꝛ hoc ſctūs Tho. allegat quolibeto. ij. q. vij. ar. ij. Scđo probatꝰ auctoritate ꝛ pūo Augu. in Encheridion qui dicit. Poſt hanc vitā incredibile nō eſt nōnullos fideles per ignē quedā purgari: quātoq; magis minuſue bōa pereūtia dilexerūt tanto tardius citiuſq; ſaluari: quaſi ſm ſuos amandi modos diutius vt lignū: vl̄ min⁹ vt fenū: vel minimū vt ſtipula ignē ſuſtinebūt. Rurſus. Qui grauiꝰ offendit dignū eſt vt puniatꝰ pena acerbiori: dilationeq; patrie longiori: diuina hoc iuſticia faciēte: que oībus decētiſſime reddit p̄mia meritoꝝ. Hec ille. Ad argumenta aūt dicitꝰ negādo ꝯſequētiā: ꝛ rō eſt qꝛ nō eſt ſimile. Nā vt īqt ſctūs Tho. in. iiij. Pctm̄ mortale cui debetꝰ ſuppliciuꝫ eternū: ꝛ charitas cui debetꝰ premiū paradiſi poſt hāc vitā imobiliter radicātur ī ſubiecto: ꝛ īō quātum ad dānatos ꝛ ſaluatos eadeꝫ diuturnitas eſt vtrobiq;: ſecus aūt eſt diſpoſitiōe pcti venialis: ꝓpter quā aīe puniūtꝰ in purgatorio: qꝛ iſta nec eſt in eis immobiliter radicata: nec equaliter adheret oībus: ꝛ iō a quibuſdā citius q̄ʒ ab alijs remouetꝰ. Iohā. de turre cremata. ſuper diſtin. xxv. decreti. c. qualis.

QVINTA Queſtio huius tertij capitis prime decadis eſt: de quarto receptaculo animarum: ſcilicet de limbo paruulorum: cum ſolo originali decedētiū. Circa quā ſex queſtiūcule ſoluētur: quaꝝ quelibet infra ſuo ordine enucleabitur.

PRIMA Queſtiuncula eſt. Quomodo differat limbus ſctōꝝ patrum: dictus ſinus Abrahe: a limbo pueroꝝ: Ad quā ſic rn̄detꝰ: ꝙ limbus pueroꝝ ꝛ limbus ſctōꝝ patrū differunt quātū ad quattuor. Primo quātuꝫ ad ſpem vite eterne: qꝛ pueris decedentibus cum pctō originali nō adeſt ſpes hē-

Quarta probatio. Magiſter ſniaruꝫ in iiij. Auguſt.

Rn̄ſio ad argumēta Thom.

Queſtio Rn̄ſio Quadruplex ē dr̄ia libi pueroruꝫ a limbo ſctōruꝫ

vite. Patrib⁹ aũt in qbus lumẽ fidei ⁊ grẽ reſulgebat: ſpes btẽ vite aderat. Scđo quãtũ ad crimẽ: qꝛ culpa in ſctis patrib⁹ erat expiata: ſm ꝙ erat infectiua pſone: remanebat tñ ipedimẽtũ ex pte nature: ꝓ qua plene nõ fuerat ſatiſfactũ: ⁊ in deo eis debebat̃ pena tpalis. Pueris aũt eſt ipedimentũ ex pte nature ⁊ pſone: ⁊ iõ eis debet̃ pena eternalis. Tertio qꝛ nomẽ libi pueroꝝ nunꝙ fuit trãſlatuȝ in aliud: ſed nomẽ limbi ſctõꝝ patrũ: vel ſinus Abꝛahe poſt moꝛtẽ xp̄i trãſlatũ fuit i nomẽ celi empyrei. Vñ nunc p̄ ſinũ Abꝛahe itelligit̃ poꝛtus ⁊ requies in celo ſctõꝝ. Quarto quãtũ ad loci ⁊ ſitus ꝯditionẽ ꝗuis. n. ꝓbabilr̃ credat̃ eundẽ locũ vtroꝛũqꝫ fuiſſe: tñ reges btõꝝ erat i ſupioꝛi pte ꝙ̄ limbus pueroꝝ. Nã vt dcm̃ eſt ſupꝛa. In cẽtro terre ſunt quattuoꝛ loca ſubalternati poſita. Prim⁹ eſt ſin⁹ ſiue libus patꝝ pfectoꝝ. Scđs purgatoꝛiũ: ſiue loc⁹ purgãdoꝝ. Tertius libus pueroꝝ. Poſtrem⁹ eſt infern⁹ dãnatoꝝ. De qb⁹ quattuoꝛ locis dr̃ in ſymbolo aploꝫ. Deſcẽdit. ſ. chꝛiſtus ad iferos vl̃ ad iferna in plurali. Eccl̃. xxiiij. Penetrabo oẽs inferioꝛes ptes terre ⁊ iſpiciã ſola(.ſ. potẽtia ⁊ virtute: vel aia humana) oẽs doꝛmiẽtes: in inferno ⁊ limbo paruuloꝝ. Nam nullus illoꝝ vidit diuinitatẽ. Viderunt. n. pomuȝ. i. animã chꝛiſti: ſed odorẽ pomi. i. diuinitatẽ eius nõ viderũt: tunc. n. fuiſſent beati. ⁊ ſequit̃. Et illuminabo oẽs ſperantes in dño. Pꝛio. ſ. in limbo ſctõꝝ patꝝ quos viſitauit aia: ⁊ diuinitate: ⁊ ſtati btõs fecit. Similr̃ in purgatoꝛio liberando oẽs vel aliquos: vt dcm̃ eſt: quos liberatos pſonaliter vidẽs: beatificauit: alios vero nõ. Hec Tho. in. iiij. di. xlvj. ⁊ beatus Vincentius in ſermonibus ſuis.

Margin: patrum. — Pꝛo differentia. — Secunda — Tertia. — Quarta. — Quatuoꝛ ſunt loca i cẽtro terr̃ ſubalter natim poſita. — Pꝛimus — Secundus — Tertius — Quartus — Eccleſia. xxiiij. — Queſtio

SECVNDA Queſtiuncula eſt. Qua pena puniunt̃ pueri in limbo: ſine baptiſmate cuȝ ſolo oꝛiginali defuncti. Ad quam ſic rñdetur: ꝙ pena conueniẽs pueroꝝ qꝛ cum ſolo pctõ oꝛiginali deceſſerunt in limbo: eſt ſubtractio grẽ: ⁊ p̄ ꝯñs carentia

Margin: Rñſio

Queſtio viſionis diuine ad quã hõ per grãꝫ ordinat̃. Sed forte
queres vtrũ pueri tales in limbo ſentiãt aliquẽ dolorẽ
Rñſio vel afflictionẽ interiorẽ ex carẽtia viſionis diuĩe? Reſpõ
det̃ ꝙ aliq ad hoc dicũt ꝙ tales pueri in limbo ex carẽ
tia viſionis dei nullã afflictionẽ iteriorẽ ſentiũt: ꝛ rõnẽ
aſſignãt: qꝛ vbi nulla eſt cognitio ꝛ cogitatio boni pro/
pter ſe facti: ibi nulla eſt afflictio: ſꝫ anime puerorꝫ cũ
ſolo originali decedẽtiũ ſunt in tãtis tenebris ignorã/
tie ꝯſtituti ꝙ neſciũt ſe ad beatitudinẽ factos: nec aliqd
Thom. de beatitudine cogitant: ideo nullã dicũt illos pati af/
flictionẽ. Sed iſta rõ (dicit Tho.) nõ valet. Primo qꝛ co
gnitio naturalis magis viget in aĩa ſeparata q̃ꝫ in aĩs
hic ꝯiũctis: ergo cũ in pueris illis nõ ſit pctm̃ ꝑſonale:
nõ debet̃ eis vt detrimẽtũ aliqd patiant̃ in naturalibꝰ:
ſcilꝫ in naturali cognitione. Itẽ ſcdꝫ hoc illi qui ſunt in
inferno eſſent melioris cognitionis quantũ ad intellm̃
q̃ꝫ pueri in limbo. Nã qui ſunt in inferno: nõ ſunt in te/
nebris ignorãtie naturaliũ: pueri aũt ſcdm̃ iſtos ſic: ꝛ
ita dãnati eẽnt melioris cognitionis ꝙ̃ pueri: qꝛ nullus
Auguſt. eſt: (vt Augu. dicit) qui nõ mallet dolorẽ pati cũ ſana
mente: ꝙ̃ gaudere inſanus. Et ideo aſſignat̃ alia ratio
quare pueri in limbo ex carẽtia viſiõis diuĩe nõ hẽant
interiorẽ dolorẽ vel afflictionẽ: que talis eſt: duplex co
gnitio de beatitudine põt hr̃i. ſ. naturalis ꝛ ſupnatura
lis. Aĩe aũt infãtiũ in limbo: cognitiõe qdẽ nãli non ca/
rent: que debet̃ aĩe ſeparate ſcdm̃ nãꝫ ſuã: imo auget̃
cognitio eorꝫ nãlis: cũ intrẽt modũ cognoſcẽdi intelle/
ctuũ ſeparatorꝫ: ꝛ ideo de deo ꝛ de creaturis magnaꝫ
ſniaꝫ hñt nãliter: ꝛ maiorẽ q̃ꝫ vnꝙ̃ aliqs phs in mũdo
habuerit. Cognoſcũt enĩꝫ naturalr̃ ſe ad beatitudineꝫ
factos: ꝛ ꝙ beatitudo ꝯſiſtit in adeptione perfecti boni
ſed nõ ꝙ tale bonũ ſit glĩa quã ſctĩ in celo poſſident. Id
aũt qd ꝑ naturã habet̃: poſſidet̃ abſqꝫ dolore. Ex hac
igit̃ parte pueri in limbo nõ dolẽt. Eſt aũt ꝛ alia cogni
tio de btĩtudine que habet̃ ſupnãliter: que hic in no/

bis ꝑ fidē plātat̄: que eſt de glīa ⁊ fruitiōe ſctōꝝ in celo: quā nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in coꝛ hoīs nālr̄ aſcēdit. Pꝛio ad Coꝛ. ij. quā deꝰ nobis reuelauit ꝑ ſpm̄ſcm̄. Ro. j. que qdē reuelatio habet̄ ꝑ fidē in nobis hic plātatā in ſacr̄is: vl̄ frequētatis actibꝰ xp̄ianis. Pueri aūt in limbo nec fidē de btitudine habuerūt in actu: nec ſacr̄a fidei ſuſceperūt: nec ꝑ reuelationē: ergo nec de carētia eiꝰ dolēt. Nemo. n. dolet de eo quo ſe pꝛiuari neſcit: vel de ꝑditiōe eiꝰ qđ ad ip̄m nō tāgit: aut ptinet. Nō. n. dolet ruſticꝰ: vel artifex ſi poſt moꝛtē regis nō obtineat vel poſſideat regnū: qꝛ nouit ip̄m ad ſe nō ꝑtinere: ſꝫ bn̄ doleret ⁊ diſpliceret filio regis ſi nō obtineret: qꝛ cognoſcit illud ſibi ꝯuenire poſt moꝛtē patris atqꝫ deberi. Ita de pueris in limbo exn̄tibꝰ accidit: nō enī dolēt de carētia viſionis dei ⁊ pꝛiuatiōe glie beatoꝝ: qꝛ eā ipſi nō nouerūt: ⁊ ſciūt eā ad eos nō ꝑtinere. Quia tn̄ pueri in limbo nō ipediunt̄ a pfecta cognitiōe nāli pme cāe: ⁊ dei ⁊ aliaꝝ reꝝ ex imerſione ⁊ afflictiōe penaꝝ: ſenſus: ignis: ⁊ vermiū ꝯſcie ⁊ demonuꝫ: vt fit in dānatis. Ideo de cognitiōe tali nāli ipſiꝰ dei ⁊ creaturarū: gradū aliquē delectatōis habēt. Quilibet eni in cognitione veritatis naturalr̄ delectatur. Vnde ⁊ in hac delectatiōe pueri laudāt ⁊ laudabūt reaſſumptis coꝛpoꝛibus deū cauſam cauſaꝝ omniū rerū ab eis naturaliter cognitaꝝ: qđ dānatis nō accidit: nec accidet: qꝛ vermis eoꝝ viuit ⁊ non moꝛietur: nec vnq̄ꝫ ab inferno deerūt demones: nec ignis ibi a toꝛrēdo in eternū deficiet. Hec Tho. in queſtionibus diſputatis de malo. ⁊ in. ij. ſentētiaꝝ di. xxxij. q. ij. Et ſctūs Vincētius in ſermonibus. Et dn̄s Henricus de Aſſia ſuper Gen̄. Et in decretis de cōſecra. diſtin. iiij c. firmiſſime. Opinio autem quarūdam magarū mulierculaꝝ dicentiū aīas pueroꝝ ſine baptiſmate decedentium vagari per mūdum vſqꝫ ad diē iudicij: vel poſt: ridiculoſa eſt nulloqꝫ catholico fundamento ſulcita.

Ad Coꝛi. ſecundo.

Queſtio. TERTIA QVESTIVNCVLA ē. An i limbo puerorꝫ ſit pena ſenſus ⁊ demones. Ad quā vi/ deť p̄rio rñdēdū affirmatiue. Nā ſaltē poſt re ſurrectionē pueri ꝓ ſolo originali dānati erūt in flāma fedíſſima iferni: iplēdi fecib⁹ oib⁹ mūdi ⁊ elemētorꝫ: vt

Baſilius. dicť Baſili⁹: ex qb⁹ doloroſe afficienť: a medio ꝯtinēte:

Rñſio: ⁊ ſic penā ſenſus patienť. Ad hoc rñdeť: ꝙ hoc bñ ſeq̄re tur ſi oium dānatorꝫ corꝑa relinquerenť tūc ſuis natu ralib⁹ ⁊ ſi mediū a ſua actiōe naturali rēſpectu nullius impediret vel ſuſpēderet modo hoc nō opꝫ. Itē etiam nihil ꝓhibet limbū puerorꝫ eſſe ſupremā partē regio/ nis infernalis elemētis ſuppoſitā. Demones etiam ibi non ſunt cum ſint inſtrumenta ad penā ſenſus que ibi non eſt. hec Henricus de Aſſia ſuper Gene.

Queſtio QVARTA queſtiūcula eſt. Quare xp̄s in lim/ bū puerorꝫ deſcēdēs inde reptos pueros non

Rñſio. extrarit. Ad quā ſic rñdeť ꝙ idcirco xp̄s deſcē dens ad iferos pueros a limbo nō liberauit: qꝛ deſcen/ ſus xp̄i ad inferos in illis ſolis effectū habuit: q ꝑ fidē ⁊ charitatē paſſiōi xp̄i ꝯiūgebāť: in cui⁹ ꝩtute deſcenſus xp̄i ad iferos liberatori⁹ erat. Pueri aūt q cū originali pctō decelſerāt nl'lo mō fuerūt ꝯiūcti paſſiōi xp̄i ꝑ fidē ⁊ dilectionē: neqꝫ .n. fidē ꝓpriā hr̄e potuerūt: q nō ha buerāt vſū liberi arbitrij neqꝫ ꝑ fidē parētū: aut ꝑ ali/ qđ fidei ſacr̄m fuerāt a pctō originali mūdati. Et iō de/ ſcēſus xp̄i ad iferos hmōi pueros nō liberauit a limbo. Et ꝑpea ſcti p̄res a libo fuerūt liberati ⁊ ad gr̄az ꝑadiſi admiſſi: ꝑ gr̄az ſine q̄ nl'ls ad celū ꝑuenire pōt: ſꝫ illud Ro. vj. Gr̄a dei vita eterna. Cū igiť pueri in pctō ori/ ginali decedētes gr̄az nō hūerint iō a xp̄o ex limbo nō

Ap'ls fuerūt liberati. Itē ap'ls dicť Ro. iij. ꝙ de⁹ poſuit xp̄ꝫ ꝓ/ piciatorē ꝑ fidē in ſanguie ei⁹. Sed pueri q cū ſolo pctō origiali deceſſerūt: nl'lo mō fuerūt ꝑticipes fidei: ergo nō ꝑceperūt fructū ꝓpitiationis xp̄i vt ꝑ ipm a limbo. liberarenť ⁊c̄. Hec Tho. iij. ꝑte. q. lij. ar. ij. formaliter.

Quinta

QVINTA queſtiũcula eſt. Si pueris in limbo exiſtib⁹ indulgẽtie valeãt: ⁊ ſi ꝓ eis ſit orãdũ. Ad quã rñdet: ꝙ cũ pueri in limbo non ſunt mẽbra xp̃i nec ſunt futuri cũ nõ fuerit ꝑ baptiſmũ xp̃o incorpati: nec habeãt aut habituri ſint gratiã gratum faciẽtẽ: ergo ipſi capaces nõ ſũt gr̃a idulgẽtiaꝝ nec ẽt pro eis eſt orãdũ. Ratio eſt: q2 ꝓpter defectũ gr̃e a qua ſunt priuati pctõ primi parẽtis: ideo cũ ſint ⁊ erunt in ſtatu nõ amplius acgrẽdi gr̃az nec vitã eternã: merito igit̃ orationibus iuuari nõ poſſunt. Vnde Aug. ⁊ ponit a magr̃o ſniaꝫ in. iiij. di. xlv. c. vltio. Nõ baptizatis eccleſie ſuffragia nõ ꝓſunt cũ illi nunꝗ̃ fuerũt xp̃o vniti. Hec magr̃ in. iiij. ⁊ lo. de tur. cre. ſuꝑ de penitẽtia. Queſtio Rñſio. Auguſt.

SEXTA queſtiũcula eſt. Si in die iudicij pueri nõ baptizati reſurgẽt cũ ceteris reſurgendis. Ad quã videt̃ primo reſpondendum negatiue. Nam ad hoc aliqs ad iudiciũ adducit̃: vt ibidem ei⁹ merita diſcutiant̃. S3 pueri in libo q cũ pctõ originali. vel q añ ꝑfectã etatẽ deceſſerũt: nulla merita habuerũt: g̃ illos in iudicio appere nõ eſt neceſſe. Ite3 oẽs q in iudicio reſurgẽt: erũt aut electi boni a dextris aut dãnati mali a ſiniſtris. S3 pueri cũ originali pctõ mortui nõ ſũt ſimplr̃ mali nec boni: ⁊ ꝑ ꝯñs neq; a dextris neq; a ſiniſtris in iudicio collocãdi: g̃ nõ reſurgẽt in iudicio. In ꝯ̃riũ eſt: q2 vniuerſale oia cõprehẽdit: ſ3 illud iudiciũ dr̃ vl'e: ergo oẽs ibi apparebũt ⁊ iudicabũtur. Queſtio Argumentũ primũ. Argumentum ſcd'z.

Rñdeo dicendũ ꝙ cũ ptãs iudiciaria xp̃o hoi collata ſit in premiũ ſue humilitatis: quam in paſſione exhibuit ⁊ ipſe in ſua paſſione ſanguinẽ pro oib⁹ fuderit quantũ ſ. ad ſufficiẽtiã: l3 nõ in omnibus effectũ habuerit. propter impedimẽtũ in aliqb⁹ inuẽtũ. Idcirco ꝯgruũ erit vt oẽs hoies in iudicio ꝯgregent̃ ad vidẽdũ eius exaltationẽ ⁊ eius vniuerſalẽ iudiciariã ptãtẽ quã a p̃re recepit in oẽs ſcõꝝ illd Io. v. Pater oẽ iudiciũ dedit filio. Vñ dicit̃ Actu. x. Ipſe eſt qui cõſtitutus eſt iudex viuoꝝ Rñſio ad qõnem. Ioã. v. Actuũ. x.

Beatus Thom. ꝛ moꝛtuoꝝ: ꝓpterea dicit Tho. in. iiij. ꝙ oẽs paruuli decedẽtes ſine baptiſmate in pctõ oꝛiginali ẽt ſine peccato actuali ſiue ſint filij xpianoꝝ: ſiue iudeoꝝ: ſiue gẽtiliũ: ſiue i vtero ſiue extra vteꝝ deceſſerint: reſurgẽt cũ coꝛpib⁹ itegris ꝛ mẽſurã etatis plenitudis xpi trigita ãnoꝝ vl' circa. ad Ephe. iiij. Sicut ꝛ alij moꝛtui. Ad

Rñſio ad argumentũ pꝛimũ. pmũ ergo dõm: ꝙ in iudicio infantes ſine baptiſmate ꝛ pueri ante pfectã etatẽ moꝛtui cõparebũt: nõ vt iudicent ad gloꝛiã ſiue ad penã ſenſitiuã: ſed vt videãt gloriã iudicis: ꝛ vindictã exgrãt coꝝ q cauſaꝫ eis dederũt

Ad ſcõm pditiõis gloꝛie ꝛ diuine viſionis. Ad ſcõm dõm ꝙ i iudicio pueri tales nõ erũt a dextris neqꝫ a ſiniſtris: ſꝫ in medio inferius. hec Tho in. iiij. diſtinctione. xlvij. ar. iij. ꝛ beatus Vincentius in ſermonibus.

Queſtio S EXTA Queſtio tertij capitis huius pꝛie decadis eſt vnica. ſ. de campis eliſijs qnto poſt moꝛtem receptaculo animarũ. ſ. philoſophorũ poetaꝝ ꝛ machumetiſtaꝝ: ſub qua vna tñ queſtiũcula ſoluit. Vbi ſit talis campoꝝ eliſioꝝ locus. ꝛ que

Rñſio. ibidẽ reperiant: delicie. Ad quam qõnẽ breuiter rñdetur: ꝙ campi eliſij. i. deliciaꝝ ſunt in medio iferoꝝ: in quo pioꝝ aie phoꝝ: poetaꝝ ꝛ machumetiſtaꝝ qeſcunt

Vergilius poſt eaꝝ a coꝛpe ſolutionẽ. Vnde Vergilius in. vj. ifra pluſqꝫ mediuꝫ de campis eliſijs dicit. His demuꝫ exactis perfecto munere diue. Deuenere locos letos: et amena vireta. Foꝛtunatoꝝ nemoꝛuꝫ ſedeſqꝫ beatas. ꝛ

Philoſophoꝝ opinio de cãpis eliſijs. ifra dicit. Interea videt eneas in valle reducta. Seclu ſum nem⁹ ꝛ virgulta ſonantia ſiluis. Lethenqꝫ domos placidas ꝛc. Vbi Eneas reperit aiam patris anchiſis. Philoſophi eliſiũ eſſe dixerũt in ſiluis vel iſulis

Hoꝛatius foꝛtunatis. Vñ Hoꝛatius in Epodo. Nos manet Oceanus circũuagus arua btã. Petamus diuites ꝛ inſulas. Reddit vbi cererẽ tellus inarata quotãnis. Et iputata

Plinius floꝛet vſqꝫ vinea. De qb⁹ ẽt Plini⁹ li. vj. nãlis hiſtoꝛie

Saluſtius c. xxij. multa refert. Has Saluſti⁹ in hiſtoꝛijs carmini

bus homeri dixit: felitas eſſe inſulas. Fuerūt ꝛ q eliſiū ſcriberēt eſſe circa lunarē circulū vbi purior ē aer. Vñ Vergilius in .vj. Aeris in cāpis ꝛc. ꝛ Lucan⁹. Quodq; ptꝫ: iter luneq; meat⁹. Nō illuc auro positi: nec thure ſepulti. Peruenīūt. In qb⁹ cāpis eliſij: vt dicit dñs Guilielm⁹ Pariſiēſis: ꝛ ponit in alchorano .i. in libro legū Machometi. Sūt delicie epulaꝝ corpaliū de dapiferis ꝛ pincernis angelicis. Eſt ibi pciofitas veſtimētoꝝ: vmbraculoꝝ amenitas: ꝛ mulieꝝ deliciarūq; blādimēta. Ibi ſunt flumina lactis ꝛ vini ꝛ mellis: ꝛ oia gña delectabiliū ciboꝝ: potuū: odoꝝ: ſaporum: ſonoꝝ: ꝛ oīs ſuauitas ꝛ mollicies tangibilium: q̄ oia Machometus ſue legis obſeruatorib⁹ ꝓmittit. Hec Hē. de Aſſia ſup Geñ. Vergilius Lucanus. Guilielm⁹ pariſiēſis.

SEPTIMA Queſtio tertij capitis prīe decadis eſt de paradiſo terreſtri loco trāſlatorū. Circa quā quattuor queſtiūcule ſoluent: quarum quelibet infra ſuo ordine declarabitur.

PRIMA Queſtiūcula eſt. An paradiſus terreſtris ſit locus in terra corpore⁹ vel figura rei ſpiritualis. Ad quam vt Auguſti. adducit .ij. ſuper Geñ. ꝛ Epiphanius grecus Cypri epiſcop⁹ primo reſpondent Origenes ꝛ Manichei dicētes. Paradiſum terreſtrē non eſſe locū corporalē in terra ſiue realem: ſed ſpūalem: vt ſic itelligat paradiſus terreſtris ſpūaliter: ſicut xp̄s in ſcripturis appellatur petra vel agnus dei. Cōſtat aūt q xp̄s non intelligit corpaliter petra: cū dicit prime Cor. x. Petra autē erat xp̄s. nec dicebat realiter agnus cū appellatus eſt a Io. baptiſta agn⁹ dei. Io. j. ſed ſpūaliter ꝛ metaphorice ꝛ moraliter. Similiter dicunt eum in ſcripturis de paradiſo trereſtri quicq; dicitur aut ſcribit: illud ſpūaliter accipiendū eſt ꝛ allegorice. ſ. ꝓ beatitudine ſpirituali q eſt ſtatus oim bonoꝝ aggregatiōe pfectus: vt dic Boetius: ꝛ nō ꝓ loco aliquo reali ꝛ corporali: q2 talis in rerū natura (dicūt) nō inuenitur. Et ꝓbabāt hāc ſuam Queſtio Opinio Origenis ꝛ Manicheorū. Boetius Proba-

tio ꝯdicte opionē rōnib⁹: ꝛ pꝛio ſic. Nā aliq̄ q̄ diuerſis tp̄ib⁹ ꝑ to
opionis ꝑ tā aridā diuagati ſunt: ꝛ diligētiſſime de finibus ꝛ di
rationes. ſpoſitionib⁹ oīuꝫ regionū ꝛ locoꝝ inq̄ſiuerūt: quiq̄ꝫ d̄
Pꝛima rō regionib⁹ ꝛ locis ſingularib⁹ oꝛbis ſcripſerūt: de ꝑadi
ſo terreſtri mētionēꝫ non fecerūt: ḡ ꝑadiſus terreſtris
Secunda non vr̄ eſſe loc⁹ realis in arida. Itē videm⁹ iquiūt ꝙ ca
ratio. tolan⁹ ſi aliq̄bus ānis abſit a pomerio: decoꝛ oꝛti peri
bit: arbuſta ſeneſcēt ꝛ deficient. Cū ḡ hō cultoꝛ ꝑadiſi
terreſtris ab illo irreuertibilr̄ (iā ſunt pluſq̄ꝫ ſex mile
quadrigēti nonagīta āni) expulſus fuerit: ḡ locus ille
Tertia rō. ꝛ illi⁹ decoꝛ perijt ꝛ deuaſtat⁹ eſt. Tertio ſic. Null⁹ loc⁹
terre attigere pōt vſq̄ꝫ ad lunarē circulū: cū ꝯ naturā
terre ſit: ꝙ tantū in aliqua ei⁹ ꝑte poſſit eleuari: q2 ſub
globo lunari ē regio ignis q̄ terrā ꝯſumeret. Paradi
ſus aūt ſcḋm Bedam ꝑtingit vſq̄ꝫ ad lunarē circulū igit̄
Beda. nō pōt poni aliq̄s talis realis locus in terra. Itē Geñ.
Quarta vij. dr̄: ꝙ aquis diluuij opti ſunt oēs mōtes excelſi ſub
ratio. vniuerſo celo: ꝛ ꝙ quindecim cubitis altioꝛ fuit aqua
Geñ. vij. montib⁹: ꝛ ꝙ oīs caro q̄ mouebat̄ ꝯſumpta fuit: ergo
vr̄ ꝙ diluuiū illō gñale, ꝓrogatū ꝑ itegꝝ ānū ꝛ. x. dies
(vt cōiter tenet̄) deſtruxerit ꝛ euerterit illū locū ſicut
ꝛ alia loca terre ꝑmutauit. Iteꝫ locus talis factus fuit
Quinta ꝓ ſpāli habitatione hoīm: ergo poſtq̄ irreuocabiliter
ratio. homo ab illo fuit expulſus: debuit ſucceſſiue perijſſe.
Itē voluptas carnalis ꝛ ſenſualis ipedit ꝛ offuſcat in
Sexta rō. tellectū circa ſpūales ꝟtutes i q̄b⁹ ꝑncipalr̄ ꝯſiſtit feli
citas hūana: ḡ talis locus pure voluptatis ꝛ oīmode
Geñ. ij. cōmoditatis q̄ dr̄ ꝑadiſus terreſtris. ꝑſtaturus mām
Rñſio non exercēdaꝝ ꝟtutū: a deo realis non eſt creat⁹. Sed
ad q̄ōnem in ꝯꝛium eſt ſcriptura Geñ. ij. dicens. Plātauerat aūt
Triplex deus paradiſum voluptatis a pꝛincipio in quo poſuit
opinio de hoīem quē foꝛmauerat. Rñdeo dōm ꝙ ſicut Aug. di
paradiſo cit. iiij. ſuꝑ Geñ. Tres ſunt d̄ paradiſo gñales ſnīe ſeu
terreſtri opiniones. Vna: coꝝ q̄ tm̄modo coꝛpoꝛaliter paradi
Pꝛima. ſum intelligere voluerunt. Aliaꝝ q̄ tm̄ ſpūaliter. Ter

tis eoꝝ q̃ vtroq; mõ paradiſuȝ accipiũt: quã ſniam ſa cet ſibi magis placẽ: eãq; ſic ꝯfirmat. Si.n.ingt ꝑȝ fi gurã ſolũ itelligant q̃ de paradiſo ſcripta iueniunt: pa ri rõne ẽt ⁊ ea q̃ dicunt ibi de Adã ⁊ Eua ⁊ ligni veta tiõe ⁊ p̃cepti trãſgreſſiõe: ſpũalr̃ accipiẽda erũt: qḋ nul lus dubitat erroneũ eẽ. Silr̃ ſi aliqs velit ita itelligere ad lr̃aȝ q̃ dicunt de paradiſo i ſcriptura: q nihil aliud ſignificẽt. Intelligat iſte ſapiaȝ quoddã lignũ eẽ corpa le: de q̃ dr̃ i ꝓuerbijs: lignũ vite. eſt q̃ appꝛehẽdũt eã. Dicat ⁊ xp̃m ꝓpꝛie petrã eẽ aut lapidẽ vl' ouẽ vl' agnũ vel leonẽ qḋ blaſphemia ẽ. Nõ g̃ ſic lr̃aliter ſunt ſumẽ da q̃ hic ⁊ alibi dicũt i ſcriptura ſacra: q̃ſi ad nihil aliḋ ſignificãdũ ponãt ⁊ dſcribant: nec ſic ſpũalr̃. q̃ſi res ge ſte nõ ſint nec fuerint: ſȝ vtroq; mõ accipiẽda ſunt: qꝛ hoc ẽ ꝓpꝛie diuine ſcripture (maxie veteris teſti) q in ea nõ ſolũ ſignificãt voces: ſȝ res geſte a ſapientiſſimo deo p̃oꝛdiate ſũt figuꝛ aptiſſime futuroꝝ ⁊ reꝝ ſpũaliũ qꝛ vt ap̃ls dicit. Oĩa i figura ꝯtingebant illis.i.antiqs cultoꝛib⁹ dei an̄ legẽ ⁊ ſub lege: hec ille. Et i.xiij. de ci. dei.c.xxj. ꝯcludẽs clar⁹ i hãc mãm dic. Que cõmode dici pñt de itelligẽdo ſpũalr̃ paradiſo nemine ꝓhibẽ te dicanẽ: dũ tñ ⁊ illi⁹ hiſtoꝛie fideliſſima ỽitas reꝝ ge ſtaꝝ narratõe cõmẽdata credaẽ. Ea.n. que de paradi ſo in ſcriptura dicunẽ ꝓponunẽ ꝑ modũ narratiõis hi ſtoꝛie. In oĩb⁹ aũt q̃ ſic ſcriptura tradit: eſt ꝓ fundamẽ to teneda veritas hiſtoꝛie. ⁊ deſuꝑ ſunt expõnes ſpũa les fabꝛicãde. hec ille. ergo ꝯcluſionalr̃ dõm eſt: q pa radiſus que Geñ. ij. deſcribiẽ. eſt locus in terra alicui realis: de qua dicẽ Aug. xiij. de ci. dei. c. 18. Pꝛimi ingt illi hoĩes erãt in terra nemeroſa ⁊ fructuoſa que para diſi nomen obtinuit. Et etiaȝ figuraliter ſignificat tri plicem paradiſum. ſ. anagogicuȝ. i. beatoꝛum allego ricum ideſt eccleſie militantis vel alicuius pꝛiuate re ligionis aut loci apꝛici ⁊ delectabilis: vt poete fabulã tur de foꝛtunatis inſulis: ⁊ de hoꝛtis heſperidũ ⁊ mo

Secunda
Tertia.

Apcſtolus

Auguſtin⁹
in. xiij. de
ciui. dei.

Quid pa radiſus ⁊ ter.
Augu.
Triplex paradiſus

ralē.i.virtutū in aīa. Siīr in paradiſo terreſtri lignū vite in medio ei⁹ accipiē pzio lr̄alr̄ pzo māli arboze: eu ius fruct⁹ hēbat virtutē ꝯſeruādi vitā. ſpūalr̄ ḡo ſigni ficabat xp̄z dei ſapiaz. Prouer.iij.vel xp̄i crucē Ezech. xxxj. Et lignū ſcie boni ⁊ mali ibidē arboz mālis fuit: ſic noiata ꝑpter euētū futurū maloꝝ: vt in ſequēti ar ticulo dicet̄. ſpūalr̄ aūt potuit ſignificare liberuz arbi triū vt qdā volunt: ⁊ petra in deſerto fuit aliqd mate riale: xp̄m tñ ſpūaliter ſignificauit. Ad pzimū ergo ar

Rñſio ad pzimaz ra tionem. gumētū Manicheoꝝ reſpōdet̄ ꝙ locus ille paradiſi ter reſtris ſeclusus eſt a noſtra habitatione: inacceſſibilis nobis ꝑpter impedimētū mariū ⁊ mōtiū: vel deſerto rum.vel alicui⁹ regionis feruētis eſtuoſe: qualis eſt re gio ſub eqnoctiali: ⁊ iō ſcriptozes regionū ⁊ locoꝝ ari de que eſt iter eqnoctialē ⁊ polū articū de regione pa radiſi terreſtris mētionē nō fecerūt. ⁊ ideo nō pōt a no

Ad ſecūdā rōnem. bis cognoſci niſi ꝑ reuelationē. Ad ſcðm dōm ꝙ ꝑp fe cūditatē terre ⁊ viuacitatē influētie in illa regione ere ſcūt ſpōte ex ſeminib⁹ plāte noue ſine agricultura ⁊ oz tolano. Vel fozte myſteriū angeloꝝ ſuppleuit ibi opus boiuz ſi qd pzo ꝯſeruatione paradiſi fuerit in plātatio ne neceſſariū. Vel foztaſſe Enoch ⁊ Helyas ⁊ ceteri qui ibi dicunt̄ eē (vt dicet̄ infra) operant̄ in paradiſo: que ⁊ qualr̄ Adā opatus fuiſſet. Ad tertiū dōm ꝙ ḡbū Be

Ad tertiaz rōnem. de nō eſt intelligēduz ꝙ locus padiſi ſcðz ſitū attingat

Dictū venerabilis Bede qūo ſit intelligendum. vſqꝫ ad ſpherā ignis: aut cōcauū ozbis lune: qꝛ ſic non eſt veꝝ: ſꝫ intelligēdū eſt parabolice inquantū. ſ. regio paradiſi oibus alijs regionib⁹ ⁊ mōtibus vꝫ ēē altioz: dicēte Damaſceno libzo.ij. ꝙ paradiſus eſt loc⁹ i oziēte

Damaſce. poſitus: oi terra altioz. Vel dꝫ attingere lunarē globū qꝛ tēperies ⁊ puritas aeris illius regionis aſcēdit qua ſi vſqꝫ ad celū. Ita ꝙ qꝛ totus aer ſuppoſitus illi regio ni defendit̄ foztaſſe myſterio angeloꝝ a nubibus ven tis ⁊ pluuijs: ⁊ ab omni ꝑturbatione: ideo dicitur attin gere celū: vt dicit Iſidozus: ⁊ temperies loci illius per

petus dicit: forte qꝛ ꝓpter petm hoīs nihil indiſpoſitionis paſſa eſt: nec in eiꝰ aere vſq3 ad celū: nec in ſuba terre vſq3 ad cētrū. S3 adhuc pſeuerat in illa optima diſpōne quā habuit añ petm ⁊ habuiſſet in ſtatu innocētie: in memoriā originalis integritatis: ⁊ vt appeat quāta deus diſpoſuit hoī ēt in terra ſi ei obediuiſſet: ⁊ quātū ꝓpter eiꝰ petm nā ⁊ diſpoſitio tēpoꝝ ⁊ regionū deteriorata fuit. Ad quartū dōm ꝙ ꝗuis aqua diluuij aſcēderint qndecim cubitis altius oī mōte ſub vniuerſo celo tñ nō ſeqꝛ exinde ꝙ irruerint ēt regionē padiſi: qꝛ potuit fieri diuina virtute vt aq̄ diluuij ꝗuis altiores illa regiōe eēnt: nō tñ itrarēt padiſuʒ: ſ3 ꝙ ea remanēte ſicca q̄ſi murꝰ circūſteterit: queadmodū circūſtetit mare rubꝛū filijs iſrael ambulātibꝰ in ſicco p medium maris. Ad qntū p3 ſolō ex ſolōne tertij in quā actꝰ fuit finis vnꝰ quare deꝰ voluit ꝯſeruari padiſum vſꝙ ad ꝯſumationē ſeculi. ⁊ ſcdō ꝓpter ꝯſeruationē aliam Enoch ⁊ Helie ⁊ alioꝝ. Ad ſextū rñdeꝛ ꝙ illōveꝝ eſt de voluptate exceſſiua ⁊ inordinata ⁊ in corpe mortali ⁊ laſſo qualē oīs hō mō h3. In nā ſo integra vel glioſe repata nō fie: ſ3 corpalis voluptas ⁊ delectatio ſm oēs ſenſus: ibi intellm nō abſorbet nec deprimit: ſ3 ad deū erigit: ⁊ ad maiorē creatoris ⁊ bñficioꝝ pceptionē inflammat. Hec Thomas. j. parte q. ca. ij. ⁊ in. ij. ſniaꝝ diſtin. xvij. ⁊ dñs Henricus de Aſ. ſuper Geñ.

Ad quartā rōnem.

Ad qntam rōnem.

Ad ſextam rōnem.

Queſtio.

SEGVNDA QVESTIVNCVLA EST. In qua parte mundi vel terre ſit ſitus paradiſus terreſtris. Ad quā oēs doctores catholici vniformiter rñdent ꝙ ſit ſitus ⁊ poſitus in oriēte. Quod probant ratione ⁊ auctoritatibus. Primo ratione ſic. Nam locus ⁊ locatum debent proportionari. iiij. phyſicoꝝ: ſed primus locandus in paradiſo futurus erat digniſſimus omniuʒ animaliū: manu dei formādus: oium theologoꝝ ⁊ phoꝝ ſupremꝰ: totius. mundi inferioris rex inſtituēdus: habitaturus ibidem diu ſm vi

Rñſio.

tam aïalē: ꝛ in celo empyreo poſtmodū adepta ſpūalē vita trāſferēdus: ḡ loc⁹ ei ꝓportionat⁹ debebat eē ſingularis ꝯdecēs ei⁹ dignitati: ꝛ ꝯueniēs ꝯſeruatiōi ꝛ ꝑpetuationi nāe hūane: i quo eēt diſpō magnificē glīet ſupadmirāde ꝟtutis: ꝛ aptitudo ad influētias celeſtiū ꝛ ꝯtēplationū: talis aūt eſt ps oriētalis que dextra celi ab Ariſto. ij. de celo appellat̄. dextra aūt ſiniſtra nobilior eſt: vtpote q2 ab ea incipit mot⁹: ſicut vž in hoīe cū incipit moueri: ḡ Auctas pria eſt hebreoꝝ ſcðꝫ trāſlationē. lxx. dicētiū. Et plātauit dñs de⁹ virgultū in delitijs ab initio nō tpis (dicit glo.) ſꝫ loci. i. oriētis in quo poſuit hoīeꝫ quē formauerat. Et Beda dicit Paradiſus eſt loc⁹ ameniſſim⁹: lōgo maris ꝛ terre tractu a nr̄o habitabili ſecret⁹: adeo alt⁹ vt vſqꝫ ad lunarē globuꝫ attingat. ꝛ Dam̄. li. ij. Paradiſus terreſtris eſt dei manibus in eden plātan⁹ gaudij ꝛ exultationis vniuerſe ꝓmptuariū. Et lꝫ regio iſta paradiſi in oriēte poſita. ſit inhabitabilis nālr ꝓpter eſtū: vt dicit phs in li. Methe. cū ſit ſub circulo equinoctiali vt adducit Tho. j. par. q. c. ij. arg. ij. ad q̄rtū argm̄. qcqd tñ ſit: dicit idē ibidē credēdū tñ eſt paradiſuꝫ in loco tēperatiſſimo fuiſſe cōſtitutū vel ſub equinoctiali vel alibi. Et qm̄ ad bonitatē regionis vel pr̄ie regrit̄ amenitas ſitus ꝛ vegetabiliuꝫ: ꝛ fluminū: ꝛ influētiaꝝ ꝛ aeris ꝛ aīaliū. vt dic̄ phs. vj. politicoꝝ. ꝛ ſupra tactū eſt cū de iferno ageret̄. q̄ſtiūcula ſcðā. Ideo dñs i padiſo terreſtri ꝓduxit de humo. i. de terra humectata: oē lignū pulchrū viſu. i. eēm arborē pulchrā quātū ad calorē ꝛ figurā ramoꝝ: floꝝꝫ: fructuū ꝛ folioꝝ: ꝛ ſuaue ad veſcēdū. ſ. vt eēnt hoī ad ſpūale delectamētū ꝛ ſalutare nutrimētū: nā hō ꝑ ſtatu nāe integre habuiſſet vitā aīalē cibis ꝯuenietiſſimis ꝓ ꝯſeruāda ſanitate indigētē. Triplex aūt gen⁹ lignoꝝ vel arboꝝ ꝓduxit de⁹ ꝛ inſeruit ibidē. Quodā ad ſubſtētationē vite quo reſtaurabat̄ ꝑditū ꝛ reſolutū de ſubā hoīs ꝑ actionē caloris nālis reſolutiuā hūidi: ꝛ hec erāt

Dextra ſiniſtra eſt nobilior

Auctoritas Hebreorū

Paradiſi terreſtris definitio ſm Bedaꝫ

Paradiſi terreſtris definitio ſm Dam̄.

Phs. vj. politicoꝝ.

Triplex genus lignorū inſeruit de⁹ in padiſo terreſtri.

Primum.

oia ligna padiſi pter duo.ſ.lignū boni ⁊ mali ⁊ lignū vite. Q̄dā ad pbōnē obediētie nō ſic dcm ab effectu vt dixit ioſeph⁹ in li.antiqtatū.i.q.ſ.fruct⁹ illi⁹ arboris hēt ṽtutē accelerādi ⁊ acuēdi vſū rōnis ad diſcernēdū iter bonū ⁊ malū:ſ3 ab euētu ſecuto ſic dcm:eo qꝛ p̄ eſu3 illi⁹ ligni a deo pbibitū:hō experimētalr cognouit quāta eēt diſtātia iter bonū obediētie ⁊ malu3 inobediētie erga dn̄3 deū qꝛ ſi ō illo hō nō comediſſet: nūq̄ malū penalis miſerie expt⁹ fuiſſet:ſ3 eternalr ſine iterruptiōe in delectatiōe puri boni pſtitiſſet. Et dicūt hebꝛei q̄ arboꝛ ſcie boni ⁊ mali de cuius fructu comederūt p̄res pꝛimi fuit ficus:nā ſtatim poſt ei⁹ eſum apti ſunt oculi eoꝝ ⁊ cognoſcētes ſe nudos ꝯſuecerunt folia eiuſdē arboꝛis.ſ.ficus:⁊ fecerūt ſibi pi3omata.i. ſuccinctoꝛia circa lūbos:⁊ dn̄r a peri:qđ eſt circū ⁊ 3omā qđ eſt coꝛpus. Et dicit magr̄ hiſtoꝛie ſcholaſtice q̄ nō ſine cā fecerūt. ſuccinctoꝛia.i.bꝛeues bꝛachas de folijs ficuū:qꝛ de ſucco eaꝝ ſi teraẗ:caro hoīs inūcta ſtatim ibi ſentit voluptatis:pꝛuriginē idq̄3 ſtati3 poſt eſū illi⁹ ſenſerūt pꝛuriginē voluptatis. Tertiū lignū in paradiſo erat lignū vite ad imoꝛtalitatē:cui⁹ eſu foꝛtificabaẗ virt⁹ caloꝛis nālis:⁊ ꝯſeruabaẗ ſpēs pꝛimi humidi radicalis:ne ab extranei admixtione debilitaretur. Vbi aduertere poſſum⁹ q̄ cū virt⁹ ligni vite in padiſo: ſicut ⁊ alioꝝ coꝛpoꝝ eēt finita:nō poterat ſemel ſūptū dare vitā tpe ifinito:ſ3 ad certū tps:⁊ ſi iteꝝ eſum fuiſſet multis iteꝝ ⁊ multis annis edēs vixiſſet:nō tñ ifinite. Vñ illđ qđ dr̄ angelis a deo. Geñ.iij. Videte ne Adā ſumat foꝛte de ligno vite ⁊ viuat ieternū:nō ſic eſt accipiēdū ineternū:q̄ſi p lignū vite largireẗ totalis reſtauratio hūidi radicalis ⁊ vita ppetua:ſ3 accipiẗ ineternū p lōgo tpe:vt accipiẗ Exodi.xxj. Perfoꝛabit aurē eius ſubula ⁊ erit ei ſeru⁹ in ſeculū.i.tpe vite ſue hec dn̄ic⁹ tholoſan⁹. De hoc ligno vite dicit Vgo de ſctō victoꝛe. Inter cetera ingt dei dona ad iocūditatē vite humane

Sc̄dm
Magiſter ſcholaſtice hiſtoꝛie.
Tertiu3 lignum.
Geñ.iij.
Exodi.xxj.
Vgo ō ſctō Victoꝛe.

preparatā etiā illud mirandū cōmemorat̄: ꝙ in para
diſo lignū vite eſt: cui⁹ virt⁹ tā mirabilis eē perhibet̄:
vt certis tpib⁹ ſumptū vitā corporalē in hoīe q̄diu ipe
hō illo vteret̄: nō ſolū a morte: ſꝫ ab oī defectu illeſam
Auguſt. cuſtodire potuiſſet. De hoc ligno dicit Aug. xiiij. de ci.
dei ca. xxvj. Cib⁹ in padiſo aderat: ne hō eſuriret: pot⁹
ne ſitiret: lignū vite ne illū ſenecta diſſolueret. Dicit tñ
Hēricus de Aſſia. hic dñs Henri. de Aſſia ꝙ ad imortalitatē hoīs in ſtatu
innocētie ↄcurrebāt vltra lignū vite: bonitas nutrimē
ti ↄueniētia loci ſingularis induſtria ſiue prudētia qua
hō ibi regebat̄: ꝛ ſup oīa gratuita dei ꝓuidentia q̄ oīs
corruptiua ↄ̄rietas amouebat̄. Et q: ad amenitateꝫ ēt
loci regrunt̄ flumina ꝛ aq̄: idō ēt de loco voluptatis flu
uius ſcaturiebat ad irrigādū padiſum. Geñ. ij. De qb⁹
Baſilius. Origo quatuor fluminū ꝛ ipſoꝝ nomina Geñ. ij. fluuijs ſic dicit Baſili⁹ in ſuo Examerō. Paradiſus ter/
reſtris ſituat̄ in quodā altiſſimo mōte: de quo aq̄ cum
tāta abūdātia ꝛ ſtrepitu refluūt: vt abſurdeſcere faciāt
eos q ꝓpe habitāt: ꝛ ruētes de mōte padiſi: faciūt quē
dā locū aquaꝝ maximū: ex quo tanq̄ ex quodaꝫ fonte
mario naſcunt̄ quatuor magna flumia: de qb⁹ dicit̄
Geñ. ij. Nomē vni Phiſon qḋ iterpretat̄ mutatio oris.
Habet. n. ſcḋꝫ magiſtrū in hiſtorijs fluui⁹ iſte in ſuo ꝓ/
ceſſu multas varietates ſcḋm diuerſa loca. ꝛ poſtea di
ctus eſt gāges a gāgaro terra ciulat quā circūit ē q̄dā
ps indie: q̄ poſt diluuiuꝫ fuit poſſeſſio. Ab ciula de gñe
Chā de quo habet̄ Geñ. x. ꝛ primi Para. pzio. hec pa/
tria abūdat i metallis: aromatib⁹ ꝛ gēmis vt dic̄ Pli.
Bedelliū eſt lapis p̄cioſus. Silr ꝛ onix: q̄ ſic noiat̄ ꝓpter
ſilitudinē ad vnguē hūanā: onix. n. greec: latie vnguis
dr̄. Nomē fluuij ſcḋi gyon qḋ circumit oēꝫ terrā ethio/
pie: q̄ regio vicinitate ſolis hitatores feruore denigrat:
hñs plimas gētes vultu ꝛ ſpecie mōſtruoſas: ꝛ i beſtijs
abundat horridis. Et ethiopes a Chus filio Chā ſunt
Auguſt. noiati: a quo originē traxerūt. nūc hic gyō vt dic̄ Aug.
Iſidorus. ꝛ Iſidorus nylus noiat̄. Nomen fluuij tertij tygris: qḋ

dicit̃ ꝓpter felicitatē fluxus ei⁹: q2 vē etiā velociſſimi cursus iter fluuios: ſicutiter aialia tygris eſt aial velociſſimū. hoc flumē vadit ꝯ aſſyrios ſyria aūt ē ps aſie: ⁊ eſt dicta ab Aſſur filio Sem: q illā regionē pꝛimo poſt diluuiū inhabitauit a qb⁹ aſſyrijs (vt dic̄ Iſido.) pꝛio venerūt appat⁹ veſtimētoꝝ purpureoꝝ: vſus odoꝝ: ⁊ vnguētoꝝ. et qb⁹ fluxit grecoꝝ luxuria: deinde ⁊ nr̃m oiuz. Nomē vero quarti fluuij dī eufrates q ſcd̄z expoſitoꝛes copioſiſſim⁹ eſt ⁊ fecūdiſſimus in gēmis ⁊ alijs bonis: ⁊ fluit p mediā Babiloniā ſicut Secana. p Pariſios: ⁊ tyberis p Romā. ⁊ traxit nomē ab vbertate: nā eufrata hebꝛaice iterꝓtat̃ frugifer. Duob⁹ iſtis fluminib⁹ dic̄ Augu. vij. ſup Geñ. vetuſtas noia mutauit. ſ. gyon q nūc dī nylus: ⁊ phiſon q nūc dicit̃ gāges: ſicut tyberis ⁊ pꝛio Albula vocabat̃. Duo ꝟo alij fluuij. ſ. tygris ⁊ eufrates noia nō mutauerūt. Et lȝ Saluſti⁹ ⁊ Ioſeph⁹ ſcripturā īfirmare cupiētes: dicāt ꝙ hi quatuoꝛ fluuij in qbuſdā regionib⁹ extra padiſuȝ vident̃ deriuari: vt tygris ⁊ eufrates i armenia ⁊c̄. Ad hoc reſpōdet Aug. viij ſup Geñ. ꝙ ſicut frequēter viſū eſt: aque magne abſoꝛbent̃ i terra q̄ poſt lōgū ſubterraneū decurſum poſtea egrediunt̃ alibi: vbi oꝛiri vident̃. Quia ḡ eib⁹ ad amenitatē bonitatē loci ⁊ pꝛie reqſitis: dotat⁹ adeo decoꝛat⁹ ex ſupioꝛib⁹ dictis loc⁹ padiſi terreſtris eē dignoſcit̃. Idcirco dic̄ Iſidoꝛ⁹ ꝙ hebꝛei illū locuȝ vocāt ganeedē. i. oꝛtū deliciaꝝ. greci deliciaꝝ oꝛtū. latini paradiſuȝ voluptatis. Q̄ō ſi ēt qs curioſe magis ꝙ̄vtiliter q̄rat q̄ti ſit ambit⁹ paradiſus terreſtris: Ad hoc rn̄det̃: ꝙ hoc nemo vere ſcire pōt niſi is cui voluit de⁹ reuelare. Nā poſtꝙ̄ homo p pctm̄ iumētis inſipiētib⁹ ſimilis factus eſt: eiectus de paradiſo: loc⁹ ille inacceſſibilis eſt cōſtitutus. Collocauit enim dicitur Gene. iij. Deus poſt pctm̄ ante paradiſuȝ cherubin: ⁊ flammeū gladiū atꝙ verſatilem ad cuſtodiendum viā ligni vite cherubin. i. angelicā cuſtodiā. flammeū gladiuȝ. ideſt

Syria a q̄ denolata.
Iſidoꝛus.
Auguſt.
Tyberis pꝛio dicebat̃ albula
Saluſtius.
Ioſephus.
Auguſt.
Iſidoꝛus.
Paradiſus terreſtris que ſoꝛtit̃ nomina.
Queſtio
Rn̄ſio.
Geñ. iij.

Ioānes anglicus: de ābitu paradiſi terreſtris. ſonā torridā: q̄ dr̄ ꝓſatilis: q2 ſol p quē cauſat̄ ibi calliditas ipertrāſibilis: appꝛopinquat ad nos i eſtate: ⁊ in byeme elōgat̄: ideoq; nullus poſt pctm̄ locū illū adir̄ potuit aut poterit. Quidā tn̄ Iobānes anglic⁹ dic̄ i libro quē d̄ ſitu orbis iſcripſit: q̄ ābitus padiſi terreſtris eſt eq̄lis circulis triū iſulaꝝ magnaꝝ. ſ. āglie: ſicilie: ⁊ ſardinie: quaꝝ ābitus eſt octigētoꝝ duū miliū miliariuꝫ: nā āglia cingit̄ mille ſeptigētis miliarib⁹. Sicilia ſeptīgētis. Sardinia ꝟo trecētis. Hoc āt ſcire potuit ope alicuius ſpūs: aut ex moꝛib⁹ aſtroꝝ vel apparitiōib⁹ ſtellaꝝ. Hec Tbo. Hēricus ⁊ intra queſtiunculaꝫ adducti.

Ambitus Anglie.
Ambitus Sicilie.
Ambitus Sardi.

Queſtio. Rñſio.

TERTIA Queſtiūcula eſt. Quot ſunt q i būc oꝛtū deliciaꝝ ⁊ voluptatī padiſuꝫ trāſlati fuerūt? Ad quā rñdet̄ q̄ pꝛim⁹ trāſlatus in bunc locū fuit ꝓtboparēs nr̄ Adā: q vt dicit Ioſepbus ex̄ paradiſuꝫ ſexto die mūdi: in cāpo damaſceno d̄ limo terre rubꝛe plaſmatus fuit: a qua nois appellationē traxit. Naꝫ Adā bebꝛaice terra rubꝛa iterpꝛetat̄: ⁊ exinde quaſi in inſtāti: a deo p aera trāſlatus in padiſuꝫ. Vñ dr̄ Geñ. ij. Tulit ergo deus boiem. ſ. de loco campi damaſceni: in quo eū foꝛmauerat ex̄ paradiſuꝫ: ⁊ tranſtulit eū in paradiſuꝫ voluptatis. Alij tñ dicūt q̄ Adā foꝛmat⁹ fuit circa mediuꝫ terre babitabilis: qd̄ eſſe vr̄ bierſm: que eſt quaſi vmbilicus oꝛbis: tum q2 ibi ſcd̄s Adā. ſ. xp̄s naſciturus ⁊ moꝛiturus erat: tñ vt trāſeundo d̄ medio oꝛbis terraꝝ ad extremū oꝛiētis vbi erat padiſus: videret ⁊ attēderet quāta feciſſet deus i ſupficie terre: ⁊ quātū diſtaret gl̄ia paradiſi regionis: quā ꝑparauit ſpecialr̄ babitatiōi boim a regionib⁹ beſtiaꝝ ⁊ ſm̄ bāc ꝯſiderationē nō debuit bō in inſtāti trāſferri de loco in quo foꝛmatus fuit in paradiſum: nec ſuperius p aera duci: ſed ſucceſſiue inferius p terrā: vt oia ꝯſpicere poſſet. Deinde tentatus per Euā a ſerpēte inde eiectus eſt: indutus tunica pellicea: ideo (ſm̄ Dñicū tboloſanū) vt oſtēderet̄ Ade: q̄ ſicut pellis abſtra

Ioſepbi opinio de creatione pꝛimi parentis.
Adā quid bebꝛaice iterpꝛetet̄.
Geñ. ij.
Alia opinio.

bit ab aiali pri⁹viuo: deinde mortuo: ſic mortalitas ſui & ſuorum ſucceſſorum tracta fuit a viuētib⁹ pri⁹ in ſtatu innocētie parētib⁹: deinde mortuis ꝑ pctm̄. Hec ille. Et vt dicūt cōiter oēs doctores xpiani: & ponit Vincētius hiſto. li. j. Adā & Eua ipſo die creatiōis ſue. i. feria ſexta: & ſexto die mūdi circa meridiē ꝑuaricati ſūt & paulopoſt circa horā nonā: ſm hebreos decia hora ide eiecti ſūt. Vñ & nouus hō xp̄s poſt multorum ānorum curricula feria eadē & eadē hora ſexta crucifix⁹: eiuſdē pcti debitū ſoluit: & circa horā nonā expirās latroni aditū padiſi reſerauit. Ex qb⁹ intelligit ꝙ Adā prim⁹ hō formatus fuit extra paradiſuꝫ: vt intelligeret ex hoc ꝙ loc⁹ ille dlitiarū tā egregi⁹ non debebat ſibi ex cōi curſu nāe: ſed ex ſpāli dono diuine gr̄e ſicut & imortalitas: quā hō pro ſtatu innocentie dicto mō habuiſſet. Eua aūt in padiſo formatꝰ ꝑpter dignitatē principij: ex quo corp⁹ ei⁹ formabat: nā filii & filij i paradiſo fuiſſent nati ꝑpter dignitatē parētū qua ibi iā erāt expoſiti. Magr̄ tñ hiſto. dicit ꝙ ideo Eua in padiſuꝫ fcā ē: vt ex hoc mulier gratior & honorabilior haberet. Scōs aūt i padiſuꝫ trāſlatus fuit Enoch: de quo dr̄. Gen̄. v. Enoch ābulauit cuꝫ deo: & nō appuit: qr tulit eū dñs. Nā ꝑpt̄ excellētiā ſue ꝟtutis (dicūt doctores catholici) aſſumpt⁹ fuit a deo: & poſitus in padiſo terreſtri. De quo ēt dr̄. Eccle. xliiij. Enoch placuit deo & trāſlat⁹ eſt in padiſuꝫ: vt det gētibus ſapiaꝫ. Terti⁹ fuit Helias de quo dr̄ Mala. vltio. Ecce ego mittā vobis Heliā ꝑphetā anteꝙ vēiat dies dñi magn⁹ & horribilis: & ꝯuertet cor patruꝫ ad filios. De eodē habet Mat. xvij. & iiij. Regū. ij. vbi dr̄ ꝙ Helias aſcēdit ꝑ turbinē in celū: qđ nō pōt de celo empyreo intelligi: qr nullus ibi intrauit ante aſcēſioneꝫ xpi igit opꝫ itelligi de aliquo loco celeſti: vel celeſtis diſpoſitiōis qualis eſt padiſus terreſtris: quā Damaſ. lib. ij. vocauit diuinā regionē. Iterum cū ſcriptura nō dicat Enoch & heliā mortuos eſſe: nō vr̄ vbi ꝯuenientius col

Dñicus tholoſa.

Vincētius

Eua quare formata fuit in paradiſo terreſtri.

Gen̄. v.

Eccleſiaſti. xliiij.

Malac. vltimo.

Damaſce.

locent̄ vſq ad finē ſeculi q̄ in paradiſo: nec vt vitā aialē ꝯgruētius ꝯſeruare poſſent: q̄ de fructu ligni vite qđ ē i medio ꝑadiſi. Cām aūt trāſlatiōis iſtoꝝ duoꝝ ī ꝑadiſuꝫ ꝛ ibidē ꝯſeruatōis: vna cōit̄ aſſignāt oēs doctores catholici dicētes: ꝙ ad hoc reſeruant̄ i vita ibi: vt in iudicij die quē ꝑcedet ꝑfidia antichriſti: exeant inde ꝛ ꝯ eū ꝑdicēt: ꝛ reducāt illos q tūc erūt icreduli a fide xp̄i. Tho. aūt ſuꝑ epl'aꝫ ad Hebre. xj. aſſignat ēt aliā rōneꝫ dicēs. Rō aūt quare mors Enoch ꝛ Helie dilata ſit vſq in finē mūdi: eſt q2 doctrina veteris teſti ordinat̄ ad ꝓmiſſa noui: in quo nobis ſpes vite ꝓmittitur. Mat. iiij. Pniam agite: appropiquabit. n. regnū celoꝝ: ꝛ iō data a dño ſnīa mortis Ade: voluit ēt ducē hoīes i ſpē vite: qđ fecit in ꝑſōibus vtriuſq ſtat᷒. ſ. nāe: legis ꝛ grē: in ſtatu ꝗppe nature in Enoch: in ſtatu legis ī Helia: in ſtatu grē in xp̄o: per quē dat̄ nobis effect᷒ huius ꝓmiſſiōis. i. vita eterna: q reſurgēs ex mortuis āplius nō morit̄. Iſti āt diu in ꝑadiſo viui: morient̄ ꝑ antixp̄ꝫ. Dñs aūt Hēricus de Aſſia addēs ad iſtos dicē ſic. Et fortaſſe nō ſolū Enoch ꝛ Helias ad ꝑdicādū finē ꝑdicādi ꝯ antichriſtū in paradiſo ꝯſeruant̄: ſed ꝛ Iohānes euangeliſta: ꝛ illi q reſurrexerūt cū xp̄o: ꝛ venerūt in ſctām ciuitatē: ꝛ apparuerūt multis: de q̄bus habet̄ Math. xxvij. Sed notāter dicit Hēricus fortaſſe: q2 Hierony. de Iohāne euāgeliſta dicit ſic formal'r. In his q cū xp̄o ſurrexerunt ꝑpetuam reſurrectionē iam eſſe completam: nōnulli credunt cuſtodem virginis in glorificata carne gaudere cū chriſto: necnō de beata virgine ſcīa non ambigimus. Et ſctūs Thomas in. iiij. di. xliij. art. iij. dicit. Pie creditur de beata virgine: ꝛ Iohāne euangeliſta: ꝙ eoꝝ reſurrectio non ſit dilata vſq in finem mūdi. In paradiſo etiam aīalia bruta non fuerūt creata: ſed diſpoſitione dei ibi adducta. Serpens vero operatione diaboli. Hec ſanctus Thomas: vbi ſupra: ꝛ ceteri intra queſtiunculam adducti.

Cauſa trāſlatio. Enoch ꝛ Helie ī paradiſū terreſtrem ꝛ eoꝝ ibidē conſeruationis.

Alia ratio que eſt btī Tho.

Math. quarto.

Henricus de Aſſia.

Hieronimus.

Thom.

QVARTA Queſtiuncula eſt. An penes ea cir-
ca que attēdit ſalubritas regionū regio oriē- Queſtio
talis cōiter infideliū eligibilior ſit gratior re-
giōibus occidētalib⁹: ⁊ cōiter xpianoꝝ? Ad quā dicunt
orietales ꝙ pr̄ia eoꝝ ſit gratior occidētali: ⁊ ad habitā
dū eligibilior. Et ꝓbāt hoc rōnib⁹: p̄io ſic. Nam ſicut Rn̄ſio.
pretactū eſt de mente phi. vj. poli. ſeptē circa q̄ atten-
dit ſalubritas ⁊ nobilitas pr̄iaꝝ: maxie ad plagā oriē- Phus.
talē dextrā celi reperiunt: teſte ſcriptura ex dictis: ꝗ. Septeʒ ſūt
Sūt aūt illoꝝ ſeptē vʒ primū nobilitas vegetabiliū. ſ. circa que
metalloꝝ aromatū ⁊ gēmaꝝ. ij. ſalubritas fontiū ⁊ fe- attēditur
cūditas fluminū ꝓ gñatōe piſciū ⁊ irrigatōe terraꝝ ad nobilitas
ſacētiū. iij. ſit⁹ ꝯgruētior ad ſolē ⁊ ꝓpitior iſluētia q ad ⁊ ſalubri-
iſluxū celeſtē. iiij. abūdātia vtiliū ⁊ nobiliū aīaliū vſi- tas alicu-
bus hoim ꝯueniētiū. v. amenitas ſit⁹ ex mōtib⁹: ſiluis ius patrie
flumib⁹: fōtib⁹: ⁊ mari ꝓuenies. vj. ꝯueniēs copia ⁊ ſa- Primum
lubris victualiū. vij. tēperies aeris ex regulari naſcēs Secundū.
diſpōne aux: his āt ſeptē orietales excellē ſe iactāt oc Tertium.
cidētales: ⁊ dāt cāʒ iactātie: nā teſte petro comeſtore: Quartuʒ
pp bñignitatē ſol' ⁊ ſalubriorē celeſtē iſluxū orietalē: q̄- Quintuʒ.
dā iſule mihi ſaniſſime ⁊ multū ſeneſcētes nutriūt ho- Sextum
mies: nec i ipſis iſul' mori pñt niſi ad alias iſulas trāſfe- Septimū
rāt. Sūt ēt i idia arbores (vt ſcri. Alex. magn⁹ ariſtote- Petrus
li) q̄ꝝ fructib⁹ ſacerdotes ſol' ⁊ lūe: qb⁹ icate ſūt veſcūt comeſtor
ex q̄ꝝ eſu ad trecētos ānos ſacerdotū vita ꝓtelat. Scđo Alexāder
ꝓbat ibidē ex ſcriptura ſacra: p quā de⁹ obediētib⁹ ꝓ- magnus.
mittit trā ꝓmiſſiōis i egyptū ad plagā oriētis: q̄ abū- Scđa ꝓba-
dat lacte: melle: aqs: vt pʒ yſa. j. ⁊ Deut. vj. Sʒ i ꝯriū ē tio orien-
Plini⁹: q i vltio toti⁹ lib. nālis hiſtorie dic in toto orbe: talium.
⁊ q̄cūꝗ celi ꝯnexitas ꝟgit: pulcherria ē oim reb⁹: me Plinius.
ritoꝗ pricipatū nāe obtinens italia. Rn̄deo ad hāc du- Rn̄ſio ad
bitatōeʒ ſub duab⁹ ꝯclōnib⁹. Pria ꝙ i qbuſdā aroma- qōneʒ per
tib⁹: metall: fructib⁹ gēmis p̄cioſis. orietal' iſideliū re- duas cō-
gio: excellit occidētaliū xpianoꝝ regiones ⁊ ecōuerſo. cluſiones.
hec ꝯclō ptʒ ex ſupiorib⁹ dictis. Q ò fecit deus ⁊ nā pp. Pria cō-

duo. P2io ꝓpter mutuā ꝛ amicabilē regionū ꝛ boīum adiuicē cōicationē: ꝗ̄ nutrit dilectiōez ꝛ amo2ē: ad quā etiā diſpoſuit ꝙ vnꝰ hō vel p2ia altero hoīe vel alteriꝰ p2ie rebꝰ indigeret ꝛ ecōuerſo. Scdo illō factū eſt vt ne mo vel nulla regio inſpectis ꝓp2ijs excellētijs ſe extol lat ꝛ ſupbiat ꝗ̄ſi oibꝰ pfectio2 ſit: ꝛ ſibiipſi ſufficiēs oi no: ꝛ nulliꝰ egeat: ſicut ergo raro eſt aliqs hō qn a q̄lı̄ bet alio in aliquo bono manifeſto vel occulto excedat: ꝛ ipſe quēlibꝫ aliū in aliquo excedat: ſic deꝰ ſapiētiſſi mus moderauit ꝛ tēperauit regionū ꝯditiones ꝙ fere quelibꝫ regio abūdat in aliquo quo alia caret vel mi nus hꝫ. Propter qḋ ꝛ alia dīne opōnis magnalia que in diſpōne terre ſapiētiſſimꝰ deꝰ eſt opatus: ſcriptum eſt. Bn̄dicat terra dn̄m laudet ꝛ ſuperaltet eū in ſecu la. i. hō ꝯſideratione optime ꝛ ꝯueniētiſſime diſpōnis terre ī regionibꝰ: in fluuijs: in vegetabilibꝰ ꝛ aīalibꝰ: ꝛ ceteris bonis laudare ꝛ ſuperaltare dꝫ creato2ē: q diſ poſuit cūcta ſic ꝓpter hoīeꝫ. Scda ꝯclō: regiones occi dētales xp̄ianoꝝ ſimplr̄ in his cōibꝰ que ſunt ꝯuenien tis ꝛ optimi victus humani ꝓ ꝯſeruatōe legalis ꝛ mo ralis vite: lōge eligibilio2es ſunt ꝛ in tp̄alibꝰ o2dinatio res: ꝛ in nālibꝰ honeſtio2es: ꝛ tēperatio2es ꝛ ſalub2io res regionibꝰ infideliū o2iētalibus: ꝛ Italia: Hiſpania: Frācia: Regiōes occidētales xp̄ianoꝝ oēꝫ terram Ciu latb: indiā: iudeā ſuperāt ꝛ excellūt in bonis ſp̄ualibꝰ ꝛ in ꝯueniētiſſimis bonis cōpalibꝰ ꝛ io2dinatiſſimis ꝛ ho neſtiſſimis vſibꝰ. Hec ꝯclō ꝓbat̄ rōne ꝛ aucto2itatibꝰ. Rōne ſic. Felicio2 eſt p2ia in qua ꝯditiōes oēs optie re gionis ꝯueniūt mediocriter ꝛ moderate: quā illa ī qua vna aliqua ex his vl̄ plures nō tñ omne cōcurrunt: ſꝫ ea eſt felicitate italia: vt quecūqꝫ bonā regionem effi ciūt: ipſa ſibi mediocriter ꝛ tēperate miniſtret ꝛ ſug gerat: qḋ in alijs nō contingit: ergo nō iniuria videtur ceteris regionibus o2ientalibus p2eferenda. Accedit ad hoc Vergilij aucto2itas Italiam p2imo geo2gicoꝝ longo

Scda ꝯclo.

Probatio huiꝰ ꝯclo nis per ra nem.

Verba Pli nij ſup lau dibꝰ italie.

lõgo carmĩe laudantis. Et Plinij. xxxvij. nalis hiſtoꝛie c. vl. Cuiꝰ ꝟba hec ſunt. In toto oꝛbe ⁊ quacũqꝫ celi cõuexitas ꝟgit: pulcherrima ẽ oibꝰ rebꝰ meritoqꝫ pꝛĩcipatũ nãc obtinẽs Italia: rectrix parenſqꝫ mũdi altera: viris: femis: ducibꝰ: militibꝰ: ſeruitijs: artiũ pſtãtia: ingenioꝝ claritatibꝰ: iã ſitu ac ſalubꝛitate celi atqꝫ tẽperie: acceſſu cũctaꝝ gẽtiũ: facili: littoꝛibꝰ poꝛtuoſis: bẽigno vẽtoꝝ afflatu: etẽm ꝯtigit recurrẽtis poſitio in ptẽ vtiliſſimã ⁊ iter oꝛtꝰ occaſuſqꝫ mediã. Aqꝫ copia: nemoꝝ ſalubꝛitate: mõtiũ articul: feroꝝ aialiũ inocentia: ſoli fertilitate: pabuli vbertate: qcqd ẽ: quo carẽ vita nõ dẽat nuſqꝫ ẽ pſtãtiꝰ fruges: vinũ: olea: vellera: lina: veſtes: iuuẽci: ne equos qdẽ i trigarijs: pferri vllis ꝟnaculis aiaduerto. Metallis auri: argẽti eris: ferri qͣdiu libuit exerceꝛ: nullis ceſſit. Et his nũc i ſe grauida ꝓ oĩ dote. Varios ſuccos: ⁊ frugũ pomoꝛũqꝫ ſapores fũdit. Ab ea excepꝭ indie fabuloſis: ꝓxĩe qdẽ dixerim hiſpaniã q̃cũqꝫ ãbit mari. Et tertio li. c. v. de vꝛbe Roma dicit. Roma oim terraꝝ alũna eadẽ ⁊ parẽs: nũmie deũ electa: q̃ celũ ipm clariꝰ faceret: ſparſa ꝯgregaret iperia: rituſqꝫ molleret: vt tot populoꝝ diſcoꝛdes feriaſqꝫ liguas: ſermõis cõmercio ꝯtrahet ad colloquꝫ: ⁊ hũanitatẽ homini daret: bꝛeuiterqꝫ vna cũctaꝝ gẽtiũ in toto oꝛbe patria fieret. Et de cãpanie oꝛa q̃ nunc regnũ Neapolis appellaꝛ. hec dicit ibidẽ. Felix illa ac btã amenitas cãpanie: in qua tota vitalis ac ꝑhẽnis ſalubꝛitas celi tẽperies eſt: tã fertiles cãpi: tam apꝛici colles: tã innoxij ſaltus: tã opaca nemoꝛa: tã munifica ſiluaꝝ genera: tot mõtiũ afflatus: tãta frugũ ⁊ vitiũ olearũqꝫ fertilitas: tam nobilia pecoꝛi vellera tot opima thauris colla: tã anniũ: fontiũqꝫ vbertas totã eaꝫ pfundẽs: tot maris: poꝛtꝰ gremioqꝫ terraꝝ cõmertio patẽs vndiqꝫ ⁊ tanqꝫ ad iurãdos moꝛtales ipſa auida i mare ꝑcurrẽs. Neqꝫ ingenia rituſqꝫ ac viros ⁊ liguã manuqꝫ ſupatas cõmemoꝛo gẽtes. Ipſi de ea vindica-

Italia eſt oim regionũ pꝛeſtãtiſſima.

Laus vꝛbis Rome

Laus Campanie.

uere greci genus in gloriã ſuã effuſiſſime quotã ptẽ.ſ.
Rñſio ad ſcõam pbationẽ3. Apuliã ex ea appellãdo greciã magnã3: hec ille. Quo
vo hiſpãia frãcia ⁊ cete occidẽtales rgiões ſupent oriẽ
tales: viderit ipi ad qs ptiet. Ex qb⁹ p3 rñſio ad primũ
orietaliũ argumetũ. Ad ſcõm rñdet ꝙ bonitas pñe iu
deoꝝ erat a deo ⁊ nã q̃ deo obedit pp merita hoĩ3 iha
Leui. 26. bitãtiũ ſi boni emulatores diuinoꝝ fuiſſent. vñ Leui.
26. dr. Si i pceptꝫ meis ãbulaueritꝫ: ⁊ mãdata mea cu
Pſal. ſtodieritꝫ ⁊ feceritꝫ ea dabo vobis pluuias ⁊c. ſin vo da
bo vobis celũ d̃ſup ſic ferꝝ ⁊c. vñ Pſal. dic. Poſuit flu
mia i dſertũ ⁊ erit⁹ aqꝝ i ſitim ⁊c. p h̃ ẽ hiſtoria. 3. Re.
18. Ex qb⁹ duo aduertẽ poſſum⁹: ꝙ vana ẽ ⁊ friuola di
uinatio aſtrologoꝝ dicẽtiũ d̃ abũdãtia ⁊ ſterilitate lo
coꝝ ⁊ ãnoꝝ: cũ hmõi variẽt p meritis vel dmeritis ho
minũ q̃ nõ ſubſũt ſtellis. Scõ3 ꝙ felicitas ⁊ fecũditas:
⁊ bñdictio antiq̃ terre pmiſſiõis iudeoꝝ trãſlata fuit p
xp̃m ad populũ xp̃ianũ occidẽtalẽ ⁊ durabit nobiſcũ ſi
hõi emulatores fuerim⁹: aut ſi puertemur ad ipm. Et
h̃ d̃ ſexto receptaculo. ſ. d̃ padiſo terreſtri dcã ſũt ſatis.

QVARTVM Caput hui⁹ prie decadis eſt. Si
aie defunctoꝝ exire poſſint receptacula d̃pu
tata eis: videlicet de paradiſo: iferno: purga
torio: limbo: ⁊ de campis eliſijs. ⁊ apparerẽ viuis. Cir
ca quam quatuor queſtiũcule ſoluent quarum quel
bet infra ſuo ordine declarabitur.

Queſtio PRIMA Queſtiũcula eſt. Si aie defũctoꝝ poſ
ſint exire eoꝝ receptacula ⁊ apparere viuis.
Iob. vij. Ad quam videt pmo rñdendũ negatiue. Na3
Iob. vij. dr. Qui deſcẽdit ad iferos nõ aſcẽdet. Et Pſal.
appellat animã ſpm euntẽ ⁊ nõ reuertentẽ. Ite3 Pſal.
Pſal. vt inhabitem in domo dñi omnibus dieb⁹ vite mee.
Et Augu. lib. de cura animaꝝ dicit. Si in reb⁹ viuẽtiũ
Auguſt. iteresſent anime mortuoꝝ: me pia mr̃ nulla nocte de
ſereret. q̃ me terra mariq; ſecuta ẽ vt mecu3 viueret.
Rñdeo dõm ꝙ aias exire d̃ padiſo: iferno ⁊c. ⁊ dimit

tere receptacula ſua pōt intelligi duob⁹ modis. Vno mō ſimplr vt in ppetuū vt ſine redditu padiſus vel in fern⁹ ca; amplius nō ſit locus. ꝛ ſic eſt. Cōcluſio pria ꝙ nullus deputat⁹ ibi p ſnia; diffinitiuā abſolutā inde exibit: q: pmiū ꝛ pēa aia; ſepata; nūꝙ termiabit: vt expſſe colligit ex. iiij. ſnia;. di. xlvj. Et arguit in. c. tps xiij. q. ij. Nec ē argumētū Trayani in ꝯriū: q: p finalē ſnia; nō fuit dānat⁹. Alio mō pt itelligi ꝙ exeāt ad tps ꝛ tūc aut loqmur ſm ordinē nāe aut ſm ordinē diuie ꝓuidētie. Si prio mō loqmur ſit. Scda ꝯclō ꝙ aie ſepate ſm curſu; nālē receptaculis ꝓprijs deputate: inde nō recedūt vt appareāt viuis: tū ex pte aia; ꝗ ꝯuerſatiōi ſepata; ſubſtātia;: ꝛ nō ꝯuerſatōi hoim ſunt ōpu tate. Vñ ꝛ phs prio ethi. dicit. ꝙ cōicatio ciuiliū operū eſſe nō pōt iter viuos ꝛ mortuos: tū ēt ex pte hoim q bus apparēt quo; cognitio ē p ſenſu;: ꝛ a reb⁹ ſenſibi lib⁹: ꝛ ꝓpter hoc apparitio aie ſepate hoib⁹ eſt mirabi lis imo iter diuina miracula cōputāda: vt dic. b. Tho. pri. pte. q. lxxxix. ar. viij. i ſolutiōe. ij. argumēti. Si ꝟo loquamur ſm diuinā diſpēſatiōnē: ſit. Tertia ꝯclō ꝙ aie ſepate aliqñ a ſuis receptaculis egrediunt et repre ſentāt ſe ꝯſpectib⁹ hoim: qñꝙ egrediēdo celū auxiliā do obſeſſis: q̄; tū ad aias ſctō;: vt pt; de. b. Felice mar tyre q apparuit viſibilr ciuibus Nolanis dū a barba ris oppugnarent: vt dicit Aug. lib. de cura ꝓ mortuis hñda. Dānati ēt añ iudiciu; dūtaxat ad tps pmiſſione diuina pmittunt aliqñ egredi receptaculū iſerni ꝛ vi uentibus apparere ad eruditionē timorem: ꝛ terrorē viuētium. ſicut ponit exemplū Grego. in. iiij. dialo. de Benedicto papa. ꝛ de vmbra ſordida latronis in vita b. Martini. Hec tñ eſt dña inter btōs ꝛ dānatos: vt di cit Tho. in. iiij. q: bti ꝟtute glie ꝛ dono gre gratis da te apparere pñt cū volūt. Dānati vero nō ſemp: nec ſi ne pmiſſione diuina ꝛ eius ꝓuidentia. Cuius ratio eſt q: ſicut ſancti in carne viuētes ex dei gra eis data: ſa

Rñſio ad qōnem.

Cōcluſio prima.

Concluſio ſecunda.

Phs prio ethico;.

Sanctus Thomas. Concluſio tertia.

Auguſti.

Grego.

Differētia inter bea tos ꝛ dam natos ſm btm tho.

ciebãt q̃dã ſigna qua alij carẽtes dcã ſigna nõ poterãt facere: ita aĩab⁹ ſctõꝝ ex virtute gl'ie aliq̃ ptãs ꝯfert a deo p quã pñt cũ volũt viuẽtib⁹ mirabilr appere. Pñt ẽt bti ⁊ dãnati appere corpib⁹ aſſumptis i habitu quo prius vtebant. ſicut. b. Aug. apparuit fratri Alberto in habitu põtificali dicẽs: Tho. mihi par eſt in gl'ia virginali pſtãs mũdicia. Et Bernardus dicit de quodã clerico: ꝙ apparuit Hẽrico Aurelianẽſi epo idutus cũ pluuiali plũbeo grauiore turri Pigmanẽſi. Patȝ ẽt d Darſo: cui apparuit papa Bñdictus iunior in ſpecie aialis mõſtruoſi: in. iiij. dialo. Quarta ꝯclo. Illi q ſunt i purgatorio pmittunt exire receptacula eoꝝ ⁊ venire ad viuẽtes añ cõpletã pniam ad hoc vt ſuffragia petant: vt pȝ in. iiij. dialo: ibi dr de anima Paſcaſij: qui btõ Germano apparuit in balneo. Quinta ꝯcluſio. In limbo ſctõꝝ aie hoc mõ diſpẽſatiue exire potuerunt receptacula ſua. vt de Moyſe ⁊ helia Math. xvij. patet. Sexta cõcluſio. Pueri in limbo nunq̃ egrediunt inde: tuȝ q2 ſunt in termino: tũ q2 egreſſus eoꝝ ad nihil pficeret. Septima concluſio. Angeli boni in pſona animaꝝ corporib⁹ cõpetẽtib⁹ aſſumptis nobis freq̃ter apparẽt ſicut angelus bonus in perſona dei apparuit Moyſi. ⁊ idẽ pȝ in multis alijs appitionib⁹. Octaua ꝯcluſio. Angeli mali pter deceptiones incantatorũ: corporibus etiam aſſumptis exeũt receptacula ſua: ⁊ apparent viuis: ſicut Sauli petẽti phitoniſſam vt diuinaret: ⁊ Samuelem ſuſcitaret: nõ apparuit Samuel q a quiete ſua nõ eſt excitat⁹ ſed aliqd fantaſma ⁊ illuſio imaginaria diaboli machinatiõibus facta: quã ſcriptura Samuelem appellauit. Sicut imagines noĩb⁹ rez ſuaꝝ aliq̃n appellãt p̃mi Regũ. xxviij. Hec dñs Io. d tur. cre. Cardinalis in. c. tps. xiij. q. ij. Ad maiorẽ euidẽtiam pdictoꝝ nota hic vnum ꝙ q̃uis aie ſctõꝝ vel dãnatoꝝ aliquãdo pſentialiter adſint vbi apparẽt: non tñ credendũ eſt hoc ſemp accidere. Aliq̃n eñ hmõi apparitiões

Margin notes: Bernard⁹ — Quarta cõcluſio. — Quinta cõcluſio. — Sexta concluſio. — Septĩa cõcluſio. — Octaua cõcluſio. — Aduerte de apparitionibus

ſiūt: vel dormiēdo: vel vigilādo opatiōe bonoꝝ vꝉ ma
loꝝ ſpirituū: vel ad inſtructionē aut deceptionē viuē
tiū: ſicut etiā viui hoīes aliqñ alijs apparēt ⁊ eis multa
dicūt i ſomnis: cū tñ ↄſtet eos nō eē p̄ſentes. Hec Tho.
iiij. ſniarum di. xlv. ar. j. q. iij. in corpore. q. ⁊ in ſolō
nē argumentoꝝ. Qualiter aūt cognoſci poſſit an ſpūs Btūs Antonius.
apparens ſit bonus vel malus: oſtēdit btūs Antonius
ſic dicens. Nō eſt difficilis bonoꝝ ſpirituū maloꝝ ꝗ̄ di Spūs apparēs q pt cognoſci ſi ſit bon⁹ vꝉ malus.
ſcretio. Si enīꝫ poſt timorē ſucceſſerit gaudium: a dño
ſciamus veniſſe auxiliū: qꝛ ſecuritas aīe p̄ſentis maie
ſtatis indicium eſt. Si aūt incuſſa formido ꝑmanſerit:
hoſtis eſt qui videꝉ. Tho. iij. pte ſumme. q. xxx. ar. iij.
in ſolōne tertij argumenti. Ad argumēta in contrariū
diciꝉ: ꝙ intelligantꝉ ſcdm primā concluſionē: ⁊ Augu.
loquitur ſm cōmunem curſum nature.

SECVNDA queſtiūcula eſt. Si xp̄iana aut gētili ꝓbōne aliquos ſpūs effectualr̄ appuiſſe cōperiatꝉ. Ad quā rñdeꝉ affirmatiue: nam inter xp̄ianos legiꝉ prio ꝙ anno dñi. M. cccxxiij. in ciuitate quadā frācie qdā Guilhelm⁹ de coruo defunctus eſt: in cui⁹ domo poſt ei⁹ obitū ꝑ octo dies. vox q̄dā flebilis: debilis horrida: ⁊ deſerta audita ē a multis. Qua voce vxor ei⁹ ſic ꝑterrita fuerat: vt in lecto decūberet ⁊ pene moreretꝉ. Mittitꝉ ad fratrē Ioannē gobi priorēꝫ ↄuētus ibidē ordinis p̄dicatoꝝ: vt ſociatus fratribus aliqbus ⁊ ciuib⁹ ꝓuide viſitaret eam. Qui aſſumptis ſecū tribus patrib⁹: comitatuſ ꝗ̄ ciuib⁹ nulloꝗ̄ fratre aut ciue ſciēte: reuerēter accepto corpore xp̄i in ſinu: ꝓficiſciꝉ ꝓbaturus an vox illa fictitiū eēt: vel illuſio demonū. Cūꝗ̄ diligētiſſime oīa loca domus clandeſtina ⁊ fictionib⁹ apta (ne decipi poſſet) ſcrutat⁹ fuiſſet. Interrogat vxorem in quo loco ab ea vox illa magis audireꝉ: que rñdit i lecto in quo vir ei⁹ deceſſerat. Et illi ſedere ſup lectū defuncti: ⁊ ibidē nouē lectōes mortuorū cū letania diceꝉ ceperūt. In fine ꝓo rogationū vm Queſtio Rñſio. Nota mirabilē apparitionem.

bsa quedã añ eos ire cepit verſus lectũ vxoris: ſonũq; faciebat ac ſi per ſolũ ſcopa duceret. Vxor ꝯcuſſa ꝛ tremula cepit clamare. Ecce ecce o p̃res. Illi aliqualiter ꝑterriti tacuerũt. Sʒ p̊or vxorẽ monuit vt peteret qs eſſet. Qua interrogãte: ille rñdit voce mirabili in medio camere: ſe eẽ aiaʒ Guilhelmi de coruo ꝯſortis ſui. Tũc prior oĩ timore depoſito cũ ſocijs acceſſit ꝓpinquis vbi vox illa intonabat: muniẽſq; ſe ſigno crucis interrogauit ſpm̃: ſi eũ ꝛ ſocios fratres cognoſceret: ꝛ rñdit q ſic: eos ex noie ſingulariter noiando: tũc prior cepit cũctis aſtãtibꝰ ꝛ audiẽtibꝰ ſic adiuuare eum. Adiuro te creatura dei ꝑ potẽtiã dei infinitã: ꝑ eiꝰ ſapiaʒ ineffabilẽ: ꝑ eiꝰ bonitatẽ indicibilẽ: ꝑ ꝟtutẽ ſctiſſime trinitatis qbꝰ oĩa creauit: ꝑ myſteriũ ſctẽ incarnatiõis: paſſiõis ꝛ reſurrectiõis: ꝑ ꝟtutẽ oiuʒ ordinũ ſctõꝝ angeloꝝ. Et per oẽ illḋ qḋ dei virtute te põt plus aſtringere ꝯſtringo ꝛ aſtringo: ne recedas de loco hoc donec ad ea de qbꝰ te iterrogauero ꝟaciter rñdeas. Et prio iterrogauit. An eẽt ſpũs bonꝰ vł malꝰ: ꝛ dixit q eẽt bonꝰ. Scḋo ſi aie finalr̃ ſine oĩ defectu trãſmigrãtes hẽnt ſtati btitudinẽ: ꝛ annuit. Itẽ iterrogatꝰ qs eẽt: dixit q aia Guilhelmi de coruo: q̃ ibi ꝓꝑ offẽſaʒ mr̃is i quã peccauerat (que añ deũ grauiſſima reputat̃) purgatoriũ ꝑticulare pati debebat ꝑ duos ãnos: niſi ſuffragatꝰ oronibꝰ liberaret̃. Itẽ iterrogauit an bonꝰ angelꝰ vł malꝰ ibi eũ adduxiſſet. Et dixit q bonꝰ. Et q̃ ſuffragia mortuis melius opẽ ferãt petitꝰ: dixit Miſſe ꝛ pſalmi penitẽtiales. Poſtq̃ʒ ꝟo mł̃ta iterrogaſſet: dixit ſpũs: Rogo te pr̃ me iterrogãdo ampliꝰ: ne crucies: Scias tñ q pñtia corpis xp̃i qḋ i ſinu tenes: leuior ſit pena mea. Quidã legis doctor de aſtãtibꝰ eũ iterrogãs qd ſuꝑ ſe ferret: rñdit latine cũ antea fuiſſet ydiota. Portas ſb cigulo abſcõditũ offm̃ btẽ virginis ꝛ ſic erat. Interrogatuſq; ſub qua ſpẽ loq̃ret̃: rñdit oibꝰ audiẽtibꝰ ſub ſpẽ colũbe: ꝛ ſignũ veritatis hora galli cãtus regit ſe dictꝰ doctor coopt9

plumis albis. Interrogat⁹ ēt an ſpūs mali occurrerēt cuilibet moriēti: ⁊ ſi oīa ſcia aiab⁹ exutis īfundit. Rn̄dit ꝙ ſic. Interrogat⁹ quā penā ibi i hoſpitio ſuo pateret: rn̄dit penā ignis. Itē ſi aliā penā hrēt rn̄dit aliā i purgatorio coi. Et ſciſcitat⁹ q̄uo i duob⁹ locis diſtātib⁹ ſil' pati poſſet? Rn̄dit ꝙ de die patiebat̄ ignē i purgatorio coi: ⁊ de nocte ignē i purgatorio dom⁹ ſue. Iuſſus vt ſe ſignaret ſigno crucis. Rn̄dit ſe nō hr̄e man⁹. Interrogat⁹ ſi audiret? Rn̄dit ꝙ ſic: ſʒ nō p aures: ſʒ p potētiā dei. Interrogat⁹ iteꝝ q̄tū i purgatorio hoſpitij ſui ſtare deberet? Rn̄dit altiſſima voce clamās. Rogate ꝓ me orōnib⁹ miſſis: ⁊ pſalmis pn̄ialib⁹ vſqꝫ ad feſtū paſche: ⁊ tūc liberabor. Interrogat⁹ ꝓ ab vxore q̄tū dēret i purgatorio coi ſtare? eiulās rn̄dit. Roga: ⁊ pcari facias ꝓ me deū ⁊ me n̄ timeas: qꝛ cito liberabor ⁊ ſtati euāuit: ⁊ velut qdā vēt⁹ exiuit: q oēs aſtātes īſufflauit ad modū cuiuſdā debilis flat⁹ ⁊ ex tūc nihil ibidē auditū fuit. Hanc mirabilē apparitionē ego pn̄tis opuſculi cōpilator legi i q̄dā rotulo ⁊ inſtro veridico trāſmiſſo ſūmo pōtifici ⁊ cardialib⁹ tūc tpis apō Auinionē cōmorātib⁹. Scribit itē Pli. iunior li. vij. de hmōi appitiōib⁹ ſic. Erat liber t⁹ mihi n̄ illiterat⁹: cū hoc minor frater eodē lecto qeſcebat is viſus ē cernē quēdā i thoro reſidētē admouētēqꝫ capiti ſuo cultros. atqꝫ ēt ex ipo vertice amputātē capillos. Vbi illuxit ipe circa verticē tōſus ⁊ capilli iacētes reperiūtur. Puer itē (dicit ibidēʒ Plinius) in ꝑdagio mixtus pluribus dormiebat. Venerunt per feneſtras in tunicis albis duo cubantemqꝫ detonderunt: ⁊ via qua venerant receſſerunt. Hunc quoqꝫ tonſum ſparſoſqꝫ circa capillos dies oſtendit. Plinius

Nota mirabilē apparitionem

TERTIA q̄ſtiuncula eſt. An aīe ſtati egreſſe de corpe ſociēt̄ angelis bonis vel malis: ⁊ ab eis deducant̄ ſine mora ad loca deputata eis. Ad quā reſpondendo ponūtur due concluſiōes. Prima ꝙ aīe bonoꝝ poſt ſeparatiōem a corpore ſi impedimētū

Queſtio
Rn̄ſio per duas ꝯcluſiones
Pria ꝯclo.

nõ ſit:hoc eſt ſi nõ hñt aliqd purgabile.ſ.pctm venia
le:ſtatim euolãt ꝛ deducũt ad celũ. Anime vero malo
rum ſtatim deducunt̃ ad infernũ ad inſtar ignis ꝛ la
pidis:quoꝝ alter ſtatĩ aſcẽdit ad ſpherã ſuã:ſi non ſit
impedimẽtũ. Lapis vero remoto oĩ obſtaculo:ſuo põ
dere ſubito tẽdit ad cẽtrũ. Et ꝯriũ ꝑ hereſi eſt:vt dicit
Th.iiij.ſniaꝝ.d.xlix.ar.v.q.ij. Q dẽt ꝓbat̃ rõne ꝛ au
Probatio ꝯclõnis ꝑ rõnem. ctoritate. Pꝛio ꝓbat̃ rõne ꝑ locũ a ſufficienti diuiſione
fic. Nã ſi aie ſtatĩ poſt ſepationẽ a coꝛpe nõ reddit̃ pꝛe
miũ:hoc põt eẽ ex trib⁹. Vel qꝛ aĩa nõ eſt capax:vl̃ qꝛ
aie pmiũ nõ debet̃:vel qꝛ ſtatim nõ debet̃. Nõ pꝛimũ:
qꝛ cũ aĩa ſit nãe intellualis:eſt capax btẽ cognitionis ꝛ
viſionis dei:q eſt pꝛincipiũ eſſendi ei⁹ quẽ videre nãlr
aĩa deſyderat:ꝛ etiã hoĩes futuri ſint ſiles angelis dei
Matth.xxij. Qui ſemꝑ vidẽt deũ faciẽ ad faciẽ:ḡ ſtatĩ
recipiũt pmiũ. Itẽ pmiũ aie ꝓpꝛie debet̃:nã tota ratio
meriti ꝛ demeriti eſt ab aĩa qꝛ coꝛp⁹ nõ fuit niſi quaſi
inſtrm. Itẽ merces ſtatim mercẽnario merẽti reddi de
Leuit. xix bet:iuxta illõ Leui.xix. Nõ moꝛabit̃ opus mercẽnarii
tui apud te vſqꝫ manẽ:qõ facere maxie cõpetit deo:ḡ
Probatio per aucto. ſtatim recipit aĩa pmiũ exiẽs coꝛp⁹. Pꝛobat̃ ẽt auctẽ:ꝛ
pꝛio de bonis:nam latroni Luce.xxiij. dixit xp̃s. Hodie
Luc. xxiij. mecũ eris in padiſo pũctãdo in termĩo tibi:vt vno mõ
Grego. exponit Chꝛiſoſt. ꝛ Greg. in dialogis. Aie pfectoꝝ iuſto
rũ mox vt hui⁹ carnis clauſtra exeũt:in celeſtib⁹ ſedi
Ioã.xxi. bus recipiunt̃. Pꝛobat̃ ẽt de malis. Io.xxi. Ducũt in bo
nis dies ſuos:ꝛ in pũcto ad inferna deſcẽdũt. In pun
Grego: cto.i.idiuiſibili vite termĩo. ꝛ Greg. dicit. Qualis qſqꝫ
hinc egredit̃:talis in iudicio pſentat̃.xxv.di.q̃lis Tho
Scda ꝯclõ. in.iiij.di.xlv.q.ij. Scda cõcluſio. Anime egreſſe a coꝛ
poꝛe ſociate vadunt ad receptacula deputata eis. Pꝛo
Bonauẽ. bat hoc ſctũs Bonauẽtura. in.iiij.diſt.ij.dicẽs. Credẽ
dũ eſt ꝙ in egreſſu anime a coꝛpe aſſiſtãt ſpirit⁹ bonus
ꝛ malus vnus vel plures:ꝛ tũc data ſcdm veritatem a
deo ſnia:ſi aĩa bona eſt:ꝑ miſterium boni angeli ad

ducit in celo vel in purgatorio quouſq; purget. poſt ꝙ vero purgata fuerit: p eius miniſteriū educit. Si vero ſnia ſit mala pro iudicato: tunc p myſteriū demonum deducit ad infernū: hoc aūt vt dicit ipſe eſt cōcedēdū ꝓbabiliter ⁊ nō temere aſſerēdū. Nā Greg. dic in. iiij. dialogoꝝ: ꝙ anime reproboꝝ p ſeipſas deſcendunt ad infernum. hec dñs Bonauentura. Grego.

QVARTA queſtiūcula eſt. An liceat requirere morientē vt ſibi reuelet ſuū ſtatū poſt mortē. Ad quā rñdet ꝙ trib⁹ modis ↄtingit aliquē ſtatū alicui⁹ poſt ei⁹ mortē exqrere. ſ. aut cū pſūptiōe: aut cū dubitatiōe: aut cū humilitate ⁊ deſyderij iple tione. Primo cū pſumptiōe: puta cū aliqs ſupbe vł pſum ptuoſe de ſua facultate ↄfidens hoc petit: talis peccat. Scdo cū dubitatione puta: qñ petēs dubitat de futuro ſtatu: ⁊ talis etiā peccat. Tertio exqrit pie ⁊ humiliter ex deſyderij adimpletiōe: ⁊ tūc petēs ab aliquo vt poſt ei⁹ mortē ſibi appeat: nō peccat. Cui⁹ rō eſt q: cū oēs hoīes nā ſcire deſyderēt. Inqrere ad ipletionē deſyde rij nālis nō eſt pctm hec Tho. quolibeto. ij. q. ij. in cor poze qōnis ⁊ in ſolōne argumētoꝝ. Dñs vero Hēricus de Aſſia rñdet ꝙ hoc minime lʒ q: quādā curioſitatē ſapit culpabilē: velle ſcire ſtatū futuroꝝ morientiū: qui vtili⁹ ignorat ꝗ̄ ſcit a viuis ⁊ q poti⁹ conijciēdus eſt ex opib⁹ ꝗ̄ experiēdus: dʒ nobis hoc ſufficere ꝙ de⁹ red dit vnicuiq; ſcdm opa ſua. Vñ ⁊ diuiti dcm eſt. Habent moyſen ⁊ ꝓphetas illis credāt. ꝓpterea appitiōes ta les poti⁹ videt credēde demonū deceptōes ⁊ illuſiōes: ꝗ̄ vbi ſtat⁹ aiaꝝ idicatōes: talib⁹ iō ↄfidēdū nō ē. Hec il le. Sed tu thomā ſeqre: nec tñ in hoc Henricū ſpernas. Queſtio Rñſio Trib⁹ mo dis ↄtigit a liquē ſtatū alicui⁹ poſt ei⁹ mortē exquirere. Primo. Scdo. Tertio. Opio Hēri ci d Aſſia.

QVINTVM caput principale huius prime de cadis eſt. Vtrū anime dānate propter fugam ⁊ carentiā miſeriarum: ⁊ penarum eterna lium inferni: poſſint appetere recta ratione ⁊ delibera tiua non eſſe. Circa quod quatuor queſtiuncule abſol

neutur: quarum quelibet ſuo ordine declarabitur.

Queſtio

PRIMA queſtiuncula eſt. An aie dānate ꝓpter fugā ⁊ carētiā miſeriaꝝ ⁊ penaꝝ eternaliū in ferni poſſint appetere recta rōne ⁊ deliberati ua nō eſſe. Ad quā primo videt̄ rn̄dendū affirmatiue.

Apo. ix. Nā Apo. ix. dr̄: ꝙ in diebus illis deſiderabūt hoīes mori. ⁊. vj. c. ibidē dicit̄: ꝙ dānati dicēt montibus. Cadite

Mat. xxvj. ſup nos. Et xp̄s Math. xxvj. dicit de iuda ꝙ ei meli⁹ fuiſ

Opi. Scoti ſet natū nō fuiſſe ꝙ ꝑpetuo dānari. Rn̄ſio dicēdo ꝙ cir

Frāciſci de ca hoc Scotus in. iiij. di. l. ⁊ in pte Frāciſc⁹ de Maronis

maronis ⁊ i ſuo ꝯflatu. di. xl. dn̄t cū Anſelmo. c. xvij. monologiō:

Anſelmi. ꝙ aie dānate recta rōne appetere nō pn̄t nō eē: ad euā

Probatio p dēdas miſerias iferni: ⁊ ad carētiā penaꝝ iſernaliū. Et

dicte opi ꝓbare nitunt̄ hāc ſuā opinionē ijs ifra. x. rōnibus ⁊ au

nionis per ctoritatibus. Primo ſic. Null⁹ ſm rectā rōnē dꝫ appe

decem ra tere mai⁹ malū pp fugā minoris mali. Sed fuga pene

tiones. inferni eſt min⁹ malū: ⁊ quaſi ꝑticulare malū reſpectu

Prima rō. nō eſſe ꝙ adimit totū bonū (qꝛ totam nām) ergo non

Secunda. eſt appetendū recta rōne nō eē pp carētiā penaꝝ. Iteꝫ ſcdo. Fuga maioris ꝑfectiōis non ē appetēda pp ademptionē minoris ꝑfectiōis. Sed eſſe eſt maioris ꝑfectiōis

Diony. ꝙ gaudiū ex fuga penaꝝ. Nā eſſe vt dicit Dionyſius de diuinis noībus. Inter oēs diuinas ꝑticipationes eſt no

Tertia. bilius. ergo. Itē tertio. Nullus ſm rectā rōnē pōt aliqd appetere ꝯ inclinationē nālē q̄ ſemper melius intēdit. Cū reguletᷓ a nō errāte intelligētia q̄ ē deus. Sed ad eē eſt appetit⁹ nālis: vt pꝫ. ij. de gn̄atiōe. ⁊. ij. de aia. Et a deo imediate in creatura rōnali cauſatū: eſt ergo nō eſſe recta rōne pp carentiā penaꝝ appeti nō pōt marie cū pene eterne ꝯſonēt voluntati diuine infligēti eas.

Quarta Itē quarto. Nullus recta rōne pōt appetere nō eſſe ad fugiendū iuſtū ⁊ bonū qꝛ poſitiuū ⁊ punitiuū pene: er

Quinta go nō pōt appeti nō eſſe: vt euitet̄ pena. Iteꝫ qnto. Oīs habitus melior eſt ſua priuatione: ſed eſſe eſt habitus: forma ⁊ perfectio: non eſſe autem eſt priuatio: ergo nō

pōt appeti nō eſſe vt priuemur ipſo eſſe. Itē ſexto. Illud eſt melius qđ plures imo oēs magis eligunt ꝛ cupiunt primo ethi. Sed eſſe oia appetūt ꝛ plures illud eligūt: nō eſſe āt eꝯ: ergo eſſe ſupra nō eſſe in penis eſt pͤeligendū. Itē ſeptimo. Bonū quāto cōmunius tāto diuiniꝰ ꝛ cōſequenter tāto optabilius. Sed nō eſſe vt penis careamus cedit in dei cōfuſionē pp carentiā diuine iuſtitie: ergo melius eſt eſſe. Item octauo: illud in quo non eſt aliqua ratio bonitatis: in eo non eſt ratio melioris: ꝛ ꝑ ꝯſequens nec pͤelectionis. Sed nō eſſe nullā hꝫ rōnem bonitatis cū ſit priuatio totius nature: ergo non dꝫ eligi nec preeligi ad carentiā penaꝝ inferni. Item nono: maius malū eſt magis fugiendū ꝙ minus malū. Sed miſeꝝ eſſe in tormentis eſt minus malū cū ponat eſſe ꝙ non eſſe: qđ tollit oē bonum cum nihil relinquat. ergo preeligendū eſt miſeꝝ eſſe in tormentis ꝙ non eſſe ſimpliciter. Itē decimo dicit Franciſcus de maro. vbi ſupra: ꝙ q̄ deus poteſt potētia abſoluta: qñq; poterūt fieri ꝛ reduci in eſſe: q: potentia abſoluta ꝛ ordinata ſiue diſtincta in deo ſunt idem: ergo dānatis melius eſt eſſe ꝛ exiſtere in tormētis ꝙ non eſſe ſimpliciter q: ſaltem ſubduntur huic potentie dei abſolute: que quandoq; poterit adduci in eſſe ꝛ in actū. Sunt pro hac opinione vt dicunt auctoritates Auguſtini .xj. de ciuitate dei. capi. xxvij. dicentis. Miſerrimus ſi quis immortalitatem daret: qua nec ipſa miſeria moreretur: ꝑfecto exultarent letitia ꝛ ſic ſemper eligerent eſſe ꝙ omnino nō eſſe. Ita enim vi quadam naturali ipſum eſſe iucundum eſt vt non ob aliud ꝛ ij qui miſeri ſunt nolunt interire: hec ille. Et in libro de libero arbitrio ait Conſidera quātum bonum eſt eſſe: quod: ꝛ beati ꝛ miſeri volunt. Maius eſt enim eſſe miſerum quā omnino non eſſe. Exemplum coruꝫ qui in carceribus ſunt cathenis ꝛ compedibus ſtricti: tormentis vexati: infirmi generibus multis infirmitatum: ꝛ tamen preeligunt ſic eſſe

Sexta

Septima

Octaua

Nona

Decima rō que eſt Frāciſci de maro.

Auguſti.

Auguſti.

ꝙ mori. Et ſ; ore vocēt mortē: corde id negant. Similr
Rñſio ad decrepiti ſenes quos ſequunt̃ oēs morbi: preeligūt ſic
auctēs i ca ſtare ꝙ; mori. Et ſic iſti hui⁹ ſcole tenēt hoc ꝓ veritate
pite qōnis ⁊ ſentētia: ⁊ rñdēt primis duab⁹ auctib⁹ Ioānis i Apo/
adductas. calypſi: ꝙ dānati dicēdo illa appetūt nō eē rōne nō re
Ad auctes cta. Sicut pctōr errore rōnis deceptus dimittit maius
Io. in apo/ malū admiſſo minori malo ꝑp aliqd delectabile par/
cal. rñſio. ticulare. Et ad Ieſu xpi auctē dicūt: ꝙ itelligat̃ quantū
Ad aliā au ad ſcdaꝫ natiuitatē extra vterū: nō quātū ad primam
ctoritatē. que eſt infuſione aie rōnalis in corpore organizato. Eſt
Opinio btī alter cōis dicēdi modus btī Aug. in multis locis queꝫ
Auguſtini ſctūs Tho. in. iiij. ſniaꝝ di. v. q. ij. imitat̃, q hꝫ ꝙ dāna
⁊ btī Tho. ti recta rōne ⁊ deliberatiua poſſunt velle: ⁊ volūt pro/
Probatio pter carētiā penarū ſe nō eſſe. Et iſti hui⁹ ſcole ꝓbant
h⁹ opionis intētū rōnib⁹ ⁊ auctoritatib⁹: ⁊ rñdēt rōnib⁹ ſcole dñi
ꝑ rōnes ⁊ Ioānis Scoti ſupra adductis: ⁊ prio ſic. Omne delecta/
auctorita. bile eſt deſiderabile: ſꝫ carētia mali eſt delectabilis: vt
Prima rō dicit Phs prio Rethō. g̃ eſt deſyderabilis. Itē ſcdo: illd
Phs. qd nō includit malū eſt optabile. Itē tertio: melius eſt
Scda beatū eē quā ſolū eſſe: ergo per locū ꝓpoſiti ⁊ appoſiti
Tertia peius eſt dānatū eē ꝙ nō eſſe. Itē quarto: dānatoꝝ mi/
Quarta ſeria ⁊ pena excedit oēm penā ⁊ miſeriā huius mūdi:
ſicut btōꝝ cōprehēſoꝝ gloria excedit viatoꝝ omnium
gloriā ⁊ delectationē. Sed ad euitandā miſeriaꝫ huius
mūdi appetibile eſt aliqbus mori: ergo multo fortius
dānatis ſcdꝫ rōnē deliberatā ad euadēdas penas eter/
Eccl'aſtici nas appetibile eſt nō eſſe. Probat̃ minor. Eccli. cap. xlj.
c. xlj. O mors ꝙ bonū eſt iudiciū tuū homini indigēti: ⁊ qui
minoratur viribus defecto etate: ⁊ cui de oibus cura
eſt incredibili qui perdit ſapiētiam. Ad hoc facit per lo
Plinius cum a minori qd dicit Plini⁹. vij. libro naturalis hiſto
rie. Multi extitere qui non naſci optimū ſenſere: aut ꝙ;
Cicero. ocyſſime aboleri. Similr Cicero prio tuſculanaꝝ addu
cit dictū Sileni philoſophi: ad Midā regem lydoꝝ di/
centis. Nō naſci hoieꝫ longe optimū eſſe: proximū au/

tẽ ꝙ pꝛimũ moꝛi: ⁊ hoc ꝑpter miſerias mũdi q̃to magis pp penas eternas. Itẽ quinto: illud qđ de ſe non eſt malũ: eligibili⁹ eſt q̃ infinitũ malũ: ſ; nõ eſſe nõ ẽ malũ de ſe. Vñ dicũt doctoꝛes ꝙ iõ priuatio bñficij creatiõis nõ cedit in detrimẽtũ nõ creati: q2 ex hoc nullã penã incurrit nõ creatus: pena aũt eterna eſt malũ infinitũ: ḡ eligibili⁹ eſt recta rõne nõ eſſe (qđ đ ſe nõ eſt malũ) ꝙ pena eterna: qđ eſt malũ infinitũ. Pꝛo hac pte ẽ auctoꝛitas pꝛia Augu. in ſermõe de murmuratõe: q incipit. Cõmemoꝛãtib⁹ vobis in heremo: vbi ſic diẽ. Melius eſt. n. fratres mei carere eſſe: q̃ ꝑpetuo cruciari. Nã nõ eſſe qđ ſit ignoꝛo. Sed habere eſſe: ⁊ ꝑpetuo cruciari: qđ aliud eſt ꝙ moꝛte; ſine moꝛte ſemꝑ habere: Ve⁊ igiẽ ⁊ indubitãter fratres dicere audeo: ꝙ meli⁹ eẽt nõ eſſe q̃ cũ eſſe ꝑpetuo cruciari: vel eternalr̃ affligi. Hec ille. Et in lib. de miſia dãnato⁊ dicit. O moꝛs dulcis es qb⁹ amara fuiſti. Te ſolã deſiderãt q te vehemẽter oderũt ⁊c. Et Hiero. ſup illud Mat. xxvj. Meli⁹ ei fuerat ſi nat⁹ nõ fuiſſet ⁊c. Diciẽ ⁊ poniẽ a ſctõ Tho. in cathena aurea: ſup hoc paſſu. Lactenti mr̃no vtero melius eſt nõ eſſe: ꝙ ad toꝛmẽta eſſe. Sũt ẽt auctoꝛitates Apoca. ix. ⁊. vj. c. poſite in fronte q̃õnis. Vltio ẽ auctoꝛitas chꝛiſti cõcludẽs omnia: ẽt in frõte q̃õnis adducta. Meli⁹ ei erat ⁊c. Vbi glo. oꝛdinaria dicit. Verbum chꝛiſti ſimplr̃ dictũ eſt quo ad eſſe in vtero ⁊ extra vterũ. Sunt ꝓ hac parte exẽpla quotidiana co⁊: q obſcarentiã penarũ tempoꝛaliũ ſemetipſos interficiunt: ergo ſi de quo min⁹ videẽ eſſe concedẽdum: conceditur: igiẽ de quo magis ſapiẽs q̃libet nõ negabit: ſe; de penis ẽternis inferni. Nunc vero ad rõnes ſcole contrarie reſpõdendo diciẽ pꝛio cum diſtinctõe ad noue; argumẽta pꝛio: ꝙ nõ eſſe poteſt duplr̃ conſiderari. Vno modo ꝺm ſe: ⁊ ſic nullo modo poteſt eſſe appetibile cũ nõ habeat aliquam rõnem boni: ſed ſit pura boni priuatio: ⁊ ꝺm hanc viã ꝓcedũt argumẽta noue ꝑdcta.

Quinta

Pꝛobatio p auctoꝛitatem.

Auctoꝛitas Auguſtini.

Hierony.

Sanctus Thomas.

Gloſa oꝛdinaria.

Rñſio ad rõnes pꝛime oplonis.

Rñſio ad rõnes pri me opio nis. Alio mõ põt nõ eſſe ꝯſiderari ꝑ accidẽs inquãtũ eſt ab ſatiuũ penalis vl' miſere vite: ⁊ ſic nõ eſſe accipit rõnẽ boni. Carere. n. malo: quoddã bonũ eſt vt dicit phs v. ethi. vñ ſolet diſtingui: ꝙ ly ꝑ accidẽs põt ſe tenere

Nõ eē põt ꝯſiderari dupliciť. Primo Secundo Diſtinctio de ly ꝑ accidens. a pte ſubiecti. ſ. ꝙ aliqs ꝑ accidẽs appetat nõ eſſe. Ita ꝙ nõ eſſe hẽat rõnẽ obiecti ꝑ ſe: ⁊ ſic nõ eſt vex: qꝛ ad eſſe qđ eſt ꝓriũ ipſius nõ eſſe: obiectiue ſit appetit⁹ nãlis ⁊ iclinatio. Alio mõ ꝙ ly ꝑ accidens teneat ſe ex pte ꝑdicati: ⁊ ſic eſt ſenſus ꝙ aliqs appetat nõ eē tm̃ ꝑ accidẽs qꝛ ſic nõ eſſe: nõ eſt ꝑ ſe obiectũ appetitus: ſꝫ aliqd aliud. ſ. nõ eſſe miſerũ: qđ appetiť ꝑ ſe: ⁊ hic ſequitur nõ eſſe ꝑ accidẽs. Et ꝑ hũc modũ dr ⁊ cõcediť a ſctis. ⁊

Hierony. Tho. ꝙ dãnatis meli⁹ eſt nõ eſſe q̃ miſeros eſſe. Vnde ſup illud Iob. iij. ⁊ hiere. xx. Maledicta dies i qua nat⁹ ſum. Dicit formaľr Hiero. ꝙ dãnatis melius eſt nõ eē q̃ male eſſe: ⁊ ẜm hoc dãnati poſſunt ꝑeligere non eſſe

Vincẽtius ẜm deliberatiuã rõnẽ. Ponit ad hoc exemplũ. b. Vincentius dicens. Quid melius eſt qđ tibi a rege doneť caſtrũ ſic vel ne? Certe meli⁹ eſt ꝙ doneť. Sed qd melius eēt donare caſtꝝ fruct⁹ cẽtũ ducatoꝝ cũ pẽſiõe annuali ducẽtoꝝ an nõ dare? Certe meli⁹ eēt nõ daꝛ nec admitteꝛ ⁊c.

Ad decimã rõnẽ reſpõſio. Ad argumẽtũ. x. Frãciſci de maronis rñdeť: qđ que de⁹ põt ptãte abſoluta nũq̃ fiẽt: qꝛ iplicat ꝙ faciat aliqd ⁊ nõ ordinate fiat. Cũ oĩa que ſũt a deo: ſint ordinata ẜm apoſtolũ: ⁊ adducit Tho. p. ſniaꝝ di. xlviij. i. vltia.

Ad augu. auctorita tem rñſio Ad auctoritatẽ Augu. dr: ꝙ nõ eſſe nõ ẽ ꝑ ſe eligibile: ſꝫ ꝑ accidẽs inquãtũ eſt termiatiuũ miſerie. Vñ lꝫ eſſe ⁊ viuere nãľr ab oĩb⁹ appetanť. nõ ſit ab oĩb⁹ in triſticia exiſtẽtib⁹ appetunť: vt dicit phs. x. ethi. Exemplũ etiã eoꝝ de incarceratis reſpõſione nõ eget: eadem. n. facilitate contẽnitur qua approbatur.

Queſtio Rñſio. Mors quadrupliciť

SECVNDA Queſtiũcula eſt. Quot ſunt propter que mors occurrit appetenda: ſub ratione bõi? Ad quã rñdeť: ꝙ mors quadrupľr occurrit appetẽda ſub ratione boni: ⁊ econuerſo totupli

citer occurrit fugiēda ſub rōne mali. Primo.n.mors occurrit appetēda ſub rōne bōi iquātū ꝯſiderat̃ vt priuatio oīs miſerie ⁊ pene:quā qs hic hʒ:vel ſe habituꝝ formidat:⁊ hac ꝯſideratōe qdā ſeipſos occidūt pp miſerias quas pn̄tialr patiunt̄:qdam vero ne miſerias: quas de ꝓpiquo iminere vidēt:incidāt.Hoc mō dicit btūs Augu.p̄io de ci.dei.c.xvj.Quedā xp̄iane femie tpe pſecutionis:vt ſectatores ſue pudicicie deuitarēt: necāde ſe in flumē ꝓiecerūt eoq; modo defuncte ſunt: quas qdā iter martyres colēdas putauerūt:de q̄ Augu.nihil temere vult diffinire.Sed miſeri iſti certe ſeipſos ſic occidētes:q corruptū intātū hn̄t iudicium rationis ꝙ nō inuenietes qūo liberent̄ a malo:qſiq; paruo qd patiunt̄:ꝯfugiūt ad non eſſe p mortēʒ:ſibimetipſis illā inferētes:tanq̄ a malis oibꝰ liberatricē:q̄ ſʒ veritatē:eſt ꝓ tēporali malo ppetue dānationis inuētio crudeliſſime pene:hoc cōſtat qbus chriſtiane religionis veritas illuxit:qr licet homo eſſe deſinat:⁊ patiat̃ hic amplius:tamen aīa remanens eternis cruciatibus per hoc flagitiū ſubdetur:⁊ inſuper poſt mortē in anima ⁊ corpore:⁊ ita tales malum quod euadere querūt:nō euadūt:ſed āplius multo incidūt. Propterea dicebat Lactā.libro.vj.c.xj.inſtitutionum.Sponte ſua leto caput offerre nihil ē ſceleratius:nā ſi homicida nepharius eſt:qr hoīs extinctior eſt:eidem ſceleri obſtrictus eſt qui ſe necat:qr hominē necat:imo vero maius eſſe id facinus exiſtimandū eſt. Cuius vltio ſoli deo ſubiacet. Nam ſicut in hāc vitā nō noſtra ſponte venimꝰ.Ita rurſus ex hoc domicilio corpis qd tuēdū eſt nobis aſſignatū:eiuſdē iuſſu recedendū eſt:qui nos in hoc corpus iduxit tā diu habitaturos donec iubeat emitti.Hec ille.Secundo mors occurrit ſub rōne boni:inquātū mors eſt via ad vitam imortalē:preſenti meliorem:quia de cōmuni lege:qui ſemel mortuꝰ eſt amplius non morietur:oēs enim reſurgent ad im

occurrit appetēda ſub ratione boni.

Primo.

August.

Lactātius

Secundo.

Apoſtolus ad heb. ix. mortalitatē: ꝛ dixi de cōi lege: qꝛ lȝ ſm illā cōem nāe legē ſtatutū ſit hoīb⁹ ſemel mori: vt dicit apl'us ad Hebre. ix. tñ multi hoīes mortui ſunt ꝛ ſemel reſuſcitent de morte ad vitā priſtinā: vt Lazar⁹ ꝛ Trayan⁹. An vo aliqs fuerit ter mortu⁹: nō legi adhuc. Nemo ḡ hoim ad vitā imortalē ꝑuēit vnq̄ nec ꝑueniet niſi morte mediāte. Null⁹ ō vita hac ad vitā aliā ꝑpetue felicitatꝭ vel iſelicitatꝭ imediate trāſlat⁹ ē vel vnq̄ trāſferet. Nullus dſcēdit qñq̄ viu⁹ ad iſernū: ſicut null⁹ añ nō mortuus aſcēdit vnq̄ ad celū. Siľr ꝛ hac ꝯſideratōe qdā imortalitatis auidi circa q̄litatē ſtatus future vite decepti ſeipſos occiderūt ſicut de ſeō fecit Theobrotus Platonis diſcipulus: de quo fert: vt dicit. b. Augu. in pꝛio de ci. dei. c. xxij. ꝙ lecto Platōis libro ō imortalitate aīe ꝑcipitē ſe ōdit ō muro: vt ex hac vita migraret ad eā quā credidit eē meliorē: ꝛ male. Nā vetat Pithagoras i iuſſu iperatoris. i. dei: a ꝑſidio ꝛ ſtatiōe vite ōcedē: vt dic Cice. in li. ō amicitia. Tertio mors occurrit ſub rōne boni iquātū aliquē hac vel illa cā volūtarie morientē oſtēdit ſe iuſtū vel reddit ſe laude aut ꝑmio dignum. Hac itez ꝯſideratōe qdā ſeipos occiderūt: ō qb⁹ fuit illa Lucretia mulier Romana de qua dic. b. Aug. pꝛio lib. c. xix. de ci. dei: ꝙ ſeipſaȝ oppreſſa a Tarqno occidit. Puduit. n. eā turpitudis aliene i ſe cōmiſſe ēt ſi nō ſecū: ꝛ romana mulier laudis auida nimiū verita eſt: ne putaret qd violēter ē paſſa cū viueret: libēter paſſa ſi viueret: vñ ad ocłos hoim mētis ſue teſtē illā penā adhibēdā putauit: qb⁹ ꝯſciaȝ ōmōſtrar nō potuit. Hui⁹ Lucretie epitaphiū ab Ouidio fuiſſe ſcm̄ dr hoc mō. Cū foderet gladio caſtū Lucretia pect⁹. Sāguis ꝛ torrens egrederet ait. Teſtes ꝑcedāt me nō fauiſſe tyrāno. Añ virū ſanguis: ſpūs añ deos. Quaȝ bene ꝓducti ꝓ me poſt fata loquant. Alter apud manes: alter apud ſuperos. Quidā ēt hac ꝯſideratōe nō ſūt reueriti ſe morti expone ꝓ laude humana: vt ſic ꝯſtātes ꝛ fortes ꝑdicarentur

Margin notes: Theobrotus mortē ſibi conſciuit. — Auguſti. — Pithagoras. — Tertio. — Auguſti. — Epitaphiū Lucretie qd Ouidio aſcribitur

carentur

carent. Quidã i factis bellicis vt Ceſares ꝛc. Quidã in aſſertiõib⁹ friuolis vt iudei: heretici ꝛ alij infideles. Quidã et nõ ſic ſe morti itrepite expoſuerũt pro laude ſua: ſꝫ ꝓ dei gloria ꝛ ipoꝝ felicitate etna: vt oẽs ſancti martyres. Quarto occurrit mors ſub rõne bõi inquãtũ tollit hoies iutiles ꝛ ſupfluos marie qñ tollit homines puerſos. ꝛ. R. p. tribulatores: vt ſunt latrones: fures: tyrãni ꝛ hoꝝ ſimiles q ab his qui ciuilr pſunt iudicibus: pena mortis legib⁹ ſtatuta humanis auferri ſolẽt ð medio viuẽtiũ: ſicut ꝛ legib⁹ diuinis diuerſi generis hoibus iniqs mors inſligẽda olim erat: vt ptꝫ p decurſuꝫ legis Moyſi. hec Henri. de Aſſia ſuper Gen.

Ediſſerit hic quare ꝯplures ſibi morteꝫ ꝯſciuerũt. Quarto

TERTIA Queſtiũcula eſt. An recta rõne eligibilius ſit homini fideli: appetere nõ eẽ: ꝙ peccare mortalr aut venialr. Ad quã rñdet Scotus vbi ſupra ꝙ recta rõne appetibilius eſt hoi ꝛ eligibilius peccare mortalr ꝛ venialr: q̄ꝫ non eſſe. Primo: qꝛ illud eligibili⁹ ẽ qð includit min⁹ malũ: ſꝫ peccaſ mortalr ſine culpa non adimit totũ bonũ: relinqt eniꝫ naturã non eſſe aũt nihil relinqt: ergo. Scðo qꝛ nobilior participatio diuina eſt eſſe: ꝙ eſſe ſine culpa ğ potius dꝫ eligere iuſtus peccare ꝯtra deuꝫ: q̄ꝫ non eſſe. Tho. aũt quolibeto primo tenet ꝯtrarium dicens ꝙ iuſto eligibilius eſt appetere non eſſe ꝙ peccare mortalr. Ratio eſt qꝛ quilibet teneſ magis fugere illud qð eſt contra deũ: q̄ꝫ illud qð eſt ꝯ ſeipſuꝫ. Nã plus tenetur ſm ordinẽ charitatis diligere deũ ꝙ ſeipſuꝫ. Sed culpa ẽ ꝯtra deuꝫ non eſſe ṽo eſt ꝯtra ſeipm ergo ꝛc. Et idem Tho. quolibeto. xj. loquens de mẽdacio. ꝛ ſecũda ſcðe q. xliij. ar. vij. loquẽs de ſcandalo. ꝛ. q. cx. loquẽs etiã de mẽdacio videſ innuere de pctõ veniali: ꝙ iuſt⁹ potius dꝫ eligere mortẽ q̄ꝫ peccare venialr. Nam peccatũ veniale lꝫ grãm dei non tollat p quaꝫ eſt hoi ſalus qꝛ tñ ipedit augmẽtũ charitatis: ꝛ ad mortale diſponit ꝛ ſic vergit in detrimẽtũ ꝓprie ſalutis: ꝛ in offen

Queſtio

Rñſio Scoti ad q̄ſtionem.

Opio ſancti Tho.

Idem.

ſam dei: ideo nõ debet pꝛeponi recta rõne offenſe dei ⁊ ꝓpꝛie ſaluti. Vide de hoc in decretis.xlij.di.c.verũ. hec omnia Tho.⁊ Scotus vbi ſupꝛa.

Queſtio QVARTA Queſtiũcula ẽ. Si fortis fortitudĩe politica dẽat plꝰ fugere pctm̃ oppoſitũ fortitudini ꝙ̃ mortẽ corpalẽ. Ad quã vr̃ pꝛio rñdẽ

Argumentũ pꝛimũ. dũ ꝙ plꝰ fortis dẽat fugere mortẽ corpalẽ ꝙ̃ oppoſitũ fortitudinis: ⁊ pꝛio ſic. Nã pp qḋ vnũquodq; ⁊ illḋ magis. pꝛio poſterioꝝ. Sʒ nãli dilectõe glibet diligit aliũ pp ſe. Vnũquodq;.n. diligit aliqd iquãtũ ẽ bonũ ſibi: g̃ nãli ⁊ politica dilectione glibet plus ſe ⁊ vitaʒ ſuã ꝙ̃

Argumentuʒ ſcõm. p mortẽ pdit̃ diligere dʒ: ꝙ̃ vitare pctm̃ oppoſitũ fortitudini. Itẽ oẽ agẽs nãliter agit ad ꝯſeruationem ſui: nõ aũt reflecteret̃ in ſeipſaʒ naturã: ſi tẽderet in aliud

Argumentũ tertiũ. pluſꝙ̃ in ſeipm̃. g̃. Itẽ oꝛdinata charitas icipit a ſeipſo in.l.pſcs. C. de ſerui. ⁊ aqua. ⁊ de ſupplẽ. neglĩ. pꝛela. c.j.li.vj. ⁊.xlij.di.c. qeſcamꝰ. ⁊ de pe. diſt.iij.c.ſane.⁊ in.c.niſi. de vſu palij cauẽdũ in glo. ergo cũcta debẽt poſtponi poſt vitã corpalẽ. Sed in ꝯ̃riũ eſt: qꝛ bonum quãto cõmunius tãto diuinius. pꝛio politicoꝝ ſʒ bonũ rei publice cõmunius ẽ (⁊ p ꝯ̃ñs diuiniꝰ) bono pſone pticularis: g̃ bonũ eiꝰ nãliter ſupꝛa nos ipſos diligere

Rñſio ad queſtionẽ debemꝰ. Rñdeo dõm ꝙ glibet ꝟtuoſus fortitudĩe politica ⁊ amore virtutis: plus dʒ fugere pctm̃ oppoſitũ virtuti ꝙ̃ mortẽ corpalẽ: hec ꝯcluſio pꝛobat̃ rõne: auctoritate: ⁊ exẽplis. Rõne ſic. Ois inclinatio rõnis ꝯformis iclinationi nãe nõ corrupte nec viciate: eſt laudabilis ⁊ ꝟtuoſa vel ad virtutẽ ptinens. Sed electio qua virtuoſus ⁊ fortis politicus elegit mortẽ corpalẽ ꝓ cõſeruatõe ꝟtutis aut. R.p. ⁊ plꝰ fugit dãnũ. R.p. ꝙ̃ dãnũ vite ꝓpꝛie corpalis ẽ ꝯformis iclinatõi nãe integre

Sanctus Tho. ergo. Pꝛobat̃ minoꝛ a.ſ. Tho.pꝛi. par.q.lx.ar.v. ſic. Vnũquodq;.n. in rebꝰ nãlibus qḋ ſm nãm hoc ipſum qḋ eſt alterius eſt: pꝛincipalius ⁊ magis iclinat̃ in id cuius eſt ꝙ̃ in ſeipm̃: ⁊ hec inclinatio nãlis demõſtrat̃ ex

tis que nãliter agunt: qꝛ vnūquodq; ſic agit nãliter: ſicut aptū natū eſt agi. ij. phyſicoꝝ. Videmus.n. nãlit q pars ſe exponit ad ꝯſeruationē totius corpis. Et qꝛ rō imitat nãm. Hmōi imitationē inuenim⁹ in virtutibus politicis. Eſt.n. ꝟtuoſi ciuis vt ſe exponat mortis periculo ꝓ totius reipublice ꝯſeruatōe: ⁊ ſi hō eēt naturalis ps huius ciuitatis: hec iclinatio eēt ſibi nãlis. Et in.iij. ſniaꝝ. di.xix. q.j. art.iij. diffuſius hanc nãm declarās dicit. Bonū illud vnuſqſq; maxime vult ſaluari qđ eſt ſibi placēs: qꝛ hoc eſt appetitui informato ꝑ amorē magis ꝯforme: hoc aūt eſt ſuū bonū. Vnde ſcđm q bonū alicuius rei eſt vel eſtimatur maius bonū ipſius amātis: hoc amās magis ſaluari vult in re amata. bonū aūt ipſius amātis magis inuenit vbi ꝑfectius eſt. Et iđ qꝛ quelibet pars impfecta eſt in ſeipa pfectionē aūt hꝫ in ſuo toto. ideo etiam naturali amore ps plus tēdit ad ꝯſeruationē ſui totius q̄ ſui ipſi⁹. Vnde etiāꝫ naturaliter aīal opponit brachium ad defenſionē capitis ex quo pēdet ſalus totius. Et inde eſt q etiā pticulares hoīes ſeipſos morti exponūt ꝓ ꝯſeruatiōe ciuitatis cuius ſunt ptes. Idem ponit ſcđa ſcđe q.xxvj. art.iij. dicens. Vnaqueq; pars plus nãlr amat commune bonū totius: q̄ particulare bonum ꝓpriū quod quidē manifeſtatur ex opc. quelibet.n. pars hꝫ inclinationēꝫ principalē ad actionē cōmuneꝫ vtilitati totius. Apparet hoc in politicis virtutibus ſm quas ciues ꝓ bono cōi diſpendia propriarum rerum ⁊ perſonaruꝫ interdū ſubſtinent. Secundo ꝓbatur dicta cōcluſio auctoritate Auguſtini.v. de ci. dei. c.xij. dicētis. Veteres igit primiq; Romani quantum eoruꝫ docet ⁊ cōmendat hiſtoria q̄uis vt alie gētes (excepta vna populi hebreoꝝ) deos falſos colerent: ⁊ non deo victimas: ſꝫ demōis imolarēt: tn̄ laudis auidi: pecunie liberales erant: gloriā igētē: diuitias honeſtas volebāt hāc ardētiſſime dilexerūt: pp hāc viuere voluerūt: pp

Ratio imitatur naturam.

Auguſt.

hanc ⁊ morṫ nō dubitauerūt. Ceteras cupiditates huius vni⁹ ingēti cupiditate pſſerūt. Ipſaȝ deniqȝ p̄riam: ſuā: q̄m ſeruiṙ videbaṫ: in gloriā dominari ṗo atqȝ imperare glorioſuȝ: prius oī ſtudio liberā: deinde dn̄am eſſe ꝯcupierūt ⁊c. Tertio ꝓbaṫ exēplis. Naȝ videm⁹ ꝙ q̄dā gētiles amore amicoꝝ ſe morti expoſuerūt: nō ꝙ charitas faceret ꝙ plus diligeret ꝓrim⁹ ꝙ vita ꝓpria. Sed q: plus diligit ꝗs bonū virtutis ī ꝓximū ꝙ bonū

Thomas. corpale: vt dicit Tho. ſniaꝝ. q. xxix. q. j. ar. v. Alios ēt legim⁹ plus. R. p. ꝙ parētes: filios: fratres: dilexiſſe: p̄

Rn̄ſio ad primuȝ argumentū. elegiſſe mortē ꝙ oppoſitū alicui⁹ virtutis admiſiſſe ēt ſine ſpe vite eterne. Ad primū dōm ꝙ illi q diligūt bonū. R. p. ꝓpter ſe: diligunt illā amore corrupto ꝯcupi

Ad ſcōm ſcētie vitiato ⁊ nō virtutis. Ad ſcōm dōm ꝙ nā reflectitur ī ſeipſaȝ nō ſolū q̄tū ad id qd̄ ē ei ſinglare: ſȝ multo magis quātū ad cōe. Inclinaṫ. n. vnūquodqȝ ad cōſeruādū nō ſolū ſuū indiuiduū: ſȝ ēt ſuā ſpēm: ⁊ multo magis hȝ nālem inclinationē vnūquodqȝ ad id qd̄

Ad tertiū. eſt bonū vniuerſale ſimpliciter. Ad tertium dōm ꝙ ordinata charitas incipit a ſeipſo: ſcōm tamen rectā rationem virtutis. Hec Tho. vbi ſupra. ⁊ dn̄s Iohannes Caprịolus Tholoſanus in quarto.

Queſtio SEXTVM Caput principale huius prime decadis ſimplex eſt: vnā tantum habēs queſtiūculam. ſ. ſi anime ſeparate cognoſcāt ⁊ ſciant ea que apud nos viuos aguṅṫ. Ad quaȝ primo videṫ

Argumentū primuȝ reſpondēdum affirmatiue ſic. Naȝ ille qui de re aliq̄ curā hȝ: cognoſcit illā: ſed diues epulo de ſuis fratribus curā habuit dicens. Lu. xvj. Habeo. n. quinqȝ fra

Luc. xvj. tres: ergo cognoſcebat ⁊ ſciebat que ī mūdo faciebāṫ.

Rn̄ſio Reſpon. dicendum ꝙ cognitio eſt triplex. Quedaȝ eſt

Triplex eſt cognitio. certa ⁊ naturalis. Secūda eſt coniecturalis. Tertia eſt reuelationis. Quantū ad primā cognitionē eſt prima ꝯcluſio: ꝙ mortui nō ſciunt que hic aguṅṫ: quod pro

Prima. baṫ ratione ⁊ auctoritate. Primo ratione q: cognitio

nãlis fit per ſpẽs abſtractas a reb⁹ ſenſibilib⁹ ꝑ ſenſus exteriores ⁊ iteriores vt pʒ. hoc aũt ſoli aĩe vnite corpori ꝯuenit. Scõo idẽ ꝓbaẽ auctoritate per illud Iob. xiiij. dicẽtis. Siue fuerint filij eı⁹ nobiles ſiue ignobiles nõ intelliget. Et Augu. in libro de cura pro mortuis agẽda dicit. Aĩe mortuoꝝ reb⁹ viuẽtium nõ interſunt. Et Grego. xij. moraliũ dicit. Mortui vitã in carne viuẽtiũ poſt eos qualr̃ diſponaẽ neſciũt: qꝛ vita ſpũs longe eſt a vita carnis. Et ſicut corporea ⁊ icorporea ſunt diuerſa gña: ita diſtincta ſunt cognitione. facit ad hoc. c. fatendũ. xiij. q. ij. Scõa ꝯclõ. Anime ſeparate cognitione coniecturali cognoſcũt multa eoꝝ que apud nos fiũt: pʒ hoc per illud Luce xvj. de epulone qꝛ enim diues epulo nõ videbat fratres in inferno: nec in limbo cum Habraam cõiecturabat qd̃ eſſent in mũdo. Tertia conclusio. Anime defunctoꝝ in purgatorio nonduʒ beate cognoſcũt multa eoꝝ que hic agunẽ. Primo mõ per reuelationẽ equalis vel ſuperioris ſpũs. puta aiarũ que ex mũdo ad eas trãſeũt: vel bonoꝝ aut maloꝝ angelorũ ad eas quotidie deſcẽdẽtiũ. Scõo mõ per infuſionẽ ſpecieꝝ ab aliquo ſuperiori ſpiritu vel dei: vel angelorũ: vt pʒ per Augu. in. c. fatẽdũ. xiij. q. ij. Tertio modo cum ꝯtingit ⁊ permittiẽ eis vt ad nos veniãt. Quarto per penaꝝ cumulationẽ vł diminutionẽ: vt diẽ Greg. in omelia diuitis. Quinto mõ per prioꝝ ⁊ ꝓcipue peccatoꝝ cõmiſſoꝝ recordationẽ: memorãdo peccã que fecerũt. Nã ſi nõ hñent memoriã pctõꝝ cõmiſſoꝝ in vita mortali: nõ hñent materiã grãs referendi deo de eius miſericordia. Vñ Greg. ſuper illud. Miſericordias dñi in eternũ cãtabo. Quõ ieternũ miſericordiã canit que ꝓterite miſerie nõ meminerit? Et Algazel. ij. meta. dicit: ꝙ aĩa ſepata ꝯcipit ſe cõcepiſſe dolorẽ per ignorantiã: ſi fuit ignorãs ⁊ mala: ⁊ percipit ſe delectaſſe in ſapiẽtia ⁊ ſcia. ſi fuit ſapiẽs ⁊ bona. Quarta ꝯcluſio. Anime dãnatoꝝ cognoſcũt multa que hic agũtur: primo

Secunda. Tertia. Pria ꝯclõ. Iob. xiiij. Auguſt. Grego. Scõa ꝯclõ. Tertia conclusio. Grego. Algazel. Quarta cõclo.

per reuelationē nouiter ad eos trāſeuntiū. Cū ēt per/
mittitꝰ eis vt ad nos veniāt: atq₃ ēt ꝑ reuelationē3 bo/
norū aut maloꝝ angeloꝝ: cognoſcūt etiā memorando
⁊ recordādo mala que fecerūt ⁊ que incurrerunt: ⁊ bo/
na que omiſerūt ⁊ ammiſerūt. Vñ Habraā3 dixit. Fili
August. recordare q₃ recepiſti bona in vita tua Luc. xvj. ⁊ Aug.
ix. cōfeſſionū dicit. Mortui hñt memoriam nři. Cōſide
rāt etiā dānū qđ ex ſua ſcia incurrerūt: q₃ creatoris ſui
ſeruitio nō vacauerūt. Cognoſcūt ēt ſe odire deū non
inquātū deꝰ eſt ſummū bonū: ſ₃ inquantū eſt iuſtus ⁊
collatiuus penaꝝ. Cognoſcūt ēt cogitādo deū non in/
quātū bonꝰ: q₃ talis cogitatio eēt eis delectabilis. Sed
cogitādo de deo inquātū eſt eis malus: ⁊ inquātu3 pu/
nit ipſos ⁊ affligit: ⁊ hoc erit eis in penā maximā. Th.
Quinta cōcluſio. in. iiij. di. l. Quinta ꝯclō. Anime ſeparate beatoꝝ in cō
tēplatione diuine eēntie in qua oīa relucent: cognoſcunt
oīa que ꝑtinēt ad ꝑfectionē intellꝰs eoꝝ ⁊ ad eoꝝ beati
Grego. tudinē. Vñ Greg. xij. mora. Qui intus claritatē dei vi
dēt: nullo mō credēdū eſt ꝙ ſit aliqđ exteriꝰ qđ ignorēt:
Obiectio. Et idē ibidē. Quid eſt qđ nō videāt q vidēt ē oia vidēt:
August. Sed ꝯ: q₃ Augu. in libro de cura pro mortuis hñda: ſic
ait. Neſciūt mortui ēt ſancti qd agāt viui ēt eoꝝ filij: qđ
ꝓbat per hoc ꝙ a matre ſua defuncta nō ꝯſolabatꝰ ſi/
cut qñ viuebat. Nec eſt ꝓbabile vt i vita feliciore ſit fa/
Rñſio ad obiectionē cta crudelior. Rñdetꝰ ꝙ btūs Aug. loqtur dubitatiue:
ſ₃. b. Greg. aſſertiue. Et ideo ſctūs Tho. magis tenens
cū Gregorio ꝙ̄ cū Auguſtino: declarāſq₃ beatū Grego
riū dicit: ꝙ oia que ꝑtinēt ad ꝑfectionē intellꝰs: ⁊ ad ꝑfe
ctionē vniuerſi: bēati vidētes eſſentiā dei cognoſcunt.
alia vero nō. Hec Tho. j. parte. q. lxxxix. arti. viij. ⁊ li.
Rñſio ad argumē/tū i capite qōnis. iij. cōtra gētiles. c. lvij. Ad argumentū epulonis dicitꝰ
ꝙ eiꝰ cognitio fuit cōiecturalis aut per reuelationē: nō
aūt nālis. Poteſt ēt negari ꝯñtia: nā nō v₃. Mortui hñt
curā viuoꝝ ꝗ cognoſcūt eoꝝ facta. Nā nos viui de mor
tuis curā habemꝰ eis ſuffragia impēdēdo: ⁊ tamē eoꝝ

ſtatum ignoramus.hec.d.10.de tur.cre.ſuper decre.

SEPTIMVM CAPVT PRINCIPALE huiꝰ prime decadis eſt de cognitione animarum ſeparatarum. Circa quod quatuoꝛ queſtiuncule ſoluentur: quarum quelibet infra ſuo oꝛdine declarabitur.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si anime ſeparate vbicūqꝫ fuerit ſe cognoſcant: ⁊ de modo quo ſe cognoſcunt. Ad quam reſpōdendo tria dicenda ſunt. Primum ꝙ anime ſeparate ſm ꝙ fides tenet: cognoſcunt ſubſtantias ſeparatas: id eſt angelos ⁊ demones in quoꝛum ſocietate deputātur. Non enim videẗ ꝓbabile ꝙ anime dānatoꝝ ignorent: demones: quoꝛum ſocietate deputantur: ⁊ q animabus dicunẗ aſpectu eſſe terribiles. Et multo minus ꝓbabile eſt ꝙ anime bonoꝝ angelos ignoꝛēt quoꝛum ſocietate letanẗ. Scd̄m dc̄m eſt ꝙ aīe ſeparate vbicūqꝫ ſint: ſe mutuo cognoſcūt. Pꝛobat hoc Grego. ſ̄ vbis dn̄icis Luce.xvj. circa mediū quarti dialogoꝝ: vbi dicit ꝙ boni cognoſcūt malos. Nā Habꝛaam ⁊ Lazarus boni Tantalū diuitē epulonē cognouerūt. Si eni3 eū in toꝛmētis poſitū nō cognouiſſent: nequaqꝫ dixiſſent ꝙ bona ſua recepiſſet in vita ſua. Itē mali bonos cognoſcūt. Nā diues pꝛecaẗ ex noīe dicēs. Mitte Lazarū vt intingat extremū digiti ſui in aquā. Itē boni cognoſcūt bonos: qm Habꝛaā cognouit Lazarū. Item mali cognoſcunt malos. Nā diues malus fratres malos cognouiſſet: cū in infernu3 deſcendiſſent. Item boni cognoſcunt eos quos in vita nunqꝫ viderunt. Nam Habꝛaā cognouit Lazarū ⁊ diuitem quos in hac vita nunqꝫ viderat. Tertium dc̄m eſt de modo quo anime ſe cognoſcunt. Ad qd̄ dicitur: ꝙ anima dū coꝛpoꝛi eſt vnita: intelligit per ſenſibiles res coꝛpoꝛeas. Nā intelligentē opꝫ phantaſmata ſpeculari. iij. de anima. dū autē eſt a coꝛpoꝛe ſeparata: intelligit nō ꝑ cōuerſionē ad phātaſmata.

Queſtio

Rn̄ſio.

Grego.

Modꝰ quo aīe ſe cognoſcunt.

Nā intelligereaīe corrūpitū interius.ſ.p mortē quodaȝ corrupto.iij.de aīa.Sȝ itelligit p ↄuerſionē ad que ſūt ſimplr intelligibilia. Sicut ⁊ alie ſube a corpe ſeparate:ita ꝙ ipſa nō itelligit ea que ſunt extra ſe:q̄ nūꝙ cognouiſ p ſpēs innatas:nec p ſpēs quas tūc abſtrahit: nec p ſpēs ↄſeruatas:nec p eſſentiā ſuā:nec p eſſentiā reꝝ itellectaꝝ:ſȝ p ſpēs ex influētia diuini numinis pticipatas:quaꝝ aīa fit pticeps ſicut ⁊ alie ſube ſeparate ↄuis inferiori modo:vnde ceſſante ↄuerſione ad corpus:anima ſe ad ſuperiora ↄuertit habens aſpectum erectum ad ſuperiores ſubſtātias vt ex influētia earū cognoſcat. Et q2 cōmune eſt omni ſubſtātie intelligibili cognoſcere eſſentiā ſuā:⁊ per ituitionē eſſentie ꝓprie ſue cognoſcere eſſentiā caꝝ in quib9 eſt ſilitudo ipſius.

Aīe ſepate q̄ō ſeipās cognoſcūt

Idcirco aīa ſepata directe ſuā eſſentiam intuēdo pfecte cognoſcit alias aīas:cū aīe eūdē modū eſſendi participent cū ſint eiuſdē ſpeciei:⁊ per ↄñs eundē habeāt modū intelligēdi.

Angeli q̄mō cognoſcūtur ab animab9.

Angelos vero per intuitionē eſſentie ſue imperfecte cognoſcit:cum ſit infima ſubſtātia in ordine intelligibiliū. Quare ſatis patet ꝙ anime ſeparate ſeipſas per ſuas eſſentias cognoſcunt ⁊ perfecte naturaliter. Angelos vero per ſimilitudines diuinitus impreſſas eis:⁊ hoc imperfecte:qm̄ anime natura angelis inferiores ſunt vt dictū eſt. Et intellige que diximꝰ de cognitione naturali:q2 de cognitione glorie eſt alia rō.hec T h.j.p.q.lxxxvij.⁊ in q̄ōnib9 diſputatis de aīa.

Queſtio

Rñſio

Locutō exterior q̄ō fiat.

SECVNDA queſtiūcula eſt. Si aīe ſeparate ad inuicē colloquanť ⁊ q̄ō. Ad quā rn̄detur:ꝙ duplex eſt locutio.ſ.exterior ⁊ interior. Pria fit aliquo ſigno ſenſibili:puta voce vľ nutu:aliquo corporis mēbro:lingua vľ digito:que q2 in animab9 ſeparatis vſꝙ ad diē iudicij nō erūt gñalr. Idcirco vſꝙ ad illud tēpus locutio exterior corpalis eſſe in eis nō pōt. Et dixi gñalr ꝓpter xpm:virginē matrē:⁊ Ioānē euāgeliſtā quo tres iam in corpore ⁊ anima glorificati di-

Locutio corporalis nō eſt i animabus ſeparatis.

eunt eē in gloria. Locutio vero interior. ſ. mētalis que eſt manifeſto verbi interioris. ſ. cōceptus mētis per imperiū volūtatis: illa eſt in animab⁹. Nam anime ſeparate vbicūq; ſunt poſſunt ordinare cōceptus ſuos per imperiū volūtatis: vt innoteſcat alteri anime vel pluribus aiab⁹. Eodē enim mō quo magr cū vult ordinat cōceptus ſuos in mēte: vt poſtea diſcipulis voce manifeſtet: ſic anima cōceptus ſuos quos mēte retinet: ordinat ad aliū: ⁊ p iperiū volūtatis eidē manifeſtat. Poſt vero diē iudicij aie ⁊ ſancti vocalr loquent: ⁊ mediāte vehiculo verbi interioris ad auditū. ſ. mediāte voce: ⁊ etiam mediante vehiculo ad viſum. nutu. ſancti ſelli cet laudādo deū. Et damnati inter cetera maledicēdo ⁊ blaſphemādo. Hec Tho. in. iij. di. xliiij.

Locutio mentalis qd ſit.
Locutio mentalis eſt in aniab⁹ ſepatis.

TERTIA queſtiūcula eſt. Si anime ſeparate retineāt poſt mortē ſciētias ⁊ virtutes acqſitas: ⁊ ſi dānati eis vtant cū delectatione. Ad quā rñdet: q ſciētia duobus modis accipi pōt. Primo modo materialr pro phantaſmatib⁹ a qbus abſtrahit ſpēs intelligibilis ⁊ ſciētia: que quidē phātaſmata habent determinatū organū capite. ſ. mediā cellulā eius: ⁊ ſic ſciētia acqſita nō remanet poſt mortē. Nō enim anima habebit organa aliqua vel phātaſmata ſuper que cōuertat vt intelligat: q: hic modus intelligēdi eſt ꝓpri⁹ aie ꝓiūcte curuate ⁊ inclinate corpori: ⁊ ſic itelligit dictū Apli. j. Corit. xiij. Siue ſcia deſtruet: ⁊ dictū Phi in predicamētis dicētis: q per vehemētē trāſmutationē corrūpit ſciētia. Scdo mō accipit ſciētia pro habitu derelicto in aia vel in intellu poſſibili: q eſt quedā virtus aie in qua recipiūt oēs ſpēs intelligibiles ſpūaliter: ⁊ ſic ſcia remanet in anima ſeparata. Et cum petit. Si dānati in inferno ea vtant cū delectatione, ꝓpterea qd dicit a Pho. iiij. ethi. q philoſophia hꝫ magnas delectationes. ⁊ Lactātius primo diuinaꝝ inſtitutionū dicit: Nullus eſt ſuauior aie cib⁹ q̄ cognitio veritatis. Rñdet

Queſtio
Rñſio
Scia duob⁹ modis pōt accipi.
Primo.
Apl's
Phs
Scdo
Queſtio
Phs.
Lactātius

ꝙ ſicut in btis ad pfectaꝫ eoꝝ beatitudinē nihil erit qḋ nō ſit gaudij mā: ita nihil erit in dānatis qḋ nō ſit cauſa ⁊ materia triſtitie: nec deerit aliqd qḋ ad triſtitiam poſſit pertinere: vt eoꝝ miſeria ſit ſic cōſūmata. Dānati ergo cōſiderabūt mala que geſſerunt: ex quibꝰ ſunt dānati ⁊ bona deleta que amiſerūt ⁊ ex vtroqꝫ torquebunt. Silr etiā torquebunt de hoc ꝙ cōſiderabūt ſciaꝫ ⁊ noticiā quā de rebus ſpeculabilibus habuerūt ipſe etā fuiſſe: ⁊ ammiſiſſe ſummā perfectionē eius quā po tuiſſet adipiſci. Et ſic lꝫ vt dicit Phs conſideratio ſcie per ſe ſit delectabilis rōne cōuenictie ⁊ perfectionis ſuperioꝛis partis hominis: tn̄ ex aliquo accidente poteſt eſſe cauſa triſtitie. Hec Tho. in. iiij. ſententiaꝝ. di. l.

Queſtio — QVARTA queſtiuncula eſt. Si anime dānatoꝛū ante ⁊ poſt iudiciū videant deum: angelos ⁊ beatos ⁊ eoꝝ gloꝛiā. Ad quā ſic reſpōdetur:

Rñſio — ꝙ anime dānatoꝝ vſqꝫ ad diē iudicij videbunt animas beatoꝝ ⁊ eoꝝ gloꝛiam in vniuerſali: ⁊ nō in particulari. Videbūt enim eos in magna ⁊ ineſtimabili gloꝛia. Sed non inequali: que viſio eſt potius per modū argumentationis ⁊ cognitionis ꝙ viſionis. Sicut pauperes extra domū epulantiū delectationes eoꝝ cogitant: tamen in particulari quid comedant neſciūt. De huiuſmodi autē viſione non letantur ſed triſtantur: tū ꝓpter inuidiā aliene felicitatis: tum ꝓpter carentiā ꝓprie btitudinis quā ipi ꝑdiderūt de qbꝰ dicit Sapie. v. Sapię. v. Vidētes turbabunt ⁊c. Poſt iudiciuꝫ aūt ita ad ꝓprias penas eoꝝ cogitatio deflectet: ꝙ de letoꝝ glia nō poterūt cogitare. Hec magiſter ſniaꝝ in. iiij. di. l. in fine

Scūs Tho. — ſanctus Tho. aūt dicit: ꝙ dānati poſt diē iudicij oīno viſione btoꝝ priuabunt. Nec tn̄ ex hoc eoꝝ pena minuet: ſꝫ augebit qꝛ memoꝛiā habebūt glie btoꝝ quā in iudicio viderūt: vel an̄ iudiciū: ⁊ hoc erit eis i toꝛmētū. Sꝫ vlteriꝰ affligent i hoc ꝙ videbūt ſe indignos reputari etiā vidē gloꝛiā quā ſancti merent hr̄e. Hec Tho. vbi ſupꝛa.

OCTAVVM CAPVT PRINCIPALE huius prime decadis eſt de perfectionis anime rationalis rapte vel in extaſim poſite: ſub quo ſeptem queſtiones abſoluentur: quarum quelibet infra ſuo ordine notabitur.

PRIMA QVESTIO OCTAVI huius capitis eſt. Si anima rapta vel abſtracta a ſenſib⁹ poſſit ex natura ſua diuinari vł futura cognoſcere: ſub qua ſeptem queſtiũcule ſoluentur quarum quelibet infra ſuo ordine enucleabitur.

PRIMA QVESTIVNCVLA PRIME queſtionis hui⁹ octaui capitis eſt: ſi diuinationes in animab⁹ raptis inſit eis a natura. Ad quã Queſtio primo videť rñdendũ ꝙ ſint animab⁹ raptis naturales: qḋ ꝓbatur rõne: auctoritatibus ⁊ exẽplo. Ratione Rñſio. primo ſic. Cognitio intellectiua hominis efficacior eſt ꝙ̃ cognitio brutoꝝ animaliũ: ſed quedã animalia naturaliter cognoſcũt quedã futura: ſicut cornicule crocitãtes ſignificãt pluuiã mox futurã. Vñ Vergi. pmo georgicoꝝ dicit. Et cornix rauca pluuiã vocat improba voce. ergo multo magis anima rapta naturaliter poterit futura cognoſcere ⁊ diuinari. Ad hoc eſt auctoritas Augu. xij. ꝯfeſſionũ dicẽtis: ꝙ aĩa humana qñ appropinquat ad mortẽ: p̄cognoſcit quedã futura ſubtilitate nature ſue: ⁊. xij. ſup Geñ. dicit ꝙ anĩa humana ƀm ꝙ a ſenſib⁹ abſtrahiť cõpetit futura ꝓuidere. Vñ vulgo dr̃ ꝙ morientes: vehemẽter amãtes: dormiẽtes: rapti: phrenetici fntura nõnũꝗ̃ dinãť. Itẽ Gre. iiij. dial. c. xxvij. dicit: ꝙ ipa aĩa hoĩs ſubtilitate nãe ſue extura de corpe q̃dã futura diuiať ⁊ ꝓuidet. ⁊ põit exẽplũ ibidẽ d̃ quodã mõacho (mõaſterij ſui i vrbe: ſcti And. vel ſ. Grego.) noĩe Gerõtio. q depſſus graui moleſtia corporis: vidit albatos viros ad ſe deſcẽdere dicẽtes. Ad hoc venim⁹ vt de monaſterio Gregorij quoſdam fratres in militia mittamus ſanctũ Marcellum. Valen-

Vergi. ſe Geor.

Auguſt.

Grego.

tinlanũ: Angelũ: ⁊ etiã Gerõtiũ: q nos aſpicis. Quã vi
ſionẽ ad ſe reditꝰ illis tribꝰ declarauit: q oẽs eodẽ ordi
ne tũc mori ceperũt: quo fuerãt in deſcriptiõe noiati.
Sed in ꝯ̃riũ eſt. Eccl. viij. dicẽs. Multa hois afflictio qꝛ

Eccl. viij.

ignorat ꝑterita ⁊ futura nullo nuncio ſcire põt. R ſideo
dõm ꝙ de diuinatiõe ab aĩa rõnali futuroꝝ: multiplex

Multiplex modus dicẽdi de diuinatione futurorũ ab anima rationali.

eſt modus dicẽdi. Phi eni nãles dicũt ꝙ hmõi diuina-
tiones ſiũt qñqꝫ per impꝛeſſionẽ cauſaꝝ ſuperioꝝ corpo-
raliũ. Manifeſtũ eſt eni ꝙ corpora ſuperiora imprimunt
in corporibꝰ inferioribꝰ. Vñ cũ vires ſenſitiue ſint actꝰ
corporaliũ organoꝝ: ꝯñs eſt vt ex impreſſione celeſtium
corpoꝝ imutet̃ quodãmõ phãtaſia: ⁊ cũ celeſtia corpa
ſint cauſe multoꝝ futuroꝝ: ſiũt in imaginatiõe aliq̃ ſi-

Modus dicẽdi phoꝝ Phõs.

gna quorũdã futuroꝝ. Hec aũt ſigna magis ꝑcipiunt̃
in nocte a dormiẽtibꝰ ꝙ̃ a vigilãtibꝰ in die. Nã vt dicit
Phs lib. de ſomno ⁊ vigilia que deferunt̃ de die: diſſol
uunt̃ magis: plus eſt enĩ ſine turbatiõe aer noctis: eo
ꝙ ſilẽtiores ſunt noctes: ⁊ in corpe faciãt ſenſuꝫ ꝓpter
ſonũ: qꝛ parui motꝰ interiores magis ſentiũt̃ a dormiẽ
tibꝰ ꝙ̃ a vigilãtibꝰ. Hi vero motꝰ faciũt ex qbꝰ ꝓuidẽt
futura. Eſt ſcd̃s de diuinatõe dicẽdi modus: dñi Alber
ti in cõmẽto libri de ſomno ⁊ vigilia: qui dicit: ꝙ ſicut

Scd̃s modus dicendi de diuinatiõe q ẽ. Alberti.

lumẽ radioꝝ ſtellaꝝ: cõicatũ elemẽtis: cauſat i elemẽt̃
quãdã ṽtutẽ actiuã ad multos effectꝰ: qs elemẽta p ſe
ꝓducẽ nõ potuiſſent (ſicqꝫ elemẽta ſiũt iſtra ſtellaꝝ.)
Sic ẽt celeſtes itelligẽtie. i. angeli: organis nr̃is puriſi-
catis ifluũt itriſecas virtutes qbꝰ ea q̃ ſiũt a remotis ⁊
futura ſepiꝰ vaticinãt̃: qd̃ fieri ſolet in aurora qñ dige-
ſtione cõpleta: ſiũt a ſtomacho: ad cerebrũ nõ aſcẽdũt.
Eſt ⁊ tertiꝰ cõis de dinatiõe dicẽdi modus theologorũ
dicẽtiũ: ꝙ reuelatiões ⁊ dinatiões aĩaꝝ qñqꝫ ꝓcedunt

Tertiꝰ modus dicẽdi qui ẽ theologorum.

ex nãli diſpõne: qñqꝫ demonũ oſtẽſiõe: qñqꝫ diuia re
uelatiõe. Pꝛio mõ qñ aĩa appꝛopinquat ad ipſaꝫ mor
tẽ pꝛecognoſcit quedam futura ſubtilitate nature ſue:
qd̃ nõ ſic eſt intelligẽdũ: quaſi aĩa ex natura ſua aliquã

vi hēat diuinatōis: nā modus nālis cognoſcēdi aīe cō/
iūcte eſt accipe cognitionē a ſenſib⁹: ⁊ nō cognoſcē fu/
tura abſtracta a ſenſib⁹: vt dicit Tho. i. pte. Sed dr̄ aīa
in morte diuiari ⁊ pcognoſcer̄ futura q: cū ipſa abſtra
hit a corpe ⁊ a corpeis ſenſib⁹: aptior reddit̄ ad pcipiē/
dū ſubtiles mot⁹ ⁊ influxū: vel diuinū aut ſubſtātiaꝝ
ſepataꝝ vel corpoꝝ celeſtiū. Scdō fiūt qn̄qꝫ hoīb⁹ reue
latiōes ex celeſtiū corpoꝝ ipreſſiōe: vt dcm̄ eſt ſupra a
pbis. Tertio fiūt ex demonū oſtēſione. Cū. n. itellect⁹
demonū ſit ſupior ordine nāe intellectu hūano: q̄dam
cognoſcūt demones ēt ſua nāli cognitiōe: que ſunt re/
mota ab hoim cognitiōe: ⁊ talia pñt hoib⁹ reuelar̄: vt
in tertia decade infra dicet̄. Quedā reuelatiōes fiunt
ex diuia inſpiratōe ſicut dr̄ Danie. ij. Eſt de⁹ q reuelat Dan. ij.
myſteria de celo. Reuelat āt de⁹ ſecreta ſua hoib⁹: ſiue
ue p ſeipſum: ſiue p angelos ſuos multis modis: vꝫ p
ſomniū: p viſionē: p oraculū: p mētis illuſtrationē: ⁊ p
mētis exceſſuꝫ. Prio mō p ſomniū cū dormiēdo aliqd
reuelat̄ nobis: p ipreſſionē formaꝝ imagiabiliū: ⁊ illō
qō reuelat̄: tegit̄ figuris ⁊ velat̄ imagib⁹: vt cū Iacob
dormiēdo ſcalā vidit Gen. 28. Viſio eſt cū i vigilia ali/ Gene. 28.
qd reuelat̄ p ipreſſionē formaꝝ imagiabiliū. Et eo or Quid vi
dīe eueniūt quo apparuerūt. Sic̄ viſio Yſa. De qua dr̄ ſio.
vj. eiuſdē. Vidi dn̄m ſedētē ſup ſoliū excelſum: ⁊ viſio Yſaie. vj.
Danie. ſup hebdomadib⁹. Oraculū ē cū in ſomnis xp̄s. Quid ora/
vel āgel⁹: pr̄: aut mr̄: vel aliqs ſctūs vel ſctā pſona ali culum.
qd apte vētuꝝ aut nō: vitādū vel faciēdū denūciat: ⁊
ſic fuit ſōniū Ioſeph. Mat. j. ⁊ ſomniū picerne Pharao
nis. Et hmōi oracula ſolēt fieri i aurora qn̄ digeſtio cō
pleta ē: ⁊ fumi a ſtomacho ad cerebrū nō aſcendūt: q̄
oracula nō idigēt iterpretatōe ſi fiunt doctis ſicut fuit
Ioſeph vir marie. Et lucian⁹ cui apparuit ſctūs Gama
liel. Si āt fiāt indoctis: indigēt reuelatiōe: ſicut illud pi
cerne Pharaōis: qō Ioſeph iterptat⁹ eſt. Et dicūt ſom/
nioꝝ iterptes qō oraculis pſtāda ē fides: ſi nō ſint illu/

Grego. ſiones demonū quas ſcti viri: vt dicit Greg. in dialo.
mētis illu intimo ſapoꝛe diſcernūt. Mentis illuſtratio eſt: vt dicit
ſtratio qd Iſido. iij. etbimo. Plenitudo ſpūſſcti: p quā de⁹ aplis re
ſit. uelauit ſecreta ſua ſm illud apli. Nobis aūt reuelauit
Iſidorus. deus p ſpm̄ſctm̄. Et Actu. ij. Repleti ſunt oēs ſpūſctō.
Quibuſdā aūt reuelat deus ſecreta ſua p mētis exceſ
ſum ſiue extaſiȝ: aut raptū: ſicut vidit Petr⁹ vas ſum
miſſuȝ de celo cū varijs aialib⁹. Actuū. x. Sicut fuit ex
Actu. ij. taſis ſiue ſm aliā trāſlationē ſopoꝛ Ade: de quo infra
Deus quo diffuſius dclarabit. Reuelat poſtremo de⁹ ſecreta ſua
modo re qbuſdā p ſenſibiliū ſignoꝝ expꝛeſſionē: ſiue p rē coꝛpo
uelat ſe reā extriſecus apparētē: ſicut Moyſi p nubē loquebat
creta ſua. deus: vel p vocē exterı⁹ ſonātē: ſicut Abꝛahe iſonuit di
cēs. Ne extēdas manū tuā ſup pueꝝ. Geñ. xxij. Siue p
Geñ. xxij. parabolā myſtice ſignificantē. i. p vocē quaſi hoīs foꝛ
matā cū ſimilitudine alicuius rei: ſicut Balaā. Nume.
xxiij. Accepta pabola ait. ꝛc. Ad Auguſtinū ꝛ Grego. q
videnť rōne auctoꝛitatib⁹ ꝛ exēplo tenere diuinatōes
ineſſe aīe a nā vt adductū fuit in frōte huius queſtiun
Rñſio ad cule. Rñdeť ꝛ dr cū Tho. pꝛi. par. ꝙ Augu. loquiť ibi
obiectiōes nō aſſertiue: ſed recitādo opinionē Platonis: q poſuit
p̄dictas aiaȝ accipere cognitionē reꝝ ſm participationē ydea
rū: quā participationē melius recipit abſtracta coꝛpo
ris ſenſib⁹. ſ. doꝛmiēdo: aut in moꝛte. Grego. ēt nō in
telligit diuinationē ineſſe aīe a nā: ſed p reuelationem
vt dictuȝ eſt in coꝛpoꝛe qōnis. Hec Thomas. pꝛi. par.
q. lxxxvj. ꝛ intra queſtiūculam adducti.

Queſtio SECVNDA Queſtiūcula eſt. Vnde cauſať in
Rñſio aiabus extaſis ſiue raptus? Ad quā ſic rñdeť
ꝙ cū in extaſibus ſopianť vires inferioꝛes: ꝛ
aīa ſepe adminiſtrationē coꝛpoꝛis ſuſpēdat. Ideo ſciē
dū eſt ꝙ in hoīe eſt triū virtū nālis oꝛdo ꝛ ad inuicē cō
nexio. ſ. virtutis nālis: aialis ſiue ſenſitiue: ꝛ itellectua
lis: ꝛ de cōi curſu virtus nālis ſeruit aiali: ꝛ aialis ſiue
ſenſualis ſeruit virtuti intellectuali. Nā videm⁹ ꝙ vir

tus naturalis idiget in ſuis opationib⁹ calore ⁊ ſpiritibus q̄ a corde originalr̄ ꝓcedūt ⁊ diffiniunt̄ per oia organa ſenſuū: ⁊ manifeſtū eſt ēt ꝙ illis organis iterius ⁊ exteri⁹ magis laborātibus: natura ibi de illis magis diffundit: ⁊ ſic vno mō cōtingit illa organa in exceſſu actuationis ꝟtutis ſenſitiue diſtraſiari vel diſcrepari. Et iterꝫ ſpūs naturalis qbus indiget virtus digeſtiua exterminat̄ vel deficit ꝓpter multitudinē generationū ſpirituū ſenſitiuoꝝ. Ex quo pꝫ quomodo vehemēs ⁊ fixa ⁊ ꝓfunda actuatio virtutis ſenſitiue interioris ſopire pōt ſenſus exteriores: ⁊ ſilr̄ debilitare vires naturales ꝓpter illaꝝ viriū cōnexionē. Et hoc prio ſequit̄ ſcdm. ſ. qd̄ omnis vehemens intellectualis ſpirituuꝫ ꝯtēplatio: in qua fantaſia vel interior ſenſitiua exceſſiue laborat: naturales vires eneruat: ⁊ ſoporat ſenſus exteriores: ⁊ ſepe iducit extaſim vel raptū: ꝙ ſi in vehemēti ⁊ intenſa ſeu excellēti pure intellectuali cōtēplatiōe vires ſenſitiue nō laborarēt: aut nullā depēdentiā haberēt vires naturales ⁊ aiales: vel nō impedirent̄: hoc oporteret ꝓuenire aliūde q̄ rōne dicte cōnexionis: Hec Henricus de Aſſia ſuper Geneſim.

Queſtio. Reſſio.

TERTIA Queſtiuncula eſt. Quottuplex eſt gradus extatice conuerſionis in deum ſeu cōtemplationis ſpiritualium: Ad quam reſpondetur ꝙ quadruplex. Primus cum anima propter vehementiſſimam intentionem ⁊ eleuationem virtutis intellectiue in illa ſpirituali pura ⁊ excellentiſſima cōtēplatōe dei ſuſpēdit ⁊ relinqt corpus quo ad oēs opationes ſenſuū exterioꝝ ⁊ interioꝝ ⁊ actionū omniū naturaliū viriū: ⁊ hic gradus extaſis prim⁹ fuit in Adā: de quo dicit q̄dā gloſa: ꝙ ſopor ille diuinit⁹ ei imiſſus vires rationales nō clauſit. Sed obturatis ſiue ſopitis corporis ſenſibus mentis oculos aperuit limpidi⁹ vt ſcire poſſet qd erga ſe ageret omniū artifex ſapiētia: dei ⁊ quid in preteritis feceerit: ⁊ de lōgiſſime futuris.

Quadruplex ē gradus extatice conuerſiōis in deum ſeu cōtēplatiōis ſpūaliūꝫ.

Primus gradus

factura eſſe. Hinc p̄mũ gradũ aſcẽdit. b. Paul⁹ q̄ neſciuit an aia vegetaret corp⁹ an corpe relicto i paradiſum rapta eẽt: vel ẽt forte ſimul i vno loco vegetaret: ⁊ cũ hoc realr̄ i celo empyreo eẽt.

Secundus gradus. Scõs grad⁹ extaſis eſt in quo aia relinqt corp⁹ quo ad oẽs opatões ſenſuales interiores ⁊ exteriores lʒ nõ ſuſpẽdant̄ opatiões nãles ſicut in p̄io gradu.

Terti⁹ gradus. Terti⁹ grad⁹ eſt in quo aia in ꝯtẽplatione ĩtellectualiũ rapta ſolũ relĩqt corp⁹ quo ad actũ ſenſuũ iterioꝝ.

Quartus gradus. Quart⁹ gradus eſt ⁊ infimus qñ ſopiũtur ſolũ ſenſus exteriores ꝑ ĩtẽſaʒ actuationẽ ſenſus iterioris ſimul ⁊ ĩtellect⁹ ⁊ rõnalis effect⁹.

Richar. Cauſas barũ extaſiũ Richar. de ſctõ victore libro de ꝯtẽplatiõe reducit in tria gñia dicẽs. Trib⁹ de cauſis vt mihi vr̄ i mẽtis exceſſuʒ adducunt̄: qꝛ vel ex magnitudie exultatiõis fit vt mẽs qñꝙ̄ ſic ſemetipſaʒ nõ capiat: ⁊ ſupra ipſaʒ eleuata vires iſeriores ſopiant̄. Magnitudie ꝗ deuotõis aia tãto eleuat̄ quãto diuio amore ⁊ charitatis deſiderij igne ſuccẽdit̄ ⁊ reſoluit̄: vt quaſi fumus eleuet̄. In ſũma magnitudie ṽo admiratõis aia in extaſim rapit̄: qñ in admiratiõe ſũme pulchritudis aut diuine maieſtatis ſuſpẽſa tã vehementi ſapore ꝯcutit̄ vt a ſuo ſtatu penit⁹ excutiat̄. Magnitudie gaudij vl' iocũditatis aia rapit̄ qñ illa ĩtimi amoris ſuauitatꝫ abũdãtia inebriata: qd ſit: qd fuerit penit⁹ obliuiſcit̄: ⁊ ſupmũdanũ quedã affectũ ſub quodã mr̄e felicitatis ſtatu raptim trãſformat̄. Ex qb⁹ pʒ ꝙ aia ꝓ ſtatu vie pt̄ tn̄ eleuari ad exceſſuʒ ꝯtẽplatõis pure ĩtellectualis ꝙ intellect⁹ nõ vtet̄ miniſterio fantaſtice ſenſitiue iterioris vel exterioris cũ ſopitiõe viriũ inferioꝝ aialium ⁊ remiſſione nãliuʒ: vt patet in viatoribus exceſſiuis. ſ. in Adã in ſtatu nature integre. ⁊ Paulo apoſtolo in qbuſdã alijs. Hoc pʒ: qꝛ intellectus coꝝ ſepat̄ a phãtaſmatib⁹ quoꝝ nullũ eſt tãte emĩnẽtie vt poſſit diuinã eſſentiã repñtare. Nec ẽt aliqua ĩtellectualis ſpecies creata: ĩmo ẽt in illa clara dei viſiõe mẽs ita rapit̄: vt nihil pro

bil ꝓ tūc pcipiat aliud nec ſenſitiue nec itellectiue. Vñ talis viſio tm̄ alienauit. b. Paulū ⁊ opatione anime eiꝰ in corpus talr̄ ſuſpēdit: ꝙ neſciuit an ēt anima corpus animaret vel ſeparata eſſet. Propter que dicit i bo. ꝙ impoſſibile eſt ꝙ hō in ſtatu vie videat clare deū per eſſentiā ſine abſtractiōe a ſenſibus: aut ſine extaſi aut raptu quo ſopianꝫ vires animales. Vñ ⁊ Exodi dr̄. Nō videbit me hō ⁊ viuet. Ex qbꝰ ptꝫ ꝙ cū Adam ⁊ Paulꝰ eūdē gradū primuꝫ extaſis habuerint ⁊ ergo equales intēſiue. (Nō autēꝫ forte extenſiue) theologi cōſtituti ſunt. Hec Henricus de Aſſia ſuper Geneſim. — Beatus Thomas i — Exodi.

QVARTA Queſtiūcula eſt. An Plato ⁊ Ariſtoteles potuerint naturaliter tantā theologiā acqrere: quātā Adā ⁊ Paulus in extaſim poſitiꝰ Ad quā rñdēt aliq opinatiue: ꝙ Adā ⁊ Paulus nō fuerunt maiores philoſophi Platone ⁊ Ariſtotele. ⁊ iſti tenēt ꝙ itellectꝰ i corpe manēs pōt ſe ſine admiculo ⁊ actiōe ꝟtutis ſenſitiue ſeu phātaſtice reducere i ꝯtemplatiōnē pure itellectualē ſcie: ⁊ ſe actuaꝛ reſpectu ſpecieꝝ ⁊ habituū quos alias itellexit. Et ꝓbant hoc primo: qꝛ non vꝛ nobilis virtus intellectiua magis depēdere in reductōe ad ſuū actū a virtute ſenſitiua iteriori: ꝙ̄ ipſa ſenſitiua iterior a ſenſibus exterioribus ſi ne quoꝗ tn̄ actiōibus ſepe interior ſenſus exit in actus ſuos ſicut i ſomnis manifeſtū eſt. Itē nō videꝛ veriſſimile ꝙ iſta nobilis natura intellectualis eſſet a creatore deo tam inſeparabiliter illis corporeis viribus ſenſus alligata: ꝙ ſine earum actuatione in nullum actū cognitionis poſſet ſe reducere: ⁊ ꝙ ꝑ nullum exercitiuꝫ in cognoſcendo ⁊ intelligendo: poſſet acquirere in ſui natura ſpecies intelligibilium: ⁊ habitus per quos ſuſpenſa omniū actuatione ſenſitiuarum virium: pure intellectualr̄ aliquid celeſtiū vel aliorum cognoſcere poſſet. Itē in ſtatu nature integre ſeu innocentie talis modus cognoſcēdi ⁊ cōtemplandi pure ⁊ intellectua — Queſtio — Opinio aliquorum. — Probatio ꝑdicte opinionis.

liter vſ vtiqꝫ poſſibilis fuiſſe: ſicut ꝛ i ſtatu corpis glorificati: ꝑ quo ſtatu forte itellect⁹ lꝫ ifoꝛmabit corpus tñ in nullo iuuabit a cognitioib⁹ ſenſitiuis nec iterioribus nec exterioꝛib⁹. Et iō nō eſt eſſentialis nec tā neceſſaria ꝯnexio ꝟtutis itellectiue exiſtentis in corpe ad vires ſenſitiuas: ꝙ ſine illis nobilis vis intellectiua non ſit apta nata ſe cognitiue actuare. Itē ſi ſic. ğ aia rōnalis exuta nihil intelligeret nec ſciret de cōi curſu de oībus his q̄ in corpe ſciuit: nec reſpectu quorūcūqꝫ intelligibiliū: ex habitib⁹ ꝛ ſpecieb⁹ i corpe acqſitis ſe actuare poſſet: qḋ videť magne imꝑfectiōis. Hec ſunt argumēta dñi magiſtri Henrici de Aſſia que adducit Pariſijs diſputādo in hāc mām. In oppoſitū eſt ſchola oīs cōis dicēs ꝙ qditas rei materialis eſt obiectū itellect⁹ viatoꝛis. Et experiētia demōſtrat phantaſiā laboꝛare cū intellectualr oꝑamur ſeu occupamur. Ptꝫ ergo ꝙ nullus purus viatoꝛ philoſophus in theologia Paulo ꝛ pꝛio parēti ſe pōt cōparare. Et ſic pꝫ rñſio ad queſtiunculā. Hec Henricus de Aſſia ſuper Geneſim.

Cōmunis opinio.

Queſtio Rñſio

QVINTA Queſtiūcula eſt. Quare mulierib⁹ ſepius fiunt reuelatōes q̄ꝫ viris. Ad quam rñdetur ꝙ ō hoc a phis triplex cauſa nālis ſolet aſſignari. Pꝛia accipiť ex qualitate cōplexionis: qꝛ mulieres naturaliter multū habēt de humido: humidū aūt cū inceptum eſt moueri: nō ceſſat quouſqꝫ attigat ad id quod intēdebat. Ex quo contingit mulieres diutius ſtare in ſuis cogitationibus ꝛ imaginationib⁹ q̄ꝫ viros. Vnde vir citius diligeret ſuas cōceptiones vel imaginationes quare minus apparent eis mirabilia. Et qꝛ humidū ēt (qḋ vt dictum eſt in mulieribus abūdat) eſt bene receptiuū figurarꝫ: ꝛ diuerſas etiam figuras recipit: exinde eſt ꝙ ipſis mulieribus apparēt plura mirabilia ꝛ diuerſa ſomniando. Scḋa cauſa accipiť ex defectu rōnis. Nā mulieres (ſicut dſ in policis) hñt rōnarium iualidū: vñ minime vigēt rōne ꝛ diſcretiōe

Tribus ex cauſis ſepius fiunt reuelationes mulieribus quā viris.

Pꝛia cauſa

Secūda cā

in cōparatōe ad viros pp qd̄ ſi eueniāt mulieribus alī que fantaſtice apparitiōes ⁊ viſiōes mirabiles min⁹ ē rō ꝑdicēs q̄ʒ in viris. Tertia cā ſumit̃ ex abūdātia paſſionis. Nā ſicut dicit pħs in li. de ſomno ⁊ vigilia. Illi q ſunt in paſſiōibus: ad modicā ſimilitudinē mouent̃: ⁊ credūt vez eē qd̄ appet. Vñ q̄ in mulierib⁹ abūdāt paſſiōes iō ſtati ad modicā ſilītudinē vel ſpēm credūt eī qd̄ ſibi appet. hec ex Iohāne de ſancto Geminiano. Tertia cā. Pħūs i li. de ſomno ⁊ vigilia

SEXTA Queſtiuncula eſt. An ꝓphetie ⁊ reuelationes vaticinātium ⁊ quādoq̄ raptarum mulierum xp̄o ꝟere deuotaꝝ: vtputa Brigide. Catharine de Senis ⁊ ſimilium: haberi debeāt ꝓ indubitanter veris ⁊ ꝑdicari tanq̄ʒ a ſpiritu ſancto editę. Ad quam reſpondet̃ ſimpliciter ꝙ nec pro indubitanter veris haberi debent: nec tanq̄ʒ a ſpirituſancto edite acceptande vel predicande ſunt. Tum q̄ hmōi ſimilia fieri poſſunt ex induſtria humana exercitata ⁊ lumine fidei confortata. Tum quia nihil ꝓhibet illas q̄ñq̄ fuiſſe illuſas: eo ꝙ forte non ſine culpa ꝑſumpſerunt illa facere que ad eas nō ptinuerūt. Docere enīʒ vel ꝑdicare mulierib⁹ iuxta aplm̄ nō pmittit̃. Tuʒ q̄ potuit fallere eas q̄ñq̄ phātaſia nimis fatigata. Tuʒ q̄ ſi libꝛi eaꝝ bñ ꝯſiderent̃: occurrūt ex dictis ⁊ modis dicēdi aliq̄ min⁹ ſapida: min⁹ rōnabilia aut ꝟitati diſſona. Tū q̄ ꝓphetie eaꝝ ſupuacue vident̃ ⁊ doctrine. Cū autētice ex ſacris ſcripturis ⁊ ſctis doctoꝛibus habeat̃: qcqd ō talib⁹ ē ſaluti neceſſariū. Tuʒ q̄ ꝯſtat aliquē eē valde ſctm̄ ⁊ tñ oēm doctrinā ei⁹ eſſe ex ſpū humano. Tū q̄ nō ꝯſtat eas miſſas fuiſſe ad docēdū vel ꝑdicādū a deo: nā ſi deus officio eaꝝ voluiſſet in docēdo ⁊ ꝓphetādo vti: vtiq̄ ſanctioꝛib⁹ mulierib⁹ in hoc vſus fuiſſet: vt ſancta eliſabeth: ⁊ ſimilib⁹: quas ꝯſtat nihil taliū attētaſſe: ſed ſolū ſtuduiſſe ꝑfectiōi ꝟtutū: nihil ſe intromittētes de impertinentibus earum ſtatibus. Potuit tamen eſſe ꝙ deus ad ſupplendā negli

Queſtio

Rñſio.

Docet̃ vel ꝑdicat̃ nō pmittitur mulierib⁹ ⁊ quare.

gentiā ordinarioꝝ:⁊ ad ipſoꝝ maiorē ꝯfuſionē ſuſcitauerit qn̄qꝫ ⁊ ſuſcitet q̄ſdā mulierculas tāq̄ꝫ doctrices ⁊ ꝓphetas: ſic ēt appet i vatib⁹ vtriuſqꝫ ſcr⁹i populo hebreoꝝ: vt ſic pp nouitatē ⁊ raritatē: mulieꝝ doctrie legant ab his q diuios libros ⁊ diuinas ſcripturas legē neglexerūt:⁊ cupiūt doctrinaꝝ nouitatib⁹ aurib⁹ prurire ⁊ ꝯuerti ad fabulas poetaꝝ. Sicut ēt pp negligentiā iudicū iſrael ſuſcitauit deus ſpiritū pueri iunioris Danielis: ne ſanguis innocens Suſanne effunderetur. Dan̄.xij. Hec Henri. de Aſſia ſuper Geneſim.

Queſtio SEPTIMA Queſtiuncula eſt. An vaticinia futuroꝝ a Sybillis:⁊ quarūdam magarū ⁊ phitoniſſarū in populo gentili ſint credenda eis reuelata a ſpūſancto:⁊ quare ſolis Sybillis mulierib⁹ apud gentiles cōceſſum eſt de xp̄o vaticinari: ⁊ nulli: alteri: et vatibus babylonicis: philoſophis ſiue poetis.

Rn̄ſio Auguſti. Ad quam ſic reſpondet Augu.xxj. de ci. dei: q̄ Sybille ſiue bone fuerint ſiue male: in his q̄ de xp̄o ⁊ alijs ad ſalutem humanā pertinentibus p̄dixerunt: credendum eſt q̄ a deo fuerit inſpirate. Non.n. eſt veriſimile q̄ diabolus reuelaret hominibus ea que pro ſalute eorū p̄ſciebat eſſe ventura. Et q̄ hoc ſit verū de Sybillis bonis: pꝫ ex nominis interpretatione. Dicit̄ enim Sybylla quaſi dei mēs: qꝛ ſyos grece latine dr̄ deus:⁊ bel le ideſt mens: quaſi mens dei erāt enim (vt Auguſti. xviij. de ciui. dei.c.xxiij.⁊ Iſido.viij. li. ethimo. dicūt) apud gentilē populū quedā femine virgines: vel non virgines famoſe in cognitiōe occultorum de futuris:⁊ alijs: que qdem apud gētiles ꝯſulebant̄ in dubijs cuē tib⁹ quaſi ex merito ſingularis vite noticiā mentis dei vel deoꝝ hn̄tes. ſicut apud hebreos ꝯſulebant̄ veri ꝓphete. De qb⁹ dicit Aug. vbi ſupra. q̄ ſicut olim ex̄ populū iſrael:⁊ an̄ i populo gētili erāt aliq bōi ⁊ ſcti viri a deo ſp̄aliter illuminati ⁊ directi: de quibus fuit Iob: Cornelius ⁊ alij. Sic ēt ⁊ aliq̄ femine ſctē ⁊ religioſe tē

Interpretatio hui⁹ nominis Sybilla. Auguſti. Iſidorus.

Auguſti.

tiſe poterāt a deo de futuris de xp̄o et aliijs ſpāliter illuminate. Vñ de vaticinio vni⁹ illaꝝ Sybillaꝝ dicte Eritbꝛea vel Cumana loquēs Auguſt. vbi ſupꝛa dicit: ꝙ a deo nihil h; in toto carmine ſuo qđ ad deoꝝ falſoꝝ cultū ꝑtineat. vt in eoꝝ numero merito cōputāda videatur: que ꝑtinēt ad ciuitatē dei. De malis ēt mulierib⁹ ſiue magis et diuinatricib⁹ vanis artib⁹ ibutis: p; ēt ꝙ aliq̄ eaꝝ magis idonee ex dignatiōe diue clemētie i teſtimoniū ſalutariū futuroꝝ poterāt certis occaſionib⁹ datis: illuminari ſpāl'r a deo de faciēdis: ſicut occaſiōe data illuminat⁹ fuit Balaa; ariolus q; malus fuerit: tñ ꝑclarā de xp̄o ꝓphetiā expſſit: vt p; Nūeri. xxiiij. Donū eni ꝓphetie nō ſolū ſe extēdit ad bonos: ſ; ēt cōe eſt bonis et malis: ſicut et cetere gr̄e gratis date. In ceteris ꝟo ad xp̄m nō ptinētib⁹ iſte diuatrices mage: a diabolo poterāt illuminari: ſicut ſupſtitioſi ſapiētes babylonij. S; ſi qs q̄reret q̄re in ſolo ſexu feminco inuēte ſunt apō gētiles q̄dā mulieres ꝓphetiſſe de xp̄o vaticinātes et nullus de vatib⁹ famoſis babylonicis i artib⁹ diuatorijs expertes: quos reges gētiū in dubijs ꝯſulere ꝯſueuerūt. vt p; de Pharaōe et Nabucbodonoſoꝛ et aliq̄bus pħoꝝ aliqd de xp̄o: vl' de futuro iudicio: aut de reſurrectiōe et ceteris de qb⁹ Sybille locute ſunt: vaticinat⁹ ē: Rñdet ꝙ hoꝝ et ſiſiu; ſecretoꝝ dei rōnē reddere pōt ſolus q a deo de hmōi eſt erudit⁹. Vel foꝛte ſic fcm̄ eſt cō ſuetudine dei q̄ ſepe eligit īfirma hui⁹ mūdi vt ꝯfūdat foꝛtia. pħi aūt ſequētes ſolū cognitionē q̄ nāli inueſtigatiōe de deo et creaturis hr̄i poterat ponētes obijcem ꝑſumptionis et ſupbie: diuinas reuelationes deſup recipe nō meruerūt. Potuit tñ fieri occulte a deo: vt etiā poete aut aliqui pħi vt aliqua fingerēt vl' dicerēt: que de⁹ ꝑ gñali ſalute hoīu; facturus erat in mūdo: l; illi pħi vl' poete ad hmōi nō reſpicerēt ſ; ad alia: circa que coꝝ intētio verſabat᷑: ſicut factū in Caypha et Vergilio et alijs. Hec ex domino Hērico de Aſſia ſup̄ Geneſim.

Auguſt.

Donū pꝛophetie eſt cōe bonis et malis.

Queſtio

Rñſio.

SECVNDA QVESTIO OCTAVI CAPItis eſt de ſomno corporali. Circa quam tres queſtiuncule ſoluentur: quarum quelibet infra declarabitur.

Queſtio
PRIMA Queſtiūcula eſt. Quid ſit ſomn⁹ corporalis et vñ cauſat. Ad quā ſic rñdet: ꝙ ſomnus ſm pbōs eſt retractio ad interiora: ſpūs vitalis et aialis: quorum alter eſt vehiculū caloris. et alter ſpeciei ſenſibilis. Vel vt alij dicūt. Sōnus eſt fixa ſuſpēſio viriū aialiū. i. ſenſitiuorum ab actib⁹ ſuis. Quō de cōcurſu ꝯtingit ex hoc ꝙ diffuſio ſpirituū vel alteri⁹ influētie ad ſenſatiōes neceſſarie īpedit a corde vel cerebro: et q̄ṁdiu hic influxus īpedit: tādiu ceſſant et qeſcūt vires ſenſitiue ab actib⁹ ſuis. Pōt āt dict⁹ īflux⁹ īpediri vel nō fieri multis de cāis et modis. Pꝛio vt dicit Albertus ex pte corporis: ſic fumalis euaporatio ex mēbris digeſtiuis aſcēdēs p venas ad regionē cerebri frigidā: vbi fumus illo frigore ꝯdēſatus deſcēdēdo ꝯſtringit neruos: et obſtruit ceteros meat⁹ ſpirituū ad organa exteriorum ſenſuū: q ſpiritib⁹ ad ipſorum actuationē reqſitis ſic priuati nō pcipiūt exteri⁹ obiecta. Alij clarius idē ſic dicūt: ꝙ dict⁹ influx⁹ īpedit p fumū aſcēdētē a mēbris digeſtiuis ad cor: vel ad locū capitis. i. cerebrū: vbi ē cōcurſus neruorum deferētiū ſpūs: vel vbi. ſpūs nāles ſublimant in ſpūs aiales: q gdē fum⁹ p dictū influxū impediri pōt: vel replēdo neruos: vel cōprimēdo: vl ad frigiditatē redactas ꝯſtringēdo. pōt ēt nālr ex pte corporis fieri ſopor ſine tali fumo: et hoc pp aliquā opilationē ſeu alteri⁹ modi obſtructionē meatuū interiorum.

Rñſio
Sōni diffō ſm pbōs.
Alia ſomni diffō.
Albertus

Sōn⁹ quō cauſat.
Cauſat ēt ſomn⁹ ex pte aie pp ꝯcurſū caloris et ſpirituū ad locū alicuius leſiōis interi⁹ vehemēter torquētis: qñqꝫ ex defectu caloris et ſpirituū in radice in qua dū ſpūs ꝯficiūt: neceſſe ē vt ſenſus ſuis actib⁹ ceſſent: ſicut cōtingit in amētib⁹: qñ amētie accidūt ex ſanitiōe .i. debilitate. Qñqꝫ ēt accidit p quādā retractionē ſeu

reuocationē ſpirituū ad interiora rōne alicui⁹ paſſiōis interioris: iux̄ illud Luc. xxij. ⁊ Math. xxvj. Erāt oculi eoꝝ grauati: ⁊ dormierunt pre triſticia: vel rōne alterius accidētis: vt in ſincopi. Qn̄qꝫ ēt accidit ſomn⁹ ex vehemēti fatigatiōe vel attenuatiōe vel aſſiduata cōtemplatiōe pp̄ q̄ reqrūt vires interiores adiuuari: vt pꝫ in raptu ⁊ extaſi. Fiūt ēt qn̄qꝫ ſopores ab extra. i. ex dulcedine alicui⁹ melodie: p̄ quā exteriores ſenſus cadūt ab actibus ſuis: ꝑpter qd̄ vt dicit phūs. viij. politicoꝝ. In tēplis fiebāt melodie q̄bus aliq rapiebant. Qn̄qꝫ fiūt ēt ex vehemētia ſubiti terroris: qn̄qꝫ ex leſione capitis vel alterius mēbri extrinſecus illata: vt dū bō cadit ſup̄ caput: aut ſanguinē trahit. Hec Albertus magnus ⁊ dn̄s Henricus de Aſſia ſup̄ Geneſim. Luc. xxij. Math. 26.

SECVNDA q̄ſtiūcula eſt. Quid ſit ſomn⁹ vl̄is ⁊ p̄tialis. Ad quā rn̄det: qꝫ ſomnus vl̄is dr̄ qn̄ exteriores ſenſus cū vi ēt intellectiua ſopiunt ⁊ qeſcūt. vel ſomn⁹ vl̄is ſm Auic. p̄ria. 3. c. de ſubeth eſt redditus ſpūs aialis ab inſtr̄is ſenſuū ⁊ motus ad p̄ncipiū ſuū. ſ. cerebrū: cū q̄ ſcꝫ reddituː p̄riuant ipſoꝝ inſtr̄a ab exitu o͞pationis in ipſis. ſ. inſtr̄is: niſi ab illis inſtr̄is q̄ neceſſaria ſunt ad hoc: vt vita p̄maneat ⁊ illa ſunt ſicut inſtr̄a ſpūs: ſicut pulmo: cor arterie ⁊ diaſlāma. Partialis āt ſomnus eſt triplex aut cū exteriores ⁊ interiores ſenſus ſopiunt: vt intellectiua vigilāte: vel cū ligant exteriores ſenſus. ſolutis a ſomno ſenſib⁹ interiorib⁹: vt pꝫ in ijs q̄ dormiēdo ambulant in nocte: vel cū interiores ſenſus ligant ſolutis exterioribus. Primū aūt hoꝝ ſm quoſdā poſſibile eſt: qd̄ probant ſic. nā ſicut interior ſenſus vigilare pōt ligato p̄ ſomniū exteriori: vt patebit infra. Ita nihil ꝓhibere videt qꝫ intellectus habitib⁹ ⁊ ſenſationibus ſufficienter habituat⁹ ſepe vigilet. i. cognoſcitiue actuetur reſpectu intelligibiliū: ⁊ qꝫ vtreqꝫ vires ſenſitiue ſopite ſint. Quod ſi dicatur ſecundū philoſophos: qꝫ neceſſe Queſtio Rn̄ſio Diffō ſomni vl̄is ſm Auicē. Triplex eſt ſomn⁹ partialis. Obiectio.

fit ad actualē intelligibilitatē phantaſmata ſpeculari: igit̄ intell's nō actuat̄ niſi ꝯſecutiue ad actuationē phā taſie. Rñſio R ñdet̄ ꝙ ſi illud dictū cōe pħoꝝ habeat verita tē. Intelligit̄ de cōi curſu humane cognitiōis ⁊ in p̄ria acqſitiōe intell'ualis noticie. Vel eſt veꝝ reſpectu illoꝝ intelligibiliū reſpectu quoꝝ adhuc nō h̄ȝ ſufficiēter in trinſecos in ſe habitus ⁊ ſpēs: ſcd̄m quas in actu exire poſſit ſine adminiculo viriū ſenſitiuarū. Secus aūt eſt de intell'u ſic habituato: q vt ſeipſuȝ actuet: nō opȝ ad phātaſmata ſe cōuertat. Iſtā intellectualē vigiliā ſen ſiſſe videt̄ ſenſib⁹ ſomno ligatis qui dixit: ego dormio ⁊ cor meū vigilat. ⁊ ſm hāc opionē ſomnus vtrorūꝙ ſenſuū nō pōt ſopire intell'm niſi mūdū vel inſufficien ter habituatū. Scd̄m aūt. ſ. ligamētū exterioꝝ ſenſuū: ſolutis a ſomno iterioꝛib⁹ ēt manifeſte apparet in qui buſdā q nocte dormiēdo ſurgūt: ⁊ ambulāt ſine offen diculo: ⁊ faciūt aliqua opa vigilātium. ſ. loquunt̄: cla māt: induūt ſe: aſcēdūt arbores: exeūt domos ad cam pos: ſiluas: inſequunt̄ inimicos: ⁊ qn̄ꝙ interficiunt: ⁊ Albertus. reuertunt̄ ad lectos ſuos: vt dic̄ Alber. in cōmēto ſup lib. de ſomno ⁊ vigilia. Pn̄t ēt ⁊ tertio aliq ſm exterio rē ſenſitiuā vigilare: ⁊ dormire ſm iterioꝛē: ſicut audi ui de vno taliū q real'r ſenſit. Vigilāt ēt qn̄ꝙ tales ſm ſenſuȝ ⁊ ſil' ſm vim itellectiuā: q̄ foꝛtaſſis ēt quodāmō actuari pōt ad actuationē exterioꝝ ſenſuuȝ iterioꝛibus ſenſib⁹ ab oi actu ſuſpēſis. Vñ ſi de⁹ i hoīe vigilāte ſu ſpēderet ad tp̄s oēȝ actōeȝ iterioꝝ ſenſuū ſine īpedimē to influētie virtutis ⁊ ſpirituū ad ſenſus exterioꝛes: qd ꝓhiberet hoīeȝ ⁊ ſenſitiue videre: ⁊ intellectiue viſa ra tiocinari: ⁊ ita ſufficiēter ſe ſe in ambulādo vel aſcēdē do dirigere ⁊ cuſtodire. Hec Hēri. de Aſſia vbi ſupra.

Queſtio TERTIA queſtiuncula eſt. Vnde cauſatus eſt ſomnus Ade a principio: cū nihil de predictis cauſantib⁹ ſomnū nec fumalis euapoꝛatio ci bi potuerit ad caput ei⁹ vl' coꝛ aſcēdere: nec in paradi

ſo comederit de fructib⁹ ante formationē Eue: ꝛ qd vi
dit Adā in ſopore illo: Ad quā ſic rñdet: ꝙ ſomnus ille Rñſio.
Ade ſiue rapt⁹ ſiue extaſis nec ab angelo fuit: nec a ce
lo: nec a cibali fumo: aut fatigatōe que nō erat in ſtatu
innocētie. Sȝ fuit imiſſus a deo tanꝙ ꝯueniēs diſpoſi-
tio ad recipiēdas diuinas reuelationes: qꝛ vt dicit Aug. Auguſt.
Niſi ab hac vita qſqꝫ quodāmō moriat̄ ſiue aduerſus
ꝛ alienat⁹ a corpeis ſenſib⁹ fuerit: nō ſubuehit̄ in viſio
nē dei ꝛ celeſtiū. In quo raptu ſiue extaſi pius ꝛ largiſ
ſimus de⁹ pzio hoi principio totius poſteritatis oñdit
magna ꝛ mirabilia. Ipſe enī Adā in ipſa extaſi ſiue ex
ceſſu mētis poſit⁹: ꝛ i illō qō ſtatū nāc excedebat eleua
tus: vt dicit gl. ad Eph. v. Pzio ꝓpheta effect⁹ eſt. Naȝ
excitat⁹ ex ſopore ꝛ mulierē formatā ex ipſo aſpiciens:
diuina reuelatiōe illuſtratus: ydiomate hebraico dixit.
Hoc nūc os ex oſſib⁹ meis: ꝛ caro de carne mea ꝑꝑ hoc
relinquat hō ꝛc. Ingreſſus ēt eſt in ſanctuariū dei ꝛ in
tellexit nouiſſima ab initio ꝛ pzio vt dicit gl. reuelatuȝ Gen. ij.
eſt ei ꝙ ex eo naſciturus eēt hō q vere de⁹ eſſet: cuius
morte hoium gen⁹ redimeret̄ ꝛ de cui⁹ latere in cruce
moziētis fidelis ecclia formaret̄. Intellexit etiā ꝙ mun
dus eēt ꝑdēdus pctō ꝯuis nō ſuo. Tūc forte intellexit
myſteriū trinitatis: creationē mūdi ex nihilo. deſtru
ctionē eiuſdē: accepit in illa extaſi reuelationē caſus an
geloꝝ. Intellexit ſacrificia que erāt futura in remediū
originalis peti: ꝯuis illud futurū ei eē nō reuelaretur.
Intellexit excellētiſſimā illā futurā vitā in qua poſt in
eternū viuēdo ſine nutrimēto: habituri eſſent hoies in
clara dei viſione. ſi in hac vita mādata dei cuſtodirēt.
Inſtruct⁹ fuit in nālib⁹ ꝛ moralib⁹ ſciētijs. Tūc ēt acce
pit excellētē cognitionē theologicā ſupnaturalē vt pri
mis reb⁹ noia imponeret: ꝛ rerū ꝓprietates cognoſce
ret. Vñ cōſtitutus eſt primus phs: primus theologus
in vtraqꝫ ſcientia perfectus ſm menſuram initij ſui ſta Vgo li. vj.
tus. Vnde Vgo libro. vj. de ſacramētis loquēs de phia de ſacris.

& theologia p̄mi hoīs dicit. Rex viſibiliū oīa que eſt hoīe & ꝓpter hoīes facte erāt: pfectā cognitionē ꝑmū hoīem ſimplici diuine inſpirationis illuſtratione acce piſſe nulli dubiū eſſe dz. Nam deus rōnabiliter ei tri buit ſciam eoꝝ que propter ipſum fecit & quoꝝ gu bernationē: diſpōnem & prouidētiam ipſi homini re liquit. Si aūt ꝓ vita temporali ꝯſeruanda & diſponē da in reb⁹ trāſitorijs taꝫ ſciētiā magnā accepit: multo magis pro vita eterna adipiſcēda excellentiorē & abū dātiorē de celeſtibus & ſupnaturalib⁹ cognitionē habe re debuit. Sic in extaſi & exceſſu mentis. Paulus poſit⁹ vidit arcana dei que nō licet homini loqui. Sic etiam quedam mulier ordinis noſtri p̄dicatoꝝ virgo mirabi lis humilitatis & deuotiōis in vrbe veteri tēpore nr̄o extaſim patiebat̄: quotiēs aliqs ei verba deuota & fer uētia loqueret̄: cūq; poneret̄ in lecto duꝫ rapi incipie bat: eleuatis paulatim manib⁹ & pedib⁹ ad modū pe dū crucifixi diſpoſitis: ſic efficiebat̄ imobilis: vt nulla violētia man⁹ vel brachia flecti vel ipſi pedes poſſent aliquaten⁹ diſiungi. De mirabilib⁹ aūt & arcanis que in ipſo raptu pcipiebat aliqn̄: paucis & cū difficultate aliqua reuelauit. Hec Hē. & Iohānes d̄ ſctō Geminiāo.

Queſtio

TERTIA Queſtio hui⁹ octaui capitis ē d̄ ſom nijs ſiue apparitiōib⁹ phantaſticis ſomnioꝝ. Circa quā ſex queſtiuncule ſoluentur.

Rn̄ſio.

PRIMA Queſtiuncula eſt. Quid ſit ſomniū & etiam vnde cauſantur ſomnia ſiue appari tiones phantaſtice ſomniorum? Ad quam ſic

Somnij diffinitio ꝑm pħm.

reſpondetur ꝙ ſomniū ꝑm pħm lib. ij. de ſomno & vi gilia. eſt phantaſma factum a motu ſimulachroꝝ a ſimilitudine ſenſibili in dormiente ſecundum ꝙ dor mit: hmōi aūt ſomnium ſeu phantaſma ortum habe

Sōnioꝝ duplex eſt cā i gn̄ali.

re pōt ex plurib⁹: & ſic poſſunt ſomnia plures cauſas habere. Nam ſomnioꝝ duplex eſt cā in generali. ſ. in terior & exterior. Pria iterior ēt eſt duplex. Naꝫ pria eſt

mētalis ſiue ſpūales. ſ. cogitatio vel affectio īquātum illa occurrūt pħātaſie hoīs ī dormiēdo: circa q̄ ei⁹ cogitatio ⁊ affectio fuit imorata ī vigilādo. Scđa cā ſomnioꝝ iterior ē corpalis diſpō. Nam ex diſpōne iterioꝛi corpis formaṫ aliqs mot⁹ in pħātaſia ꝯueniēs tali diſpōni: ſicut homini in quo frigidi humores abūdant: occurrit ꝙ ſit ī aqua vel niue. Et pp hoc medici dicūt eſſe intēdēdū ſomnijs ad cognoſcēdū iteriores diſpoſitiōes corpis. Scđa cā ſomnioꝝ eſt exterior: ⁊ hec ē duplex. Pria eſt ſpūalis: que qñqꝫ eſt a deo: q miniſterio angeloꝝ aliqua hominib⁹ reuelāt in ſomnijs: vt dem eſt ſupra. Quādoqꝫ aūt opatōe demonū apparēt dormiētib⁹ alique pħātaſie: ex qbus qñqꝫ aliqua futura reuelant his q cū eis hñt pacta illicita: vt diceṫ īfra in tertia decade. Scđa cā exterior eſt corpalis. ſ. imutatio imaginatiōis vel pħātaſie īquātū imaginatio vel pħātaſia dormiētis imutaṫ: vl' ab aere ꝯtinēte: vl' vt aſtronomi dicunt: ex impreſſione celeſtis corpis: vt ſic dormienti alique phantaſie appareāt cōformes diſpoſitioni celeſtiū. Pro quo intelligēdo notandū ꝙ aſtronomi dicunt ꝙ celum ſiue corpora celeſtia per ſe opanṫ ad ſomnia. Nā multotiēs dicūt hoīm ſomnia eſſe ꝯformia ſtellaꝝ habitudinib⁹ ⁊ cōſituationib⁹: in tantū ꝙ ſcita diſpōne celi hora ſomnij aſtrolog⁹ dicere pōt de quo facto ſomniuꝫ fuit. Et dicūt ꝙ ſicut cum colera in hoīe abundat: ſomniat homo de rebus calidis ⁊ rubeis: ⁊ cū flegma abūdat: de rebus frigidis ⁊ aquoſis veluti effect⁹ naturales cauſati a cauſa nālī. Similiter celū pōt influere cognitionē effectuum quos virtualr̄ cōtinet: ⁊ per cōſequens imprimere per ſe dormientibus ad ſomniādū. Quibus reſpōdeṫ ꝙ licet celū aliquid opari poſſit ad ſomnia. hoc tñ non eſt p ſe. ſ. per impreſſionē noue ſpecie vel cognitionis interioris ſenſualis vel itellectualis. Sed eſt ſolū per accidēs ad aliquā trāſmutationem corporis ſcḋm ſenſibiles qualita-

Prima cā interior. | Secūda cā interior. | Scđa cauſa ſōnioꝝ i generali. | Prima cā exterior. | Secūda cā exterior. | Opīo aſtrōnomoꝝ. | Rñſio ad aſtronomos.

ſes. Nā influētia calefactiua nō pōt imprimere p̄ſ⁹ſpe ciē caloris ſenſui interiori q̄ cauſet realē calorē q obie ctiue moueat ſenſuʒ tact⁹. Et cū dicit̄ ſm aſtronomos q̄ q̄nq̄ inuēta ſunt ſomnia boiuʒ cōformia habitudi nib⁹ ⁊ imaginib⁹ ſtellaꝝ: vtpote Piſcis Cancri ⁊c. Dicit̄ q̄ hec rō vel nunq̄ expertū eſt: vel eſt a caſu: vel q2 ali qs exercitat⁹ in hmōi poſt ſomniū (nō añ t añ) īueniet aliquā ꝯcordātiā in celo cū re vel reb⁹ de quibus ſom niauit. Sed. b. Augu. ſuper Geñ. ad litteraʒ dicit. Hoc

Auguſt.

quidē occulta malignoꝝ ſpirituū deceptione fieri po ſuit: qui hoibus intētis talib⁹ vanitatib⁹: ſic in eoꝝ dā natione ⁊ erroris ꝑnoſticationē: aſtroꝝ ꝑpagatiōe illu dere ꝯſueuerūt. Et negat̄ q̄ ille humor: q dicit̄ melan colia vel cholera ꝑducat in hoie ſomniāte: vel freneti co ſpēs calidas: vel humidas: vl' capraꝝ: vel ſerpētiū: vl' ſpēs cuiuſcūq̄ rei differētes ſpecie ab illis humori bus: q talib⁹ apparere cōſueuerūt. Et rō negatiōis eſt: q2 cā nālis nō pōt p ſe ſpēʒ effect⁹ ſui realis p̄ſ⁹ ꝑducere in ſenſu vel intellu: q̄ illū effectū ꝑducat in eē reali.

Queſtio

Q̄ō ſi dicat̄: vñ cauſant̄ hmōi phātaſtice apparitiōes

Rñſio

in ſomnijs: Dicit̄ q̄ ꝯtingunt ex irregularitate motus ſpirituū ⁊ fumoꝝ ⁊ partiū interioꝝ organoꝝ: in quib⁹ fit ſenſatio ⁊ phātaſmataꝝ reſeruatio: que qdē phan taſmata talib⁹ motib⁹ reſpectu inuicē cōfunduntur ⁊ monſtruoſe cōiungunt̄. Et ita contingūt tales apparē tie ſomnioꝝ. Hec ex Alberto ⁊ Henrico.

Queſtio

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST. Si ſpirit⁹ boni ⁊ mali poſſint apparere ⁊ imitte re ſomnia viuis: Ad quā reſpōdet̄ affirmati

Rñſio:

ue ⁊ p̄rio de ſpiritib⁹ bonis dicamus. Ingerunt̄ enim

Somnia duplr ige runt̄ viuis Primo·

quādoq̄ ſomnia clara viuis benignitate ſpirituuʒ bo noꝝ de quibuſdā: ad bonū ipſoꝝ vel alioꝝ pertinēti bus: ⁊ ſic Alberto magno fuit imiſſuʒ ſomniū clarū de caſu pueri de molēdio ī ripā in nocte: vt ſic q2 eps erat maiori pietate ⁊ cōpaſſiōe moueret̄ ergo matrē pueri

que ſibi de mane de ſubmerſiõe pueri filij ſui ꝯquerẽ da erat. Sic ẽt Galẽo fuit imiſſuꝫ ſomniũ d̃ cura cuiuſ dã iſirmi patiẽtis egritudinẽ ſplenis: q vt ipſe narrat cũ diu d̃ cura illiꝰ ſollicitꝰ fuiſſet: ꝛ remedia diligẽter q̃ſiuiſſet: ſomniauit quadã nocte ꝙ ſanguinẽ traheret d̃ vena q̃ ẽ iter auricularẽ ꝛ anullarẽ digitos: qd̃ fecit: ꝛ ſanatꝰ ẽ: ꝙ ſi ita diuia bonitas ꝑ bonos ſpũs dirigit homines faciẽtes qd̃ i ſe ẽ ad ea q̃ ſũt in ſalutẽ corpoꝝ: lõge vtiqꝫ fortiꝰ diriget ꝑ bonos ſpũs hoies d̃bite ſollicitos ꝓ bõis moralibꝰ ꝛ ſpũalibꝰ ſibi vel alijs agrẽdis ꝛ marie illos q p̃ſunt: ſicut rex Salomõ ſpãlr directꝰ fuit ꝑ ſomniũ de bono regimie populi ſibi cõmiſſi: vt habet̃. iij. Re. ij. ꝓ hoc facit ꝙ Cayphas cũ eẽt pontifex ãni illiꝰ ꝓphetauit dicẽs. Expedit vobis vt vnꝰ moriat̃ ꝓ pplõ ne tota gẽs pereat. Sic ſepe regibꝰ ẽt ĩfidelibꝰ ꝑ ſomnia multa oſtẽſa ſunt vt regi Pharaoni futura fames. Gẽ. xlj. ꝛ regi Nabuchodonoſor futura regnoꝝ diſpõ de qua ſollicitꝰ erat Daniel. ij. Et merito ãgeli dirigũt ꝛ iclinãt reges ꝛ pꝛicipes ꝑ ſomnia ad ſalutẽ coꝝ quoꝝ curã hñt. Nã aliq angeli vt dicet̃ ĩfra in ſcd̃a decade tãꝗ gubernatores p̃ſunt ꝓuicijs ꝛ regiõibus: ꝛ ꝑ ꝯñs regibꝰ ꝛ pꝛincipibꝰ regionũ in eos influẽdo hoc vel illud ꝓut nouerũt expedire ſaluti cõmiſſorũ. Ex q̃bꝰ appet ꝙ ĩter ceteros illoꝝ q p̃ſunt ſõnia magis notãda ſunt tanꝗ̃ p̃ſagiũ de futuris hñtia. Et id̃ dixit q̃dã de philoſophis ꝙ regio ſomnio credẽdũ ẽ. Nouerat. n. ꝙ ſalus populoꝝ ꝯſiſtit i capitibꝰ coꝝ. i. in his q p̃ſunt. Scd̃o ingerunt̃ qñqꝫ ſomnia viuis a ſpiritibꝰ malis vel ad deceptionẽ vt qs credat̃ ꝓpheta dei q ẽ ꝓpheta diaboli: vel ad ꝯfirmationeꝫ alicuiꝰ erroris vel ſupſtitionis vel ad alicuius vicij ipulſionẽ ꝛ excitationẽ. ſ. ſuperbie vel luxurie qñqꝫ vt per has viſiones claras ꝛ ſomnia ſe tãꝗ ꝓphetas aut deo familiares extollãt: de facili. n. reuelatões extollũt. Senſit hoc apoſtolus qñ dixit. Datꝰ eſt mihi ſtimulus carnis angelus

Somnium Galeni.

Regio ſõnio credendum eſt.

Scd̃o

Apoſtolus

Somnius Socrati immiſſum a ſpiritu familiari.

ſatbane ne magnitudo reuelationū me extollat. Sic ſocrati ſuit imiſſuȝ ſomniū a quodā demone ſibi familiari: vt poſſet iterpretari ſomniū Platōis adhuc pueri qd̄ habuit de cygno quē Athenieſes imolāt dee veneri quā colūt. Socrates. n. p̄cedēte nocte prius q̄ȝ Plato ad eū eruditōis g̃ra a p̄re fuiſſet adduct⁹ vidit ſomniū a ſpū familiari imiſſuȝ. cygnū. ſ. q apud Athenienſes veneri dicat̄: dulciſſime canētē: ⁊ a terris vſq̄ȝ ad celos cātādo ſubuolātē qd̄ poſtea Platone adducto ad ſe: hic ille eſt inq̄t cygnus quē ego p̄terita nocte tā ſuauiſſime canētē ſomno viderā. Sic et q̄buſdaȝ philoſophis ab aſſiſtētibus ſibi demonib⁹ fuerunt imiſſa ſomnia de aliq̄bus effectibus vt ex eis poſtea concluderēt diſcurſiue eſſe aliquos ſpiritus ſcabilioꝛes ⁊ ſubtilioꝛes ⁊ ſic inducerentur ad ſuperſtitionem vel erroꝛem vel etiam quandoq̄ȝ ad veritatem vt patet de Platonicis ⁊ Tullio veritati catholice in q̄buſdam adherentibus. Hec ex Henrico de aſſia.

Queſtio

TERTIA Queſtiūcula eſt. Si ſpūs vel anime moꝛtuoꝛum poſſint in ſomnis monere ad bonū: vel abducere a malo viuos: ⁊ ſi ſint ſeruāde ⁊ exequende moꝛtuoꝛum monitiones: Ad quaȝ re-

Rñſio

ſpondetur affirmatiue. Nam quādoq̄ȝ a ſpiritib⁹ moꝛtuoꝛum ⁊ ab aīabus in purgatoꝛio exiſtētibus immittuntur ſomnia viuis rogantes pꝛo eis oꝛari: vt patet iiij. dia. Quandoq̄ȝ etiam permittitur eis: viuis ſomnia ingerere admonitoꝛia vel etiam pꝛouocatoꝛia ad bonum vel a peccatis quibuſdaȝ reuocatoꝛia. De animab⁹ vero dānatis nō puto ſomnia immittere viuis ſinanter: q̄uis nihil p̄hibeat viuos etiam de moꝛtuis dānatis ſomniare: q̄nq̄ȝ arte demonū ad finē vt credātur ſaluare: aut vt pꝛeces ⁊ elemoſyne viuoꝝ pꝛo illis fruſtra fiāt. Qualitercūq̄ȝ tñ ſit: ſomnia d̄ moꝛtuis nō ſunt obſeruāda a viuis tanq̄ȝ ſemp ipſi pꝛo talib⁹ moueātur vt moꝛtuis ſubueniāt elemoſynis ⁊ pꝛecibus.

QVARTA Queſtiūcula eſt. An ſomnia amē tiū ꝛ ſtultoꝝ habeāt ꝑſagium alicuius veri? Ad quam Albertus volens probare ꝙ ſomnioꝝ imiſſio nō ſit a ſpiritibus: ſed ex cauſis naturalibus rñdet affirmatiue dicens ꝙ multis amentibus ꝛ fatuis plurimū ſomnia preſagiū habentia accidere ſolent. Sed hoc negat dñs Henricus dicēs: ꝙ neſciat vbi Albertus hoc legerit: aut qua experientia didicerit. Ipſe.n.nunq̄ vidit fatuum prophetaſſe: aut ſomniuꝫ notabile futuroꝝ deſignatiuū habuiſſe: imo cū phantaſticū fatuoꝝ ſit tumultu cogitationū ꝛ paſſionū maxime diſtractū: inquietū ꝛ ꝯfuſuꝫ: ideo eſt maxime indiſpoſitum ad receptionem reuelationuꝫ ꝛ ſomnioꝝ. Queſtio Reſpōſio Alberti. Henricus

QVINTA Queſtiūcula eſt. Quare ſpūs boni nō clare erudiūt hoies ꝑ ſomnia ſed enigmatice ꝛ parabolice: cum finis imiſſionibus ſomnioꝝ ſit ſignificatio aliquoꝝ: que ſciri vel preſciri expedit hoibus? Ad quā Symonides phs volēs rñdere dixit hoc accidere ꝓ eo ꝙ deus inuidet mortalib⁹ de ſcia futuroꝝ: ꝛ iō nō clare ſed ſub obſcuris figuraꝝ inuolutionibus imittit hoibus ſomnia de futuris. Sed qꝛ hic maxime errauit. Ideo dicendū eſt ꝙ ex multis cauſis ꝯtingit hoibus imitti ſomnia enigmatica ꝛ nō clara. Primo vt hoies ſomnijs obſcuris territi ad dñꝫ pro interpretatione recurrāt: aut ſaltē vt malum iminēs velit auertere: petāt: aut vt aliqs ſeru⁹ dei ad ſalutē multoꝝ exaltet ꝛ de⁹ glorificet: qualr fuit ad lraꝫ de Ioſeph ꝛ Daniele. Scdo obſcuritas ꝑmonitionū ꝑ ſomnia fac ad exercitiū prudētie qꝛ ſcito ꝙ a deo ꝛ creaturis ſpiritib⁹ bōis ꝛ malis ſolēt hoies varijs modis moueri: affectōib⁹: hñt hoies occaſionē circūſpectius agēdi ꝛ cauti⁹ ꝓuidēdi: vt forte iminētia mala excludāt: vt leui⁹ toleret: vt vētura bōa abūdāti⁹ ſuſcipiāt. Tertio in cā pōt eſſe ꝯditio ſtat⁹ ꝑñtis vite q̄ multiplici obſcuritate ꝛ ꝯplexitate āxiari meruit: qñ hō ꝑm⁹ a deo Queſtio Rñſio Symonidis. Multis de cauſis contingit hominib⁹ immitti ſomnia enigmatica et nō clara. Prima cā Secūda cā Tertia cā.

ſuo pculpā cecidit. vñ. b. Gre. v. moral. dic. Proiecti a paradiſi gaudijs: cecitatis pēa mulctati vix ſuſurrij venas appbēdim⁹: ⁊ mira dei opa raptim tenuiterq̧ pēſamus ⁊c. Quarto ꝓuenire poteſt ex merito vel de merito: vel ex indiſpoſitione aut diſpoſitione recipientis: ꝓpter que deus aliquos nullis imiſſionibus ſomniorum p̄admonet aliquos ambigue inopinatis paſſionibus triſtitie vel leticie: ⁊ aliquos ſomnijs vł reuelationibus claris. Hec Henricus. vbi ſupra.

Quarta cauſa.

Queſtio

SEXTA Queſtiūcula eſt. Quare influxus ſpirituū in hoies poti⁹ vel cōius reſpicit ſomniū q̄ vigiliā: Ad quā ſic rñdet: q̧ tres dñe actuationū iterioris cognoſcitiue regrūt quietē ⁊ trāq̄llitatē mētis. i. aie: vʒ reuelatio: ɔtēplatio: ⁊ ꝟitatis iueſtigatio. Cū ḡ ſomn⁹ ſit q̄dā qes viriū aialiū: iō aia dormiēte ē i ſtatu aptiori ad reuelatōes. vñ q2 reuelatio ꝑ ſōniū vel alias imiſſa homini a deo vel āgelo: eſt q̄dā interna allocutio: fruſtra fieret qñ aia eſſet ira diſtracta vel alijs occupata vel itēta: q̧ nō itēderet ſpiritui ſe alloquētiū: vel locutionē ſibi memoriter nō iprimeret. Sicut hoc manifeſtū ē i exteriori: null⁹. n. ſapiēs volēs aliqd alicui dicere alloquit̄ ipm qñ vel vbi ꝑꝑ iteriorē diſtractionē: vel exteriorē turbationē nō pōt ꝑfecte audir̄: vel ſi audiat nō recipit cordi qd dr̄. Et ḡ dicit ſapiēs q̧ nō ē effundēd⁹ ſermo vbi nō ē audit⁹. Et ibidē. Fruſtra fit locutio vbi nō ē attētio: aut vbi ei⁹ qd dr̄ intellectio. Spūs ḡ boni cū ſint ſapiētiſſimi nolētes: homines alloq fruſtra locutōe iteriori nec exteriori rōnabilr̄ obſeruāt tūc locū: ſtatū: ⁊ diſpōnē eius cui loquēdū eſt: vt allocutiōes ſue effectū habeāt iuxta illud qd dr̄ Yſa. lv. Verbū meū qd egredier̄ de ore meo nō reuertet̄ ad me vacuū. Ex qb⁹ ſequit̄ q̧ reuelatio a deo vel angelis ꝑ ſomnia fit ꝓ tpe quo adhuc ligat⁹ ē ſenſus cōis quia ꝓ illo tēpore aīa eſt i omnimoda quiete nulluʒ actū habens: ⁊ per conſequens videtur eſſe in

Rñſio

Yſaie. lv.

diſpoſitione

diſpoſitione aptiſſima ad receptionem diuine illuminationis. Hec Henricus vbi ſupra.

QVARTA Queſtio hui⁹ octaui capitis eſt vnica. ſ. quot ꝛ q ſunt q bñ ſomniãt ꝛ ſomniãdo diuinãt? Ad quã ſic rñdet: ꝙ tria gña hoium bñ ſomniant ꝛ diuinãt. ſ. veſani: amici: ꝛ melancolici. Primo. n. veſani bñ ꝓuidẽt ꝛ diuinãt de ſomnijs. Cui⁹ rõ eſt: qa tales nõ ſunt intenti circa ꝓprios mot⁹: ꝛ iõ apprehẽdũt ꝛ diſcernũt motus paſſiõis extraneeq̃ tãgit eos. Viri aũt prudẽtiſſimi ꝛ optimi nõ ſunt intenti niſi circa ſapias ꝛ virtutes ꝛ alia boneſta: ꝓpẽ q̃ nõ pciþiũt ſomnia. Scdo dico ꝙ amici bñ ꝛ recte ſomniant: ſicut res eueniũt de ſuis notis ꝛ amicis. Cuius rõ eſt: qa amicoꝝ ad inuicem eſt maior ſollicitudo: ꝛ iõ ſuoꝝ ſimulachroꝝ eſt maior cognitio. Vñ noti ꝛ amici pcipue qñ ſunt ſeparati ꝓcul ab inuicẽ maxie pro inuicẽ ſunt ſolliciti: de multa ſperãtes: ꝛ de ſe multa timentes. Maxime. n. cognoſcũt ſe inuicẽ: ꝛ ſentiũt mot⁹ ad inuicẽ ſibi factos p paſſiões ſpei ꝛ amoris ꝛ timoris. Et hoc mõ ſe bñt ſomnia notoꝝ ꝛ amicoꝝ. Nã motus ſomnioꝝ amicoꝝ ſunt magis ꝓfundati ꝛ vehementes q̃ extraneoꝝ. Quod vno exẽplo ẽt patere põt qd narrat Tul. in. ij. libro de natura deoꝝ dicit eni ibidẽ: qd duo familiares ſocij ꝛ amici archades. i. greci: iter ſimul faciẽtes ad aliquã ciuitatẽ puenerũt: quoꝝ vnus ad domũ ſui amici prexit. Alter ỽo ad hoſpitiũ diuertit. Is q in domo amici ſui erat: vidit in ſomnijs ſociũ ſuũ orantẽ vt ſibi ſubueniret: eo ꝙ niſi iuuaret ipſum eſſet ab hoſpite iugulãdus. Ille ỽo hoc viſo excitatus de lecto ſurrexit: ꝛ hoſpitiũ in quo hec agebant̃ petere conatus ẽ. Sed ad ſe rediẽs ꝛ tãq̃ vanũ ſomniũ parþipẽdẽs: ad lectũ rediẽs: obdormiuit: tũc eius ſocius ſecũdo p ſomniũ apparuit: ꝛ inſtãtius q̃ prius rogare videbat̃: vt ei auxiliaret̃. Sed iſte neq̧ de ſomno tũc curans iteꝝ obdormiuit. Cui tertio in ſomno ſocius

Queſtio

Rñſio.

Tria homi nũ gña bñ ſomniãt ꝛ diuinant.

Tullius.

cū magna q̃rela apparuit: ſe dicēs iā iugulatū eſſe: ob ſecrās: q̄m vite ſue auxiliū ferre neglexiſſet: vt ſaltē vl tionē nō negaret: dicēs corp⁹ ſuū trucidatū ferri extra portā ſupra currū: coop̄tū ſtercore ſepeliēdū: vt ei⁹ ſce lus vel facin⁹ occultaret̄. Tūc ꝯſtātib⁹ ꝑcib⁹ familiaris ⁊ amic⁹ cōpulſus: ꝑrin⁹ cū iudice ad illā portā ſummo mane cucurrit: ⁊ currū quē ī q̄ete ei demōſtrauit: cō prehēdit: hoſpitēq; ad capitale ſuppliciū ꝑduxit. Hec narrat Valerius maxim⁹ lib. ſcd̄o de ſomnijs. Tertio melācholici melius alijs ſomnia ꝓnūciāt ⁊ ꝯiectant. Cuius rō eſt: q2 in illis eſt vehemēs imaginationū im preſſio: tū q2 minus ꝓprijs intēdūt ⁊ min⁹ ꝓprijs cu rā impēdūt: tū q2 raro vnq̄ꝫ ꝓfunde dormiūt: ⁊ iō mi nus ꝯiectāt: diuināt: ⁊ ꝓuidēt ſomnia. Illi aūt q̄ optie ⁊ artificioſe determināt ⁊ iterpretant̄ ſomnia: ſunt illi q̄ mouent̄ ſubtilit̄r inſpicer̄ ſimilitudines rex. vbi gr̄a. Sicut.n. ſe hꝫ in aqua mota ſic multotiēs ſe habuit in ſomnijs. Sicut ergo intuētes ī aqua mota ſimulachra diſtorta ⁊ ꝯfuſa ꝓ̄pti ſunt reddere figurata vel ſigna ta ipſoꝝ ſubtilit̄r: quia ſciūt inſpicer̄ ſimilitudines ſimu lachroꝝ vel idoloꝝ ad ea quoꝝ ſunt ſimulachra dicen tes ꝙ hec eſt figura hoīs: hec equi: ⁊ ſimilia. Sic etiam in ſomnijs ītuētes ſimulachra diſtorta ꝓ̄pti ſunt de terminare ipſoꝝ figurata vel ſignātia illi q̄ mouētur ſubtiliter inſpicere ſimilitudines eoꝝ ad ea quoꝝ ſunt ſimulachra. Hec beatus Thomas ī fine tertij libri de ſomno ⁊ vigilia: ⁊ Albertus in commento ibidem.

Qui ſūt q̄ optie ⁊ artificioſe interpretant̄ ſomnia.

Queſtio

QVINTA Queſtio vltimi capitis ē ſimplex. ſ. Si dare fidē ſomnijs ſit licitum. Ad quam vi detur reſpondēdum negatiue ꝓpter ea quia ſcribit̄. Eccle. xxxiiij. Multos errare fecerūt ſomnia ⁊ exciderunt ſperantes in illis: ⁊ metrice dr̄. Somnia ne cures: nā fallūt ſomnia plures: ⁊ Cato dicit. Somnia nē cures: nam mens humana quod optat. Dum vigi lat ſperās: ꝑ ſomnū cernit idipſuꝫ. Sed ī ꝯ̄riū ē: q2 an

Rñſio

Eccli. 34.

Cato.

gelus dñi apparuit i ſomnis Ioſeph: q ſomnio credidit: Math. pzio. Rñdeo dõm ꝙ vt dicit Macro. ſup ſomniũ Scipiõis: eo ꝙ i ſomnis Paulus Scipio maioꝛ Scipioni filio apparuit. Somniũ q̃ ſibi videre doꝛmiẽtes videnť: quãq; ſũt pꝛicipales diuerſitates ꝛ noĩa. aut ẽ. n. qð latini ſomniũ vocãt: aut qð viſio recte appellat: aut qð oꝛaculũ nũcupať: aut qð in ſomniũ dr: aut ẽ phantaſma: qð Cice. quotiẽs opus hoc noĩe fuit: viſum vocauit. Vltia er his duo dicit Cice. cũ videnť cura interpꝛetatõis idigna ſunt: eo ꝙ nihil diuinatõis impoꝛtẽt. Fiũt. n. hec duo pꝛimis trib⁹ hoꝛis noctis q̃ vocať pꝛia noctis vigilia. Luce. xij. ꝛ q̃ dẽ ẽt itẽpeſtũ. iij. Reg. iij. ꝛ pſurgẽs itẽpeſte noctis ſilẽtio õ meretricib⁹. In quibus hoꝛis ſomn⁹ eſt valde obſcur⁹ ꝛ pfundus ꝑpter ſumũ obſcurũ ꝛ ſpiſſuz reſolutũ a loco digeſtiõis opilantẽ ꝛ obſcurãtẽ oꝛgana ſenſuũ: iõ tũc phãtaſmata ꝛ motus fact⁹ a ſenſib⁹ appere ꝟe nõ pñt. Et iõ credeř ꝛ fidẽ dare ſomnijs ꝛ appitiõibus ſiue reuelatõib⁹ factis tribus pꝛimis hoꝛis illis. vanũ ẽ ꝛ ſtultũ: ꝛ ſic itelligunť dcã in frõte q̃ſtiũcule adducta. Sõniũ ãt eſt cũ doꝛmiẽdo aliqd reuelať nobis ꝑ ipꝛeſſionẽ foꝛmaꝝ imagiabiliũ: ꝛ id qð reuelať tegiť figuris ꝛ reuelať imaginib⁹: vt cũ Iacob doꝛmiẽs ſcalã vidit. Geñ. 28. Viſio eſt cuz in vigilia reuelať aliqd ꝑ ipꝛeſſionẽ foꝛmaꝝ imagiabiliũ: ꝛ eo oꝛdie euenıũt quo apparuerũt: ſic viſio Yſaie: q dicit. Vidi dñm ſedẽtẽ ſup ſoliũ excelſuz ꝛc. Yſa. vj. ꝛ viſio Danielis õ hebdomadib⁹ q̃ eo oꝛdine euenit ſicut vidit: Oꝛaculuz eſt cũ in ſomnis: parens vel alia bona grauiſq; pſona deus: xp̃s: ãgelus: virgo maria: vel aliquis ſctũs: aliqd apte vẽturũ aut nõ: vitãdũ vel faciẽdũ õnũciat: ꝛ iſti tales apparẽtes ſi loquenť: ſic eueniet vt dicũt vel vt oñdũt: ꝛ ſic credere nõ eſt pctm: marie ſi ipſe cui apparitões fiũt: ſit bon⁹. Ex qbus pz ꝙ ſm Macrobium: ſomnium Ioſeph de quo dicit Matheus oꝛaculum fuit ꝛ in auroꝛa ſtomacho digeſto ꝛ Ioſeph

Macrob⁹

Cicero.

Sõniũ qd ſit.

Viſio qd ſit.

Oꝛaculũ qd ſit.

ſomnioꝝ doctor credidit angelo ⁊ accepit Mariā ſibi vxorē ꝑgnantē. Illud autē qđ Pharaoni vel Nabuchodonoſor factum fuit: ſomniū fuit ⁊ nō oraculuꝫ: nam Ioſeph Pharaoni: ⁊ Daniel Nabuchodonoſor interpretati ſunt. Ergo in ſomnia credere ⁊ phantaſmata perſcrutari vanū eſt q̄ ſiūt trib⁹ primis horis noctis. Somnijs ꝟo viſiōibus ⁊ oraculis credēdū eſt: marie ſi frequēti⁹ appareāt: ⁊ ſi bon⁹ ſit cui apparēt: ⁊ ab aliquo ſctō viro interpretent̄. Vbi tñ cui ſomnia: viſiōes aut oracula ſiūt nō eēt vt Paul⁹ q dicebat. Scio cui credidi ⁊ certus ſuꝫ: aut ſicut mater Auguſtini de q̄ dicit li. cōfeſſionū. ꝙ ipſa ſciebat diſtinguere iter deū reuelanteꝫ ⁊ aiam ſomniantē: tūc eī interpretis cui viſio aut ſomniū vel oraculū fieret: non egeret. Hec dñs Iohā. de biblia bononienſis in quolibetis.

Augu.

Queſtio

Rñſio.

Predicere futura per ſomnia pt cōtingere quatuor modis.

SEXTA q̄ſtio octaui capitis eſt ſimplex. ſ. ſi vaticinari futura ꝑ ſomnia ſit pctm̄? Ad quaꝫ ſic rñdet̄: ꝙ ꝑdicere futura ꝑ ſomnia pōt ꝯtigere quatuor modis. Prio ex naturali rōne: ⁊ ſic pñt cognoſci oīa futura q̄ effect⁹ ſuos hñt in cauſis ſuis: ⁊ ꝑdicere talia lꝫ: nec ē diuinatio vt ptꝫ ſuꝑ diuiatio prio ca. Scđo contingit futura ꝑdicere ex corꝑali cōplexiōe vel diſpoſitiōe vt medici faciūt. ⁊ hoc lꝫ: nec eſt diuinare. Tertio ꝯtingit ex dei reuelatiōe: ſicut fecerūt Ioſeph ⁊ Daniel. Geñ. xl. ⁊ Dañ. ij. q ꝑ reuelationē diuinā viderūt ꝑſagia futuroꝝ: ⁊ iō reuelationē a deo ſibi factā exꝑōebāt ⁊ alijs enarrabāt. Vnde dixit Ioſeph duob⁹ eunuchis q habuerūt ſomnia ⁊ interpretationes ignorabant. Nunquid nuꝫ dei eſt interpretatio: referre quid videritis? Geñ. xl. ⁊ Dañ. ij. dicitur ꝙ enim per viſiōeꝫ myſterium reuelatuꝫ eſt a deo. Vnde ſubdit. Eſt deus in celo reuelans myſteria: in nullis tamē ſomnijs quātum eſt ex ſe: fides ⁊ ſpes pro certo ponenda eſt: niſi alicui conſtaret aliquid pro certo per ſomnia vel in ſomnijs a dño reuelatuꝫ fuiſſe. Vñ nec Ioſeph nec Daniel

Primo

Secūdo

Tertio

Geñ. xl.

Dañ. ij.

obſeruabāt ſomnia: ſpē in illis ponentes. Sed ꝙ ꝑ oīa fuerūt eis a deo reuelata: expoſuerūt: vt ptꝫ. Quarto ꝯtingit futura ꝑdicere i ſomnijs ex demonū illuſiōe ⁊ reuelatōe cū qb⁹ pacta hñt: vel expreſſa: qꝛ ad hoc inuocāt vl' tacita: qꝛ hmōi diuiatio ſe extēdit ad id ad qḋ ſe nō pōt extēdere: ⁊ talis ē illicita ⁊ ſupſtitioſa. Vñ ꝓbat̄ Leui. xix. Nō obſeruabitis ſomnia. ⁊ Deutero. 18. Nō inueniat̄ i te q obſeruet ſomnia: ⁊ hoc vel pactū habēs cū demone: vel ſpē ponēs i ſomnijs. Hec. b. Tho. ſecunda ſecunde. q. xcv. articu. viij. Quarto Leui. xix. Deutero. xviij.

SEPTIMA Queſtio ⁊ vltīa huius Octaui capitis. duas hꝫ queſtiunculas: vt patebit īfra. Queſtio

PRIMA Queſtiūcula eſt. Quare pueri ⁊ amētes quandoq; futura predicunt: Ad quaꝫ ſic reſpondet̄ ꝙ pueri ⁊ amētes cum habeāt liberum arbitrium ligatum: non ꝓprie volūtarie: ſed naturaliter agunt. Natura autem regitur ſyderibus. que imutant quodāmodo phantaſias eoꝝ ⁊ ſic diuinant: vt dictum eſt ſupra in declaratione opiniōis philoſophoꝝ. ⁊ clarius declarabitur ex ſequenti reſpōſione ad ſeptimam petitionem. Rñſio Natura regitur ſyderibus.

SECVNDA Queſtiuncula eſt. Quare aīalia bruta aliquibus motibus futuros effect⁹ oſtēdunt: Ad quam ſic reſpondetur ꝙ animalia bruta non habent aliqd ſupra phantaſiaꝫ qḋ ordinet phantaſmata: ſicut habent hoīes rōnem. Et ideo phātaſia brutoꝝ aīalium totaliter ſequitur impreſſioneꝫ celeſtem: ⁊ ideo ex motibus huiuſmodi animaliū magis poſſunt oſtendi quedaꝫ futura: vt pluuia ⁊ huiuſmodi. quaꝫ ex motibus hominuꝫ qui mouent̄ ꝑ conſiliū rationis. Vnde phūs dicit lib. j. de ſomno ⁊ vigilia ꝙ qdaꝫ imprudentiſſimi ſunt marie ꝓuidentes. Nam intellectiua eoꝝ non eſt curis affecta: ſed tanꝗ̄ deſerta ⁊ vacua ab oībus: ⁊ mota ſcōm mouēs ducit. Hec Tho. j. pte. q. vbi ſupra. Vnde philoſophus dicit Queſtio Rñſio Phūs. Phūs

In libro Metbauroꝝ: ꝙ cantus ranaꝝ: acutus morſus pulicū vel muſcaꝝ: ſignificat pluuiā. Pria ps ꝓbatur: qꝛ tempus bumectatum eſt cōueniens ranis exiſtentibus in aquis: ideo naturali inclinatione cantāt. Et pulices ꝛ muſce ꝓpter bumiditatem attractaꝫ a virtute eleuatiua ex qua generaꝛ̄ pluuia: plus ſolito querunt reſtauratiuū. Et gallus cantās tēpoꝛe nō ſolito ꝛ aſini cōfricantes aures ſignificant pluuiā futurā. Pꝛima ps ꝓbatur: qꝛ tunc multitudine vapoꝝ extinguentiū pꝛiſtinā ſiccitatē inſtigant. Scda pars ꝓbatur: quoniā ex multitudine vapoꝝ generaꝛ̄ in eis pꝛuritus. Item eleuatio capitū boum ꝛ vaccaꝝ in campis ꝛ paſcuis ſeu īpetus reuerſiōis ad villā: ſignificat pluuiā ꝛ tēpeſtatē futurā: pꝫ qꝛ cuꝫ opationes iſtoꝝ ſint ab intelligentia infallibili iō naturalr̄ inclinanꝛ̄ cognoſcere nocumētū futurū. Nimia ēt auiditas pecudū comedētiū in campis eſt ſignū future pluuie: pꝫ qꝛ natura nō deficiens in neceſſarijs dedit iſtis aialibus nō babētibus rōneꝫ: quādam inclinationem naturalē qua extimant nocumentū futurū de ꝓrio fieri: qđ eſt ꝓbibitiuū nutrimēti eoꝝ. Ideo boc quaſi ſciētes: plus ſolito auide querūt cibū. De auibus ēt in terra futurā pluuiam ꝓnoſticātibus Vergi. pꝛimo geoꝛgicoꝝ longo carmine ſic cecinit. Cū medio celeres reuolant ex equoꝛe mergi. Clamoꝛēq ferunt ad littoꝛa: cūq marine. In ſicco ludūt fulice: notaſq paludes Deſerit: atq aliā ſupuolat ardea nubē. ꝛ infra. Aut illū ſurgentē vallib⁹ imis. Aerie fugeꝛ̄ grues: Aut bucula celū ſuſpiciēs: patulis captauit narib⁹ auras. Aut arguta lacus circūuolitauit birūdo. Et veterē in limo rane cecinere querelā. Sepꝰ e tēctis penetrabilib⁹ extulit oua Anguſtū foꝛmica terēs iter: ꝛ bibit ingēs Arcus. Et e paſtu decedēs agmine magno Coꝛuoꝝ increpuit denſis exercitus alis Iāꝫ varias pelagi volucres. ꝛ ifra. nūc curreꝛ̄ i vndas. Et ſtudio icaſſum videas geſtire lauādi. tūc. ſ. ſunt ſigna

Vergi. ſ. geoꝛgi.

pluuie future: ⁊ ſigna tẽpeſtatis vẽture. eodẽ libro dicit tãs ſupra dixit. Cõtinuo vẽtis ſurgẽtib⁹: aut freta põti. Incipiũt agitata tumeſcerẽ: ⁊ borrid⁹ altis Mõtibus audiri fragor. Aut reſonãtia lõge littora miſcerĩ: ⁊ nemorũ increbreſcẽ murmur. iã ſibi tũ curuis male tẽpat vnda carinis. Et hꝫ ſit ꝓ octauo capite p̄ie decadis ſatꝫ.

DONVM Caput principale huius prime decadis ẽ de imunitate ⁊ nobilitate intellectus ⁊ volũtatis potẽtiarũ aĩe reſpectu corporũ celeſtiũ: ſub quo ſeptẽ principales q̄ones declarabunẽ: quarũ quelibet infra ſuo ordine manifeſtabiẽ.

PRIMA Queſtio principalis huius noni capitis eſt de intellectu ⁊ volũtate reſpectu corporũ celeſtiũ: ſub qua quinqꝫ queſtiũcule ſoluẽtur: quarũ quelibet notabiẽ infra ordine ſuo.

PRIMA Queſtiũcula eſt. Si voluntas ⁊ intellectus potentie anime rationalis ſubdantur ⁊ neceſſitentur a corporibus celeſtib⁹. Ad quã videẽ primo reſpondendũ affirmatiue. Nã inſtrumẽta mouent ⁊ imutant in virtute principalis agentis. Sed corpora celeſtia ſunt inſtrumẽta ſubſtantiarũ ſpiritualiũ ⁊ angelorũ: qui cũ ſint ſuperiores animab⁹ ⁊ earũ potentijs. ergo in eis imprimunt ⁊ mouent eas. Ergo corpa celeſtia velut inſtrumẽta in aĩabus ⁊ earũ potentijs poterũt. Minor ꝓbatur per Dionyſium. vij. c. de diuinis noibus dicentẽ. Diuina ſapientia coniũgit fines priorũ principij ſecundorũ: ꝓpter hoc pbs. xij. metha. aſſignauit numerũ angelorũ: ſcd̃m numerũ motuũ celeſtiuꝫ. Preterea ſcd̃o arguitur ſic: illud quod ꝑ generationẽ ſubijcitur corpibus celeſtibus: imutatur ⁊ neceſſitatur ab illis vt ſit cauſa actuũ illius. Sed anima ſubijcitur per generationem corpibus celeſtibus: ergo immutatẽ ⁊ neceſſitatur ab illis Minor ꝓbatur: Nã ſol ⁊ hõ generãt hoieꝫ. ij. phyſicorũ. ⁊ nõ generant materiã: qꝛ materia ẽ ingenerabilis ⁊ incorruptibilis.

Queſtio
Rñſio
Argumẽtũ primũ.
Dionyſi⁹.
Argumẽtũ ſcd̃m.

pꝛio phyſicoꝝ. ꝙ generāt formā q̄ eſt aīa rōnalis. Itē
Argumentū tertiuꝫ. tertio ꝓbat ꝙ corpa celeſtia imutēt potētiā itellectiuā
ſic: opatio itellectus humani ꝑ ſe ſubijcit motui celi:
qꝛ itellect⁹ ſubijcit phātaſie. Intelligētē. n. opꝫ phātaſ
mata ſpeculari. iij. de aīa. Sed phātaſia ꝑ ſe ſubijcitur
motui celi: ſicut ⁊ oīs cognitio ſenſitiua: a qb⁹ depēdet
oīs doctrīa ⁊ oīs diſciplina itellectiua. pꝛio poſterioꝝ
ergo ⁊c. Preterea quarto ꝓbat ꝙ voluntas ſubijciat
Argumentū quartū aſtris ſic. Illud ſubijcit cauſalr̄ ⁊ directe ſupioꝛibus la
tionib⁹: qd̄ variat ⁊ alterat de diſpōne in diſpōnē. Sed
volūtas ſm qd̄ phūs adducit pꝛio ⁊. ij. de aīa de mēte
Empedoclis ⁊ Democriti variat ⁊ alterat ſꝫ diuerſas
diſpōnes tp̄is qd̄ eſt paſſio motus celi. iiij. phyſicoꝝ: ꝗ
volūtas ſubijcit cauſalr̄ ⁊ directe corpoꝛib⁹ celeſtib⁹.
Patꝫ ēt hoc experiētia. Nā multi hoīes ſm diſpōnē tē-
poꝝ ſunt leti ⁊ triſtes: beniuoli ⁊ iracūdi: ergo ⁊c. Sed
Damaſ. ꝯtra eſt qd̄ dicit Damaſ. ꝙ corpa celeſtia humanoꝛuꝫ
Rn̄ſio actuū nequaq̄ ſunt cā. Rn̄deo dōm ꝙ corpoꝛa celeſtia
duplr̄ dicunt agere in effectib⁹. ſ. ꝑ ſe ⁊ directe: ⁊ ꝑ ac-
cidēs ⁊ indirecte. Pꝛio mō corpa celeſtia nō agūt i anī-
mā ⁊ potētias ei⁹ rōnales: qꝛ ſi ꝑ ſe ⁊ directe agerēt in
aīaꝫ: ſequeret ꝙ aīe producerent ꝑ trāſmutationeꝫ: ſi
Opinio Democriti ⁊ Empedoclis. cut alie res nāles: vt dixerūt Democritus ⁊ Empedo-
cles: nō ponētes drīaꝫ inter ſenſuꝫ ⁊ itellectū. Qui nō
vidētes diſtinctionē iter act⁹ ⁊ opationes intellectus ⁊
ſenſus: ⁊ iter appetitū ſenſitiuū ⁊ itellectiuū: dixerunt
itellectū eſſe virtutē oꝛganicā ⁊ materialē: ſequētē cor-
poꝛis trāſmutationē ſicut ſenſus. Et ꝯñr dixerūt ꝙ cū
trāſmutatio iferioꝝ corpoꝝ ſequat trāſmutationē coꝛ
Homer⁹. poꝝ ſuperioꝝ: aīa etiā ⁊ intellectualis opatio ſequerē-
tur motū corpoꝝ celeſtiū: ſm illud Homeri. Talis eſt
itellect⁹ in dijs ⁊ hominib⁹ terrenis: qualē in die dedit
pr̄ viroꝝ deoꝝūqꝫ. ſ. Sol vel Iupiter: quē dicebāt ſum
mū deū. Et ita itellectū ſicut ſenſuꝫ crediderūt a corpi
bus ſupceleſtibus generari. Et ꝯſequēter directe ⁊ ꝑ

ſe a corporibus celeſtibus agi ⁊ imprimi. Quam opinionē theologi reprobāt ponētes ꝙ lex accordo diuine ꝓuidētie hoc vult ꝙ vnūquodꝙ imediate a ꝓrima ſi bi cā moueat. Proximū aūt motiuū voluntatis eſt bonū oſtenſum per intellectū eo ꝙ obiectum appetitus eſt bonū vel apparēs bonū a quo mouet: ſicut viſus a colore. Vñ dicūt ꝙ ſolius dei imediate actiue eſt mouere volūtatem: ⁊ ſecundorꝫ agentiū ſolum ꝑſuaſiue: non aūt impreſſiue a corporibus celeſtib⁹: q꜡ ſi ſic: nūꝙ̄ in nobis eſſet electio mala. Nam natura ꝑ ſe ⁊ directe agendo ſemper ordinate agit ⁊ mouet. Eandē etiā opinionē reprobat philoſophus. iiij. metaphi. ⁊ prio ⁊ ſcdo de aia. Si aūt loquamur de ſubiectiōe indirecta ⁊ ꝑ accidēs: ſic dicim⁹ ꝙ aia ⁊ potētia eius appetitiua: ⁊ itellectiua rōnales: ſubijciunt corꝑibus celeſtib⁹ ⁊ eorꝫ ipreſſionib⁹. inquātū. ſ. aliquo mō itellectus ⁊ voluntas accipiūt ab iterioꝛib⁹ ⁊ exterioꝛib⁹ virib⁹ que organis corporꝫ alligant: ⁊ corporib⁹ celeſtib⁹ ſubijciūtur. Nā oꝑatio intellect⁹ ⁊ ꝯſr voluntatis nec incboari pōt nec cōpleri ſine ꝯcurſu virtutū corporeaꝝ: q̄ ſunt imaginatiua: memoratiua: cogitatiua: ſenſitiua ⁊c. Et ide eſt ꝙ ipeditis haꝝ virtutū organicarū oꝑationibus ꝓpter aliquā indiſpōnē corporis vel organoꝝ talibus virtutib⁹ ſeruiētiū: ipedit operatio intellectus ⁊ conſequēter voluntatis: ſicut pꝫ in phreneticis: letbargicis ⁊ infirmis ⁊c. Sed tamē ēt circa ſubiectionem diuerſimode ſe hñt intellectus ⁊ voluntas. Nam intellectus de neceſſitate accipit ab inferioꝛib⁹ viribus apprebēſiuis. Vñ turbata vi imaginatiua vel cogitatiua vel memoratiua: de neceſſitate turbatur actio intellect⁹. Propterea dr ꝙ licet oꝑatio intellectus nō efficiat a motu celi: exigit tñ motus celi ad hoc ꝙ fiat oꝑatio itellect⁹. Nam operatio intellectus non pōt fieri niſi concurrat ſenſus. Et ſenſus non pōt concurrere ſine influētia motus celi. Virtute aūt motus celi remouēt ſepe ꝯtrarie

Reprobatio ꝑdicte opionis.

diſpōnes impedientes operationē intellectus. Volun tas vero ꝑrimioꝛ cauſa ꝙ intellectus: licet nō ex neceſ ſitate ſequat̄ inclinationē appetitus inferioꝝ. Inquan tū in ptāte voluntatis eſt ſequi inclinationem cōcupi ſcibilis ⁊ iraſcibilis. Vnde inferioꝛes vires minus per tingūt ad voluntatem ꝙ ad intellectuꝫ. Subijcitur ta men ⁊ ipſa occaſionaliter ⁊ indirecte ſuperioꝛibus la tionibus: inquantum ex his aliqua occaſio noſtris ele ctionibus ꝑſtat̄: ſm qd̄ habent impꝛeſſiones. Nā cū ꝑ coꝛpoꝛa superceleſtia diſponit̄ aer ad frigus intēſum: eligimus ad ignem calefieri: ac etiam virtute celoꝝ in ſurgūt in nobis aliq̄ motus paſſionuꝫ q̄bus efficimur cholerici ⁊ pꝛoni ad iram. Et interduꝫ a celo cauſat̄ in nobis aliqua diſcraſia in coꝛpoꝛe: ꝑ quā eligimus acci pere medicinā. Ad pꝛimū ergo argumētū dicendū: ꝙ ſpūales ſubſtantie que celeſtia coꝛpa mouēt: agūt qui dē in coꝛꝑalia mediātibus celeſtib⁹ operib⁹. Sed i itel lectu humano agūt imediate illuminando volūtateꝫ aūt imutare non poſſunt: niſi ꝑ modū ꝑſuaſionis. hec Tho. q. cxv. ar. iiij. pꝛi. ptis. Ad ſcdm̄ dr̄: ꝙ ſol generat hoieꝫ: nō tñ animā intellectiuā ſed aliā foꝛmā ſubſtan tialē eductā de potētia materie q̄ poſtea coꝛrūpit̄ ad ueniēte de foꝛis aīa itellectiua. Ad tertiū dm̄ ꝙ idire cte fit ꝑ accidēs depēdet opatio itellectus a phantaſia ⁊ a ſenſib⁹ exterioꝛib⁹: nō tñ per ſe ⁊ directe vt dictuꝫ eſt. Vel dicit̄ negādo qñꝙ: q2 ſi opatio intellectus ꝺpē det a phātaſia: h eſt ꝟtute itellect⁹ agētis: ⁊ opatio in tellect⁹ q̄ eſt doctrina vel diſciplina ſi depēdet a ſenſu: nō ꝯcurrit vniuerſalr̄ celū ſed ſolū intellectus agens. Ad quartū dm̄ ꝙ talis alteratio eſt rōne coꝛpis i quo directe influit mot⁹ celi ⁊ nō rōne intellect⁹ vel volūta tis: q2 null⁹ talis mot⁹ cauſat̄ in intellectu vel volūtate ſed ſolum in coꝛpe. Et negat̄ ꝯñr ꝙ aliqui a natiuitate habeāt aliquē habitū moꝛalē. Ad pbm̄ vero dr̄ ꝙ in telligit aliquos in natiuitate naturalr̄ diſponit ⁊ natu

Rñſio ad argumē tū pꝛimū.

Ad ſcdm̄

Ad tertiū

Ad quar tū.

raliter babilitari ad babitus morales: iuſticie: tẽpantie ⁊ hmõi. ⁊ hoc ꝓcedit: ⁊ hec quãtũ ad principalẽ qõnẽ.

SECVNDA Queſtiuncula eſt. Si ab aſtris vel alijs cauſis accidẽtalibus vnus ſit altero acutioris ingenij vel tardioris. Ad quam reſpondet: ꝙ non ꝓuenit ex aliqua influentiali virtute impreſſa corpori humano ex aſtris tp̃e natiuitatis ꝙ vnꝰ homo ſit acutioris ingenij vel tardioris. Probat̃ qꝛ virtus cognitiua rõnalis directe nõ ſubijcit̃ aſtris: vt nũc ſupra dictũ eſt: ⁊ p ꝯſequẽs p ſe nõ poſſunt imprimere in intellectũ: ſed bene per accidẽs. Albertus ⁊ Hen. Queſtio Rñſio

TERTIA Queſtiũcula ẽ. Si ab aſtris vel ab accidẽtibꝰ alijs vnus inclinet̃ ad vnã ſciam: ⁊ aliter ad aliã. Ad quã rñdet̃ ſimilr̃: ꝙ nõ ꝓuenit ex aliqua virtute celeſti tẽpore natiuitatis etiã ꝙ vnus ſit naturaliter aptior ad vnam ſciam: ⁊ alius ad aliã. Probat̃ hoc ſimiliter: qꝛ corpora celeſtia naturaliter ⁊ directe nõ poſſunt nos aptos facere ad ſciẽtias: ſed bene per accidens. Albertus ⁊ Henricus. Queſtio Rñſio.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Quot ſunt cauſe accidẽtales ex qbꝰ acuitas ingenij ⁊ inclinatio ad diuerſas ſciẽtias proueniunt? Ad quam reſpondet̃ ꝙ ſunt quinqꝫ. Primo nãqꝫ hoc prouenire poteſt ex paſſionibus ad quas ex complexione naturali homo eſt diſpoſitus ⁊ inclinatus. Paſſionatus enim ad vitium auaritie magis inclinatur ad ſcientias lucratiuas: ⁊ feruẽtiꝰ i eis laborat ꝙ̃ alijs ſciẽtijs: ⁊ ita de paſſionatis ad alia vitia vel virtutes. Secũdo cõtingere poteſt: qꝛ complexio vel ꝯſtitutio hoĩs vnius ẽ magis ꝯformis vel ꝓportionata vndecũqꝫ obiectis vel rebꝰ ⁊ eax habitudinibꝰ. de qbꝰ data ſcia cõſiderat ꝙ̃ alteriꝰ hoĩs: ⁊ ſic delectabilior eſt ſibi illa ſcia vel ars. Tertio põt accidere ex hoc ꝙ quãdoqꝫ in vno hoĩe excellit virtꝰ imaginatiua: i alio virtꝰ diſcurſiua: in alio iudicatiua: in alio memoratiua: ⁊ ita ſcd̃m hoc Queſtio Rñſio

vnus bõ ad vnam ſciam eſt abilior ꝙ ad aliaꝫ. Quarto põt hoc ↄtingere ex diſpõne radicis inferioris. Naꝫ videmus filios pictoꝝ vt plurimũ aptiores eſſe ad pingẽdũ ex diſpõne cõtracta ex parentibus. Quinto contingere põt ex frequenti meditatione vel obiectiõe taliũ. Nã q a iuuẽtute pingere vidit: vel videre picturas placuit: magis iclinat̃ ad pingendũ ꝙ ad aliã arteꝫ: ⁊ hec ẽt fuit cauſa quare Iacob naſcebant̃ oues varij coloris ex frequẽti. ſ. inſpectiõe ⁊ imaginatõe ouiũ bibẽtiũ aquã ſub qua erãt virge varioꝝ coloꝝ. Gẽ. xxx. c. Nõ ergo diuerſitas ingenioꝝ ẽ ab aliqua ſpãli virtute impreſſa in natiuitate: nec varietas cõplexionũ corporũ humanoꝝ ⁊ aliaꝝ variaꝝ naturaliũ cõditionũ ſemper a celo expetẽda eſt: ſed ab alijs quinqꝫ modis proximo recenſitis. Hec Albertus ⁊ Henricus.

Queſtio QVINTA Queſtiũcula eſt. Quis melius iudicat de bonitate ⁊ prauitate itellectuũ: medic⁹ an aſtrolog⁹? Ad quã ſic rñdet: ꝙ expert⁹ me-

Rñſio dicus de bonitate ⁊ prauitate ingenij melius ⁊ certius

Medicus iudicat ꝙ aſtrologus. Probatur: quia medic⁹ iudicat

certius iu- ingenia ex cauſa proxima ⁊ propinqua. ſ. ex particula-

dicat d̃ bo ri radice inferiori ſeu cauſis primis qualitatũ elemen-

nitate vel toꝝ. vel cauſis ſecundis. ſ. mollium carniũ exilitã vn-

prauitate guiũ capitis ad modũ nauis nigroꝝ capilloꝝ: pro quo

ingenij: ꝙ facit qd̃ dicit Albert⁹ libro de quatuor coeuis ſcribens:

aſtrolog⁹. ꝙ mollicies ⁊ raritas carnis nõ q̃ ex humore ⁊ flegma-

Albertus. te indigeſtio prouenit (vt in mulieribus que malũ tactũ ⁊ ipꝛudentiã notat) ſed que ꝓuenit ex humido ſubtili ⁊ ſpumoſo aereo bene termiato: ⁊ calido tẽperato: bonitatẽ mẽtis atteſtat̃: nã dicit Plato ꝙ bonitas for-

Plato me ſit ẜm merita materie: ⁊ iõ dicit phũs. ij. d̃ aïa: ꝙ

Phũs molles carne apti ſunt mẽte. Et ſupmiſſus ẽ dicit Al-

Albertus bertus: ꝙ nigredo oculoꝝ ⁊ capilloꝝ ⁊ in cute candor arguũt calidã cõplexiõeꝫ ⁊ ꝓclariſſimũ intellectuꝫ. Vñ

Galenus. Galenus in techni dicit. Cõpoſita calida ⁊ ſicca ſi non

abundãt: perfecti ſũt ſenſib⁹ ꝛ vigilãtiſſimi.i. ſtrenui. Naꝫ a caliditate fluit velocitas apprehẽdẽdi: ꝛ a ſiccitate firmitas retinẽdi: ꝑpterea dicit ꝙ generalr mollicies carnis: ſubtilitas vnguiũ: tenuitas capilloꝝ: paruitas dentiũ ꝛ oris: atteſtãtur mãſuetudĩeꝫ ꝛ bonã mẽtem ꝛ ecõuerſo. Vngues acuti: fortes ꝛ magni dẽtes: ꝛ ſciſſio oris notãt ferocitatẽ ꝛ prauũ intellectũ. Aſtronom⁹ ãt de ingenijs ꝛ hmõi arguit ꝛ iudicat ex corporib⁹ celeſtib⁹ tãꝙ ex cauſis remotis. Ergo ꝯcludit ꝙ iudiciũ potẽtiaꝝ cognoſcitiuaꝝ in hoie bene haberi non põt ex diſpoſitione aſtroꝝ in horis natiuitatũ. Et ꝙ de huiuſmodi meli⁹ iudicat expertus medicus ex cauſis inferioribus: ꝗ ex cõſideratione cauſaꝝ ſuperioꝝ ſuꝑſtitioſus aſtrologus. Hec Albertus ꝛ Henricus.

SECVNDA Q̃õ hui⁹ noni capitis eſt vnica.ſ. an ex impreſſiõe celeſtiũ corpoꝝ cauſent in diuerſis regiõib⁹ quaſi appropriata vitia ꝛ ỽtutes: ꝛ in hoib⁹ diuerſitas moꝝ.ſ. vitioꝝ ꝛ virtutũ. Ad quã vt rñdẽdũ affirmatiue: ꝛ prio ſic. Nã ꝑcognito aliquoꝝ futuroꝝ nõ põt accipi niſi ex illis i qbus illa futura ſũt aliquo mõ ſicͭ in cãis. Sed precognitiões moꝝ hoim: ꝛ opeꝝ hũanoꝝ accipiũtͬ ex impreſſiõe celeſtiũ: ſicͭ pꝫ in aſtronomis q multa ꝑdicunt: ergo. Itẽ pħs li. bro de ꝓprietatib⁹ elemẽtoꝝ dicit: ꝙ regna vacua factã ſunt apud ꝯiunctionẽ duoꝝ magnoꝝ planetaꝝ: Iouis .ſ. ꝛ Saturni. Sꝫ hoc nõ eſſet niſi bella ꝛ lites ex aſtris dependerẽt: ergo. Itẽ ad vniuerſitatis ordinẽ ſpectat: vt oẽ qđ nõ eodẽ mõ ſe hꝫ: reducatͬ ad cãm ſemꝑ eodẽ mõ ſe hñtẽ. Sed actus ex libero arbitrio depẽdentes maxĩe ſunt varij ꝛ multiformes: ergo oꝫ vt reducantͬ in vniformes motus celeſtiũ corpoꝝ ſicͭ in ſua principia. Et Ptol.li.iij. quadripartiti dicͭ: ꝙ habitatores Aſie maioris: ſũt vt i plibus caſti ꝛ abſtinẽtes: ꝛ caſtiſſimis vtuntͬ veſtimẽtis: ex ſocietate ꝛ aſpectu Saturni ꝛ Iouis. Et Amb. in lib. Exameron: introducit quedã aſtro

Queſtio

Rñſio

Pħs.

Ptol.

Ambro.

nomū dicere ſolitū ſi qs ſigno arietis naſcat: exiſtima bit p̄ſtātiſſim⁹ ꝯſilio. Laborioſos facit ⁊ patiētes quos naſcētes. Thaurus (iugo aſſuet⁹) aſpexerit. Percuſſorē ⁊ venena remouētē cui⁹ natiuitatē Scorpio veneno ſuo cōpletus ē. Si qs ſub aquario naſcit̄: piſcatoris mi niſteriū ſortieť. Et ſi qs ſub ſigno libre naſcit̄: erit ꝓcul dubio trapezita. Et Augu. ſup pſal. lxiij. itroducit quē dā mathematicū: dicē ſolitū: ꝙ adulterū nō ꝓpria vo lūtas facit: ſʒ Ven⁹. Et homicidā nō ꝓpria volūtas fa cit: ſʒ Mars. Et iuſtū nō volūtas: ſʒ Iupiter. Et Meſſe balach i li. de receptōe: r̄ndēs cuidā iterrogāti ſup re gni adeptōe: dicit Saturn⁹ eſt q tribuit ei regnū. Et Al bumazar li. vj. dr̄ia. xxxiij. ponit ſolē dn̄ʒ dici dn̄icē ⁊ dn̄ʒ p̄ie hore ei⁹: poſtea venerē ſcđe hore: ⁊ ſic ſilr̄ cur rēdo p planetas ⁊c. Ergo ex his oībus vr̄ ꝙ diuerſitas moꝝ i nobis cauſeť ex ipreſſiōe corpoꝝ celeſtiū. Sed i ꝯ rīū ē phs. iij. ethi. dicēs. In nobis ē bonos vľ malos eē. Et Sene. ad Lucillū dicit. Errat ſi qs exiſtiat nobiſcū vitia naſci. Superuerūt: igeſta ſunt. Nulli nos vitio nā ꝯciliat. Nos illa itegros ac liberos gēuit. R̄ndeo dōm ꝙ qdā curioſi hoīes q approꝓriata vitia ⁊ ꝟtutes di uerſaꝝ regionū ⁊ moꝝ ſingulaꝝ gētiū explorauerūt: diuerſimode r̄ndēt ad hanc q̄ōnem. Et p̄io ad hanc q̄ōnem r̄ndent aſtronomi ƀm ſupſtitiones ſuas dicen tes: ꝙ virtutes ⁊ vicia appropriata regiōib⁹ diuerſis ⁊ hoīb⁹ diuerſaꝝ regionū oriunť a celo: ex hoc ꝙ ƀʒ eos alie ſtelle alie ptes celi ad alias regiones reſpectū hn̄t ſeu relate ſunt: ƀm quaꝝ iſluētias naturanť hoīes ſeu inclinanť in vna regiōe ad ꝟtutes: ⁊ in alijs ad vitia q̄ r̄nſio quantū valeat vel poti⁹ quātuʒ nō valeat: parti ex dictis ⁊ ex dicēdis ſatis poterit apparere. Scđo r̄n dēt ad hāc q̄ōnem phi naturales ⁊ bene: ꝙ hoc accidit ex diſpōne elementoꝝ in ſuis ipreſſionibus ⁊ alijs ha bitudinib⁹ ⁊ ex ꝯuerſione taliū ad oriētē: aqlonē: me ridiē vel occidētē. Tertio medici r̄ndēt ⁊ bene ƀm ꝯſu

August.

Meſſeba lach.

Albuma ſar.

Phus.

Seneca.

Prima r̄n ſio que eſt Aſtrono morum.

Secūda r̄n ſio que eſt philoſo phoꝝ na turalius.

Tertia r̄n ſio que eſt medicorū

deratões coꝝ: ꝙ ꝯtractio diuerſaꝝ iclinationũ nãliũ i bis q naſcunť i diuerſis regiõib⁹: accidẽ põt ex mala vel bõa ſeu egra vel ſana diſpõne aeris ⁊ aquaꝝ: ⁊ maxime ex diſpõne reꝝ cibaliũ ⁊ potaliũ: q: vſus illoꝝ cõtinuat⁹ a pueritia magnã facit ĩpreſſionẽ i nãlib⁹ hoiꝫ. Q.õ.n. diuerſificatio cibi ⁊ pot⁹ ⁊ diſpõ i quali ⁊ quãto valde nãm alteret ⁊ cõplexiõem imutet: ac ꝑ hoc eã ꝗ cõplexionẽ ſequunť variet: nemo medicoꝝ ignorat: ſꝫ oẽs tãꝙ pncipiũ ſuppõeť hñt nec aliqs moraliũ phoꝝ dubitat ex q̃litate ⁊ ꝙtitate cibi ⁊ pot⁹: varias paſſiões excitari ⁊ varia vitia gñari: vt guloſitatẽ: ebrietatẽ: luxuriã: irã. ⁊ ex his alia ꝗ ſequunť. In regiõib⁹ ergo vbi res ad nutrimẽtũ ptinẽtes delectabiles repiunť: ibi vt plurimũ ꝯñs ẽ hmõi vitia carnalia magis regnẽt ⁊ ex ijs vitioꝝ oĩm radices vꝫ ocioſitas: cecitas mẽtis: ruditas igenij: ignorãtia: negligẽtia ⁊ ſitia: ex qb⁹ ois puerſitas hoim circa v̾tutes ⁊ varietatẽ oriri ſolet. Sic ⁊ regiões ꝗ reꝝ ad ſuſtẽtationẽ vite ptinẽtiũ cariſtiã ⁊ hoiꝫ copiã hñt: generãt ꝗdã alia vitia. ſ. rapacitatẽ: cupiditatẽ: fallẽdi caliditatẽ ⁊ hmõi ad ꝗ reꝝ penuria hoies ĩpellere ꝯſueuit. Sũt tñ in regiõib⁹ illis ꝯñr hoies ſubtiliores: prudẽtiores ⁊ ingenioſiores ꝙ in regiõb⁹ p̃dictis: qa ſicẽ pauptas ⁊ inopia ſubtilis ẽ ⁊ ingenioſa: ita ꝯuerſo voluptas ⁊ reꝝ copia: rudis ⁊ groſſa: ĩprudẽs ⁊ ſtulta. Seqť g̃ ꝙ regiões in qb⁹ eſt reꝝ victualiũ hñ diſpoſitaꝝ cõpetẽs mediocritas: min⁹ de tribulis: ſpinis ⁊ petis abũdãt. Rões v̾o in qbus delectabiliũ nutrimẽtoꝝ copia ſupfluẽs quaſi ſine labore hri põt. Vallis illa eſt illuſtris plena peſſimis hoib⁹: de qua habeť Geñ. xiij. ꝙ añq̃ ſubuerteret dñs Sodomã ⁊ Gomorrã irrigabať quaſi paradiſus dñi: ⁊ ſicut Egyptus venientib⁹ in Segor. Quarto rñdẽt ad p̃dictũ dubiũ legiſte ſeu humanaꝝ legũ prudentũ ꝯditores: ꝙ vt plurimũ gentium vel regionũ ruditates ⁊ mali mores originem habuerunt ex defectu ſapientum a principio: ⁊

Geñ. xiij.

Quarta reſponſio que eſt legiſtaruꝫ.

rōnabiliū legū. Vñ q̄dā regiōes vel gētes hñuerunt ab initio viros prudētes aut saltē leges prudētū recepe-rūt i qb⁹ pmāserūt semp: q̄dā vo diu sine legib⁹ i bar barismo seu barbarie vitiorꝫ pmāserūt: q̄ vsqꝫ adhuc barbaros mores hñt ꝛ sequūt. Quedā vo gētes vel regiōes ab earꝫ origie puente fuerūt puersis legibus aut supstitiosis pētnis traditionib⁹ in qb⁹ in toto aut in pte vsqꝫ adhuc pmanēt: ꝛ hoc q̄tū ad legistas.

Quinta re-ſpōſio q̄ eſt phorꝫ mo-raliū.

Quinto rñdēt phi morales xpiani dicētes: qꝫ mores dānati hoim ꝛ vita inordiate ſimulatiōes hoim ꝛ varietates malarꝫ affectionū ꝓueniūt iclinatiue a celis: ſꝫ ipreſſi-ue ex quatuor radicib⁹. Pria ē fomes q̄ i pena peti ori ginalis nob oib⁹ ꝯnaſcit. Scda ē inordinata ꝯplō ꝯcta ex inordinata vita parētū: ex qua ſepe i ꝓlē venire cō ſueuit. vitioſaqꝫ inclinatio: q̄ nōnūq̄ i illegitime cōce ptis ſeꝑdit. Tertia radix eſt mala ꝓlis educatio: ꝛ ip-ſius: poſt educationē inordinatū regimē quo volūta-rie ſeipm hītuauit male. Quarta radix eſt malignorꝫ ſpirituū tētatio: ꝛ i ꝯriarꝫ oiꝫ vtutū multiplex vitiorꝫ occulta ſuggeſtio.

Sexta re-ſponſio q̄ ē theologorꝫ practicorꝫ.

Sexto rñdēt ad dubiū illud theolo gi practici dicētes: qꝫ qñqꝫ vna regio ex cāis deo notis min⁹ reſpecta ē ꝛ defenſa a diijs. i. a ſctis dei ꝛ angelis bonis: ꝛ a demōib⁹ qbus vbi plus ptātis pmittit: ibi ppls magis vitijs ꝛ errorib⁹ ꝑuertit. Vñ ēt in qbuſdā ciuitatib⁹ aut regiōib⁹ colunt ſcti plures aut potētio-res ſeu maioris apud deū meriti. ꝛ i qbuſdā minores aut minus ꝓpitij: vel ſiles in vna regiōe ſolēni⁹ ꝛ de-uotius colunt: pp qd hoies vni⁹ regiōis aut ciuitatis auxilio ſuorꝫ ſctōrꝫ magis dirigunt ꝛ defendunt ꝛ ſuuā tur a demōib⁹ vitiorꝫ incēſorib⁹ ꝛ hoies alteri⁹ regiōis min⁹. Rurſū ſic ex ſcriptura. Dañ. x. Apparet regioni bus ſinglis ꝛ ciuitatib⁹ vident ex benignitate dei pesse angeli boni non min⁹ q̄ ſingulis hoib⁹: ita ex diſpōne principū demoniorꝫ luciferi angeli mali diuerſis vi-tijs deputant: vt vnus luxurie: alter auaritie: alter ſu-perbie:

perbie: regióib⁹ singulis ꝑsint. Vñ q̃dã gloſ. ſup Io. xj° vt adducit Alerã. ꝛ dic. Nõ eſt putãdũ q̄ vnus fornicatióis ſpũs excurat eũ q in Britãnia fornicat: ꝛ illũ q in India vel alijs locis: nec vnũ eſſe ſpũm q in diuerſis locis hoies ad vitia agitat. Sꝫ puto magis ſpũꝫ fornicatióis eſſe vnũ: ꝛ inumeros: q in hoc ei officio pareant: ꝛ q ad hmói hoies pctã ſollicitãt. Silr iracũdie principẽ vnũ eſſe arbitror: ꝛ inumeros ſub eo eẽ eiuſdẽ officij demones: ꝛ idẽ de ceteris pctis. Ideo nõ vn⁹ principatus dr̃ ab aplõ: ſꝫ plures: ꝯ quos nob̄ ꝯtinua lucta: pugna ꝛ paleſtra eſt. Septio ad hoc rñdẽt theologi ſpeculatiui imitãdo Tho. ꝛ Bonauẽ. in. ij. ſen. dı. xvij. dicẽtes q̄ mores hoim. ſ. appropriate virtutes ꝛ vitia ꝛ eoꝝ euentus futuroꝝ: cauſari ex ſyderib⁹ põt intelligi dupl'r. Vno mõ neceſſario ꝛ ſufficiẽter. Alio mõ diſpoſitiue ſeu inclinatiue ꝛ ꝯtingẽter. Si intelligant primo mõ negãdũ eſt q̄ mores hoim cauſent ex ſyderib⁹: tũ q2 cũ motus corpoꝝ celeſtiũ ſit nãlis ꝛ neceſſarius: diuerſitas moꝝ eſſet nãlis ꝛ neceſſaria ꝛ nõ ex libero arbitrio: ꝛ tũc eſſent fruſtra ꝯſilia: nec merita eſſent: nec laudes vt infra latius vr̃. Repugnat ẽt xp̄iane religióı q2 tolleret p̄miũ ꝛ meritũ. Repugnat ſenſui: q2 videmus eodẽ vtero natos morib⁹ diuerſificari. Poſtremo repugnat: q2 videm⁹ ꝛ legim⁹ multos in primis adoleſcẽtie ãnis diſſolutiſſime fuiſſe vite: deĩn morib⁹ in melius mutatis: ornatiſſime vixiſſe ꝛ ſpecioſe: vt videri põt in exẽplis q̃ ponit Valer. li. vj. c. vij. de mutatione moꝝ ꝛ fortune: de Scipióe affricano. Q. Fabio mario Q. Catulo. Lucio Silla. Temiſtocleophõ. ꝑpterea optime dixit Solõ phũs. Nemo dũ viuit vere felix vr̃ miſer dici põt: ad vltimũ. n. vſq3 fati diẽ ancipiti fortune ſubiſumus: ꝛ morũ aſſidue mutatióı. Si ãt nos loquamur ſcđo mõ. ſ. ꝯtingẽter: inclinatiue ſeu diſpoſitiue: ſic ꝓcedẽdũ eſt q̄ mores patriarũ: appropriate v̄tutes ꝛ vitia hominũ ꝛ coꝝ euẽtus futuroꝝ a corporib⁹ cele-

Septima rñſio q̃ eſt theologorũ ſpeculatiuorum.

Valerius

Solon

ſtib⁹ ⁊ ſyderib⁹ dpēdeāt. Nā ꝟtus corpoꝝ celeſtiū opat ad mictionē ⁊ qualitatē cōplexionū corpoꝝ. Varia aūt diſpō ⁊ cōplexio corpoꝝ facit multū ad variationē affectuū ⁊ moꝝ aīe. Nā vtplurimū aīa mutat̄ ad complexiōes corpales. Cholerici. n. ſūt iracūdi: flegmatici pigri. Sāguinei benigni. Melācholici liuidi. Hoc tñ vt dixim⁹ diſpoſitiue ꝯtingēter ⁊ valde dē lōginquo ⁊ nō neceſſario dī. Nā aīa dñat̄ corpori ⁊ maxie qñ eſt adiuta ꝑ grām. Vñ videmus multos cholericos māſuetos. Ex his ꝗ̄ appet vñ oriant̄ ſingulaꝝ regionū ⁊ ciuitatū appropriata vitia: vñ origialr̄ veniat ꝙ i qbuſdā regiōibus ſunt vtplurimū boni ⁊ recti cordib⁹: ⁊ in alia prauis ⁊ ꝑuerſis morib⁹. Ad primū ꝗ̄ argumentū negat̄ ꝯña: qꝛ pſciunt̄ actus humani nō ſufficiēter ex aſtris ſꝫ tm̄ ꝯiecturalr̄. Ad ſcōm dicit dñs Bonauē. ꝙ ꝑhs illud attribuit ſyderib⁹ ꝓꝫ quādā diſpōnē ad tales effect⁹ ex qb⁹ hñ generant̄. Nā ex motōe alicui⁹ humoris pōt aliquā affectio in aīa excitari quā tñ nō ē neceſſariū ſeq: pōt. n. eā aīa cōprimerē. Quia ꝟo multi ſunt ſequentes paſſiōes: idō multi ſubijciunt̄ aſtris. Sed de ſapiētibus pauca pñt dicer̄ aſtronomi. Ad tertiū rñdet Tho. in .ij. ſniaꝝ dicēs: ꝙ reducunt̄ ad diuinā volūtatē. Auctoritates aūt oēs i ꝯtrariū adducte itelligunt̄ ꝯtingēter ⁊ diſpoſitiue: non autē neceſſario ⁊ ſufficiēter. Ioā. de turre cremata. Cardinalis ⁊ Henricus.

Anime ſequunt̄ corpora.

Ad argumentū primū rñſio.

Ad ſcōm.

Ad tertiū.

TERTIA Queſtio principalis huius noni capitis eſt de fato. An. ſ. aīa rōnalis reſpectu volūtatis ⁊ actuū eius ſubdat̄ ⁊ neceſſitetur a fato: Sub qua ſeptem queſtiuncule ſoluent̄: quaꝝ quelibet infra declarabitur ordinarie.

PRIMA Queſtiūcula eſt. Quid ſit fatum ꝓm poetas: Ad quā ſic reſpondet̄ ꝙ fatū eſt ipſa imobilis ⁊ determinata ſeries ſcdaꝝ cauſarū ordoꝙ futurorum ſub diuina diſpōne res humanas neceſſitans. Vñ Ouidius loquens in epiſtolis de Pari-

Queſtio. Rñſio. Diffinitio fati ſcōm poetas.

de alt. Te tua fata trahūt nec cepta relinquere poſſis. Ne retrahas aiuz te tua fata trahunt. Sic loquebatur Homerus duob⁹ verſib⁹ quos Cicero vertit in latinuz Tales ſunt hoim mētes qualis pater ipſe Iupiter au/ criferas luſtrauit lumie terras. Et ex radice qdā poe/ te antiq finxerūt aliquas ydeas fatales quas vocaue/ rūt Sorores parcas p ↄtrariū: qꝛ nulli parcunt. Et iſti erant vt dicit Plato tres. ſ. Cloto. Lachesis ꝛ Atropos Et primā dicebāt colū baiulare. Scōa trahere filū. Ter tiā incidere. vñ verſus. Cloto coluz baiulat. Lachesis trahit. Atropos occat. Prima futura cōtingentia por/ tat. Scōa ꝑtrahit ad hoc ꝙ ponant̄ in p̄ſenti. Et ter/ tia diſtribuit etiā in p̄terito. Prima rebus vitā donat. Scōa protrahit. Tertia frāgit. Hinc fluxit illa falſa opi nio ruſticoꝝ ꝛ vetulaꝝ dicentium: ꝙ iſte dee fatales ſo lebant hoibus apparere: dantes eis reſponſa ꝛ ꝓmiſ/ ſa infallibilia. Sed hec omnia ficta ꝛ figmenta ſunt de monū ſub imagine haꝝ triū ſoroꝝ hoibus ſuperſtitio ſis illudētium: q hāc ſeminauerūt zizaniā falſe credu litatis. Ergo obmiſſis poetis nihil certi de fato afferē/ tibus: ſed philoſophos ꝛ aſtrologos veniamus.

Ouidius. Homerus Antiq poe te cōmen/ ti ſūt tres eē parcas. Plato.

SECVNDA Queſtiuncula eſt. Quid ſit fa/ tum ſecundum philoſophos ſtoycos ꝛ aſtro/ logos: ꝛ quid ipſi fato: philoſophi aſtrologi ꝛ ſtoyci: aſcribūt: Ad quam ſic reſpondet̄ ꝙ philoſophi pꝛio ſic fatuz diffiniunt. Fatum eſt diſpoſitio vel ordo aut ſeries ſcōarum cauſaꝝ. i. ſyderū ꝛ planetaꝝ influē/ tiaꝙ celoꝝ: qñ quiſꝙ naſcit̄ ſiue cōcipitur: decernens regulās ꝛ neceſſitans oēs effectus inferiores reſpectu boni vel mali que ꝓueniunt hominibus. Et Hermes Trimegiſtus ꝛ Apuleius ſic fatum diffiniunt. Fatum eſt quedā inflexio cauſaꝝ ſcōarum dependentiuz ex ꝓ uidētia pꝛie cauſe. Ptolomeus aūt ꝛ aſtronomi ſic dif finiunt. Fatū eſt quedā colligātia cauſaꝝ: trahēs vim ꝛ effectū ex motib⁹ aſtroꝝ. Et Seneca dicit. Fatum eſt

Queſtio Rñſio

Diffinitio fati ſꝫ phi loſophos. Diffinitio fati que eſt Trimegi/ ſti. ꝛ Apul.

Diffõ fati ſm aſtronomos. ꝗdam neceſſitas oium rex ⁊ actionũ quã nulla res diſrũpere põt ex diſpoſitiõe Iouis: ⁊ digniſſimo deoꝝ cõſilio depēdēs. Democrit⁹ aũt ⁊ Epicur⁹ dicũt. Fatũ eſt

Diffõ fati que eſt Democriti ⁊ Epicu. ꝗdã virt⁹ ⁊ vis celeſtis: exiſtēs i motib⁹ corpoꝝ celeſtiũ ⁊ motib⁹ eoꝝ. Sub ſe cõtinens ⁊ cõnectens d̃ neceſſitate oēs effect⁹ q̃ fiunt ifra ſpherã actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ. i. lunã. Et Chryſipp⁹ ſtoic⁹ vt refert. A. gelli⁹ li. vj. noctiũ

Chryſip. Aul. gel. atticaꝝ dicit. Fatũ eſt ſempiterna ꝗdã ⁊ indeclinabilis ſeries reꝝ ⁊ cathena: voluēs ſeſe ſemetipã: ⁊ implicãs p eternos cõſequētie ordines: ex qb⁹ acta ꝯnexa qꝫ eſt. Aſcribũt aũt ſupradicti phi aſtrologi ⁊ ſtoici huic diſpoſitiõi ſcdaꝝ cãꝝ ⁊ influētie celoꝝ quã fatũ vocant: oēs effect⁹ naturales ⁊ volũtarios: oēs iclinatiões ad vitia vel virtutes: oēs animoꝝ paſſiões: concupiſcētias: futuros euētus bone vel male fortune. Cogitatiões ho-

Opio Empedoclis. minũ ⁊ tētatiões: iuxta erroꝛē Empedoclis dicētis: vt recitat philoſophus. ij. de aĩa. ꝙ tales in hoibus ſunt volũtates ⁊ mētes: q̃les in die immittit pr̃ viuoꝝ atqꝫ deoꝝ. id eſt ſol vel Iupiter. Affirmãtes: oĩa hec fieri ⁊ diſponi imobiliter ⁊ neceſſario a fato: ēt p̃ter dei ⁊ hoim volũtates. Ponentes ꝙ nihil ſit in noſtri liberi arbitrij poteſtate. Hec Albertus ⁊ Henricus.

Queſtio TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Quõ p̃dicti phi aſtrologi: ⁊ ſtoici ꝓbant oĩa ſubdi ⁊

Rñſio neceſſitari a fato? Ad quã rñdet: ꝙ opiniones

Pria rõ ꝓbatiua opinionis. hãc ſuam probant rõne: auctoritatibus: ⁊ exẽplis. Et rõne prio ſic. Poſita ſufficiēti cã d̃ neceſſitate ſequitur effect⁹: ſꝫ fatũ ⁊ ſeries ſcdarũ cãruꝫ eſt ſufficiēs cã oim effectuũ naturaliũ ⁊ voluntarioꝝ infra lunã: ergo oĩa ab eo de neceſſitate ꝓueniũt. Maior eſt nota ⁊ minorē

Boetius ꝓbãt p Boetiũ. iiij. de ꝯſol. dicētē Series fati celũ ⁊ ſydera mouet: elemēta inuicē tēpat: ⁊ alternã trãſmutatiõnē trãſformat. Eadē naſcētia occidētiaqꝫ oĩa p ſiles fetuũ ſeminũqꝫ renouat ꝓgreſſus. Actus ãt fortunaſqꝫ hoim indiſſolubili cauſaꝝ ꝯnexione cõſtringit. hec ille.

Hinc ꝙ Seneca in tragedijs dicebat. Regit fatis mortale genus. Et iterū ibidē. Quicqd patimur mortales. Quicqd facim⁹: venit ex alto. Et de ꝯsolatiōe. Mutare fata nō poſſumus Stāt durat inexorabilia. Et Damaſcenus lib. ij. ſnīa3 dicit. Corpora celeſtia ꝯſtituūt i nobis bitus: ꝯplones ⁊ diſpōnes. Et Ptol. aſtronom⁹ li. iij. quadripartiti dicit. Sol interficiēdi ⁊ ſaluandi vim h3. Et ibidē dic̄. Corpora celeſtia cogūt hoīe3 peccare: ⁊ bn̄ facere. Et multi poete idē dixerūt: Nā Luc. li. vj. dic̄. Preceps agit oīa fatū. Nec medij dirimūt morbi. Vitāq3 necēq3. Et Ouid. li. de triſt. Rō fatū vincere nulla valet. Et Iuue. lib. iij. dic̄. Seruis regna dabūt captiuis fata triūphos. Et iterū lib. vlt. Plus etem̄ fati valet hora benigni. Quā ſi nos Veneris cōmendet epiſtola Marti. Et Samia genitrix id ē. Cibeles mr̄ deorū: ꝙ dr̄ Samia a Samo inſula vbi colebat̄. Et Saty. vij. ꝙ incipit. Et ſpes ⁊ rō dic̄. Diſtat. n. ꝙ Sydera te excipiāt mō primos incipientē Edere vagitus ⁊ adhuc a mr̄e rubē tē. Et Quintus Cur. lib. v. dicit. Eludāt vez qb⁹ forte ac temere humana negocia volui: agiq3 pſuaſum eſt. Egdē eterna ꝯſtōne: crediderim nexuq3 cāꝝ latentiū ⁊ multo an̄ deſtinataꝝ ſuūquēq3 ordinē imutabili lege ꝑcurrere. Et Pli. lib. i. nālis hiſtorie dicit. Singulis ſydera tributa ſunt nobis. Clara diuitib⁹. Minora paupibus: obſcura defectis. Et pro ſorte cuiuſq3 lucentia ad munera mortalib⁹. Et Quit. lib. declamationū. Fato viuimus: languemus: ꝯualeſcimus: morimur. Medicina qd p̄ſtas niſi vt iuxta te nemo deſperet. Vn̄ etiā in quodā epithaphio dr̄. Parce p̄eor: triſtes ꝗſtus effūdere viri. Non erat in fatis longior hora meis. Et in alio epithaphio dr̄. Heu ifelicē ſub iniquo ſydere natū. Lapſus equo p̄ceps occidit ante diē. Exēpliſ ēt p3. Nā Cicero lib. de nā deoꝝ adducit exēplū duoꝝ fratru3: qui cū ſimul nati eſſent: ēt ſimul poſtea egrotare ceperūt: ⁊ coꝝ morbus pariformiter cepit ingraueſcere: ⁊ eodē

Seneca
Damaſc.
Ptol.
Lucanus
Ouidius
Iuuena.
Iuuena.
Idem
Quintus curtius.
Plinius
Quintil.
Cicero

medicamine ſanati ſunt: de quibus dicit Poſſidonius
Poſſidonius. aſtronomus: ꝙ ideo hec equaliter ⁊ vniformiter illis
acciderunt: quia eandem conſtitutionem aſtrorum in
Io. de lignano. conceptione ⁊ natiuitate habuerunt. Exemplum p; ēt
in filio domini Io. de lignano tempore pape Martini.
Hic enim dominus Io. doctiſſimus iuriſconſultus ac
celeberrimus aſtronomus: preuidēs ex genitura filiū
quēdam ſuum cruci affigēdū volenſq; fatali geneſeos
diſpoſitiōi ſuccurrere: eū ſacris initiari ac liberalibus
diſciplinis apprime fecit erudiri: ſ; nec ſic qdē euitare
potuit vim fati decreti. Nā cū eum patria Bononienſis
ꝓ pace cōponēda ad Martinū pōtificē mar. legatū mi
ſiſſet: ⁊ ipſe magis ad exitiū q̄ cōmodū patriā cłaculo
ꝓdidiſſet pōtifici. idq; poſt reditū dominis inotuiſſ;:
eū nocte patibulo affixerūt. Quē illuceſcēte die cū pſ
pēdētē vidiſſet: ēplorās: inqt. Heu fili mi: tuū infeliciſſi
Omnia fatis cōmittere: nō tā homini in certū ē: q̄; ſepe temerarium. mū fatū nec humāis litteraꝝ adminiculis: nec diuinis
miniſterijs ſupare potuiſti. Ex iſtis ḡ dictis phorum ⁊
aſtonomoꝝ ꝯcludūt mł'ti ⁊ dicūt oia fato moueri ⁊ re
gi. Nec aliquē poſſe declinare aut tráſcēdere fatoꝝ ag
mina. Inde ēt ē ꝙ qdā aſtronomi igerūt ſe ad iudican
dū de futuris euētib⁹ hoim: vita ⁊ morte regū: pace ⁊
bellis populoꝝ: diuitijs ⁊ pauptate hoim: fecūditate ⁊
ſterilitate vxoꝝ: abūdātia ⁊ iedia meſſiū. De honorib⁹
⁊ dignitatib⁹ p̄latorū pſepe ꝟa p̄dicātes vł' potꝰ vati
cinātes. S; qm̄ iſtoꝝ dogmata maxia ſūt: ⁊ aduertēdū
vite hūane ſtatū ſpectāt. Idcirco in ſequēti articulo ci
tāda ⁊ adducēda erūt: atq; à nob coarguēda. Ne ⁊ nos
fallamur ipulſi auc̄titate hoi; q ſe petāt eē ſapiētes.

Queſtio QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Quot
ſunt ſacrilega dogmata de fato phorū ⁊ quo
Rñſio mō a catholicis doctoribus reprobātur? Ad
Tria ſunt execranda dogmata quam reſpondet ꝙ tria ſunt execranda dogmata phi
loſophorum de fato dicētium. Primo eſt: quia dicunt
fatum eſſe celeſtem aſpectū ⁊ diſpoſitionē ſyderū ne

ceſſitatē ſimplr et ſe oēs effect⁹ īfra lunaȝ circūſcripta | pꝫboꝝ dicē
et toto oi ꝑuidētia dei: tuētes ſe deō Auguſt. v. de ci. | tū ð fato.
dei dicētis: fatū eē ordinē quēdā ⁊ diſpōneȝ ſcðaꝝ cāꝝ | Primum
ad effect⁹ ꝓducēdos in his corruptibilib⁹ ⁊ gñabilib⁹ | dogma.
ꝑter dei ⁊ hoim volūtates. Qð dogma ꝓbat̄ eē falſuȝ | Auguſti.
rōne ⁊ auctoritate. Rōne ſic/Tho. iij. ꝯ gētiles. c. lxiij.
Impoſſibile ē ꝙ aliqua nō cognoſcētia finē: operent̄ ꝓ
pter finē ⁊ ordiate pueniāt i ipm: niſi ſint mota ⁊ regu | Reprobatio primi dogmatis.
lata ab aliquo hñte finis cognitionē ſicut pꝫ ð ſagitta.
Sed oia corpa nālia: planete: ſydera opant̄ pp̄ fineȝ: ⁊
mouēt ⁊ ꝯſequunt̄ finē: lȝ illū nō agnoſcāt: ergo opꝫ ꝙ
tota opatio coꝝ ab aliquo ordināte ⁊ regulāte diriga
tur. Illðaūt ē quā dicim⁹ ꝓuidētiā diuinā. Propterea
dicit Sap̄. xiiij. Tua aūt pater ꝓuidētia ab initio cūcta | Sapi. xiiij.
gubernat: ⁊ Sap̄. viij. Attingit a fine vſqꝫ ad finē forti | Sapi. viij.
ter: ⁊ diſponit oia ſuauiter. Et Sap̄. xij. Nō eſt alius de⁹
ꝙ tu: cui cura eſt de oib⁹. ⁊ ad heb. Portās oia ꝟbo vir
tutis ſue. ꝓ hoc facit qð Augu. dicit. iij. de trinitate. c. | Auguſti.
iiij. Nihil fit viſibilr in hoc mūdo: qð nō de īteriore in
uiſibili atqꝫ itelligibili aula ſummi īperatoris iubeat̄
aut pmittat̄: ſm ineffabilē iuſtitiā p̄mioꝝ atqꝫ pena
rū: gratiaꝝ ⁊ retributionū in iſta āpliſſima quadā im
mēſaqꝫ totius creature republica. Et Lactā. lib. iij. c. | Lactāt⁹.
xxj. dicit. Quis. n. nō ſentiat hūc modū tam mirabili
rōne compoſitū aliqua ꝓuidentia gubernari: quādo
nihil eſt qð poſſit ſine vlla moderatōe cōſiſtere: dom⁹
abſqꝫ habitatore dilabitur. Nauis abſqꝫ gubernatore
abijt peſſum. Corpus ab aīa derelictū defluit. Ne duȝ
putemus totā iſtā molē aut ꝯſtrui ſine artifice: aut ſta
re tā diu ſine rectore potuiſſe. Et lib. j. dicit. Nemo. n. | Idem.
eſt tā rudis: tā feris morib⁹: qui oculos ſuos in celum
tollēs tametſi neſciat cuius prouidētia regat̄ hoc om
ne quod cernitur: nō tñ aliquo modo eſſe intelligat ex
ipſaꝝ reruȝ motu: magnitudine: pulchritudine: vtili
tate: tēperatiōe: nec fieri poſſe: quin id quod mirabili

rōne ꝯſtat: ꝯſilio aliquo maioꝛe ſit iſtitutū. Ergo et iſta
pꝫ falſitas pħoꝝ ⁊ aſtronomoꝝ quātū ad pꝛimū dogma. Ad dcm̄ aūt Aug. qđ adduxerūt: dr̄ ꝙ Aug. illđ adducit i pſona ſtoicoꝝ. Scđm dogma ꝯuerſuꝫ aſtronomoꝝ eſt: qꝛ dicūt ꝙ oīa q̄ fato ſubdunt̄: ꝺ neceſſitate ⁊ imobilr̄ eueniūt: qđ ꝓbant ſic. Poſita quacūqꝫ cā ſufficiēti neceſſe eſt imobilr̄ effectū ſeq. Sed coꝛpa celeſtia cū ſuis motib⁹ ⁊ diſpōnib⁹ ſūt ſufficiēs cā ſuoꝝ effectuū ergo opꝫ ꝙ ꝺ neceſſitate effect⁹ imobilr̄ ꝯſequāt̄. Vñ ⁊ Boeti⁹ dicit: ꝙ fatū eſt imobilis diſpō inherēs reb⁹ mobilib⁹. Sed hoc ēt ꝓbat̄ eē falſuꝫ. Pꝛio q̄ſtū ad res hūanas. Nā hūmani act⁹ nō ſubdunt̄ actōi celeſtiū: vt ifra ꝓbabit̄. Et iđ nihil ꝓhibet ꝑ volūtariā actionē ipediri effectū celeſtiū coꝛpoꝛuꝫ: nō ſolū in hoīe: ſed ēt in alijs rebus ad quas hominū opatio ſe extēdit. Secūdo poſitio iſtoꝝ ē falſa quantū ad oīa q̄ per accidens aguntur qꝛ illud qđ ē per accidēs: nō eſt ꝓpꝛie ens: neqꝫ vnum. Sed oīs actio naturalis terminat̄ ad aliqđ vnum: ergo ipoſſibile eſt ꝙ aliqđ qđ eſt per accidēs: ſit effectus per ſe alicuius naturalis pꝛincipij. Nulla enim natura pōt facere ꝙ intendēs fodere ſepulchꝛū inueniat theſaurū. Et ſic cū coꝛpus celeſte agat per modū natura lis pꝛincipij: qꝛ per motum naturalē: ſequit̄ ꝙ ipoſſibile ſit ꝙ aliqua virtus actiua coꝛpoꝛis celeſtis ſit cauſa actiua coꝝ q̄ hic agunt̄ ꝑ accidēs. Vñ dicit pħūs. vij. meth. ꝙ non quacūqꝫ cauſa poſita neceſſe eſt effectuꝫ poni. Sunt. n. quedā cauſe que oꝛdinant̄ ad ſuos effectus nō ex neceſſitate: ſed vt in pluribꝰ: que qn̄qꝫ deficiūt i minoꝛi pte ꝑꝑ coꝛruptionē aut impedimentum alicuius: pꝛincipioꝝ: vt cū natura ꝓducit mōſtruꝫ vel hoiem cū ſeptē digitis: que ſecūdum pħm. ij. phyſi. fiunt a caſu ⁊ foꝛtuna. Pħūs aūt dicit in lib. de ſomno ⁊ vigilia. ꝙ coꝛpa celeſtia nō ſemꝑ ꝓducūt ſuos effect⁹ in iſtis iferioꝛibus inanimatis ꝓpter contrarias diſpoſitiones impediētes. Frequēter. n. inquit fiūt ſigna

Secunduꝫ dogma.

Boetius.

Repꝛobatio ſecūdi dogmatis

Pħūs. vij. metha.

Pħūs i li. de ſom. ⁊ vigi.

ſmbriū ⁊ vētoꝝ: que tñ nō eueniūt pp̄ ꝯrias diſpōnes fortiores. Sequit̃ ergo ꝙ nec reſpectu volūtarioꝝ nec effectuū oīm nālium q̄ fato directe ſubdunt̃ ꝺ neceſſitate ⁊ imobilr̃ oia eueniūt. Ad motiuū aūt ipſoꝝ dicit̃ ꝙ corpa celeſtia ſiue fatū ſunt cā iferioꝝ effectuū mediātibus cauſis mobilib⁹ particularib⁹ q̄ deficere pn̄t i minori pte: ⁊ iō per accidēs mobilia ſunt. Nā vnūquodꝗ recipit̃ in alio ad moduꝫ recipiētis. Sicut. n. virtutes celeſtes in ſe neceſſarie recipiunt̃: tñ in iferiorib⁹ effectibus mobilib⁹ mobilr̃ ⁊ ꝯtingēter: ⁊ cū omne multiformē: variū: caſuale: ꝑ accidēs ⁊ mobile reduci bēant ad aliqđ principiū vniforme ⁊ ꝑ ſe. Idcirco hmōi caſualia q̄ ſunt mobilia reſpectu corpoꝝ celeſtiū ⁊ ſcđaꝝ cauſarū ꝑ relationē tñ ad primū pricipiū a quo ordinant̃ ſiue ad intellectū diuinū ⁊ ad illi⁹ ꝓuidētiā ſic ſortiūtur quādā imobilitatē ⁊ neceſſitatē: nō qdē neceſſitatis abſolute ſed ꝯditiōate: ſcđm ꝙ dicim⁹ hāc ꝯditionalē eſſe verā vel neceſſariā. Si de⁹ ꝓſciuit: hoc futurū erit. Vnde cū Boeti⁹ dixiſſet fati ſeriē eſſe mobileꝫ: poſt pauca ſubdit. Que cū ab imobilib⁹ ꝓuidētie diuine ꝓficiſcit̃ exordijs: ipſam quoꝗ imutabilē eſſe neceſſe eſt Tho. pri. pte. q. cxv. ⁊. cxvj. ꝑ totū. Ad illud aūt Boetij dicētis ꝙ fatū ē imobilis diſpō inherēs reb⁹ mobilib⁹. Rñdet̃ ꝙ diſpō ſecūdaꝝ cāꝝ quā fatū Boeti⁹ vocat: duplr̃ cōſiderari pōt. Vno mō ſm ſe ⁊ in ſeipſis ſcđis cauſis: ⁊ ſic fatū mobile ē ſicut ⁊ res mobiles ſiue voluntarie fato ſubiecte. Si vero fatū accipiat̃ ſiue diſpoſitio cauſaꝝ ſecundarū per relationē ad primū principium diuinū a quo ordinant̃: ſic bene fatum imobile eſt: ⁊ ſic accipit Boeti⁹ fatū ꝓut. ſ. refert̃ ad volūtatē ⁊ ptātem dei: nam oēs creature in ſe licet ſint mutabiles aliquo modo: ꝓut tñ referunt̃ ad dei ꝓuidentiā ſortiunt̃ aliquā immutabilitatē. Et ꝓbatur etiā hoc ſm dogma eſſe ꝑuerſum ex incōuenietijs que ſequerent̃ ad ipm. Nam ſi concedimus fatum neceſſitatē inducere in bo-

Boetius.

Factuꝫ duplicitcr cōſiderari poteſt. Primo. Secundo.

minib⁹. Sequit̃ p̃rio ꝙ maledixit Moyses i ope quarte diei enumeratis duob⁹ magnis luminarib⁹ ⁊ stellis eis subiūxit. Et vidit de⁹ ꝙ eēt bonū: supple regimē stellarū. Nā si a fato ⁊ stellis iste ē fur: ille latro: ille auarus: ille luxuriosus: ille ebriosus: hoc nō ē bonū: sed pessimū. Si cursus celoꝝ ⁊ stellaꝝ hec facerēt: nō dirigerēt hoīs illuminādo terrā i obitū finē: sȝ a debito fine auerterēt. Seqt̃ ꝙ dn̄s de⁹ q̄ talē ptātē ⁊ influētiā dedit astris: magnā occasionē dedisset hoīb⁹ declinādi ab his q̄ credēda ꝓpōit fides xp̄iana. Seqt̃ scd̄o ꝙ nō sit necesse aliqs roget̃ aut colat̃ de⁹. Seqt̃ ꝙ nullū sit pctm̄: tollit. n. fatū libertatē volūtatis qua oē pctm̄ cōmittit̃. xv. q. j. in p̃rin. Sequit̃ ꝙ de⁹ sit cā oīm pctoꝝ: q: qcqd est cā cāe: est cā causati: vt inqt Procu. Sequit̃ ꝙ de⁹ sibijpsi ꝯtrariat̃: nā p̄cipit bona ⁊ cogit ad mala. Seqnit̃ ꝙ iniuste puniunt̃ hoīes. Nemo. n. peccat i eo qd̄ vitare nō pōt. Sequit̃ ꝙ absq; iustitia dant̃ p̄mia bonis. Nā volūtas est cā meriti. Sequit̃ ꝙ nullū iudiciuȝ de hoīm factis deo relinquat̃. Sequit̃ ꝙ theologia: artes: phia moralis: medicine frustra essent. Quid. n. opȝ docere: scribere: suadere: mederi ⁊c. Si oīa ex fati necessitate eueniūt: Et si tētatiōes ꝓ diuersitate natiuitatū: diuersis tēporib⁹ āni in hominib⁹ ex astralib⁹ influētijs excitāt̃. Nō ergo a demonib⁹ ⁊ fomite peccati vt fides christiana ꝯfitet̃ proueniunt. Vtq; ad summā dicamus: si fato oīa fieri ab eo cūcta necessario ⁊ imobiliter euenire ꝯcedimus: oīs vita hūana subuerteret̃. Nā supuacue obiurgatiōes: laudes: vituperatiōes: exhortatiōes exhiberent̃. Ista ꝯsiderans beatus Aug. v. de ci. dei. c. j. inquit. Qui stellas putāt habere talē a deo eis traditā potestatē: magnam celo faciunt iniuriā: in cuius velut in clarissimo senatu ac splēdidissima curia opinantur scelera faciēda decerni: qualia si aliqua terrena ciuitas decreuisset genere hūano decernēte fuerat euertēdā. Et idē dicit. ij. sup Gen̄. ad litteraȝ Impia puersi

Proculus

Augu∫t.

Idem.

tate i malis factis rectiſſime reprebēdēdis ingerūt ac/cuſandū poti⁹ auctorē ſyderū ꝙ hoīez ſcelerū cōmiſſo/rē ꝛc. ꝛ Amb. i li. Examerō. Errorē hūc nefandū de ne ceſſitate fatali reprobādo dicit. Quō dñs aut bōis ꝑ/mia ꝓpoſuit: aut iprobis penas: ſi fati neceſſitas diſci/plinā ꝛ ꝯuerſatioнē hoim: ſtellaꝝ curſus informat. Si ad neceſſitatē genitalē nō ad inſtructa moꝝ actus no/ſtri factaqꝫ referant. Cur leges ꝑſite ſunt: iura ēt cur ꝓmulgata: qbus aut pene iprobis decerni aut ſecuri/tas deferti inoxijs. Cur nō venia dat reis. Cū vtiqꝫ (vt ipſi aiunt) nō ſua volūtate: ſꝫ ex neceſſitate deliqrūt. Cur laborat agricola ꝛ nō expectat vt ielaboratos fru ctus ꝑuilegio ſue neceſſitatꝫ inuebat: receptaculis hor/reoꝝ. Si ita natus ē vt ei diuitie aut opes affluāt. Fru/ſtra mercator periculoſius ſollicitat mare cui ocioſo pōt qdē vt aiunt ſorte genitali diuitiaꝝ theſaurus il/labi. Cur oīs hoim ſollicitudo de queſtu: oē ſtudiū ne gociatōis: oīs labor: oīs occupatio. Si nō ex volūtate: ſed fatali neceſſitate res decurrunt humane. Vbi eniꝫ eſt directa neceſſitas: ibi ihonorata iduſtria imo fatua ſollicitudo. hec ille. Vt ergo cūcta adducta īicōueniē/tia ꝛ hos oēs ꝑniciosos errores declinemus nec oia fa to ſubdi: nec cuncta imobiliter ab eo neceſſitari confi/teamur. Tertiuꝫ dogma phoꝝ ꝛ aſtronomoꝝ de fato ꝯuerſuꝫ ē: qꝛ dicūt oia fieri ꝛ ſubdi fato: qō rōnib⁹: au ctoritatib⁹: ꝛ exēplis ſupra nūc tertia qſtiūcula addu ctis ꝓbabāt. Sꝫ falſitatē dogmatis ſexta ifra qſtiūcula que dcā phoꝝ diſſoluet: manifeſtabit. ꝛ Boe. itē. iiij. de ꝯſolatōe eoſdē cōfundit dicēs: quedā q ſub dei ꝓui dētia locata: ſeriē ſuperāt fati. q vero ſint q fatū ſupe/rant ꝛ ei nō ſubdunt: ex ſequenti ſeptia. q. apparebit.

QVINTA Queſtiuncula eſt. Quomodo de/monſtrāt theologi non omnia ſubdi fato nec ſingula ab eo neceſſitari: Ad quam reſpon/detur ꝙ id Theologi probant rōnibus auctoritatibus

Ambro.

Tertiuꝫ dogma.

Boeti⁹.

Queſtio

Rñſio

⁊ exēplis (loquēdo ⁊ itelligēdo de actib⁹ humanis ⁊ vo lūtarijs). Et p̄mo rōne sic. Diuina puidētia sic ordinē disponit vniuersū: vt iferiora p̄ supiora: ⁊ min⁹ nobi-
Augustī. lia p̄ nobiliora regant̄: vt dicit Aug. iij. de tri. In hoīe aūt duo sunt aīa ⁊ corpus. Et corpus qdē qd̄ nūc paſſi- bile ē ⁊ mortale: inferi⁹ eſt corpe celeſti. Et iō p̄ ſe ⁊ di- recte ei ſubdit̄: ⁊ in ipm̄ ip̄rimit ſicut virtute ei⁹ forma
Phūs. tū ē ⁊ cōplexionatū. Vn̄ phūs. ij. phyſi. dicit. Sol ⁊ hō generāt hoīe3. i. īfluētia ſtellar̄: planetar̄ ⁊ hō. Et Au-
Augusti. gu. dicit i. v. de ci. dei. Nō vſquequaq̄ abſurde dici p̄t ad ſolas dĩas corpor̄ afflatus quoſdam valē ſyderos.
Diony. Et Diony. iiij. c. de diuis noibus dicit. Lumen ſolis ad generationē ſenſibiliū corpor̄ ꝯfert: ⁊ ad vitam ipſam mouet ⁊ nutrit ⁊ auget ⁊ pficit. Aīa vo cū deo aſſimile tur: q2 vterq̄ ſpūs ē: ⁊ effect⁹ tāto nobilior exiſtit: q̄to plus eā aſſimilat̄. ij. ⁊. iiij. metha. Nō ſubdit̄ p̄ ſe ⁊ di- recte vt dcm̄ eſt: celis ⁊ planetis corpalib⁹. Cū ipa aia oib⁹ ipſis ſit nobilior. Nō ḡ aia ſubdit̄ fato: nec erit bōa vl̄ mala ex fato ⁊ corpib⁹ celeſtib⁹: ſ3 ex ſeipſa ⁊ ei⁹ libe ra volūtate. Tho. iij. ꝯ gētiles. Scd̄a rō ē talis: duo mo tores faciētes ip̄reſſiōes i eadē re mota ſi vn⁹ eſt potē- tior ⁊ nobilior atq̄ imediatior: erit ēt ad ip̄rimēdū ef- ficatior. Sed corp⁹ nr̄m ſubiacet duob⁹ motorib⁹. ſ. cor porib⁹ celeſtib⁹ ⁊ aie rōnali. q̄ ē nobilior ipſo corpe ce- leſti: potētior ⁊ imediatior: ergo erit ad ip̄rimēdū effi- catior. Plus ḡ aia poterit in afficiēdo ⁊ in ip̄rimēdo in corpus ꝓpriū: q̄ corpa celeſtia reſpectu operū expreſ- ſor̄ in corpe. Vnde quātūcūq̄ Mars moueat corpus ad ꝑturbationē ⁊ irā mouēdo ſanguinē: plus tamē po terit aia bene ordinata operari tēperantiā ſanguis: ⁊ quietationē vt ſit ei gaudium ⁊ māſuetudo. Tertia rō eſt talis. Si fatū ⁊ corpa celeſtia eſſent directe cauſe ele ctionum ⁊ actuum humanor̄ ſequeret̄ q̄ hō naturali īſtinctu ageret̄ ad ſuas paſſiones: ſicut cetera aialia in q̄b⁹ non ſunt niſi vires aie corporeis organis alligate.

Nã illud qđ fit in iſtis īferioꝛibus expꝛeſſione coꝛpoꝛu₃ celeſtiū: agit' nāliter: ⁊ ita ſequeret' ꝙ hō nō eēt liberi arbitrij: ſed hēret actōes determiatas ſicut cetere res nāles. Que oīa ſunt manifeſte falſa ⁊ ꝯꝛia hūane cōuerſatōi. Ergo ex his p₃ ꝙ act⁹ humani ⁊ volūtarij facto ⁊ coꝛpib⁹ celeſtib⁹ nō ſubdunt'. Nunc ponēde ſūt auctoꝛitates: ⁊ pꝛio Damaſ. ſcđo ſniaꝝ dicētis. Actuū noſtroꝝ nequaꝙ̄ ſūt cā coꝛpoꝛa celeſtia: nos. n. liberi arbitrij a ꝯditoꝛe facti. Dñi ēt noſtroꝝ exiſtim⁹ actuū. Et Grego. Nicen⁹ dicit. Dicunt egyptij ꝗbuſdā ſacrificijs fatu₃ poſſe mutari. Et Moyſes. iiij. Deutero. dicit. Ne videas ſolē ⁊ lunā ⁊ oīa aſtra celi: ⁊ erroꝛe ꝺcept⁹ adores ea atꝙ₃ colas ꝗ̄ creauit dñs de⁹ in miniſteriū cunctis gētib⁹ que ſub celo ſunt. Nota i miniſteriū ⁊ nō in dñium. Et Ambꝛo. in Examerō dicit. Nōnulli tētauerunt expꝛimere natiuitatū qualitates: qualis futur⁹ vnuſqſꝙ₃ ꝗ natus ſit: eſſet. Cū hoc nō ſolu₃ vanū ſit ⁊ inutile querētib⁹: ſed īpoſſibile pollicētib⁹. Et idē li. iij. Exameron: oſtēdēs ꝑ locū a maioꝛi: ꝙ celū ⁊ coꝛpa celeſtia ꝯcurrūt ad gñationē aīaliu₃ ⁊ vegetabiliū: tāꝙ̄ agēs vniuerſale excitās ⁊ vigoꝛans ꝟtutes: generatiuas ſeminū ⁊ aīaliū in regiōe elemētari. Sic inqt. Cōticeſcat ieptus ſermo aſtronomoꝝ. Sciant oēs ſolē auctoꝛē nō eſſe naſcētium. Sed ꝙ dei clemētia terrā relaxat. Dei indulgētia pꝛoꝛūpere fructus facit. Et li. iiij. itroducit naturā de ſole dicētē. Bonus quidem eſt ſol in miſterio nō in imperio. Bon⁹ mee fecūditatis adiutoꝛ: ſed nō creatoꝛ: effectuu₃ meoꝝ foꝛmatoꝛ bonus: meoꝝ alitoꝛ fructuū: ſ₃ nō auctoꝛ. Et Grego. in omel. epyphanie dicit. Abſit a fidelium coꝛdibus vt eſſe aliquid fem̄ dicāt vitā quippe hoim ſolus hāc conditoꝛ qui creauit adminiſtrat. Et Ptolomeus in almegiſto dicit. Homo ſapiens dominabit' aſtris: ⁊ in centilogo in pꝛincipio dicit. Anima ſapiēs medici dñabit' aſtris. Nā medicus adnitit' deſiccare coꝛpoꝛa cū coꝛpus cele-

Damaſcenus.
Gregori. Nicenus.
Deutero no. iiij.
Ambro.
Idem.
Grego.
Ptolome⁹.

Buguſarꝰ ſte mouet illa ad humiditatē. Et Buguſarꝰ ſapiēs ī cō-
mēto ſup cētiloquiū Ptolomei ait. Hō ſapiēs ⁊ iuuat ⁊
īpedit celeſtē effectuū ex virtute ſapie que eſt in eo. Et
Abrabā Abrabā auenere chaldeus aſtrologus dicit. Si qs. n. p̄
auenere. ces ⁊ clamores ad celū ſubleuauerit: fatū ſuū vincere
poterit. Et Verg. prio georgicoꝝ inqt. Ingeniū ⁊ rerū
Vergilius fato prudētia maior. Et Quītilia. in. iiij. declamatōe
Quintili. dicit. Vincit fatū ſi reſiſtas. Vincit ſi ꝯtēpſeris. Audi ꝙ
Chryſip- glorioſe in hāc ptē Chryſippus ſtoicus ꝯcludit dicēs
pus. vt adducit Aulus gellius in de noctibꝰ atticis. Fato in-
quit quadā rōne principali. i. generata oīa fiunt. Inge
nia tñ ipſa hñt aliqd ꝓpriū. Exēplū. Sicut ſi lapidem
chilindrū proijcias: initiū eſt ex nobis: ſed tñ ille lapis
p̄ceps voluit: nō qꝛ id tu facias: ſed qm̄ id ſeſe modus
eius ⁊ forme volubilitas hꝫ: ſic ordo ⁊ rō ⁊ mobilitas
fati genera ipſa ⁊ principia cauſaꝝ mouet. Impetꝰ ꝟo
Homerus ꝯſilioꝝ mētiumqꝫ noſtraꝝ ex nobis ſunt. Idcirco apud
Homerū recte Iupiter de moralibꝰ ꝯquerebat̄ dicēs:
Hei mihi qd dānāt. mortales numina celi. Eſſe aiunt
etenim p nos mala: cū tñ ipſis vecordi p̄ter fatuꝫ ſint
mēte dolores. Hec ille. Nunc ꝟo idē probabit̄ exēplis:
Plato a phiſonomo iudicatꝰ corruptor adoleſcētuloꝝ:
Rñdit inclinationē aſtrorum ſapiētia vici. Aſtra enim
furē vel adulterū ſignificant: non aūt furē: vel adulte
ruꝫ faciūt. Nati ſunt duo gemini: ſcꝫ Iacob ⁊ Eſau. Ge
neſis. xxv. Sic alter poſt alteꝝ: vt poſterior plātā prio-
ris teneret. Et tamē in via moribus diuerſi: in actibꝰ
diſpares: in parētum amore diſſimiles fuerunt. Vno
celi ſpacio filiūs regis ⁊ ruſtici naſcunt̄: in omnibꝰ ta-
men diuerſi. Naſcunt̄ ſub Marte maſculus ⁊ femina.
Illa coluꝫ ducit: alter enſe triumphat. Si dicat ad hec
Poſſido- Poſſidonius aſtronomꝰ. Natoꝝ hoꝝ cām diuerſitatis
nius. fuiſſe exiguum temporis interuallū quod interuallū
gemini dum naſcerent̄ habuerunt. Reſpondet ad hec
Auguſti. Auguſtinꝰ in. v. de ciui. dei. dicēs. Mirū eſt ꝙ tam mo-

dicta particula celi: que trāſiuit: tn̄ valuerit in diuerſitate voluntatū: actuū: moꝛū: caſuūq; geminoꝝ naſcētiū: aut nō geminoꝝ. Ad qđ iteꝝ Nigidius aſtronom⁹ rn̄det: q tāta eſt celi rapacitas: vt ſi alter geminoꝝ celeriter poſt alteꝝ naſcereť: in celo tn̄ plurimū ſpacij cauſaret: exēplū rote rapaciſſime currētis: ⁊ pcuſſe bis de attremēto tāq; i vno loco: deſiſtēte poſtea motu reperienť duo illa puncta attramēti marie diſtantia. Ex hac ğ diſtātia cauſata ex rapacitate celi: dicit Nigidi⁹ oꝛiť diuerſitas moꝛū ⁊ cuētuū in geminis: ⁊ nō geminis ſimul natis. Ad qđ etiaꝫ rn̄det Auguſtinus: q hoc figmētum fragilius eſt q̄ vaſa: que illa ratione fingūtur. Nā ſi in celo reſpectu ſimul naſcētium tam multum intereſt: ex tam parua particula eiuſdem cōſtellationis quod compꝛehēdi non poteſt: quare alteri geminoꝝ. ſ. Iacob hereditas obuenerit. Alteri vero: ſcꝫ Eſau nō? Quomodo ergo potuerunt aſtronomi iudicare reſpectu non geminoꝝ: habētium diuerſas conſtellationes: cuꝫ quādoq; reſpectu eoꝝ maxima pars celi pceſſerit? Hec omnia beatus Auguſt. vbi ſupꝛa. Ex qbus patet ſtulticia eoꝝ: qui hoꝛam eligunt nubendi: qui tempus expectant cum vxoꝛibus cōcumbēdi: qui cohibēt mulieres ſi poſſunt ne vſq; ad tp̄s pariāt. Sicut Nectanybus aſtronomus cum Olimpiade matre Alexandri concumbēs: ꝓhibuit illā vicinaꝫ partui ne puerum vſq; ad hoꝛam ab eo inſpectā pareret. Sicut legiť in hiſtoꝛia Alexandri magni. Noui ego doctiſſimum quēdam ꝑlatum cum aſtrolabio hoꝛā diſceſſus ad epatum expectaſſe. Qui tandem cū crederet aſtris de ſero pꝛimo hoſpitatus in ſtabulo equos viſitās lapide de ſurſum mactať. Alter electa hoꝛa ab aſtris ducende vxoꝛis: tranſacto anno illam comperit cuꝫ adultero. Hinc ſcribit ſanctus Ambꝛo. in libꝛo Examcron. Quā multos videmus eiectos criminibus: atq; petis in melioꝛem ſtatum eſſe conuerſos. Redēpti ſunt ſctī

Nigidius

Auguſti.

Ambꝛo.

apli ꝛ ꝯgregati ex pctõꝛib⁹ nõ vtiq; natiuitatis ſue hora: ſed xpi eos ſcͥficauit aduẽtus ꝛ hoꝛa dñice paſſiõis redemit a moꝛte: latro ille dãnatõe capitis cũ dño crucifixus nõ bñficio natiuitatis ſue: ſ; fidei ꝯfeſſiõe ad paradiſi gaudia trãſiuit. Ionã in mari nõ vis natiuitatis: ſ; diſſimulate diuĩe pceptiõis pcipitauit offenſa. Petrũ de carcere angel⁹ xpi nõ ſtellaꝝ ſeries libauit. Paulũ ꝑcuſſũ a vipa: turbatũq; naufragio nõ remedia natiuitatis: ſ; deuotiõis meritũ ꝓuabat. Sed qd de illis dicimus: q aplo͞ꝝ pcib⁹ cũ moꝛtui fuiſſent: reſurrexerunt: vtru; eos ſua neceſſitas an aplica grã reſuſcitauit? Et qd opus fac̃ vt ſe ieiunijs: oꝛonib⁹: piculiſq; cõmitterent: ſi qd volebãt neceſſitatis bñficio poterãt obtiere? Hec ille. Ergo meli⁹ in oib⁹ honoꝛemus deũ ꝑ ieſũ xp̃; in ſpũſctõ qbus eſt honoꝛ ꝛ gloꝛia: vt dixit Petr⁹ aplꝰ: Cuius ꝓuidentia ꝛ nr̃a libera volũtate facimus q̃cũq; bona vel mala facimus: q̃; q; ſequendo ſtultitiã ſacrilegã aſtronomoꝝ negemus voluntatẽ qua peccamus: confingamus neceſſitatẽ in qua delicta defendamus: perditos moꝛes per quos in terra ab hominibus deteſtamur: a ſyderibus inane habere mentiamur.

Queſtio SEXTA QVESTIVNCVLA EST. Quõ reſpõdent theologi rõnib⁹: auc̃itatib⁹ ꝛ exẽplis phõꝝ male de facto ſupꝛa tertia q̃ſtiũcula ſententiũ. Ad quã rñdet̃ q; theologi argutias phõꝝ: auctoꝛitates ꝛ exẽpla ſic ſoluũt: ꝛ pꝛimo ad argumentu;

Rñſio. in fronte dicunt q; coꝛpoꝛa celeſtia ſunt cauſa inferioꝝ effectuũ mediantibus cauſis particularibus inferioꝛibus: que deficere poſſunt in minoꝛi parte vt dictũ eſt. Et ad ꝓbationẽ minoꝛis dicunt: q; oĩa illa q̃ tangit ibi Boetius: intelligunt̃ fieri a deo mediãtib⁹ cauſis ſcd̃is. Et ideo ſub fati ſerie cõtinentur: ſed non eſt eadẽ ratio de omnibus alijs. vt dicit Tho. pꝛi. parte. q. cxvj. ar. iiij. ad pꝛimũ. Ad auctoꝛitates phõꝝ aſtronomoꝝ: oꝛatoꝛum: ꝛ poetaꝝ: reſpõdent negando eas. Si accipiant

fatum

fatū ꝑ ꝯnexiōe ſcďaꝝ cāꝝ abſq; diuina ꝓuidētia nam cāe ſcďe nihil agūt niſi ꝟtute pꝛie. Damaſcen⁹ āt ꝛ Ptolome⁹ itelligūt ꝙ corpa celeſtia ꝯſtituūt i nobis habitus ꝛ cōplexiōes corpales iclinatiue nō neceſſarie. Ad exēplū duoꝝ fratꝝ geminoꝝ rñdet Hippocrates dicēs ꝙ illū fuit qm parētes vt erāt corpe diſpoſiti dū ꝯcubuerūt: ita pꝛimoꝛdia ꝯceptoꝝ effici potuerūt. Deide eadē aeris ꝛ loci. i. domus poſitio ſilia alimenta: ꝛ vis aquaꝝ q̄ ad corpa bñ vel male ꝯcipiēda (medicia atteſtāte) plurimū valent eedē ēt excitatōes tā ſilia corpa fingere potuerūt: vt ēt ad egrotādū vno tpe eiſdē cauſis ſilr mouerent̄. Hec Aug. Ad illud ēt dñi Io. ō ligno dr̄ ꝙ iō fatū vincere nō potuit: qꝛ regnādi cā paſſionē tpalr̄ vel ſpūalr̄ dominādi rōna bilr̄ non repꝛeſſit. Ad illud ēt qd̄ pſepe vera pdicāt aſtronomi. Rñdet Augu. ꝙ illud fit a caſu vel arte vel occulto inſtictu ſpirituū nō bonoꝝ qb⁹ cura ē: falſas ꝛ noxias opiniōes de aſtralib⁹ fatis humanis mētib⁹ inſerere atq; firmare. August.

Septima Queſtiūcula eſt. Quid ſit fatum ſm theologos: ꝛ que ſm ipſos fato ſic vel nō ſubdunt̄: ꝛ quomodo xpiani fatum catholice admittere poſſunt ꝛ in qbus ſm eos differt fatum a ꝓuidentia dei. Ad quam ſic rñdetur ꝛ pꝛio ad pꝛimuꝫ dicendo ꝙ fatum ſm theologos: eſt rebus mobilibus inherens diſpoſitio: p quam diuina pꝛouidentia ſuis queq; nectit oꝛdinibus. Vel ſic. Fatum eſt oꝛdinatio ſiue ſeries ſcďarum cauſaꝝ ad ſuos effectus pꝛoducendos i iſtis iferioꝛib⁹ ſcōm depēdētiā quā hñt a deo. Iſta aūt oꝛdinatio ſcďaꝝ cauſaꝝ ad ſuos effectus pꝛoducendos pōt dupl̄r cōſiderari. Vno mō ꝓut eſt vnita in ꝓſpectu diuine mētis oꝛdinātis ꝛ diuidētis: locis: ꝛ tempoꝛib⁹ motu ꝛ foꝛmis oia: ꝛ ſic vocat̄ voluntas ſiue ꝓuidētia diuina. Alio mō ſm ꝙ eadē oꝛdiatio digeſta ꝛ applicata tpibus ē in ipſis medijs cauſis a deo oꝛdinatis ad ſuos ꝓpꝛios effect⁹ ꝓducēdos ſcōm depēdētiaꝫ

Queſtio

Rñſio

Diffinitio fati ſcōm theologos

quã bñt a deo: ⁊ ſic vocat̃ fatũ. Et ſic pꝫ ꝙ ipſa dei vo-
lũtas ſiue ꝓuidẽtia põt dici fatũ cauſalit. Sꝫ ipſa diſ-
poſitio cauſarꝫ ſcdarꝫ ad ſuos effect⁹ depẽdẽs a deo dr̃
fatũ eſſentialit. Dicit̃ at̃ ipa diſpoſitio cãꝫ ſcdarꝫ fatũ a
fari: q̃ſi effatũ diuĩe ꝓuidẽtie vt dicit Tho. iij. ꝯtra gẽ
tiles. c. xciij. Et ĩ pžio ſniarꝫ. di. xxxix. De⁹ enĩ ſua ꝓuidẽ
Thom. tia loquit̃ ꝑ fatũ: ſicut hõ ꝯceptus cordis ꝑ voces. Et ſi
cut artifex formã d̃ re faciẽda ꝯceptã mãifeſtat ꝑ opis
effectũ. Et ſic artifex ꝙ ſingularit̃ mẽtaliter ꝯ ꝓſpexe
rit ꝑ tꝑales ordines ducit ad effectũ. Ita de⁹ ſua ꝓuidẽ
tia ſimplicit̃ diſponit faciẽda: ⁊ ꝑ fatũ illa multiplicit̃
ac tꝑalit̃ adminiſtrat. Et ijs colligi poſſunt tria. Pžio q̃
Que ſubdunt̃ fata ⁊ que nõ. fato ſubdãt̃: ⁊ q̃ nõ. Nã ex quo fatũ ꝺm theologos ẽ or-
diatio ſcdarꝫ cãꝫ ad effect⁹ diuinit⁹ ꝓuiſos ſeqt̃ ꝙ illa tm̃
ſubdunt̃ fato q̃ ſubdunt̃ cãis ſcdis. Si qua vo ſũt q̃ ime
diate a deo fiũt cũ nõ ſubdãt̃ ſcdis cauſis: g̃ nec ẽt ſub-
dunt̃ fato: ſicut creatio rerꝫ ꝑmarꝫ. ſ. q̃tuor coeua: vide
licet ãgeli: corpa celeſtia: tẽpus mã q̃ttuor elementorꝫ
ſuppoſita prima oĩm ſpẽrũ q̃ ſunt ꝓducta ĩ pricipio.
Glorificatio ſubſtãtiarꝫ ſpiritualiũ. Iuſtificatio ipiorꝫ.
Anime q̃ de nouo ſemꝑ creant̃. Nã hec oĩa a deo ime-
diate emanauerũt ⁊ creant̃: ⁊ aliter ꝓduci nõ potue-
rũt nec poſſunt. Idcirco fato non ſubdunt̃. Illa enĩ q̃ a
ſuperiori fiũt ⁊ diſponunt̃: ab iferiori nõ mutãtur: ꝓ
Boetius. pterea Boetius dicit vbi ſupra ꝙ ea q̃ ſunt prime diui
nitati ꝓpinqua: ſtabiliter fixa fatalẽ ordinẽ mobilita-
tis totaliter excedũt. Que at̃ ſũt remota a prima cã:
tãto plurib⁹ fati nexib⁹ ſubijciunt̃ tantoq; ſunt magis
mobilia quãto a prima cã ſunt remotiora. Exẽplũ pꝫ
in Boetio de cẽtro circuli ⁊ eius circũferẽtia. Sic ergo
illa q̃ a deo facta ſunt ⁊ fiũt: ſibi ſoli ſubijciunt̃. Effect⁹
vo alij ꝑticulares ⁊ naturales ſubijciũt̃ motui elemẽ-
torꝫ: motui celeſtiũ corporꝫ: motui ꝑmi mobil: ⁊ tãdẽ
ꝓuidẽtie primi imobilis a qua cũcta habẽt ſi quaꝫ te
nẽt firmitatẽ ⁊ ſine qua nihil in ſuo ſtatu ꝑmanet. Nã

ſubtracto pꝛio ſubtrahunť ſubſequẽtia. Colligiť ſcḋo
ex ſupioꝛib⁹ q̃uo fideles xp̃iani ꝓcedere p̃nt eſſe fatuȝ.
Nã ſi fatum accipiať ꝓ diſpõne ſyderꝝ i qua gs ꝯcept⁹
vl' nat⁹ ẽ neceſſitãte oẽs effect⁹ iferioꝛes p̃ter dei ⁊ hoiȝ
volũtates. Sic nos fatũ eẽ negaṙ debem⁹ cũ Gregoꝛio
dicẽte. Abſit a fideliũ coꝛdib⁹ vt eſſe fatũ aliq̃d dicant. Greg.
Si aũt fatũ accipiať ꝓ diſpõne cãꝝ ſcḋaꝝ ⁊ oꝛdinatiõe
humanoꝝ actuũ p relationẽ ad deũ ⁊ ei⁹ ꝓuidẽtiã tãq̃
p eũ oꝛdinata ⁊ ꝓlocuta ſiue effata: ſic fatũ ponẽ poſſu
mus. Licet ẽt hoc noie ſcti doctoꝛes viſ recuſauerunt
pp eos q ad vim poſitiõis fideliuȝ hoc nomẽ toꝛq̃bãt.
Vñ Augu. dicit in. v. de ci. dei. c. j. Si ꝓpterea q̃ſq̃ res Augu.
humanas fato tribuit: q2 ipſaȝ dei volũtatẽ vel p̃tãtẽ Dña inter
fati noie appellat: ſñiaȝ teneat ⁊ liguã coꝛrigat. h ille. ꝓuidentiã
Colligiť tertio ex dictis dña iter ꝓuidẽtiã ⁊ fatũ. Naȝ ⁊ fatũ.
diſpõ reꝝ ꝓducẽdaꝝ gubernãdaꝝ ⁊ ꝯſeruãdaꝝ i ꝓſpe
ctu diuine mẽtis dr̃ ꝓuidẽtia. Sed diſpõ eadẽ i medijs
cauſis a deo oꝛdinatis ad aliquos effect⁹ ꝓducendos ⁊
explicata tp̃ib⁹: diciť fatũ. Itẽ differũt: q2 tã neceſſaria
q̃ ꝯtingẽtia ſubijciunť diuine ꝓuidẽtie: imo ⁊ ip̃m fa
tũ ꝓuidẽtie ſubijciť. Sed fato ſola mobilia ſubijciunť.
Itẽ differũt q2 diuina ꝓuidẽtia cũ ſit ipſa diuina rõ in
ſommo oiȝ principe ꝯſtituta: vt dicit Boetius: ẽ i deo: Boetius
fatũ ṽo eſt tñ in ſcḋis cauſis. Iteȝ differũt: q2 res exi
ſtẽtes in deo p modũ diuine ꝓuidẽtie ſunt ibi vnite ⁊
ſimpliciter vne: ſcḋm ṽo q̃ ſubſunt fato: ſic ſunt plẽs
diuiſe: ⁊ dicunť plura fata p quẽ modũ diciť a poeta.
Te tua fata trahũt. Item differunt: q2 diuina pꝛouidẽ
tia dr̃ fatum cauſaliter inquãtuȝ oꝛdinatio fatalis de
pendet ⁊ deſcendit ab oꝛdinatione diuine pꝛouidẽtie.
Sed ipſa diſpoſitio ſcḋarum cauſarum in ſeipſa diciť
fatum eſſentialiter. Item poſtremo differunt: q2 diui
na ꝓuidentia eſt imobilis ſtabiliſq̃ manẽs dans cũcta
moueri. Fatum vero cum ſit in rebus mobilib⁹ mobi
le eſt. Et hec ſatis ſint pꝛo queſtione tertia de fato.

QVARTA Queſtio principalis ſub hoc nono capite eſt de fortuna. An ſcilicet actus volūtarij: caſualeſqꝫ euētus neceſſitent ab ea: circa quam quinqꝫ queſtiūcule ſoluent: quarum quelibet infra ordine ſuo notabitur.

Queſtio

PRIMA Queſtiūcula eſt. Quid ſit fortuna ſꝫ poetas ꝛ gentiles: ꝛ quō eā pingunt: ꝛ qd adſcribunt ei: ꝛ in qbus male d̄ fortuna ſentiūt. Ad quam altius ordientes. Rn̄det ꝙ antiqui philoſophi ꝛ poete de iferioribus effectib⁹: ꝛ caſualibus euētibus inordinate ꝯtingentib⁹: varie locuti ſunt. Epicuri enim cū Democrito: effect⁹ caſuales: euētuſqꝫ hūanos nulli ſuperiori determiate cāe adſcripſerūt: ſꝫ caſui q caſus (teſte Burleo. ij. phyſi.) ꝓprie i reb⁹ inaiatis: irrationabilib⁹ ꝛ nālib⁹ reperit. Alij ꝟo nedū effect⁹ fortuitos ꝛ ꝯtigētes: ſꝫ ꝛ electōes actuſqꝫ hūanos i ſuperiorē quādā cām cūcta neceſſitātē reducere ſunt conati: quā cāꝫ vocauerūt fatū: de quo lati⁹ ſupra dcm̄ eſt. Fuerūt itē ꝛ tertij qdā phi gētiles ꝛ poete: q euētus fortuitos electioneſqꝫ ꝛ act⁹ ꝛ hūanos in cām quādā ſiue itelligētiā itellectui hūano imanifeſtā adducē moliti ſunt: quaꝫ fortunā deā appellauerūt. Eāqꝫ ſic pigebāt. Fingebāt enim idolū ſiue puellā vnā quā ab vniuerſitate cauſarum dī deā noiabāt: ꝛ eā cecā pigebāt. qꝛ pterita: pn̄tia: ꝛ futura metit: nā ignorātib⁹ cūctis ab ea bōa ꝛ mala ꝓuenire dicebāt: ꝛ bifrōtē ꝛ an̄ albā ꝓ infortunijs: an̄ capillatā qꝛ tpe apto euſortunia iuuāt: retro ꝟo caluāꝫ: qꝛ tpe nō ꝯgruo nocēt. Sedētē ſuꝑ rotā. i. imobilr̄ diſtribuentē oia: quā rotā voluer̄ arbitrabant. neſcit. n. fortuna qeſcere: vt dicit Senec. hāc dicebāt felicitare ꝛ infelicitare hoies. hāc dirigē hoies imediate. i. abſqꝫ ꝓuidentia dei ad eligēdū vtiliter vel nō vtiliter. hāc ponebāt iprimere in itellectū ꝛ volūtatē hois ſpē aut cognitionē ſuoꝝ effectuū. Hāc ꝑficiebāt oibus diſtributionib⁹ bōis, ꝛ malis oib⁹ euſortunijs ꝛ ifortunijs. In pſona

Reſpōſio ad qōnē.

Opinio Epicu. ꝛ Demo. Burleus.

Antiq cur pingebāt fortunāꝫ cecam.

Seneca.

q̄ꝫ dicebat Salomō. Eccl'es. ix. Verti me ad aliū ⁊ vidi Eccſia. ix.
ſub ſole: nec velociū eē curſū: nec fortiū bellū: nec ſapi
ētiū panē: nec doctoꝝ diuitias: nec artificū grāz ſꝫ tp̄s
caſūq; ī oib⁹. Et Sene. in ep̄lis ait. Res hūanas nullo Seneca.
ordie fortuna regit: ſpargitq; manu munera ceca pe-
iora fouēs. Et Iuue. Te facim⁹ fortūa deā celoq; loca-
m⁹. Et Sal. in Catilinario. Profecto fortuna ī oī re do Iuuena.
minat. Ea cūctas res ex libitudine non ex ꝟo celebrat Saluſtius
obſcuratq;. Et Plutharch⁹ libro d̄ remedio ire ī pſona Plutar.
Euripidis dicebat. De⁹ magna regit: parua ꝟo noſtra
in fortune manib⁹ dereliq̄t. Et Iuue. iteꝝ. Si fortuna Iuuena.
volet fies d̄ rethore cōſul. Si volet hec eadē fies d̄ cōſul
rethor. De hac cōquerebat Euāder Eneā alloquēs Verg. viij.
octauo eneydos: dicēs. Me pulſuꝫ patria pelagiq; ex- eneydos.
trema ſequētē Fortuna oipotēs ⁊ ineuitabile fatū His
poſuere locis. Et Seneca p̄ma tragedia dicebat. O for Seneca
tuna viris inuida fortib⁹. Q̄uā nō eq̄ bonis p̄mia diui-
dis. De hac Ceſar cū videret regē Farnacē fugere a fa
cie Pompeij dicebat: vt inquit. Q. Curtius. Quis ne Q. Curt.
gat eximiā quoq; gloriā ſepi⁹ fortune q̄ꝫ virtutis eē be
neficiū? Et Cicero. ij. officioꝝ dicit. Magnā vim eſſe in Cicero
fortuna in vtrāq; partē vn̄ ſecūdas ad res vel aduer-
ſas quis ignorat? Et Iuli⁹ celſus dicebat. Efficacior eſt Iulius cel.
fortuna q̄ꝫ virt⁹. Sꝫ certe hi oēs errāt. Pāo q2 ponunt
fortunā imprimere in itellectū ⁊ volūtatē hoīs: quod
pauloan̄ reprobauim⁹: mōſtrātes eē īpoſſibile q̄ꝫ cor-
pora celeſtia agāt ī itellectū hūanū directe ip̄imēdo
ſpecieꝫ vel cognitionē ſuoꝝ effectuū: qd̄ ēt Tho. iij. cō
tra gēti. c. viij. reprobādo ꝑbat. Scd̄o errāt: q2 dicunt
hāc fortunā hoīes fortunare ⁊ īfortunare: qd̄ pꝫ eē fal
ſum ſic. Nā fortunare ꝓprie ē mouere aliquē vel ipri Fortunare
mere in eū ad eligēdū aliqd̄ ad finē vt cōſequat̄ bonū quid ſit.
per accidēs alicui electiōi cōiunctuꝫ. Corpora autē ce
leſtia ſiue fortuna nō poſſunt moueꝛ ⁊ dirigere hoīeꝫ
per influxū cuiuſcūq; apprehēſionis ſenſualis vel in-

tellectualis: vel alicuius appetitus ad aliqđ futurū eſt gēdū: vt ei occurrat aliqs accidētalis ⁊ iopiatus euentus bon⁹ vel malus: ğ. Minor aūt ꝓbať. Nā ꝓpriū nāc eſt tēdere ad vnū vt ī plurib⁹. Sed illud ad qđ aliqs inclinať ⁊ euēt⁹ caſualis q illi electōi ꝯiungiť nō ſunt vnū ꝑ ſe cū nō hēant ad inicē aliquē ordinē vel ꝯnectiones. Nā ꝙ aliqs inſtigeť ire ad ſpectaculū ⁊ ieniat ibi debitorē vel ꝙ iclineť a natiuitate ad fodiēdū ſepulchrū ⁊ inueniat theſauꝝ. nō ſunt vnū niſi ꝑ accidēs: ğ ſequiť ꝙ hec dea ſiue itelligentia nō fortunat vel infortunat. Nec ēt pōt hō habere a fortuna vel a corꝑib⁹ celeſtib⁹ vt ſemꝑ vel vt ī plurib⁹ eligat illa qb⁹ ſunt ꝯiūcta ꝑ accidēs aliqua cōmoda vel icōmoda: q2 ſi ſic: ſemꝑ aut ī plurib⁹ fortunareť vel ifortunareť: ğ ſequiť ꝙ falſum dicāt poete gētiles ⁊ alij nō veri phi: ponētes ēt itelligētiā ſiue aliqđ numē diuinū ſiue ſtellā: vt dictum eſt. Quapropter merito Augu. iiij. de ci. dei. c. xviij. ꝓdictā de fortuna opionē ꝯfutat dicēs. Dicitis fortunā bonā deā. ſ. q2 edē accipit: arā meruit: ſacra ei munera ꝑſoluūtur: quō ergo dea ſi aliqñ bona eſt: aliqñ mala? An forte quādo mala dea nō eſt: ſed in malignū demonē repēte cōuertiť. quomodo etiā bona que ſine vllo examine meritoꝝ fortuito accidit hominib⁹ bōis ⁊ malis. Vt quid ēt colitur que ita ceca eſt paſſim in quoſlibet incurrēs: vt ſuos cultores plerunꝙ ꝑtereat ⁊ ſuis contēptoribus hereat. Aut ſi aliquid proficiunt cultores eius vt ab illa videanť ⁊ ameť: iam merita ſequitur non fortuitu venit: vbi eſt ergo deſinitio illa fortune? Hec ille. Ex quibus apparet ꝯfutatio poetaꝝ gentiliū ⁊ philoſophoꝝ ſecundum nomen tantū: nihil certi aut veri de fortuna adſerentium.

Augu.

Queſtio

SECVNDA Queſtiuncula eſt. Quid ſit fortuna ſm phos ⁊ theologos. Ad quam ſic rñdetur: ꝙ Ariſt. ij. phyſicoꝝ. ⁊ Tho. in cōmento ibidē ſic eā diffiniūt. Fortūa ē cā ꝑ accidēs i hijs q̄ ſiūt

ſm ꝓpoſitū in minori pte. In qua diffinitiõe tangunt tria que ad rõnē fortune ſpectāt. Primū: ꝙ fortuna eſt cā p accidens vñ nomē fortune ꝗuis vulgariter qñꝙ trahat ad effectū vt dicam⁹. Talis fortuna ꝯtigit tali. Cū aliqs effect⁹ ꝓſperitatis aut diuerſitatis ꝯtigit ali cui. Nō tñ hoc ſonat nomē fortune. Sed ꝓprie dr̃ fortu na illud qḋ eſt cā illi⁹ effect⁹ ꝓſperi:ió dr̃ ꝙ fortuna nō p ſe eſt cā effectus: ſed p accidēs. nā effectus p accidēs q ꝯungit cāe p ſe ⁊ eſt pter rõnē cauſe p ſe ⁊ pter rõnē agētis: eſt effect⁹ fortuit⁹ ⁊ a cā p accidēs que dr̃ fortu na. Exēpli grã: lapidē deſcēdere eſt p ſe: ⁊ hoïe; ire ad foꝝ ſi hoc ꝓpoſuit: ꝯtigit ēt eē p ſe. Sed ꝙ tūc dū vadit ad forū cõtigat lapidē deſcēdere ⁊ frāgerē caput ei⁹ ē p accidēs: ita ꝙ iſte effectus fractio capitis oritur ex con curſu duaꝝ cauſaꝝ. Et l; quelibet ſit p ſe tamē caꝝ cõ curſus ad talem effectū efficiēdum qui eſt fractio capi tis: dicit eſſe p accidens ⁊ a fortuna. Scōm vero qḋ ad rõnem fortune ſpectat: eſt ꝙ fortuna eſt cā eorum que fiunt in minori parte. Hoc patet p exēplum: ꝙ enī; ali quis vadat ad forū propter aliqd aliud: ⁊ inde depor tet pecuniam quam nō intēdebat: tūc deportatio pe cunie: cuius cā fuit aduētus ad forū: neꝙ eſt ex neceſſi tate neꝙ ſemp: ergo in minori pte q2 vt in paucioꝛib⁹ contingit. Tertiū quod ad rõnem fortune ſpectat eſt ꝙ fortuna non eſt cauſa eoꝛu; que fiunt a natura: ſed eo rum que fiunt ſm ꝓpoſitum ⁊ ab intellectu. ꝙ aūt nō fit a natura patet: quia natura vel vt ſemp vel vt fre quēter ⁊ ſimiliter opatur. Fortuna vero vt in paucioꝛi bus ⁊ diſſimiliter. Itē neꝙ inaīatum neꝙ puer neꝙ beſtia agūt a fortuna cū nō agant volūtarie quaſi libe rum arbitriū habētes. Vnde nec eufortuniū neꝙ in fortunium in his accidere põt niſi ſimilitudinarie. Si cut qdā dixit ꝙ lapides ex qb⁹ fiunt altaria ſunt bene fortunati q2 eis honoꝛ ⁊ reuerētia exhibet. Cū lapides eis cõiuncti conculcent: qḋ dicitur per ſimilitudinem

Reſponſio ad q̃onē.
Diffinitio fortune.

Euſortu- niũ qt ſit. Inſortu- niũ qd ſit. Queſtio Rñſio Auicẽ. Btũs Tho. Bonauẽ.

ad hoĩes in qbus honorati dicunt̃ fortunati. vñ eufor-
tuniũ eſt qñ p̃ter intentionẽ accidit alicui aliqḋ magnũ
bonũ. Infortuniũ vero qñ p̃ter itẽtionẽ: aliquẽ ſequit̃ ali-
qḋ magnũ malũ. Qḋ ſi h̃ qſpiã curioſus peteret vtrũ
hec q̃ ſunt fortuita p accñs ⁊ caſualia ſubdant̃ ꝓuiden
tie diuine: Rñdet̃ ꝙ ſic: nõ tñ caſualr̃: ꝯtingent̃ ⁊ for-
tuite: ſed ꝓuiſe: p̃ordinate certe ⁊ neceſſarie. Ad qḋ in
telligendũ dicit Auicẽ. ꝙ oẽ qḋ fit: põt cõparari ad du
plicẽ cãm vl'ʒ. ſ. ⁊ particularẽ. in ordine autẽ ad cãm
vl'em nihil fit fortuite vel cauſaliter: nã nihil in terra
ſine cauſa. ſ. p ſe fit vt dr̃ Iob. v. Sed bene in ordine ad
cãm particularẽ. Cuius rõ eſt: q̃a cũ cã vl'is hẽat finẽ
vniuerſaliorẽ q̃ʒ particularis: aliqd bene cadit certo ⁊
ſub intẽtione prime cauſe q̃ eſt vl'is: qḋ tñ erit p̃ter in-
tentionẽ ſcḋe cauſe: ⁊ ſic in ordine ad primã cãm que
vniuerſaliſſima eſt: nihil fit caſualr̃ aut fortuite. Et tñ
in ordine ad cãs inferiores fiũt multa ⁊ fieri p̃nt caſua
liter ⁊ fortuite etiã ſꝫm magis ⁊ minus: Tho. etiã. iij.
ꝯtra gẽti. ⁊ dñs Bonauẽtura in. iij. ſniaꝝ. di. xxxvij. de
clarantes idẽ ſic dicũt. Licet aliqd caſuale vel fortuitũ
ſit reſpectu nature ⁊ agẽtis particularis aut intellect⁹
creati. Nihil tñ eſt caſuale vel fortuitũ reſpectu ꝓuidẽ
tie dei a qua oĩa ꝓuiſa ſũt ⁊ p̃ordinata. Exemplũ: ſicut
ſi dñs mittat aliquẽ ſeruũ ſuũ ad aliquẽ locũ ad quẽ
aliũ ſeruũ ignorante primo etiã miſerat: tunc ꝯcurſus
ſeruoꝝ ad inuicem eſt preter intentionẽ vtriuſqꝫ ſerui
miſſi: nõ aũt p̃ter intentionẽ mittentis. Vnde talis con
curſus licet reſpectu ſeruoꝝ ſit fortuitus: nõ tñ reſpe-
ctu dñi reſpectu cuius eſt precordinatus ⁊ p̃pulſus. Sic g̃
dico de ꝯtingentib⁹ in hoc mũdo: que reſpectu ſcḋaꝝ
cauſaꝝ fortuite: ⁊ ꝯtingenter eueniunt reſpectu tamẽ
prime cauſe vniuerſalis. ſ. dei a quo nihil põt ſubtra-
hi: nihil fortuitũ vel caſuale ꝯtingit: ſed prouiſe ſc oĩa
ordinate ⁊ neceſſarie. Similiter etiam dico eufortunia
vel infortunia hominũ que homini ꝯtingat per cõpa-

rationē ad ſcđas cauſas:ideſt reſpectu celoꝝ:āgeloꝝ ⁊ aliarūq; ſcđaꝝ cauſaꝝ:per cōparationē tamē ad deū nihil pōt cōtingere:cū nihil ſit ei caſuale aut iprouiſū cū omnia cadāt ſub ꝓuidentia ſua ⁊ ſub certa ꝑcogni tiōe:intētiōe ⁊ ſua ordiatiōe. Hec ex theologis ⁊ phis.

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Quot ⁊ q̄ ſunt faciūt homines fortunatos ⁊ infortunatos? Ad quā reſpōdet Thomas tertio contra gētiles. capitulo Nonageſimo ⁊ Nonageſimo ſcđo vbi i ſentētia dicit:ꝙ homo cū ſit ordinat⁹ ſecūdū corpus ſub corpib⁹ celeſtib⁹:⁊ ſecūdū itellectū ſub āgelis: ⁊ ſm volūtatē ſub deo tripliciť ei bonū ſecūdū fortunā ꝯtingere pōt.ſ.a celo:ab āgelo:⁊ a deo. Quō enim volūtas alicui⁹ hois iſtigeť ad fodiēdum:vel vt fodere faciat vbi theſaurum iueniat ex nulla hois virtute ꝓcedit. Sed hoc eſt vel qꝛ diſponitur a celo: vel qꝛ illuminať ab angelo:vel qꝛ inclinať a deo. Et hec quidē cauſalitas diuerſimode eſt in ijs trib⁹. Nam primo celum inducit hominē ad aliquid eligēdū: cuius ipſe rationem ignorat:vnde fortunetur per modum cuiuſdā paſſionis quā imprimit in corpus. Scđo angelus bonus vel malus hominē diſponit ad eligendum aliquid cuius rationem ignorat vnde fortunetur:non imprimendo aliquā paſſionē vt celū:ſed per modū cuiuſdā intelligibilis conſiderationis illuminādo vel inſtigando ad eligendū vel cognoſcendum aliquid quod ſit bonum fieri. Nam intellectus angeli eſt multa ordinare in vnum: non tamen illuminando de fine quare ſit bonum fieri. Tertio deus voluntatem hominis inclinat aliquid eligendum cuius rationem ignorat vnde fortunetur. Et hic proprie dicitur hominē fortunare:qꝛ ipſe ſolus clare intueť ⁊ ꝓuidet ſimul omnes res ⁊ earū habitudies intētiones ⁊ motiones:⁊ per ꝯſequēs oīm rerū accidētales ꝯiunctiones ⁊ occurſiones:quod nulli cauſe alteri create competere poteſt naturaliter. Et ideo ſolus

Queſtio
Reſſio
Tho. ad qōnē

deus ꝓprie ⁊ efficaciter hoīes fortunare pōt: nō aūt celi aut hō aut angelus nō intuētes aut ꝓuidētes oīa ꝓdicta. De his trib⁹ fortunātib⁹ hoīes loquit̄ Aug. v. de ci. dei. dicēs. Fortuna ē cā latēs a deo vel celo vel a ſpiritib⁹ qbuſcūq ꝓueniēs. Cōcordat huic ſnīe Auguſtini Nicolaus de lyra in principio ſup pſalterium dicēs: ꝙ motus hn̄ fortunati vel iſortunati eſt a deo inquātum mouet voluntatē noſtrā ad aliquid eligēdum cuius ratione ignorat. Vel a cā naturali. ſ. ab īfluētia orbis vel intelligētia motoris: vel ab vtroq ſimul: ab ipſis ſpiritib⁹ bonis vel malis: a celis ꝑ modū cuiuſdā paſſionis quā iprimit corpibus noſtris. Ab angelis inquātum illuminānt intellectū nr̄m: vel deordinānt ſi ſunt mali. hec ille. Et hoc mō fortuna ꝓprie dr̄ ipſa diuina ꝓuidētia: quā blaſphemāt q fortune maledicūt. Pro quorū tamē clariori euidētia hic notāda ſunt quinq. Primum notabile eſt ꝙ cū eufortunari vel infortunari dicat ꝓprie quādo qs dirigit̄ a ſuperioribus cauſis ad efficaciter eligēdū vel exequēdū facere aliqd vel omittere: cui ꝯiungit̄ ꝑ accidēs aliqs ſibi inopinatus euētus bonus vel malus. Ideo diuerſimode celi: angeli ⁊ de⁹ dicunt̄ hoīes eufortunare vel iſortunare. Nā celi dicunt̄ eufortunare. ſ. cōmuniter inquātū iprimunt i corpus aliquā paſſionē ꝑ quam volūtas inclinat̄ ad exequendum aliqd qd ignorat vnde ſibi bonū cōtingat. Angeli aūt dicunt̄ magis ꝓprie q̄ celi eufortunare cū illumināt vel inſtigāt intellectū vñ poſtea volūtas iclinet̄ ad exequendū aliqd qd ignorat vñ bonū ſibi cōtigat. Propriiſſime aūt dicit̄ aliquis eufortunari: qn̄ voluntas alicuius iclinat̄ a deo illuminat̄ ab angelis: iclinatur a celis ad exequēdū aliquid qd ignorat vñ bonū ſibi ꝯtingat. Et ecōuerſo. Cōmuniter aliqs dr̄ infortunari quādo volūtas eius inclinat̄ ⁊ vult ⁊ ꝯſequenter agit ꝯtraria ad que mouet celum. Magis ꝓprie dicit̄ infortunari qn̄ volūtas eius ⁊ electio inclinatur ⁊ agit

Auguſti.

Nicolaus de lyra.

ↄtraria ad que celū inclinat ⁊ angelus inſtigat. Nā hō nō ſemꝑ eligit illud ad qđ angelus intēdit ⁊ corpus celeſte inclinat. Et iđ ſꝫ in omni re nunq̄ ceſſet ꝓuidentia diuina. Angelus aūt q̄nq̄ dicit̄ deficere a cuſtodia hoīm inquātum homo pōt nō eligere illud ad qđ angelus mouet: ſm illud Ieremie lib. v. Curauim⁹ Babylonem ⁊ nō eſt ſanata. Derelinquam⁹ eā. Propꝛijſſime aūt tunc dr̄ aliq̄s male fortunari q̄n volūtas eius ex certa intētione conat̄ ⁊ agit ↄtraria ad q̄ inclinat celum: inſtigat angelus: ⁊ mouet deus. Sicut de quodā ſcribit̄ Iere. xxij. Scribe virꝫ iſtū ſterilē virū q in dieb⁹ ſuis non ꝓſperabit̄. Secundum notabile eſt ꝙ deus ⁊ angeli varijs de cauſis fortunant ⁊ infortunant homines bonos ⁊ malos. Naꝫ bonos infortunāt quandoq̄ in penā alicuius culpe aut ſtulticie aut in exercitiū virtutis. ſ. prudentie patiētie ⁊c. Malos aūt quādoq̄ fortunāt ad retrahendū a malo vel vt remunerēt de bonis in peccato factis ⁊c. Ideo in oibus gratias deo exhibere debemus. Tertium notabile eſt ꝙ homo fortunatus vel infortunatus dr̄ reſpectu bonoꝝ corporaliū non ſpiritualiū. Cuius ratio eſt quia homo tunc dicit̄ bene vel male fortunatus quādo p̄ter intentioneꝫ ſibi accidit aliquod bonū vel malū vt pꝫ ſupra: ſed bona ſpiritualia vel mala nō poſſunt p̄ter intentionem euenire cū electiōe cōſiſtant. ergo ⁊c. Quartum notabile eſt ꝙ magna eſt benignitas dei erga homines in hoc ꝙ nō ſolum eis bona adiungit de cōmuni curſu nature ⁊ etiam manifeſte ſupernaturaliter. Sed etiam occulte ꝑ modum fortunationis multiplicādo bona inopinate ⁊ mala remouēdo. Quintum notabile eſt ꝙ ex quo nec homo nec angelus de cōmuni lege poſſunt omnia mala ꝓuidere: ⁊ oēs cauſas accidētales ⁊ inopinatas p̄cognoſcere niſi ſolus deus: ⁊ fortuna vel infortuna eſt cā ꝑ accidēs ⁊c. Ideo deo in oib⁹ caſualib⁹ periculis ↄtingētibus nobis debem⁹ nos cōmittere: vt nos

Ieremie

Iere. xxij.

Homo q̄n dicit̄ bene vel male fortunatus.

ab illis preſeruet: de quib⁹ piculis caſualibus loquitur Augu. Auguſti. xxij. de ciuita. dei. cap. xxij. dicēs. Sȝ propter pueriles penas ⁊c. Cuius longā ibi vide ſententiā. Hec Queſtio autem ex theologis ⁊ philoſophis.

Rñſio. Noue ſunt pricipaliores ꝯditiones fortune.

QVARTA qſtiuncula eſt. Quot ſunt cōditiōes fortune? Ad quā ſic reſpōdet: ꝙ licet multe ſūt cōditiōes ei⁹: tñ principaliores ſūt nouē. Quaꝝ pria ē ꝙ fortūa ipellit hoīeȝ ſine ꝓpa rōe hoīs fortunati. Qḋ patet: qꝛ impet⁹ ille quē bene fortunati ſequūtur ſūt ſine ratōe. Patet qꝛ ſi ab aliquo bñ fortunato q̄rat quare ſeqtur talē ipetū: neſciet ratiōeȝ reddere. Sȝ dicet hoc facio qꝛ ſic mihi dictat cor. Et ita ꝓ ratōe beneplacitū volūtatis ⁊ dictamē cordis aſſignabit dicēs. Sic placet mihi: ⁊ ita dictat cor. Scḋa ꝯditio fortune eſt ꝙ ipſa excedit ⁊ ſupat prudētiaȝ hoīȝ ſapiētū: cui⁹ ratio eſt: qꝛ tales. ſ. benefortunatos oportet ſuſcipere illū inſtictū diuinū: qui ſuperat omnē ſenſuȝ ⁊ oēm intellectū. Vnde oīs hoīm prudētia circa fortunā bonā vel malā nihil penit⁹ innouare pōt. Tertia cōditio fortune eſt ꝙ illa magis fauet ſimplicib⁹ ⁊ ſtultis q̄ȝ ſapiētibus. Qḋ probat̄ duplr̄: ratiōe ⁊ exēplo. Ratione ſic: qꝛ ille eſt magis fortunat⁹: qui magis ſeq̄t̄ diuinuȝ inſtinctū. Sed ſimplices amiſſa ratiōe ⁊ nō dediti exterioꝛib⁹ actiōibus: magis ꝑcipiūt ⁊ ſequūtur iteriores inſtinct⁹ ⁊ diuinos ipetus q̄ȝ faciāt ſapiētes qui rationē ſequūtur: ergo. Scḋo patet idē exēplo. Sicut eni ceci amiſſis oculis magis mēorant̄: ⁊ firmi⁹ retinēt q̄ mēorātur: ſic ſimplices amiſſa ratōe magis ſequūtur diuinos inſtictus. Nā plurib⁹ intētus minor eſt ad ſingula ſenſus. Vnde videm⁹ ſepius ſtultos in prelijs vincere: ludis taxilloꝛū dictari: ⁊ multa eufortunia talib⁹ euenire: quare ꝓuerbiū extat quaſi probatū ꝟbū dicēs. Fortuna ideo che pocho ſenno baſta. Et iterū. Vbi fortūa ibi debilitas itellect⁹. Quarta ꝯditio fortūe eſt ꝙ fortūa eſt mixta; vnde in hac vita nullus reperit̄ ita

Prima conditio fortune.
Scḋa cōditio fortūe.
Tertia ꝯditio fortūe.
Vbi pl⁹ fortune: ibi ſapientie min⁹: atqꝫ viciſſim.
Quarta ꝯditio fortune.

felix ꝛ fortunat⁹:qn in aliquo ſit male fortunatus. Vñ Augu. de hoc rõnẽ aſſignãs ſermõe. xxix. ſup Matheũ dic. Ideo de⁹ felicitatib⁹ terrenis amaritudies imiſcet: vt alia q̄rat felicitas cui⁹ dulcedo nõ ē fallax: diſcurre ꝑ oẽs q appellati ſunt felices. Quīta ꝯditio fortune ē ꝙ ſit equa ꝛ iuſta: ex eo qꝛ ſepi⁹ boni vident̄ eſſe ifortunati. Vñ Greg. xv. moraliũ dicit. Preſentis vite ꝓſperitas inocẽtie teſtis nõ ē: qꝛ multi ad ꝓbẽnẽ vitã ꝑ flagella redeũt: ꝛ pleriq; ad ifinita ſupplicia ſine flagellis deducunt̄. Et iteꝝ Greg. in quadã omelia dicit. Preſentis vite ꝓſperitas aliq̄n dat̄ vt ad meliorẽ vitã ꝓuocet: aliq̄n vt in eternũ pleni⁹ dãnet. Et iõ nullus dꝫ gaudere de petõre bñ fortunato. Vñ Auguſt. ſup pſal. ait. Nemo gratulet̄ homini q ꝓſperat̄ in vita ſua: eu ius petis dẽſt vltor: ꝛ adeſt laudator maior: hec ira dñi eſt. Irritauit. n. dñm petõr: vt hic correptiõis flagellũ nõ patiat̄. Sexta ꝯditio ē qꝛ hꝫ defectuꝫ veritatis. Multa. n. credim⁹ eſſe fortunata q̄ nõ ſũt: ꝛ ecõuerſo. Et iõ diligẽter debem⁹ attẽdere circa fortunã bonã vel malã. Vñ Aug. de ꝟbis dñi. Magne virtutis ē cũ felicitate luctari. Magne felicitatis eſt: felicitate nõ vinci. Septima ꝯditio ē: qꝛ ipſa ē inſtabilis. Nã bõa fortuna huius mũdi paꝝ durat. Vñ Innocẽti⁹ libro de vilitate cõditiõis humane dicit. Subito cũ nõ ſuſpicat̄: iſortuniũ accidit: calamitas irruit: mors itercipit quã null⁹ euadit. Vñ Sene. ep̄la. iiij. Nemineꝫ eo fortuna ꝓuexit: vt nõ tñ illi minet̄ quãtũ ꝓmiſerat. Noli huic trãq̃llitati ꝯfidere: momẽto mare euertit̄: ꝛ eodẽ die vbi luſerũt nauigia: ſorbent̄. Vñ ꝟba fortune Boetius recitãs inq̄t. Hũc ꝯtinuũ ludũ ludim⁹: rotã volubili orbe verſam⁹ īfima ſũmis ſũma ifimis mutat̄ gaudem⁹. Octaua ꝯditio ē cecitas. Vñ pagani fortunã cecã pingebãt: eo ꝙ paſſim i quoſlibet icurrẽs: ſine vllo examie meritoꝝ ad bonos ꝛ malos vẽit. Nõ aũt dicit̄ ceca: qꝛ ipſa ceca ſit: ſed qꝛ cecos pleruq; facit quos cõplectit̄. Vñ

Auguſti. | Quinta conditio | Gregor. | Gregor. | Auguſti. | Sexta conditio. | Auguſt. | Septia cõditio Innocen. | Seneca. | Boetius. | Octaua conditio

Liuius. Liuius dicit. Raro cõtingit ſimul hoib⁹ bonã fortunã bonã φ mentẽ dari. Et Boe. inqt. Fortuna quẽ fouet: Boetius. ceeũ fac̃ ⁊ ſtultũ. Et Iuue. li. ij. dic̃. Rar⁹. n. ferme ſen Iuuenalis ſus cõis i illa. Et Tul. de amicitia iqt. Fortuna nõ me Tulius. diocrit̃ ignaros multos excecauit: cui⁹ ꝑriũ prudẽti ac cidit. Vñ Seneca. Fortune inſtabilitas prudẽtis aium Seneca. nõ ꝯquaſſat. Nã virtuoſus neq fortuna bõa extollit̃: qz nullũ bonũ exteri⁹ ẽ q̃d ipſe multũ appreciet: neq mala fortuna deprimit̃: qz nullo infortunio tantũ trĩ ſtat̃ φ a via rõnis declinet: vt ẽt. iiij. ethi. dic̃ phũs de magnaio. Nona ꝯditio fortune ẽ φ ipſa nũq̃ pfcã eſt: Nona con ditio for tune. Nã pfectũ dr̃ cui nihil deeſt. Nullus ãt i hac vita ita for tunat⁹ ẽ cui nõ deſit aliqd: ⁊ cui ſufficiat id q̃d h3: q φ cũ ſua felicitate infirmitas nõ hẽat amaritudies. Vñ Boetius. dicebat Boet. in. ij. de ꝯſol. Quã multis amaritudini bus humane felicitatis dulcedo reſpſa eſt: que ſi etiã frueñti iocũda eſſe videat̃: tñ quo minus cũ velit ab ea retinere nõ poſſit. Hec ex theo. ⁊ philoſophis.

Queſtio QVINTA QVESTIVNCVLA EST. An me dici: luſores: milites: agricole: fortunent̃ ab aſtris in operibus ſuis? Ad quaʒ prio videt̃ reſpondendum affirmatiue ſic. Nam ſicut videmus φ quedã inaiata corpora: ſiue naturalia quoſdã occul tas vires ⁊ efficiẽtias ſinglares a celeſtib⁹ corporib⁹: ⁊ corꝫ impꝛſſiõib⁹ ꝯſequũtur preter eas que ꝯſequũtur ad q̃litates actiuas ⁊ paſſiuas elementorꝫ: ſic̃ magnes trahere ferrũ hẽt ex virtute celeſtis corpis. Et lapides quidã ⁊ herbe alias habẽt a celo occultas ꝟtutes. Ità nihil prohibet φ aliqs homo habeat ex ipꝛeſſiõe cele ſtis corpis aliquã ſingularẽ efficatiã in aliqbus corpo ralibus ꝓſpere faciẽdis quã alius nõ habet: vt medi Rñſio. cus in ſanando ⁊ agricola ⁊ miles. Rñdeo dicendũ: φ Auicen. diuerſimodi ad hãc queſtiõem rñdent. Auicẽna: dñs Henricus de Aſſia: ⁊ ſcũs Tho. iij. ꝯtra gentiles: Naʒ Auicẽna dicit: φ medic⁹ agricola: luſor ⁊ miles ⁊c. nõ

ꝓſperant vltra alios hoīes ī opib⁹ ſuis ex impſſiōe ali
qua celoꝝ ī natiuitatib⁹ ſuis. Sꝫ illud poteſt eē ex forti
imagīatōe hoīs ꝗ magne efficatie ꝛ mirabiles effect⁹
operat: nō ſolū ī hoīe ſꝫ etiā ī materia exteriori: vt pa
tet ḋ faſcinatiōe vetulaꝝ: vt ī tertia decade dicet. Dicit
ꝙ Auicēna ꝙ ſicut luſori hñti imaginationē fortiorē ꝛ
vehemētiorēꝫ ḋ aliq̄ nūero optato citi⁹ euēit numer⁹
quē elegit ī taxillis ꝙ̄ alteri nō hñti ita forte imagina
tiōēꝫ. Ita ēt medic⁹: miles: agricola forti⁹ imagināte s
ꝛ vehemēti⁹ intēdētes in effect⁹ optatos: forti⁹ ꝛ meli⁹
operabūt ceteris medicis: agricolis: militib⁹ nō ſic ve
hemēter itēdētib⁹ ī ſilib⁹ effectib⁹. Sꝫ h̄ nō valet: qꝛ di
cta poſitio Auic. ḋ virtute imagīatiua ī materiā iterio
rē vel exteriorē: tāq̄ vanā ꝛ ꝓhātaſticā: taꝫ a phīs ꝙ a
theologis reprobat: fūdamētū nō habēs nec in rōne
nec ī experiētia: vt ſctūs Tho. adducit. iij. ꝯtra gēti. c.
ciij. ꝛ pri. pte. q. cxvj. ꝓut īfra ꝓbabit in tertia decade
nono capite. Alia ē opīo dñi magiſtri Henrici de Aſſia Auicē.
ſup Gen̄. (q tenet ꝯtra Tho.) dicētis ꝙ a nulla diſpo
ſitiōe celi hoīb⁹ ꝓuēire pōt: vt magis ꝑfectuoſe vltra
alios hoīes agāt ꝗ intēdūt: pꝫ dicit ipſe qꝛ vna virtus
naturalit̄ agēs ſemꝑ tēdit ad eūdē effectū ī ſili paſſu.
Sed videm⁹ ꝙ non ſemꝑ datus miles: medicus: agri
cola vel luſor tēdit ad eundē effectū in ſili paſſu: ergo.
Verbi grā: ſi in forte ludēte ad taxillos eſſet aliq̄ occul
ta virt⁹ naturalis: nō poſſet fieri quin ſemper aut fre
quēter eueniret illud ad qḋ a celis fortes eſt inclinat⁹.
Naꝫ ſi virt⁹ celeſtis in forte iā vertit taxillos ad ſepteꝫ
oculos ſemꝑ mouebit eos talr̄: ſiue eligat ſepteꝫ: ſiue
quēcunq̄ aliū numerū: qḋ tñ̄ videt eſſe falſuꝫ ꝛ ꝯtra
experiētiā: ergo. Et ſilr̄ eſt dicēdū de medico: agrico
la ꝛ milite. Et iſte ſi petat a quo accidit hec proſpitas
in ludēdo: diceret ꝙ q̄nq̄ prouenit a deo: vt qs aliqḋ
exercitiū pre ceteris agat magis proſpe. Vn̄de ꝛ ſacra
ſcriptura directioni dei attribuit hmōi: vt pꝫ Gen̄.

Opīo Henrici ḋ Aſſia

xxx. in educatõe aĩaliũ Labã ſub cura ⁊ ꝯtractione Iacob. Et Geñ. xxxix. Proſperitas negocioꝝ Pbutiſaris ĩ manibꝰ Ioſeph. deo attribuit ⁊ nõ fato natali. In ludo aũt taxilloꝝ vel filibus negocijs põt qs foꝛtunari ſolũ a ſpiritibꝰ bõis vel malis q qdẽ occulta coopatiõe faccere pñt vel mouẽdo taxillos in aere vel in manu ꝓijciẽtis ſic vt qcqd vnꝰ elegerit ſup taxillos hoc ſemp ei eueniat ⁊ nõ alteri. Similr̃ dicit dñs Hẽricꝰ õ medicis ꝙ vnꝰ medicꝰ ceteris paribꝰ ex pte artis medicine ⁊ ex pte experiẽtie ĩfirmi ⁊ medicinaꝝ applicatõe ⁊ moꝛbi: nõ eſt magis ⁊ minꝰ ſanatiuus q̃ꝫ alter niſi foꝛte p accidẽs iquãtũ vnꝰ medicus eẽt cuiuſdã coꝛrupte aut ꝯtagioſe ⁊ peſtifere ꝯplexiõis q ĩficeret p viſum: tactũ vel anhelitũ ĩfirmos: ſicut baſiliſcꝰ ĩficit p viſuꝫ: ⁊ mulier ĩmũda ſpeculũ: ⁊ ita eẽõuerſo eẽt imaginãdũ de cõplexiõe medici ſani bilaris viuacis ⁊ ſalubꝛis q ceteris paribꝰ plus ꝓficit ĩfirmo q̃ꝫ alter medicꝰ ĩfirmꝰ ⁊c. Item plus ꝓficit ĩfirmo medicꝰ deuotꝰ q in pꝛactica ſua recurrit õ nocte ad ieſuꝫ xp̃m petẽs dirigi ad ſalutẽ infirmi quẽ ĩ ſua cura hꝫ: q̃ꝫ alter ceteris paribꝰ q tñ ꝯfidit in arte xp̃o ꝯtẽpto: vt pꝫ ĩ medicis deuotis ⁊ ĩ iudeis medẽtibꝰ. Similr̃ ẽt dicit õ milite ⁊ ruſtico q ſi credaꝭ a celis habere qd̃ ceteris paribꝰ ille foꝛtunatꝰ pugnet altero: ⁊ ꝙ bladũ ſeminatũ de manu vniꝰ ruſtici meliꝰ ꝓueniat ꝙ ſeminatuꝫ ſilr̃ in eodẽ agro ſimiliter pꝛato ⁊ in eodem tp̃e ab alio ruſtico ſuperſtitioſum eſt. ⁊ vidẽtur iſti fatali ſupſtitiõi facere. Rurſum etiã iſte dicit ꝙ poſitio hec poſſet eſſe infidelibus ⁊ phãtaſticis occaſio opinãdi ꝙ xp̃s fuerit ſic natus ꝙ ꝯtraxerit a celo quandã virtutem mirabilẽ ſanatiuã: oẽs quos tãgeret vel videret ſanãs p viſum naturaliter ſicut baſiliſcus interficit. Et addit p̃dictus ꝙ q tenent affirmatiuã queſti eſſe verã: amplexanꝭ ſupſtitioſam illaꝫ opinionẽ de imaginibus aſtrologicis ꝙ res naturales fixe recipexẽt tales impꝛeſſiões ab aſtris imo crederẽt ꝙ res artificiales

Geñ. 39.

Henricus de medicis.

tificiales vtpote imagines fabricate ſub certis ſtellarū habitudinib⁹ reciperēt impreſſiões a ſtellis: que opio vt dicit ē vaniſſima. Et pdict⁹ Hēricus rñdet 1 bo. de magnete dicēs: ꝙ magnes nō hʒ ꝟtutē attractiuā ferri ſuperimpreſſaʒ a celo accidētaliter: ſed illā hʒ tāq̄ ſcdaʒ qualitatē a tota ſpē ꝯſequētē ſuā cōplexionē ſpecificā: quēadmodū ē de virib⁹ herbarū ⁊ lapidū ⁊ ſeminuʒ: q̄ virtutes nō hñt a corpib⁹ celeſtib⁹ ſupinfluxas: ſed oio ꝯñr ſe habētes ad cōplexiões ⁊ formas ſpecificas corꝝ. Sctūs Tbo. vero tʒ ꝙ ſicut naturalia corpa ſortiuntur virtutes quaſdā occultas ꝯſequētes ſpēm ex impreſſiōe celeſtiū corporꝝ: ita ēt aliqui hoīes ex impreſſione celorū in eorꝝ natiuitatibus conſequunť aliquas virtutes occultas qbus pſpere ⁊ pfectuoſe vltra alios hoīes agāt que intēdūt. ⁊ tʒ hoc in. iij. c. ꝯ gēti. ⁊ ēt in. xxij. q. lxvj. ar. ij. vbi dicit ꝙ lʒ naturalia corpa ſortianť aliquā virtutē occultā a corpibus celeſtibus vt dictū eſt: imagines tñ formate ab aſtronomis a corpib⁹ celeſtibus nullā hñt virtutē. Sed ſi quā videnť hře: illa eſt ex opatiōe demonū: cuius ſignū ē dicit ipſe q: opʒ īſcribi quoſdā characteres q naturalr nihil operanť. Et ponit ibideʒ dñīam inter imagines aſtronomas ⁊ nigromāticas dicens ꝙ in imaginibus nigromāticis fiunt expreſſe inuocatiões: preſtigia: ⁊ expreſſa pacta cum demonib⁹. In aſtronomis aūt imaginibus ſunt pacta tacita per ſigna quarūdā figurarum ſeu characteruʒ: ideo ambe huiuſmodi imagines reprobanť in decretis. xxvj. q. ij. c. illos. Que aūt iſtarꝝ opinionū. ſ. ſcti Tho. ⁊ dñi Henrici ſit tenenda: nō eſt mēſure nec ignorātie mee iudicare. Ego vero tenerē viam ad quā pauciora ſequerētur incōueniētia. Hec ex inductis intra queſtiunculaʒ.

Henric⁹

Tbo.

Dñia inter imagines aſtronomas ⁊ nigromanticas.

QVINTA Queſtio principalis huius nomini capitis eſt de practica diuinatoria effectuum futurorum ex aſtris ⁊ imaginib⁹ ſiue in celo ſtellarꝝ cōgregationibus. Circa quā tres queſtiuncule

ſoluent: quarum quelibet infra ſuo ordine declarabitur.

Queſtio PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si deus a principio in celo ſtellato id eſt firmamento poſuit ſtellas ſecundum aliquas formas vel imagines animalium et ſpecierum mundi inferioris. Ad quam videtur primo reſpondendum affirmatiue. Nam ſacra ſcriptura expreſſam mentionem facit de aliquibus glomerationibus ſtellarum quas deus in principio conſtituit et diſpoſuit

Iob. 38. in celo: ergo probatur antecedens. Nam Iob. xxxviij. dicit dominus. Nunquid coniungere valebis micantes ſtellas pliades aut gyrum arcturi poteris diſſipare: nunquid ordinem noſtri celi

Iob. ix. c. et pones rationem eius in terra? Et ipſe Iob de deo. ix. c. dicit. Qui extendit celos ſolus et graditur ſuper fluctus maris. Qui facit arcturum et oriona et hyadas et interiora auſtri. Qui facit magna et incomprehenſibilia et mirabilia:

Amos. v. Et iterum Amos. v. Qui conuertitis in abſynthium iudicium: et iuſtitiam in terra relinquitis facientem arcturum et orionem. Ergo ex ſacra ſcriptura poteſt haberi quod deus ex ſtellis conſtituit dictas imagines de quibus faciunt mentionem omnes aſtronomi. Nam arcturus eſt imago vrſe circa polum arcticum ſi-

Arcturus quid ſit. tuata: in qua ſeptem ſtelle nobiliores quaſi currum faciunt habentem themonem. Item ſtelle que vocantur hyades et pliades ſunt in celo in quadam imagine ſecundum aſtrologos. Item orion eſt imago viri armati terribilis tenentis enſem quem et audax: et vt apparet ex tabula ſtellarum fixarum que ponitur ſeptima diſtinctione Almegiſti. Figura orionis complectitur

Iſidorus. viginti octo ſtellas et ſituatur in parte mirabili celi ante veſtigia tauri vt dicit Iſidorus libro. iij. Poſuit etiam deus dicunt aſtronomi in celo alias imagines. xlviij. de quibus omnibus non facit mentionem ſacra ſcriptura. ſcilicet xij. in zodiaco. ſcilicet Arietem. Taurum. Geminos. Cancrum et cetera. Et triginta octo extra zodiacum. ſcilicet imaginem draconis fluxuoſe ſitua-

Ptolomeus ti circa polum arcticum: in qua imagine ſecundum Ptolomeum ſunt. xxxiij. ſtelle. Et circa illum draconem ſunt due imagines vrſarum. ſcilicet minoris et maioris. Item inter illas. xxxviij.

imagies ē imago Perſei.i.imago viri deſerētis caput algol.i.diaboli. Rurſuȝ ē ibi imago hois inflāmati vl' flāmis cieti. Ibi ē imago ſaltatoꝛis:imago ioculatoꝛis: imagies duoꝝ vultuꝝ:imagies ſerpētū:ſcoꝛpionū:canū:lupi:lepoꝛis:ceruī:pegaſei:eq̄ alati:image varie imago cētauri:cui⁹ āteri⁹ ꝑs ē hois ꝛ poſterioꝛ equi:ꝛ ita ď alijs hmōi foꝛmis mōſtruoſis:ſicʼ i picturis aſtronomoꝝ videri pōt ꝛ ſolet ꝛc. Sed in ꝑriū ē qꝛ dicit ſcriptura Geñ.ij. Igiť pfecti ſūt celi ꝛ terra ꝛ ois oꝛnatus coꝝ. Qualē aūt oꝛnatū ꝛ pfectionē hēret celū ſi ex chimericis mōſtruoſitatib⁹ ꝛ imaginib⁹ fabricatū nō a deo ſȝ a diabolo ꝯſtaret: Rñdeo dōm:ꝙ ſicʼ toꝛtuoſus fallat dꝛaco ꝛ pꝛiceps mūdi hui⁹ celi terrā varijs idoloꝝ mōſtruoſis imaginib⁹ ipleuit ſuggerēdo pfecit cuilibet generi reꝝ aliquē deū. Ita deo pmittēte opus pulcherrimū ꝛ glorioſum dei.ſ.celū qð de⁹ cōſtituit moꝛtalib⁹ ad obiectuȝ religioſe ꝯtēplatōis attētauit iplere imaginib⁹ in qbus ipſe appere cōſueuit ꝛ illud facere ſpeculū ſupſtitioſe diuinatōis. Nā ſi dñs deus foꝛmas ꝛ imagines aialiū poſuiſſet in celo vt aliqs vult⁹ ſitus aialibus terrenis coꝛreſpōderet a quo depēderēt:foꝛmarenť idjuidua:ꝯſeruarenť ꝛ vultuarenť ſicut poſuit imagies in celo beſtiaꝝ ferociuȝ ꝛ viliū atꝗ chimerarū inutiliū. Multo magis ibidē poſuiſſet imagines mitium ꝛ vtilium animaliū ꝛ aliquoꝛum hominum virtuoſoꝝ. Sed videmus in celo non imaginem colūbe:ſed cerui:nō agni:ſed hirci:non crucis ꝛ crucifixi: nō ſacerdotis:ſed ioculatoꝛis. Ergo omnipotēs deus magis ſollicitus fuit de ꝯſeruatōe aialiuȝ ferociuȝ rapaꝝ ſerpētum:inutiliuȝ ꝙ mitium:hoibus in multis ſubſeruientium. Ergo falſum eſt ꝙ a deo tales imagines īter ſtellas celi ſint foꝛmate. Itē ſi dñs de⁹ ſubiecit vnāquāꝗ ſpēm generabiliū ꝛ coꝛruptibiliū ſue imagini i celo:vbi ē imago vitis:imago arboꝛis pomiferę:imago tritici ꝛ ceterarū ſpēꝝ humano vſui pcipue

Geñ.ij.

Rñſio ad qōneȝ.

Iſidorus
necceſſariaꝝ: id bñ dicebat Iſido. li. iij. ethi. c. vl. q poſt q̄ interpretatus eſt noīa extranea dictaꝝ imaginū: ſubiūgit aliorꝝ ſignoꝝ obſeruatões vel cetere res ſupſtitioſe que ſe ad cognitionē ſydeꝝ iungunt: fidei nře ſine dubio ꝯtraria ſunt: ⁊ ſic ignorari debēt a xp̄ianis vt nec ſcripta eē videant. Sed nōnulli ſydeꝝ pulchritudīe ⁊ claritate pellecti i lapſu ſtellaꝝ cecatis mētib⁹ corruerunt: ita vt p ſupputatões noxias (q̄ matheſes dicunt) euēctus reꝝ pſepe pſcire poſſe conent: quos nō ſolū xp̄iane religiōis doctores: ſ3 ēt gētiliu3 Plato Ariſtoteles atq̄ alij veritate cōmoti ꝯcordi ſnīa dānauerūt: dicētes cōfuſionē reꝝ poti⁹ d̄ tali ſuaſione gñari. ſ. q̄ pꝯicē q̄quo huāne felicitati. hec ille. Et quo dcō I ſid. tria hñr. Primū q multa ſupſtitioſa adiūcta ſūt ꝯſideratōi aſtroꝝ. Scōm q ꝯiecturatio d̄ futuris ē poti⁹ i ꝯfuſionē reꝝ humanaꝝ q̄ ad directionē eaꝝ. Vñ ſōnia: cogitatões hominū ex aſtris ꝯſiderare ſupſtitioſu3 eſt. Tertiū q reales ⁊ pfecti pħi diligētes reꝝ ꝯſideratores: ex ſuis pncipijs ponūt hoc negociū ſupſtitioſu3 eē. Vñ de platōe ⁊ Ariſtotele ſubdit Iſido. Et q̄uis ipſi nō fuerit celeſti ſapiētie dediti: veritatis tñ teſtimonio errores eoꝝ merito ꝯtulerūt. h illc. Ad obiecta aūt i frōte q̄ſtiūcule poſitā patebit rñſio i vltio tertie q̄ſtiūcule. Et Hē. vbi ſupra.

Plato. Ariſtote. Iſidorus

Queſtio

SECVNDA Queſtiūcula eſt. Si aliquo rōnabili mō ⁊ nō vane ⁊ ſupſtitioſe potuerūt trāſferri in celo tales imagines. Vel ſic. Si aliquo rōnabili mō: ⁊ nō ſupſtitioſe tales imagines tranſlate ſint ⁊ attribute ſtellis in celo. Ad quā ſic rñdet q quīn q caufe reperiunt trāſlationis in celo taliū imaginū. Prima cā aſſignatur a poetis. nā poete fingunt arietē in celo in honore Iouis: quē cornua arietis i capite habere dicunt. Tantū ſimiliter in celo collocāt in honorē Iouis: eo q in bouē fabuloſe ſit ꝯuerſus qn europam trāſuexit. Caſtorē quoq̄ ⁊ Pollucē poſt mortē inter notiſſima ſigna ꝯſtituerunt vt ſignū gemini. Leonem in

Rñſio
Prima cā trāſlatiōis Imaginū i celo.

honorē Herculis: quē in grecia virtuoſiſſime occidit. Capricornū ꝓꝑ Caprā quādā Iouis nutricē. Et ſic ſm fabulas alioꝝ vt pꝫ i lib. imaginū. xlviij. celi. Idolatre aūt ꝛ gētiles trāſtulerūt i celo hmōi imagies rōne honoris vł laudis aliquoꝝ hoim virtuoſoꝝ vel aialiū ꝓꝑ aliqua īſignia fcā vel bñficia ſingularia q̄ i iferiori mūdo fecerūt: ꝓꝑ que hoies trāſtulerūt iter deos vł deas: ꝛ aialia iter aſtra celi vt dicit Iſido. viij. ethi. Vñ ēt vt tradit Guilielm⁹ pariſiēſis: credebat gētiliū ſupſtitio: hoies i hac vita, ꝓbos ꝛ ſtrenuos poſt mortē aſcendere ad ſuperos i quaſdā ſydereas māſiōes vel ſtellas com pares. Malos dſcēdere ad īferos. Ideirco dū celū clare ſtellatū īſpiciebāt: iterrogabāt vbi ē māſio hercul'. In qua ſtella habitat hector. Vbi habitat talis ꝛ talis ꝛc. ꝓpter qd̄ a poetis gētilib⁹ ꝛ idolatris diſtribute fuerūt ſtelle ſm dictas imagies i honorē ꝛ deificationē hoim famoſoꝝ qs appellāt deos ſuos. Et iſte mod⁹ trāſlatio nis oio van⁹ ꝛ ſupſtitioſus eſt. Scd's mod⁹ trāſlatōis ſpāliter dictaꝝ. xij. imaginū zodiaci iter ſtellas eē poterat ad exprimēdū ſiſitudinarie ſtatū ſolis vł ꝓprietatē aure vel tpis q̄ vt plurimū accidit qñ ſol eſt i illa: vel i illa pte zodiaci. (Verbigrā): collocare potuerut. Cancrū in. iiij. pte duodeciꝫ ſignoꝝ zodiaci ex eo ꝙ cū ad illud ſignū in mēſe Iulij ſol venit: retrogredit̄ i modū cancri: ꝛ breuiores dies fac̄. hoc. n. aial ad vtrāqꝫ ptē greſſuꝫ dirigit. Siłr ſertā duodecimā zodiaci virginē vocare potuerūt: eo ꝙ i illis dieb⁹ qb⁹ ꝑ eā ſol dcurrit: terra exhauſta ſolis ardore nihil parit. Pars ṽo ſequēs vocari pōt libra: qꝛ ſole exiſtēte i pricipio illi⁹ ptis ē equalitas diei ꝛ noctis. Vltias ptes zodiaci Aquarium ꝛ Piſces vocare potuerūt: eo ꝙ hyemis tpe ſole ibi exiſtēte crebri⁹ pluuie fiāt ꝛ ſic de ſilib⁹. Et lꝫ ſm iſtū modū nō poſſit ſumi natura duodecim ſignoꝝ q̄ eis cōiter attribuit̄. Rō eſt: qꝛ al's illa ps que Cācer vocat̄: deberet dici calida ꝛ ſicca: qꝛ ſole exiſtēte ibi aura vt plurimū eſt

Guilhel' pariſiēſis. | Scda cā.

talis:⁊ tñ idē respectu habitātiū sub polo vl'sub equi
ectiali vl'alia pte equoctialis cēt alteri⁹ ⁊ alteri⁹ ꝯplexio
nis respectu hui⁹ vel illi⁹ regiōis. q̄ realr ⁊ phyſice.pce
dēdo ſumē opꝫ nāꝰ ſignoꝝ vel.xij.ptiū zodiaci ſi qua
i eis reperiūt.a ſtellis fixis:q̄ ſūt i eis:⁊ iuxta eas ex vtra
q ꝑte v̄ſus auſtꝝ ⁊ aqlonē. tñ quocūq ſit h mod⁹ trāſ
latōis ſignoꝝ nō ē ſupſtitioſus:niſi ad pl⁹trahaṫ ꝙ de-
beāt vt. ſ. verbigra:aliqs crederet q qꝛ qs nat⁹ cācrū
hñs i aſcēdēte futur⁹ cēt hō retrograd⁹ duplex i morī-
bus:vel aliqd hmōi. ſupſtitioſuꝫ cēt oē tale. Tertia cā

Tertia causa. vl'occaſio oꝛigialis trāſlatōis taliū imaginū iter aſtra
cē potuit q̄dā ꝯformitas poſitōis ſtellaꝝ i certis aggre
gatōib⁹ quēadmodū adhuc ruſtici vocāt quādā ꝯgeriē
ſtellaꝝ currūt:aliā gallinā cū pullis. Et hec qdē ſupſti

Quarta causa. tioſa nō eſt. Quarta cā eſſe potuit hmōi trāſlatōis:qꝛ
antiq phi ꝯſiderātes aliquas ſtellaꝝ ꝯgregatōes:inue
nerūt p obſeruātiā effectuū q tal'ſtellaꝝ cumulus cēt
talis nāe ⁊ ꝓprietatis. Verbi grā. Quidā hñs in aſcen-
dēte dū naſcereṫ imaginē ſimie exptū ē ꝯtraxiſſe vul-
tū ſimilē illi aīali. Sꝫ hoc falſuꝫ ē. Nā capio(v̄bigrā)ꝯ
ꝯuētū ſtellaꝝ q̄ vꝛſa dr:⁊ grece arctos:⁊ arguo ſic. Im
poſſibile eſt naturaliter q ſciaṫ nā illius cumuli ſtella
rū:ergo habeṫ ꝓpoſitū. Cōſequētia bona:⁊ añs ꝓba
tur:qꝛ natura data ſtelle fixe ſciri nō pōt niſi ex aliquo
aſpectu alicui⁹ planete exiſtētis in eodē gradu zodiaci
cū ea:ſꝫ hoc nullo mō ſciri pōt. ergo. Rō ē qꝛ qlibet ſe
micirculi trāſit⁹ inter polos zodiaci p gradū ſtelle:cō-
pꝛehēdit plures ſtellas fixas de quaꝝ nulla ſciri pōt eū

Quinta ⁊ vltima cā Augu. ius fuit dict⁹ effect⁹. ergo. Quinta cā ⁊ vltia huius ſup
ſtitiōis potuit cē ille ſpūs erroꝛis:cui ſumma cura eſt
ſm. b. Aug. hoībus nouas opiniōes iducere:maxie d
aſtralibus fatis:ſm q tales aut tales aſtroꝝ habitudi
nes ſint cauſe vel ſigna taliū effectuum futuroꝝ:⁊ tot
ſuggeſſit in illo pulchꝛo ope dei celo obſcurareṫ habi
tudines:tot aſpect⁹ tot reſpectus tot imagies:tot ſitus

cot diſpōnes ꝛ aſtroꝝ varietates: ꝙ vix aliqs effect⁹ et ꝛ caſualis ɔtigeſ nouiſ pōt: qn ex poſt ſcō poſſit q̄ſi ei⁹ veſtigiū ibi repiri. Et ex hoc facile ē aſtrologis. ex poſt ſcō reducē ꝛ colorare effect⁹ q ɔtingūt ad aſtra tāq̄ ex eis reluxiſſent. Sed añ ſcm̄ nihil certi pōiceſ pñt. Iſte ḡ hūane ſalutis callid⁹ emul⁹ diabol⁹: q ſuggeſſit pꝛib⁹ tpib⁹ hoib⁹ pditis varias artes diuiatorias: vt geome triā: magicā: nigromaticā. Ipſe ēt ſuggeſſit hoib⁹ hāc practicā diuiatoriā ex aſtris: attēdēs ꝙ talis ars diuia toria pl⁹ alijs artib⁹ ſupradictis colorari poſſet: qꝛ cōi ter experiunſ hoies ꝙ aſtra multipl'r agunt in iſta iſe riora. Valde ergo piculoſuꝫ ē de illa practica ſeu arte iudicioꝝ ſe itromitteſ maxie ſm̄ traditōes antiquorū q circa aſtra ꝟſabanſ. nō vt ꝟitatis inqſitores: ſꝫ vt ex aſtris diuiatores. Hec dñs Henri. de Aſſia ſuper Geñ.

TERTIA Queſtiuncula eſt. An ex aſtris ꝛ ima ginibus talibus poſſit aliqua practica certa ꝛ diuinatoria effectuum ꝛ futuroꝝ euentuuꝫ ha beri ab hominibus? Et videſ primo ꝙ ſic: qꝛ ſpēs reꝝ generabiliuꝫ ſunt eterne ꝛ fixe quāuis īdiuidua fluant ꝛ refluant. Et per ɔſīs vſ ꝙ cuilibet taliū ſpēi reꝝ cor reſpōdeat aliqs vultus in celo fixus a quo depēdeat ꝛ ɔſeruetur: ꝛ eius indiuidua formenſ ꝛ vultuenſ: vt ēt inuenire vſ pluꝰ. ij. de generatiōe. Itē Ptolome⁹. ix. p pōſitiōe centiloquij dicit. Vultus huius ſeculi ſubiecti ſunt vultibus celeſtib⁹. Item videmus ꝙ ſtabiliter im primi poteſt alicui materie elemētare artificial'r effi giate virt⁹ alicui⁹ imaginis cui obediūt indiuidua ſpe cieꝝ. Nam repta eſt q̄dā imago Scorpionis formata a quodā aſtronomo tēpore quo imago Scorpionis in ce lo vigebat: q̄ curabat hoies a ſcorpiōe morſos. Itē ha li haberazel aſtrologus libro quarto q eſt de nālibus capitulo primo narrat de quodam filio cuiuſdam re gis nato habente in aſcendente libram ꝛ ſupra plures planetas: ſcilicet Iouem: Martem: Venerem: Mer

Queſtio

Obiectio prima.

Obiectio ſcōa.

Ptolome⁹

Obiectio tertia.

Obiectio quarta.

curiū: ꝓꝓ qđ ꝯuocati fuerūt aſtrologi īter quos tandē
ipſe Hali dixit: ꝙ ſi puer trāſibat tertiū diē erit đ ipſo
magnū miraculū: ⁊ ꝙ poſſibile eēt illū pueꝝ dicē ali/
quā ꝓphetiā. Et euenit ꝙ anteꝗ̄ trāſirēt viginti qua-
tuoꝛ hoꝛe puer ille iſedit ⁊ icepit loqui dicēs. Ego iſe/
liciter natꝰ ſum ad ānūciādū deſtructionē gētis alma-
ʒar ⁊ indicādā trāſlationē regni aʒdexit ad extraneos:
quo dcō cecidit ⁊ moꝛtuꝰ ē ergo. Itē exptū ē ꝙ puer na

Obiect. v. ſcēs hñs in aſcēdēte ſeu i pꝛia domo hemiſperij vꝛſaʒ
Obiectio ꝯrit vultū vel phiſonomiā quaſi vꝛſe: ⁊ ita ꝯtriſſet vul-
ſexta q̄ eſt tū ſimie aſcēdēte imagie ſimie celeſtis ⁊ ſm hūc mo-
magrī lau dū i alijs. Itē magiſter Laurētiꝰ de peruſio tōſoꝛ ex in/
rentij đ pe ſpectiōe imaginū i li. quē edidit: docet futuros euētus
ruſio. hmōi cognoſcē: ergo. Sed in ꝯriū eſt Iſido. iij. etbi. di/
Iſido. cens: negociū imaginū celi ſupſtitioſum eſt. Et i titulo
Rñſio ad đ mathematicis: leges ciuiles iudicāt ſupſtitioſos ma
qōnē ⁊ ad thematicos ex ciuitatibꝰ politicis eſſe pellēdes oio. Ad
obiectōes. rōnes aūt coꝝ rñdet: ⁊ pꝛio ad pꝛimā rōnē in ꝯtrariuʒ
Ad pꝛimā negat ꝯña ⁊ rō negatōis ē: qꝛ ſpēs reꝝ ꝑpetuant a vir
obiectionē tute generatiua a creatoꝛe rebꝰ coꝛruptibilibꝰ in ꝓmoꝛ
Rñſio ad dio creatis idita: ſilr ⁊ nālis inſtinctus ⁊ inclinatio quā
ſcḋaʒ obie/ videmꝰ oībus aialibus iueſſe ad generādū ſibi ſimilee
ctionē. vnde dī ꝙ ſol ⁊ ſtelle cōtinent hec iferioꝛa virtualiter
non figuraliter. Ad ſcḋm none pꝛopoſitiōis Ptolomei
dicit: ꝙ ſi ipſe itellexit ꝙ quelibet ſpēs terreſtris ſic de
pendeat a ſibi coꝛreſpondente quadaʒ imagine cele/
ſti: ꝙ qñ imago illa viget ſupius: illa ſpēs vigeat infe/
rius: ⁊ quādo foꝛtunat ſupius: foꝛtunet inferiꝰ: ⁊ ꝙ ſta
bilire ⁊ ipꝛimet pōt alicui materie elemētate artificia
liter effigiate virtutē cui obediāt idiuidua illius ſpēi.
Dico ꝙ loquebat deceptꝰ famoſitate opiniōis que tūc
de talibꝰ imaginibꝰ clarebat. Et ad illđ de imagine fa/
cta ſcoꝛpiōis dī ꝙ effectus ille curationis moꝛſu ſcoꝛ/
Ad tertiā. piōis nō fuit ex ꝟtute intrinſeca imaginis in celo. Sed
potuit eē multis alijs modis ꝑ accidēs ꝯcurrentibꝰ in

armigero curato ⁊ taliter leſis. Nā ēt ibidē dicit̄ ꝙ fuit ſcripta i quodā lapide ꝑcioſo: a quo potuit talis vis ozi ri. Itē ibi dr̄ ꝙ antiq celeſtes vult⁹ ſculpebāt i lapide: ⁊ miſcebāt cū eo alia ad hoc neceſſaria. Rurſus ēt dr̄ ꝙ ſi anulus habuit a ſcorpiōe celeſti talē virtutē: q̄ uo er go curabat a veneno ſcorpiōis ⁊ nō magis aurit picu lū ꝯformādo nāȝ illi⁹ ſpēi veneni. Et ꝑ iſta pȝ rn̄ſio ad tertiū dcm̄. Ad quartū dr̄ ꝙ cū vltra potētiā nālis cur ſus: fit puerū. xxiij. hoꝛaꝝ reſidere ⁊ loq ⁊ d̄ futuris ꝓ phetare: appet clare ꝙ ille effect⁹ nō fuit aſtroꝝ: ſȝ po tius demonū q ſe ibi igerebāt ad illudēdū i hoc varijs ⁊ ſupſtitioſis hoīb⁹ credituris oꝛtū ꝓphetaꝝ ex fato ſtel laꝝ ⁊ nō ſpāli dei dono. Ad qntū rn̄ſuȝ ē ſupꝛa in. iiij. cā trāſlatiōis imaginū. Ad illud magiſtri Laurētij qui nouiter fecit libꝛū d̄ foꝛtuna dr̄: ꝙ cadē facilitate ꝯtēni tur a doctis qua appꝛobat̄ a fatuis. Vn̄ ſicut ad dece ptionē hoim inuēta fuerūt a chaldeis ⁊ arabib⁹ alco codē ⁊ ylech q̄ planete nō ſunt: ſȝ loca a qb⁹ q̄runt āni ⁊ vite natoꝝ. Ita ēt pꝛoiectio taxilloꝝ vel p̄tis foꝛtune nonenarie planetaꝝ nihil ꝓprietatis hn̄t. Et cuȝ dicit̄ ꝙ ſacra ſcriptura ſepe loquit̄ de illis imaginibus. ſ. de arcturo ⁊ de oꝛione ⁊c. Rn̄detur ꝙ nō ſequit̄ ꝙ de⁹ a pꝛincipio ꝯſtituerit imagies tales vt hoies attribue rēt illis imaginib⁹ effect⁹ ſupſtitionū ⁊ vanitatū. Sed magis vt viſis taliū imaginū figuris laudarēt deū fa ctoꝛē eaꝝ in oībus ſanctis ⁊ mirabilib⁹ operibus ſuis.

Ad quartā obiectōes.

Ad qntā.

Ad ſextam obiectionē que eſt ma giſtri Lau rentij d̄ pe ruſio reſ ſpōſio.

Queſtio

SEXTA Queſtio pꝛincipalis ſub nono capi te vnica eſt ⁊ ſimplex. An. ſ. aſtrologi ex inſpe ctione ylech ⁊ alcocodē in locis planetarū vel gradibus ȝodiaci poſſint vere iudicare de longitudi ne ⁊ bꝛeuitate vite natoꝝ? Ad quam Aſtrologi reſpon dent affirmatiue dicentes: ꝙ aſtra ſint cauſe viuendi longioꝛis menſurare conātes cuiuſlibet hoīs vitam ꝑ habitudinem planetarum in figura celi hoꝛa natiui tatis dati nati. Conātur auteȝ illud hoc mō oſtēdere.

Rn̄ſio aſtronomoꝝ ad qōnē.

cõſtituũt.n.vnũ de planetis vel gradib⁹ zodiaci: quẽ ligua arabica yleeb appellãt quẽ eligũt ẽm certũ mo dũ dſcriptũ a Ptolomeo ⁊ ab Alcabitio ⁊ ab Hali habẽ razel li.ſuo.iiij.c.iij.⁊ ab alijs aſtrologie auctorib⁹. Deide yleeb electo eligũt ipſo nato alcocodẽ.i.datorẽ ãnoꝝ q ẽ ille planeta q maiorẽ fortitudinẽ ⁊ dignitatẽ hʒ i gradu yleeb. Et ex iſtis duplicib⁹ vijs affirmãt vel pſumũt ſe ſcire poſſe quot dieb⁹ vel ãnis debeat natus tali hora ſupuiuere. Pria via ẽ ꝯſiderãdo quot annos vl quãtũ tpis det nato alcocodẽ. Vnde cuilibet planete ſunt attribute tres dĩe ãnoꝝ.ſ.maiores: medie: ⁊ minores vt pʒ ex Alcabitio ⁊ Guidone bonatꝫ de Forliuio. Alcocodẽ ḡ vt aiũt ſi fuerit i angulis ⁊ fortunat⁹ ac fortis: dat nato ãnos ſuos maiores. ſi fuerit in ſuccedẽtib⁹ ⁊ min⁹ fortis vel diſpoſit⁹: dat nato medios annos ſi vo fuerit i cadẽtib⁹ dat nato ſuos ãnos minores qs fridarios vocãt. Qđ ſi aliqs ex bẽignis planetis q̃les ſũt Iupiter: Ven⁹: ⁊ Sol: ex trino vel ſextili aſpectu alcocodẽ aſpexerit: addet ſibi ãnos ſuos miores. Si vo aliqs ex maleuolis planetis: vt ſũt Saturn⁹ ⁊ mars: eũ dẽ alcocodẽ quadrata vl oppoſita iſpexerit radiatõe: ãnos ſuos miores ab eodẽ diminuet: ſicẽ pʒ li.iiij.hali.c.vj. Scda via qua quãtitateʒ vite nati iſti aſtrologi cognoſcere conanẽ: eſt ꝯſiderarẽ poſt quot ãnos yleeb veniet p directionẽ ad locũ planete iterficiẽtis vt ẽ mars vel ſaturn⁹ vel cauda draconis: q planeta iterfector vite dr: quãto ḡ ille ãplius diſtabit a gradu yleeb: tanto diuti⁹ viuet. Diſtabit eqdẽ p gradus equoctialis p calculationẽ quãdã difficilẽ q̃ directio vel athazir arabice vocar̃ inuẽtos: quoꝝ qlibet gradus vnũ annũ dare ſolet. hec calculatio ponĩ in.iiij.li.hali.c.vij.⁊ dſcribitur ẽt ab Alcabitio: ⁊ i alijs Aſtrologoꝝ libris. Sʒ i ꝑiũ eſt qz iſtas duas vias vel modos quãtificatiõis annoꝝ naſcẽtiũ ⁊ ꝓgreſſiõis eoꝝ ad mortẽ ex radice ſuperiori ꝯfundũt cãe lõgitudinis vite ãtiquoꝝ radicis iferioris

Cuilibet planete ſunt attribute tres dĩe ãnoꝝ

Iupiter ⁊ Venus benigni.

Saturnus ⁊ Mars maleuoli:

adducte a. d. hērico ſup Geñ. ꝛ a. d. Nicolao d̄ lyra ſup geñ. v. c. Inſup modos illos friuolos ſupſtitioſoſq; eē ꝛ nō obſeruātia expimētali: ſʒ ſuggeſtiōe diaboli olim ītroductos q̄uis ex nr̄is theologoꝝ argumētis ꝯſtaꝛ poſſit: ſ; ālr tñ i mā iſta idē ꝯſtat ex ieffabili ꝟitate diuine hiſtorie. Aſſerūt nāq; diuie hiſtorie qñq; hoīes vixiſſe pluſq; nōgētis ānis: qñq; octingētis: qñq; ſeptingētis vt pʒ ex dcurſu libri Geñ. Nō ꝯſtat ex traditiōibus aſtrologice ſupſtitōis ꝙ null⁹ planeta ꝯſtitut⁹ alcocodē ī q̄cūq; figura celi: pōt daꝛ natis tot ānos vite. Rō ē q2 nulli⁹ planete āni maiores ſe extēdūt vltra vigiti ꝛ cētū ānos: ad quos ſi ſex plāetaꝝ āni miores rōne aſpectuū beneuoloꝝ adderent: qō tñ vix vel nūq̄ i celo ꝯtingeꝛ pōt: reſultabūt ducēti qnquaginta āni vel circa: qbus plēs ex pte alcocodē nlli natoꝝ a celo dari pñt. Et rurſus quo ad ſm modū q i teſtioniū ſupſtitionis ſepe obuiat prio mō. Certū ē ꝙ planeta abſciſſor diſtaꝛ nō pt ab ylecb i hora natiuitatꝭ p trecētos ſexagita gradus: ſʒ neceſſario p min⁹ ipʒ ab ylecb diſtaꝛ opʒ: ꝛ p ꝯñs q̄ꝛ tū cēt ex illa radice vita hoīs excedere nō pōt. ccclxvj. ānos vel circa. Vcꝝ dicere pñt ꝙ nullius aſpectus fortunaꝝ planetaꝝ beneuol⁹: ab abſciſſore natuʒ liberaꝛ pōt: ſʒ hoc nō valet: primo q2 antiqtatis cōis humane vite piodus fuit tot ānoꝝ vt pſcribiꝛ. Scdo q2 anni alcocodē gradibus directiōis correſpōdere non pōt. Ita ꝙ falſe ꝛ ſupſtitioſe apparēt vie ille ex ꝟitate ſcripturꝭ dicētis p̄dcā: qua ꝯſtat multos vixiſſe lōgiſſime vltra annos quos celū duplicās duab⁹ vijs naſcētib⁹ dare pōt. Dicat ḡ ſupſtitioſus quiſq; quales figuras celi habuerunt illi q nōgentis aut octingētis annis vixerūt. ꝛ nihil iueniꝛ poterit niſi ſuā praxiʒ p oīa vanā ꝛ ſupſtitioſaʒ eē. Dicat itēꝝ tal' aliqs q̄re i quatuor milib⁹ annoꝝ vel circa: nullus nat⁹ fuerit nec vnq̄ naſceꝛ ſub aliqua figura celi ſili figure natiuitatū āntiquoꝝ q tot ānis vixerūt. Silr dico quo ad illa q̄ lōgitudinē vite ꝯcernūt

& nõ poterit ad hoc aliquis aſtronomoꝝ dicere quicq̄ quod apud veros philoſophos aliquã habeat apparẽtiam veritatis. Hec Henricus de Aſſia ſuper Gñ.

Queſtio

SEPTIMA & vltia queſtio principalis noni capitis vnica ẽ & ſimplex. An: ſcʒ. ꝓpterea q̃ d' corporib⁹ celeſtib⁹: de imaginib⁹: de fato: de fortuna: de ylecb & Alcocoden dcã ſunt. vtꝝ ꝑ ſolũ reſpectũ ad ſtatũ oĩm cauſaꝝ ſcdarꝝ agẽtiũ fieri poſſit certũ de futuris cuẽtib⁹ ab aſtrologis iudiciũ: Et vĩ ꝙ ſic ꝑ locũ ab auctoritate dñi Guidonis bonacti de Forliuio q in principio magni libri ſui de iudicijs aſtroꝝ dicit: ꝙ aſtronomi iudicãt de futuris euẽtib⁹ ex aſtris. Et lʒ ſtelle ſint inumerabiles: tñ ipſe aſtronom⁹ oĩb⁹ vtit cũ vtat. xij. ſignis ſub qb⁹ fere oẽs ſtelle cõprehẽdunt ꝓpter qd dicit ꝙ ꝑ aſtrologiã plus ſcit de celo q̃ ꝑ theologiã de deo. Ad quã rñdetur breuiſſime ſine diſpẽdio argumẽtoꝝ ꝙ nõ. Et rõ eſt: q2 ad hoc vt ex ſignis cauſalib⁹ fiat iudiciũ certũ a priori tria requirunt. Primo vt ſciat ſufficiẽter illoꝝ ſignoꝝ virt⁹ & ſtatus reſpectu iuſticẽ ſeu ex ſe. Scdo ꝙ pcognoſcat modus applicatiõis taliũ ſignoꝝ vel cauſaꝝ ad determinatã materiaʒ. Tertio ꝙ precognoſcat illius materie vel paſſi diſpõ apta vel incepta reſpectu actiõis vel influẽtie talium cauſarũ vl' talis virtutis actiue. Vñ ꝟbigra. Quãuis. n. medicus ſciat ꝙ aliqua medicina ẽ laxatiua quãtũ ẽ d' ſe & ſciat cũ hoc qñ & quõ applicat forti: adhuc tñ non ſcit ex inde futuꝝ eſſe an talis effectus ſequat vel forte cõtrarius ſi neſciat qual'r corpus fortis eſt accidentaliter & radicaliter cõplexionatum aut intrinſece diſpoſitũ. Et ita eſt a fortiori lõge de aſtrologo: qui q̃uis ſciat ꝙ ꝯiunctio (verbigrã) ſolis & lune ꝯlueuit quõcũq; ſuſcitare pluuiã tñ nõ põt certitudinal'r predicere an in futura ꝯiunctõe pluat: & hoc ꝓpter multa. Primo q2 nõ ꝯſtat ſufficiẽter nature planetaꝝ: nec ſtellarũ fixarum quaꝝ alie & alie ſm triũ aſpectuũ diſſicte circulariter

Guido bonacti.
Plus ſcit ꝑ aſtrologiã de celo q̃ per theologiã d' deo.
Rñſio ad q̃ſtionẽ.

aſpiciunt a ꝯiũctis lumiarib⁹ i alia talia ꝯiũctõe. Scõo qꝛ pſciri nõ põt mod⁹ applicatõis illi⁹ ꝯiũctõis aut vir tutis ei⁹ nec vbi magis aut melius applicat vel peius. Tertio ſi bñ ſciret ad quã regionẽ applicaret tñ ignorarct aſtrolog⁹ an illa regio ꝓ tũc aliquo accidẽtali mõ ad ꝓriũ diſpoſita ſit. Videm⁹. n. virtute vni⁹ ꝯiũctiõis accidẽ pluuiã i vna regiõe que accidẽtalr vel rõne ſit⁹ vel vẽtoꝝ: vel cõplexiõis: eſt ꝓ tũc ad hoc diſpoſita: ⁊ ꝓ tũc i alijs nõ pluere: nõ talr diſpoſitis ꝙ virt⁹ tal cõiũctiõis ſufficiat ibi pluuiã ſuſcitare. Pro iſto ẽt eſt Ptolomeus in cẽtiloquio ꝓpoſitõib⁹. v. ⁊. xvij. Et iteꝝ ſup poſito ꝙ ſciat ꝙ virt⁹ ꝯiũctiõis facte i tali ſigno flectat ad talẽ regionẽ: ⁊ ex illa vapores ſufficiẽtes ad pluuiã eleuat: nõ tñ ſequit ꝙ ibi ġ pluat qꝛ nubes vel vapores a mari vel ab vna regiõe eleuati ꝑ ventos dicunt qñqꝫ ad aliã regionẽ vbi erit pluuia: ⁊ ita nõ põt ẽẽ certitudo i iudicio hoc. Si ġ de effectib⁹: nãliſſimis ⁊ cõmuniſſimis ꝯiũctiõis vel oppoſitiõis duoꝝ magnoꝝ luminariũ celi quoꝝ nã ⁊ iſluẽtia iter oẽs ſtellas ẽ manifeſtiſſimas nõ põt aſtronom⁹ certũ iudiciũ dare vel iudicare. Qualis ⁊ quãta temeritas eſt velle ex aſtris alijs quoꝝ nãe inſufficiẽtiſſime ſciunt: iudicia dare de futuris effectib⁹: nõ ſolũ in elemẽtis: ſed ẽt in viribus mẽtis ⁊ actib⁹ moralib⁹ humanis. Adde ꝑterea ꝙ cuꝫ diuinatio ſiue ꝑnoſtica aut iudiciũ aſtrologoꝝ vt ꝯfitẽtur de futuris in mundo effectib⁹: ex habitudinibus ⁊ actiõibus ⁊ proprietatibus ſtellarũ fixaruꝫ ⁊ erraticarũ depẽdeat quoꝝ habitudines ⁊ actiones proprietates nullus mortaliũ nouit: ꝯſequẽs eſt ꝙ nullus ſufficiẽter aſtrologus poſſit certa de futuris euentibus predicere ⁊ iudicare. Et dicamus ꝑ ſingula. Quis nouit in primis ſtellaꝝ fixaꝝ proprietates ⁊ numerũ? Certe ille q nouit nomina caꝝ que a proprietatibus iponuntur. Et cũ ſolus deus nouerit multitudinẽ ſtellaꝝ ⁊ omnibus eis nomina vocet: ergo ⁊c. Nã aſtronomi vt patet

Ptolo.

Null⁹ aſtrologus põt ſufficiẽter certa d̃ futuris euentib⁹ ꝑdicere ⁊ iudicare.

er. vij. par. almegiſti Ptolomei ꝯ̃ fato ſolũ. M. xxij. ſtel
las ſiue loca ſtellaꝝ iuenerũt. Et cũ ſicut ſũt ſtelle ma
gne ⁊ nobiles circa polũ arcticum: ita forte nobiliores
ſũt circa polũ antarcticũ nobis occultũ: ex quo ps illa ē
Ariſto. ex dextra celi ſurſuȝ q̃ ē nobilior ſiniſtra ſm Ariſto. il
laꝝ aũt ſtellaꝝ nulla ē ꝯ̃ illo nũero. M. xxij. Cã ē: q2 ſtel
las circa polũ antarcticũ null⁹ vnq̃ȝ vidit: niſi forte Adã
dũ eēt i ſtatu inocētie: ḡ ſequit̃ ꝙ nullus aſtronomoꝝ
certo põt indicarͥ. Quis nouit ꝑterea quare poſuit de⁹
tot ſtellas fixas i vno orbe octaue ſphere ꝯtinētis ⁊ am
biētis orbē ſupremi planete ⁊ quo ordie eas poſuerit:
an oēs equalr̃ a cētro mũdi diſtantes vel quõ alr̃: An
vnã circa ꝯuexũ illi⁹ orbis: aliã circa ꝯcauũ: aliã i me
dio ſpiſſitudis: ⁊ an i diſtãtijs equalib⁹ ſibi ab iuicē ita
ꝙ ſi oēs apparerēt: equalr̃ ab iuicē diſtarͥ viderēt. Vel
an ſint eq̄lis magnitudis ſȝ veritatē q̄uis vna appeat
maior altera quaſi iferi⁹ ſituata i eadē ſphera. Et iteꝝ
an ſituatio eaꝝ aliquas imagies ꝯſtituat. ſ. Arietē: Tau
ri ⁊c. Et iteꝝ an oēs ſtelle fixe ſint pares? Cũ ergo oĩa
Ex dubijs ⁊ male cognitis pricipijs non põt haberi certa ⁊ indubitata effectuum cognitio. hec ꝯ̃ ſtellis fixis ſint dubia mortalib⁹: ſequit̃ ꝙ ex du
bijs ⁊ male cognitis pricipijs pricipiatoꝝ ⁊ effectuum
nõ poterit hēri certa ⁊ idubitata cognitio. De nũero ſi
milr̃ planetaꝝ: ſiue ſtellaꝝ vagaꝝ ſeu erraticaꝝ q̄ dicũ
tur eſſe ſeptē: null⁹ adhuc aſtronomoꝝ cert⁹ ē. Nã ſicut
ſtella Mercurij raro egredit̃ ita remote a Sole ꝙ vide
ri poſſit. Ita fortaſſe ſint aliq̄ ſtelle erratice ſiue plane
te que ſemꝑ ſub radijs ſolarib⁹ nobis iuiſibilr̃ verſant̃.
Quis ēt bñ nouit ſitũ planetaꝝ? Nã Ptolomeus ponit
Ptolome⁹ Gebez. Solē in medio planetaꝝ Geber ꝟo chaldeus aſtrolog⁹
dicit ꝙ ſit imediate ſup Lunã. Et lȝ etiã ſufficienter cõ
ſtare poſſit Lunã eſſe infimã planetaꝝ: q2 eclipſat So
lē: ⁊ alique ēt exiſtãt leues cõgruētie ⁊ ꝑſuſiones ꝙ ſit
Saturn⁹ ſupremus planetaꝝ: ⁊ ſub ipſo imediate Iu
piter: ſcilicet ex tarditate mot⁹ ⁊ hmõi: nihilomin⁹ tñ
de ordine poſitiõis planetaꝝ q̄ ſunt: Luna: Mercuri⁹

Venꝰ: Sol: Mars: Iupiť: Saturnꝰ: nulla via ſufficiẽti cõmũiter ꝯſtare poteſt qs ſupra vel iſra aliũ ſit. De motibꝰ ſimilr ſtellaꝝ circa polũ ſubterraneũ antarticum multa extãt dubia: ꝓpter h̃ dicebat Albategni: adhuc eẽ poteſt aliqs motꝰ i aſtris ꝛ orbibꝰ quẽ nullꝰ hoīs expꝰ eſt: nec expiꝛť: vt patet de ſtella q̃ apparuit tribus Magis tẽpoꝛe natiuitatꝭ chriſti. Ex qbꝰ oībꝰ apparet ꝙ aſtronomi: q i ſuis iudicijs cõfidũt i oꝛdine ſituali planetaꝝ i ſuis epicidis ꝛ excẽtricis: ex qbꝰ: vt i pluribus iudicia ſumũt. Certũ ꝛ validũ iudiciũ ꝺ futuris euentibꝰ nãlibꝰ ſiue volũtarijs dare nõ p̃nt: p̄cipue cũ i talibus iudicijs neceſſe ſit hẽre reſpectũ ad ſtellas fixas: q̃ nobilioꝛes videnť ꝛ ſupioꝛes: ꝛ ꝑ ꝯñs valde potẽtes in ferīꝰ: quaꝝ tñ vt liquet ꝛ dcm̃ ẽ ſupꝛa: nec influẽtie adhuc ꝯſtãt: nec nũerus cõpꝛehẽdi potuit: nec ꝯglomerationũ caꝝ ſciri ꝓpꝛietas. Ergo ex ijs oībus que i hoc nono capite dicta ſunt: apparet liqde ſatis qualr̃ dñi aſtronomi ex aſtris praro ꝛ foꝛte a cauſa vera de effectibꝰ futuris iudicare p̃nt. Nec baculus ille arũdineus ſolatiũ ignoꝛãtie aliquoꝝ aſtronomoꝝ patrocinať eis dicẽdo idifferẽter de quolibet: qꝺ apud antiquos iueniũt ſic expertũ. Cũ naturaliſſimꝰ philoſophꝰ Hippocrates dicat. Vita bꝛeuis: ars vero lõga: tp̄s acutũ: experimẽtũ fallax: iudiciũ difficile. Si ergo placeat qbuſdã regibꝰ ꝛ pꝛincipibꝰ q̃ñꝗ haheť aſtronomos: teneãt eos ꝛ habeãt ad ſolatiũ ꝛ inſtructionẽ aliquoꝝ vniuerſalium de coꝛpoꝛibꝰ celeſtibus: ꝛ nequaꝙ̃ in agẽdis ꝓ ſe particulariter: aut ꝓ republica confidãt in coꝝ iudicijs relicto conſilio viroꝝ pꝛudẽtum. Ratio eſt: quia licet poſſit inueniri quedã curioſa ars coniecturatiua ex aſtris de futuris euẽtibus: tamen ꝓpter cauſas dictas ꝛ multas alias illa non põt ſe extẽdere ad tantaꝫ certitudinẽ: ꝙ poſſit pꝛoficere certo particulari homini ꝛ reipublice. Nec vnꝗ̃ ꝓfecerũt gubernatoꝛes reꝝ publicaꝝ: qui talibus confidere cõſueuerunt: vt colli-

Hippocrates.

Iudicijs aſtronomoꝝ an ſit credendum.

Rñſio ad Guidonē de Forliuio.

gi pōt ex hyſtorijs antiquis ⁊ multis exemplis. Nunc ad illud vaniloquū ⁊ ſupſtitioſum Guidonis de Forliuio dicētis: ꝙ ꝗuis aſtrologus neſciat oim ſtellaꝝ loca ⁊ influentias: tñ vtitur oibus qꝫ vtuꝰ duodecim ſignis ſub qbus fere oēs ſtelle cōprehendunẗ. Reſpōdēdū eſt ꝙ ſi capit ſignū ꝓ .xij. parte zodiaci falſuꝫ dicit. Si vero capit ꝓ .xij. pte celi ſtellati que cadit iter duos ſemicirculos cōcurrētes in polis zodiaci: dꝫ ꝙ nequaꝗ̄ ſufficit ꝓ iudicijs futuroꝝ ſic ꝯfuſe vti oibus ſtellis inquantuꝫ .ſ. ex eis que cadūt in illa duodecia pte celi dicatur duodecima zodiaci talis eſſe vel talis nature. Sed ad iudicia ita particularia ſicut ipſe Guido dare pręſumit opꝫ ſciꝛ ſi oēs ſtelle fixe aſpiciētes ex omni pte planetā aliquē exiſtētē (verbi gr̃a) in primo gradu arietis iuuarēt vel impedirēt ipm in ſua actiōe qḋ ſciri non pōt niſi ſingulaꝝ ſtellaꝝ ſcianẗ nāe ⁊ ꝓprietates: qḋ eſt impoſſibile mortalibꝰ: vt clare oſtēſuꝫ ē ſupra. Et ad illḋ qḋ dicit plus ſciꝛ ꝑ aſtrologiā de celo ꝙ̄ ꝑ theologiā de deo. Rñdeẗ ꝙ veꝝ eſt ꝙ plus ſciẗ dō falſis ⁊ ſupſtitioſis opinionibus de celo ab aſtrologis vndecūqꝫ introductis: q̄ꝫ forte humanitus ſcitū ſit de veris ꝯcluſiōibꝰ de dño deo ꝑ ſpm̄ſanctū ad ſalutē reuelatis. Hec Hēricꝰ de Aſſia ſup Gen̄. ⁊ de nono capite ſupradicta ſatis ſint.

DECIMVM ⁊ vltimū caput principale huius ꝑtie decadis eſt de beatitudine ipſius aīe rōnalis. Circa qḋ ſex queſtiūcule ſolueẗ: quaꝝ quelibet infra ſuo ordine declarabitur.

Queſtio Rñſio ad q̄ōnem ꝑ tres opiniones.

PRIMA Queſtiūcula eſt. In cuius actu potentiarum aīe ꝯſiſtat eius beatitudo? Ad quā reſpondetur ꝙ de hac queſtione tres fuerūt opiniones. Prima eſt ſcole reuerendorum patrum Scotiſtarum ordinis minorum. Secunda eſt aliquoruꝫ modernorum. Tertia ſancti Tho. ⁊ omnium doctoꝝ ſchole cōmunis. Sed anteꝙ̄ opiniōes reciteneẗ: ſciendū erit ꝙ qñ querit in quo ſtatu cōſiſtat beatitudo: nō eſt queſtio vtrū

nio vtꝝ vltim⁹ finis beatificās vt res ſit i actu itellect⁹ vel volūtatis: qꝛ hoc nūq̄ aliqs poſuit: cū vltim⁹ finis vt res ſit eſſentia diuia: ⁊ nō aliqd creatū. Sed ē intellectus q̄ōnis quo actu iſtaꝝ potētiaꝝ pueniant ad iſtū finē btificātē obiectiue ⁊ effectiue ſimplr. Sic ergo p̄io itellecto titulo q̄ōnis dico ꝙ Schola Scotiſtaꝝ h̄ꝫ ꝙ btitudo ꝯſiſtat i actu volūtatis. Et ꝓbāt hoc p̄io ſic. Beatitudo ē ſummū bonū: ſꝫ bonū ē obiectū volūtatis in quātū hui⁹: ergo btitudo ē magis obiectū volūtatis. Itē illō eſt p̄ncipalius in btitudine qō eſt in ea melius. Sed reſpectu obiecti btitudinis meli⁹ eſt amare q̄ cognoſcē: tū qꝛ amoꝛ ꝓcedit ex pfectiſſimo habitu charitatis: tū qꝛ magis vnit: cū amoꝛ ſit virtus vnitiua ſm Diony. tū qꝛ ſm Vgonē de ſctō Victoꝛe: amoꝛ eſt magis penetratiu⁹: qꝛ amoꝛ itrat vbi ſcia foꝛis ſtat. Ergo p̄ncipali⁹ btitudo ꝯſiſtit in actu volūtatis. Itē btitudo ſm Boetiū. Eſt ſtatus oīm bonoꝝ aggregatōe pfect⁹: ergo omne bonū qō ptinet ad btitudinē cū cadat i ei⁹ pfectionē eſt eius eſſe. Itē delectatio q̄ eſt ō eſſentia btitudinis ptinet ad volūtatē: ergo ꝓbat antecedēs. Illō eſt de eſſentia btitudinis: ſine quo btitudo nō ē appetibilis: ſꝫ ſine delectatōe beatitudo nō eſt appetibilis vt pꝫ octauo ethicoꝝ. Vbi dicit cōmētatoꝛ: ꝙ nullus ſubſtineret ipm bonū ſi ibi triſtitia ineſſet. Et iteꝝ dicit: ꝙ nihil aliud eſt ipſuꝫ bonū q̄ felicitas: ergo. Itē Augu. dicit ꝙ beatitudo eſt gaudiū ō veritate. Sed ibi ē gaudiuꝫ p̄ncipaliter in abſtracto: ergo. Item in illo actu eſt beatitudo ponēda quē deus a nobis magis reqrit ſed deus a nobis magis reqrit amari q̄ cognoſci. Ergo ⁊ hoc creatura debet magis appetere: ⁊ in eo magis q̄etari. Sed i quo magis creatura q̄etaꝛ eſt eſſentia lius btitudini: ergo. Itē pfectius eſt diligere deum q̄ cognoſcere. Pꝛobatur: qꝛ multi cognouerūt ⁊ tn̄ non amauerūt ſicut philoſophi q cū cognouiſſent: non ſicut deum gloꝛificarūt: vt dicit Paul⁹ p̄io ad Roma-

Pꝛima opinio que eſt ſcotiſtarū.

Pꝛia ratio pꝛobatiua p̄dicte opinionis.

Scḋa ratio Dionyſi⁹.

Vgo ō ſancto victoꝛ.

Tertia rō Boe.

Quarta ratio.

Commentatoꝛ.

Quita rō.

Auguſt.

Sexta rō.

Septia rō.

x

Paul⁹ ad romanos — nos. Itē in illo actu poni dȝ beatitudo p quē magis cū deo vnimur. Sed p actū volūtatis magis cū deo vnimur: ergo. Ptȝ minor: qꝛ aliqua intelligunť que grata nō ſunt: ꝛ iō cū eis nō fit vnio ſed auerſio. Nihil autē
Octaua rō — diligiť niſi gratū. Itē oꝛdo ſeraphin ē ſupꝛa cherubin. Et ſeraphin itꝰptať icēdiū. Et cherubin plēitudo ſcie. Ergo ſequiť ꝙ melioꝛ ē dilectio cognitōe. Itē i illa po
Nona rō. — tētia dȝ ꝯſiſtere p̄miū vbi ꝯſiſtit meritū: vt regrit iuſtitia. Sed in actu volūtatis ꝯſiſtit meritū: ergo. Itē no
Decia rō. — bilioꝛ opatio ē attribuēda nobiliſſime potētie. Sed vo
Vndecia ratio. — lūtas ē nobilioꝛ potētia ꝙ̄ intellectꝰ. Pꝛobať: qꝛ illō qd̄ hȝ rōnē mouētis ꝛ ipꝰātis: eſt nobiliꝰ co qd̄ hȝ rōneȝ
Duodecia ratio. — moti: ꝛ obediētis. Vltio ꝛ duodecio arguiť ſic. Actꝰ dilectōis quātū ad ea q̄ ſunt īfra aiam minꝰ pfectꝰ ē actu cognitōis. Sed quātuȝ ad ea q̄ ſunt ſupꝛa: pfectioꝛ eſt. Cuiꝰ rō eſt: qꝛ res ſunt in aia altioꝛi mō q̄ꝫ i ſeipſis. Volūtas aūt moueť ad res ſm ꝙ i ſeipſis ſunt. Et iō cuȝ p amoꝛē ꝯiūgiť ijs q̄ ſunt infra ſe: fit quodāmō ifra ſe ipſaȝ. Cū ꝟo ꝯiūgiť ijs q̄ ſunt ſupꝛa eleuať ſupꝛa ſe: ꝛ ecōuerſo: cū res q̄ ſunt ifra aīaȝ ſunt i itellectu: bn̄t ibi eſſe nobiliꝰ ꝙ̄ i ſeipſis. Ea ꝟo q̄ ſunt ſupꝛa: bn̄t eſſe i intellectu creato ignobiliꝰ ꝙ̄ hēant in ſeipſis. Cum igiť deꝰ ſit obiectū btitudinis reſpectu cuiꝰ nobilioꝛ ē actꝰ dilectōis actu cognitōis: g̃ btitudo erit i actu dilectio
Scđa opio — nis q eſt actus volūtatis ꝛ nō intellectus. Secunda opinio eſt que dicit ꝙ beatitudo conſiſtit eſſentialiter in actibus vtriuſq; potentie. Nam ſecūdum iſtos fruitio includit in ſua ratione foꝛmali duplicem actum: videlicet voluntatis ꝛ intellectus. Nam fruitio eſt vltima delectatio ꝛ quies: que habetur de vltimo fine adepto per intellectum. Et quia in fruitione pꝛincipaliter cōſiſtit felicitas ꝛ pꝛincipalius ipſa fruitio eſt in volun
Sanctus Thomas. — tate ꝙ̄ in intellectu: vt etiam dicit ſanctus Thomas in pꝛimo ſentētiarum. Ideo ſequitur ſecundum iſtos ꝙ felicitas pꝛincipaliter conſiſtat in voluntate: ꝛ non in

intellectu. Sed hec opio falſa eſt. Probat: qꝛ vnus ⁊ idē actus non pōt eſſe in parte intellectiua ⁊ affectiua. Et cuꝫ dicitur ꝙ fruitio eſt vltima delectatio vltimi finis adepti per intellectū: ⁊ in fruitione principaliter cōſiſtit felicitas ⁊c. Reſpondet ꝙ fruitio poteſt ſumi dupliciter. Vno modo formaliter ⁊ ſic eſt actus voluntatis. Alio modo radicaliter ⁊ originaliter idest ſcdm id qd neceſſario preſupponitur a fruitione ⁊ imediate ipſuꝫ ſequitur: ſicut paſſio conſequens ſubiectum propriuꝫ ⁊ iſto modo dico ꝙ fruitio conſequitur actum intellectus. Et primo modo in fruitione non eſt felicitas niſi tanquam in propria paſſione felicitatis. Sed ſecundo modo felicitas eſt in actu intellectus eſſentialiter: ita ꝙ ſi daretur per impoſſibile ꝙ aliquis eſſet adeptus per actum intellectus vltimum finem immediate eſſet felix eſſentialiter etiam ſi fruitio illius non cōſequeretur. Negandum eſt igitur ꝙ in fruitione formaliter ſumpta ſint duo actus: immo eſt vnus: qui non eſt felicitas eſſentialiter. Sed completiue cōplemento perſeytatis ſecundi modi ⁊ non primi. Solet autem dici ſcholaſtice ꝙ frui initiatiue obiectiue ⁊ effectiue eſt ꝑ actuꝫ intellectus. Et hoc modo fruimur ſolo deo. Formaliter autem fruimur beatitudine creata. Electiue fruimur charitate tanquam habitu eliciēte actū fruitionis. Inſtrumentaliter fruimur potentia cuius fruitio eſt actus. Completiue autem fruitio eſt in voluntate. Eſt ⁊ tertia opinio (cum pace aliorum dixerim) communior ſancti Thome: que habet ꝙ obiectuꝫ beatitudinis: ſcilicet deus: primo ⁊ principaliter attingit per actum intellectus. Et probatur primo ſic. In omni motu mobile ꝙdiu eſt in motu eſt imperfectuꝫ: qꝛ motus eſt actus impfectus. iij. phyſicorum. Et cuꝫ eſt in termino: habet perfectioneꝫ ad quā ꝑ motū tendebatur: vt patet in omni motu. Sed planius in motu locali. Sed tempus fidei eſt ſicut motus quidam: vnde

Fruitio pōt ſumi dupliciter. Primo. Secundo.

Tertia opinio que ē ſcti Tho. Prima ꝓbatio huiꝰ opiniōis.

fideles dicuntur viatores ſcḋo Corinthioꝝ qnto. Per fidē ambulam⁹. Tps ḡ b impfectū ē: ⁊ durat quouſqꝫ deus attingat̄ p eſſentiā. S; primo attingit̄ p viſionē: quia ipſa viſio eſt termin⁹ mot⁹ fidei: ḡ in viſione cōſiſtit. Si dicat̄ ꝙ viſio non terminat motū fidei ḡ ſeq̄ret̄ ꝙ eēt viator vidēs deū. Sic tiā dicat̄ ꝙ veꝝ eſt ꝙ i termino mot⁹ eſt beatitudo. S; b eſt ꝓpter dilectionē: q̄ ſic terminat motū fidei ſicut viſio: q2 eſt ſecū in eode; inſtāti. Hoc nō valet: q2 licet ſint ſimul viſio ⁊ dilectio tēpore ⁊ duratiōe. tamē natura prior eſt viſio q̄ʒ dilectio: ⁊ ſunt duo act⁹ realiter differentes: vnde ſi viſio nō terminaret motū fidei: ſequeret̄ ꝙ videns iquantū videns eēt viator. Et b argumētū iudicio meo demōſtrat ꝙ beatitudo cōſiſtat i actu itellect⁹. Itē ꝓbat̄ ꝓpoſitū ſecūdo ſic. Deſyderiū ꝑficit̄ cū res deſyderata habet: nō quia amator ſiue amore p̄cedente: q eſt rei nō du; babite: ſiue amore ſequēte qui eſt rei ia; habite. Sicut qui deſyderat pecuniam: tūc deſideriū ſuū perfectū eſt: cū fuerit adeptus eam. Vnde patet ꝙ ꝑfectio eſt in habēdo ⁊ nullo mō in amādo. ſiue ſit amor p̄cedēs ſiue ſubſequēs. Sed de⁹ habetur a beatis per actum viſionis ⁊ nō per actū dilectionis. Vñ Auguſti. libro primo ſoliloquioꝝ dicit. Deus quē videre idē ē ꝙ habere: ergo deſyderiū ꝑficit̄ in habendo. Tertio ſic. Si beatitudo cōſiſtit in actu dilectionis cū eadē ſit dilectio vite ⁊ patrie: eo ꝙ charitas nūq̄ʒ excedit: ſequit̄ ꝙ ille qui eſt in charitate: ſit beatus: eſto ꝙ min⁹ diligat nūc q̄ʒ tūc. Sicut albus eſt qui min⁹ ⁊ magis eſt albus. Si dicat̄ ꝙ beatitudo nō cōſiſtit in dilectiōe ſimpliciter. Sed in tāta dilectione quanta eſt dilectio patrie. Cōtra. Aliquis in via habet maiorem dilectionē q̄ʒ aliquis in patria: ergo ille beatus eſt. Item beatitudo magis ponenda eſt in illo ſtatu ex quo eſt mutatio ſtatus: q̄ʒ in illo ex quo non eſt mutatio ſtatus. Sed in viſione ⁊ non in dilectione eſt mutatio ſtatus: quia di-

Scḋa probatio.

Augu.

Tertia ꝓbatio.

lectio ſbi ꝛ hic ē eiuſdē rõnis ꝛ nõ viſio: ergo. Itē meritũ ordinat ad pmiũ. Sed meritũ ꝯſiſtit i dilectõe: ergo i ea nõ dʒ poni pmiũ: hoc. n. nihil aliud ē dicē ꝙ diligimus vt diligam⁹: qḋ abſurdũ videret. Nõ. n. diligim⁹ in aliquo gñe dilectõis vt diligam⁹: ſʒ poti⁹ vt diligamur. Sed qꝛ btitudo ꝯſiſtit i actu ꝓꝑzio nõ i alieno: iõ nec ēt diligimus vt diligamur. qꝛ ḡ nec vt diligamur diligim⁹ ſicut ꝑꝑ pmiũ: relinquit ꝙ iõ diligim⁹ vt videam⁹: ḡ finale pmiũ ē viſio. Ampli⁹ pmiũ adeptũ diligit. Si igit in actu dilectiõis ponit beatitudo. ſequit ꝙ dilectio diligat: qḋ icõueniẽter dr. Sed ſi dicat ꝙ viſio dei imediate diligat: hoc incõueniẽter dēm a nullo admitteret: ḡ dõm ē ꝙ btitudo eſſentialr ꝯſiſtit in viſiõe: in dilectõe aũt ſcḋario ꝛ ex̄ eſſentiaꝫ. Nõ. n. põt qḋ vr ꝛ ſic vr nõ põt ꝛ affectus i ea nõ dlectari. Sed hmõi dilectio ꝛ dlectatio ſunt accidẽtia pficiẽtia btitudinē ſicut pulchritudo iuuẽtutē. Nec dicat aliqs qꝛ viſio pcedit dilectionē: ergo nobilior ē dilectio: qꝛ addit ſuꝑ eã aliquã bonitatē. Nã ſm hoc adhuc melior eēt delectatio: cũ addat ꝓꝑzĩa bonitatē ſuꝑ vtraqꝫ: nec tñ in delectatõe ponit btitudo. Itē ꝓbat ꝙ nullo mõ btũs deo cõiungat ꝑ actũ volũtatis. Nã tres ſunt opatiões volũtatis: ꝛ nõ plures. ſ. deſiderare: amare: ꝛ delectari. Cõſtat aũt ꝙ per deſiderium nõ coniungitur deſiderium deſiderato: qꝛ deſiderium eſt proprie nõ habiti. Nec ēt per delectari: qꝛ delectatio cauſatur ex coniunctione ꝛ eã ſupponit. Nec etiã per amare: qꝛ amor eſt ità nõ habiti ſicut habiti. Vnde cum amor anteq̄ res habeatur ꝛ poſtq̄ res habetur ſit eiuſdem generis. Si ante non cõtingitur nec etiam poſt: ſed ſequitur ꝯiunctionem que habet fieri per actum intellectus. Patet etiã hec poſitio ꝑ Iohãnē. xvij. c. dicẽtē. Hec eſt aũt vita eterna vt cognoſcãt te ſolũ deum verũ: ꝛ quē miſiſti ieſum xp̄m. ego te clarificaui ſuꝑ terrã: opus cõſũmaui qḋ dediſti mihi vt faciã ꝛc. ꝛ Luc. x. dr. Beati

Volũtatis ſunt tres opationes

Iohã. xvij. Luc. x. Auguſti.

Rñſio ad rões Scotiſtarum. oculi ꝗ vidẽt ꝗ vos videtis. ⁊ Aug. dicit. xvij. de tri. viſio ē tota merces. Et i encheridiõ. j. c. dĩ. Plena vi ē ſũma felicitas. Elicitiue ex Tho. iij. ꝯ gẽti. c. lix. ⁊ p͛i. par. q. xij. ca. p͛i. ij. q. iij. Et magr̃ ſnīaꝝ cũ multꝭ alijs doctorib⁹ i. iiij. di. lxix. Nũc ṽo rñdeam⁹ ad argumẽta dñoꝝ ⁊ reuerẽdoꝝ patrũ Scotiſtaꝝ.

Ad primã rationes. Ad primũ rñdet Tho. p͛i. par. q. xxvj. art. ij. Ad ſcõm dicẽs: ꝙ btitudo cũ ſit bonũ: eſt obiectũ volũtatis. obiectũ aũt p̄intelligit̃ actui potẽtie. vñ ẜm modũ itelligẽdi p͛i⁹ eſt btitudo diuina ꝙ act⁹ volũtatis in ea requieſcẽtis. ⁊ hoc nõ pt ee niſi act⁹ itellect⁹. vñ i actu itellect⁹ attẽdit̃ btitudo. hec ille.

Ad ſecũdã rationes. Ad ſcõm dĩ ꝙ dilectio patrie nõ ē ita bõa ſicut cognitio. ꝗ̄uis hic ſit ecõuerſo: q2 i via diligit̃ imediate ⁊ vĩ mediate. ⁊ iõ amor ē melior. S3 i p̄ria ē ecõuerſo. q2 vĩ imediate ⁊ diligit̃ imediante habitu: ⁊ iõ viſio dignior ē. ⁊ rõ ē: q2 itellect⁹ hic fert̃ i deũ p iferiorẽ ſilitudinẽ ꝙ volũtas fert̃ in ipm ẜm ſe: cũ volũtatis ſit inclinari i re vt i ſe. Et cu3 dĩ ꝙ amor intra penetrat ⁊c. Dico ꝙ illa auctoritas itelligit̃ d amore ⁊ cognitiõe vie vbi cognitio i vniuerſali ē p͛cipiũ deſiderãdi: ⁊ iõ deſideriũ iubet ꝓfundius ꝑſcrutari. nõ aũt ſic in patria.

Ad tertias rationem. Ad tertiũ dõm ꝙ Boetius intẽdit ibi dare cõem rõnes btitudinis: ſcõm ꝙ dicit pħs ꝙ btitudo eſt ſufficiẽs bonũ. i. qua habita habet̃ oẽ bonũ.

Ad quartam rõnẽ. Ad q̄rtũ dĩ ꝙ nõ ſequtur. illud nõ ē appetibile ſine pulchritudīe: ꝙ̄ pulchritudo ē de eius eſſentia. Cui⁹ rõ eſt: q2 appetibile eſt aliquid iquãtũ bonũ eſſentialr̃. pulchritudo ṽo vel delectatio ē ſupadditũ accidẽtaliter: ⁊ iõ p illõ ē bonũ ſimpliciter ⁊ ens ſcõm quid.

Ad qntas rationes. Ad quintũ dĩ: beatitudo non eſt p eſſentiã in gaudio: ſed p cõcomitantiã: q2 ad veritatẽ cognitã ſequit̃ ſummũ gaudiũ ex quo magis debet ꝯcludi ꝯtrariu3: q2 ex auctoritate pt3 ꝙ gaudiũ ꝓſupponit veritatẽ ab itellectu cognitã.

Ad ſextas rationes. Ad ſextu3 dicit̃ ꝙ in via magis reqrit̃ actus dilectõis: q2 ē magis act⁹ ad merẽdũ. In patria nõ: q2 itellectus eſt aptior ad vi

dendum. Ad ſeptimum rñdet̃ diſtinguẽdo: q2 vel in mouẽdo vel in attingẽdo: dico igit̃ ꝙ diligere deũ pfectius eſt in mouẽdo. Sed cognoſcere pfectius eſt in attingẽdo. Ad octauũ dr̃ negãdo maiorẽ: q2 nõ eſt incõueniẽs ꝙ p aliquid magis vniamur: ⁊ p illud non beatificemur, Sicut ſupra viſionẽ addit aliqd delectatio q̃ ẽ extra eſſentiã beatitudinis: ⁊ ſic p eã magis vnimur nõ tñ p eã beatificamur: ⁊ cũ dicit̃: q2 nõ vnit q2 intelligimꝰ q̃ nobis nõ ſunt grata: dr̃ ꝙ ſiue grata ſiue nõ intellectus tñ fit vnũ cũ intelligibili. Ad nonũ dr̃ ꝙ ſi beatitudo ponat̃ in actu dilectiõis in oibus beatis eſſe debet in actu illo: ergo oẽs angeli ſeraphin vocarent̃ qd̃ eſt falſum. Ad decimuʒ negat̃ maior. Nã deſideriũ dulcedinis vini eſt in appetitu: ⁊ tñ dulcedo pcipit̃ in guſtu. Et ſi dicat̃ ꝙ hoc diuina iuſtitia regrit dõm ꝙ vbi ſunt diuerſe pſone: hoc hʒ veritatẽ. Sed de diuerſis potẽtijs i vna eſſentia radicatis intelligẽduʒ nõ: eſt q2 in vna eſſentia radicant̃ omnes: ⁊ ẽt potentia non mereret̃. ſed cõpoſitum. Ad vndecimum dicit̃ ꝙ voluntas eſt nobilior quantum ad imperium actus: tamen intellectꝰ eſt nobilior quãtũ ad ſpecificationeʒ ⁊ determinationẽ obiecti. Ad duodecimũ dicit̃ ꝙ in via nobilior eſt dilectio q̃ cognitio: ſed in patria ecõuerſo: rõ ẽ q2 in via nõ cognoſcimꝰ deuʒ p eſſentiã. Et iõ inferiori mõ eſt in itellectu noſtro deus q̃ ſit in ſeipſo. Sed i patria deꝰ cognoſcit̃ p eſſentiã ab intellectu ita ꝙ ibi eſſentia eſt principiũ intelligẽdi ⁊ obiectũ ⁊ cũ intellectꝰ fit nobilior q̃ʒ voluntas: ergo ⁊c. Et ſic patet quid tenẽdum de queſtione. Hec ex theologis.

Ad ſeptimã rõnẽ.

Ad octauã rationeʒ.

Ad nonaʒ rationem.

Ad deciaʒ rationem

Ad vndecimã rõnẽ.

Ad duodecimam rationem.

SECVNDA Queſtiũcula eſt. Si in patria ideſt in celo empyreo vna anima ſit beatior altera. Ad quam reſpondet̃ ꝙ cũ in rõne btitudinis duo icludant̃. ſ. ipſe finis vltimus q eſt ſummum bonũ deꝰ ⁊ adeptio ſiue fruitio ipſiꝰ boni. Dicit̃ ꝙ quãtũ ad ipm ſummũ bonũ deũ qd̃ eſt beatitudinis obie-

Queſtio Reſponſio ad qõneʒ.

ctū ꝛ cā:nō pt vna btitudo eē altera maioꝛ:nec vna aīa
beatioꝛ altera:qꝛ nō ē niſi vnū ſummū bonū.ſ.deus.
Cui⁹ fruitiōe hoīes ſunt bti. Vñ ex pte rei viſe dei ē eq̄/
litas in btitudine.nā de⁹ equalr ſe oib⁹ offert:quā pa/
ritatē ꝛ equalitatē demōſtrat vnitas denarij data la/
boꝛātib⁹. Mat.xxij.c. Quātū ꝟo ad adeptionē ꝛ frui/
tionē ipſi⁹ ſummi boni.ſ.dei dr ꝙ vn⁹ alio clari⁹ ꝛ pfe/
ctius videbit ꝛ beatioꝛ erit. Qđ ꝓbat rōnib⁹:auctoꝛi/
tatib⁹ ꝛ exēplis. Pꝛia rō ſumit ex lumine claꝛioꝛi. Naꝫ
Pſal. in patria bti videbūt deū in lumine gloꝛie qđ eſt pꝛici/
piū viſiōis diuine ſm illud Pſal. In lumine tuo videbi
mus lumē. q ĝ iſto lumie pfecti⁹ illuſtrabūt:pfecti⁹ eſ
ſentiā dei videbūt. Scđa rō ſumit ex ꝟtute ſublimioꝛi.
Nā virt⁹ eſt qđā diſpō ad mēſurā gloꝛie pcipiēdā. Sed
Auguſt. qdā in charitate q̄ ē pꝛincipiū ꝛ cā merēdi alios excedūt
ergo tales pfecti⁹ deū videbūt. Vñ Aug. omelia.iiij. ſu
per Iohānē:ꝛ pōit ī pe.di.ij.dicit ſic. Nō numeroſitas
opeꝝ nō diuturnitas tēpoꝝ:ſꝫ maioꝛ charitas melioꝛ
ꝙ volūtas auget meritū. Nā qđ pꝫ ꝛ qđ latet i diuinis
codicib⁹:tꝫ q charitatē ſuat i moꝛib⁹. hec ille. Tertia
rō ſumit ex oꝛdie ꝓpiquioꝛi angeloꝝ. Nā hoīes debēt
aſſumi ad oꝛdies angeloꝝ vt dr Luce.xxij. Sꝫ ſupioꝛes
Dionyſius āgeli clari⁹ deū vidēt quā iferioꝛes:vt pꝫ p Diony. de
celeſti ierarchia ergo hoīm qdā alijs clarius deū vide
Apoſto. būt. Thomas pꝛia.ij.q.v.ꝛ.iij.ꝯ gēti.li.iij.ꝛ in qōni/
bus đ veritate.q.viij. Scđo ꝓbat auctoꝛitate aplī. pꝛi.
Coꝛ.xv.dicētis. Alia ē claritas ſolis:alia claritas lūe:
alia claritas ſtellaꝝ. ſtella.n.a ſtella differt i claritate.
q̄ auctoꝛitas ſic ab Auguſtino exponit. Sicut.n. iſta coꝛ
poꝛa celeſtia ſol:luna ꝛ ſtelle:cū ſint vni⁹ nature:ſūt tñ
claritatis diuerſe. Ita hoīes cū ſint vni⁹ nāe:tñ i reſur/
rectōe erūt diſſimilis glīe. Scđa auctoꝛitas ē Ioh.xiiij.
Iohā.xiiij. In domo pꝛis mei mānſiōes multe ſunt. Quā auctoꝛi/
Auguſt. tatē exponēs btūs Aug. in libꝛo de ſancta virginitate
dicit. Quia ipſa vita eterna pariter oib⁹:erit ſctis eq̄/

lis: denari⁹ vn⁹ oib⁹ ē attributus q̄ eſt oim merces: q3 vero i ipſa vita eterna diſticta fulgebūt lumia merito rū multe māſiōes ſunt apud p̄rē3: ac i denario qdē nō i pari nō viuet ali⁹ alio ꝑlíri⁹: in multis aūt māſiōib⁹ honorabit ali⁹ alio clari⁹. Tertia auctoritas ē apli i p̄ı. Cor. iij. dicētis. Vnuſq̄ſq3 ꝓpriā mercedē accipiet ſm ſuū laborē quā auctoritatē exponēs ſctūs Tho. ibide3 dicit. Merces ſctōꝝ cōis oib⁹ erit ꝛ ꝓpria ſingulorꝝ. Cō munis oib⁹: q3 idē ē qd̄ oēs videbūt ꝛ quo oēs fruēt. ſ. deus. Erit ꝓpria ſingulorꝝ: q3 vn⁹ alio clari⁹ videbit: ꝛ pleni⁹ fruet ſm dterminatā ſibi mēſurā. Vñ ꝛ Dañ. xij. Docti cōparant ſplēdori firmamēti: ꝛ q ad iuſticiā eru dijt plurimos: cōparant ſtellis. Tertio ꝓbat exēplis. Nā ſicut p lumē itellect⁹ agētis fit itellect⁹ poſſibilis co gnoſcitiuus nāliū itelligibiliū. Ita p lumē glorie ſup- additū fit viſiuus diuine eſſentie. Sed p maiorē effica- ciā intellect⁹ agētis plura pōt itellect⁹ poſſibilis cogno- ſcere: ergo p efficaciā maioris luminis glie p̄fecti⁹ po- terit diuina eſſentia cognoſci. Scōm exēplū eſt tale. Si- cut. n. ſe h3 ꝓpingtas in corpalib⁹: ita in ſpūalib⁹. Sed in corpalib⁹ ita ſe h3: q3 quāto corp⁹ aliqd̄ igni vel ſoli ꝓpinquius fuerit: tāto magis calidū eſt ꝛ lucidu3. Sic in ſpūalibus accidit q3 ſpūs quāto fuerit deo ꝓpiquior ꝛ magis cōiunctus: tanto clarius. perfectius ꝛ feruen- tius deum videbit ꝛ deum diliget. Tertium exemplū eſt tale. Claritas corporis iudicabit claritatē mētis: nā claritas corpis redūdabit ex claritate mētis. Sed quī- dā habebūt plus alijs de claritate corporis: iuxta illō Dañ. xij. Quia docti erūt ſicut ſplēdor firmamēti: ꝛ q erudiunt hoīes ad iuſtitia3: erunt ſicut ſtelle: ergo cla- rius deum videbunt predicti. hec ex Ranerio.

Apoſtolus

Sanctus Thomas.

Dañ. xij.

Dañ. xij.

TERTIA Queſtiūcula eſt. Si anima min⁹ bo na ꝛ doctior in patria ſit dignior aīa meliori ꝛ minus docta. Ad qua3 rñdetur q3 de facto p̄e ſtātior ē in celo anima doctior minus bona: indoctiori

Queſtio

Reſponſio ad qōne3.

⁊ melioꝛi/Sed tamē hoc quaſi nihil erit ꝓ reſpectu ad alias ꝓrogatiuas quas habebūt indocti melioꝛis fruc⸗do melius ⁊ clarius eſſentia diuina.

Queſtio QVARTA Queſtiūcula eſt. Si ille qui in cha⸗ritate habuit intenſioꝛem gradū charitatis ſine actibus martyrij doctoꝛatus ⁊ virginita⸗tis ſit beatioꝛ illo qui p̄dictis actibus fuit decoꝛatus cū

Reſpōſio ad qōnē. remiſſioꝛi gradu charitatis. Ad quam rn̄detur ꝙ cuꝫ beatitudo eſſentialiter habeat̄ ſm charitatem ⁊ gra⸗dus eius. Ille qui in charitate intenſioꝛem graduꝫ ha⸗buit: beatioꝛ erit oi illo qui minus dilexit: etiaꝫ ſi actū martyrij virginitatis ⁊ doctoꝛatus habuiſſet. vn̄ bea⸗tus Frāciſcus ⁊ btā Maria magdalena in patria vt cre⸗dit: beatioꝛes ſunt ⁊ pfectius fruunt̄ diuina eſſentia: ꝙ multi alij ſancti decoꝛati aureolis: qꝛ foꝛte pꝛimi ſupe⸗rioꝛē gradū i charitate tenuerūt ⁊ ardētius deū dilexe⸗rūt: ſcōis dotatis aureolis q̄ debent̄ actibꝰ ꝟginitatis doctoꝛatꝰ ⁊ martyrij. ⁊ btūs Dn̄icus dux nr̄ ⁊ pr̄ ſim⸗pliciter foꝛte beatioꝛ ē aliquibus martyribus: qꝛ plus dilexit deū. Vn̄ lꝫ aliqs ſctūs martyr in p̄mio accidēta⸗li ⁊ gaudio pticulari habito ex actu martyrij in patria poſſit ſupare Dominicū: ipſe tn̄ in charitate cui debet̄ pꝛemiū eſſentiale beatitudinis ſuperabit eundē: licet etiā btūs Dn̄icus in regno celoꝝ cū coꝛona aurea bea⸗titudinis eſſentialis decoꝛet̄ etiā aureolis virginitatis ⁊ doctoꝛatꝰ. hec Th. i. iiij. ſniaꝝ. di. xlix. ⁊ i quolibetis.

Queſtio Reſpōſio ad qōnē. QVINTA Queſtiuncula eſt. Quot nominibꝰ anima rōnalis in ſcripturis noiat̄: Ad quā ſic reſpondet̄ ꝙ anima ſm diuerſa officia ſoꝛtit̄

Gene. ij. varietatem nominū. Dicit̄ enim anima inquātum cō⸗

Aia ſm diuerſa offi⸗cia ſoꝛtit̄ varietatē nominū. municat coꝛpoꝛi vitam. Vnde Gen. ij. dr̄. Factus ē ho⸗mo in animā viuētem. i. vitam coꝛpoꝛi dantē. Pꝛinci⸗pium aūt pꝛimum vite eſt anima vegetatiua: cuiꝰ ope⸗ra ſunt vti alimentis: generare: augeri: ⁊ ideo anima rōnalis vt anima dat vitam ⁊ conſequenter illa opera

vite corpori: dr̄ anima. Dicit̄ aūt ſpūs prout dat corpori virtutē imaterialē intellectiuā ꝛ imortalez. Et iō in pn̄ti ſtatu aīa rōnalis dr̄ anima iquātuȝ cōmunicat corpori vitā ꝛ pp̄ria opera vite. Sed poſt iudiciū ꝛ generalē reſurrectionē dicet̄ ſpūs inquantum cōicabit corpori imortalitatē quo ad oēs ſaluādos ꝛ dānādos: impaſſibilitatē vero gloriā ꝛ virtutē quantuȝ ad bonos: quoꝝ corpa ſpūalia erūt: ꝛ dotibꝰ corpoꝝ ornata: nā ſoli electi habebūt dotes corpoꝝ: nō aūt dānati. Dicitur ēt aīa ſpūs inquātū ſpirat. Dr̄ aīa animꝰ dū vult. Mēs eſt dū ſcit. Memoria eſt dū recolit. Rō eſt dū recte iudicat. Senſus ē dū ſentit aliqd. Nā inde aīa ſenſus dr̄ proꝑ́s que ſentit: vn̄ ꝛ ſentētie nomē accepit. Tho. p^a. pte que. lxxvij. art. iij. ꝛ Iſidorus lib. xij. ethimo. ꝛ Tho. iterum in qōnibus diſputatis de anima. q. xij. arti. ij.

SEXTA QVESTIVNCVLA EST: QVARE in microcoſmo. i. paruo mūdo qui dicitur homo: aīa que eſt eius pars potentior ꝛ nobilior non regit ꝛ dominat̄ corpori inuincibiliter ꝛ irreſiſtibiliter: ſicut in macrocoſmo. i. i maiori ꝛ latiori mūdo: quē magnū animal philoſophi vocauerunt ſuperiora ꝛ potentiora ꝛ ſubtiliora corpora regunt quodā ordine naturali irreſiſtibiliter corpa hec inferiora ꝛ infirmiora: Ad quam theologi Ariſtoteles ꝛ aſtronomi diuerſimode reſpōdent. Nam theologi dicunt ꝙ hec inobedientia corporis ad animam orta ſit ex peccato. Dicunt. n. ꝙ in ſtatu innocētie corpus ſubdebatur anime irreſiſtibiliter: qḋ etiam omnibus nobis accidiſſet. Ade peccato nō poſito: poſt peccatuȝ vero ꝛ in natura lapſa vires naturales ꝛ animales anime reſiſtūt: quia oēs nos in Adam peccauimus ꝛ per eum amiſimꝰ donum gratuituȝ iuſticie originalis. Propter quod dicit Ambroſius ꝛ ponit̄ in glo. c. vij. ad Romanos. Legitie inquit factuȝ eſt vt qui nō obediuit ſuo ſuperiori: ei nō obediat ſuū inferius. Iuſtiſſime factū eſt: vt ex quo ra-

Queſtio

Reſponſio theologorū ad queſtionem.

Ambro.

tio ſe ſubtraxit a deo: inferiores vires rebellēt ⁊ ſe ſubtrabāt ab ea: ꝓpter qd̄ Paulus caſtigauit corpꝰ ſuuz ⁊ in ſeruitutē redegit. Excipiunt tn̄ ab hac inobedientia xp̄s: virgo Maria: ⁊ primus hō. Nā xp̄s talis fuit actu ⁊ habitu ꝙ in eo nunq̄ȝ aliqua viriuz eius a legitimis ſuis actibꝰ ⁊ habitudinibꝰ aliqualr̄ exorbitauit ſeu declinauit: nec aliquē fomitē nām exorbitār faciētē ꝯtrxit originalē. Beata aūt virgo Maria lȝ hunc gradū puritatis nāe primordialē nō attigerit: tn̄ in ipſa fomes ita repreſſus fuit ex plenitudine gr̄e: ꝙ etiā in ea vires inferiores ꝑfectius ⁊ firmius obediebāt ſuꝑioribꝰ: ⁊ ſuperiores deo q̄ȝ in primis hoībꝰ ante lapſuȝ. Rō eſt qr in Virgine ipſa hmōi obediētia fiebat vi gr̄e ꝑfectiōis. l. gr̄e gratū faciētis. In primis aūt parentibꝰ fiebat obediētia virtute iuſticie originalis q̄ ponit̄ fuiſſe ſolū q̄dā gr̄a gratis data: ergo. Fuit ergo iter duos iſtos mortalis diuerſoꝝ ſeruū reductio viriū: vtrorūq; ad iuſticie regulā: abſq; errore ⁊ deuiatiōe vt poſſent eſſe ceteris mortalibꝰ exēplaria itegra ꝓ correctiōe ⁊ rectificatōe laꝑſaꝝ viriū iugiter aſpiciēdaꝝ. Phs aūt prio politicoꝝ

Reſponſio Phi.

Aia dn̄at̄ corpi dupliti princiꝑatu.

Qui dicatur princiꝑatus deſpoticus.

Qui dicatur princiꝑatus politicus ⁊ regalis.

dicit: ꝙ nō ideo aia corpori non dominat̄ irreſiſtibilr̄: qr peccauimꝰ in Adā. Sed qr naturalr̄ aia corpi dn̄at̄ duplici dn̄io ſiue principatu. ſ. politico ⁊ deſpotico. Nā parti appetitiue ſenſuali hoc ē ꝯcupiſcibili ⁊ iraſcibili ꝓpter ꝓpinquitatē huius ꝑtis ad rōnem dn̄atur dn̄io politico ſiue regali. Parti vero ſenſitiue ⁊ exteriori ⁊ organis eius dominat̄ dominio deſpotico ⁊ ſeruili. Dicit̄ aūt principatus deſpoticus ille quo aliq̄s principatur ſeruis q nō habēt facultatē in aliquo reſiſtēdi iꝑio ꝑcipientis. Serui. n. nihil habēt ſui iuris: vt habetur in auctētico. Iuſiurādū qd̄ preſtatur ab his qui admiſtrationē accipiunt̄ coll̄. ij. ⁊. xxij. q. v. c. d̄ forma. Principatus vo politicus ⁊ regalis dicit̄ quo aliq̄s principat̄ liberis qui ⁊ ſi ſubdant̄ regimini preſidētis: habent tn̄ aliq̄d propriū quo pn̄t reniti iꝑio precipien-

tis: nã reges regnãt ƀm leges ⁊ ſtatuta: aïa igitur ƀm pbm ſenſib⁹ exterioꝛib⁹ ⁊ oꝛganis ei⁹ dñaẗ dñio deſpotico. Senſus eñ exterioꝛes ⁊ oꝛgana ſenſuũ i nullo reſiſtere poſſũt iperio aïe: ſʒ ſtati ad iperiũ volũtatis mouetur. Sʒ ipſi ſenſualitati: ħ eſt ꝯcupiſcibili ⁊ iraſcibili dñaẗ politice: ⁊ ideo ipſa ſenſualitas reſiſtit iperio rationis: vt dicebat Ro. vij. Video aliã legẽ i mẽbꝛis meis repugnãtẽ legi mẽtis mee. Hec Tho. i de ꝟitate. q. xxv. ⁊ pꝛi. pte. q. lxxxj. ar. iij. Aſtrologi ãt aliter ad hoc reſpõdẽt dicẽtes: ꝙ rõ quare aïa coꝛpoꝛi nõ dñaẗ dñio deſpotico eſt q: i pſenti vita coꝛp⁹ ẽ quaſi i domo ꝓpria: ⁊ aïa i domo aliẽa: ideo caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̃: ad Gala. vj. Sʒ i celo poſt reſurrectiõeʒ vbi ſpũs erit velut i ꝓpꝛia domo: erit ipſa caro ipſi ſpũi: tanq̃ potẽtioꝛi totaliẗ ſubiecta. Et ideo nũc coꝛp⁹ vocaẗ aïale: tũc vocabiẗ ſpũale: vt diciẗ pꝛie Coꝛinth. xv. Et ponũt exemplũ aſtronomi de dominio coꝛpoꝛis ſup animã in ħ mũdo: ⁊ ecõtrario in celo: in planetis celi: nã dicũt ꝙ quilibet planeta celi foꝛtioꝛ eſt in domo ꝓpꝛia q̃ʒ aliena. Domus eñ planetaꝝ dicũtur ſigna celi. Dicit eñ Albumaſar: ꝙ domus ꝓpꝛia Saturni eſt capꝛicornus. Et aquarius domus Iouis. Piſcis ⁊ Sagittarius dom⁹ Martis. Aries ⁊ Scoꝛpius domus Veneris. Libꝛa ⁊ Taurus dom⁹ Mercurij. Virgo ⁊ Gemini ⁊ Leo dom⁹ Solis. Lune Cancer. Et patet ꝙ Sol in Leone: q eſt dom⁹ eius ꝓpꝛia: foꝛtioꝛ eſt ꝙ in alio ſigno. Et ſić eſt de aïa ⁊ coꝛpe. Et hec de pꝛia dcade dicta ſufficiãt.

Ad Ro. vij

Reſponſio aſtronomoꝛũ: ad queſtionem.

Albumaſar.

ABSOLVTA ILLVSTRISSIME PRINceps ſpirante deo pꝛima animarũ ſeparatarum decade: Secũdũ vt pꝛomiſimus kalodemonum. i. bonoꝛum ⁊ peritoꝛum angeloꝛum animas cuſtodiẽtium bono numie aggrediemur. Eritq̃ꝫ huius ſcde decadis caput pꝛimũ de eſſe ⁊ eſſentia ipſorum: circa quod quinq̃ꝫ queſtiuncule ſoluentur: quarum quelibet infra ſuo oꝛdine declarabitur.

Queſtio — PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si ãgeli q̃ latine nũcij: vel hebrayce ab a qđ eſt ſine: & geos terra q̃ſi ſiue terra dñr: exiſtãt & reperiãtur ſcđz rei ṽitatẽ? Ad quã rñdet ꝙ vt Ariſtote. dicit. iiij. phiſi. Antiq phi nõ crediderũt eẽ aliq̃s ſubſtãtias icorpeas: ſ3 exiſtiabãt oĩa entia eſſe corpea. Ratio erat vt dictũ eſt ſuꝑ pria q̃ſtiõe prime decadis: q2 neſcie bãt diſtiguere iter ſenſũ & itellectũ. Et i hũc errorẽ ẽt ceciderũt ſaducei dicẽtes: nõ eẽ neq ſpm: neq; ãgelũ: neq aiaz ſepatã. S3 ꝓbaſ ãgelos eẽ ratõe: auctoritate & exẽplis. Ratiõe ſic. Na3 ad pfectiõe3 mũdi reqrit vt oĩs grad⁹ creaturaꝝ repleaſ. Inuẽit aũt ſpũs vnit⁹ corpori vt i hoĩe. Et corp⁹ iuenit ſeparatũ a ſpũ vt i lapide. Ergo oportet ꝙ iueĩaſ ſpũs ſeparat⁹ a corpe: vt eſt ãgel⁹. Ratio aũt hui⁹ ẽ: q2 aliqđ iuenit ꝯpoſitũ ex duob⁹: & vnũ illoꝝ duoꝝ qđ eſt min⁹ pfectũ: iuenit p ſe vt corp⁹ ſine ſpũ. Ergo oportet ꝙ alteꝝ qđ eſt magis pfectũ reperiaſ p ſe vt ſpũs ſine corpe qđ eſt angel⁹ Tho. ij. ꝯtra gẽti. c. xlviij. Probatur ſcđo auctoritate: & pria phi. j. de aia dicẽtis: ꝙ extra celũ nõ eſt tpſ: neq loc⁹ neq vacuũ ſed ſunt ibi entia impaſſibilia & inalterabilia optimã vitã ducẽtia i toto ſempiterno. Et auicẽna in metha. ponit itelligẽtias eẽ & vnã alteri⁹ creatricẽ. Sicq quodã ordie emanare a prio ente. Tertio probatur exẽplis & prio Thobie. v. Angel⁹ dei bon⁹ comitet ei. Et yſaie. xxxiij. A voce ãgeli fugerũt popli &c. Vide alia exẽpla exiſtẽtie angeloꝝ in ſacris & Romanis litteris ſi placet: vbi inuenies ſuperiora probari. Hoc ex theologis & philoſophis.

Rñſio.

Opinio antiquorũ philoſophorũ.

Error ſaduceorũ.

Tho.

Auicen.

Thob. v
yſaie.
xxxiiij.

Queſtio.
Reſponſio Damaſceni:

SECVNDA QVESTIVNCVLA eſt. Quid ſunt ſpũs quos ãgelos appellamus? Ad quarum reſpondet Dama. li. ij. ſententiaꝝ. c. iij. dicens. Angel⁹ eſt ſubſtãtia itellectualis. ſemp mobilis: arbitrio libera: icorpea: deo miſtrãs: imortalitatẽ accipiẽs: gr̃a & nõ natura: cui⁹ ſubſtãtie ſpeciẽ & termi

nuz ſol⁹q creatoꝛ eſt nouit. Dicit̃ ſubſtãtia nõ tamẽ cõ poſita ex materia ⁊ forma ſ3 ex eẽ ⁊ eſſẽtia itellectuali q2 ſine diſcurſu ⁊ ratiocinio ĩtelligit ꝑ ſpẽs reꝝ inna/ tas: nõ ꝑ collatiões3: vt hoĩes ratiocinãdo ⁊ acqrendo ſpẽs a ſenſib⁹: ⁊ ꝑ phãtaſmata atq3 idola: mobilis: na tura: itelligẽtia: ⁊ volũtate. Natura q2 creatũ oĩe in nihilũ ꝟtibile ẽ. Intelligẽtia: q2 ãgel⁹ in itelligẽdo ha bet viciſſitudĩe3: vni⁹ poſt aliud. Volũtate q2 nõ ſimul vult hoc ⁊ illud: ſ3 vnũ poſt aliõ. Dicit̃ ſemꝑ q2 ante cõ firmationẽ ⁊ poſt hẽt hanc ſupꝛadictã mobilitatẽ. Vel dicit̃ ſemꝑ mobilis q2 ſemꝑ ẽ i actu itelligẽs nõ q̃nq3 potẽtia vt nos: vt dicit Tho. pꝛia parte. q. l. ar. j. Arbi trio libera: nõ ad bonũ ⁊ malũ: ſed i libera electiõe ei⁹ qđ voluerit. Incoꝛporea reſpectu nr̃i: q2 reſpectu ſim plicitatis dei eſt q̃ſi coꝛpoꝛe⁹: nõ ita tñ vt ſicut coꝛpa loco circũſcribat̃: ſ3 q2 loco diffinitiue ꝓpꝛio ꝯtinet̃ cũ de⁹ nec circũſcriptiue nec diffinitiue loco aliq̃ ꝓpꝛio cõ tineat̃ ſ3 vbiq3 ⁊ celũ ⁊ t̃ra3 ipleat. Deo miſtrãs large intelligẽdo q̃modocũq3: ſiue aſſiſtẽdo ſiue alit̃ mini/ ſtrãdo vel ſeruiẽdo. Imoꝛtalitatẽ accipiẽs ⁊c. Inquã/ tu3 per donum gratuitũ cõſeruat̃ ineſſe ⁊ nõ natura: na3 ⁊ ipſe ſicut ⁊ cuncta in nihilũ tenderẽt niſi ipſu3 ⁊ oĩa manus omnipotentis contineret. Hec Albertus magnus libꝛo de quatuoꝛ coeuis: coeuo quarto.

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Quot ſunt celeſtes ſpiritus quos angelos vocam⁹? Ad quam aliter reſpondet Ariſtoteles: Aliter Plato. Aliter theologi. Nam ſecundum Ariſtotelem xij. metha. Subſtãtie ĩmateriales ſunt in aliquo decre to numero: ſcilicet in numero lationũ ⁊ motuũ oꝛbiũ ⁊ coꝛpoꝝ celeſtiu3. Motus autẽ oꝛbium: vt dicit ſe ſuf ficiẽter pꝛobaſſe ſunt. lv. ergo tot ſunt ãgeli. Sed quo niã philoſophus dicit hoc eſſe: ſcilicet ratiõabile ⁊ pꝛo babile ⁊ nõ neceſſariu3: pꝛopterea vt dicit Thomas i cõmẽto. xij. metha. relinquẽdu3 eſt tale neceſſarium

Queſtio
Opinio Ariſtote.
Philo ſophus.
Thom.

ſez motuū orbiū ⁊ lationū corpoꝝ celeſtiū ⁊ ꝑ ꝯñs angeloꝝ fortiorib⁹⁊ potētiorib⁹ ipſo Ariſtotele. ſ. aſtrono

Plato. mis. Plato aūt poſuit vt ſibi iponit ab Ariſtotele numerū ſubſtātiaꝝ ſeparataꝝ ꝺm numerū ſpecieꝝ ſenſibiliū. Nā poſuit ſubſtātias ſepatas eſſe ſpēs reꝝ ſenſibilium. Quō aūt he due opiniones poſſint habere veritatē vide Tho. j. par. q. l. ar. iij. Theologi vero dicunt

Opio theologorum. ꝙ numerus angeloꝝ eſt maxim⁹: qđ duplr ꝓbant ratione ⁊ auctoritatibus prio rōne ſic. Naȝ numerus angeloꝝ ſtantiuȝ vel remanentium in celo fuit maior ꝙ̄ numerus cadentiū: ſicut dicit magiſter ſententiaꝝ in ij. di. vj. cuius rō eſt: quia in angelis bonū eſt vt in pluribus eo ꝙ ſunt intellectualis nature. Malū vero in angelis ē vt in paucior ib⁹. in hoībus aūt eſt oppoſituȝ. ſ. ꝙ in eis malū eſt vt in plurib⁹: bonū vero vt i pauci oribus: tū ꝑpter corruptionē nature ex pctō originali: tum q: ſenſibilia ſunt nobis magis nota ex qb⁹ hoīes magis ſequunt̄ ſenſuȝ ꝙ̄ intellectū: ergo. Et cōfirmat̄ hec rō: q: quelibet aīa hȝ a ſua natiuitate vt infra dicetur angelū bonū ad cuſtodiā: ⁊ malū ad exercitiū. Sed numerus hoīm ſimul viuentiū eſt maximus: ergo ſequit̄ ꝙ angeli cuſtodiētes ſunt i maxio numero nobis vero ignoto: ⁊ forte plures ꝙ̄ oēs angeli mali ⁊ dānati ſimul. Scđo ꝓbat̄ auctoritatibus: ⁊ primo Dionyſij

Diony. ix. c. celeſtis ierar. dicētis. Multi ſunt bti exercitus ſupnarum mētiū infirmā ⁊ ꝯſtrictā excedentes noſtroruȝ

Dañ. vij. materialium numeroꝝ commenſurationem. ⁊ ibidē adducit Dionyſius Dañ. vij. c. dicētē. Milia miliū miniſtrabant ei ⁊c. Et Pſal. dicit. Currus dei deceȝ milibus multiplex milia letantium ⁊c. Et Apoc. v. Audiui vocem angeloꝝ multoꝝ in circuitu troni ⁊ aīaliuȝ ⁊ ſenioꝝ: ⁊ erat numerus eoꝝ milia milium. Itē. ij. para

Pſal.

Apoc. v.

Para. 32. li. xxxij. Nolite timere: multo. n. plures nobiſcuȝ ſunt

Iobā. 25. ꝙ̄ cū illo. ⁊ Iob. xxv. nunqd eſt numerus militū eius. Tho. ij. ſententiaꝝ. diſti. vj. ⁊. j. ſententiarum. diſt. xl.

Quarta

QVARTA Queſtiuncula eſt. Quādo fuerūt creati angeli? Ad quā reſpondet ꝙ Grego. nazāzen' grecus cui' tāta eſt in doctria xp̄iana auctoritas: vt null' vnq̄ ei' dictis calūniā iferre p̄ſum pſerit: vt teſtat Damaſce. Fatet aūt corpalē creaturā deū cuius cōcipere eſt ꝑducere angelos ꝑduxiſſe vel creaſſe. Nā motores dicebat p̄cedere debē mobilia. Sed angeli mouēt celos ⁊ corpalia: ergo p̄ceſſerūt celos ⁊ creaturā oēm corpalē. Huius opionis Hiero. fuit q in cōmētario in epiſtolā ad Titū dicit. Sex milia nōdū nr̄i tp̄is cōplent ānoꝝ ⁊ quāta tp̄a quātaſq; ſeculoꝝ origines fuiſſe arbitrādū ē in qbus angeli: troni ⁊ dn̄ationes: ceteriq; angeloꝝ ordines deo ſeruiūt? augu. autē quem Beda ⁊ ceteri latinoꝝ ſequūtur in libro de ciui. dei. ⁊ ſup Gen̄. dicit. Deus q ope ſuo ſucceſſiōe tēpoꝝ nō eget: corporalē ſimul ⁊ ſpūalē creaturā ꝑduxit. Corpalē. ſ. nō ſm indiuidua que ſucceſſiōe temporū generant: ſed ſm naturā ⁊ ſpēs. Cū. n. angeli ſint quedā pars nobilior vniuerſi: pars autē a toto ſeparata perfecta eſſe non poſſit: ergo angeli cū creatura corporea a deo ſimul ꝑducti ſunt. Quod ſi aliqs indignū exiſtimet doctores eccleſie. ſ. Hieronymū ⁊ auguſtinū cōtraria de tp̄e creationis angeloꝝ ſenſiſſe audiat Tho. in de potentia. q. ix. arti. v. dicentem. Doctores catholici ꝯuenientes in eo qd̄ fidei eſt. i. ꝙ nihil eſt ab eterno p̄ter deum varia ad minus quantū ad verboꝝ ſuperficiem dixiſſe inueniūtur in iis que de neceſſitate fidei non ſunt in quibus licuit eis diuerſimo de opinari ſuffragantibus rōnibus ſicut ⁊ nobis: vni tamē opinioni ſic inherēdū eſt vt alterā erroneā non iudicemus. Et qd̄ Grego. grecus ſiue theologus cum Hieronymo dicebāt: ꝙ motores p̄cedūt mobilia. Rn̄dent augu. ⁊ ceteri ꝙ motores nō p̄cedūt mobilia duratione: ſed dignitate vt patet de aīa ⁊ corpore. Tho. vbi ſupra. ⁊ in. ii. ſententiarum. di. ii.

Queſtio Rn̄ſio. Opio Gregorij nazanzeni. Hierony. Augu. Btūs tho. Gregori' grecus.

Queſtio Rñſio. Strabo

3 QVINTA Q.ueſtiūcula eſt. vbi creat fuerunt angeli: Ad quā rñdet Strabo ſup illo vbo Gene.j. In principio creauit deus celū ⁊ terraꝫ. Celū īquit nō viſibile firmamētū hic ſcriptura appellat ſꝫ empyreū.i.igneū vel intellectuale nō ab ardore ſed a ſplēdore dictū: qđ ſtatiꝫ factū angelis ē repletū. Et ꝯfirmatᷣ hoc rōne. Nā locus nobiliſſimus ⁊ ꝯtēplationi deputatus: marie decet ſubſtātias nobiliſſimas eternaliter deū ꝯtemplātes. Sed celū empyreū eſt locus inter oīa corpalia nobilior ⁊ ꝯtemplatōī angelorꝫ ⁊ aīarꝫ deputatᷣ. Nā dī Math.xviij. Angeli corꝫ in ce-

Math.18.

lis ſemp vidēt faciē pr̄is.i.ꝯtēplantᷣ: ergo talis locꝰ eſt angelis ꝯueniētiſſimꝰ. De ſitu cuius ⁊ diſpōne ſic loquitur Ambro.in Examerō. Quis tāti facile pōt eſſe diuini opis eriſtimator q altitudinē ſapīe dei ī hoc ope iueſtigare poſſit: aut ſciat q̄ figura illi ſuperne ciuitati hieruſalē ꝯgruētior ſit: aut rotūdat: aut piramidalis: an eragona: Sunt.n.intus q̄dam edificia intus rotūda ⁊ exterius q̄drata ⁊ ecōuerſo ⁊ hoc iō dicimꝰ vt q̄dā aduertāt ⁊ diſcutiāt opiones ſuas: ⁊ defināt tm̄ opus dei humane opatiōis ⁊ noſtre poſſibilitatis ꝯtēplatiōe metiri. Tho.ij.ſentētiarum vbi ſupra ⁊ Henricus.

Ambro.

Queſtio

SECVNDVM Caput principale ſcđe decadis eſt ſimplex vnā tm̄ hñs qōnē vꝫ. Si in angelis ⁊ beatis. demōibus ⁊ dānatis ⁊ viatoribꝰ ⁊ in ipſo deo ſit liberū arbitriū. Et videtᷣ p̄io ꝙ nō in angelis ⁊ btīs: qꝛ ad libertatē arbitrij ptinet ꝙ qs poſſit eligere bonū ⁊ malū. Sed ad eos nō ptinet electio: cū electio ſit appetitꝰ p̄cōſiliati.iij.ethi. Cōſiliū āt ſit q̄dam inq̄ſitio ⁊ diſcurſus.iij.ethicorꝫ. qđ angelis cū ſint itellectuales nō ꝯuenit: nec beatis qui oīa vidēt in verbo: ergo. Itē electio eſt eorꝫ que faciūt ad adeptionē finis. Sed angeli ⁊ beati ſunt iā adepti finē.ſ.deū: ergo deficit in eis electio: ⁊ p ꝯſequēs liberū arbitriū. Qđ nō ſit ſimiliter in demōibus ⁊ dānatis: ꝓbatᷣ. Naꝫ obſtinati

Argumentū primū.

Argumentū ſcđm.

Argumentū tertiuꝫ

bñt volũtatẽ firmatã tñ i malũ: ⁊ nõ liberã ad vtrãq;. Sed õmões ⁊ dãnati ſũt obſtinati: ƀʒ illõ Pſal. Supbia eoꝝ q te oderũt aſcẽdit ſemp: qđ expõit̃ đ demõib⁹: ḡ. Itẽ đ rõne liberi arbitrij eſt: poſſe flecti ⁊ ferri i oppoſita ⁊ diuerſa: ſʒ nec de⁹ nec bti nec dãnati pñt ferri in diuerſa: ḡ ⁊c. Itẽ ꝙ nõ hoies viatores: qꝛ đ rõne libertatꝫ eſt poſſe facere qđ vult. Sed hõ nõ põt facere qđ vult: ſm illud. Ad Roma. vij. Nõ. n qđ volo bonũ hoc ago ſed qđ odio malũ: illud facio: ergo. Q̃ đ ẽt nõ ſit in deo ꝓbat̃ qꝛ libeꝝ arbitriũ i vtrãq; ptẽ flecti põt. ſ. i bonũ ⁊ malũ: vt dic̃ magiſter ſniaꝝ li. ij. di. xxv. dicẽs. Liberũ arbitriũ ẽ facultas rõnis ⁊ volũtatis: qꝛ volũtario ⁊ ſpõtaneo appetitu ferri qs p̃t ad ca: q̃ bõa vel mala iudicat: vel iudicar̃ valʒ. De⁹ aũt ad malũ flecti nõ põt: de pe. di. iij. c. iter hec. p̃rio vbi d̃. Nõ peccar̃ ſoli⁹ dei eſt: emẽdare ſapiẽtes. In p̃riũ eſt: qꝛ de⁹ nulla pfectõe ſimplr̃ caret. Sʒ libeꝝ arbitriũ ẽ ſimplr̃ q̃daʒ pfectio. Nã inqt poeta. Nõ bñ ꝓ toto libertas vẽdit̃ auro. Hoc celeſte bonũ p̃terit orbis opes: ḡ. Itẽ ãgelus (ꝑ Damaſce. ij. li.) eſt ſubſtãtia itellectualis ſemꝑ mobilis: arbitrio libera: ergo. Itẽ bti nõ amittũt dignitateʒ nãe: qꝛ grã pficit naturã ſed libertas ptinet ad dignitatẽ nãe humane. Itẽ demões nãm nõ ꝑdiderũt nec dãnati. Libertas aũt arbitrij ptinet ẽt ad nãm intellectualeʒ: ḡ. Itẽ ⁊ hoies bñt liberũ arbitriũ ꝑ illud. Eccle. xv. Deus ab initio ꝯſtituit hoieʒ ⁊ reliqt illũ in manu ꝯſilij ſui. glo. i. in libero arbitrio: ergo i hoib⁹ p̃dictis ẽ libeꝝ arbitriũ. Rñdeo dõm ꝙ multi in varias opiones ⁊ hereſes iciderũt ex ignorãtia: quõ ſe habeat ad bonũ ⁊ malũ libertas arbitrij. Nã Origenes vt adducit Auguſt. xxi. de ciui. dei. poſuit ꝙ ois voluntas creature ꝓpter libertatẽ arbitrij quã habet põt flecti in bonũ ⁊ malũ excepta anima xpi ꝓpter vnionem verbi. Et ex hoc dixit ꝙ ſancti poſſunt cadere ⁊ penas luere poſt certi tẽporis metas: ⁊ poſt longa temporum curricula: tam

Pſal.
Argumentũ quartũ
Argumentũ qntuʒ.
Ad ro. vij.
Argu. vj.
Magiſter ſniarum.
Damaſ.
Eccle. xv.
Rñſio ad qõneʒ.
Auguſt.

demonibus q̃ hominibus dānatis patebit iuſticia ꝟ ſalua habent: immo vt adducit magiſter in hyſtoria ſcholaſtica. dixit idē Origenes in lib. ꝑiarchon xp̃s ad huc i aere ꝓ demonib⁹ pati dēre: ſicut i terra ꝓ hominib⁹ paſſus eſt. Sȝ hec opinio dicit ꝛ ho. j. par. q. lxiiij. ar. ij tollit a ſanctis angelis ꝛ hoibus ꝟitatē btitudis q̃ ponit ſtabilitatē ſempiternā. vñ ꝛ vita eterna nominat. Repugnat ꝛ auctoritati ſacre ſcripture q̃ demones ꝛ hoies malos i ſuppliciū eternū mittādos: bonos aūt in vitā eternā trāſferēdos ꝓnunciat. De xp̃o etiaȝ dr̃. Chriſt⁹ reſurgēs ex mortuis iaȝ nō moriē: mors illi nō domiabit. ꝛc. Vnde ꝛ Auguſtin⁹ vbi ſupra ait. Sȝ nō imerito Origenē reprobauit eccl'ia. qꝛ ꝛ hoc qđ miſericors videbat diabolū atq; āgelos ei⁹ ꝛ hoines dānatos poſt certi tēporis metas ex illis cruciatib⁹ eruendos ꝛ ſociādos ſāctis āgelis credidit. admiſit etiā ſeciē do ſanctis ꝟas miſerias qb⁹ penas luerūt ꝛ falſas beatitudines haberēt i qb⁹ veꝝ ac ſecuꝝ hoc eē ſine timore certū ꝛ ſempiternū boni gaudiū nō haberēt. hec ille. ꝛ eū dicebat q̃ rōne libertatis arbitrij oīs volūtas creature poſſet flecti ad bonū ꝛ ad malū. Reſpōdet q̃ habuit ꝟitatē i āgelis bonis ante ꝯfirmatione volūtatis i bonū: i malis ante obſtinatione volūtatis i malū ꝛ in hoibus ante mortē: qꝛ hoc facit hoib⁹ mors quid fecit angelis caſus: vt dicit Damaſcenus. Tho. vbi ſupra. ꝛ pri ij. q. lxxix. arti. iij. ꝛ iij. pte. q. lxxxvj. ar. j. De aīa aūt xp̃i veꝝ eſt dicit Origenes: qꝛ illa vt viator erat plena tanta gratia vt non poſſet peccare: nec vt cōprehenſor quia ſic fini erat coniuncta: ꝛ per conſequēs nō poterat niſi ſecūdum ordinem ad finem agere. Vnde chriſtus nullo modo potuit peccare nec vt de⁹ nec vt viator: nec vt comprehenſor. Alij concedentes diffinitionem liberi arbitrij quā magiſter adducit in. ij. ſniarū. di. xxv. ꝛ reprobat que dicit q̃ liberū arbitriū ꝛc. vt adduxi ſupra in opponēdo dicunt q̃ liberum arbi-

Origes opi.

Auguſti.

Damaſcenus.

Orige.

Secunda opi.

trium non ſit in deo. Et cum etiam angeli ⁊ beati ſint cõfirmati in bono ⁊ ꝑ cõſequẽs nõ poſſint ferri in malũ. Et ſimil'r cũ mali dãnati ſint in malo obſtinati nec ferri in bonũ poſſint: concludebãt ex hoc in nullo iſtorũ eſſe libertatẽ arbitrij ſed ſolũ in hominibus viatoribus. Sed audiant ipſi Aug.li.xxij. de ci. dei. dicentes de deo. Certe ipſe deus: nunqd qm̃ peccare non põt ideo liberũ arbitriũ habere negãdus eſt? quaſi dicat: nõ. De angelis ⁊ alijs q̄ habeãt libertatem arbitrij vt de vbi ſupra arguẽdo pro parte affirmatiua: Eſt tertius dicendi modus verus ⁊ catholicus q̄ in deo ⁊ in ceteris ſupradictis exceptis brutis eſt liberũ arbitriũ. Probat.j. pars. Oĩa habentia intellectũ ⁊ voluntatem qbus ineſt aliqua actio pp finẽ a ſe cognitũ ⁊ determinatũ habẽt liberũ arbitriũ: ſed deus ⁊ predicti oẽs habẽt aliquã actionẽ pp finẽ a ſe cognitũ ⁊ determinatũ ergo oĩa hñt liberũ arbitriũ. Maior probat. Nã liberũ arbitriũ ſm Auguſti. ⁊ ponit a magiſtro in li.ij. ſnïarũ vbi ſupra ẽ facultas.i. poteſtas rõnis ⁊ volũtatis: voluntatis quãtũ ad electionẽ q̄ eſt in libera volũtate: rõnis quantũ ad cõſiliũ quod eſt in rõne: nã recte non eligit qd nõ precognoſcit. Ideo dicit phs.iij. ethicorũ. q̄ electio eſt habitus ꝑconſiliati. Electio aũt eſt eorũ que appetimus pp finẽ cognitũ ⁊ determinatũ. Deus aũt naturali neceſſitate vult ſuã beatitudinẽ tãq̄ finẽ quẽ nõ põt nõ velle ad quẽ ordinauit diuerſos ordines rerũ: nã oĩa pp ſe operatus eſt dñs. Nec ſic fertur ad vnuz in ſuis effectibus: quin quantuz eſt de ſe poſſit ferri in aliud: ergo in eũ eſt liberũ arbitriũ. Similiter angeli: hoĩes dãnati: beati ⁊ viatores ĩ puris naturalibus poſiti hñt finẽ naturaliter preſtitum .ſ. beatitudinẽ quaz naturaliter appetũt: nec pñt velle miſeriã vt dicit Auguſtinus.viij. de trini ad quã beatitudinẽ. conſequendam poterunt ⁊ poſſunt diuerſa ordinare elligẽdo ea que ſunt ad finem. Ergo ſimiliter in illis eſt liberũ ar-

Auguſt. Tertia opinio. Auguſti. Quid liberum arbitrium. Phus. Auguſti.

bitriū. Bruta aūt aīalia q: nō hñt finē ſibi a ſeipſis determinatū ſ; a deo ꝛ a nā: ꝛ per cōſequens nō cognoſcūt pfecte finē: nec hñt liberā electionē ſuoꝝ actuum pp finē. idcirco nō habent liberū arbitriū. Sed tamen notādū ꝙ in predictis liberū arbitriū indifferēter eſt. Nā in deo eſt libertas generaliter ꝛ ſupreme inquātū liberum arbitriū eſt poteſtas libere eligendi qđ quis vult ſine aliqua vertibilitate vel flexibilitate ad malū. In alijs vero eſt liberū arbitriū ſpecifice ꝛ cōtracte ad creaturas: ꝛ ſic in iſtis liberū arbitriū dicit ptātem libere eligēdi volita cū vertibilitate ꝛ flexibilitate ſm coꝝ naturalia ad malū ꝛ bonū: ꝛ pp dz hoc in littera ꝙ liberū arbitriū aliter in deo ꝙ̄ in alijs inuenitur. Si aūt dicaſ p te: oēs deo excepto habent liberū arbitriū contractum ad malū ꝛ bonuʒ. Cum ergo boni angeli ꝛ beati non poſſint flecti ad malū: ꝛ mali ꝛ dānati non poſſit verti ad bonum: ergo in eis: non eſt liberū arbitriū? Rñdetur ꝙ hoc nō eſt rōne nature coꝝ q̄ remanſit integra in oībus beatis ꝛ dānatis ſm Dionyſium. Sed in beatis eſt rōne perfecte cōiūctionis in ſummo bono deo. ꝛ dānatis pp coꝝ culpam ꝛ malitiā inclinātes eos ad malū ꝛ obſtinātes illos ꝑpter ſtatus illius conditionē in quo nulla eſt redemptio. In viatoribus aūt eſt ſimpliciter liberū arbitriuʒ: q: poſſunt mereri ꝛ demereri: cum nō ſint coniuncti deo p grām conſumatā: nec auerſi a deo p culpam obſtinatā.

Rñſio ad argumēta **Ad primū** Ad primū ergo in contrariū reſpondeſ ꝙ philoſophus loquitur de electione ſm ꝙ eſt hominis. p:i. par. q. lix. artī. iij.

Ad ſcđm **Duplex eſt electio.** Ad ſecundū dicendum ꝙ duplex eſt electio. Quedam ordinata in finem ꝛ hec ceſſat habito fine ſicut nunc eligit qs velle credere articulis: ſed hec in patria ceſſat. Alia electio eſt coniuncta fini: ꝛ hec non ceſſat adueniēte fine: ſed manet cum fine. Tho. in. ij. ſniaꝝ.

Ad tertiū. Ad tertiū de demonibus ꝛ damnatis reſpōdetur ꝙ illud nō eſt rōne nāe: ſed rōne ſtatus in quo ſunt auerſi a deo ſin-

cōuertibiliter. Cauſam aūt incōuertibilis obſtinatio nis demonū ⁊ damnatoꝝ. ⁊ firmitatis beatoꝝ ⁊ ange lorū ſi ſcire cupis: vide .1 bo. p.i. par. q. lxiiij. ar. iij. in corpe. ⁊. iiij. cōtra gen. c. xcij. xciij. ⁊. xciiij. Ad quartuꝫ dī ꝙ diuerſa ⁊ oppoſita ad q̄ pt flecti libeꝝ arbitrium pōt attēdi tripl'r. Vno mō ſm dr̄iaꝫ reꝝ q̄ eligunt̃ pp finē. ⁊ hec diuerſitas p ſe cōpetit libero arbitrio: ⁊ ſm hoc cōpetit deo libeꝝ arbitriū angelis ⁊ hominibus: vt dcm̄ eſt ſupra. Eſt alia diuerſitas ſꝫ dr̄iaꝫ boni ⁊ mali q̄ nō cōpetit libero arbitrio niſi p accidens inquantuꝫ inueniť in nā̄ deficere potenti: cū. n. volūtas de ſe ordi neť in bonū ſicut in ꝓpriū obiectū: ꝙ in malū tendat: non pōt cōtingere niſi ex hoc ꝙ malū apprehēdiť ſub rōne boni qđ ptinet ad dfectū intellect⁹ vel rōnis: vñ ⁊ ex qb⁹ cauſať libeꝝ arbitriū: nō aūt ptinet ad rōnē ali cuius potētie ꝙ deficiat a ſuo actu: ſicut non ptinet ad rōnē viſiue potentie ꝙ aliqs obſcure videat: ⁊ iō nihil phibet īueniri libeꝝ arbitriū: qđ ita tendat in bonū ꝙ nullo mō tēdere poſſit in malū: ſicut in deo ex nā̄: ⁊ in angelis bonis ⁊ hoīb⁹ ex pfectiōe grē. Eſt tertia diuer ſitas q̄ attendiť ſm dr̄iam mutationis in quā pōt libe rum arbitriū q̄ nō ꝯſiſtit in hoc ꝙ aliqs diuerſa velit. Nā ⁊ ipſe deus vult ꝙ diuerſa fiāt ſm ꝙ cōueniť diuer ſis tpībus ⁊ pſonis. Sꝫ mutatio liberi arbitrij conſiſtit in hoc ꝙ aliqs illud idē ⁊ pro eodeꝫ tēpore nō velit qđ prius volebat: ⁊ hec etiā diuerſitas nō per ſe ptinet ad rōnem liberi arbitrij: ſed accidit ſm conditionem na ture mutabilis. Non enim eſt de ratiōe potētie viſiue ꝙ diuerſimode videat. Sꝫ hoc cōtingit ex diuerſa diſ poſitione videntis: cuius oculus qn̄qꝫ eſt purus: qn̄qꝫ turbatus. Et ſimil'r etiā mutabilitas ſeu diuerſitas li beri arbitrij nō eſt de rōne eius: ſed accidit ei inquātū eſt in natura mutabili: ſicut in nobis. Hec oīa Tho. in queſtionibus diſputatis de demonibus. q. v. que ſi bn̄ aduertanť: euacuāt omnia q̄ in hac materia dici poſſ.

Ad quartū

ſent pro ꝛ ꝯ. Ad qntū de boīb⁹ viatorib⁹ reſpōdet ꝙ il
Ad qntū. lud eſt rōne appetitus ſenſitiui qui etſi obediat rōni: tñ
pōt in aliquo repugnare ꝯcupiſcēdo contra illud qđ rō
dictat. Hoc ergo eſt bonū qđ bō nō facit cuȝ vult. ſ. nō
cōcupiſcere ꝯtra rōnē: vt dicit ibi Aug. Th. p̄ı. ptc. q.
lxxxiij. ar. j. Ad ſextū de deo rñdet ꝙ ad rōnē liberi ar/
Auguſti. bitrij nō ꝑtinet ꝙ quis īdeterminate ſe habeat ad ma/
Ad ſextuȝ. lū ꝛ bonū. Cuius rō ē: q2 liberū arbitriū ꝑ ſe eſt ordia·
tū in bonū cū bonū ſit obiectū volūtatis: nec ī malū tē
dit niſi ꝓpter aliquē defectū q apprehēdit vt bonuȝ:
cū electio que ē actus ꝓprius volūtatis nō niſi bōi ſit
veri vel apparētis boni: ꝛ ideo vbi eſt perfectiſſimū li/
berū arbitriū in malū fieri nō pōt. Et cū dicit ꝙ liberꝫ
arbitriū hȝ viā ad oppoſita. Reſpondet ꝙ hoc pōt itel
ligi tripliciter. Primo q2 pōt velle bonū ꝛ maluȝ: ꝛ ſic
nō cōpetit deo: q2 iportat defectibilitatē. Scdo vt pri⁹
aliqd velit ꝛ poſtea nō ꝛ hoc nec deo ꝯuenit. q2 iportat
mutabilitatē. Tertio q2 pōt velle hoc ꝛ nō velle: ꝛ hoc
ꝯuenit deo. Hec Tho. in qōnibus de veritate. q. xxiiij.

TERTIVM Caput ſcđe decadis eſt de offō an
gelorꝫ circa hoīes. Circa qđ quatuor q̄ſtiūcule
ſoluētur: quarꝫ q̄libet infra ſuo ordine dclarabit.

PRIMA Queſtiūcula eſt. Si angeli ad cuſto/
Queſtio diam hominū deputētur. Ad quam reſpōde
Rñſio tur affirmatiue: ꝛ probatur quadrupliciter:
ſcȝ ſcripture ſacre auctoritate dei proprietate: vtilita/
te: ꝛ ſimilitudine. Primo probatur ſcripture ſacre au/
ctoritate: q2 ſup illo verbo Yſaie. lxij. Sup muros tuos
Yſa. lxij. cōſtitui cuſtodes ꝛc. dicit gloſa ꝙ cuſtodes hominum
Pſal. ſunt angeli. Et pſal. xc. Angelis ſuis deus mādauit de
te vt cuſtodiāt te in omnibus vijs tuis. ſup quo verbo
Bernardus. ſic ait. O quātam tibi debet hoc verbum
Bernar. inferre reuerētiam: afferre deuotionem: cōferre fidu
ciam: reuerētiam pro preſentia: deuotionem pro beni
uolētia: fiduciam pro cuſtodia. Caute ergo ābula vbi

ſunt āgeli: ſic eis mādauit de⁹ vt cuſtodiāt te in oībus vijs tuis. In quouis diuerſorio ī quouis āgulo reuerē-tiā habe corā angelo tuo: nec facere audeas illo pſente qḋ me pñte nō auderes. De hac cuſtodia audi et. Hieronymū ſup illud Math. xviij. Angeli eoꝝ ſemp vidēt faciē pr̄is ⁊c. Hierony. Magna inqt ē dignitas aiaꝝ vt vnaqueqꝫ hēat ab ortu natiuitatis ī cuſtodiā ſui angelū delegatuꝫ. Itē Origenes ſup libro numeroꝝ. Origenes. Adeſt inqt cuilibet nr̄m ēt minimis q ſunt in eccleſia dei āgelus bon⁹ angel⁹ dei q regat: q moueat: q gubernet: q ꝓ actib⁹ nr̄is corrigēdis ⁊ miſeratōibus expoſcēdis quotidie videat faciē pr̄is q in celis eſt. Itē Ber. ſermōe de āgelis. Bernar. Benign⁹ inqt es dñe q nō es ↄtētus nr̄a fragilitate munire: ſꝫ ēt ipſis hoīb⁹ angelicā cuſtodiā ſupponis. Et idē ſup illō pſal. Quid ē hō: qꝫ memor es ei⁹ (inqt) Quid eſt hō q: inotuiſti ei dediſti filiū tuū: miſiſti ſpm̄ tuū ꝓ Pſal. mittis ēt vultū tuū: ⁊ ne qd deſit: illos ēt btōs ſpūs in miniſteriū mittis pp eos q hereditatē capiūt ſalutis. Scḋo hoc idē ꝓbať dei ꝓprietate. ſ. ex dei miſeratione ſic. Pronior ē de⁹ ad miſerēdū q̄ȝ ad puniēdū. Sꝫ deus ḋdit hoīb⁹ demōes ad hoīm exercitiū: vt hř ad Ephe. vlti. Nō ē nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguinē Ad Ephe. ſꝫ aduerſus pricipes ⁊ ptātes: aduerſus mūdi rectores vltimo. tenebraꝝ ⁊c. q̄ vř q multo forti⁹: vel multo magis dedit āgelos ad cuſtodiā hoīꝫ. Tertio hoc idē ꝓbať ex vtilitate: p hoc. n. q angeli a deo hoīb⁹ ad cuſtodiā deputātur tria bōa pcipue oſtēdūtur. Primo. n. erga nos dei bonitas declarať: dando nobis ita nobiles creaturas: vt angelos. Scḋo angeloꝝ charitas propalať: dum de nobis a principio natiuitatis vſqꝫ ad mortē tā ↄtinuā ſollicitudinē de cuſtodia gerūt. Tertio natura indigentia ſeu neceſſitas ſubleuatur: cū. n. malum angelū ad noſtrū exercitiū habeam⁹ ⁊ naturā fragilē: magno ſubſidio ⁊ auxilio idigem⁹. Quarto hoc idē ꝓbať duplici ſimilitudine. Primo ſimilitudine naturali: q: ſicut coe

poꝛa ſupioꝛa regūt iſta iferioꝛa: ⁊ oē mobile reducitur ad aliqđ imobile. Sic ſpūs ſupiores regūt iferiores: ⁊ humanū ꝯſiliū variabile dirigit ꝑ ꝯſiliū āgelicū inuariabile: Scđo ꝓbat̄ h̄ idē ſimilitudine apli. Nā apls. j. ad coꝛ. xiij. ꝯparat ſtatū hominū ꝓut ſunt i via ſtatui puerili. Cui⁹ ratio eſt: qꝛ ſicut puer q̄diu paru⁹ eſt ⁊ facilis ad caſuꝫ ſm coꝛp⁹ idiget manuductione quouſqꝫ veniat ad etatē ꝑfectā i quā foꝛtis ē ⁊ ſufficiēs ſibi. Ita ſm aiaꝫ hō quādiu debilis eſt ⁊ facilis ad caſū ſpūalē: indiget cuſtode ſpirituali quouſqꝫ veniat ad etatē ꝑfectā. ſ. alteri⁹ vite: ⁊ hic cuſtos eſt āgel⁹: quo cuſtode hō indiget ſemper q̄diu eſt in hac vita: ꝓpterea quilibet dicere dꝫ omni die angelo cum cuſtodienti ſic. Angele qui meus es cuſtos: virtute ſuperna. Me tibi cōmiſſum: ſalua: defende: guberna: cum verſu ⁊ oꝛatione angeloꝛum: hec ex theologis ⁊ Ranerio.

Quid vnuſqſqꝫ angelo cū cuſtodienti oī die debeat dicere

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST: Quomō dicunt̄ angeli ad cuſtodiam hoim vel ad aliam operationeꝫ mitti cū ſemper ſint in celis videntes patris faciem Matth. xviij. Ad quam ſic reſpōdet̄ ꝙ miſſio de nouo angeloꝝ ad cuſtodiā hoīs: eſt āgelū nouū locū: nouū modū: nouū vbi acgrere: ꝺ nouo limitari. aſtringi: tueri officiū cuſtodiri: ꝓcurare ei⁹ ſaluteꝫ: ſpālit̄ illuminādo: apparēdo: miracula faciēdo: vel alia ſimili modo hominē inſtruēdo. ⁊ hec miſſio ponit mutabilitatē in angelo ad differētiā miſſionis diuinarū perſonaꝝ ad nos: q̄ mitti dicunt̄: non quaſi nouū locū vel nouū vbi acgrēdo: qꝛ vbiqꝫ ſūt cū ſint vnus deus. Sed dicunt̄ de nouo mitti inquātū nouū effectum ꝓducūt in creaturis ſine eoꝛum mutabilitate. ⁊ nouum modū acquirunt ſꝫ quē pꝛius nō fuerant ſicut fili⁹ per carnis aſſumptionē ⁊ ſpiritusſanct⁹ per nouam ſanctificationē. Angeli igitur miſſi ad nos dicuntur ſemper eſſe in celo videntes faciē patris: nō ꝙ ſint ſemper in celo localiter. Sed dicuntur ſemper

Queſtio Rñſio ad qōnē

eſſe in celo p fruitionem: qz vbicunqꝫ ſunt: nunqꝫ deſi nunt frui deo ⁊ deum videre. Cũ frui ſit actus intelle ctus. Vnde Gregorius lib. moraliũ dicit. Angeli ſic fo ris exeũt: vt interne cõtēplatõis gaudijs nõ priuent. Nec receſſus eoꝝ ab celo empyreo indignitatē inducit aut eoꝝ gloriã minuit. ſicut ēt demones licz actu nõ alligent in loco inferni: dñr tñ quocunqꝫ vadunt: de ferre ſecũ ignē gehēne vt dĩ in gl. ſup. iij. c. Iacobi: vt infra. iij. decade dicet. Hec ex theologicis ⁊ Ranerio. Grego.

TERTIA QVESTIVNCVLA. Eſt ſi ad oĩm triuz ierarchiaꝝ angelos pertineat homines cuſtodire. Ad quã reſpondet negatiue: nã non oēs triũ ierarchiarũ angeli mittunt in miſteriũ. Nã Dañ. vij. c. ponit. ꝙ milia miliũ angeloꝝ miniſtrabãt deo ⁊ decies centena milia aſſiſtebant et ad ſimilitudi nem eorũ qui alicui regi deſeruiunt: quoꝝ quoſdaz videmus immediate regis precepta audiētes ⁊ a ſuo aſpectu nunqꝫ recedentes nũciantes alijs regis prece pta vt ea exequant in adminiſtratione ciuitatuz ⁊ iſti quibus fit talis nunciatio mitti dicunt. Sic aliqui an geli dicuntur ſemper deo aſſiſtere qui ſecreta diuino rum miniſteriorum immediate recipiunt a deo. alij autem dicunt mitti: illi. ſ. qui inſtruũtur ab ipſis aſſi ſtentibus de ſecretis. Et qz nõ oēs diuina ſecreta ime diate (ſcḋm Dionyſiũ) in ipſa eſſentia diuina hñt itue ri: ſed ſolũ ſuperiores quibus eſt ꝓpriũ imediate a dõ illuminari: ideo ſoli ſupiores quatuor ordinuz dicunt ſemꝑ aſſiſtere ⁊ nõ mitti ſcḋm Thomã pri. par. q. cxij. ar. iiij. in corpore. Quod idē ꝙ diuinas illuminatiões immediate ⁊ perfecte a deo recipere ⁊ cooperari deo i illuminatione ⁊ deductione aliorũ ad deum: ⁊ iſti pro prie dicunt aſſiſtere. Et de iſtis aſſiſtentibus intelligit illud Dionyſij de celeſti ierarchia. Supiora illa agmi na ab itimis nunqꝫ recedũt qm ea qua ptinēt ad vſuz exterioris officij nequaqꝫ habēt. Alij ꝟo quinqꝫ ordi

Queſtio reſponſio. Dan. vij. Dionyſ.

nū inferioꝝ dicunť in miniſteriū mitti exterius ad diuerſa miſteria pagēda circa nos vel circa aliquā creaturā corporalē ġ ex noibus ꝓprietates angeloꝝ ſignificātibus cognoſci pñt. Nā angeli ⁊ archangeli dicunť a denūciādo: virtutes ⁊ ptātes dicunť ꝑ reſpectum ad aliquē actū principis. Etiam eſt vt Grego. dicit inter alios opantes priorē exiſtere. Et ꝑꝑ hec dicit. Gre. xij. moraliū: ꝙ plures angeli ſunt q miniſtrant q̃ȝ qui aſſiſtūt: ꝑꝑ hoc etiā pħi poſuerunt duplices motores orbiū: quoꝝ aliq hñt ꝯditiōes participatas ⁊ determinatas. Et hos vocat Auicēna: angelos miniſtrātes: alios vocat ſepatos: quos intelligētias dñt: in qbus ſunt forme ſimplices ⁊ vniuerſales ⁊ hos vocat idē. Aui. angelos aſſiſtētes. Nec obſtat illud yſaie. vi. vbi dr̄: ꝙ vnꝰ de ſeraphin volauit ad yſaiā: qm̄ vnus ex ſeraphin nō fuit: ſed vnꝰ ex minoribꝰ officiū exercēs ſeraphinoꝝ. Et cū dicat apl's ad hebreos pāo. Oēs ſūt ad miſtratorij ſpūs in miſteriū miſſi. Dicitꝰ ꝙ duplex eſt miſſio. ſ. exterior ⁊ interior. Exterior qñ ad nos realr deſcēdūt ad aliqđ miniſteriū circa hmōi corpalia exhibēdū: ⁊ ſcđm hāc miſſionē nō oēs mittunť: ſȝ tm̄ qnqȝ ordies: vt dictū eſt. Alia eſt interior q̄ nihil aliud ē q̃ȝ illuminatio q̄ dā ſupioris angeli ad inferiorem q̄ fit ꝑꝑ nos: ⁊ ſic oēs dicunť mitti. Hec ex Thoma: ⁊ ex theologis.

Grego.

Auicēna

Yſaie. vj.

Duplex eſt miſſio.

Miſſio exterior.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Quare indigēt hoies cuſtodia infirmioꝝ angeloruȝ: cum eis ſemꝑ adſit cuſtodia fortioris dei. Ad quā ſic reſpondetꝰ: ꝙ ſcđm rōnem diuine prouidentie hoc in omnibus rebus inuenitꝰ: ꝙ ſemꝑ mobilia ⁊ variabilia ꝑ immobilia mouentꝰ: qꝛ vt docet phus. Ois motus ꝓcedit naturalr ab aliquo immobili. ⁊ ſi videmus ꝙ corpa inferiora reguntꝰ a corpibus ſupioribꝰ: in qbꝰ eſt minus de mutatiōe ⁊ motu: ⁊ ita corpalia ꝑ incorpalia mouentꝰ: ⁊ reguntꝰ. ſ. ꝑ ſubſtātias ſpūales. Vnde ⁊ termini ⁊ propōnes ꝓbabiles alicuius q̄ſtio-

Queſtio

Reſpōſio ad qōnes. Phus.

als p immobiles ⁊ iuariabiles.ſ.principia per ſe nota roborant ⁊ in ea reducunt. Manifeſtũ eſt aũt: ꝙ in rebus agẽdis hoies pñt multiplr deficere a fine debito ⁊ mõ agẽdi: ⁊iõ neceſſariũ fuit ad hoc ꝙ hõ ad finẽ ſuũ poſſet ꝯgruẽtius puenire: ꝙ p aliquẽ angelũ: tanq̃ ſe perfectiorẽ remoueret a malo ⁊ ꝓmoueret in bonũ: ⁊ illõ vocamus cuſtodiã angeloꝝ. Ad motiuũ aũt cũ dr: ꝙ nõ ſit opus cuſtodia infirmioris angeli cũ adeſt fortiſſim⁹ deus q nõ dormitabit neq̄ dormiet cuſtodiẽs iſrael. Dicẽdũ eſt ꝙ duo requirunt ad bonũ operandũ. Pžio vt volũtas inclinet ad bonũ. Scdo vt media congrua habeãt ad pficiẽdũ bonũ. Quãtũ ad primũ de⁹ cuſtodit imediate hoiem: ifundẽdo ei grãm virtutis. Quãtũ vo ad ſcdm de⁹ cuſtodit hoiez iſtruẽdo eũ mediãtib⁹ angelis. verbigrã. Sic.n. vt i artificib⁹: alia eſt cã diſponẽs ad formã: ⁊ alia ẽ cã inducẽs formã ſicut ignis ẽ diſponẽs ad formã cultelli mollificãdo ferrũ: ⁊ malle⁹ dilatãdo ferrũ: ⁊ artifex: vt pzicipale agẽs formã cultelli iducit. Sic angeloꝝ offm eſt hoies ad grãz ⁊ gloriã ꝑparare p illumiatiões ⁊ hmõi q̃ erga nos inſtrumẽtalr opant. Sȝ dei ẽ vt pzicipalis agẽtis ⁊ cuſtodiẽtis vltimã pfectionẽ dare.ſ. grãz cõtiugẽtẽ nos grẽ cõſumate ⁊ fini vltio.ſ. glĩe. Hec Tho. ij. ſniaꝝ. diſt. xj. q. j. ar. j. i duob⁹ argumẽtis ꝯ: ⁊ i corpe. q. ⁊ i ſolu. primi: ⁊ ſecũdi argu. Alexan. ij. par. ſũme. q. xl. ar. j.

Duo requiruntur ad bonũ operandum. Primum. Secũduȝ. Deus cuſtodit hominem inſtruẽdo eũ mediãtib⁹ angelis. Angeloꝝ officium.

QVARTVM caput principale ſecũde decadis eſt de aſſiſtentia angeloꝝ ad homines. Circa quod quatuoꝛ queſtiuncule ſoluent: quarũ quelibet infra ſuo oꝛdine ſcrutabitur.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Quib⁹ hominũ angeli ad cuſtodiã deputantur? Ad quã ſic reſpondet ꝙ cũ cuſtodia angeloꝝ ſit quedam executio diuine pꝛouidentie. Et diuine pꝛouidentie pꝛopꝛiũ eſt cõferre ea q̃ pꝛomouent ad finem: ⁊ remouere ea q̃ a fine impediũt: ideo illis hoib⁹ ſunt

Queſtio. Reſponſio ad qõnez.

angeli ad cuſtodiã ḋputati: q̃ pñt ꝓmoueri i bonũ ⁊ i-
pediri a malo. Vñ nec ſepate aie: nec ãgelis bonis vel
malis: nec xp̄o fuerũt ãgeli ad cuſtodiã deputati. Prio
aie ſepate nõ ſũt angeli ad cuſtodiã ḋputati. Cuius rõ
eſt: q2 aĩa a corpe ſepata nullũ p̄dictoꝝ hẽre p̄t: q2 nec
põt ꝓmoueri in bonũ neq3 ipediri a malo. Silr̃ nec an-
gelis bõis vel malis deputant̃ angeli ad cuſtodiã. Cu-
ius rõ eſt: q2 angeli bti ex quo finẽ vltimũ glorie ſunt
adepti: ſunt ḋfirmati in bono: ⁊ iõ ſunt ipeccabiles: an-
geli ꝟo mali ex eo ꝙ ſunt obſtiati in malo ſũt ipenitibi-
les. Silr̃ xp̄s nõ habuit angelũ ad ſui cuſtodiã deputa-
tũ. Qḋ ꝓbo triplici rõne. Pria eſt q2 aĩa xp̄i ci⁹ ange-
lis ſupior fuit imediate a ꝟbo ſibi vnito illumiata. Se-
cũda rõ eſt: q2 erat verus cõprehẽſor: vñ ei⁹ bonu3 nõ
poterat ipediri: nec i bonũ ꝓmoueri. Tertia rõ eſt: q2
cuſtodia reſpicit idigẽtiã vel defectũ: ſed xp̄s nullũ de-
fectũ culpe vel pene habuit: ergo ⁊c. Dicit̃ tñ ãgelus
ḋfortaſſe xp̄m in paſſione. Luc. xxij. nõ cuſtodiẽdo vel
aliqḋ iprimẽdo in xp̄m: ſed reuerẽdo cũ ⁊ ḋgratulãdo
fortitudini ei⁹: ſicut hõ nãlr̃ ḋfortat̃ i tribulatõe ad p̄ñ-
tiã amicoꝝ. Et iõ prio loquẽdo gñalr̃ oib⁹ hoib⁹ ab iſu-
ſione aie rõnalis: poſtꝙ ordinãt̃ ad finẽ ſalutis vſq3 ad
mortẽ deputat̃ cuſtodia ãgeloꝝ: q2 toto illo tpe põt q̃-
libet ipediri a bono ⁊ ꝓmoueri ad bonũ: ⁊ cadere i ma-
lũ ⁊ reſurgere a malo. Cũ aũt termiabit̃ talis via. ſ. p̄-
ſentis vite: vel tale tp̄s: neceſſaria nõ erit cuſtodia ãge-
loꝝ: vt i btis ⁊ dãnatis p3. Scḋo loquẽdo in ſpãli: p̄mi
parẽtes habuerũt angelũ ad ſui cuſtodiã ḋputatũ: cu-
ius rõ eſt: q2 l3 in primis parentibus fuerit rectitudo
nãe: tñ q2 rectitudo illa non fuit inflexibilis: ſed verti-
bilis ad vtrũq3. ſ. ad bonũ ⁊ ad malũ: nec ſi ḋuertit̃ i
vnũ ſtati ḋfirmat̃ i illo: imo ſtati3 põt cadere: ergo ⁊c.
Vel dr̃ alr̃: ꝙ l3 in Adã non eſſet periculũ ex aliqua re-
bellione carnis inſtigãte ad malũ: erat tñ periculũ in
potẽtia peccãdi ex ḋmone oppugnãte. Et ſilr̃ erat ḋbl

Chriſt⁹ nõ habuit angelum ad ſui cuſtodiam deputatum.

Angelus q̃uo cõfortauit xp̄m in paſſiõe.

Primi parentes an habuerũt angelũ ad eorum cuſtodia3 deputatum.

litoris cognitōis ꝙ āgel⁹: ⁊ iō idigebat p̄ſidio ⁊ auxilio cuſtodis āgeli. Scḋo pueri i mr̄no vtero bn̄t āgelos ad ſui cuſtodiā ꝺputatos: p quos ipediūt̄ ipedimēta: ꝗ ꝺe mones talib⁹ pueris iferri pn̄t. S; forte q̄res quē āgelū bn̄t pueri in mr̄no vtero exiſtētes ad ſui cuſtodiā deputatū an ,ppriū angelū: an mr̄nū: Rn̄det̄ ꝙ puer ꝗ; diu ē in materno vtero: non totalr̄ a mr̄e eſt ſepatus: ſ; p quedā colligationē ē quodāmō aliqd mr̄is: ſicut ⁊ fruct⁹ pēdēs i arbore ē aliqd arboris. Et iō ,pbabilr̄ pōt dici ꝙ idē āgelus q eſt cuſtos mr̄is: cuſtodit ,plē in mr̄is vtero exiſtētē. Sed in natiuitate qn̄ eſt ſepatus a mr̄e angel⁹ ei ad cuſtodiā ꝺputat̄. Vn̄ Hiero. exponēs illud verbū. Mat. xviij. Angeli eoꝝ in celis ⁊c. ſic ait. Magna ē dignitas aiaꝝ vt vnaqueqꝫ hēat ab ortu ſue natiuitatis i ſui cuſtodiā āgelū delegatū. Tertio ēt ar tirps in ſui cuſtodia; angelos hēbit. Cui⁹ rō eſt: qꝛ lex cōis ,ppter vnū mutari non ꝺ;: ⁊ in hoc eius pena iuſtior appebit: qꝛ bn̄ficia toti nāe humane ,puiſa nō acceptit vt ōbuit: nec tn̄ erit oino fruſtra cuſtodia: qꝛ ⁊ ſi ad bonū n̄ ꝯuertat̄: tn̄ a mltis mal' ceſſabit retract⁹ ab āgelo cuſtode. Vn̄ q̄tūcūqꝫ ſit obſtiat⁹ i malo: hūc tn̄ effectū ꝯſequet̄ ab āgelis p cuſtodiā. Hec th. ij. ſen. di. xj. ⁊. j. p. q. iiij. ar. 4. ⁊ Ale. ij. p. ſū. q. xl. ar. 4. i cor. q.

Pueri in mr̄no vtero bn̄t angelos ad ſui cuſtodiam deputatos

Queſtio

Rn̄ſio.

Hiero.

SECVNDA Queſtiūcula eſt. Si ſingulis hoībus vnus vel plures angeli aſſignent̄ i cuſtodiā: Ad quā ſic rn̄det̄ ꝙ ſingulis hoib⁹ dat̄ angelus in cuſtodiā: qꝛ cum cuſtodia angeloꝝ ſit ad cōſequēdā ,pmotionē in ſinē ⁊ ad remouēdū ea que conſecutionē finis ipediūt: ideo oībus ijs ꝺebet̄ cuſtodia angeloꝝ q nondū ꝯſecuti ſunt vltimū finē ſuū cuiuſmodi ſunt oēs hoīes viatores. Et ſi dicat̄ vt dicit magiſter ſniaꝝ in. ij. di. xj. Quō poſſibile eſt ꝙ cuilibet aie rōnali deputet̄ angelus cū plures ſint aie p̄terite: pn̄tes ⁊ future q̄; ſint angeli deputati ad cuſtodiā: Rn̄det magr̄ ibidē ꝙ nūꝗ̄ ſūt tot ſimul hoīes actualr̄ exn̄tes

Queſtio

Reſponſio ad qōnes.

Obiectio

Magiſter ſenten.

Rn̄ſio.

quot ſunt angeli boni. Iō ſufficit vnꝰ angeloꝝ ad vnū‑quēq; hoīem. Vno.n. hoīe decedēte angelus ſibi i cu‑ſtodiā datꝰ alteri aſſignat̄ ſuccedēti. Et lȝ vt dicit Th. pri. pte. q. cxj. ar. ij. Cuilibet homini vnꝰ angelus dpu‑tet̄ iquātū.ſ. qlibet ē pſona pticularis: tñ nō icōueīt ali‑cui hoī plres āgelos dputari ꝑ ꝫ dignitatē platurā ⁊ gra‑tiā aliquā dei ab eodē pticipatā vt pȝ i ſūmo pōtifice cardialibꝰ eiſuē iuriſdītōis hñtibꝰ plati ⁊ pricipibꝰ. hec oiā th. pri. pte. ⁊ doctores theologi i. ij. ſen. di. x. ⁊. xj.

Btūs tho.

TERTIA Queſtiūcula eſt. Propter qd hoībꝰ in cuſtodiam angeli aſſignētur? Ad quā ſic re‑ſpōdet: ꝓpter quattuor cauſas angeli ad cu‑ſtodiā hoim deputant̄. Pria eſt vt ꝓmoueātur ⁊ ꝓfi‑ciāt in bonū grē. Scōa eſt vt nō cadāt in maluȝ culpe. Tertia eſt ſi cadūt vt poſt moduȝ reſurgāt a malo cul‑pe. Quarta ē ſi nō reſurgūt a malo culpe: vt non to‑tiēs cadāt. Nulli.n. viatori iquātū viator eſt deficit mi‑ſericordia dei q̄ eſt in dādo angelū homini in cuſtodē pp pdictas cauſas. Nota tñ ꝙ ſicut diuie ꝓuidētie ē ſic ipedire mala: vt tñ ↄditio nature ſaluet̄. Ita ēt eſt de cuſtodia angeloꝝ que ē diuine ꝓuidentie execution: nā ad angelos nō ptinet ꝙ cuſtodiēdo hoīes ad virtuteȝ cogāt ⁊ a vitijs retrahāt: q2 ſic periret libertas arbi‑trij ⁊ rō meriti. Alex. ij. pte ſumme. q. xl. ar. iiij. q. iiij.

Queſtio Rñſio Angeli ꝓpter quattuor cauſas ad cuſtodiā hominuȝ deputātur.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. IN quo ſtatu incipit angelorum cuſtodia: ⁊ quo tempore terminatur? Ad quam ſic reſpōdet̄ ꝙ angeloꝝ cuſtodia icipit mediate qñ creatura naſcit̄ ſcōa natiuitate.ſ. ex̄ vterū. Rō ē q2 tūc dȝ adhiberi cu‑ſtodia qñ timet̄ d ſalute aīe. Sȝ poſtꝙ naſcit̄ timet̄ d ſa‑lute aīe q2 i via q̄ ābulāt abſcōderūt laqueū mihi iuxt Pſal. ⁊ tūc mūdꝰ: caro: demōia incipiūt noua plia mo‑uere. Añꝙ aūt ereat vteꝝ nō dat̄ cuſtodia: q2 tūc cū ta‑les ſint adhuc aliqd mřis: cuſtodiunt̄ ab angelo mřis vt dcm eſt. Durat āt hec cuſtodia vſq; ad mortē icluſi‑ue: quia

Pſal.

ſiue q2 poſt mortē nō idigēt cuſtodia. Nā ſi ſūt i patria nō timēt ápli⁹ periclitari Yſa. lx. Nō occidet vltra ſol tuus: ꝛ luna tua nō minuet̄ q2 dñs erit tibi in lucem ſempiternā ꝛ cōplebunt̄ dies luctus tui. Si ſunt in inferno nō timēt periclitari q2 timor quē timebāt euenit eis. Nec i purgatorio: cū ſint extra terminū merēdi ꝛ demerēdi: ꝛ non poſſint ab ipſa gr̄a reſilire. Itaq3 in via dat̄ cuſtodia ꝛ nō poſt curſum. Tbo. q. cxj. ptis pri me. ꝛ magiſter ſentētiarum di. xj. Yſaie. lx.

QVINTVM Caput principale ſcōe decadis ē de caſſatiōe cuſtodie: augumēto: ꝛ decremēto: gaudij angeloꝝ. Circa qō tres queſtiūcule ſoluent̄: quaꝝ quelibet infra notatur ſuo ordine. Queſtio obiectio. Damaſ.

PRIMA Queſtiuncula eſt. Si angeli deſerāt hoīes quorum cuſtodie deputātur ꝑpter p̄ſciētiam vel corum obſtinationē: Ad quā vſ prio reſpōdēdum affirmatiue ꝑ illud Damaſce. dicētis: ꝙ angeli cū ſunt hic nobiſcū nō ſunt in celo ſ3 aliquādo ſunt in celo: ergo aliqñ nos derelinquunt. Rñdeo dicēdum ꝙ ad banc qōnem duplex notabilis rñſio eſt. Prima eſt ſancti Tbo. dicentis ꝙ cum cuſtodia angeloꝝ ſit q̄dā diuine ꝓuidētie executio: ſicut diuina ꝓuidētia ſcōm magis ꝛ minus diuerſis ꝓuidet ꝑm eorum ꝯditionē: nō tñ ex toto relinqt hoīem q2 in nihilū redigeret̄. Ita cuſtodia angeloꝝ ꝑm qd vel ꝑm aliquē effectum dr̄ relinquere hominē inquātum nō ꝓhibet oia nocumēta: vel q2 exponit eū tribulatōibus: vel q2 iuſto dei iudicio ab aliquo petō nō retrahit: vel q2 nō ita efficaciter ꝓmouet in bonū nec tuet̄ a malis exigēte demerito hoim. Quō intelligit̄ illud Hiere. lj. i perſona angeloꝝ. Curauim⁹ Babylonē: ꝛ non eſt ſanata. Derelinquamus eā. Et illō ēt Yſa. v. Auferā ſepē eius. i. angeloꝝ cuſtodiā: ꝛ erit in direptionē. Nūq̄3 tñ ágelus ita hoīe3 derelinqt quē cuſtodit: qn aliqs cuſtodie effect⁹ ſequat̄: iquātū aliqō malū ꝓhibet ꝛ ad aliqō bo Pria rñſio ad qōnem que eſt ſancti Tbo. Hiere. lj. Yſaie. v.

num ꝓmouet. Q̄ð ꝓbaẗ rõne ſic. Angeli bõi ſunt magis pꝛoni ad hoĩes adiuuãdũ ꝙ mali ad infeſtãdũ ſed mali nũꝙ ceſſant ab iſeſtãdo: ꝑ3 illð. j. Petri. v. Aduerſari⁹ veſter diabol⁹ tãq̃ leo rugiẽs ſẽp circuit q̃rẽs quẽ deuoꝛet: ğ nec bõi a cuſtodiẽdo vnq̃ ceſſant. Scða rñſio ẽ ſcti Bonauẽ. l. ij. di. xj. dicẽtis: ꝙ reſpcũ hoĩs duplex eſt angeloꝝ cuſtodia. Vna ex pte coꝛpis q̃ in hoſtis repulſiõe ꝯſiſtit ne. ſ. coꝛpa oppꝛimat. Alia ẽ ex pte ſpũs ne illũ ſpũs malign⁹ ꝑuertat. Quãtũ ad p̃mũ nũꝙ hominẽ vſq; ad ſinẽ vite derelinquũt qm̃ nõ patiunẽ eũ a demone oppꝛimi vel occidi: niſi alr̃ ſnĩa diuini iudicij expoſceret. Sicð viris Sarẽ p3 Thobie. vij. Quãtũ ꝟo ad cuſtodiã ſpũs dr̃ a q̃buſdã ꝙ qñ angeli cernũt hoĩs obſtinationẽ ſubtrahũt ſe a cuſtodia ei⁹: qm̃ fruſtra eſſet illi⁹ illumiatio ab ãgelo. S3 qm̃ hec rñſio vr̃ crudelis. Idcirco idẽ doctoꝛ dicẽ ibidẽ ꝙ ãgeloꝝ cuſtodia aut ẽ reſpectu boni ꝯſeruãdi: acgredi vel augẽdi: vel reſpectu mali deſerẽdi: euitãdi vel minuẽdi. Quãtũ aũt ad pꝛios act⁹ bonos ðſerũt ãgeli obſtiatos qm̃ fruſtra eẽt act⁹ eoꝝ. S3 nõ q̃tũ ad actũ malũ qm̃ ſemꝑ hoĩem ne labaẗ i pc̃i⁹ retrahũt. Quãto. n. q̇ſꝙ peioꝛ eſt: tãto ad malũ ꝓnioꝛ: ꝛ q̃to ꝓnioꝛ: tãto magis idiget retrahẽte ꝛ hãc cuſtodiã ſemꝑ hñt qm̃ adhuc obſtinatus dũ aura potiẽ moꝛtali ꝯuerti põt: ꝛ ꝑ ꝯñs de ei⁹ ſalute nõ eſt totaliter diffidẽdũ: exẽplo medici q neminẽ niſi ð cui⁹ totalr̃ ſalute deſperat derelinquit: ꝛ ꝑ hec pt3 rñſio ad q̃ſitũ. Ad motiuũ aũt in ꝯ̃riũ dr̃ ꝙ l3 angel⁹ interdũ relinquat hoĩes loco: cũ. ſ. i celo ẽ localr̃: nũq̃ tñ relinq̄t eũ q̃tũ ad effectũ cuſtodie: q2 ẽt cum eſt in celo cognoſcit qd circa hoĩes agaẗ. Nec ẽt idiget moꝛa tẽpoꝛis ad motũ localẽ: ſ3 ſtati3 põt adeſſe. hec tho. j. pte. q. cxiij. ꝛ. ij. ſnĩaꝝ di. xj. arti. iiij. ꝛ Alex. ij. parte ſumme.

SECVNDA Queſtiũcula eſt. Si ex ſalute cuſtoditi creſcat gaudiũ angeli cuſtodientis: Ad quã ſic reſpondeẗ: ꝙ p̃miũ angeloꝝ ẽ duplex

Pe. v.

Scða rñſio que eſt ſcti Bonauen.

Reſponſio Ad obiectionem.

Queſtio

Rñſio

.ſ. cẽtiale ⁊ accñtale. Quãtũ ad p̄miũ cẽtiale ãgelo rũ gaudiũ ñ creſcit ex ſalute cuſtoditi: nõ.n. ſiũt beatio res vt.ſ. magis videãt: amẽt: timeãt deũ: pp ſalutẽ cu ſtoditi. Cuiꝰ rõ ẽ: q: cũ ãgeli ſint bti: i btitudie aut nõ pñt pficẽ. Creſcit tñ accidẽtalr eoꝝ gaudiũ inq̄tũ extẽ ſiꝰ õ plibꝰ gaudẽt ⁊ pl'a bõa ſũt adepti. Vñ formalr ſolꝫ dici q nõ gaudẽt q ſint maiora bõa adepti: ſꝫ q: pl'a: vt vbũ illõ maiora: referat̃ ad p̄miũ cẽtiale pl'a ad ac cidẽtale. Vñ ſup illõ Lu. xv. Gaudiũ erit corã ãgel' dei ſup vno petõꝛe pniaꝫ agẽte dicũt gloſe merito angeli gaudẽ õ ſalute cuſtoditi petõris: q: p̄io vidẽt circa ho minẽ ſue cuſtodie fructũ: ſicͭ medicꝰ circa ifirmũ q: ho vidẽt ipleri nũeꝝ ſubcelliũ ẜlictoꝝ eoꝝ. Tertio q: vidẽt tale bñe ꝯſortiũ i laudãdo deũ. Vñ ſup illõ Iob. 38. Vbi eras cũ me laudarẽt ſimul aſtra matutia dic̃ glo. i. nã ãgelica. ⁊ iubilarẽt oẽs filij dei. hec ex Tho. ⁊ Bonauẽ.

Premium angeloꝝ eſt duplex

Luce. xv.

Iob. 38.

TERTIA Queſtiũcula eſt. Si angeli affligant̃ ⁊ doleãt de malis ⁊ de dãnatiõe coſtoditoꝛuꝫ. Ad quam ſic reſpondet̃ q angeli nec dtrimẽ tum glorie eoꝝ: nec gemitũ aut triſticiã ſumũt de ma lis ⁊ de dãnatione cuſtoditi. Qð pbat̃ triplici rõne. ſ. imunitatis: felicitatis: ꝯformitatis. P̄rio rõne imunita tis a culpa ſic. Triſtitia quedã pena eſt: pena auteꝫ nõ eſt niſi eius cui ineſt vel infuit vel ineſſe potuit petm̃. Sed in bõis angelis nõ fuit: nec ẽ nec eſſe põt petm̃: ğ in eis nõ põt eſſe triſtitia. Scðo hoc idẽ pbat̃ rõne feli citatis in p̄ria ſic Angeli ſunt in pfecta felicitate: ſꝫ p fecta felicitas (q̃lis ẽ felicitas p̄rie) nõ cõpatit̃ ſecũ mi ſeriã aliquã: eo q ſicut icludit oẽ bonũ: ita excludit oẽ malũ. Sꝫ ois triſtitia ad miſeriã ptinet ⁊ ẽ fugiẽda: hꝫ p̄hm. ij. ethi. ğ bti angeli triſtes eẽ nõ poſſunt. Tertio hoc idẽ pbat̃ rõne ꝯformitatis ad ſupremã regulã q̃ ẽ deꝰ: ſic. Volũtas beatoꝝ eſt pfecte ꝯformis ⁊ ꝯiũcta vo lũtati diuine. Culpa aũt a diuina volũtate ẽ pmiſſiue ⁊ pena effectiue: ergo qcqd eſt: eſt volitũ a deo: ⁊ ſicut

Queſtio Rñſio ad qõneꝫ.

P̄hus. ij. ethicoꝝ.

eſt volitũ a deo: ita eſt volitũ ab angelis beatis. Vñ ſi-
cut nihil ẽ de quo doleat de⁹: ita nihil ẽ de quo doleãt
angeli. Vñ neq; de pctis hoium triſtant: cũ ſint volita
a deo indirecte. ſ. pmiſſiue: neq; de pena dãnatoꝝ cuʒ
ſit volita a deo directe. ſ. effectiue. Sʒ vtrobiq; letant
de iuſta pmiſſiõe ⁊ punitiõe: pp cõformitatẽ quã hñt
cũ diuina iuſtitia: pp quã cãʒ dicim⁹ ſctõs dãnãtis nõ
cõpati: imo de penis coꝝ letari. Et ſi diceret Gaudẽt
de bõis cuſtoditis: g̃ triſtant ð malis. Negat ꝯſeqñtia:
q: gaudere ſeqͥ eoꝝ nãm: triſtari ãt nõ. Q̃ð ſi ẽt qñq;
ysaie. xxxiij. repiat in ſcriptura triſtent ⁊ fleant ſicut i yſaie. xxxiij.
dr̃ Angeli pacis amare flebũt. Et i vitis patrũ legit de
quodã angelo q ſequebat quẽdã monachũ pctõ ꝯſen
tiẽtẽ ꝯploſis manib⁹ ⁊ flẽs: ⁊ poſtea cũ eẽt ꝯuerſus ac-
ceſſit ad eũ ridẽs ⁊ gaudẽs. Hec oĩa methaphorice in
telligẽda ſũt ⁊ accipiẽda ſcðʒ quãdã opationũ ſimilitu
dinem non ſcðm affectionum infirmitatem hec Tho.
prima. parte. q. cxiij. ar. vij. ⁊ Bonauentu. ij. ſniarum
di. xj. ⁊ Alexan. ij. parte ſumme. q. xlij. arti. ij.

SEXTVM Caput principale ſcðe decadis eſt de vigilantia ⁊ ſollicitudine angeloꝝ circa ſa lutẽ hoium. Circa qð tres q̃ſtiuncule ſoluent

Queſtio quaꝝ quelibet infra ſuo ordine enucleabitur.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si ãgeli boni ſint magis ſolliciti pro hoie: q̃ʒ ſint con- tra eundem maligni ſpũs? Ad quã primo vr̃ reſpondendũ ꝙ ſint magis ſolliciti boni angeli ad ho mines auxiliandos: q̃ꝫ demones ad nocendũ. Nã com muniter reperiunt homines magis ardẽtes ad carna lia: q̃ʒ ad ſpiritualia. Et plures reperiunt hoies arre- pti ſuo mõ ⁊ obſeſſi a demonib⁹ ad malũ: q̃ʒ arrepti ⁊ obſeſſi a bonis angelis ad bonũ: g̃. Rñdeo: dðm ꝙ an-

Reſpõſio ad qõne3. geli boni ſunt magis ſolliciti: ⁊ plus pñt ꝓ hoie q̃ʒ ma liꝯ eũdẽ. Q̃ð ꝓbat rõne ⁊ auctoritate. Rõne ꝟo tripli ci. ſ. ſupioritatis: diffuſionis: ⁊ conſecutiõis. Prio rõne

ſupioꝛitatis. Nam angelus bonus q eſt inferioꝛ oꝛdine nature p̄ceſt demonib⁹ et ſupioꝛibus oꝛdine nãe. Rõ eſt: qꝛ virtus diuine iuſtitie cui boni ãgeli inherẽt: potioꝛ ẽ ꝙ virt⁹ nãlis angeloꝝ. Vñ ⁊ apud hoies: ſpũalis bõ iudicat oia: vt dꝛ p̄ie. Coꝛ. ij. ⁊ pħs dicit i li. ethi. ꝙ virtuoſus eſt regula ⁊ mẽſura oium hũanoꝝ actuũ Tho. p̄i. pte. q. cxc. ar. iiij. ad tertiũ. Scdo rõne diffuſioĩs. Nã de rõne bõi ẽ diffuſio ſui ad ſile bonũ: ⁊ rõne mali ẽ diffuſio mali ad ſile malũ. Sʒ potẽtioꝛ ẽ hit⁹ q ẽ bonũ: ꝙ p̄iuatio q̄ ẽ malũ ḡ. Tertio rõne cõſecutiõis. Nã ſollicitioꝛ ẽ circa cuſtodiã: q ex cuſtodia cõſeqꝛ bonũ: qꝫ q ex cuſtodia cõſeqꝛ penã. Sʒ ãgeli bõi ex cuſtodia bonoꝝ ꝯſequũtur qddã gaudiũ accidẽtale: ⁊ mali ꝯſequũtur ex pctõ maloꝝ penã maioꝛẽ accidẽtalẽ: ḡ. Propterea de bõis angelis dicit Pſal. Bñdicite dño oẽs angeli ei⁹ potẽtes virtute: faciẽtes ſiue exequẽtes ꝟbũ dei circa oẽs creaturã: ⁊ circa hoies maxie: quoꝝ p̄ici palr eis ẽ cuſtodia. Ex qb⁹ pʒ ꝙ potẽti⁹ pfecti⁹ ⁊ plenĩ⁹ ſpũs boni pñt opari circa cuſtoditos i bonũ: ꝙ mali ꝯ bonos in malũ. põt ſiqdẽ ſpũs malus quẽcũqꝫ hoiem arripere: ⁊ iſpirare: i eũ qualitercũqꝫ illabi: vt p ipſuʒ mirabilia opeꝛ ⁊ nũciet. vt eũ occulta ſcire faciat põt immutare coꝛpus ⁊ ſenſus iterioꝛes eius ⁊ exterioꝛes: ingerere iclinatiões paſſiões: cogitatus: inſtinctus: vt diceꝛ i tertia decade. Sʒ multo lõge pfectius potẽtius ⁊ plenius pñt ſpũs boni i bonos. Nã pñt ſpũs boni in bonos illabi: eos excitare ⁊ rapere. illuminare ad dei ſecreta: inflãmare mirabiliꝛ ad dei amoꝛẽ: queadmodũ pʒ in multis ſanctis viris. Dñico. Frãciſco: ⁊ pñt ſimiliꝛ boni angeli circa coꝛpa hoium eadẽ facere que ⁊ mali facere cõſueuerũt ⁊ lõge pfectius. Nõ. n. põt diabolus ſic ardenter inflãmare hoiem ad vitiũ aliqd qn angelus bon⁹ poſſit ardẽtius ad appetibilia virtutuʒ accẽdere. Nõ põt diabolus facere aliquẽ ita ſupbum: quin angelus dei poſſit aliquẽ facere magis humilẽ.

Pħus.

Angeli boni ex cuſtodia bonoꝝ cõſequunꝛ gaudiũ qddã acciden tale.

Pſal.

Et breuiter nõ pñt mali ãgeli hoies ita fortiter ad mala ipellere: qn forti⁹ ꝛ pfecti⁹ boni ãgeli poſſint eoſdẽ ad cõtrãria iducere. Ad motiuũ aũt i oppoſitũ dr̃ ꝙ iõ cõiter pl'es iueniunt carnales ꝙ̃ ſpũales: qꝛ pl'es ſequunt ſenſualia q̃ ſuadẽt demones: q̃ȝ ſpũalia oſtenſa ab angelis bonis. Hec Henricus de Aſia ſup Geneſim.

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST: Quare angeli amicioꝛes hoib⁹ ꝛ foꝛtioꝛes demonib⁹ (vt nũc ſupꝛa cõcluſuȝ ẽ) pmittũt ꝛ pmiſerũt hoies ꝛ ſanctos viros vexari qñq꞉ ꝛ ſupari a demonib⁹: marie cũ pditio cuſtoditia ſcribat negligẽtie cuſtodiẽtis vñ dr̃ cuidã .iij. Reg. xx. Cuſtodi viꝝ iſtũ q ſi lapſus fuerit erit aĩa tua p aĩa ei⁹. Ad quã ſic rñdet ꝙ ãgeli circa cuſtodiã hoĩm nõ tñ agũt quãtũ ſciũt ꝛ pñt. Sȝ quãtũ pmittit eis a dõ pꝛio cuſtode: ſꝫ oꝛdinẽ puidẽtie ꝛ iuſtitie ſue ꝛ quãtũ nos acqeſcim⁹ coꝝ cõſilijs. Vñ ſi coꝝ ꝯſilia admitterẽm⁹: ꝛ pmitterent a deo ꝙ ſcdõȝ vltimũ potẽtie ſue poſſent agere ad illumĩatione ꝛ iuſtificationẽ hoĩȝ ꝛ repulſionẽ demonũ. Poſſent vtiq꞉ potuiſſẽt i pũo tpe quãtũcũq꞉ puerſos ꝛ malos aduocare ad cognitionem ꝟitatis: ꝛ accẽdere i amoꝛẽ virtutis: nõ ẽ g̃ ex pte negligẽtie ãgeloꝝ: nec ẽ eis ipũtãdũ: ꝙ tot hoies coꝝ curis cõmiſſi: peãt. vl' tẽptent: cũ in ãgelis nulla cadat ꝓꝛie negligẽtia. Quĩnio tãta eſt angeloꝝ cura dẽ hoib⁹ vt nec ẽt q̃ſcũq꞉ obſtinatiſſimos penit⁹ relĩquãt q̃s ſi reliquerẽt maligni ſpũs ſtatiȝ eos in moꝛtẽ pcipitarẽt. Sȝ ẽ pꝛio qꝛ nos repellim⁹ eos dũ coꝝ ꝯſilijs nõ acqeſcimus. cũ nõ poſſint ſupꝛa nr̃aȝ facultatẽ arbitrij. Et ẽ ſcdõ qꝛ circa nos tñ p virib⁹ agũt quãtũ eis pmiſſũ ẽ ex oꝛdĩe iuſtitie ꝛ puidentie diuine. Et tertio ẽ qꝛ cũ ãgeli ñ ſubſint ſtatui currẽti hui⁹ mũdi: cũ ſint ꝯfirmati i bonũ: nõ pñt agere ꝛ conari extreme p virib⁹ p hoib⁹ viatoꝛib⁹ alteri⁹ ſtat⁹. nãc. Ad motiuũ ãt i ꝯriũ dicit Oꝛigenes ſup illõ Nume. xxv. Initiatus ẽ iſrael beelphegoꝛ: pꝛeeſt angel⁹ bon⁹ hoib⁹: q p

[Margin notes:] Reſponſio ad qõnẽȝ. .iij. Regũ xx. — Tãta ẽ angelorũ de hoib⁹ cura vt vel obſtinatiſſimos nõ penitus reliquant. — Opinio oꝛigenis. Nume. xxv. — Reꝓbatio pdicte opinionis.

delictis culpabiẽt ⁊ in iudicium adduceẽt ⁊ pro bñ geſtis laudabiẽt. Sed hoc falſum eſt: qꝛ angeli boni nullo mõ culpabunẽt nec in iudiciũ adducentur: niſi forte intelligaẽ ꝙ ad iudiciũ adduceñt: non ad eoꝝ cõdẽnationem propter aliquã negligẽtiam cõmiſſam circa homines: ſed ad manifeſtandum ꝙ improbi dãnati ſunt malitia ſua ⁊ nõ ex culpa cuſtodũ. Poſſet etiã dici Origenez intellixiſſe per angelos p̄latos ⁊ ſacerdotes: allegorice: a quibus requirentur in iudicio anime ſubditorum. Hec Henri. de Aſſia ſuper Geñ.

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si boni angeli timeant cadere a deo per peccatũ: Ad quã ſic rñdeẽ: ꝙ in angelis ⁊ beatis non cadit timor cadẽdi a beatitudine ſiue a deo ſeparandi. quia in patria timor ſeruilis ſiue timor pene nullo modo erit propter ſecuritatem eterne beatitudinis: bene tñ ibi erit timor filialis q timor eſt de malo: qd̄ eſt deo nõ ſubijci: qd̄ qdẽ nãliter eſt hoi poſſibile pp naturalẽ flexibilitatẽ liberi arbitrij eius. Sed fit ibi impoſſibile pp glorie pfectionẽ. Vñ in via timor mali ẽ oino poſſibilis: in patria ṽo eſt poſſibilis ex parte nãe: ĩpoſſibil' ex pte glĩe. Et cũ arguiẽ ĩ p̄riũ p illũ Iob. xxvj. dicẽtis. Colũne celi cõtremiſcũt ⁊ pauẽt ad nutũ ei⁹. canonizatũ: de cõſ. di. j. ca. Hi duo ſolũmõ hymni. R ſideẽ ꝙ colũne celi. i. angeli pauẽt: aut timore filiali aut ĩ contẽplatiõe dei incõprehẽſibilis ab eis: ⁊ ſupra ſe exiſtẽtis. Hec dñs Iob. cardi. ſcti Sixti in. d. c. Hi duo. | Queſtio Rñſio. Obiectio. Iob. xxvj. Rñſio.

SEPTIMVM Caput principale ſecunde decadis eſt de potentia ⁊ virtute angelorum. Circa quod tres queſtiũcule ſolueñẽ: quarũ quelibet infra ſuo ordine declarabitur.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si ãgeli poſſint immutare potẽtias interiores ⁊ exteriores hoium: Ad quã ſic ſic rñdeẽ: ꝙ angeli pp potentiã eoꝝ in mãm corpalẽ ⁊ influẽtiã ipſoꝝ ĩ hoies | Queſtio. Rñſio ad qõnem.

Angeli pñt du‑plr imutarī vtrū cp ſenſū. Pzimo. Secūdo Geñ.xix.

pñt imutare ⁊ imutāt qñcp coꝝ ſenſuꝫ.iclināt affectū: ⁊ illumināt itellectū. Pzio pñt imutare vtrūcp ſenſum ſ.iterioꝛē ⁊ exterioꝛē:⁊ h̃ duob⁹ modis. Pzio aliqđ ſenſibile vel d̄ nouo foꝛmādo vel a nã foꝛmatū ſenſui opponēdo. Scđo ſpūs ⁊ hūoꝛes ītus cōmouēdo. Vñ legit̄ Geñ.xix.cp angeli q ſubuerterūt. Sodomā ⁊ gomoꝛrā pcuſſerūt ſodomitas cecitate vl'acriſia vt oſtiū dom⁹ ītrare nō poſſent. Et ſiſe legit̄.iiij.li.Reg.c.vj.d̄ ſyrijs quos beliſe⁹ duxit in ſamariā hec.b.Th.pzi.pte.ſum. q.cxj.ar.iiij.

Volūtas hois duo b⁹modis pōt mutari. Pzimo.

Scđo āgeli pñt imutarī hoīs rōnalē appetitū.ſ.volūtatē. Vbi nota cp voluntas hoīs duob⁹modis mutari pōt.ſ.ab iterioꝛi ⁊ ab exterioꝛi. Pzio ab iterioꝛi:⁊ hoc mō ſol⁹de⁹pōt volūtatē hoīs mutare. Cuius rō eſt:qꝛ cū velle ſit iclinare voluntatē ī rē volitāt ſit iclinatio nãlis nō ē niſi a deo q dat nãꝫ:ita iclinatio voluntaria nō ē niſi ab eo q voluntatē cauſat.ſ.a deo.

Pꝛouer. xxj.

Vñ Pꝛouer.xxj. Coꝛ.regis ī manu dñi ⁊ quocunꝗ voluerit v̄tet illud glo. Coꝛ.j.volūtas regis ē ī manu.i. ī ptāte dei nō ,ppꝛia. Et quocūꝗ voluerit vertet illud: vel ad duritiā vel ad māſuetudinē ad bonū vl' ad malū.

Secundo.

Scđo volūtas hoīs mutari p̄t ab exterioꝛi. Et ſic angel⁹volūtatē p̄t mutarī.i.allicē vel iclinare duob⁹modis. Vno mō oſtēdēdo vel p̄ñtādo exteri⁹ obiectū. Alio mō ꝯcitādo iteri⁹appetituꝫ ſenſitiuū ad aliquā paſſionē:puta ad irā vel ꝯcupiſcētiā. Et qb⁹ duob⁹ volūtas hoīs ad volēdū aliqd iclinat̄:nō tñ ex ijs duob⁹ voluntas hoīs cogit̄ vel neceſſitat̄:qꝛ volūtas ſemꝑ remāet libera ad ꝯſentiēdū exterioꝛi pſuaſiōi ⁊ iterioꝛi affectioni. Hec.b.Th.pꝛi.pte.q.cxj.ar.ij.ī coꝛ.q.

Angelus pōt mutare volūtatē duplr. Pzimo Secūdo

Tertio āgeli pñt illumiare hoīs itellectū iquātū docēt hoīes itelligibilē v̄itatē ſilitudinib⁹ſenſibilium ſm illud Diony. j.c.celeſtis ierar.dicētis:cp ipoſſibile eſt nobis alr lucē diuinum radiū niſi varietate ſacroꝝ velaminū circūuelet̄. Qđ ēt ,pbat̄ ſilitudine ſpeculi. Dicit enim Dio ny.in lib.de diuinis noibus:cp angeli ⁊ anime ſunt ſpe

Diony.

Diony.

cula ſpiritualis. Vñ ſicut i ſpeculo materiali obiecto alij materiali ſpeculo ſpēs repñtate i vno ſe gignūt ⁊ repñſentāt i alio. Ita pōt eē ꝙ ſpeculū ſpūale .ſ. āgelꝰ obijcit ſe aie: ⁊ ſic ſpēs quas ō deo recipit īfundit aie ⁊ illuminat itellectuȝ ad cognoſcēdū diuina ⁊ hñdū cogitatiōnes bonas. Hoc exēpluȝ pōit Alex. ij. pte ſum. q. xxix. Sed forte q̄ res ⁊ dices de qbꝰ āgelꝰ illumiat hois itellectuȝ: Rñdet̃ ꝙ ō quatuor .ſ. ō cogitādis: cognoſcēdis credēdis: ⁊ agēdis. pⁱo ō cogitādis: nō qdē imittendo aut faciēdo bonas cogitatōes: pricipalr: qꝛ hoc mō attribuūtur bone cogitatōes ſupiori pricipio .ſ. deo. Sȝ ꝓcurādo: īquātū bone cogitatōes miſterio angeloꝝ ꝓcurant̃: put boni angeli illumināt: habilitāt vel excitāt intellectū ad hñdum bonas cogitatōes: iterius fundēdo vel firmādo bōa pħātaſmata: vel remouēdi īpedimēta oia. Scdo boni angeli illumināt itellectū hois de cognoſcēdis. Nā p bonos angelos adiuuat̃ hō ⁊ illuminat̃ vt ex creaturis pfectius in cognitionē diuinā deueniat. Tertio boni angeli illumināt de credēdis in quātū p bonos angelos hoibꝰ diuina pricipalr reuelant̃: ⁊ ſic cauſat̃ i eis fides. Quarto illumināt de agēdis: ex quo .n. de fide ⁊ de credēdis illumināt: ad opationē fidei opant̃. Hec .b. Tho. pri. pte. q. cxj. arti. ij.

Queſtio

Rñſio.

Angelus illumiat intellectū hominis de q̄tuor

SECVNDA Queſtiūcula eſt: Si angeli pñt cōſecrare corpus xp̄i. Ad quam rñdet̃ negatiue. Rō eſt qꝛ officium ꝯſecrādi hois ſacerdotis eſt ⁊ nō angeli: ſcḋm illud Luce. xxij. Accipite ⁊ diuidite inter vos glo. ibi. Accipite vos hoies ſacerdotes ⁊ diuidite ⁊ date. ergo ⁊c. Sed querit̃ quare nō dedit xp̄s āgelis hāc ptātē: Rñdet̃ qꝛ ptās diſpēſandi ſacra fluit a capite xp̄i in mēbra eiuſdē nature humane cum xp̄o. Angeli aūt non ſunt mēbra humana cū xp̄o. Et cū dicit̃ a Greg. in omelia paſchali: ⁊ ponit̃ in. c. qō ſit. de cōſe. di. ij. ꝙ angeli adſunt in celebritate huius ſacramēti. Rñdet̃ ꝙ angeli dicunt̃ adeſſe miniſterio miſſe: nō ꝯſi

Luc. xxij.

Obiectio Grego.

Rñſio.

cīēdo:ſed pꝛecātes: vt noſtra munera ſint deo accepta hec dñs Alex. de Ales. ⁊ Io. de tur. cre. vbi ſupꝛa.

Queſtio TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si angelus bon⁹ vel malus in figura hoīs ſacerdotis apparens poſſit baptizare aut abſoluere. Ad quā ſic reſpōdet ꝙ nec bono angelo nec malo ꝯuenit

Rñſio ad qōnem. baptizare. Et ꝓbat pꝛimo de bono angelo ſm illō ad heb. v. in ijs q̄ ſunt ad deū: cōſtituit pꝛo hoīb⁹ pōtifex ex hoīb⁹ aſſumptus. Sꝫ angeli boni aut mali nō ſunt

Ad. he. v. hoīes: ergo nec miniſtri pñt eſſe ſacramētoꝝ. Angel⁹

Angel⁹ malus nō pōt baptizare etiā malus nullo mō pōt baptizare. Rō eſt: qꝛ cū ſint ꝑuerſiſſimi nullo mō intēderēt ꝓcurare ſalutē baptizati. q̄ ē ſpūalis regeneratio. Sꝫ facerēt itētiōe decipiendi: cū ſint ſpūs mēdacij. Reqrit āt p marie ad efficaciā baptiſmi intētio. Vñ qꝛ cū eccleſia nō cōueniret in intētiōe: lꝫ imergeret nō tñ baptizaret: ēt ſi debitā foꝛmā ꝟboꝝ haberet. Silr̄ dico de abſolutiōe a pctis: nō .n. eſſet abſolutus ſi angel⁹ malus i foꝛma hoīs ſacerdotis appereret. Sicut pꝫ i vitis patrum. Ab angelis tñ bonis ſi cōſtaret de bonitate ipſoꝝ: baptizati: nō deberēt rebaptizari. Rō eſt: qꝛ ſicut deus nō ita ꝟtutē ſuā alligauit ſacramētis qn poſſit ſine ſacramētis effectū ſacroꝝ ꝯferre: ita ēt ꝟtutē ſuā non ita alligauit miniſtris eccl'ie: qn ēt angelis bonis poſſit tribuere ptātem miniſtrādi in ſacramētis. Et qꝛ boni angeli ſunt nuncij ꝟitatis: ideo ſi aliqō ſacramētū miniſtraret ab eis ratū hēdū eēt: ꝯſtaret .n. ꝙ hoc fieret volūtate dei.

Obiectio Sicut q̄dā templa dñr angeloꝝ miniſterio conſecrata. Et cū arguit: qꝛ baptizare ē actio ierarchica ſm Dio.

Dionyſius q̄ eſt purgatio q̄dā. Sꝫ angeli exercēt in nobis actiōes

Rñſio. ierarchicas: qꝛ purgāt ⁊ illuminant: g̃ ēt ⁊ baptizare pñt. Reſpōdet negando cōſequētiā: qꝛ angeli illas ierarchicas opatōes exequunt inuiſibiliter nō coꝛpalib⁹ inſtrumētis. Ideo non eſt ſimile. Hec dominus Io. de turre cre. Cardinalis ſup. c. Roman⁹. de cōſe. diſt. iiij.

OCTAVVM CAPVT PRINCIPALE ſecunde decadis eſt de angelorū virtute reſpectu diſtante localis. Circa quod quinqꝫ queſtiuncule ſoluentur quarum quelibet infra ſuo ordine declarabitur.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST: Quō vnus angelus intelligat alium? Ad quā ſic rñdetur ꝙ vt dicit Aug. ſuper Gen. illa que in verbo dei ab eterno extiterunt: fluxerunt ab eo duplr. Vno modo in intellectum angelicū. Aliomodo vt ſubſiſterēt in ſeipſis ꝛ in ꝓprijs naturis. Et in intellectū angelicū ꝓceſſerūt rōnes rerū p hoc ꝙ deꝰ mēti angelice impſſit ſilitudines rerū taꝫ ſpiritualiū ꝙ corporaliū: quas poſtea i eē naturali ꝓduxit. Cū ergo omnis cognitio ſit ſm ſimilitudines reꝝ cognitarū in cognoſcente: ꝛ quilibet angelus reꝝ omniū ſpiritualiū ꝛ corporaliū ſimilitudines impſſas habeat: tūc vnus angelus aliū intelligere dr cū ſe ꝯuertit ſuper ſimilitudinē quā habet impreſſam illius. Similiter ꝛ tunc alias res intelligere dicuntur cum cognoſcunt illas in propria natura per ſpecies reꝝ eis inatas: ꝛ hec vocat̃ in eis cognitio veſpertina ad differentiam cognitōis in eis matutini. Hec ex theologicis. Queſtio Rñſio. Auguſt.

SECVNDA QVESTIVNCVLA eſt: Quid eſt i angelis cognitio matutina ꝛ veſpertina? Ad quam ſic reſpondet Auguſtinus. iiij. ſuper Gen. ꝛ. xj. de ci. dei ad Oroſium ꝙ cognitio verſpertina in angelis eſt cognitio rerum conditarum in genere ꝓprio ꝛ proprijs naturis p ſpecies ꝛ ſimilitudines ipſis ãgelis ipreſſas ꝛ inatas: ꝛ talis cognitio reꝝ creatarum in proprijs naturis et proprio eſſe: ideo vocatur in angelis veſpertina et a poſteriori: quia omnis creatura ad deum comparata qui eſt lux per eſſentiã quaſi quedam veſpera et tenebra eſt. Cognitio vero matutina eſt cognitio rerum conditarum ab ange- Queſtio Rñſio. Auguſt.

lis i v̄bo.i.i eſſentia diuia dū cognoſcūt eās ꝑ ratiões
reꝝ vel ꝑ ydeas: q̄ ſūt i v̄bo tanq̄ i ſpeculo a priori: ⁊
tāq̄ i principio emanatiōis eaꝝ. Et q2 cognitio reꝝ i v̄-
bo: pfectior eſt cognitiōe i ꝓpria natura. Idcirco pria
cognitio āgeloꝝ dicit̄ matutina: ſcđa veſptina. Exēpli
Auguſt. gſa ſcđʒ Auguſti. q opera ſex dieꝝ nō exponit ꝓut im
portat ſucceſſiōes tēpoꝝ: ſʒ ꝓut dicūt cognitiōeʒ āgeli
eā relata ad ſex genera reꝝ ꝑ ordinē ꝯditaꝝ. Angeli in
quātū nouerūt lucē ꝓductā ⁊ a tenebris diuiſaʒ i gn̄e
ꝓprio.i.iſpiciēdo ītuitiue lucē creatā i ſeipſa ⁊ ſuo eē:
dicit̄ cognitio āgeli veſpertia. Sʒ iquātū āgeli eādē lu-
ceʒ in verbo ⁊ eſſentia diuina cognouerūt: dicit̄ cogni
tio angeli matutina: ⁊ hic vocatur ſcđʒ Auguſti. dies
vnus. Inquātuʒ vero deinde cognouerūt firmamētū
⁊ diuiſiōes aquaꝝ ab iuicē intuitiue in ꝓprio genere:
vocat̄ cognitio veſpertina. Inquātū autē cognouerūt
firmamētū ⁊ diuiſiōes aquaꝝ ab inuicē in v̄bo: dicit̄
eoꝝ cognitio matutia: ⁊ vocat̄ ſcđʒ augu. dies ſcđs: ⁊
ſic de ſingl'is opib' ſex dierū ſucceſſiue. Hec ex theolo.

Queſtio. TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Quo-
modo vnus āgelus loquitur cū alio? Ad quā
Reſpon- ſic reſpōdetur ꝙ locutio nihil aliud eſt q̄ ma-
nifeſtatio alicuius latentis in corde. Vnde proprie ois
locutio fit ratione cōicationis latentium. Manifeſtum
Intelligi eſt autem ꝙ intelligibile tripl'r eſt in intellectu. Prio
bile tri- quidē habitual'r ſiue in abſcōdito mēorie: vt dicit Au
pliciť eſt guſti. Scđo vt in actu ꝯſyderatū vel ꝯceptū. Tertio vt
in intelle ad aliud relatū extra ſe per iperiū autē volūtatis: q̄ñ
ctu mens ꝯuertit ſe ad actū conſyderādū qđ habet in ha-
bitu loquit̄ aliqs ſibi ipſi: ⁊ tūc dicitur formare v̄buʒ
Primo. cordis. Cū vero ꝯcept' mētis per imperiū volūtatis
Auguſt. ordinat̄ ad alterū puta ad agēdū aliqđ: vel ad mani
Secūdo. feſtādū alteri: tūc dicit̄ formare verbū oris. In nobis
Tertio. aūt interior mētis ꝯceptus duplici obſtaculo claudit̄
prio ipſa volūtate que ꝯceptū intellectus pōt retine-

re clauſum interius: ⁊ ſic nullus pōt mētē alterius vi/dere niſi ſolus deus. Scdo claudit mēs hominis ab alio hoie p groſſitiē corporis. Vñ cū etiā volūtas ordinat cō/ceptū mētis ad manifeſtandū alteri non ſtatim cogno ſcit ab altero: ſʒ oportet p lingue ianuā egredi: ⁊ p illā quales ſumus itrinſecus: oñdere ex. Angelus aūt hoc ſcdm obſtaculū nō hʒ: q2 incorporeus: ⁊ idō mēs ange/lica qñ cōuertit ſe p impiū volūtatis ad cōſiderādū in actu qd prius habebat i habitu: tūc dr log ſibiipſi: qñ āt ordinat ꝯceptū ſuū ad manifeſtādū alteri angelo: tūc logr illi ⁊ ptās ſic ordinādi cōceptus ſuos ad alterum manifeſtandū: dr lingua eius. Differt autē locutio ab illuminatiōe dupliciter. Primo: q2 illuminatio ꝓprie dr in angelis de ijs q̄ ſupior angelus in lumine diuine eſſentie apprehēdit q̄ inferior angelus ex ſe nō videt. Locutio āt eſt de motibus liberi arbitrij quos vn9 vno alius nō videt. Scdo q2 illuminatio fit p hoc ꝙ lumen intellectus iſerioris angeli fortius p lumē ſupioris an geli cōfortat ad aliquoꝝ cognitionē. Sʒ locutio p hoc ꝙ aliqua prius occulta opponunt: vt cognoſcēda ſine cōfortatiōe luminis. Hec ex Tho. ⁊ theologis. — Locutō diſfert ab illuminatione dupliciter Primo. Secundo.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Quot modis poteſt aliqs ſpūs allog hoiē3? Ad quā ſic reſpondet: ꝙ ſpūs aliqs etiā intelligibilit homini vel angelo log poteſt quadrupliciter. Primo namq̄ voce ydiomatica exteriori formata vel per ſe in medio vel i lingua corporis aſſumpti ſeu corporis alicuius animalis cui taliter illapſus eſt: vt vſu orga/noꝝ eius p ipſum log poſſit: ⁊ hoc mō locutus eſt dia/bolus dñe. Eue vt infra dicetur. Scdo p modū actua/tiōis phātaſie tali vel tali ordine: ⁊ hoc ſolū ſcdm phā taſticā dictionū vocaliū vel ſcripturarū: dati ydioma tis. Tertio p modū actuatiōis phātaſie. ſcdm phan/taſmata rerū ſenſibiliū. Iſtis duobus modis pt actua ri phantaſia p cōmotionē ⁊ alterationē phātaſmatū: — Queſtio — Reſpōſio ad qōnē3.

atq; coꝝ variā obuiationē ꝛ applicationē reſpectu ſen
ſus interioris:qꝛ ſpiritibus creatis bonis ꝛ malis obe
diūt res corporales quātū ad motū localē. Et iſtis duo
bus modis ꝓme dictis pōt ſpūs loqui hoi etiā locu
tione interiori ꝑter exteriorē. Quarto modo pōt ſpiri
tus loqui homini ꝑ imediatū influxū ſpēꝝ:vel actuū
in potentiā intellectiuā:vel ſenſitiuā. Et iſte quartus
modus eſt ſolum ſpiritui increato poſſibilis de cōmu
ni ꝛ naturali curſu. Hec Henricus ſuper Geneſim.

QVARTA Queſtiūcula eſt. Si diſtātia localis
Queſtio — ipediat locutionē angeloꝝ ad inuicē? Ad quā
reſpōdet negatiue:qꝛ in oī eo qđ abſtractū ē
a loco ꝛ tpe:ꝛ hic ꝛ nunc nihil oīo facit nec opatur loci
Reſpōſio ad qōnē. — diſtātia:nec diuerſitas tpis. Sed locutio āgeli que in in
tellectuali opatione ꝯſiſtit eſt abſtracta a loco ꝛ tpe:ꝛ
ab hinc ꝛ nūc:ergo ad eā nihil facit diſtātia loci. Qđ ſi
arguat in ꝯ̄rium:qꝛ Yſa.vj. dr̄: ꝙ clamabāt angeli al
Yſa.vj. — ter ad alteꝝ:q clamor:vt vr̄ erat ꝓpter diſtātiā loca
lem ipedientē? Reſpōdet ꝙ angelus clamare dr̄ iquā
tum ꝯuertit ſe ꝑ ſpēm ad aliū:ad oſtēdēdū:vt alius ca
piat eū:vel ad oſtēdendū magnitudinē rei:que dr̄:vel
magnitudinem effectus ſm qđ dicit Grego.ij.mora.
Tanto quiſqꝫ minus clamat quāto minus deſiderat.
Hec oīa Tho.pri.par.q.clxx. Et doctores.ij.ſniarum.

NONVM Caput principale ſcđe decadis eſt de
Grego.ij. mora. — potenti ꝛ ſagaci angeloꝝ reſiſtētia. Circa qđ
tres queſtiūcule ſoluent:quarū quelibet in
fra ordinarie declarabitur.

PRIMA Queſtiuncula eſt. Quotuplex ſit pre
Queſtio — lium ꝛ pugna angeloꝝ? Ad quam reſpondet:
ꝙ inter angelos dicit eſſe triplex pugna vel
Reſpōſio ad qōnē. — reſiſtētia:qꝛ angelus bonus dicit reſiſtere malo:ꝛ ma
lus dicit reſiſtere bono: ꝛ angelus bonus dr̄ reſiſtere
bono. Primo.n. bonus angelus:reſiſtit malo qñ cohi
bet poteſtatē nocēdi. Vñ dr̄ Apoca.xx.ꝙ bon⁹ angel⁹

ligauit diabolū.i.eius ptātem ipediuit:vt non tēptaret quantū vult tēptare.i.vſq ad caſum. Vbi nota q ptās diaboli ligata eſt a deo principalr:z ab angelo z ab hoie inſtrumētalr:inquātū angeli z ſcti hoies in virtute dei demonē arctauerūt z expulerūt. Scdo malus angelus reſiſtit bono qn illud qd bon⁹ angelus intēdit facere:malus nitit ipedire:ſed nō valet:vt dr Apoc. xij. Draco pugnabat cū Michaele:z angeli ei⁹:z nō valuerunt:neq locus inuentus eſt eoz amplius in celo. Tertio angelus bonus dr reſiſtere bono:ſicut dr Danielis.x. Vbi angelus Michael priceps iudeoz:loquēs de angelo alio principe Perſaz ſic dicit. Priceps regni Perſaz reſiſtit mihi viginti z vno diebus. Que verba Gregorius in moralibus exponens dicit: q vterq angelus fuit bonus:z tamen pugnā z diſcordiā ad inuicē habuerūt:que pugna vnitati z charitati: que eſt inter bonos angelos non repugnat. Vnde hoc modo eſt intelligēda. Contingit enim q in diuerſis gentibus diuerſa merita inueniant:ſm quoz diuerſitatem videt q vna gens alteri ſubeſſe debeat:vel ab eius dominio liberari:ſicut tūc in iudeis erat:qz Danielis oratio:quantū in ſe erat:liberationez populi merebatur ſed peccata populi:z etiā vtilitas:quā iudei faciebant in regno Perſarum:dū per eos dei noticia diffundebatur:in ɔtrariū erat:pugna ergo que inter tales bonos āgelos erat:nihil aliud fuit q diuerſa relatio meritoz.ſuper quibus vterq angelus diuinaz conſuluit voluntatez. Allegabat.n.angelus q iudeis preerat:penitentiam iudeoz z iniuſticiam populi qui eū detinebat:z ideo liberationē eius petebat. Econtra vero angelus regis Perſaz dicebat diuinū cultum z nomen dei p iudeos publicari:z ideo ɔueniens erat vt in illa patria remaneret:z ſic quātū in ſe eſt allegabat q populus iudeoz liberari non deberet. Iſta ergo contraria allegatio meritoz erat pugna angeloz. Et qz non

Apoc.xx.

Apoc.xij.

Dañ.x.

Grego.

ſtatim angeli cognoſcebāt qd ſup agēdis diuina volūtas ordinaret: iō tāto tpe dr̄ angelus vnus alteri reſtitiſſe quāto ipſe deus diſtulit liberationē iudeoꝝ angelo q eis p̄erat reuelare. vel quāto tpe deus diſtulit Danieli liberationem vel reuelationem hmōi reuelare. Hec Tho. ij. ſentētiarum di. xj. q. ij. arti. v.

Queſtio SECVNDA Queſtiūcula eſt. Si ꝑliū angeloꝝ de quo ſcribit̃ Apo. xij. ꝙ Michael ꝑliabat̃ cū dracone ⁊c. fuerit reale ⁊ corpale: an intētionale ⁊ mētale. Ad quā ſic rn̄det̃: ꝙ reale fuit nō tamē

Rn̄ſio ad q̄ōnē. corpale. Pro quo itelligēdo: ſciēdū eſt ꝙ in nobis preter gn̄a belloꝝ q̄ ptinēt ad potētiā executiuā exteriorē experimur ēt aliqua gn̄a belloꝝ ptinentiū ad aliquas opatiōes imanētes ⁊ iteriores. Primū. ſ. iter appetitū ſenſitiuū ⁊ itellectiuū: iſti enim duo appetitus iclinātur ad oppoſita. Nā caro ꝯcupiſcit aduerſus ſp̄m ⁊ ecōuerſo. Scōm ꝑliū eſt inter intellectum ⁊ volūtatē: ſicut quādo rō iudicat aliqd faciēdū ⁊ voluntas renuit. Tertiū iter voluntatē ⁊ volūtatē diuerſoꝝ nō vni⁹ ad ſe. Quartū inter itellectū ⁊ intellectū ex ꝯ̄rijs opionib⁹ ꝓ rōnes oppoſitas. Bellū igit̃ angeloꝝ iuxta p̄dicta triplex fuit iuxta tria q̄ repiunt̃ in natura eoꝝ itellectus ſ. ſ. rō. voluntas ⁊ facultas. Per rōnē. n. electi ⁊ reprobi ꝯ̄ria ſentiebāt. Per voluntatē ad ꝯ̄ria afficiebātur. Per facultatē ꝟo ad oppoſita nitebant̃. Nā angeli electi de deo: de gr̄a ⁊ glīa eius ſentiebāt ſublimiter: ad ea afficiebant̃ ⁊ nitebant̃. Et ecōuerſo mali angeli. Et ſic itelligēdū eſt ēt de altercatiōe Michaelis cū diabolo de repertione corporis Moyſi: de qua ſcribit̃ Iude. j. c. ⁊. xxiiij. q. iij. c. Si igitur. Hec Franciſcus de maronis. ij. ſententiarum. diſt. vj.

Queſtio TERTIA Queſtiuncula eſt. De quo ⁊ qua materia fuit prelium Michaelis cum dracone?

Rn̄ſio ad q̄ōnē. Ad quā ſic reſpondet̃: ꝙ lucifer q ceteris in eſſe erat excellētior vt patet in Daniele. Sub typo regum terre

rum terre ſupbiſſimoꝝ: incogitabili elatiõe ſupbie: di cebat in corde ſuo. Deus ego ſum. In cathedra ſedeo. Ego a meipſo ſum: ſine initio: negãdo aliquẽ maiorez ſe q ſerit cũ ⁊ pñr ſic ambiebat aſcendere in celũ vt ce li teneret iperiũ: ambiebat aſcẽdere ſup altitudinẽ nu biũ vt ab oibus angelis adoraret vt de⁹: ⁊ habito i ſe ꝯſilio dixit. Ego ſuz plen⁹ ſapia perſuadebo oibus an gelis ita ꝙ ſine ꝯdictione credent mihi dicẽti: de⁹ ego ſum. a meipſo ſuz: pdicauitqꝫ eis ſine tpis mora vt ha bet in Dañ. vbi dicit. Fines ſuos emiſit ad vniuerſali ſigna regiõis. i. effudit eloqa ſapiẽtie ſue ad vniuerſas angeloꝝ multitudines vt ſibi obedirẽt. Sed dñs de⁹ q nõ pmittit creaturã tẽptari ſupra id qd põt ſuſcitauit vnũ de archãgel' q ꝯſtãter diceret: nõ es tu de⁹: ſꝫ ẽ al ter excellẽtior: q te ⁊ oẽs nos creauit: ⁊ id illi vocat⁹ ẽ michael q iterpꝛtat: qs ſicut de⁹ nr̃: q reſiſtẽdo lucifero dixiſſe phibet. Cur dicis ego ſum deus: Quis. n. põt eſſe deus ſicut deus noſter. ⁊ ſimilia. ⁊ tunc factuz eſt pliuni in celo: vt dicitur Apoca. xij. ꝙ Michael pugna bat cuz dracone. Hec Henricus de Aſſia ſup Geneſim. Apoc. xij.

DECIMVM Caput ſecunde decadis eſt de aſ ſumptione hominum intra choros angelo rum. Circa quod due queſtiuncule nunc in fra notate ſoluentur.

PRIMA. Queſtiuncula eſt. Si ad angelorum collegium poſt mortem hoies aſſumant: Ad quã p:io videt rñdendum negatiue. Rõ eſt qꝛ plus diſtat natura hois a natura angeloꝝ qꝫ natu ra vnius angeli a natura alterius. Sed angelus infe rioris nature non põt pertingere ad ſuperioris ordinẽ ergo videt ꝙ nec homines ad ordines angeloꝝ aſſu mãtur: nec aſſumi poſſint. In ꝯtrium eſt Mat. xxij. vbi dr a xp̃o. Erũt ſicut angeli dei i celo. Et eccleſia cãtat. Gaudẽt chori angeloꝝ ꝯſortes ⁊ conciues nri. Reſpon deo dõm ꝙ circa hoc triplex fuit opinio. Quidã eni Queſtio Rñſio Mat. 22. Rñſio. ad qõnez.

ꝑ tres opi/niones. cōmētatoꝛ grec⁹ ep̄s Euſtrati⁹ dīcī cōmētario ſup. vj. ethico. Ariſtotelis: ꝙ nemo tm̄ aic ſuc ꝑfectū ſepare ꝑt

Opinio euſtratij ad opatiōēz itellectuū ſepataꝝ ſiue ſbſtātiaꝝ itellectualiū ſepataꝝ cuiuſmodi ſunt angeli: ꝑtingat. Et ſm̄ hoc dōm eſt ꝙ hoīum q in glia aſſumunt̄ erit vn⁹ oꝛdo decimus inferioꝛ. ix. oꝛdinib⁹ angeloꝝ. Sed hec opinio eſt ꝯ̄ria dictis ſanctoꝝ: ꝛ vī ēt ſape hereſim. Cū ēt beata virgo ſit exaltata ſup choꝛos angeloꝝ vt hꝫ eccleſia: ꝛ ponit̄ in. c. pꝛonunciandū de cōſe. di. iij. ꝛ Auguſtinus

Auguſti. xij. ꝛ. xxij. c. j. de ciui. dei. dicit: ꝙ nō erunt due ſocietates hoīum ꝛ angeloꝝ: ſed vna. Alia opinio eſt ꝙ quidā

Secunda opinio hoīum aſſument̄ ad oꝛdines angeloꝝ. Alij vero facient vnū oꝛdinē decimū: vt expleatur ſimilitudo de decia dꝛachma perdita que ponit̄ Luc. xv. Sed hec diuerſimode aſſignant̄.

Virginitas angelis eſt cognata. Hiero. Quidam dicunt ꝙ ſolū virgines ad oꝛdines angeloꝝ aſſumuntur eo ꝙ cognata ſit angelis virginitas: vt dicit Hieronymus. Alij vero electi decimum oꝛdinē conſtituūt. Sed hoc etiā non vꝫ verū: qꝛ multi nō virgines vt Petrus ꝛ Magdalena multis etiā virginibus eminētioꝛes ſunt. Vnde alij dicunt ꝙ perfecti aſſumunt̄ ad oꝛdines angeloꝛum ſed illi qui ſunt imperfectoꝝ meritoꝝ: decimū oꝛdinē conſumabūt. Sed cū ex hoīb⁹ ꝛ angelis futura ſit vna eccleſia ꝛ ierarchia nō eſt pꝛobabile ꝙ numerus oꝛdinū qui celeſti ierarchie cōpetit per tria terna diſtictus: vt ipſe numerus oꝛdinū expꝛimat trinitatis increate veſtigium per hoīes augeat̄. Et qn̄ dr̄ in. c. ij. duo ſolūmō hymni de conſe. di. j. ꝙ ſi decimus oꝛdo eoꝝ ꝛc. Sic intelligendū eſt ꝙ de hoīb⁹ reſtaurabitur ꝙ in angelis lapſum eſt: de qbus tot coꝛruerunt vñ poſſet fieri decimus oꝛdo. Silr̄ qn̄ magiſter ſniarum in. ij. di. ix. teſtat̄ de ſcriptura (cuius maioꝛ ē veritas ꝙ oīs humani ingenij ꝑſpicacitas: vt dicit Aug.) que dicit ꝙ ex hoībus

Auguſti. decimus oꝛdo eſt reſtaurandus. Rn̄det albertus ꝙ ibi

Albertus. decimus oꝛdo nō eſt accipiendus rōne numeri: ſed ra/

tione gradus in glia vel gratia. Eſt tertia poſitio q̃ do- Tertia opinio.
ctrinis ſanctorũ magis cõſona eſt ⁊ que magis doctri-
ne theologoꝝ plꝫ: ⁊ maxime ſancto Tho. Alberto ma-
gno: dño Vlrico ꝙ oẽs electi aſſument ad ordines an-
geloꝝ quidã ſcilicet ad ſuperiores: qdã ad inferiores: qdã
ad mediocres pro diuerſitate ſuoꝝ meritoꝝ: ſed beata
Maria ſup oẽs. Hec autẽ poſitio ptꝫ ex glo. ſuper illud
Pſal. Cõſtitues eos pncipes ⁊c. que dicit. elegit paupe-
res vt exaltet ad ordines celi q ſunt ex hoibus ⁊ ange- Pſal.
lis. Item gl. ſup illud Deuter. xj. Omnis locus quẽ cal
cauerit pes veſter ⁊c. Dicit ibi gl. Si dyabolū vincere Deut. xj.
potero: ſi meruero vt deus conterat euꝫ ſub pedibus
meis: cõſequenter locũ in celo eius habebo. Itẽ diony-
ſius. c. j. de diuinis nominib⁹ dicit. Homines angeloꝝ Diony.
gloriã ſortient. Iteꝫ Gregorius in omelia de centũ oui Grego.
bus de qbus Luce. xv. dicit ꝙ hoies ſm diuerſitatem
meritoꝝ ad diuerſos ordines tráſſerenť angeloꝝ. Et in
omelia de angeloꝝ diſtinctione dicit Grego. Diſtincte
conuerſationes hoium ſinguloꝝ hoibus ꝯgruunt ⁊ in Idem.
eoꝝ ſortẽ vel ordinẽ per cõuerſationis ſimilitudinem
deputanť. Nã ſunt pleriq; qui parua capiũt ⁊c. Si autẽ Queſtio
querit vtrũ aſſumanť tot de hoibus quot angeli ceci- Rñſio
derũt vel remãſerunt vel plẽs vel pauciores? Rñdeo ⁊
dico ꝙ ille hoc ſolus ſcit cui ſoli cognitus eſt numerus Rñſio
electorũ in ſuperna felicitate locandus: ⁊ hic eſt deus. ad auctoritatem euſtratij
Ad rõnem aũt in oppoſitum: ⁊ ad auctoritatẽ Euſtra-
tij rñdetur: ꝙ hoies aſſumi ad ordines angelorūꝫ põt
intelligi tribus modis. Vel ex parte nature: vel gratie
vel efficacie. Primo ex parte nature: ⁊ ſic nullus aſſu-
mi põt ad ordines angeloꝝ: tum qꝛ in homine natura
lis actio nunq̃ põt pringere ad equalitatem angelorũ
nullus enim intellectus humanus ſm formã põt ptin
gere ad cognoſcẽdum deum: vt angeli: tũ quia ſemꝑ
remanebunt diſtincte nature ſcꝫ angelica ⁊ humana.
Secundo modo aſſumi ad ordines angeloꝝ põt intel-

ligi ex parte gře: ꝛ tunc dico ꝙ nõ ſolũ ad ordines ſed ſupra ordines angelorũ aſſumi põt: vt patet de beata virgine q̃ ex eo ꝙ habuit plus de gr̃a ſup oẽs choros angelorũ eſt exaltata. Tertio mõ põt intelligi aſſumi ad ordies angelorũ ex pte efficacie: ꝛ tũc dico ꝙ q̃uis angelus inferior nõ poſſit mereri: vt ad gloriã angeli ſupioris ꝑueniat: tñ hõ ſic. Eo ꝙ meritũ hois ẽ efficacius q̃ meritũ angelorꝫ. Quod ꝓbaſ quatuor rõnib⁹ Prima eſt propter dei liberalitatẽ que non obſtãte humane nature infirmitate homini tm̃ vult dare quãtũ angelo. Scďa rõ eſt ꝑꝑ difficultateꝫ que eſt occaſio maioris conat⁹: ꝛ ꝑ cõſequẽs meriti. Tertia rõ eſt ꝑꝑ tꝑis diuturnitatẽ ex qua hõ pt de virtute i virtutẽ ꝓficere. ꝛ ď bono i meli⁹. cũ diutius ſit viator q̃ ãgel⁹. Quarta rõ ẽ ꝑꝑ gře ꝛ meriti xp̃i ĩfinitatẽ: ex qua nr̃a merita efficaciam hñt: ꝛ iõ magis pñt hoies virtute meriti xp̃i qđ eſt infinitũ trãſſerri in gradũ altioris nãe q̃ etiã angelus. Tho. in. ij. ſn̄iaꝝ diſti. ix. ꝛ de cõſe. diſti. i. c. ij. duo hymni. dñs Iohan. de turre cremata.

Meritum hoĩs eſt efficaci⁹ q̃ meritũ angelorum.

SECVNDA QVESTIVNCVLA Eſt: ſi virgo maria fuit aſſumpta ſuꝑ choros angeloꝝ Ad quã vř primo reſpondendũ negatiue. Ratio eſt: qꝛ ſuper choros ꝛ tronos angelorum nõ eſt niſi tronus ſanctiſſime trinitatis: q̃ eſt ipſa deitas vel de⁹. Sed in trono illo nõ fuit collocata quia ſic fuiſſet: equalis in deitate ꝛ gloria trium perſonarum Ad hãc queſtionem dicunt aliqui ꝙ virgo maria ideo dř exaltata ſup choros angeloꝝ: qꝛ collocata fuit in primo loco poſtremi ſupioris chori ſeraphinoꝝ. vñ lucifer cecidit ſed hoc nõ valet qꝛ ſi ſic nõ diceretꝛ exaltata ſuper choros angeloꝝ ſꝫ itra eoꝝ tronos poſita. Ideo dicendũ eſt ꝙ ſupra omnes choros aſſũpta fuerit ꝛ collocata. Qđ ꝓbaſ rõnib⁹: auctoritatibus: ꝛ figuris. Prima rõ eſt ſancti Tho. in opuſculis: opuſculo. viij. dicẽtis. Maria virgo exceſſit omnes angelos i tribus. ſ. i plenitu/

Queſtio Rñſio. aliquorũ ad qõnem Reprobatio ꝓdicte rñſionis. Alia rñſio Sanctus Tho.

dine grē: in dei familiaritate ꝛ puritate: ergo eos etiā loco debuit excedere. Itē Albertus ſup miſſus eſt: ideꝫ ſic ꝑbat. Plus diſtat beata virgo a ſeraphin in dignitate ꝛ gloria: q̄ꝫ ſeraphin a cherubin. Sed ꝑꝑ excellētiaꝫ dignitatis ſeraphin ordinaẗ ſup cherubin vno ordine: ergo beata virgo erit ſup ſeraphin ad minus vno ordine. Itē plus diſtat dn̄a a ſeruo q̄ꝫ ſeru⁹ a ſeruo. Sed ſeraphin ſeruus ſic ſe hꝫ ad cherubin ſeruū ꝙ vno ordine ſupat illū: ergo ꝛ regina ꝛ dn̄a oēs ſeruos ꝛ ꝑ conſequēs oēs angeloꝝ choros. Itē Io. de blibia Bononiē. quolibeto. xix. ſic ꝑbat ꝓpoſitū: grā ꝛ gloria cōmenſurant: nā ſm menſurā grē eſt menſura glorie: ſꝫ beata Maria oēm creaturā intellectualē antecedit in gratia: ergo oib⁹ ꝓferẗ in gloria: ei quippe dictū eſt. Aue grā plena. Itē meritū ꝛ premiū ſibi ꝑ equiparantiam correſpondent. Meritū aūt conſiſtit in charitate: ſed ipſa plus q̄ aliqs angelus dilexit deū: ergo ꝛc. Idē habetur de conſe. diſt. iij. c. ꝓnunciandū. ꝛ ibi archidiaconus. Probaẗ etiā idē auctoritatibus: ꝛ primo eccleſie cantātis. Exaltata es ſancta dei genetrix ſup choros angelorū ad celeſtia regna. Iteꝫ Pſal. Aſtitit regina a dextris tuis i veſtitu deaurato circūdata varietate. glo. Aſtitit. i. ſup choros angeloꝝ propinquus ſtetit. Regina ꝓo a dextris tuis. i. prope deitatē tuā In veſtitu deaurato. i. ſapientie ad aduocandū pro hoibus. Circundata varietate: meritoꝝ. ſ. ꝛ virtutū. Idē Augu. Sꝫ de te o virgo qd dicā pauper ingenio cū qcqd dixero minus ſit laude tua. Si celū te vocē: maior es ꝛc. Et cōcludit: ſi dominā angeloꝝ vocem per oīa etiam cōprobaris. Si ergo domina eoꝝ: ergo ſup eos. Et Hieronymus. Hec eſt dies preclara in qua meruit exaltari ſup choros angelorūꝫ: ꝛ peruenire vltra qua noſtre humanitatis nature licitum ſit vbi non ſubſtantia tollitur ſed glorie magnitudo monſtratur. Vbi chriſtus ꝑ nobis introiuit pōtifex in eternū celi palatiū ꝛc. Probaẗ ter-

Albertus.

Ioā. de blibis.

Pſal.

Auguſt.

Hierony.

tio figuris: ⁊ primo. iij. Reg. ij. vbi ponit ꝙ tron⁹ Bersabbe matris Salomonis posit⁹ est iuxta tronū regis ⁊ sedit mater ad dexterā filij. Itē. iij. Reg. ij. dixit dn̄s parā ⁊ ꝓphetā ierobo. Te assumā regnabis sup oīa q̄ desyderat aīa tua eris qꝫ rex sup ifrl'. Et sic ptꝫ ꝟitas hui⁹ q̄ōnis. Ad argumētū āt i ꝯriū est dōꝫ: ꝙ nō iō dī virgo maria exaltata sup choros angeloꝝ quasi fuerit equalis in deitate trib⁹ ꝑsonis: Sꝫ q: citra ꝑsonas diuinas nulla pura creatura plus beata virgine pticipat dn̄i grām glīaꝫ ⁊ p̄miū essentiale diuinū. Clamemus ergo ad eā gemētes in hac lachrimarū valle ⁊ flētes: dicendo: trahe nos post te intra choros angelorum ⁊ adiuua vt in odorem vnguentorum tuorū curramus o virgo aduocata nostra.

CLAVSA ASPIRANTE deo optimo maximo princeps iuiete: ꝓ quāto ꝟtutis ⁊ roboris animi mei mediocritas tullit: suo fine: Kalo demonū. i. bonoꝝ angeloꝝ scd̄a decade. Nūc ēt tertio patrocināte ⁊ opitulāte Ioue christianoꝝ: paulo liberius ad tertiā: de Kaco demonibus. i. malis angelis nr̄a se flectet disputatio. Eritqꝫ iusta Aristo. ij. metaphi. ⁊. ij. posterioꝝ Primū de malis āgelis: petitionū caput de ꝟitate ⁊ ex̄ntia ipoꝝ. Circa quod sex q̄stiūcule soluent: quarū quelibet infra suo ordine declarabitur.

Questio

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si Kaco demones id est mali angeli ſm rei ꝟitatem reperiant̄: an sit cōmētū fideliū theologoꝝ ⁊ christianoꝝ? Ad quā primo vr̄ respondendū negatiue: quia si essent reperirent̄ a deo in libro genesis creati: sed ibi nulla fit mentio de angelis malis nec bonis: ergo non sunt creati: nec per cōsequens existunt in mundo nec in inferno aut in aere hoc nostro caliginoso. Itē Aristo. ⁊ perypatetici posuerūt nō esse demōes ⁊ ea q̄ nos attribuimus demonib⁹ dicebant ꝓuenire virtute celestiū corpoꝝ ⁊ aliquarū rerū nālīū. s. lapidū ⁊ her-

barū. Preterea nos videmus ꝙ luna ſm certa augmē ta eius vexat hoies ⁊ lunatici dnr. Mat. x. ⁊ xvij. Necro mantici etiā obſeruāt cōſtellatiões ad opa eoꝝ cū fin gunt ſe iuocare demones: ergo nō ex demonibus ꝓut dr: ſed ex corpibus celeſtibus illa ꝓueniūt. Reſpōdeo dicēdū ꝙ circa vitatē ⁊ exiſtentiā demonū triplex fuit opinio. Prima Ariſtotelis ⁊ cū ſequētiū. pypatheticoꝝ q non poſuerunt demones eſſe: ſʒ ea q̄ attribuere ſole mus demonib⁹ dicebāt ꝓuenire ex virtute celeſtiū coꝛ poꝝ: planetarū ⁊ quarūdā aliaꝝ reꝝ. Vn̄ Aug. x. de ci. di dicit. Porphyrio egyptiaco pypathetico ⁊ necromā tico viſum fuit ꝙ qbuſdā herbis: lapidib⁹: aiantib⁹ ſo nis ac certis qbuſdā vocib⁹ figuratiōib⁹ ac figmētis q buſdā etiā obſeruatis motib⁹ ſyderū i ꝯuerſiōe celi: fa bricant̄ in terra ab hoibus poteſtates ſyderū idoneas varijs effectib⁹ exequendas. Sed hoc apparet manife ſte falſum: dicit Aug. ex hoc q: inueniunt̄ alique opa tiões demonū q̄ nullo mō pn̄t ꝓcedere ex aliqua nāli cā puta. ꝙ aliqs arreptus a demone loquat̄ linguam ignotā: recitet vſus ⁊ auctoritas quas nūq̄ ſciuit. Mul taq; alia iueniunt̄ opa demonū tā in arreptícijs q̄ in artib⁹ necromāticis: puta ſtatuaꝝ locutio: eaꝝ motio: que nullo mō pn̄t ꝓcedere niſi ex aliquo intellectu. ꝓp qđ qdā alij phi coacti ſūt ponere demones eē: ſʒ nō qs nos dicim⁹: ſʒ eē aias hoim vt dixit Plotin⁹: ⁊ adducit Aug. ix. de ci. di. ⁊ ex hmōi hoiʒ aiab⁹ fieri dmōes lares .i. domeſticos ſi fuerūt aie hōi meriti. Si vo fueřt aie mali meriti: fiūt larue. i. turpes ⁊ terrefaciētes. Si aūt ſit icertū eas bonoꝝ fuiſſe āt maloꝝ meritoꝝ: efficiunt̄ dij māes: qđ credētes mlti auruſpicū occideřt pueros vt hērēt aias eoꝝ in ſuis opib⁹ coopantes ⁊ adiuuātes. Sʒ hoc pniciosum dogma Chriſoſtom⁹ ſup illud Mat. Demones exibāt de monumentis: obtriuit dicēs: non habet rōnē vnā virtutē incorpoꝛeā poſſe i aliā tranſ mutari ſubſtantiā. ſ. aiam in ſubſtantiā demonis. Nec

Pria opio Ariſto.

Auguſt.

Chriſoſtomus.

etiã rõnabile eſt aiaꝫ a corpe ſeparatã hic oberrař. Iu
ſtoꝝ.n.aie in manu dei ſunt: q̄ aũt ſunt petõꝝ ꝯfeſtim
hic adducunť. Fuerũt tertij q̄ ꝑꝑ erroneã hãc nũc ſuꝑ
poſitã opionẽ poſuerũt: vt adducit Aug. viij. ð ci. dei.

August. ꝙ cim aialiũ in qb⁹ eſt aia rõnalis tripartita diuiſio ẽ:
in deos: hoies: ꝛ demões. Deos ãt dicebãt hẽre corpꝰ

Plato. celeſtia: demões aerea: hoies ꝟo terrena. Vñ ꝛ Plato
ſub ſubſtãtijs itellectualib⁹ oio a corpe ſepatis hos tres
ordies ſubſtãtiaꝝ corpib⁹ vnitaꝝ põebat. Et ij tertij lꝫ
veꝝ dixerint ꝙ hoies terrena corpa hẽant vt expimur
ꝛ falſuꝫ ſenſerint de aiatiõe corpoꝝ celeſtiũ. Cũ Ariſto
teles neget corpa celeſtia eẽ aiata vt dicit Boeti⁹. Cogẽ

Ariſto. te tñ veritate veꝝ dixerũt ponẽdo ðmões eẽ lꝫ nõ ſint
nãliter corpis aeri vt ponebãt: ꝛ i ſequẽti dubio, pbabi
tur. hec oĩa Tho. i q̄õnib⁹ diſputatis de demõibus. q. j.
Ponit ẽt dñs Guilielm⁹ pariſiẽſis li. de vniuerſo parte

Guilielm⁹ pariſiẽſis. iiij. ꝙ iter kacodemões ſunt ẽt aliq̄ delyri q̄ſi fatui q̄
erigẽte hoc i penã qualitate petõꝝ: ex intriſecis paſſio
nib⁹ vitioꝝ. ſ. ire: odij: ſupbie: timoris: doloris ꝛ hmõi:
q̄ poſſũt tñ excreſcere i ſpũ aliq̄ ꝙ icipiat furere ꝛ dely
rus fieri. Ita ꝙ tã ſtulte ꝛ ridiculoſe iudicet de reb⁹ ſic̃
vn⁹ fatu⁹ hõ q̄ circa virtutẽ rõnatiuã ita puerti turba
ri ꝛ alienari põt ꝙ errabit circa ſcĩaꝫ ꝛ tertiã opationẽ
itellect⁹. Et ſilr põt accidẽ in demonib⁹ ꝛ aiab⁹ dãnatꝫ.
hec ille formalr. Sed ꝑter hec q̄ nũc ſupradicta ſũt: cõ
ſtare põt exiſtẽtia ꝛ ꝟitas maloꝝ ſpirituũ ſiue ðmonũ:
pꝛio ſcripturaꝝ ꝛ gẽtiliũ auctoritatib⁹. Scdo iductioni
bus. Tertio exẽplo. Pꝛio auctoritate veteris teſti ꝛ no
ui. Nã geñ. iij. dr̃ ꝙ tpe quo Adã ꝛ Eua erãt nudi i pa

Gene. iij. diſo: erat q̄dã alterꝰ ſpẽi rõnalis creatura ꝑter hoiem.
Vñ dr̃. Sed ꝛ ſerpẽs erat callidioꝛ cũctis aiantib⁹ terre
q̄ fecerat dñs de⁹ q̄nta ꝛ ſexta dieb⁹. Qui qdẽ ſerpens
nõ ꝑpꝛia natura ſꝫ quadã itellectuali natura ſerpenti
aduẽticia loquebař dñe Eue. Hãc aũt rõnalẽ creaturã

Iob. c. xx. ꝑter hoiem dr̃ diabolũ fuiſſe. Iob. quoq̃. c. xx. dr̃. Va

dēt ꝛ veniēt ſup eū horribiles: oēs demōes tenebre ab ſcōdite ſūt i oculis ei⁹. Et. c. xvj. dī. Hoſtis me⁹ terribilib⁹ oculis me ītuit⁹ ē: aperuerūt ſup me ora ſua ꝛ exprobātes ꝑcuſſerūt maxillā meā: ſatiati ſūt pēis meis. Et Sap. xj. c. dī. Qꝛ̄ qdā errātes colebāt multos ſerpētes ꝛ beſtias ſupuacuas: imiſiſti illis multitudinē multoꝝ aīaliū i vidictā. vt ſcirēt qꝛ p q̄ peccat. qs p h̄ ꝛ torquet. Et Mat. xxv. Diſcedite a me maledicti i ignē eternū q parat⁹ ē diabolo ꝛ āgelis ei⁹. ꝛ Iob. xlj. metaphorice formā demōis dſcribēs dicit. Sternutatio ei⁹ ſplēdor ignis ꝛ oculi ei⁹ vt palpebre diluculi ď ore ei⁹ lāpades ꝓcedūt ſic tede ignis accēſe: de narib⁹ ei⁹ ꝓcedit fumus ſicut olle ſuccēſe atq; feruētis: halit⁹ ei⁹ prūas ardē facit: ꝛ flāma ď ore ei⁹ egredit̄ i collo ei⁹ morabit̄ fortitudo ꝛ faciē ei⁹ p̄cedet egeſtas ꝛc. Vide totū capl'z. Refert ēt Aug. li. viij. ď ci. dei. ꝙ Apulei⁹ Platonic⁹ ſcribit i li. ď deo Socratis Socratē dmonē quēdā hūiſſe familiarē: q ſollicit⁹ erat circa ipm vt dſiſteret ab agēdo qn̄ illď qď aget̄ volebat iproſpere fuerat euēturū. Itē poſuit ꝙ demōes ſūt medij iter hoies ꝛ deos: p̄ces hoim ad deos dferētes atq; ipetrata bñficia hoib⁹ reportantes. Et Plato i thimeo dicit. Inuiſibiliū diuinaꝝ ptātū q̄ demōes nūcupāt̄. p̄ſtare rōnē op⁹ mai⁹ ē q̄ ferre valeat hoīs igeniū. Et xenophō li. j. ď morte Socratis ad Atheniēſes inqt. Enimuero iā bis mihi defenſionē parāti demoniū aduerſat̄. Et Lactā. li. ij. inſtōnū. ꝛ Augu. li. x. c. 24. de ci. dei multa ď eoꝝ exiſtētia ſcribunt. Sꝫ p̄ter ea ēt q̄ dcā ſūt de ſcripturaꝝ teſtimonijs: ēē q̄ſdā rōnales ſubſtātias malas ꝛ ꝑuerſas p̄ter hoiez: ꝛ in hoc mūdo vagari: patet ꝛ ꝯſtat pōt ex qnq; iductōib⁹. Pmo ex reuelatōib⁹ ſeu iſpiratōib⁹ occultoꝝ quas ſepe fieri hoib⁹ ꝛ factas ēt certiſſima relatōe didicim⁹: q̄ ſaluari nō poterāt ex ordie ꝛ ifluxu corpaliū cāꝝ ſupioꝝ ꝛ iferioꝝ. Scďo ex rñſis ſeu oraculis ꝛ alijs miris effectibus q appuerūt circa ydola qb⁹ demōes pſuaſerūt ho

Sap. xj.
Math. 25.
Iob. xlj.
Augus.
Plato.
Xenophō

minib⁹ ſe colledos ēt magnis ⁊ ſapiētib⁹ viris vt R ōanis ⁊c. q ēt effect⁹ rōabilr reduci n̄ p̄nt: aut i cās ſupiores vel iferiores curſus nālis. Tertio ex opib⁹ ſeu effectib⁹ artiū magicaꝝ quaꝝ ſunt qdā effectus mirādi q̄ fiūt mediātib⁹ v̄bis nō ex itrinſeca v̄tute v̄boꝝ aut caracterū: nec ex ꝓpria v̄tute itellect⁹ hois v̄bo ꝓferētis vt clare ⁊ facilr pricipijs recte pbie ⁊ liberaliū artium cōuinci pt. Relinqͭ ḡ φ fiāt tales effect⁹ ex opatiōe alicui⁹ itellect⁹: vel nāe itellectualis: ad quā referūt v̄ba intelligibilia ⁊ necromāticoꝝ: ⁊ ad quā formanͭ ſigna characteres ſeu ſigilla firmitatis dominij. Quarto ex actib⁹ obſeſſoꝝ ⁊ reuelatiōib⁹ occultoꝝ. Quito ex ſubitis trāſmutatiōib⁹ reꝝ vt virgaꝝ in ſerpētes ⁊ hmōi q̄ fecerūt magi Pharaonis. hec oīa hēricus de Aſſia ſup Geñ. Tertio idē ſuadebit exēplo. Retulit. n. mihi. R. dn̄s abbas rugi⁹ ſalernitan⁹: integre vite: magniq̄ iudicij vir: atq̄ Ferdinādi regis fideliſſim⁹ a ſecretis ābaſiator: φ ea tēpeſtate q̄ Veneti grauiſſimū bellū duci Ferrarie itulerūt. Cū Alfōſus Aragon⁹ Calabrie dux iuict⁹ tūc eēt Mediolāi ibiq̄ iter illuſtres viros ō ſpiritib⁹ ſmo hēreͭ i quo cetu tc̄ forte aderat is abbas: variecq̄ de ea re ſētirēt: aſſeueraſſe ducē ait. Nō vanū eē qō ō illis: diceretͭ: neq̄ ꝯmēticiū. Si qdē cū apō Cotronū Calabrie ciuitatē ōgeret: ⁊ poſt regias curas aliqd q̄reret laxamēti: nūciatū ē mulierē ibi a ſpiritib⁹ male mlctari. Iuſſit illā ad ſe duci. Quā alloq dux cū cepiſſet eā velut forет exanimis nihil rn̄dē: nihilq̄ moueri. Qō ille cū aiaduertiſſ3: loc'os (q crepūdia appellāͭ) i qb⁹ lignū crucis: agn⁹ dī. ⁊ cerea qdā crux: a diuo fr̄e Iohā. de capiſtrano ordis minoꝝ ſacrata latebāt e ſinu ſuo exemit: eiuſq̄ mulieris clā brachio ipoſuit. Tē illā vehemenͭ exclamaſſe. miriſq̄ modis os atq̄ oculos diſtorq̄re cepiſſe. Dux v̄o ipat fari qd ita clamitaret: rn̄dit vt id auferret φ ei iiecerat: tū duci qdnā eēt φ auferri iuberet iterrogāti rn̄dit: ijs loculis quos ipe

clādeſtine īpoſuerat ineſſe lignū crucis: agnū dei. ꝛ ce
reā crucē ab iſeſtiſſimo ciᵘ hoſte ſacratā: ꝗ cū dux abſtu
liſſet rurſᵘ ea fit exanimis. His cū venetoꝝ ꝯſul ſupue
niſſet ōreb⁹ ſerijs cū duce locutur⁹: ide ea iuſſu ducis
educit. Mox ſequētibus tenebꝛis cū ſe cubitū dux rece
piſſet: rēpēte oia obſtrepē viſa ſūt vt aliquos ad ſe duc
tioꝛe coꝛrept⁹ aduocari iuſſerit: qb⁹ cū puigil vſqꝫ ad
lucē pnoctauit. Hanc iteꝝ die poſtero ipat accerſiri: ꝗ
ducē vbi eadē ꝗ pꝛidie fecerat: moliētē aduertit. inter
rogat an nocte pterita pꝛimuerit. Quā cū dux increpuiſſet
tāꝗ tartareū ſpm moꝛtalib⁹ iſeſtū: ſimulqꝫ ſci
ſcitaret an ea fuerit ꝗ p cubiculū obſtrepuerit ſōnoſqꝫ
turbarit: illa ſubꝛidēs ānuit. Vbi latuiſſet iterrogāti: i
ſūmo iuqt conopeo qd lecto tuo adiaſſet: ꝙ niū me ſa
cra ꝗ loculis geſtas abd ta, pꝓibuiſſēt: illico te nſis ma
nib⁹ euectū: pcipitē: e lecto deturbaſſē. Qui noſtin me
captaſſe qdcūqꝫ ꝟboꝝ tibi heri fuerit cū venetoꝝ ꝯſu
le. Dux ꝟo tāꝗ id fieri nequaꝗ̄ potuiſſet: aniotis arbi
tris: fare igt. Illa ñ ſec⁹ ac ſi iterfuiſſet: rē oēꝫ vt erat:
ne mutato qdē ꝟbo oꝛdie ediſſerit. Admirabūd⁹ dux:
tāto poſt hec firmiᵘ credidit malignos ſpūs circūferri
quātū vnqꝫ antea heſitarat. Nūc ad rōnes rñdeam⁹ i
oppoſitū. ꝛ pꝛio ad pꝛimū dōꝫ ē ꝙ Au. dixit. ri. dē ci. dī
ꝙ āgeli cōit ñ ſūt ptermiſſi i illa pꝛia reꝝ creatiōe ſꝫ ſi Auguſt.
gnificant noie celi aut noie ēt lucis. Jō āt vel ptermiſſi
ſūt: vel noib⁹ reꝝ coꝛpaliū: figurati: qꝛ Moſes rudi po
pulo loqbat ꝗ nōdū cape poterat icoꝛpeā nām: ꝛ ſi eis
fuiſſet expꝛeſſum aliquas res eſſe ſup oēm nām coꝛpo
reā: fuiſſet eis occaſio idolatrie ad quā pꝛoni erant ꝛ a
qua Moſes eos pcipue reuocare intēdebat. Ad ſcdꝫ cū
reuerētia declinamus Ariſtotelē. ꝛ vbi ꝯ fidē tenet: pe
nitus eū negamus ꝛ dicimus ꝙ licet coꝛpus lunare in
augmēto vel decremēto poſſit foꝛtaſſe aliqualr hoīes
vexare: nō tñ tāta vexatiōe quāta nos qñqꝫ videmus
in arrepticijs: ſꝫ illaꝫ tā vehemētē cauſant demones

ꝛ id faciūt maxime in augmēto vel decremento lune ꝛ
duplici rōne. Primo qdē ad hoc vt creaturaꝫ dei .ſ. lu
Hierony. nā infamēt: vt dicit Hieronymꝰ ꝛ Chriſoſtomꝰ. Scḋo
Chriſoſto/ qꝛ cū nō poſſint operari niſi mediantibus virtutibꝰ na
mus. turalibꝰ: vt declarabit: cōſyderāt ipſi demones ī ſuis
operibus aptitudines corpoꝝ ad effectus intētos. Ma
niſeſtū eſt āt ꝙ cerebrū omniū partiū corporis humi/
diſſimū eſt: vt dicit Ariſtoteles: ꝛ ideo maxime ſubijcit
Ariſtoteles operatiōi lune que ex ſua proprietate hēt mouere hu/
moreꝫ. In cerebro aūt pficiunt vires aīales: ꝛ iō demo
nes ſcḋm certa augmēta lune ꝑturbāt hoīs phātaſiā:
qñ cōſyderāt cerebrū ad hoc diſpoſitū. Ad tertiū dicē
Demones dū: ꝙ necromātici vere ꝛ nō ficte inuocāt demones in
inuocati rñ/ certis conſtellatiōibus: ꝛ demones reſpondēt ꝛ veniūt
dēt ꝛ vēiūt ꝑꝑ duo. Primo qdē vt hoīes in hūc errorē inducāt: ꝙ
ꝑpter duo credāt aliqḋ numē eſſe in ſtellis. Scḋo qꝛ conſyderant
ſcḋꝫ aliqs certas cōſtellatiōes nām corpalē magis eſſe
diſpoſitā ad effectus pro qbus aduocant. Quod etiā
alliciāt ꝛ aduocent aliqbꝰ herbis lapidibꝰ ꝛc. vt addu
cit Aug. de mēte Porphirij: non tñ illius q ṗdicabilia
Auguſti. edidit. Ad hoc rñdet Aug. xxi. de ci. dī: ꝙ demones alli
ciunt hmōi: nō vt aīalia cibis .ſ. vt ouis ramo viridi:
ſꝫ vt ſpūs ſignis īquātū .ſ. eis hec exhibēt ī ſignū diui/
ni honoris: cuiꝰ ipſi ſunt cupidiſſimi. Hec oīa Tho. vbi
ſupra: ꝛ pri. par. q. cxv. ꝛ Henricus ſup Geneſim.

Queſtio. SECVNDA QVESTIVNCVLA Eſt: qd ſūt
quos nos vocamus demones? Ad quā reſpō/
det Augu. ſuper Geñ. recitatiue de mēte pla
Rñſio tonicoꝝ: ꝛ ponitur in decretis in .c. ſciendū. xxvj. q. iij.
Diffinitio ſic deſcribens angelos malos. Demones ſunt gñe aia
demonuꝫ lia natura pulcherrima: mente rōnalia: animo paſſi/
Declaratō ua: corpore aerea: duratōe eterna. Dicit gñe nature ꝛ
diffinitiōis predicamēti ſubſtātie. Natura pulcherrima. Nā quā/
tū ad ſubſtantiā ſue nature nō ſunt bonis angelis tur/
piores. Animo paſſiua: paſſiōibꝰ ſcḋm platonicos ap/

petti⁹ ſēſualitatis ꝯcupiſcibilis.ſ.ꝛ iraſcibilis Corpore aerea:iquātū ſūt creati de materia ſubtiliori: vt dicit glo.decreti:vbi ſupra:vt itelligātur ſubtili⁹ ꝛ velocius intelligere ꝙ̃ hoies:Duratiōe eterna die.ſ.gr̃a ꝛ nō natura.Itē Augu.de ci.dei:ſic eos etiā dſcribit.Demōes ſunt ſpūs nocēdi cupidiſſimi:a iuſticia penit⁹ alieni:ſupbia tumidi:iuidia liuidi:fallacia callidi: q i hoc qdeȝ aere habitāt:qꝛ de ſublimitate celi ſupioris electi:merito irregreſſibilit̄ i ſibi ꝯgruo velut carcer̄ dānati ſūt. Et dicunt̄ mali āgeli diaboli:a dia qd̄ eſt duo:ꝛ bol⁹ qd̄ eſt morſell⁹:quaſi duos morſellos cupiētes:aiaꝝ ꝛ corpoꝝ:vt dicit̄ i glo.ordinaria ſ.c.firmit̄ extra de ſū.tri. Dicit̄ ēt diabol⁹ hebraice:q̄ſi deorſū fluēs.Grece d̄r criminator.Latine angel⁹ mal⁹:vt dicit Iſidor⁹.viij.ethimo.Dicitur etiam ſathanas:quaſi aduerſarius.Et demon quaſi peritus rerum.Hec ex ſupradictis.

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si caſus ꝛ lapſus angeloꝝ a mundi principio:vt dicūt chriſtiani fuit poſſibilis: Ad quam ſic reſpondetur:ꝙ quidam heretici ꝛ ph̄i impugnare ſolent doctrinam chriſtianam in hoc puncto de caſu angelorū dicētes ꝙ lapſus origialis a pricipio mūdi angeloꝝ in eſſentialib⁹ ꝛ accidētalibus perfectoꝝ nō fuerit poſſibilis. Nā dicūt primo:ꝙ ipſi angeli a pricipio habuerūt de deo ꝛ de habitudie legitima ois creature ad deū clariſſimā cognitiōeȝ:circa vltimā beatificā:ſciētes indubie deū plus ſe diligēdū eē:ꝛ ſibi ſoli obediēdū:regratiādū:ꝛ cultū latrie exhibēdū: ergo malū culpe in eis eſſe nō potuit. Itē ſcdo arguūt ſic. Nulla exiſtēte in angelis cauſa auerſiōis a rectitudie ſtat⁹ primarij null⁹ in eis potuit accidere lapſus aut pctm̄:ſed nihil dubietatis aut obſcuritatis vel difficultatis in ijs que agere que omittere:que habere debuerūt:potuit i tāta felicitate eis accidere nec aliqd erroris i vniuerſali:aut in particlari:vel aliqd̄ impedimētū vel retractiuū qd̄ an-

Queſtio

Reſponſio aliquorum.

Argumētū primū.

Argumētū ſcdm̄.

gelos a fcta ꝛ ōbita bitudine ad ſuū creatoꝛē educeret:
ibi potuit eē. Quinimo totū ꝙ int⁹ ꝛ ex angelos erat i-
Argu. iij. clinabat ꝛ ipellebat rōnalē āgeloꝝ appetitū erga deū:
ḡ peccare nō potuerūt. Itē tertio ſic. Volūtas cū ſit po
tētia de ſe inota opꝫ neceſſario oēm actū electū ei⁹ eſſe
cōfoꝛmē alicui iudicio rōnis. Igiť vbi rō vel itellectua
le iudiciū ſemp eſt iobliquabile ſicut i angelis erat ibi
potētia volitiua obliq̄ri ꝛ peccare nō poterat: ergo. Itē
Argu. iiij. q̄rto ſic. Si lucifer peccauit: opoꝛtuit actū quo pꝛio pec
cauit eē libera volūtatis electiōe: iō illō fuit ꝯfoꝛme ali
cui iudicio rōnis: ꝙ ſi fuit rectū: nō peccauit: q2 nō pōt
arboꝛ bona malos fruct⁹ facere. Si xͦo erroneū: tūc er-
roꝛ itellect⁹ pceſſit culpā volūtatis: ꝙ oēs refugiūt ad-
Argu. v. mittere. Itē. v. ſic: dič. b. Augu. xj. de ci. dei. c. xij. Oēs
angeli ab initio fuerūt equalis felicitatis: ꝛ ita ſteterūt:
donec iſti q nūc mali ſunt caderēt: igiť erāt equales in
virtutib⁹: igiť ſi vn⁹ būit pſeuerātiā: ḡ ꝛ oēs: q2 al's nō
Argu. vj. fuiſſent equalr felices. Itē. vj Volūtas nihil p̄t attinge
re: nec exeq̄ ſine rōnis admiculo ꝛ directoꝛio. Rō autē
nō ꝯſentit malo: imo ſemp recalcitrādo malo remur-
Phs. j. etbicorū. murādo: dicēte pho. j. etbi. ꝙ rō ſp ad optia deprecať:
quō ḡ peccare potuerūt ꝛ tā mali fieri: quō āgeli tā p-
fecte atq; nobilis rōalis nāe tāteq; xͦtutis. ſapie ꝛ ſcie
Iob. iiij. ab initio felices ꝛ bti appellati: eadē ꝛ labi potuerūt: ḡ.
Rñſio ad q̄ōnem Sꝫ ꝯ Iob. iiij. dř. In āgelis ſuis repit prauitatē. Ad hāc
dubitationē rñdēdo quatuoꝛ pꝛio notāda ſunt: ꝛ deinde
argumētis rñdebiť. Pꝛimū notabile eſt ꝙ tā angel⁹ q̄
q̄cūq; creatura rōnalis ſi in ſola nā cōſyderet pōt pec-
care: ꝛ ſi alicui creature ꝯuenit vt peccare nō poſſit: h
bꝫ ex dono grē: nō ex ꝯditiōe nāe. Cuius rō eſt: q2 pec-
care nihil ē aliud q̄ declinare a rectitudine act⁹ quē dꝫ
hre: ſiue deficere in agēdo: ſiue accipiať pctm̄ in nālib⁹
ſiue in artificialib⁹ ſiue in moꝛalib⁹: ſolū aūt illū actū
a rectitudine declinare nō cōtingit: cui⁹ regula eſt ipſa
virtus agētis. Si eni man⁹ artificis eſſet ipſa regula in

ciſionis: nūq̄ poſſet artifex niſi recte lignū icidere: ſ3 ſi rectitudo iciſiōis ſit ab alia reg'la: ɔtingit iciſionē eē rectā ⁊ nō rectā: diuina aūt volūtas ſola ē reg'la ſui act⁹: q2 ad ſupiorē finē nō ordinat̃. Ois aūt volūtas cuiuſlibet creature rectitudinē in ſuo actu nō h3. niſi ſcōm q̄ regulat̃ a volūtate diuina: ad quā ptinet vltim⁹ finis: ſicut q̄libet volūtas iferioris d3 regulari ſcōm volūtatē ſupioris: vt volūtas militis ſcōm volūtatē ducis exercit⁹: ſic igit̃ in ſola volūtate diuina pctm̄ eſſe nō pōt: in qualibet aūt volūtate creature pōt pctm̄ eē ſcōm cōditionē nāe ſue. Tho. j. par. q. lxiij. ar. j. in corpe. Scōs notabile eſt. Nō eſt: nec eē pōt aliqua itellectualis creatura dei capax ɔdictorie libera ſimplr̃ ipeccabilis. i. q̄ nullo mō poſſit peccare: p3 faciliter: q2 deus oī tali pt obligatorie p̄cipere aliqd qđ in eius ptāte implere eēt: vel nō implere ſtante oblōne ad ɔtrariū: q2 nulla creatura rōnalis eſſe pōt de cuius rōne eſſentiali ſit eē beatū: ergo ois talis pōt in ſtatu vie poni ⁊ dimitti ſuo libero arbitrio ſub cōi iſluētia: ergo ois talis pōt peccare. Tertiū notabile eſt: q̄ non pōt eſſe aliqua creatura rōnalis eſſentialr̃ ſeu nāliter mala: vel puerſa: q̄ ꝓbatūr ſic. Sit. A. talis creatura rōnalis: q̄ eſſentialr̃ ſit mala: tūc quero ſi. A. ſit apta nata agere vel ſe hr̃e cōformiter cōditioni ſue nāe: vel nō. Si primū: tunc bn̄ ⁊ recte ſe hr̃e pōt: ⁊ per ɔn̄s nō eſt eſſentiale puerſum eſſe. Si v̄o dicat̃ q̄ ſemp agit ⁊ appetit diffoꝛmiter rōni ⁊ cōditioni nāe ſue: ſequit̃ q̄ violēter ſe hēat. ⁊ ſi ſic tunc poteſt ſe nāliter habere. i. cōformiter cōditioni nature ſue: ⁊ ita poteſt iterū bn̄ ⁊ recte ſe habere: ⁊ male ⁊ peruerſe. Ex qbus duobus: ſcil3 ſcđo ⁊ tertio notabilibus ſequitur qđ ois natura rationalis cōtingēter ⁊ per accidens: ideſt ex propria poteſtate ⁊ libero arbitrio male facta eſt. Nam vt dictū eſt: nulla naturaliter eſt mala. Hec Henricus de Aſſia ſuper Geneſim. Quartum notabile eſt: q̄ malum culpe: ſiue peccatum mortale

In actu liberi arbitrij ↄtīgit eē duplr̄. Vno mō ex hoc ꝙ aliqđ malū eligit: ſicut hō peccat eligēdo adulteriū: qđ ſm ſe ē malū: ꝛ tale pcm̄ ſemꝑ ꝓcedit ex aliqua ignorātia vel errore: alioqn id qđ ē malū nō eligeret vt bonū. Errat qdē adulter i pticulari eligēs hāc delectatiōnē iordinati act⁹ quaſi aliqđ bonū ad nūc agēdū ꝓpter iclinationē paſſiōis aut habit⁹: ēt ſi i vlī nō erret: ſ; verā de hoc ſentiā teneat. Hoc āt mō i āgelo pcm̄ eſſe nō potuit q2 i āgelis nec ignorātia ē nec i eis ſunt paſſiōes qb⁹ rō aut itellect⁹ ligeť. Alio mō ↄtīgit peccare ꝑ liberꝫ arbitriū eligēdo aliqd qđ ꝑ ſe ē bonū: ſ; nō cū ordine debite mēſure aut regule: ita ꝙ defect⁹ inducēs pcm̄ ſit ſolū ex pte electōis ꝗ nō h; debitū ordinē niſi ex pte rei electe: ſicut ſi aliqs eligeret orare nō attēdēs ad ordinē ab eccleſia iſtitutū: ꝛ hui⁹ pcm̄ nō ꝑerigit ignorātiā: ſ; abſētiā ſolū ↄſideratōis eoꝝ ꝗ ↄſiderari debēt: ꝛ hoc mō āgel⁹ peccauit ↄuertēdo ſe per liberꝫ arbitriū ad ꝓpriū bonū abſqꝫ ordīe ad regulā diuine volūtatꝭ. hec Tho. vbi ſupra ad quartū argu. Ad argumēta aūt in oppoſituꝫ: ad duo pria ptꝫ rn̄ſio ex notabilibus. Ad tertiū dr̄ ꝙ volūtas pt electiue actuari: vel electiue appetere aliqđ ſine hoc ꝙ itellect⁹ ꝑiudicauerit aſſenſiue. tale: vel talr̄ appetere. tū q2 alias oporteret oēꝫ actum quo volūtas peccat p̄cedere errorē itellect⁹: qđ ē falſū ꝛ ꝓ erroneo hitū. Nā ſcđꝫ oēs doctores theologos i angelis ꝛ ſilr̄ primis hoīb⁹ malū itellectus ſecutū eſt malū voluntatis: ꝛ non econuerſo. Ad quartū dr̄ ꝙ actus electiu⁹ quo prio angelus peccauit: p̄ceſſit ex prius bona volūtate: nō ꝑ hoc ꝙ p̄cedens rectitudo vel iuſtitia voluntatis ad illam mouerit: ſ; ex hoc ꝙ arbitrij libertas a rectitudine ab initio collata abutēdo ſua poteſtate exorbitauit: ꝛ ad illud qđ allegať ad hoc ꝙ non pōt arbor bona ꝛc. Reſpōdeť ꝙ intelligiť in ſenſu compoſito. i. non ſtāt ſimul ꝙ voluntas ſit bona: ꝛ faciat actus malos: cū quo bñ ſtat volūtas bona ꝛ iuſta poſſit male ꝛ peruerſe

Rn̄ſio ad argumenta.

Ad primū ꝛ ſecūdū

Ad tertiū.

Ad quartū

le ⁊ puerſe eligere. Ad qntū argumētū negāda eſt ꝯſequētia: q2 quādo Aug. Dicit oēs āgelos fuiſſe equalis felicitatis: intelligit̄ quātū ad p̄ſentē iuſtitiā ſeu quantū ad eas pfectiōes quas p̄ſentialiter habebāt de habitibus ſciētie ⁊ virtutis. Ad ſextū dr̄ ſicut ⁊ ad tertiū. Clarū ergo eſt ex oībus ꝙ q̄rentes primā radicem ſeu cognitionē occaſiōis peccati angelorum: nō iueniēt ignorantiā eorum quaſi peccauerint in filiū: nec impotētiā virtutū: quaſi peccauerint in patrē: ſ3 inuenient i vtrūq3 potētē. ſ. bonū ⁊ malū liberi arbitrij ptātē: quā p abūtiā ſolum cōſyderatiōis eorum q̄ cōſyderare debuiſſent potius flectēdo i malū pēccauerūt irremiſſibiliter in ſpiritumſanctu3 Hec Henricus de Aſſia ſuper Geneſim. Ad qntū Ad ſextū

QVARTA q̄ſtiūcula ē. Quāto tēpore poſt eorum creationē dmones eeciderū? Ad quā ſic rn̄detur: ꝙ de mora iter creationē ⁊ lapſu3 angelorum diuerſi diuerſa ſenſere. Nā dominꝰ Hēricꝰ de aſſia ſup Geñ. recitatiue ſequens Orige. ponit tria de mora caſus angelorum. Pria ē ꝙ nō oēs āgeli facti ſūt mali ante pctm̄ hoīs ſ3 aliqs āgelꝰ añ hoīe3 peccauerit. Scōa eſt: ꝙ ſ3 qlibet angelꝰ i iſtāti peccauerit: nō tn̄ oēs i eodē iſtāti peccauerūt: ſ3 ſucceſſiue. Tertiū ē ꝙ dmones anteꝗ caderēt aliꝗto tpe fuerāt iuſti ⁊ boni laudātes deū: ſm illō Eze. xxviij. Ambulaſti perfectꝰ i vijs tuis a die ꝯditiōis tue donec iuēta eſt iniqtas i te. Ambulatio aūt eſt motus ꝯtinuꝰ aliquā morā regrēs. hoc aūt vr̄ innuere. Iob. xxxviij. dicēs. Vbi eras cum me laudarēt ſimul aſtra matutīa: ⁊ iubilarēt oēs filij dei. i. āgeli boni ⁊ mali. Facit ad h̄ qd̄ dicit origenes ſuper Geñ. ꝙ ſerpēs antiquus nō ſtatim ſupra pectus ⁊ vētrē ſuū ambuluit. Eſt alia ſcd̄a opinio de mora caſus angelorum domini Lādulfi in. ij. ſniarum. di. iiij. ponētis a creatione ad caſum angelorum q̄ttuor moras. Pria in qua angeli fuerūt creati perfecti i naturalibus ⁊ iuſtitia originali abſꝗ gr̄a gratū faciēte in qua mora in vſum liberi ar Queſtio Reſpōſio ad q̄ſtio. Prima opinio q̄ ē origēis ⁊ hēri ci de aſſia. Eze. xxviij Iob. xxxviij. Orige. ſup gen. Secūda opinio q̄ eſt Landulfi.

bitrij exire nõ potuerũt. Scđa mora ĩ qua boni ɔuerte rũt ſe ad deũ: ⁊ mali ad ꝓpria nãlia ſe ardẽtiſſime di ligẽdo: ſõ ĩ iſta mora boni grãz receperũt. Mali ṽo po ſuerũt obijcẽ ⁊ ĩpedĩmẽtũ ɔuertẽtes ſe ad bõa nãlia: ⁊ ſõ grãz nõ receperũt. Tertia mora ẽ in qua mali opati ſunt varia pctã tẽptãtes bonos: ⁊ in hac mora fuit p̃e liũ in celo. Apoc. xij. de quo dcm̃ eſt ſupra in ſcđa deca de. ⁊ boni bõa multa fecerũt ⁊ virilr̃ reſtiterũt. Quar ta mora ẽ in qua boni p̃mia optia receperũt ⁊ mali pe nas. Et iſte dñs Landulfus ponit iter creationẽ ⁊ caſuz angeloꝝ aliquã morã qꝫ imaginat̃ demões ĩ p̃ria mo ra fuiſſe bonos cũ ceteris ãgelis: iuxta illud Gen̄ j. vi dit deꝰ cuncta q̃ fecerat ⁊ erãt valde bõa. In ſcđa mora

Gen̄. j.

poſuerũt obijcẽ grãz gratũ facientẽ ĩpedientẽ. In terra reſilientes a deo peccauerũt ⁊ ceciderũt: ſic ḡ inter p̃i mã ⁊ ſcđaz morã fuit ſcđa cũ vſu liberi arbitrij in qua nõ peccauerãt. Quarta mora ẽ in qua bõi p̃miati ſũt: ⁊ mali p̃uiti. Et has q̃tuor moras diſtiguit ipſe Lãdul fus p coexiſtẽtias ſuas tp̃is: ⁊ ex diſtictõe ſtatuũ ⁊ opa tionũ ſeu variationũ ipſoꝝ ãgeloꝝ. Et huiꝰ opionis eſt dñs Bonauẽ. ⁊ dñs Ioh. Scotus ibidẽ. Eſt ⁊ tertia opio ſcti Tho. ꝓbabilior ⁊ ſctõꝝ dictis magis ɔſonãs dicen tis: ꝙ ſtati poſt p̃imũ iſtãs ſue creatõis ãgelus pecca uit. Nã ſicut bõi angeli in ſcđo iſtãti eoꝝ creatõis cõfir mati fuerũt in grã. Ita ⁊ mali ĩ ſcđo inſtãti eoꝝ creatio nis ceciderũt obſtinati ĩ culpa. Et ſicut boni ãgeli in ſe cũdo inſtãti p vnũ actũ meritoriũ inheſionis deo cõfir mati fuerũt in grã ⁊ meruerũt beatitudinẽ. Ita ⁊ mali in ſcđo iſtãti p vnũ actũ demeritoriũ in adheſiõis deo meruerũt penã eternã ɔfirmati in culpa. Qđ ſi dicat̃ a Scoto ɔtra Thomã. Inter quelibet duo inſtãtia cadit tẽpus mediũz. vj. phyſicoꝝ. Sed tu ponis aliud inſtãs in quo diabolus peccauit ab inſtãti in quo creatus fuit ergo aliqua mora fuit inter creationẽ angeli ⁊ eius la pſuz: vt Lãdulfus ſupra tenet. Ad hoc reſpondet Tho.

Tertia opio que eſt ſancti Thome.

Obiectio que fieri poſſet con tra p̃dictã opionez.

R̃ſio bti Thom̃.

pri.par.q.lrij.arti.vj.ad.iiij.dicens: ꝙ inter quelibet duo inſtātia eſſe tēpus mediū ſʒ veritatē inquātū tēpus eſt ꝯtinuū vt ꝓbatur.vj.phyſicoꝝ. Sed in angelis qui nō ſunt ſubiecti celeſti motui: tempus accipit pro ipſa ſucceſſiōe operationū intellectus vel etiā effect⁹. Primo ergo modo inter duo inſtantia cadit medium. Secundo vero modo minime. hec ex Tho.⁊ Henrico ⁊ intra queſtiunculam adductis.

QVINTA Queſtiūcula eſt. In quo loco angeli lapſi ceciderūt? Ad quam ſic rñdet ꝙ in demonibus poſſumus tria ꝯſiderare.ſ.naturaʒ itellectualē: culpā mortalē noſtrā vtilitatē. Primo.n. ꝯſiderando in demonibus naturā intellectualē: cuʒ in eis lux naturalis.i.virtus itellectualis remāſerit eoꝝ opationi.i.ꝯtēplatōi ꝯuenit celū: ⁊ iō tā bōi ꝙ mali in celo empyreo ſunt creati: qō eſt ꝯtemplatōi ꝯgruū: vt patuit ſupra. Scōo in demonib⁹ ꝯſiderādo culpā mortalem: cū eoꝝ natura ꝑ culpā ſit deordinata ⁊ obtenebrata: ſic debet eis ꝓ pena ⁊ ꝓ tenebra infernus: q eſt locus tenebroſus penalis ⁊ afflictiuus. Tertio ꝯſiderādo noſtrā vtilitatē: ſic debet dēmonib⁹ aer: nō quo ad ſupremā nec quo ad infimā: ſed quo ad mediā ſui ꝑtē. Cuius rō eſt: quia aer qui eſt in media regionē: tres hʒ ꝯditiōes ꝓpter quas aer medius cōpetit eis. Eſt enim aer lucidus vel ſplēdidus: tenebroſus ⁊ nobis propinquus. Prio aer lucidus eſt: ⁊ ideo ꝑ naturā lucis ſic cōpetit eoꝝ nature intellectuali. Scōo aer ē tenebroſus ⁊ ſic cōpetit eoꝝ culpe mortali. Tertio aer eſt nobis propinquus ⁊ ſic cōpetit nr̄e vtilitati: nā ex ordine diuine ſapie eſt ꝙ ex malis eoꝝ noſtrū bonū elicit.ſ.nr̄i exercitij ⁊ ꝑ ꝯñs meriti dū reſiſtimus eoꝝ temptationibus. Hec ex theologis ⁊ Ranerio. Queſtio Rñſio ad qōnem.

SEXTA QVESTIVNCVLA Eſt. Quot fuerunt angeli qui de celo ceciderunt? Ad quā rñdet ꝙ paucio͛es fuerūt cadētes ꝗ̄ remanētes Queſtio Rñſio ad qōnem.

hoc ꝓbať rõne ꝛ auctoritatib⁹. ꝛ p̄rio rõne. Nã pctm̄ ē
ↄ nãlē inclinationē. Ea ꝟo q̃ ↄ nãz fiũt vt i paucioꝛib⁹
accidũt. Nã ꝟo ↄſeqť ſuũ effectũ: vel ſp vel in plurib⁹.
Scđo ꝓbať auctoritatib⁹: ꝛ primo auctoritate Heliſei.
iiij. Reg. vj. dicētis miſtro ſuo: plures nobiſcũ ſunt q̃ — iiij. Reg. vj.
cũ illis: qđ exponiť de ãgelis bonis ꝛ malis. Et Apoc.
xij: dr ꝙ draco traxit ſecũ tertiã ptē ſtellaꝝ: hoc eſt ter — Apoc. xij.
tiã ptē ex nouē choris angeloꝝ. Dicũt tñ aliq̄ ꝙ tot coꝛ
ruerũt ex qb⁹ potuiſſet fieri decim⁹ oꝛdo. Si qs aũt cu
rioſus d̄terminatũ numerũ bonoꝝ ꝛ maloꝝ angeloꝝ
ex legionibus coꝝ ſcire velit. querat acutos arithme
ticos ꝛ abachiſtas. Hec Tho. q. lxiij. ar. ix. prime ptis.

SECVNDVM caput principale huius tertie d
cadis eſt de ſimplicitate demonum. Circa qđ
quinq̧ queſtiuncule ſoluenť: quarum queli
bet infra ſuo oꝛdine declarabitur.

Queſtio. PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si demo
nes habeãt coꝛpa ſibi nãliter vnita vt foꝛma
Rñſio aliquoꝛũ. mãe. Ad quã diuerſimode a multis rñdeť.
Nã quedã primo dicũt ꝙ dñs deus i penã ꝛ cõfuſſionē
angeloꝝ peccãtiũ inferioꝛauit ꝛ idinauit nãs ipſoꝛũ ꝛ
fecit eos foꝛmas ſubſtãtiales alicuius coꝛpis d̄foꝛmis:
vt ranaꝝ vel ſerpētiũ ꝛc. ꝛ ſic tpe primoꝝ hoim potue
rũt eſſe quidã demones coꝛpoꝛei ꝛ cõpoſiti ex ptibus
eſſentialib⁹. Et ſic fuiſſent pars foꝛmalis vel eſſentialis
alicuius coꝛpis: ſicq̧ habuiſſent coꝛpa nãliter ſibi vni
ta. Sȝ ſi hoc fuit factũ: fuit abſolute ex oipotētia dei ꝛ
ex obedientiali potētia angeloꝝ maloꝛũ nõ naturalr.
Nã naturaliter loquēdo natura incoꝛpoꝛea intellectua
lis vniri non poteſt nature coꝛpoꝛee per modũ foꝛme
Alia rñſio. vel anime viuificãtis: qꝛ natura cuiuſlibet demonis ē
ſubſtãtia rõnalis pſonaliter in ſe ſubſiſtens: nõ habēs
aptitudinē naturalē vel propinquã adherendi alteri:
vel cõſtituēdi cũ altero: licet habeat potētiã obediētia
lē vt dcm̄ eſt. Fuerũt alij ſcđi q dixerunt ꝙ angeli boni

& mali l3 nō habeāt corpora ſibi vnita nāliter ex oſſibus & neruis & carne cōpacta: ſicut cōiter perfecta animalia hēre videmus. Nā xp̄s dixit q̄ ſpūs carnē & oſſa nō h3: habēt tn̄ corpa vnita eis aerea nāliter. Et pbāt hoc tribus rōnibus Primo p Auguſtinū. ij. ſup Gen. dicētē: in ſpiritu rōnalis creature. bonū ē hoc ipm qd viuit & qd viuificat corp⁹ ſiue aereū ſicut ipſius diaboli: vel demonū ſpūs: ſiue terrenū ſicut hoīs aīa: l3 corpus. qd viuificat̄ eſt nāliter vnitū ſpiritui viuificāti. g̃. Itē i. ca. ſcīēdū. xxvj. q. iij. dī. q̄ demones ſunt genere aīalia: aīo paſſiua corpe aerea. duratiōe eterna vt dictū ē nūc ſupra. Itē Aug. xxj. de ci. dei dicit. Sūt q̄dam etiā ſua demōib⁹ corpa ſicut doctis hoīb⁹ viſū ē: ex iſto aere craſſo atq̄ hūido cuius ipulſus flāte vēto ſentit̄. g̃. S3 q̄ h̄ eſſe nō poſſit pbat̄: q2 cū aer ſit corp⁹ homogeneū & ſilr̄ i toto & in ptib⁹: neceſſe eſt q̄ ſi aliq̄ partes aeris aīate ponant̄ q̄ totus aer ſiliter ſit aīatus qd p3 eē falſu3. q2 nulla opatio vite nec p motū. nec p aliqd aliud deprehēdit̄ i toto aere: & iō dicim⁹ demones nō hēre corpa aerea nāliter ſibi vnita vt fiat ex eis vnu3 ſimplr̄ & p ſe: nō. n. tale corpus aereū cōiūctū dmonij viueret: cū ab eo nō viuificaret̄ formalr̄. Nec demō tali corpi ꝯiūgeret̄ vt ps formalis: cū demō vt demē ē in ſe integrā ſpeciei nām hēat. Et ꝯfirmat̄ hoc: q2 āgeli & demones ſimpliciores nāe ſūt & eſſentie q̄3 aīe: l3 aīa eſt ſimplex nō cōpoſita ex mā & forma: l3 ex actu & potētia vel ex quo ē & qd eſt: g̃ multo min⁹ angeli: ſimpliciores nāe & ſubtiliores. Ad argumenta aūt tria dr̄ q̄ Aug. ibi loquit̄ ſm opinionē Apuleij: & platonicorum quoꝝ ipe fuit imitator & adducit illa recitādo nō aſſerēdo. Fuerūt alij tertij q dicerēt angelos & demones nec habere corpora naturaliter eis vnita: nec ea poſſe etiā aſſumere vel aſſūpſiſſe. S3 oīa q̄ in diuinis ſcripturis legunt̄ de apparitiōibus angeloꝝ: cōtigiſſe in viſione pphetie: hoc eſt ſm imaginationē. Sed hoc maniſe

August. ij. ſup gen.

Augu. xxj. de ci. dei.

Tertia opinio.

ſte apparet falſum: et itētiōi ſcripture repugnat. Nam ſcriptura itroducit iterdū angelos apparentes vt cōiter ab hoībus videant: ſicut angeli q ab Abrahā videbant et ab oī familia ei⁹. Et a Loth et ciuib⁹ ſodomorū. Silr angel⁹ q apparuit Thobie ab oibus videbat: tali aūt viſiōe nō vr niſi corpus qd poſitū eſt ex videtē: illo vo que vident viſione imaginaria vident ſolū in ſola imaginatiōe vidētis. Cū igit appareāt angeli et demones et corpei nō ſunt nec habēt corpa nāliter eis vnita. Sequit q ſit aliqs alius modus quo angeli boni et mali dicant corporei: et corporibus vniant. Dicendū eſt ergo quarto ſm theologos q angeli aſſumūt corpora

Opīo theologorum.

et vniunt ipſis corpibus: non qdē vt forma māe: qr ſic facerent vnū p ſe: et corpus ſic aſſumptū viueret. Nec vniunt corporibus vt motor mobili: ſicut intelligentie celis et orbibus vel vt nauta naui: qr orbes non repreſentant ꝓprietates intelligentiarū ſiue angelorū mouentiū eos nec nauis docet ꝓprietates naute. Sed dicunt coniūgi et vniri angeli corpib⁹ aſſumptis: tanq̄ mobilibus diuina virtute ab āgelis ſic formatis vt cōgruant ad repreſentandū intelligibiles ꝓprietates angelorū: vt puta aſſumunt corpus humanū cū manib⁹ vt repreſentent q poſſunt et ſciāt operari: cū ore: quia pōt manifeſtare conceptus cū oculis: qr vidēt in vbo vel in ſeipſis nās rerū etc. et aſſumunt corpora non propter ipſorū indigentiā: ſed propter nos. Et boni qdē angeli vt familiariter cū hominib⁹ cōuerſando demōſtrent intelligibilem ſocietatē quā expectāt cū eis habēdā in futura vita: atq vt diuerſimode homines in bonū promoueāt. Demones vero vt in corporib⁹ aſſumptis appareant hoibus diuerſimode eos tēptando et multipliciter impedimenta preſtando hec T ho. in qōnib⁹ diſputatis de demonibus. et dñs Bonauētu. in .ij. ſententiarum. diſt. viij. et dominus Iohā. de turre. Cardinalis: ſuper decretum vbi ſupra.

SECVNDA q̄ſtiūcula eſt. Si i dmonib⁹ ſit gña tio ex ſexu maſculino ⁊ feminino p ſemē vt in hoīb⁹ ⁊ aīalib⁹ pfectis. Ad quā pꝛio vr̄ rn̄dēdū affirmatiue. Nā dr̄. Geñ. iij. Inimicitias ponā iter te ⁊ mulierē ⁊ ſemē tuū ⁊ ſemē illi⁹: ſ3 ex ſemie fit gñatio: ḡ. Itē ieſus dixit phariſeis Io. viij. Cū loquit̄ mēdaciū: ex ppꝛijs loqtur: qꝛ mēdax eſt ⁊ pater ei⁹: ſ3 alteri⁹ nemo ē pr̄ carne niſi p verū ſemē: ḡ. Rn̄o dōs ꝙ Auicenna. ix. ſue methap. poſuit ꝙ a pꝛio pꝛicipio. i. a deo n̄ pceſſit imediate niſi vnū nūero. i. vna itelligētia pꝛia ſeu āgel⁹ ſupꝛem⁹. Et ab iſta pꝛima itelligētia pceſſit ſcōa: ⁊ a ſcōa ttia. ⁊ ſic vſq3 ad iſimā a q̄ poſuit aias pduci vl' pductas eē. Et vr̄ p iſta opiniōe q̄litercūq3 ēt ꝙ ſicut de⁹ iſtituit totū genus hūanū rōnalis creature ꝙ ab vno Adā oēs hēret̄ originē vt inter hoies eēt maioꝛ cōnexio amoꝛis ⁊ maioꝛ vnio atq3 reſpect⁹ foꝛtioꝛ ad vnū ſimplicit̄ pmū: a q̄ pceſſerūt oia. Itē a pꝛicipio eadē rōne viderent̄ poti⁹ ab vno āgelo pꝛio. ſ. Lucifero originē oēs habuiſſe. itaq3 āgeli ab āgelis fuerint pꝛoducti. S3 hoc repꝛobāt theologi negātes creatutā poſſe creare. nec fuiſſet ſilis eā pductiōis āgeloꝝ ab vno pꝛio q̄lis fuit oi3 hoi3 ab vno Adā: tū qꝛ āgeli n̄ ſic manēt in ſtatu vie ſicut hoies: tū qꝛ nō potuiſſet cognatio ꝓbi iter eos eū iter ipos ſubalis cōicatio eſſe non poſſit q̄lis ē i gñatiōe hoīs: tū qꝛ āgeli nō hbuerūt ꝯuerſatione mereri btitudinē ſicut hoies. Ariſtoteles ēt negaret illud ꝙ vna itelligētia ſepata poſſit pducere aliā itellectu ⁊ volūtate: qō tñ caballiſte ꝯcedūt ⁊ ſtulte ſine fundamētū. Alij āt alter ſūt imaginati de gñatiōe dmonū dicētes: ꝙ qꝛ demōes ſunt aialia aerea. vt dicūt. Iō ēt affirmāt ꝙ itet illa ē ſuo mō ſex⁹ maſculin⁹ ⁊ feminin⁹ ſicut iter hoies ⁊ aialia pfecta dicētes: ꝙ demōes generāt demōes iuuenes ſicut hoies filios pꝛo quo facit ꝙ olim decepta gentilitas coluit nō ſolū deos ſ3 deas plurimas: q̄rū q̄dā appellate ſunt mr̄es deoꝛū ⁊ dea-

Queſtio

Argumentū. Geñ. iij.

Argu. ij. Io. viij.

Opinio. Auicēne.

Alia opinio.

Rñſio ad qõnez.

rũ: vt Cibeles ⁊ Samia. De nuptijs ẽt ⁊ ꝯiugijs deoꝝ ⁊ deaꝝ: de ſtupꝛis ⁊ adulterijs eoꝝ multa fabulati ſũt poete: ſicut pꝫ ex eoꝝ libꝛis. Sꝫ ad hec rñdẽdũ ẽ ꝙ nul lo iſtoꝝ modoꝝ ille lucifer ſupm⁹ demonũ ſemẽ aliqȯ ſeu gñationeꝫ habuit aut hr̃e potuit. Et dꝫ ꝯcluſiue ꝙ demõ p aſſumptionẽ cuiuſcũqꝫ coꝛpis nõ poſſꝫ gñare ex femia hoieꝫ: ita ꝙ vere eẽt fili⁹ q2 ſic opoꝛteret õmo nẽ p ſe ⁊ vere aial eẽ coꝛpoꝛeũ: de cui⁹ ſubſtantia fieret ſeminalis decíſio: cũ hmõi ſubſtãtia ſpũs fieri non poſ ſit: igit̃. Et dico notãter ſic ꝙ filius eius eſſet: q2 vt fert̃ qñqꝫ demõ ꝑcurauit gñationẽ hois ex femina ſine cõ curſu viri ꝯſueto: ſicut de quodã merlino i Anglia na to dicũt. Vñ ⁊ Aug. li. xv. de ci. dei. c. xxiij. dicit ita. Et

Auguſt.

qm̃ creberrima fama ẽ multiqꝫ ſe expertos vl' ab eis q exp ti eẽnt. de quoꝝ fide dubitãdũ nõ ẽ audiſſe ꝯfirmãt ſil uanos ⁊ fannos qs vulgo icubos vocãt impꝛobos ſepe fuiſſe mulierib⁹: ⁊ eaꝝ appetiſſe ⁊ ꝑegiſſe ꝯcubitũ: ⁊ in terpoſitis qbuſdã ſubiũgit. Nõ hic aliqd temer̃ audeo diffinire vtꝝ aliq ſpũs elemẽto aereo coꝛpati ſũt. Naꝫ hoc elemẽtũ ẽt cũ agitat̃ flabello ſenſu coꝛpis tactuqꝫ ſentir̃ poſſint ẽt hãc pati libidinẽ vt qũo pñt ſentiẽtib⁹ feminis miſceãt. Ħ ille. Hoc mõ dicũt aliq fuiſſe gigan tes natos. Q̃ñocũqꝫ ergo dicat̃ tenẽdũ ẽ: ꝙ nũq̃ ex fe mina ⁊ demõe nãles filij nati ſint aut naſci potuerint.

Ad argumentũ. j.

Ad argumẽtũ ãt Geñ. dꝫ ꝙ ſemẽ accipit̃ trib⁹ modis. Vno mõ mãlr ⁊ lr̃alr: ⁊ ſic nõ itelligit̃ lr̃a Geñ. Alio mõ ꝑ illis q occaſiõe ſui ceciderũt ⁊ facti ſũt demões. Ter tio mõ ꝑ fomite pctĩ oꝛigialis i quẽ ſemiauit oib⁹ naſci turis ⁊ pꝛio in nã hois pꝛio lapſi: quẽ fomitẽ ⁊ zizanias inimic⁹ hõ ſupſeminauit i agro dei. i. in nã hois lapſi.

Semẽ ac cipit̃ trib⁹ modis.

Ad ſcđm.

Ad ſcđm dicit̃ ꝙ manichei ex verbo illo ſaluatoꝛis oc caſionẽ ſumpſerunt ponẽdi generationẽ demonũ per ſemẽ ⁊ male nam relatiuũ illud nõ refert demonẽ: ſꝫ mẽdaciũ. q. d. ieſus ꝙ diabolus mẽdax ſit: ⁊ pater ei⁹ ideſt mendatij: vt exponit Tho. ſuper Iohan.

TERTIA Queſtiũcula eſt: quare demones cũ aſſumũt corpa nõ aſſumũt niſi aerea? Ad quã ſic rñdet: ꝙ angeli iõ nõ aſſumũt corpa de terra vel aqua: qꝛ nõ ſubito diſpergerẽt necꝫ itẽ de igne qꝛ tacta vel ↄtiguã combureret. Sed aſſumunt corpa ex aere illuꝫ virtute diuiua cõdẽſando quãtuꝫ neceſſe eſt ad corporis aſſumẽdi formationẽ. Et licet aer in ſua raritate manens nõ retineat figuram nec colorẽ: quãdo tamẽ cõdenſat̃ figurari põt ꝛ colorari ſicut patet in nubibus. hec Tho. pꝛi. par. q. lj. arti. ij. — Queſtio. Rñſio ad qõneꝫ.

QVARTA Queſtiũcula eſt. Si demões in aſſumptis corpibus exerceãt ꝟe opera vite? Ad quã ſic rñdet ꝙ opatiões ille q̃ cõpetũt corpi viuo vt viuum eſt. i. aiato p formã que eſt ps cõpoſiti non cõpetunt angelis bonis: nec malis in corpibus ab eis aſſumptis. Nã vt dixim⁹ corpa aſſumpta ab eis nõ viuũt cũ ipſi ſpũs nõ vniant̃ corpibus talib⁹ vt forme. Cuꝫ igit̃ videre: ſentire: comedere: audire: gñare ꝛ huiuſmodi cõpetũt corpori inquãtũ viuens: ideo nõ proprie cõpetũt angelis in corpibus ab eis aſſumptis: niſi ſilitudinarie. Vñ p oculos nõ vidẽt: ſꝫ p oculos ſignificat̃ ꝟtus cognitiua coꝛ. Nec comedẽ ꝓprie dicunt̃: qꝛ comeſtio ꝓprie ipoꝛtat ſumptionẽ cibi ↄuertibil' i ſubſtãtiã comedẽtis p digeſtionẽ cibi deſcẽdẽtis ad ſtomachũ qd corpi ab angelo aſſumpto nõ cõpetit cuꝫ nõ ſit talis nature in quã poſſit alimentũ ↄuerti. Propterea Thob. xij. dicebat angelus ei. Cuꝫ eſſem vobiſcũ videbar qdẽ vobiſcũ mãducare ꝛ bibere: ſꝫ ego cibo iuiſibili ꝛ potu q ab hoib⁹ videri nõ põt vtoꝛ. Et ſic dõm ẽ de alijs operib⁹ ꝛ ꝟtutib⁹ alioꝝ ſenſuũ ꝛ potentiaꝝ aſſumptoꝝ corpoꝝ ab angelis. Silr̃ nec gñare cõpetit eis: vt q̃ſi ex coitu ꝛ ꝓprio ſemie naſcat̃ aliqs ex eis. Põt tñ p actũ ſolius mali angeli cõpleri gñatio iquãtũ poſſent fieri ſuccubi ad viꝝ: ꝛ ſemẽ recipe: ꝛ incubi ad mulierẽ ꝛ ſic i loco ↄueniẽti ſemẽ hũanũ apponere: ꝛ ſic ↄplere — Queſtio. Rñſio. ad qõneꝫ. — Thobie xij.

gnationē: ſicut de gigātib⁹ factū fuiſſe legim⁹ añ ⁊ poſt diluuiū. ⁊ Aug. adducit. xv. de ci. di. c. xxiij. Filij tñ ſic nati nō dicent filij demonū: ſ; coꝝ a qb⁹ ſemē fuiſſet elicitū. Et ſi dicat ꝙ āgeli loquāt: ſicut p; i locis mltis ſacre ſcripture. Locutō ꝟo ſit op⁹ viuētis: cū fiat p vocē q̄ ē ſon⁹ ab oꝛe aialis, plat⁹. ij. de aia. Rñdet ꝙ āgeli p coꝛpa aſſūpta nō loquunt: ſ; efficiūt aliqd ſilē locutiōi: inq̄tū foꝛmāt ſonos i aere ſilēs vocib⁹ humanis: ſicut p; i Sinipbe ⁊ zenzana. Si ēt dicat ꝙ moueant ⁊ ambulēt q̄ ſunt opa vite. ij. de aia. vt p; qñ ibant cu; Thobiolo ⁊ Abꝛabā: dr̄ ꝙ nō mouebant ꝓpꝛie. Nam motus ille nō erat cōiūctus motoꝛi angelo vt foꝛme, ſed dicebant moueri p accidēs ad motū coꝛpoꝝ: ſicut mouent motoꝛes i mobilib⁹: puta nauta ad motū nauis. Opatiōes ꝟo ille q̄ cōpetūt coꝛpi mobili inquātu; mobile: vt ſūt mouere: ipellere: diuidere ⁊ hmōi: ꝯpetūt eis p ſe cū nā coꝛpoꝛalis obediat eis ad nutū quantum ad motū coꝛpoꝛalē: vt dicet infra. Hec oia doctores in. ij. ſniaꝝ. ⁊ Tho. in pꝛi. par. q. lj.

Queſtio — QVINTA QVESTIVNCVLA EST. Si diabol⁹ trāſſigurans ſe in angelū lucis vel in ſpē xp̄i apparēs: poſſit adoꝛari ꝓ angelo vel pꝛo xp̄o abſq; petō. Ad quā vr̄ pꝛimo rñdēdū affirmatiue. Nā ignoꝛātia facti adhibita diligentia: a petō excuſat: cū aūt iſte ignoꝛat qd̄ factū eſt ⁊ adhibeat diligētiā: vr̄ ꝙ nō peccet adoꝛando diabolū ſicut xp̄m. Rñdeo dōm ꝙ ſathanas in angelū lucis tranſſiguratus: vel in ſpē xp̄i apparēs: nō eſt credendus eſſe xp̄s: nec pōt adoꝛari ſine petō: ⁊ iō nullo mō eſt adoꝛandus: ⁊ ſi quis ignoraret: ignoꝛātia eū non excuſaret a peccato. Cuius rō eſt triplex. Pꝛima eſt: q2 quilibet eſt premunitus p ſacrā ſcripturā: ꝙ angelus tenebꝛarū tranſſigurat ſe in angelū lucis: vt dicitur. ij. Coꝛ. xj. ⁊ Mat. xxiiij: Multi venient in nomine meo ⁊c. Et ideo tenent diſcutere ⁊ ſtatim non adoꝛare. Scda rō eſt: q2 habet remedium

Rñſio ad qōnem

Ignoꝛātia nō excuſat a peccato.

oratiõis. Vnde ſi ozaret deũ toto corde vt reuelaret ei veritatẽ: deus nõ dimitteret eũ decipi. In hoc.n.caſu intelligit illud Iohã.xv. Quicqd petieritis patrem in noie meo: dabit vobis hoc eſt: qcqd petieritis ptinens ad ſalutẽ vt beatus Aug.exponit: dabit vobis. Patet ĝ ex hoc ꝙ qui adozat non adhibet omnẽ diligentiam quã dꝫ. Tertia rõ eſt: quia facile poſſet vitare piculum apponẽdo conditionẽ hoc mõ. Adozo te ſi tu es xpus. Hec Alex.iij.parte ſum.q.xvj.ar.iiij. Iob.xv.

TERTIVM CAPVT principale eſt de potentia demonum. Circa quod ſex queſtiuncule li queſcient: quarum quelibet infra ſuo ozdine declarabitur.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si demones ingredi poſſunt cozpoza hominum ꝛ alioꝝ animaliũ. Ad quã videt̃ pzimo reſpondendum negatiue. Naꝫ duo ſpiritus creati nõ poſſunt eſſe in vno ꝛ eodem loco ꝛ adequate in eodem ſpacio: coexiſterent enim in eodem ſitu quod eſt contra philoſophiam. Sed anima eſt in qualibet parte cozpozis cũ ſit tota in toto ꝛ tota in qualibet parte ꝫ Argu.ergo. Preterea ſi demones ingredi poſſent cozpoza animalium vel hominum vnirentur eis per modum fozme viuificantis. Sed pzobatum eſt ſupza ꝙ natura intellectualis incozpozea perſonaliter in ſe ſubſiſtentes nature cozpozee per modum fozme vniri non põt: ergo. Ad hanc queſtionẽ reſpondetur ꝙ angeli boni ꝛ mali poſſunt ingredi ꝛ mouere cozpoza animaliũ ꝛ exercere ibi actus rationalis vel irrationabilis anime: qꝛ natura cozpozalis obedit angelis bonis ꝛ malis ad nutum quantum ad motum localem. Nam vt dicit Dionyſius.vij.c.de diuinis nominibus. Diuina ſapiẽtia coniunxit fines pzimozum pzincipijs ſecundozum. Ex quo patet ꝙ natura inferioz in ſui ſupzemo attingitur a natura ſuperiozi. Natura autem cozpozalis eſt infra

Queſtio

Argũ.j.

Argu.

Rñſio ad qõneꝫ.

Diony.

nām ſpūalē: ꝛ iō in ſui ſupremo ꝯiungit nature ſupio/
ri ſpūali. Inter aūt oēs motus corporeos: mot⁹ localis
eſt ſupior ꝛ pfectior: vt ꝓbat. viij. phyſicoꝝ. Rō eſt: qꝛ
p ipſuȝ motū localē mobile nō ē in potētia ad aliqd in/
trinſecū rei: ꝛ iō quecūqꝫ nā corpalis nata eſt moueri ꝛ
attigi imediate a nā itellectuali: quātū ad motū loca/
lē: quaſi ab eo mota. Vñ ꝛ philoſophi poſuerūt ſupre/
ma corpa moueri localr a ſpūalibus ſubſtātijs. Vñ vi/
dem⁹ ꝙ aia mouet corpus: prio ꝛ pricipalr locali mo/
tu. Et qꝛ angelus bon⁹ ꝛ malus ibi operat vbi eſt: ideo
intra corpora naturalia pñt eē: ꝛ p ꝯñs intra corpora
boim inquātū illabunt in ipſis: ꝛ mouent ea.

Ad argumentum primum.

Ad argu
mentū aūt primū dōm eſt ꝙ nō eſt incōueniens duos
ſpūs creatos eē in eodē corpore ſi vn⁹ ſit ibi nō vt in lo
co: ſed vt forma in mā: ſicut aia in corpore: alter autē
ſit ibideȝ tanqꝫ in loco diffinitiue: nō circū ſcriptiue: vt
dicem⁹ de angelis bonis: vel malis in corporibus illa
pſis.

Ad ſcdm argumētum.

Ad ſcdm aūt argumētuȝ rñdet ꝙ natura ſpūalis
(quātū ad ꝓpoſitū ſpectat) imagiabilis ē illabi ꝛ vni
ri nāe corpali duplr. Vno mō p moduȝ forme vel aie
viuificātis: ꝛ ſic nec āgelus bon⁹ nec demon pñt illabi
vel vniri ſiue ingredi itra corpora nālia aialia ſiue rō/
nalia. Rō eſt vt diximus: qꝛ natura cuiuſlibet angeli
eſt ſubſtantia rōnalis perſonalr ꝛ cōplete in ſeipſa ſub/
ſiſtēs: ꝛ p conſequens perſona in cuius ptāte non eſt ſe
deperſonare: ideo non pōt eſſe pars cōpoſiti. Scdo mo
do poteſt ſpūs creatus illabi: ꝛ vniri corpori naturali
aiali ſiue rōnali nō formalr: ſed coexiſtēter: tali modo
ꝙ vires oēs eius corporales ad motū localē pertinen/
tes exerceat in tali corpore: intantū ꝙ etiā organa aia/
lis rōnalis vel irrationalis moueat ad actus exterio/
res ſimiles actibus rōnalis aie: vel irrationalis: ꝛ ſic
qlibet angelus bonus ꝛ malus poteſt: vt patet de bo/
no angelo in locutione aſine Balaā. Numeri xxij. ꝛ in
malo angelo in locutione ſerpētis domine Eue. Gene/

ſtis.iii. Et de vtriſqꝫ i multis alijs ſacre ſcripture locis. Hec ex ſancto Thoma ⁊ Henrico de Aſſia.

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST. ſi dmones cũ ingrediunt̃ corpa: illabant̃ toti corpori: vl' alicui pti corpis: vt puta digito: aut muſculis? Ad quã q̃ſtiũculã: pp ea q̃ dicta ſunt nũc ſupra ad primũ argumẽtũ: dicũt aliq ꝙ cũ dõ pmittẽte demões itrat corpa hoim ea obſidẽdo: nõ illabit̃ corpi aialis: aut alicui parti ei᷒: puta digito vel muſculo: qꝛ ſic duo ſpũs creati cẽnt i eodẽ loco: qđ õ cõi curſu (vt dicũt ⁊ bñ) eẽ nõ pt: nã necꝫ duo boni angeli: nec duo mali: nec ſpũs human᷒ ⁊ diabol᷒ pñt coexiſtere adeq̃te i eodẽ ſpacio aut ſitu. Sꝫ demon dꝛ illabi alicui humori inalato in hoie vel in alio aiali: vꝫ ſanguini vel cholere aut vrine vel fecib᷒ viſcerũ. Qđ ſi dicat̃ cõtra iſtes q̃ſo ſpũs aliqs ñ coexiſtẽs corpi: aut organis ſeu muſculis aialis poſſit ſupplere ſiue exercere mot᷒ locales organoꝝ ſiue ptiũ in corpe? R ñdẽt ꝙ duob᷒ modis imaginabile ẽ aliquẽ ſpm mouere poſſe corp᷒ cui nõ vnit̃ informatiue. Vno mõ ad motũ p ſe: ⁊ i ſe ipſi᷒ ſpũs coniũcti ſeu adherẽtis corporeo mobili firmiter aliqua ſpecie vnionis: ſicut ꝑ bigſa: ſi ſpũs humanus: ſeu aia ſtante vnione eius ad corpus per ſe moueret̃: corpus ẽt ſequi oporteret: ⁊ hoc rõne vniõis aie ad corpus informatiue qualit̃ fortaſſis erit in motib᷒ corporũ gloꝛificatoꝝ. Scõs aũt modus imaginandi: quo ſpũs mouet corpus eſt ad motũ localẽ ad ſui intrinſecam actionẽ per apprehenſionẽ ex iperio voluntatis. Queadmodũ ergo ſpũs humanus imediate ⁊ per ſe aliquas partes corporis mouet localiter ad ſui intrinſecã actionẽ per apprehenſionẽ ⁊ conſequentẽ liberaꝫ volũtatẽ ex imperio voluntatis. Ita etiã ⁊ ipſi ſpũs boni ⁊ mali mouere poſſunt ad imperiũ voluntatis corpꝫ corpus ⁊ ptes eius imediate: vt ibi coexiſtat localiter: vt faciũt quãdo illabunt̃ alicui humori in hoie: vt di-

Queſtio

Rñſio aliquoꝛuꝫ ad q̃õneꝫ.

ctum eſt ſupra. Quicqd tamẽ ſit de pluribus ſpiritibus malis vel plurib⁹ bõis: aut de bono ⁊ malo in eodẽ corpore aiali ſiue rationali: dubiũ tamẽ eſſe nõ debet: quin multi ſpũs mali illabi poſſint in vno corpore bois ſimul: vt patet Marci. v. de demone qui vocabatur Legio: ⁊ de ſpiritu maligno cũ ſpiritu brutali i ſerpente de quo dicit ſcriptura. Geneſis. iij. Sed ⁊ ſerpẽs erat calidior ⁊c. Et de ſpiritu bono: cũ ſpiritu etiã brutali: vt patet in aſina Balaam. Hec ex Henrico de Aſſia ſuper Geneſim.

Geñ. iij.

Queſtio

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si demones poſſunt mouere corpora abſq; approximatione per ſolum imperium voluntatis? Ad quam ſic reſpondetur: ꝙ cum natura corporalis vt dictum eſt ſe habet obediẽtialiter de cõmuni iſluẽtia dei: ꝑcipue vt dicit Auguſtinus: quo ad motũ localẽ reſpectu imperij libere volũtatis angeloꝝ: dubiuȝ nõ eſt quin ſpũs angelici boni vel mali: corpus: organa ⁊ muſculos mouere poſſint: quibus ꝑ eſſentiã coexiſtenter vniunt̃. Vnde philoſophi imaginant̃: ꝙ niſi intelligentia realiter coexiſteret orbi: aut parti eius: nõ poſſet mouere ipſum. Sed in hoc dubitatio eſt: ſi angeli boni ⁊ mali mouere poſſint corpora per itellectũ ⁊ ꝑ imperiũ volũtatis ſine tali approximatiõe. Quia ſi ſic ſequit̃ ꝙ demon exiſtens longe extra corpus humanũ poſſet: ⁊ eius partes pro libito localiter mouere: imo in iferno manẽs põt eque ſuo imperio perturbare vel mouere ſpũs animales in phãtaſia humana quod nequaꝙ̃ videt̃ cõceſſum ſpiritibus angelicis: bonis vel malis? Ad hoc reſpondetur: ꝙ licet corporalis natura obediat imperio ſpirituũ: quantũ ad motũ localẽ: hoc vtiq; tamẽ oportet eſſe cũ limitatione ad certã vnionẽ vel ꝑ̃ſentiaȝ ipſoꝝ ſpirituũ ad corpora: que mouere volũt. Et vltra hoc cõcedere oportet eos habere ꝑtãtem influẽdi immediate alteratiuaȝ qualita-

Rñſio ad qõnem.

tes: videlicet caliditatē: frigiditatē: humiditatē: ſicci-tatē. Similiter etiā qualitates localiter motiuas vt ſūt impetus: impulſus: et alie motiue qualitates: et ſic ſal-uātur conueniēter in ipſis omnes effectus ſpirituum: quos faciūt et fecerunt in tranſmutatiōibus rerū cor-poralium. Quomodo. n. aliter tempeſtates ſic ſubito ſuſcitarēt: vt habetur Iob. j. Quomodo mirabiles ap-paritiones: mirabiles rerū tranſmutationes agerent: quomodo proijcerēt diſtanter lapidē niſi imperio vo-lūtatis cauſando in lapide motū: per impetū vel im-pulſum: vt p3 in lapide ſilicis mire orbicularis forme quē ſuper caput patris ſancti Dominici orātis in ſan-cta Sabina in vrbe diabolus ꝓiecit: ſed vetāte deo ſan ctū nō tetigit: lapis autē ibidem pēdet in monumētū. Quomodo poſſet vniri alicui corpori: ita ꝙ illud cor-pus moueret per accidens ad velociſſimū motū ange li. Ad dubium ergo dicit: ꝙ demon pōt mouere cor-pora et animas nō ſimpliciter: ſed cū limitatōe ad cer tam: ſcʒ vnionem vel ipſorum pſentiam: vt dictū eſt. Hec omnia Henricus de Aſſia ſuper Geneſim.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Si de mones ingredi poſſunt animas hominum? Ad quam videtur reſpondendum affirma-tiue: per illud Luce. xxij. Vbi habetur: ꝙ poſt bucel-lam panis a chriſto porrectam iude: intrauit in eum ſathanas. Et Iohannis. xiij. Diabolus miſit in cor: vt traderet chriſtum iudas. Reſpondeo: dicendum ꝙ ſa thanam intrare Iudam: ſiue alium hominem: po-teſt dupliciter intelligi. Vno modo in corpore homi-nis: ſicut in ijs qui corporaliter vexantur a demone: et hoc modo: vt pauloante diximus eſt cōcluſio ꝙ demō eſſentialiter poteſt intrare in hoīem: naʒ demō ꝓpter ſubtilitatē nature pōt penetrare corpa: ſine vllo ob-ſtaculo: inſup illa moleſtare et perturbare: vt clare pʒ in euāgelijs de ijs quos xp̄s fugauit a corporib⁹. Mat.

Queſtio

Lu. xxij.

Io. xiij.
Rñſio ad qōnem.

Pytbagora: qui cunctis animalib⁹ abſtinuit credēs in aliqbus animas hominū eſſe vt dictū eſt ſupra prima decade. Hec Henricus de Aſſia ſuper Geñ. Opinio Pytagore

SEXTA Queſtiūcula eſt. Si alicui obſeſſo cre dēdum ſit cum dicit ſe eſſe aiam vel ſpūm ali cuius defuncti: Ad quam rñdeť ꝙ nullo mo do obſeſſis ſe eſſe animas mortuorū dicētibus eſt cre dēdum vt ſepius accidi Rome in ſancto Petro in colū na Salomonis ferrata. Naʒ tales vere demones ſunt: qui frequēter ſimulāt ſe eſſe animas mortuorū ad cō firmādum gentilium errorem qui hoc credebāt vt de Hermete adducit Aug. x. de ci. dei. ⁊ Chriſo. ſup Ma thcum: hec Tho. pri. par. q. cxvij. arti. iiij. ad ſecūdū. Quod ſi quādoꝙ aliqua vera dicāt ꝙ anime ille dā nate quas ſe eſſe dicūt: fecerūt in vita: nō eſt eis preſtā da fides: q2 tales nō ſunt anime illoꝝ ſed demones: ⁊ forte illi quos anime habuerūt in vita ſucceſſores ⁊ in exercitiū: in aere ſuperiori caliginoſo habitātes. Nam de lege cōmuni tales corpora hominum vexare ſolēt. Vel ſunt alij demones qui ea que reuelant didicerunt a demonibus qui illas in vita temptauerāt ⁊ vicerāt. Hec ex theologis ⁊ ex ſupra adductis. Queſtio Rñſio ad qōnem.

QVARTAM Caput principale eſt de potētia demonū reſpectu effectuū naturalium. Cir ca quod tres queſtiūcule ſoluēťur quaꝝ que libet infra ſuo ordine declarabitur. Queſtio

PRIMA Queſtiūcula eſt. Si demones ꝓpria virtute abſꝙ ſeminibus poſſint ꝑducere ef fectum aliquē naturalē puta formaʒ vermis aut ſerpētis in mā imedīate. Ad quā videť primo re ſpōdēdum affirmatiue. Naʒ qñcūꝙ ſunt alique cauſe ad inuicē ordinate ſm prius ⁊ poſterius: prīa cā plus influit in cauſatū ꝙ ſcda: ⁊ amota influētia cauſe ſcde: adhuc remanet influētia cauſe prīe. Sed virt⁹ agētiuʒ naturaliū inferioꝝ: motus celi: influētia itelligētie ſiue Obiectio

ſubſtãtie ſepate: ſubordiate ſe habẽt: ita ꝙ ꝟtute īfluẽtie ſepate mouet̃ celũ: ꝟtute aũt celi agũt iſta īferiora agẽtia: ĝ amota opatiõe celi ⁊ actiõe hoꝝ īferioꝝ agẽtiũ naturaliũ adhuc põt forma īduci ī materiã a ſubſtãtia ⁊ itelligẽtia ſepata: ⁊ ſic abſq̃ rõnibꝰ ſeminalibꝰ poterũt dmones ⁊ ãgeli ꝓducere veꝝ effectũ. Rñdeo dicẽdũ ꝙ circa h̃ duplex error īueniẽ. fuerũt eñ qdaꝫ gẽtiles q credebãt dmões eẽ deos ⁊ ĩpos p modũ creatõis ī iſtis inferioribꝰ opari. Sꝫ hũc errorẽ magr̃ in. ij. ſent. diſt. vij. refellit. Aliꝰ fuit Auicẽne q poſuit oẽs formas q̃ in mãm īducunẽ ꝓcedere a datrice itelligẽtia. Ita ꝙ agẽtia naturalia nõ faciebãt aliđ niſi diſponere mãm ad intelligẽtiã: ⁊ ponebãt exẽpluꝫ de aĩa rõnali informãte corpꝰ: nã ad aĩe ↄceptionẽ imediate corpus mouet̃ vel ad libidinẽ ad apphẽſionẽ mulieris amãte: vel ad caſuꝫ ex imaginatiõe exterioris caſus. Ergo multo plus poterũt ⁊ imediatius demones ⁊ angeli ꝓducere effectꝰ nãles abſq̃ ſeminibꝰ. Sed iſta opio ſicut ⁊ p̃cedẽs eſt erronea. Rõ eſt: qꝛ cũ fieri ſit via in eẽ eius ꝓprie eſt fieri cuius eſt eſſe ĝ ab illo erit īducere formã in mã a quo totũ cõpoſitũ hꝫ eẽ ⁊ creari. Totũ ãt cõpoſitũ imediate n̄ creat̃ niſi a dõ: mediate ãt nõ itroducit̃ formã ī mã niſi a ſuo ſiĩi p motũ ⁊ trãſmutationẽ qꝛ oẽ agẽs agit ſibi ſiĩe qđ eſt agẽs nãle cõpoſitũ ex mã ⁊ forma: ĝ nec demones nec angeli boni ꝟtute ꝓpria imediate ꝓducere pñt formã ſubſtãtialẽ vl' accidẽtalẽ. Ad argumẽtũ ãt primũ dĩm ꝙ licet agẽs principale plus influat in effectum q̃ agẽs ſecũdariũ non tñ ſequit̃ ꝙ ſp poſſit ſine inſtrumẽto ꝓducere effectũ principalem ſicut artifex ſine ſecuri nõ p̃t ꝓducere archã. Cũ ergo iſti effectus ⁊ forme ſubſtantiales nate ſint produci ab agente naturali per motum vel per creationem vt a deo. Ideo non poteſt eos producere imediate ſubſtantia ſeparata vel demon. Nec valet exemplũ de anima qđ ponit Auicenna quia illa non eſt tantum motor ſed

Prima rñſio que eſt quorũdaꝫ gentiliuꝫ.

Scđa rñſio que ẽ Auicẽne.

Reprobatio opinionis Auicẽne.

Rñſio ad argumentum.

etiam forma ⁊ etiam motus appetitus ſenſitiui ſubditur imperio rationis. Hec 1 bo. elicitiue in. ij. ſententiarum ⁊ ibi commentatores.

SECVNDA Queſtiuncula eſt. Si demones nõ poſſunt ꝓpria virtute (vt ſupra dictū eſt immediate) verū effectū naturalē ꝓducere quo modo magi corã Pharaone ranas: ⁊ necromantici alia multa virtute demonū ꝓduxerūt? Ad quã Augu. iij. de tri. reſpõdet dicens: ꝙ cum natura corpalis obediat angelis bonis ⁊ malis ad nutū quãtū ad motum corporalē: vt ſuperius dictum eſt: ideo omnes trãſmutatiões corpaliū rerū que poſſunt fieri ꝑ aliquas virtutes naturales: etiã demones facere poſſunt. Cū ergo ſerpentes: rane: pediculi: pulices ⁊ huiuſmodi effectus ꝑ trãſmutatões corpaliū ⁊ motū produci poſſunt vt videmus: q2 per putrefactionē ⁊ ꝑ ſudorē fieri poſſunt demones cum ſint ſapiētiſſimi ⁊ doctiſſimi adhibitis ſeminibꝰ: que ſemina ipſi cognoſcūt eē in elemētis mūdi aut in plãtis ⁊ animalibus ⁊c. operant̃ tales effectus aliquos naturales. Sciunt enim ad determinata paſſiua coniungere determinata actiua: ex qua ꝯiunctione ſequit̃ aliqs effectus naturalis ſicut in gñatione alicuius hoĩs ꝑ ſucubū ⁊ incubū factū eſt vt eſt dictū ⁊ dicet̃ infra. Vnde cū demones ⁊ magi: vel negromãtici videntur operari virtute ꝓpria immediate aliquos effectus nõ eſt verū: ſ; oĩa ꝓducūt mediantibꝰ rõnibus ſeminalibus ⁊ virtutibus actiuis ⁊ paſſiuis ⁊ cum demones ſint agentes velociſſimi: idcirco videntur nobis quaſi miracula: vt dicet̃. Qđ ſi ꝯtra arguat̃ ꝙ etiã abſqꝫ ſeminibus demones producunt multos effectus puta coniunctiones lapidum ⁊ diuiſiones: vt patet in idolis. Reſpõdet̃ ꝙ tria ſunt genera effectuū. Quidam. n. eſt effectus nouus ſine alicuius forme introductione: ſed vel per diuiſionē partium a toto: ſicut fit idolū ꝑ ſculpturã: vel ꝑ ꝯiunctionē aliorū ad inuicē

Queſtio

Rñſio. Aug. iij. de trini.

Tria ſunt genera effectuum.

PRIMA q̃ſtiuncula eſt. Si vez̄ eſt q̄ d'mones ho mines ipugnēt? Ad quā vt p̄io r̄ndēdū ne gatiue. Nā demōes nihil agūt niſi permiſſi a deo. Sʒ de⁹ cū ſit auctoꝛ iuſticie: nō debʒ p̄mittere pu gnā iter quos eſt iequalis ꝯditio aliter eēt iniuſt⁹: aut cāʒ dānī boī daret. Sʒ hō ꝛ demō ſūt ꝯditiōis iequalis cū iſ ſint iſirmi ꝛ ignari: d'mōes aūt potētes ꝛ aſtuti: ḡ. Ad hāc q̃ſtionē r̄ndet̄ q̄ hoīes q̃tuoꝛ modis a d'monib⁹ īpugnātur. P̄io ab extra p̄ obiecti extrinſec⁹ ꝓpoſitio nē vl' pſuaſionē. Secūdo ab itra p̄ paſſionū ſenſitiuaꝝ excitatiōeʒ. Tertio p̄ phātaſie vl' imagiatiue īmutatio nē. Quarto p̄ cognitiue ꝟtutꝫ idirectā ꝯcitationē. P̄i mo d'mōes ipugnāt ab extra hoīes p̄ obiecti extriſec⁹ ꝓpoſitionē. Cognoſcēs. n. callidiſſim⁹ ad d'cipiēdū: po tētiſſim⁹ ad nocēdū: toꝛtuoſ⁹ hūani gn̄is inimic⁹ cū ſuis ſatellitib⁹ lucifer q̄ volūtatē hoīs nec īmutare: nec mo uere: neq̄ i eā imittere cogitatōes p̄t directe ꝛ itriſece niſi ſol⁹ de⁹ q ē cā ei⁹. Sciēs ēt q̄ hominū aīe iclināt̄ ƀʒ diſpoſitiōes coꝛpoꝝ. Itē q̄ actuatio viriū iterioꝝ ſp̄ua liū aīe. ſ. itelligētie: mēoꝛie ꝛ volūtatis fit ƀʒ īmutatio nē ſenſuū exterioꝝ: ꝛ itē cū nouerit nihil bōi vl' mali in ſpiritū hominis int⁹ habitātē: ab extra venire poſſe niſi p̄ quinq̄ ſenſus exterioꝛes: q ſūt quaſi q̄nq̄ feneſtre tabernaculi aīe. Idcirco diſponit occulto mō quātū ſi bi a deo p̄mittit̄ opponere exteri⁹ obiectibiliter quinq̄ ſenſibus hoiʒ qbus iſidiat̄ aliqđ ſenſibile aut a natura foꝛmatū: vl' aliqđ de nouo foꝛmādo ſicut facit qñ coꝛ pus aſſumit vl' pſuadēdo oblatū obiectū vt fecit cum dn̄a Eua circa pomū Diſponit ēt vt occurrāt ab extra aliq̄ rez̄ habitudies turpes: hoꝛribiles: blāde ꝓſpere vel aduerſe: quaꝝ p̄cipiti apphēſiōe ꝛ immutatiōe hō ſic aut ſic ꝓuocatur aut paſſionetur. Flectit etiā quan doq̄ p̄mittēte deo oculos hoim ad hm̄ōi obiecta: figit aures hominum vaniloquijs turpiloquijs ꝛ tenacius atq̄ memoꝛatius facit illis intendere vt ſic homines

Queſtio

Obiectio

R̄ſſio ad q̄ōneʒ.

Homines quattuoꝛ modis a d' monibus i pugnant̄.

Prima im pugnatio.

ʒ iij.

postea taliũ memorijs a diuinis distrahant. Serpit ẽt
diabolus vt dixit Aug. in li. lxxxiij. qōnũ. Hoc malũ p
oẽs adit⁹ sensibiles: nã dat se figuris: accõmodat se co
lorib⁹: odorib⁹ se subijcit: ĩfundit se saporibus nã qñq3
diabol⁹ facit vt hoĩes ĩ obiectis sensuũ pl⁹ delectent q̃
delectatio nãlis eoꝝ hẽat. Qñq3 ꝓ̃o fac vt hoĩes ĩ illis
ĩordinate se oblectẽt. s. plusq̃ op3 vel non ad bonũ ꝛ
debitũ finẽ. Opat ẽt diabolus ĩ illis obiectis itẽdẽdo ꝛ
ampliãdo nãlẽ virtutẽ eoꝝ ad efficacius. s. ĩprimẽdũ:
inflãmãdũ intuẽtẽ nã quẽadmodũ pt in pstigijs mali
gn⁹ spũs facere vt virga appeat serpens: ita pt facere
vt liquor ĩsipidus appeat sapidissim⁹: ꝛ facies turpis-
sima mulieris pt facere insipiẽti amãti: vt appeat gra
tissima ita vt ꝓ̃e dici possit sub hac rei spẽ latet diabo
lus. Opat ẽt qñq3 diabolus vt homies afficiant ꝛ dele
ctent aliq̃bus auibus: canib⁹: cattis aut mõ pdicto vel
p illapsum ꝛ igressum ipsoꝝ demonũ in ipsis aialib⁹
vt sic se hoĩb⁹ magis ĩtime iungãt: ꝛ finalr pdãt: sicut
dr ĩ Austria hoĩem habuisse coruũ demone plenũ mi
rabilia faciẽtẽ ꝛ loquẽtẽ: ꝛ sicut forte ẽ ĩ eqs mirabilia
faciẽtib⁹ istoꝝ pstigiãtiũ vagãtiũ p mũdũ. Scdo hoĩes
impugnant a demonib⁹ ab itra p passionũ ptis sensiti
ue. s. ɔcupiscibilis ꝛ irascibilis excitationẽ: ꝛ maxie me
diãtib⁹ passiõib⁹ illis q̃ sũt vehemẽtiores ꝛ facili⁹ excita
biles vt amor: ira: luxuria: gula. nã hec pctã quatuor
sũt media potissima ꝛ ɔueniẽtissima ad ĩducẽdã cecie
tatẽ mẽtis: grauitatẽ corpis. viriũ oĩum pigritiã: ĩsipi
ditatẽ: spũaliũ sõnolẽtiã: tediũ: negligẽtiã: accidiã: odi
diã diuinoꝝ q̃s ob res potissime hoĩes tẽptãt. Quo ãt
excitẽt passiões ꝛ maxie quatuor pdicta pctã sic decla-
rat. Nã cũ demõ sit supra nãm corpalẽ bonis ꝛ malis an-
gelis eẽ obediẽtẽ quo ad motũ localẽ. seqt q illa q̃ ex
motu locali aliquoꝝ corpoꝝ pñt cãri: subijciant natu
rali virtuti bonoꝝ ꝛ maloꝝ angeloꝝ. pñt ergo moueri
oĩa corpalia ꝛ ea alterare nisi diuinitus ꝓhibeantur:

Aug.

Secunda impugnatio p quã homines impugnãtur a demonibus.

mouendo ergo dũ volũt alterãdo: incẽdendo illos hu mores ex quib⁹ mãliter amor laſciuus ira gula luxuria: cauſant᷑: vt puta coleraꝫ: ſanguinẽ carnis prurituũ ⁊c. ſic excitabũt paſſiões ⁊ peccatã illa: ſicut ẽt alterando ad itra aliquos humores malancholiã ⁊ hmõi immutabũt actũ potentie nutritiue appetitiue vt homo ſic eſuriat vel nõ famaſcat. De ijs oĩbus patent exẽpla in vitis patrũ. Tertio impugnant᷑ ab intra a demonibus homines ꝑ phantaſie vel imaginatiue imutatio nẽ ex motione locali ſpirituũ ⁊ humoꝝ corporalium. Quod ꝓbat᷑ dupl'r: rõne ⁊ declaratiõe. Primo rõne. Nã teſte pħo libro de ſomno ⁊ vigilia: ſicut deſcendẽte plurimo ſanguine ad pricipiũ ſenſitiuũ. i. ad cerebruꝫ vel cor aĩalis dormientis: deſcendunt ẽt motus. i. impreſſiões phãtaſmata ⁊ ſpẽs relicte ex motiõibus ſenſibiliũ que conſeruant᷑ in ſenſualibus ſpiritibus: ⁊ cũ mouent principiũ ſenſitiuũ ideſt cor vel cerebrũ: cauſant᷑ tunc ſomnia: viſiones: apparitiones imaginarie dormientibus. ⁊ qñ eſt fortis motio talium ſpirituuꝫ etiã vigilantibus cauſant aliquas apparitiones vt pꝫ in phreneticis: ſic etiã virtute angeloꝝ bonoꝝ ⁊ malorũ quibus vt dictum eſt humores ſanguinis ⁊ omnia corporalia eis obediũt ad motũ localem. pñt impreſſiones ⁊ phãtaſmata ⁊ ſpẽs relicte ex motionibus ſenſibiliũ in phãtaſia vel imaginatiua moueri. vt tãgãt principiũ ſenſitiuũ. i. cor vel cerebrũ ⁊ fient tunc apparitiones imaginarie vel phantaſtice qñqꝫ cum alienatione a corporeis ſenſibus in ſomnijs: quandoqꝫ vero abſqꝫ tali alienatione: ergo. Secundo hoc idem probatur declaratione. Nã intellectus noſter habet ſe ad phantaſiã ſiue ad phantaſmata ſicut oculus corporis ad litteras libri: in libro aũt ẽm ꝙ littere componuntur ſimul: ita oculo repreſentãt᷑ diuerſi ſenſus. Sic in ꝯpoſito in libro phantaſie ſunt littere ⁊ ſilitudĩes quarũcũqꝫ reꝝ mũdi: que apprehenſe ſunt ꝑ ſenſum: naꝫ

Tertia pugnatio.

Phus.

ex quo videt aliquā rē: iā hȝ ſpēm ſeu ſimilitudinē illi⁹ in phātaſia: ⁊ ſm ꝙ iſte cōponūtur ſimul in phātaſia: ita capiunt ab itellectu: ſicut pȝ in libro in quo ſūt oēs lr̄e alphabeti ſi cōponant ſimul he lr̄e. o. c. u. l. oculus leget oc⁹: volēs ğ ꝟſutus hoſtis diabol⁹ nos ad diuerſas cogitatōes iducē: puta: vult tēptare te de luxuria: qd faciet? excitabit in phātaſia tua ſilitudinē mulieris quā aliqn̄ vidiſti: excitabit ſilitudinē alicui⁹ mēbri ipudici vel mulieris nude ⁊c. ⁊ ſe turpiter cōmiſcētis: itellect⁹ aūt nō pōt effugere qn hmōi ſimilitudices videat: q2 ē ſicut ſpeculū lucidū i quo nō pōt fieri qn relucēāt illa q̄ ſunt ibi pn̄tia: ⁊ hoc ſepe cōtingit oū hō orat aut vacat diuinis. Quātūcūqꝫ tn̄ he imagines nobis arte demonū pn̄tant: nō iputant tn̄ nobis ad pctm̄ niſi cōſentiam⁹. Nā ſicut dubitatio i fide q̄ hȝ ptinacē animi dliberationē ⁊ cōplacētiā hereticū facit: ⁊ dubitatio in fide q̄ ꝑcedit a ſcrupulo ꝯſcie q̄ potius ē pena q̄ꝫ culpa cū frequēter accidat ꝯtra volūtatē (vt dicit Iohā. an. in nouella ſuꝑ verbo dubius in fide eſt infidelis: extra de hereti. c. j.) nō cauſat ifidelē: nec hereticū facit. ita ijs trib⁹ extr inſecis vel itrinſecis modis diabolicis impugnatiōibus dictis pctm̄ non cōmittit niſi volūtate ꝯſentiēte. Quarto diabolus tēptat hoies ꝑ cognitiue ꝟtutis indirectā cōcitationē. Nam demones non poſſunt imittere cogitationes malas in volūtate iterius eas cauſando eo ꝙ vſus cognitiue virtutis nō ſubiacet demoni: ſed deo ⁊ volūtati. Dicit tn̄ demon incenſor malaꝝ cogitationū: de pe. di. ij. c. ſi enīꝫ inquātū incitat ad cogitādū mala vel ad appetēduꝫ cogitata ⁊ hoc duob⁹ modis vel ꝑ modū ꝑſuadētis: vel ꝑ modū paſſionē agitātis: ⁊ ijs duob⁹ modis itelligit Damaſcenus in li. ij. dicēs: ꝙ oīs malicia ⁊ imunde paſſiones ex demonibus excogitate ſunt ⁊ inuēte. hec Hēricus de Aſſia ſuꝑ Geñ. ⁊ i decretis. xxvj. q. v. c. cpi. ⁊ c. nec mirū ⁊ Tho. p2i. par. q. lj. ⁊. q. iij. Ad argumētū aūt in frōte

Iohā. an.

Quarta ipugnatio.

Damaſc.

queſtiūcule factū ē: ꝙ ſʒ conditio hominis ⁊ demonis in paleſtra ⁊ pugna ſit iequalis: ſit tñ ex pte hois recōpēſatio: pꝛio p auxiliū diuine gratie. Nā fidelis de⁹ vt dicit apoſtol⁹ nō patitur nos tēptari ſupꝛa id qđ poſſumus. Scđo p auxiliū bonoꝝ angeloꝝ: d quo dr in pſal. Scuto circūdabit te vſqꝫ angelis ſuis mandauit de te. Hec ex theologis ⁊ Henrico de aſſia ſuper Geneſim.

Rñſio ad obiectionē in fronte qſtiōis factam.

Queſtio

Rñſio Bonauēt

SECVNDA qſtiūcula eſt. Quō ⁊ qt modis demones deludūt ſenſus humanos: Ad quā rñdet dñs Bonauē. in. ij. ſniaꝝ diſt. viij. dicēs ꝙ trib⁹ modis demones illudūt ſenſus hūanos. Pꝛio oñdēdo pñs eē qđ nō ē. Scđo oñdēdo rē alit̄ ꝙ̄ eſt. Tertio abſcōdēdo illō qđ pñs eſt. Pꝛimū faciūt ſpecies offerēdo. Scđʒ faciūt ſenſū vel obiectū variando. Tertiū ꝟo faciūt ipedimētū pſtādo. Pꝛimū pt ſic itelligi qñ phātaſmata exiſtentia interi⁹ foꝛti oblatione offerunt̄ ipſi virtuti interiori: vel virtus interioꝛ foꝛtiter illis intendit. tūc ſilitudo rei videt̄ eſſe veritas: hoc manifeſtū eſt p naturā. Nā phꝛenetico per aſcēſuʒ fumoſitatum ad cerebrū ex modica occaſiōe exteriori videt̄ ei ꝙ videat vel audiat multa q̄ nō ſunt ſibi pꝛeſentia. Siliter p foꝛteʒ cōuerſionē intētiōis phātaſma videt̄ veritas: ſicut exēplificat Aug. li. de trinita. ꝙ quidā tāta cōuerſione cogitabat cuiuſdā mulieris imaginē: ꝙ ei carnaliter cōmiſceri videbat̄ etiā vigilādo: ⁊ p hūc modum pōt demō diuerſa homini facere appere. Secūdo poſſunt demones deludere ſenſus: oſtēdēdo rē aliter ꝙ̄ eſt: nā naturalr pōt contingere hoc ꝓpter variationē aliquā ex pte organi: ſicut quando humoꝛ ſanguis vel vapoꝛ igneus deſcēdit ad oculos: vr̄ homini ꝙ ea q̄ exterius ſunt ſint rubea: vel ꝓpter variationē aliquā ex pte obiecti ſicut cōtingit aliqñ ꝙ ex poſitiōe candele vel diſpoſitiōe paleaꝝ opatione nāli vident̄ eſſe ſerpentes. Simile eſt in aliquibus virtutibus quarūdam reꝝ mineraliū: vt patet in ſpeculo de chalibe ⁊ concauo. Et

Trib⁹ modis demones deludūt ſēſus hūanos. Pꝛimo.

Auguſtī

Secūdo.

qꝛ iſte modus nõ latet demones: ⁊ ſunt miſtri veloces
Demones ſunt miniſtri veloces. lõ ⁊ ſiſta pñt illudẽdo facere. Tertio mõ pñt demones
deludere ſenſus: abſcodẽdo illud qḋ pñs eſt. Naȝ res
q̃ pñs eſt duplieiter põt latere ſenſum nſm: at qꝛ im-
pedit virt⁹ ſenſus ⁊ potẽtie ne pueniat ad ſẽſibile: aut
Terti⁹ modus q̃ demões pñt deludere ſenſus bumanos. qꝛ ipedit ſpẽs ſenſibilis ne pueniat ad ſẽſuȝ. Et vtroq̧
mõ põt fieri virtute demonis vt ſenſus nõ pcipiat qḋ
ſibi eſt pñto: ⁊ p hãc virtutẽ dr̃ demonẽ poſſe facere vt
boiem reddat inuiſibilẽ: qḋ tñ certũ eſt non eſſe. Et ſic
rñdet ad gloſam Rabani. Exoḋ. vij. ſup illud. Fecerũt
magi Pharaonis ⁊c. magi diabolicis figmẽtis ſpectã-
tiũ oculos illudebãt: vt res in ſua ſpẽ remanẽtes: alie
viderent. Et ad illud qḋ habet in itinerario Clemẽtis
de Nicheta ad Petrũ narrãte pſtigia Simonis. Vidim⁹
canes cãtare ⁊ imagines ãbulare. Et de ſocijs Vlyſſis
cõuerſis in beſtias p magnã illaȝ famoſiſſimã Circẽ. ⁊
de ſocijs Diomedis cõuerſis in volucres: de qbus hr̃.
xviij. de ciui. dei. c. xvj. Et de adducta ad pr̃em ſctĩ.
Macharium q̃ videbat a viro ⁊ adducentibus equa: a
Machario aũt mulier. Dicit ergo q̧ oĩa iſta facta ſunt
arte demonũ q cũ hec faciunt apparere de nouo ſpẽȝ
nõ dãt nec de nouo auferũt: ſed illã q̃ erat in phãtaſia
tã viuaciter ⁊ velociter obijciũt virtuti iterioꝛi phãta-
ſie: ⁊ imaginatiue: vt credat hõ ſe intuerſ rem exterio-
rẽ verã ſenſibilẽ. Quod ſi dicat ex philoſopho q̧ ſen-
ſus particularis circa ꝓpriũ obiectũ non errat. Rñdet
q̧ veꝝ eſt de natura ſua ſaluis tñ medijs. ſ. diſpoſitiõe
oꝛgani: medij ⁊ obiecti. Hec oĩa ille qui ſupꝛa. ⁊ Domi-
nus Ioan. de tur. crema. ſuper. c. epi. xxvj. q. v.

Queſtio TERTIA QVESTIVNCVLA EST: Si alijs
modis pter dictos: demones hoies fallant?
Ad quã reſpondet q̧ diabolus pter modos ſu-
Rñſio ad obiectionẽ perius adductos etiam duobus alijs modis innititur
homines decipere. Pꝛimo per apparẽtis veri vel bo-
ni deceptionẽ. Scḋo p ſomnioꝝ illuſionẽ. Pꝛimo qui-

dē ꝑ apparētis ꝟi vel boni deceptionē. Nā lȝ demões mēdaciſſimi: ſint ꝯſulētibꝰ tñ mētiri refugiūt: vt ſic dicētes ꝟitutē palliatā: occultēt eoꝝ inīqtateȝ ⁊ opionē generēt: ꝙ quaſi dij nō mētiant: ⁊ grauius opprimāt in vltimo credētes. Nā ipſi cū ſint optimi logici ꝑ oēs tredecim fallacias pbi ſciūt optimi paralogizādo hoīes fallere. Decepit. n. demō primā mulierē ſyllogizādo ꝑ fallaciā equocatōis huius nois morieminī. Nā deus dixerat: i quacūqȝ die comederitis morieminī: ſ. morte ſpūali ⁊ eterna. Et demō dicit Nequaq̄ morieminī: ſ. morte tpali ꝑ tūc. Hoc mō fallaciter qdā demon inclusus decipit regē. Māfredū i Apulia: q cū ſe diſponeret ad bellū ꝯ regē Karolū frācie: cōſuluit demonē incluſuȝ ſuū qd de bello ſuo ſibi eſſet futurū: Et rñdit demon. Nō nō ſuperabit gallus apulū. Nā modus eſt ēe nūc ꝙ qñ aliqs vult efficaciter negare aliqd: bis negatione replicat. Ideo. Māfredus ſe victurū credens acceſſit ad bellū: ⁊ ſupatus eſt a Karolo. Nā due negatiões faciunt vnā affirmationem. Sic etiaȝ aliū decepit cōſulenteȝ de aduentu inimicoꝝ ſuoꝝ: quos ſm reſpōſionem demonis credebat venturos ad ſe pacifice ad tractandum de pace. Dixerat. n. ſibi demon. Inimici enim tui venient ad te ſuauiter: in quo decepit ꝑ fallaciā etiā equocatiōis: cū ipſe acceperit ſuauiter pro benigne: ⁊ diabolus pro feſtināter. Alius etiam cōſulens Apollinē vt dicit Valerius. Si vadens ad inimicos caperet: vel rediret: Rñdit. Ibis redibis non morieris in bello: ⁊ fuit deceptus per fallaciam compoſitionis quia demon fecit punctum ad non. conſulens ad redibis: vnde quandoqȝ opoꝛtet verba diaboli interpretari per cōtrarium: ſicut accepi a Reue. domino meo Gundiſſaluo Ferrandis heredio Taraconenſi archipontifice nunc Vrbis gubernatore: viro ſanguine illuſtri: animiqȝ prudentia ⁊ vita exploratiſſimo: factum fuiſſe dexteritate ⁊ mira igenij hominis prom-

Duo modi pter tres ſupius adductos q̄bus etiam demones hoīes fallunt.

ꝑtitudine. Anno xpi. M. cccclxxviij. xvj. Kal. octobris a
dño magro Frãciſco de Toleto: poſtea Sixti põ. mari.
datario exin. epo. Couriceñ. Is. n. dilect⁹ a Duce Me-
diolãi ac Ianuẽſes oratoꝝ: reb⁹ iterea i Marte verſis ã
tẽtus ⁊ iuſſus ẽ ne gcꝙ nõ exploratũ prius ab eis: ſcri-
beret duci. Ipſe ꝟo ſolertia q̃ pollebat oculatiſſima:
ad vtrãqꝫ ptẽ: q̃ cõtingere poterãt cõſpicat⁹: cũ duce
prius cõuenerat: vt eius lr̃e: ꝑpoſtere ab eodẽ ⁊ ordie
hebreo legerent̃ obtẽta ĝ ſcribẽdi licẽtia: oſtẽſiſqꝫ ſe
natui lr̃is: miſit hãc iſra eplam: q̃ retrograde ſi legat̃:
ſpũm ⁊ rẽ Ianuẽſiũ oẽm duci oñdit. Poſtergatis aſſer
tiõib⁹ aſſerẽtiũ alr. Iſtos alit bonitas atqꝫ fides: nec in
uidia iſlãmat eoſdẽ: qdã ordinatis tramitib⁹ ſe guber-
nãt: nec ſeparãt volũtates eoꝝ. Nẽpe ꝑterite q̃õnis me
moria cumulata nõ diffidũt: ſꝫ ꝯfidũt ad iuicẽ. Nulla
fortuna aduerſari dẽt eis: ſꝫ diu nec pauco tp̃e durare
debẽt: qd clariſſime cõſtat auditu ꝓfecto ſuſceperunt
beneuolo voto legationẽ meã: nec nomẽ dñi mei mit-
tẽtis oderũt qeta amenitate nõ cupida ſub rapina vi-
uere delectatos. Vñ videſt me viſib⁹ claris ⁊ placidis
nõ ſctõ aliq̃ tumultu oĩꝫ terrigenaꝝ ⁊ forẽſiũ cet⁹ p̄ſen
tata cã regſitiõis mee piter ⁊ aduẽt⁹ ⁊c. Siĩis ẽ ille ver
ſus q Abel cõuenit recte: Gayn ꝟo oblĩq̃ ꝓlat⁹. Sacrũ
pigue dabo nec macrũ ſacrificabo. Demones ĝ nõ in
apto fallũt: nec pallã mẽtiunt̃. Sꝫ ſub chlamyde ꝟita
tis ⁊ bonitaꝭ ꝺcipiũt: aut ꝑ fallacias ſyllogiſticas: aut
ꝑ obiecta extrinſeca ꝯpoſita: aut ꝑ varias falſas appa
ritiões: ꝓphetias: reuelatiões: phantaſticas allocutio-
nes: aut falſigraphas ꝑſuaſiões imutãdo: vt diximus
virtutẽ phãtaſticã aut imaginariã. Propter ergo mul
tiplices modos deceptionũ fallatiaꝝ ⁊ potẽtiaꝝ ipoꝝ
Geñ.iij malignoꝝ ſpirituũ dicit ſcriptura. Geñ.iij. Sꝫ ⁊ ſpēs
erat callidior. i. ſcd̃m aliã trãſlationẽ ſapiẽtior cunctis
Lucc.xj. animãtib⁹ terre que creauerat deus: ⁊ chriſtus vocat
Iob. diabolũ fortem armatũ. Lucc.xj. Et Iob.xlj. Non eſt

potеſtas ſup terrā que cōparet͂ ei:z.xvj.q.ij.c.viſis. Diabolus h₃ mille nocēdi modos ⁊ artes. Et Paulus ad Ephe.vj. Non eſt nobis collutatio aduerſus carnē: ⁊ ſanguinem:ſ₃ aduerſus pricipes ⁊ ptātes:aduerſus mūdi rectores tēebrarū harū. Et apo.xij. Ve terre ⁊ mari:q2 deſcēdit diabol⁹ ad vos hñs irā magnā.i.ptātē. Scđo decipit ēt p ſōniorū illuſionē. Nā qñq₃ opatiōe demonū aliq̄ phātaſie dormiētibus apparēt:in qb⁹ aliq̄ eis reuelāt qñq₃ qdē q̄dā vera ſiue de ſpūalib⁹:ſic Aug. refert.xviij.de ciui.dei.q̄ qdā plbus quedā platonica dogmata cuidā in ſōnijs expoſuit qđ p opationē dīmonū. Augu.ſcđm dicit. Siue de corpalib⁹ pñtib⁹:vel futuris pcipue ijs cū qbus demones hñt aliqua pacta illicita:qb⁹ qñq₃ reuelat ea quorū ipſi cā ſunt:qñq₃ q̄daȝ quorū ſigna prenoſcūt:q̄ tñ hoibus ſunt occulta:qñq₃ immitunt ſōnia falſa ⁊ deceptoria ſicut p₃ p Gregoriū iiij.dialo.c.l.vbi dicit:q̄ cū qdā ſomnia vehementer attēderet:diabolus ei p ſomniū longa ſpacia vite promiſit:cūq₃ indirecte multas pecunias collegiſſet ad ſtipēdia longe vite:deceptus a demone repente defunctus eſt:intactas relinquēs male partas pecunias. Similiter ēt p₃ i illo de quo in vitis patrū legit̄:q̄ cū audiret miracula Moyſi cepit euȝ pferre xp̄o:⁊ de nocte diabolo apparente vidit chriſtū p ſomniū in choro hominum in veſtibus nigris:⁊ Moyſen in choro angelorū in veſtibus albis:pp quod ſōniū ille a fide receſſit:ſed poſtea illuminatus intellexit fallaciā:⁊ ad xp̄m reuerſus eſt. Tales igit̄ oēs reuelatiōes ſomniorū ⁊ reſpōſiones nō appetēde:ſed execrāde ⁊ nō credēde ſunt. Primo q2 frequēter falſa reuelāt: q2 ipſe diabolus mendax ē: ⁊ pater mendatij. Scđo q2 dato q̄ aliqñ vera reuelet: tñ ſemp intendit pditionē hoium:⁊ iō pluries vera dicit:vt hoies aſſuefaciat ad hoc vt ei credatur;⁊ ſic intēdit perducere ad aliquid humane ſaluti nociuuȝ. Hec ex Henrico de Aſſia ſuper Geneſim.

Paulus ad ephеſeos vj.

Apoc.xij.

Grego.

Diabolus eſt pater mendatij.

Queſtio

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Quare permittit deus vt hoies a demonibus inſi dient? Ad quā ſic rñdet ꝙ cū diuina prouidentia ordinare mouerit mala in bonū ꝛ bonū inferiorū ꝑ ſuperiora procuret: ꝛ ipſi angeli ſint medij inter deuꝫ ꝛ hoies: bonū hoiꝫ per angelos procurat: ꝛ hoc dupliciter. Directe inquātū homo reducit ad bonū ꝛ retrahitur a malo: ꝛ hoc fit ꝑ angelos bonos. Alio modo indirecte dū aliqs ꝑ impugnationē a cōtrario retrahit a malo ꝛ ꝓmouet ad bonū ꝛ hanc ꝓcurationē hñt facere mali angeli dati hoibus ad exercitiū deo ꝑmittēte. Hec Tho. in qōnib⁹ de demonib⁹. ꝛ in pria par. q. cxv.

Rñſio ad qōneꝫ. Bonū hoiꝫ ꝓcurat ꝑ āgelos dupliciter.

SEXTVM CAPVT EST DE temptatione hominum a demonibus. Circa quod ſex que ſtiuncule ſoluētur: quarum quelibet infra ſuo ordine declarabitur.

Queſtio

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si tēptat hoies ſit ꝓpriū officiū demonū? Ad quā prio vr rñdendū negatiue. Nā Geñ. xxii. ſcribitur: ꝙ deus tēptauit Abrahā de imolatione filij: ergo. Iteꝫ mūdus caro ꝛ homo tēptāt deū: hoiem atꝙ ſeipſuꝫ: ꝗ nō eſt propriū officiū demonū temptare? Ad hāc queſtionē reſpondet ꝙ tēptatiōis duplex eſt finis. Primus proximus. ſ. ſcientia ſiue experientia de aliquo quē tē ptamus. Nā cuiuſlibet temptātis intentio proprie eſt velle ſcire aliquid de tēptato. Et vlterior ꝛ alius finis bonus vel malus: qui qñꝙ queritur ex percepta ſcientia. Bonus quidem cū aliqs temptat aliqđ ſcire de ſciētia vľ virtute alteri⁹: vt eū promoueat ad dignitates. Malus qñ tēptat de aliquo ſcire aliqd: vt euꝫ decipiat vel ſubuertat: ꝛ hoc ꝓprie dicit qñ cupim⁹ de aliquo aliqđ ſcire vt eū decipiam⁹ vel ſubuertam⁹. Et qꝛ hoc eſt propriū diaboli ꝗ temptat vt nos decipiat: ideo per quandā antonomaſiā diabolus dr̄ temptator: ſcđꝫ illud. j. Theſa. iij. Ne forte temptauerit vos is ꝗ tēptat

Geñ. xxij.

Rñſio ad qōneꝫ. Duplex eſt finis tēptationis.

Prima ad Theſſalonic. iij.

glo.i.diabolus:cuiꝰ eſt offm̄ tēptare. Quātū ꝓo ad fi nē bonū::vt qs alteri bn̄ faciat ſic deus:angelꝰ boniꝰ: ⁊ ꝓi amici tēptāt. Si aūt loqmur quātū ad ꝑimū finē tētatiōis.ſ.velle ſcire ð aliq̄ aliqd:hoc ē duplr:vl' vult ſcire aliis:⁊ ſic deꝰ tēptare dr̄:vt ſciat.i.vt faciat alios ſcire:ſicut dr̄ Deut.xiij.Tēptat vos dn̄s deꝰ vr̄:vt palā fiat:vtrū diligatis eū.Quo tēptauit Abrahā:vt mūdo oñderet obedientiā eius.Et Thobiā ⁊ Iob:vt oñderet eoꝝ patiētiā:⁊ Philippū:vt oñderet eius fidei paruitatē.Io.vj.Vel tēptat vt ſciat ſibi:⁊ ſic qn̄qꝫ hō temptat deū cupiēs q̄ſi incertus experiri dei virtutē:ꝑtātē ꝓitatē:⁊ bonitatē:ſicut Iudas machabeus cuꝫ paucis iniens bellū ꝯ Bachidē copiis multis munitū tēptauit ꝑtātē diuinā:⁊ occiſus eſt.j.Macha.ix.Et Henricꝰ imperator tēptauit dei ſapientiā cū ſuſpectā hēret vxorē virginē ⁊ ſctām de adulterio:⁊ coegit eā nudis plantis ſup ferrū ignitū incedere:⁊ illa innocens illeſa euaſit:vt pꝫ in cronicis.Temptāt alij dei clementiā q petūt ſibi pctā dimitti iniurias aliis retinētes:⁊ ſic tēptātes deū maxie peccāt:cū agāt ꝯ virtutē religiōis:cuius ē de excellentia dei optie ⁊ certe ſentire.Et ſic pt accipi quō tē ptar̄:diuerſis diuerſimode attribuar̄.Nā tēptat deꝰ vt ſcire faciat tēptat hō vt cogſcat ⁊ ꝓmoueat tēptat diabolus vt ſciat ⁊ decipiat:tēptat hō malꝰ vt diaboli cooꝑator exiſtat:tēptāt mūdus ⁊ caro mām diabolo miniſtrātes.Quia tn̄ tēptare ꝓprie eſt de aliquo exprimētū ⁊ ſciētiā accipere ad decipiēdū.qð ꝓpriiſſimū ē diaboli ⁊ cooperantiū ei.Idcirco dr̄ ꝙ tēptare ꝑ quandaꝫ excellentiā angelis malis ꝯuenit:⁊ cooꝑatoribus coꝝ. Et ꝑ hec patet ad dubiū ſolutio.Hec Thomas pri.par. q.cxiiij.Et ſecunda ſecūde.queſtione.xcvij.

SECVNDA QVESTIVNCVLA EST. Ad quid pretēdit temptatio demonum:Ad quaꝫ reſpondetur:ꝙ temptatio demonuꝫ:ſiue calliditas cōtra hominem circa quinqꝫ laborat.

Deutero. no.xiij.

Pri.Ma. cha.ix.

Queſtio

Rñſio

Primo ad corrũpendũ fidẽ ſalutarẽ erroribus ſupſtitionibusq;. Scđo ad cõſeruādũ hoīez in illis. Tertio ad inducēdũ viā cõtrariā virtutibus. Quarto ad ꝯfirmādũ hoiez in ſuis iniqtatibus vt ſic finaliter pereat ⁊ dānet. Quinto vt homo patiat egritudinē ⁊ afflictiones vt ſic iraſcat ⁊ deũ offendat: vt habet in glo. c. poteſt fieri. de pe. diſt. j. hec Henri. de Aſſia ſuper Geñ.

Queſtio Reſpõſio ad pfectā rõnem tē ptatoris tria requi runtur.

TERTIA Queſtiũcula eſt. Quot ⁊ que ſunt tēptātes ⁊ inſidiātes hominibus? Ad quaz ſic reſpondet: q ad pfectā rõnē temptatoris tria requirunt. Primum q p temptationem dubiũ aliquod ignorātibus manifeſtet. Scđm q ſit intētum hoc ab eo qui tēptat. Tertiũ vt tēptator cognitionē huius rei velit accipere quaſi ab eo ignotā. Rõne primaꝝ duarũ ꝯditionuz cõpetit tēptare deo ſicut ptz in Abraā. Naz per imolationem filij manifeſtabat obedientia ⁊ fides Abrahe: ⁊ hāc manifeſtationē deꝰ itēdebat. Tertiuz tñ ibi defuit: q2 p tēptationē illā nõ accepit deus cognitionez quā prius nõ habuit. Alia eſt temptatio in qua ſalnat vnũ pdictoꝝ tm̃. ſ. manifeſtatio tēptati: ⁊ hoc modo dr̃ tēptare caro: mũdus ⁊ diabolus: q2 in ij s manifeſte cognoſcit virtus vel infirmitas eius qui tēptatur ſicut in bello cognoſcit virtus militis. Vnde impugnatio ipſius virtutis mētis a quocunq; ſit dicit tēptatio. Et hec impugnatio habet fieri dupliciter. Vno modo a pricipio intrinſeco ⁊ ſic tēptat caro. Alio modo a principio extrinſeco: ⁊ hoc dupliciter. Quia exterius principiuz vel impugnat per modum obiecti: ⁊ ſic eſt impugnatio a mũdo cuius rebus corda alliciũtur ad peccāduz. Vel illud principiũ impugnat p moduz agētis trahentis ad peccādũ: vel pſuadēdo: terrēdo: vel blādiēdo: ⁊ hoc modo dicit eſſe tēptatio a diabolo ⁊ a mēbris ſuis hominibꝰ malis: ⁊ ſic patet quomodo diuerſimode tēptare cõuenit deo: carni: mundo ⁊ diabolo ⁊ malis hominibus. Hec ex theologis.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. ſi tē/ptari a diabolo ⁊ ab alijs dcis tēptatoꝛib⁹ ſit appetēdū: Ad quā vī pꝛio rñdēdū affirmati/ue. Nā iacobi pꝛimo dī. Omne gaudiū exiſtimate fres mei cū in tēptatiōes varias incideritis. Itē illud i quo ꝟtus alicuius manifeſtaꝛ eſt appetēdū ſed tēptatiōib⁹ manifeſtaꝛ virtus bois: ⁊ ibi quodāmō ꝟtus refloꝛet: ergo. Sed in ꝯ̄ꝛiuꝫ eſt xp̄s q nos docet: oꝛemus a nobis tēptatio amoueaꝛ in oꝛone dñica dicētes. Et ne nos inducas in tēptationē. Itē Mat. xxvj. Vigilate ⁊ oꝛate vt nō intretis in tēptationē. Et. j. Coꝛinth. x. tēptatio vos nō appꝛehendat niſi humana. ſ. venialis: qꝛ ſine hac vita humana nō agiꝛ. Ad hoc rñdeꝛ ꝙ cū ꝑ ſe nihil appetaꝛ niſi illud qḋ nō hꝫ rōnem boni ⁊ finis: cū tēptatio hēat rōnē boni ⁊ finis ꝓpꝛie: ꝓpꝛie ⁊ ꝑ ſe appeti nō dꝫ. Quia vero tēptatio oꝛdinabilis eſt i finē ⁊ hoc pōt hr̄e rōnē boni. Oꝛdinatur aūt aliqd ad finē dupliciter. Vno mō per ſe: illḋ. ſ. qḋ de ſe hꝫ ducere in finē: ſicut medicina bene cōfecta ⁊ ſubiecto bene diſpoſito applicata ꝫm ſe in ſanitatē hꝫ ducere ꝑ ſe. Alio mō per accidens: illud. ſ. qḋ de ſe hꝫ ducere in aliū finē q̄ꝫ in finem illū: tñ ꝑ aliā cām ꝯcurrentē hꝫ ducere in finē intentū: ſicut ſi qs comederet venenū vt moꝛereꝛ: ⁊ ide cōtigat eū ſanari. Cum igiꝛ tēptatio ꝑ ſe oꝛdineꝛ ad ꝑditiones bois: ⁊ ad ſalutē nō oꝛdineꝛ niſi ꝑ accidēs per hoc. ſ. ꝙ vinciꝛ per auxiliū gr̄e diuine. Ideo ſimpl'r tēptari non eſt appetendū: ſed eſt appetendū ꝑ accidēs. ſ. tēptari ⁊ ſimul cū auxilio diuino vincere. Verūtamen qꝛ ꝑꝑ fragilitatē humanā victoꝛia eſt nimis dubia: tēptatio ſecurius ⁊ melius fugiꝛ q̄ꝫ queraꝛ. Ad argumentū dī ꝙ Iacobus hoꝛtabatur ad gaudiuꝫ de temptationibus: ſed ad patientiam per quam vincuntur temptatiōes. Nec patientia relucet niſi pꝛeſuppoſita victoꝛia. Ad ſecūdum patet reſponſio in coꝛpoꝛe queſtionis. Hec ex theologis.

[Margin notes: Queſtio. / obiectio Iaco. j. / Mat. xxvj. / j. Coꝛin. x. / Rñſio ad q̄ſtio. / Aliquid oꝛdinatur ad finem dupliciꝛ. / Rñſio ad obiectionem.]

Queſtio

QVINTA QVESTIVNCVLA EST. Quare demon dyabolus Euã nõ tẽptauit iteriori ſuggeſtione: ſed vocali locutione: ⁊ quare magis in ſpẽ ſerpentis: ꝙ ceterorum reptiliũ vel aialium? Ad quã ſic rñdetur: ꝙ cũ permittẽte deo diabolus hoiem temptare potuiſſet interiori ſuggeſtione ⁊ phãtaſtica pſuaſione permiſit tñ niſi vt tẽptaret perſuaſione ⁊ apparentia exteriori vocalis locutiõis vt ſic latentẽ ſue malicie cõditionẽ per linguã pderet: ⁊ ſe manifeſte ⁊ conuenienter pmis parẽtibus exhiberet. Et in ſpẽ ſerpẽtis magis ꝙ ceterorum reptiliũ vel aialiũ appere ⁊ loqui voluit: qꝛ inter oia genera ſerpẽtiũ virulẽtorum: vt dicit Albertus li. xxj. aialiũ. Serpẽs ẽ calidior ⁊ aſtutior: dicẽte ẽt ſcriptura. Sed ⁊ ſerpẽs erat calidior. i. prudentior ceteris animãtibus terre. Addebat ẽt ad prudentiam ⁊ maliciã ſerpẽtis qꝛ vt dicit Augu. xj. ſup Geñ. Diabolus ſerpentẽ illum impleuit: ⁊ ei ſpiritum ſuum cõmiſcuit. Hec ex Henrico de Aſſia ſuper Geneſim.

Rñſio ad qõnem

Albertus.

Augu. ſup Geñ.

Queſtio

SEXTA QVESTIVNCVLA EST. Quo ydiomate demon prios parẽtes eſt allocutus ⁊ qd fuit primũ ydioma: ⁊ ꝙ erit vltimũ i beatis ⁊ dãnatis poſt iudiciũ: ⁊ quo ydiomate deus in paradiſo terreſtri cũ primis parẽtibus loquebat? Ad quã rñdetur ꝙ demon voce ydiomatica hebrea exteriori: formata lingua corpis aialis ſerpẽtis locutꝰ eſt primis parẽtibus. Qd ydioma hebreũ primis parẽtibꝰ deus gratuite prio donauit ⁊ illd angelis bonis ⁊ malis q in ſtatu innocẽtie locuturi ⁊ inſtructuri erãt ⁊ hoies cum eis familiariter cõuerſaturi a principio impſſit. Quo ydiomate Adã noia aialibus ipoſuit. Nã cõſtat vt dicit Hieronymus ꝙ oia noia q̃ in Geneſi legunt a pricipio vſqꝫ ad diuiſionẽ linguarum eſſe noia hebraica: ⁊ hac lingua ẽt deus in paradiſo in ſubiecta creatura ambulãs primos parẽtes allocutus eſt: ⁊ ipſi exteriori ligua ibidem cũ deo ⁊ diabolo loquebantur: quo vtentur etiam

Rñſio

Hiero.

beati ꝛ damnati poſt iudicium: Quis beati poterūt ad inuicem linguis omnibus loqui: non autē dānati. Dicunt etiam Hieronymus cum Origene ꝙ experientia probatū fuit: infantem clauſum ꝛ a nutrice lege poſita:nō edoctū ,ꝓrupiſſe in primū verbū ydiomate hebreo. Lebem.i. panem: ꝛ yain.i. vinum. Herodotus tamen libro ſcḋo ponit ꝙ infans troianus mox natus: ꝛ clauſus a nulloꝙ inſtructus: ex ſe primum verbum prorupit lingua troiana:artos.i.panem.ynos.i.vinū hec Henricus ꝛ ſupra adducti. Hiero. Orige. Herodot⁹

SEPTIMVM CAPVT EST DE POTENtia ꝛ conditione ipſorum demonum. Circa qḋ quattuor queſtiuncule enucleabuntur:quarū quelibet ſuo ordine declarabitur. Queſtio Rñſio

PRIMA QVESTIVNCVLA EST:Si demones cognoſcunt futura: Ad quam ſic reſpondetur: ꝙ futurorum triplex eſt genus. Quedam habent cauſam determinatam ꝛ infallibilem vt ſunt illa que attenduntur circa motum corporum ſuperiorum in quibus eſt determinatio ꝛ omnis impedimenti remotio: ꝛ de talibus eſt concluſio prima: ꝙ demones cognoſcant talia futura in ſuis cauſis:cuiuſmodi ſunt ea que circa motum celi accidunt: vt ortus ꝛ occaſus: eclipſes: coniunctiones luminarium: que omnia multo melius cognoſcūt per ſpecies cauſarum innatas ꝙ aſtronomi per artem. Secundum genus futurorum eſt que habent cauſam determinatam: ſed tamē fallibilem aliquando: vt ſunt illa que ſunt ſm inferiorem naturam: que ideo habuit cauſam determinatam: quia nature intentio mouet determinate ad vnum. Ideo vero fallibilem quia multiplex poteſt occurrere impedimentum: vt pote ager ſeminatus ſi terra pinguis eſt ꝛ bona diſpoſitio corporum ſuperiorum afferet pinguem fructum. Et de talibus eſt ſecunda concluſio. Quod demones futura cogno- Triplex ē genus futurorum. Primum genus. Scḋm genus futurorum.

ſcūt nō oīno certitudinalr:ſʒ cognitione cōiecturali:⁊ hoc mō aſtrologus p̄dicit q̄dā futura que cōſequunt ex motibus celi in iſtis inferioꝛibus que tñ ipediri pñt pp defectū cauſaꝝ inferioꝝ:⁊ taliū cognitio tanto magis ad certitudinē accedit:quanto ad vnū effectū plures cauſe cōcurrentes cognoſcuntur:⁊ quanto virtus cauſe melius cognoſcitur. Vnde qꝛ demones ſubtiliſſimi ſunt:iō in talibus melius cognoſcunt. Tertium genus futuroꝛum eſt que habēt cauſam indeterminatā ⁊ fallibilem:ſicut dicuntur ea que ſunt ad vtrunlibet ſicut ſunt ea que dependent a voluntate noſtra que indeterminata eſt:quia poteſt ad oppoſita mouere. fallibilis etiam eſt:quia poſſunt volenti etiam pñcere:occurrere multa. Et de talib⁹ eſt tertia concluſio:ꝙ omnes non cognoſcunt talia:ſed ſolus deus. Prima futura poſſunt diuinare ⁊ p̄nunciare demones certo. Secunda non certitudinaliter. Tertio nullo modo:niſi ſolus deus:⁊ cui voluerit deus reuelare:a cuius actus vſurpatione:diuini vocantur:qui futuris p̄nunciādis intendunt. Quarta concluſio(quaſi coꝛolarium) eſt:quod licet demones ſciant futura primo modo nō eſt tamen eis danda fides:cum reuelant:quia intētio eoꝛum eſt ad fallendum:⁊ ſi qñꝗ dicunt vera:hoc faciūt vt aſſueſcant homines in alijs ad credendū. Non ergo diuinationibus eoꝛuʒ danda eſt fides. Hec Tho. ⁊ Bonauentura ⁊ dominus Iohan. Cardinalis ſuper. c. ſciendum. xxvj. q. iij. Quod ſi queratur qūo ſciunt demones quandoꝗ p̄ſentia reuelando qd nunc faciāt reges ⁊c. Reſpondet qꝛ demones non mouentur localiter ad cognitionem aliquā acquirendaʒ:ſed bene ad aliquid operandum in loco. Vnde demon ſicut nō indiget motu ad ſciendū ita nec moꝛa tpis ad motū localem. ideo ſtatim poteſt adeſſe applicando:ſe ⁊ reuelare:ſicut anima noſtra etiam ſtatim tranſit cogitando de gallia in Syriam. Tho. pri. par. q. cxiij.

Tertiū genus futuroꝛum.

SECUNDA QUESTIUNCULA EST. Sidemones cognoſcāt cogitatiões hoīm? Ad quaꝫ primo vꝫ rñdendū affirmatiiue. Nam vt dꝫ a Gregorio in moralib⁹. intellectus btõꝝ reſurgētiū intēdētes i vniuſcuiuſqꝫ intellectuū feliciū alioꝝ ſimul ⁊ cõſciētias eoꝝ penetrabūt. Sꝫ reſurgētes erunt ſimiles angelis. Mat. xxij. ergo ⁊ angeli boni ⁊ mali ſilr pñt. Reſpõdeo dicēdū ꝙ cogitatio hoīs dupliciter pt ſciri. Vno mõ indirecte ħ eſt i effectu: ⁊ hoc mõ nedū hoīes ⁊ angeli boni: ſꝫ demões etiā ſcire poſſunt cordiū cogitatiões: ⁊ tanto ſubtilius angeli boni ⁊ demones: quāto effectus hmõi fuerint magis occulti. Cognoſcitur etiā cogitatio interdū nõ ſolū p actū ⁊ effectuꝫ: aliquē exteriorē: puta locutionē vl' opationē: ſꝫ ēt p aliq̄ ſigna faciei: ⁊ mutationē vult⁹. Vel per ſigna aliq̄ corpis qđ quidē diuerſimode mouet̃ ſm diuerſitatē affectionū. Nā dꝫ Eccle. xiij. Cor hoīs imutat faciā eius. Et Iuuenalis. li. iij: Deprēdas animi tormēta latētis i egrotū facies. ⁊ Ouid. de arte amādi. Sepe tacēs vocē: ꝟba ꝙ vult⁹ hꝫ: ⁊ ħ ēt mõ hoīes cognoſcūt cogitatiões cordiū ſꝫ angeli: boni ⁊ mali tāto facili⁹. quāto ſubtili⁹ imutatiões occultas corpales ppēdūt. Et medici ēt aliquas affectiones cognoſcūt p pulſum puta ꝙ hõ triſtat̃ vel amet. Hāc aūt cognitionē. d. Bonauētu. vocat ꝯiecturalē: ⁊ ꝑꝫ hāc cognitionē idirectā vl' ꝯiecturalē vl' i effectū itelligit̃ dcm Aug. xij. ſup Gen̄. ad lrām: ꝙ angeli cognoſcūt cogitationes nr̃as nobis ēt iuitis. Itē libro de diuinatiõe igt. Demões hoīm diſpoſitiões nõ ſolū voce ꝓlatas: ve᷒ ēt cogitatiõe cõceptas: cū ſigna q̄dā i corpe ex aio exprimunt̃. tota facilitate pdiſcūt. ħ ille. Alio mõ pñt cognoſci cogitatiões directe: ꝓut ſunt in volūtate: ⁊ tūc ē ꝯcluſio ſcđa. Q. õnec demões nec āgeli nec hoīes cognoſcunt cogitationes: ſed ſolus deus. Probatur hoc primo ſic. Nam cum angeli ⁊ demones ex ſpeciebus inditis ⁊ innatis cognoſcant naturaliter

Queſtio
Obiectio
Grego.

Rñſio ad q̄õnem.
Cogitatio hominis dupliciter pt ſciri.

Eccle. xiij.
Iuuenalis
Ouidius.

Augu.

Idem.

volūtas p̄uo hoīs cū nullla re ꝯueniat ⁊ ꝗ̄ poſſit elici eiꝰ ſſilitudo: iō directe nec volūtates nec affectiōes volūtatū nec cogitatiōes ꝓut ſūt i itellectu p̄nt ab hoīe vł ab angelis bōis vel malis cognoſci: ſꝫ a ſolo deo: cui ſoli volūtas hoīs ſubiacet ⁊ ſolꝰ i ea opari p̄t: cū ſit eiꝰ pricipale obiectū ⁊ vltimꝰ finis. Propter h̄ dr̄ Hier. xvij. Prauū ē cor hoīs ⁊ iſcrutabile. qs cognoſcet illud: ego dn̄s ſcrutās cor ⁊ ꝓbās renes. Et prie. Corit. ij. Quis .n. ſcit hoīꝫ ꝗ̄ ſūt hoīs niſi ſpūs hoīs q i ip̄o ē: Que v̄ba ſic erpōit Ambroſiꝰ. Volūtates ⁊ ſecreta cordis qs hoīꝫ ſcit niſi ſpūs hoīs q i ip̄o ē. id ē niſi aīus ipſiꝰ ⁊ nō alteriꝰ. Manifeſtū ē. n. cogitatiōes n̄ras a nullo ſciri niſi ab aīo nr̄o. quē hic ſp̄m dič. Ita ⁊ ꝗ̄ dei ſūt. i. ſecreta ⁊ occulta dei: nemo p̄t ſcire niſi ſpūs: dei q i ip̄o ē. ⁊ eſt oñſio a minori. Et Augu. lib. de eccleſiaſticis dogmatibus dič. Internas cogitatiōes nr̄as diabolū nō videre certū ē. Facit ad hoc qđ dič dn̄s Bonauē. ꝙ ſicut deus volūtati rōnalis creature dedit dn̄iū ſiue arbitriū cui nulla potētia p̄ſidet niſi diuina: ſic eiꝰ potētie cognitiue dedit cōſciētie ſecretū cuiꝰ ſecreta ⁊ ꝓfunda nō penetret niſi diuina ſapia. Et iō nulla creatura aut hūana aut āgelica p̄t ꝯſciētie humane ſcire ſecreta: niſi p ſigna vel p ꝯiecturas vł niſi nouerit dei reuelatiōe: aut hoīs detectiōe ⁊ denūciatiōe. Hec Tho. i qōnibꝰ d̄ v̄itate ⁊ i pri. pte. q. lvij. ⁊. d. Bonauē. ⁊ dn̄s Ioh. de tur. cremata i. e. q̄dā loco. xxvj. q. iij. Dn̄s āt Herueus cū dn̄o Ioban. Scoto dn̄t ꝙ demones cognoſcūt cogitationes nr̄as q̄ītū ad ſubiectū obiectū ⁊ affectū ad quē iclināt: nō āt quātū ad finē: puta ſciūt qd cogitamꝰ ſꝫ ignorāt ad quē finē: cognoſcūt te cogitare feminā: ſꝫ ignorant an ad voluptatē vł ad aliū finē. Ad arg. Gregorij dđꝫ: ꝙ in reſurrectiōe pp claritatē corpis ⁊ ſubtilitatē coꝝ penetrabit mēs coꝝ quo ad quātitatē grē ⁊ glie: ſi āt quo ad cogitatiōes cordiū ⁊ ſic dꝫ de āgelis bōis ⁊ malis nūc vſq ad diem iudicij Hec ex ſupra adductis.

Hieremie. xvij. Pri. cor. ij. Ambro. Auguſt. Dn̄s. Bonauen: Dn̄s: Herueus. Ioban. Scotus. R̄ñſio ad obiectionē

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si de- Queſtio
mones facere pñt miracula? Ad quā3 videtur
prio rñdendū affirmatiue. Nā dicit Auguſti- Obiectō. j.
nus. lib. lxxxiij queſtionū. Plerūqꝫ artibus magicis ⁊ Auguſt.
demonū fiūt miracula ſimilia illis que fiunt p̄ ſeruos Obiectio
dei: vt patet ex valerio maximo lib. j. Rubrica de mi- ſecunda.
raculis. Item ſuſcitatio mortuorū miraculū eſt. diabo
lus autē fecit mediante phitoniſſa in ſuſcitatione Sa-
muelis vt patet. i. Reg. xxviij. Reſpondet ꝙ ſi miracu Rñſio ad qōnes.
lū accipiatur proprie prout eſt aliquid arduū inſolitū
ſupra facultatē totius nāe create ⁊ preter ſpē admirā-
tis apparens (vt dicit Aug.) Demones ſic miracula
facere non poſſunt nec aliqua creatura niſi ſolus de⁹. Miraculū
Si autem miraculu3 accipiat̄ cōmuniter pro eo quod accipit du
excedit facultatē ⁊ conſyderationē humanā. ſic demo pliciter.
nes poſſunt facere miracula que verius dicerentur mi
ra: inquantū homines illa ſic facta mirant̄: q3 coru3
facultatē ⁊ cognitione3 excedunt. Quāuis aūt opa de
monū que nobis miracula videntur ad verā rationē
miraculi nō ptingant: ſunt tamen qñqꝫ vere res. ſicut
magi Pharaonis p̄ virtutē: demonū veros ſerpentes
⁊ ranas fecerūt. ⁊ qñ ignis de celo cecidit in familiam
Iob ⁊ gregibus ⁊c. que fuerunt opa ſathane ⁊ phātaſ-
mata nō fuerūt vt dicit Augu. xx. de ci. dei. Ad primū
dī ꝙ illa ꝓprie dicunt̄ mira ⁊ nō miracula. Ad ſcōꝫ dī Rñſio ad
ꝙ phitoniſſa nō vidit Samuelē: ſed diabolum in ſpē ⁊ primā ob-
ſimilitudine Samuelis: quem phitoniſſa credidit Sa- iectione3.
muelē: ⁊ ideo ſuſcitatio non fuit vera: ſ3 phantaſtica. Ad ſcōam.
xho. in pri. par. q. cx. ⁊ Ioh. de tur. cre. xxvj. q. iij. c.
quodam loco.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. An ſi
cut dicit̄ de mulieribus de nocte equitantib⁹
cum diana vel cum Herodiade vxore philip Queſtio
pi: ſit ſic in re an ſit illuſio demonum. Ad quam vide-
tur primo reſpōdendum affirmatiue. Nā legit̄ de ar- Obiectio.

ebiſcpo Biſontino quē diabol⁹ vſq₃ Romā tulit. Sīr̄ dr̄
de Alberto magno a colonia Romā a demone ad di-
ſputādū adducto. Et d̄ bono angelo ſcribit. Dañ. xiiij.
Dañ. xiiij. q̄ tulit Abacbuc de iudea in Babylonē: in vertice ei⁹ ꝛ
vt portaret prandiū Danieli. R̄ñdetur q̄ ea que dicun
tur de diana ꝛ berodiade falſa ſunt. Primo q2 diana dea
R̄ñſio ad q̄ōnem. paganoꝝ in mundo boc: nec in alio reperitur: nec be-
rodias eſt in mūdo: cū qua dicunt ſe eqtare. Non enim
p̄mittit a deo q̄ talis que Iohā. baptiſtā fecit interfici:
exeat de inferno ad eqtandū. Itē falſum eſt q̄ dicūt ſe
equitare ſup quaſdā beſtias: q̄ quidē falſum eſt: nō. n.
in tā breui tp̄e realiter ꝛ corporalit̄ iſte beſtie tanta ter
raꝝ ſpacia poſſent trāſcurrere ꝛ tā ſilenter ambularet
nec viderent̄ comedere. Fit ergo illuſiōe demonū: qui
cū mētē cuiuſcūq₃ mulieris p̄ falſaꝫ credulitatē ſubiu-
gauerint. illico trāſformāt ſe in diuerſas ſpēs perſona
rū ꝛ ſilitudines ꝛ mētē quā captiuā tenent multiplicit̄
in ſomnis deludūt: modo triſtia: mō leta: modo cogni
tas: modo incognitas pſonas oñdendo. Et cū ſolus ſpi
R̄ñſio ad obiectionem. ritus boc patit̄ infidelis p̄mittit̄ ēt boc non ſoluꝫ in aīo
ſed in corpe euenire. Ad illa in oppoſitū dr̄: q̄ debe be
re pōt corpa ꝛ boies ſicut pꝫ in xp̄o dño a diabolo ī mō
tē excelſum ꝛ ſupra pinnaculū templi portato ſicut bt̄
Mat. iiij. ſicut ēt pꝫ qñq₃ de mulieribus arte demonū
ad ſuos amātes vel adulteros deportat. Sed illa facē
de diana ꝛ berodiade nō pōt: nec eſt ſimile: ideo conſe
quentia negāda. Io. Car. xxvj. q. iij. c. ſupra allegato.

OCTAVVM CAPVT EST DE POTENTIA
ꝛ ibecillitate demonū. Circa qd̄ quinq₃ q̄ſtiū
cule ſoluent̄: quaꝝ q̄libet iſra ſuo ordie ſoluet̄.

Queſtio PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Si dēmo-
nes aliq̄ arte nāli inuēta vel q̄ repiri poſſit cō
binatiōis v̄boꝝ caracterū: vl̄ virtū nālium rex
cogi poſſint ab boie vt intrēt aliquē locū puta ſtalā vl̄
lapideā imaginē ꝛ ibi fixe p̄maneāt ꝛ r̄ñſa poſcētibus

donet? Ad quã p̄rio vr̃ r̃ndendũ affirmatiue. Nã expe/ Rñſio ad
riẽtia(mater ſciar̃) vidicimus: ⁊ audiuimus aliq̃s ha/ qõnes per
buiſſe ⁊ hr̃e demones icluſos in fialis: ſtatuis: vt in ido/ ſex ꝯcluſio
lis tp̄e nr̃o: ⁊ idolatrar̃: ⁊ ab eiſdẽ coercitos vdiſſe rñſa/ nes.
petẽtibus. Ad hãc qõnẽ r̃ndendo ponunt̃ ſex ꝯcl'ones. Prima cõ/
Quar̃ p̄ria eſt ꝙ ps q̃ſiti negatiua eſt v̄a. Probat̃: q2 cluſio.
ſi eq̃lis nõ p̄ualet eq̃li: multo min⁹ põt p̄ualere iferioꝛ
ſupioꝛi: vel ifirmioꝛ potẽtioꝛi. Sed q̃libet hõ nãliter eſt
iferioꝛ ⁊ ifirmioꝛ oĩbus angelis ⁊ demonib⁹: imo ex di/
cto xp̄i: q minoꝛ eſt iter angelos maioꝛ eſt oĩ hoĩe: g̃ nõ
poterit hõ cõpellere vl' cohercere dmones ad igreſſuz
⁊ fixe alicubi ſtãdũ: ꝓpea dixit Iob. xlj. Nõ eſt ſup terrã
ptãs q̃ cõparet ei. ſ. diabolo. Itẽ ſi hõ nulla arte aut vi Iob. xlj.
v̄boꝛũ vel caracterũ aut herbar̃ vel lapidũ cõpellere
põt aliũ hoiem: vt aliquẽ locũ determinatũ itret ibiq̃
imobilr̃ ſtet ⁊ maneat donec licẽtiet̃: ꝙ magis deberet
poſſet fieri: cũ hõ ſit aĩal rõnale directe ſubiectuz. ſm
ſuã cõpoſitionẽ ⁊ cõditionẽ nãlẽ coꝛpoꝛibus celeſtib⁹ ⁊
elemẽtis: ⁊ cor̃ accidẽtibus. ſ. iſluxibus ⁊ imp̃ſſionib⁹
alteratiõibus ⁊ trãſmutatiõib⁹: ergo multo min⁹ põt
hõ diabolũ cõpellere. q directe ſm ſuã cõpoſitionẽ nõ
ſubijcit̃ corp̄ibus celeſtib⁹: nec cor̃ influxibus aut acci/
dentibus. Scđa ꝯcl'o. Si aliq̃n apd hoĩes eſt vel fuit ars
cogẽdi demones ſeu ſpũs malos v̄bis aut caracterib⁹ Scđa con/
aut alijs q̃buſcũq̃ rebus: illã nõ habuerũt a demoni/ cluſio.
bus. Hec ꝯcl'o ꝓbat̃ ſic. Quia nõ eſt veriſile ꝙ demo/
nes ſuperbiſſimi vellẽt hoĩes docere qũo poſſent i ſer/
uitutez hoĩum redigi: ⁊ ab eis captiuari: incarcerari:
includi vel expelli ꝓ libito hoĩs: qñ ⁊ vbi vellent. Ter/
tia cõcluſio. Si demones qñq̃ cõpellunt̃ vel cohercen/ Tertia cõ/
tur ad ingreſſum vel egreſſum v̄bis ⁊ caracterib⁹ ⁊c. cluſio.
hoc fit vel a ſomno deo vel ab angelis bonis. Vel etiã
forte demones inferioꝛes a ſupioꝛibus ⁊ potẽtioꝛibus
demones cõpellunt̃ ad hoc vel ad illud. Vel certe de/
mones quãdoq̃ fingunt ad hmõi per hoĩes ſe cõpelli:

cū tñ ſponte ⁊ libēter veniant vt credētes faciliꝰ ōppꝛi
Augu. mãt. Nã vt dicit Aug. Demones ob nihil aliud bñficiū
pſtãt niſi vt credētes occultiꝰ finalr̄ ꝑdãt. Quarta con
cluſio. Si eſt aut fuit vnq̄ȝ apō hoīes aliqua ars coher/
cēdi vel cōpellēdi demones exoꝛciſmis aut cōbinatiōe
ſeu adhibitiōe aliarū quarūcūqȝ reꝝ illa erat ⁊ eſt ſolū
miniſterialis reſpectu dei vel bonoꝝ ſpirituū: ita vȝ ꝙ
ex diuino pacto ſecreto quotiēs talis hō dixerit talem
exoꝛciſmū tali mō ⁊ intētiōe: aut cū talibꝰ cerimonijs:
cohereeant vel cōpellant ſpūs maligni ꝑ ipſum deuȝ
aut angelos eiꝰ poteſtatiue exoꝛciſta ſolū exñte ſuo mō
miniſtro. Quita ꝯcluſio: In xp̄iana religiōe credere eē
aliquã artē coercēdi demones aut aliquē exoꝛciſmuȝ
hēre efficaciã i expulſiōe ſeu cohercione illoꝝ: ſupſtitio
ſum ē. Pꝛobant: qꝛ nec in eccl'ia pꝛimitiua nec i eccle/
ſijs modernis. exoꝛciſmꝰ aliqs ꝓpꝛius ⁊ determinatꝰ
expellēdi demones ab obſeſſis hoībꝰ vel illos cōſtrigē
di: niſi apocriphe iuenit: ⁊ dubie. Quinimo ſaluatoꝛ
dixit Mat. xvij. Hoc genus. ſ. demonuȝ nō eijcit niſi ꝑ
Math. xvij. oſonē ⁊ ieiuniū. Cōcedit tñ q̄buſdã: ⁊ cōceſſum ē pec
liarit quadã coꝝ deuotiōe ⁊ oſone quas deus exaudit
vt tales ꝑ iuocationē nois dei ⁊ ſanctoꝛū: demones co
hereeãt: ⁊ expellãt. Sexta cōcluſio. Ars icludēdi demo
nes i imaginibꝰ vel ſialis de qua locutꝰ eſt Hermes nō
eſt ꝓpꝛie ars. ſȝ q̄dã cōſtitutio ſeu decretū: aut pactū ta
citū vel expꝛeſſum iter hoīes ꝑditos ⁊ demones diuini
honoꝛis cupidiſſimos: vȝ ꝙ ſi hō fideȝ firmã habuerit
ꝙ ſint dij vl' dij diuino honoꝛe collēdi potētes hoībꝰ ꝓ
deſſe ⁊ obeſſe: ⁊ cū tali fide hō fecerit aliquã imagineȝ
hois vel cuiuſcūqȝ aīalis ⁊ cōſecrauerit ipſaȝ talibus
v̄bis: caracteribꝰ ſeu figuris: ſuffumigatiōibꝰ aliq̄bus
⁊ vnctiōibꝰ ⁊c. tūc abſqȝ dubio aliqs ſpirituū tali con/
ſecratiōe completa intrabit illam imaginem: ⁊ ex ea
reſponſa dabit deceptis hominibus cōſulentibꝰ ipſuȝ
⁊ hanc inſtitutionem decretum demones quibuſdam

pditis hoibus p inſpirationē vel aliter quocūq; pateſe cerūt: ita q crederēt hoies ſe talē artē iueniſſe ⁊ ſic iſti tales: lege dei dimiſſa credētes ⁊ ſeruantes leges illas demonū: iuſto iudicio derelicti ſunt: ⁊ derelinquunt ⁊ ſiūt ſui diaboli: q vt ipſos i ſuo ſeruitio teneat ⁊ alios p ipſos alliciat: operat ſepiſſime ad vota taliū ſeruoꝝ ſuoꝝ quodcūq; voluerint. Propterea bñ dicebat Au. xxj. de ci. dei. c. vj. Demones vt alliciant ab hoib' ad inhabitādū alicubi prius eos a ſtultiſſima caliditate ſe ducūt: vel inſpirādo eoꝝ cordib' virus occultū: vel ēt fallacibus amicitijs apparēdo. eorūq; paucos diſcipulos ſuos faciūt plurimorum doctores. Neq;. n. potuit primū niſi illis docētibus diſci quod quiſq; demonuȝ appetat quid ve exhorreat aut quo numine iuuet vel cogat. hec ille. ⁊ cōcludit dñs Henricus. Nō ergo eum necromantice vel magice cōpellis aut in vinculis euȝ vt putas tenes. Sȝ hoc certū habe q ipe ſimulat ſe captū vt te capiat. Se vinctum vt te vinciat. Se tuo imperio ſubditū vt te ſibi ſubdat: a te incluſum. vt tibi finaliter cōcludat: fingit ſe tua arte vel lapidi vel imagini alligatū vt te funib' peccatoꝝ ligatū ad ifernū perducat. ⁊ p hec patet reſponſio ad primum argumentum. Hec Henricus de Aſſia ſuper Ceñ. Auguſt. Dñs Henricus.

SECUNDA QUESTIUNCULA EST. Si demones poſſunt expelli a corporibus obſeſſis virtute melodie aut lapidis vel herbarum. Ad quam videtur primo reſpondendum affirmati ue. Nam primi Reg xvj. dicitur: q cum Dauid pſalterium arripere ⁊ coram Saul pſalleret: ceſſabat diabolus ab eius vexatione. Itē in muſica Guidonis dicitur q ſunt quidam demones qui melodiā ſubſtinere non poſſunt. Itē Ioſephus de bello iudaico dicit. q in exercitu. Titi cum obſideret Hieruſalem erat quidaȝ qui per lapidem anuli demones expellebat a corporibus obſeſſis. Item Thobie. vj. dixit angelus Raphael Queſtio Obiectiō. j. Obiectio. ij. Obiectio. iij. Ioſephus. Thob. vj.

de iecoꝛe piſcis poſito ſup carbões: fum⁹ eius fugat oẽ gen⁹ dmonioꝛꝫ ſiue a viro ſiue a muliere. Et Salomonẽ dicit feciſſe exoꝛciſmos herbarꝫ ad dmones expellẽdos. Ad hãc q̃ſtionẽ reſpõdẽdo ponũtur tres ↄcluſiões

Reſponſio ad queſtionem: per tres cõcluſiones.

iuxta determiata p magiſtrꝫ Nicolaũ de lyra ſup primũ librũ Reg. xvj. c. Pꝛia ↄcluſio ẽ.

Pꝛia concluſio.

Nec melodia: nec herba: nec cuiuſcũqꝫ lapidis virt⁹ aut rei ſenſibilis ſubſtãtia: poteſt naturali virtute i demonẽ aliqd agere p qd̃ poſſit ad aliqd ↄpelli: nec p ↄſequẽs a coꝛpoꝛib⁹ obſeſſis expelli: aut ab ei⁹ vexatiõe excludere. Hec cõcluſio pbat ſic Null⁹ ſpũs ſeparat⁹ poteſt naturalr̃ pati a coꝛpoꝛe. Patet qꝛ agens pſtãti⁹ eſt paſſo: vt dicit Augu.

Auguſt.

Et phs i de aia. Sꝫ demõ eſt ſpũs ſeparat⁹ g̃ ſequit ꝙ nulla res ſenſibilis aut virt⁹ coꝛpoꝛalis directe vel i directe poteſt i demõib⁹: g̃ nec cõpellit ad aliqd. Hãc ↄcluſiõeꝫ ẽt ponit magr̃ Henric⁹ de Gandauo i quolibetis

Henric⁹ de Gandauo.

qui ita dicit. Nõ ẽ aliq̃ vis i lapidib⁹ aut herbis q̃ dmonẽ cogere poſſit: vel fugare vllo mõ: licet fingere poſſit demõ ſe cogi p herbas aut lapides aut carmia: hoc autẽ nullũ hoꝛꝫ facere poſſet niſi de⁹ ſupnaturalit̃ eis hmõi virtutẽ ididiſſet: quẽadmodũ ididit eã ſacramẽtis ⁊ v̾bis ſacramẽtalib⁹. Scda ↄcluſio.

Secunda cõcluſio.

Virt⁹ diuina poteſt imediate vel mediate: puta mediãtib⁹ ãgelis bonis: aut ſctis vel bõis viris agere i demões ⁊ eos ↄpellere ad aliqd agẽdũ. patet cõcluſio. Cuꝫ diuia virt⁹ ſit ſupioꝛ eis cui ſubiecta ẽ ois ptãs alia: poteſt i eos imediate vel mediãtibus bonis angelis aut ſctis vel bonis viris. Vnde diſcipli. lxxij. reuertebãtur cuꝫ gaudio ad chꝛiſtũ dicẽtes. Dñe etiã demonia ſubijciũtur nobis i noie tuo. Lu. x.

Luce. x.

Tertia ↄcluſio.

Tertia concluſio.

Melodia vl̾ aliqua res ſenſibilis pt vexationẽ mitigare: ita ꝙ per illa ſenſibilia a demõibus afflicti leui⁹ ferant. Hoc tñ non agẽdo in demonẽ: ſed i vexatũ a dmone. Pꝛobat: qꝛ ois cauſa limitate virtutis põt inducere effectũ intẽſioꝛẽ ⁊ minus intẽſuꝫ in magis ⁊ minus diſpoſita materia: naꝫ

actiones ſiūt in patiēte diſpoſito.ij.de aīa. Demon ꝟo
eſt limitate virtutis ergo itēſiorē vel minꝰ intēſaʒ igc/
tationē facit i hoīe: ſcḋʒ diuerſitatē diſpoſitoꝝ ad illaʒ
vexationē ſiue ad illud ad qḋ itēdit demon vexādo idu
cere: ꝙ i hoīe ꝯrie diſpoſitiōis: vt pote ſi aliqs ē diſpo
ſitꝰ ad paſſionē melācbolicā ꝙ̄ i illū hoīeʒ q hʒ ꝯriam
diſpoſitionē: ⁊ hoc qꝛ demones nō pn̄t mām corpalē:
ſcḋʒ ſuā volūtatē trāſmutare: ſʒ hoc faciūt mediātibꝰ
actiuis ⁊ paſſiuis corpalibꝰ: i ſuis.n.actiōibꝰ demōes
hoīes affligēdo aliqñ conſiderāt diſpoſitionē materie
corpalis. vñ dñr aliq lūatici. Mat.iiij.⁊ xvij. q ſcḋʒ va
riā diſpoſitionē lune affligunť a demōibꝰ ex diuina ꝑ
miſſiōe. Luna āt habet dñiū ſup humido: ⁊ ꝑ ꝯſequēs
ſup cerebrū qḋ qdē eſt magis aptū ſuſcipere actiones
demōis vno tꝑe ꝙ alio ſcḋm variū motū lune. Siľr ⁊
herbe vel melodie vel alie res ſenſibiles multum pn̄t
diſpoſitionē corporū imutare: ⁊ ex cōſequēti motꝰ ſen/
ſibilitatis. Pʒ de herbis: quaꝝ q̄dā iclināt hoīes ad tri
ſticiā: q̄dā ad gaudiū. De harmonia ēt pʒ.iiij. politico
rū. vbi vult phs ꝙ diuerſe harmonie ꝓuocāt diuerſas Phus.
paſſiōes i hoīe. Et Boe. dicit i muſica: ꝙ muſica valet Boetius.
ad curādū ifirmi. aliq̄s vľ alleuiādū: ⁊ ita pʒ ꝙ herbe
vel harmonie qñqꝫ pn̄t cauſare i hoīe aliq̄; diſpoſitio/
nē ꝯriā illi vexatiōi q̄ demon conať hoīem vexare: ⁊ ꝑ
cōſequēs pʒ ꝙ ꝑ tales res ſenſibiles cauſari p̄t diſpoſi
tio in corpe humano: ꝑ quā minus ſubdať actiōi dmo
niū: ⁊ ſic afflictio ab eo cauſata diminuiť ⁊ alleuiať. Itē
illud qḋ minuit ꝑceptionē afflictiōis diminuit ēt ⁊ al/
leuiat afflictionē. Melodia aūt minuit ꝑceptionē affli/
ctiōis cū attrahat ad ſe mētis intētionē: ⁊ ſic alleuiare
pōt afflictionē i hoīe a demone cauſatā. Demonē ꝟo
affligentē nō pōt expellere: vt dictū eſt. Ad primū ar-
gumētū dr̄ ꝙ Saul ꝑ melodiā virtute naturali leuius Rñſio ad
poterat ferre vexationē diaboli: ſed ꝑ eā demon nō re/ obiectio/
cedebat: ſʒ magis virtute diuina imediate vľ mediā- nē primā.

bus angelis fctis ex merito Dauid qui laudes diuinas in cythara ꝛ canebat pꝛo ſalute Saulis. Simile habeť iiij. Reg. iij. de Heliſeo. Ad ſcōm dicič ꝙ demones rece dunt ad melodiā: aut pp̄ ſanctitatē pulſantis: vt dictū eſt de Dauid: aut pp̄ maliciam eius vt pote ſi fiat ad h̄ vt p̄ hoc reuerētia deo debita demonibus tribuať: cuiuſmodi ſunt demones cupidi: ꝛ ſic recedūt nō coacti: ſed volūtarie vt tales hoīes in erroꝛe teneāt ꝛ i ſua ſeruitute: ꝙ maxie deſyderant. Ad tertiū ſilr dr̄ ꝙ ille in exercitu Titi expellebat demones arte magica. i. p̄ pacta cū demonibus inita tacita vel expſſa: q̄bus fingunt ſe expelli: vt hoīes in erroꝛe teneant. Fumus ēt iecoꝛis piſcis nō expulit demonē: ſed meritū oꝛonis Thobie ꝙ p̄ fumi odoꝛē deſignabať ꝛ virtute ſcti angeli Raphaelis. Et Salomon ſi fecit exoꝛciſmos tpe quo hēbat ſpm̄ dei: ſic virtute diuina demones repellebātur. Si vero tpe idolatrie ſue fecit: repellebantur: eis denſones arte magica: vt dictum eſt. Hec Ioānes de turre cremata de pe. di. j. c. voluiſſent. §. deniqꝫ vt perſpicue.

Ad ſcōm.

Ad tertiū.

Queſtio

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si faſcinatio infantiū ꝛ pueroꝝ a ſoꝛtilegeliis vetulis ſit opus naturale vł diabolicū? Ad quā ſic rn̄detur: ꝙ Auicenna poſuit cauſam faſcinationis foꝛe foꝛtē imaginationem aie. Naꝫ ſicut ambulans ſuper trabē in alto poſitā cadit de facili: qꝛ imaginatur caſuꝫ ex timoꝛe: ꝛ ad appenſionē ſolam aie caleſcit coꝛpus: vt pꝫ in cōcupiſcentibus ꝛ iratis: vel ēt infrigidať in timentibus: ꝛ qn̄qꝫ etiam imutať ex foꝛti appꝛehēſione ad aliquam egritudinē puta febrē vel lepꝛam: ita etiam aia vetule vehemēter affecta in maleuolentiā: hꝫ impꝛeſſionē nocumenti in aliquē maxime puerū: qui pp̄ coꝛpoꝛis teneritudinē eſt maxie ſuſceptibilis impꝛſſionuꝫ. Ex hoc ſequebať ſcōm Auicen. ꝙ materia coꝛpoꝛalis obediret ſubſtātie ſpirituali ad nutū. Sed cuꝫ ſupꝛadictum ſit ꝙ mā coꝛpoꝛalis ſolū ad motū localeꝫ ſpūali

Rn̄ſio
Auicenna
Foꝛtis imaginatio facit caſum.

ſubſtantie obediat: ad nutū autē ſoli deo. Ideo melius dicendū eſt ꝙ faſcinatio puerorum fit ex forti imaginatione aie vetule imutantis ſpūs corporis coniūcti: q̄ quidem imutatio ſpirituum maxime fit in oculis ad quos ſubtiliores ſpūs perueniūt. Oculi aūt inficiunt aerem continuū vſq; ad determinatū ſpaciū per quē modū ſpecula ſi fuerint noua ⁊ pura: ꝯtrahunt quādā impuritatē ex aſpectu mulieris menſtruate. vt dicit Ariſto. in li. de ſomno ⁊ vigilia. Sic ergo cū aia vetule fuerit cōmota vehemēter ad maleuolentiā: efficit ſcdm modū predictū aſpectus eius venenoſus ⁊ noxius: maxime pueris qui habent corpus tenerū ⁊ receptiuū impſſionis de facili. Poſſibile eſt ēt ꝙ ad hoc dei ꝑmiſſione cooperetur malignitas demonū: cum qbus vetule ſortilege aliqđ fedus hñt. Hec Tho. ij. cōtra gen. c. ciij. ⁊ p̄i. par. q. cxvij. ar. iij. ad ſcdm argumentum.

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Apparitiones ⁊ mirabiles factiōes: apparētes quādoq; circa corpora defunctorum: vt puta cōſeruatio corporum poſt mortē ab incineratione: ⁊ augmentum vnguiū: barbe: pillorū in mortuis: aut emanatio ſanguinis de corpe occiſi ad p̄ntiā occiſoris: qbus ſunt tribuēde: diuino miraculo: an nature vel demoni? Ad quam rñdens Auguſti. xxj. de ci. dei dicit: ꝙ apparitiones ⁊ factiones mirabiliū generaliter reduci debēt ad quatuor. ſ. ad deū: ad angelos ad demones: ad hoies ſanctos: vel ad eorum ſpiritus fieri etiā qñq; poſſunt per hoies demoniacos: vt per magos: ⁊ qñq; etiam fallaci ſubtilitate humana. Dñs autē Henricus de Aſſia ad hanc queſtiunculā rñdet ſic. De ſingulis miris ⁊ inſolitis veras reddere cās difficillimū eſt. Nā ſi felix dictus eſt iuxta poetā: q eorum que nāliter appent cās cognoſcere potuit: feliciſſimus dici certe poterit q eorum que ſupra nām apparent ⁊ apparuerunt: cās efficientes ⁊ finales diſcernere nouit. Poſſunt enim inquit idē: mira

Queſtio

Rñſio Augu. ad qōnem

Alia rñſio: que ē dñi henrici de aſſia

Augu. ⁊ inſolita circa corpa mortuoꝝ. ſubtilitate dmonũ ⁊ ꝑ
uerſoꝝ hoim aſtucia ꝓcurari. Sic. b. Augu. in. xiiij. de
ci. dei narrat de quodã q qñ voluit: ſe fecit p oia ſi
mortuo: qñq; ſimimum ceco hydropico vel claudo. Et
qñq; et qdã mira circa mortuoꝝ corpa ad nãles cãs re
ducibilia ſunt: ſicut ad illõ de cõſeruatiõe corpoꝝ a pu
trefactiõe poſt mortẽ rñdent aliq dicẽtes: ꝙ ꝟtus loci
vel ꝟtus vnguẽti aut rei alicuius corpi ipoſite põt eſſe
cã pſeruationis corpoꝝ ab incineratione: ⁊ ꝙ vngues
creſcãt barba ⁊ pili in mortuo cã põt eſſe nãlis. ſ. cõple
xio morientis in mã cuius põt poſt mortẽ iduci aliqua
forma impfecta de gñe vegetatiue viuẽtiũ. Aliq aũt ꝙ
corpus mortui iputrefactũ maneat: attribuũt diuino
miraculo. Nã deus ꝯſeruat qñq; corpa ſanctoꝝ impu
tribilia in teſtimoniũ ſingularis ſanctitatis ⁊ inocẽtie ⁊
integritatis mẽtis ⁊ corpis eoꝝ: vt ſic remaneãt corpa
eoꝝ remota a putrefactiõe ⁊ icineratiõe ⁊ vermiũ cõ-
minatiõe: ſiue corroſione: ſicut dũ viuerẽt integra fue
rũt a carnis corruptiõe: ſicut de co pꝫ de q ſcriptũ eſt.
Nõ dabis ſanctũ tuũ videre corruptionẽ. Aliqñ aliquo
rũ et corpa pſeruanẽ a deo icorrupta eo ꝙ tales mortui
ſunt in excõicatiõe. Nã vt qdã ferunt excõicatoꝝ corpa
nõ putreſcũt: ⁊ ponũt exẽplũ Karoli regis Vngarie añ
plres annos iterfecti: ⁊ ab Vrbano ſexto excõicati: ꝙ di-
cũt iõ adhuc integrũ remanẽre: vt. ſ. ſit argumẽtũ ali
quale ꝙ ille fuerit ver⁹ papa q ipm excõicauit. Aliqñ
et maloꝝ corpa ſubtilitate demonũ ꝯſeruanẽ incorru-
pta in deceptionẽ vt credaẽ hoc: merito vite taliũ: acci
dere: ⁊ ſic approbenẽ mala q fecerũt ꝓ bõis: ⁊ ſic indu
caẽ vulgus credelũ ad iuocationẽ ipſoꝝ: ſicut de qbuſ
dã mortuis malis viſuꝫ eſt: ꝙ diabolo operãte ad iuo-
cationẽ ipoꝝ vel ad tactũ corpoꝝ ſuoꝝ ceci fuerũt illu-
minati: claudi ãbulauerũt: ſurdi audierũt: ⁊ ifirmi de
variis lãguorib⁹ liberati ſunt: qnimo ⁊ mortui reſuſci
tati ſunt: Nã vt dcm e hec ⁊ ſilia realr diuino miraculo

⁊ ſophiſtice

⁊ ſophiſtice fieri ⁊ procurari poſſunt. Verūtamen omnia corpora qbuſcunq̄ de cauſis ab incineratione pſeruata ante reſurrectionem finalē in cinerem reſoluent: vt impleatur vniuerſalis dei ſnia Ade ⁊ toti eius poſteritati inflicta:q̄ dicit. In ſudore vultus tui veſceris pane tuo ⁊ i puluerē reuerteris. Geñ. iij. Ad illud aūt de effuſione cruoris ad preſentiam occiſoris de quo ſcribit Philoſophus li. de cōmixtione elementoꝝ: licet ſuperſtitioſe aliqui dicāt q̄ hoc fiat per deceptionē introductam ab hoīe vel demone: tñ ſi ita ſit ſemp vel vt in pluribus: magis videtur eſſe diuino miraculo aſcribēdum in horrorē ⁊ deteſtationem peccati q̄ʒ rō aliqua aliūde querenda: vt pʒ Geñ. iiij. de ſanguine Abel coram deo ſcaturiente ⁊ bulliente in vindictā homicide. Geñ. iiij.
Hec ex domino Henrico de Aſſia ſuper Geñ.

QVINTA QVESTIVNCVLA EST. Cū mirabiliū apparitiōes fieri poſſint ex cauſis: bonis ⁊ malis: vt nunc ſupra dictum eſt: queritur vnde ſumenda ſit diſcretio haruʒ ab illis? Ad quā reſpondet Auguſt. xxj. de ciui. dei dicens: q̄ miracula que fiunt a deo ſiue meritis ſanctorum: ſiue per homines adhuc in corpore cōſtitutos: ſiue per angelos: ſiue alijs modis: omnino a mortalibus incomprehenſibile eſt. Ideo in talibus quādoq̄ tam difficilis eſt diſcretio: q̄ haberi non poteſt ſatis ex conſideratione circūſtantiarum loci: temporis oportunitatis: modoruʒ faciendi qualitate factorum ⁊ finis. Vbi ex hoc ſupponitur q̄ mira ⁊ inſolita que tribus primis fiūt cauſis circa mortuos vel alias ad dei honorē ⁊ hominum ſalutem tendunt. Cetera vero que fiūt tribus cauſis vltimis perditionem inducunt ijs qui talibus ſine prouida diſcretione ſpirituū attendunt. Vnde Aug. li. vbi ſupra. c. x. dicit Miracula faciunt demones vt credātur dij. Sancti autem angeli ⁊ homines ea faciunt vt laudet deus. Hec ex domino Henrico de Aſſia ſuper Geñ.

Queſtio

Rñſio Auguſti.

Augu.

NONVM CAPVT EST DE DIVINATIO-
ne cõmercio ꝛ inuocatiõe demonũ. Circa qḋ
ſexdecim queſtiuncule ſoluent: quarũ queli-
bet infra ſuo ordine ſcrutabitur.

Queſtio PRIMA QVESTIVNCVLA EST: Si qſqꝫ
poſſit vaticinari futura ꝑ inuocationẽ demonũ
abſqꝫ pctõ? Rñdet ꝙ futura trib⁹ modis vati
Rñſio cinari põt ꝛ cognoſci. Vno mõ nãlit ex cãis ſuis deter
Futura tri minatis ꝛ certis vel ex cãis vt in plib⁹ ꝛ frequẽter agẽ-
b⁹ modis tibus: ꝛ taliũ nõ eſt diuinatio ſꝫ ꝑcognitio. Vñ ortus ſo
põt cogno lis cras vel cũ medic⁹ ꝑdicit futurã ſanitatẽ: ꝛ aſtrono-
ſci. mus futurã eclipſim vel pluuiã: vaticinatio nõ eſt: ſed
Primo. ꝑcognitio ex neceſſarijs cãis: vt frequentẽ agẽtib⁹. Scdo
Secũdo. mõ futura põt cognoſci dei reuelatiõe ꝛ hoc ẽt mõ fu-
turoꝝ ꝑcognitio nõ eſt diuinatio. Vñ ſi qs futura ꝯtin-
gẽtia deo reuelãte ꝓnũciat ipſe tũc nõ diuinat. i. qḋ di
uinũ eſt nõ facit: ſꝫ magis qḋ diuinuꝫ ẽ ſuſcipit. Tertio
Tertio. mõ põt cognoſci futura demonis idicatiõe: ꝛ reſpectu
hoꝝ eſt diuinatio. Nã vt dicit Aug. in li. de doctria xpia
Auguſt. na. diuinatio eſt vſurpatio ꝑcognoſcẽdi futura ex q̃dã
peſtifera ſocietate hoim ꝛ demonuꝫ: ꝛ h tertio mõ vti
diuinatiõe illicitũ eſt ꝛ ſemp pctm mortale. Qḋ ꝓbat
auctoritatib⁹ ꝛ rõnibus. Pmo auctoritate Deut. xviij.
Deuter. dicẽte. Nõ ſit q phitones cõſulat nec diuinos phitones
xviij. autẽ a phiton Apolline dicti ſunt q dicebat eſſe auctor
diuinãdi: vt dicit Iſidorus. Propterea. xxvj. q. v. c. q di
uinatiões dr. Qui diuinatiões expetũt ſub regula qn-
quẽnij iaceãt ſm gradus pnie diffinitos. Scdo probat
idẽ quatuor rõnib⁹. Primo rõne modi ſic. Ille q vſur-
pat mõ indebito ꝙ dei eſt deo nõ reuelãte mortalr pec
cat: ſed diuini h faciũt diuinitate ſe plenos ſimulãtes:
ſꝫ aſtutia quadã fraudulẽtie hoib⁹ futura cõiectantes:
ergo. Scdo rõne auxilij ſic. Si qs aſſumit auxiliũ demo
nũ ad aliqd cognoſcendũ vel faciẽdũ grauiter peccat:
ſꝫ ols diuinatio ex opatiõe demonũ ꝓuenit: vel qꝛ ex-

pꝛeſſe demones iuocant̃ ad futura manifeſtāda vel qꝛ demones ſe igerūt vanis īqſitiōibus futuroꝝ: vt mētes hoim iplicent vanitate: ꝗ. Tertio rōne pacti ſic. Si qs vtit̃ pacto tacito vel expꝰſſo cū dmonibꝰ grauiter. i. moꝛtalr̃ peccat. Sed diuinatio eſt hmōi qꝛ diuinatoꝛes vel offerūt ſacrificiū demoni: vel aſſumūt auxiliū demonū: ergo. Q̄ ſi arguat̃ cōtra ſic. Nō eſt illicitū neqꝫ moꝛtale qd xp̃s egit ⁊ fecit. Sed ipſe iterrogauit demonē qd ſibi nomē eſſet: qui r̃ndit Legio: ⁊ multi ſumus: vt habet̃ Mar. v. ⁊ Lu. viij. ergo licite qſqꝫ pōt cōſulere demones. Ad hoc r̄ndet Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xcv. ar. j. dicēs: ꝙ aliud eſt q̄rere aliqd a demone ⁊ aliud eſt īuocare demonē. Pꝛimū. n. ſ. q̄rere aliqd a dmone ſpōte occurrēte qn̄qꝫ lꝫ pp vtilitatē ꝓpꝛiā vel alioꝝ marie qn̄ virtute diuina pōt cōpelli ad dicenduꝫ v̄a: ſicut pꝫ de xp̃o vbi ſupꝛa: ⁊ in beato Martino ⁊ alijs ſanctis. Scd̄m v̄o. ſ. inuocare demonē ad cognitionē occultoꝝ acquirendā ab ipſo nunq̄ꝫ licet. vn̄ nunqꝫ lꝫ pp aliquā coꝛpalem vel tpalē vtilitatē puta inuentionē reꝝ perditarū quas diabolus ſcit ⁊ nouit: qs inuenit ab eodē exqrere vel eius auxilio in hmōi vti. Cuius rō eſt qꝛ nulla vtilitas tpalis pōt cōparari detrimento ſpiritualis ſalutis qd iminet ex inqſitione occultoꝝ per inuocationeꝫ demonū. hec Tho. vbi ſupꝛa. ⁊ Io. d turre cre. xxvj. q. v. c. Nec mirum ⁊ Ranerius titulo de diuinatione.

Obiectio
Rn̄ſio
Tho.

Aliud eſt q̄rere aliqd a demone ⁊ aliud inuocare demonem.

SECVNDA QVESTIVNCVLA Eſt. Quot ſunt gn̄a ⁊ ſpēs diuinationū qbꝰ iuocant̃ dmones: Ad quā r̄ndet̃ ꝙ triplex ē genꝰ vl̃ modꝰ diuinatiōis in gn̄ali. Pꝛimū genꝰ ē ꝙ fit p expꝰſſaꝫ vl̃ māifeſtā iuocationē demonū. Scd̄m ē ꝙ fit abſqꝫ expꝰſſa inuocatiōe dmonū p ſolā ꝯſiderationē diſpōnis vl̃ motꝰ alicuiꝰ rei. Tertiū eſt abſqꝫ expꝰſſa inuocatiōe demonuꝫ per pꝛopꝛiā opationem. ſ. dū aliquid facimus vt nobis aliqd occultū reuelet̃ ⁊ manifeſtet̃. Pꝛimū genus diuinationis ptinet ad necromāticos qd genus ſub ſe cōti-

Queſtio
Rn̄ſio.
Triplex ē genus diuinationis in gn̄ali.
Pꝛimū genus ſub ſe cōtinet. v. ſpecies.

net quatuor ſpēs ſiue modos. Prima ſpēs vocat̃ p̄ſtigiū quo opatiōe dmonū phātaſia ⁊ oculi hoīs ludificant̃ ⁊ illudūt̃ vt nō videāt qḋ verū ē: ſʒ credāt qḋ nō ē verū: vt fcm fuit i muliere q̄ ab oib⁹ vr̃ eq̄: ⁊ a ſctō Machario videbat̃ femia: p̄ſtigio v̄tute ei⁹ ſctitatis ſoluto: vt ſupra dictū ē. Scḋa ſpēs vocat̃ diuinatio p ſōnia puta cū i vigilia expſſe ad hoc demones iuocant̃ ⁊ cū eis i vigilia expſſa vel māifeſta pacta hñr. ⁊ ſic i ſōnis poſtea ex reuelatiōe demonū cauſat̃ i hoīb⁹ p̄cognitio aliquorū futurorū euētuū. Tertia ſpēs vocat̃ necromātia: q̄ quibuſdaʒ p̄catiōib⁹ adhibito ſanguine vident̃ reſuſcitari mortui ⁊ diuinare ⁊ ad iterrogata rn̄dere. ⁊ dr̃ necromantia a necros grece: latine mortu⁹: ⁊ mātia. i. diuinatio vt pʒ in illis q diuināt cū liguis aſini mortui. Quarta ſpēs vocat̃ diuiatio p phitonē. i. vētriloquū: vl̃ phitoniſſā. i. vētriloquā q̄ futura p̄nūciāt̃ p hoies viuos ſicͭ i arrepticijs pʒ. 1. Reg. xxviij. de Samuele. Quīta ſpēs fit p aliq̄s figuras vl̃ ſigna q̄ i reb⁹ inaiatis apparēt q̄ figure vl̃ ſigna ſi apparēt i aliq̄ corpe terreſtri puta in terra. i aq̄: in igne: vl̃ i ferro: aut lapide polito. Si i terra dr̃ geomātia. a geos grece: latie terra: ⁊ mātia qḋ ē diuinatio vt pʒ in illis q faciūt diuinatiōes cū liguis ⁊ mēbris hoīʒ ſuſpēſorū. Si i aere dr̃ aeromātia vt pʒ in illis q annotāt beſtias vt nō comedant̃ a lupis: vel qñ ex magno vēto diuināt pdimētū Si āt in aqua vocat̃ hidromātia. ab hidros grece: latie aqua: ⁊ mātia qḋ ē diuinatio: vt pʒ in illis q diuināt furta cū fiala vitrea aqua plēa vl̃ cū vrinali. Si āt i igne vocat̃ pyromātia a pyr grece: latine ignis: ⁊ mātia: vt pʒ in illis q diuināt p lignū viride ſcintiliās i igne: vl̃ in illis q nolūt p̄ ſtare ignē vicinis aliq̄b⁹ dieb⁹ hebdomade: mēſis vel anni. Si āt in viſcerib⁹ aut fibris vel inteſtinis aialium imolatorū in aris demonū: vocat̃ auruſpiciū: ⁊ exercētes talia vocant̃ auruſpices vel arioli. Si autē peritia mulierū fiāt aliq̄ ligature in dānū alicuius vel cōmo

dū vt i criſta galli: ⁊ rana vl' imagīe cere vocaꝫ maleſiciū. Scdꝫ genꝰ diuinatiōis ꝯtiet duas ſpēs vel modos. Pⁱa ſpēs ē p ſolā ꝯſyderationē diſpoſitiuꝰ ſitꝰ ⁊ motꝰ ſydeꝝ. ⁊ hic modꝰ ptiet ad aſtrologos: q ſi vtanꝫ cōſyderatiōe aſtroꝝ ad pcognoſcēdū futura ⁊ natalīu cōditiōes ex celeſtibꝰ corpibꝰ nāl'r: diuinatio eoꝝ nō erit illicita nec ſupſtitioſa. Si vō vtanꝫ ꝯſyderatiōe aſtroꝝ ad pcognoſcēdū futuros cāſes vel fortuitos euētus: aut ēt ad cognoſcēdū p certitudinē opa hoīs qđ ex vana ⁊ falſa opiniōe ,pcedit: erit diuinatio eoꝝ ſic illicita: qꝛ tūc opatio dēmōis ſe igerit: ⁊ imiſcet vt mētes hoīs iplicet vanitati ⁊ falſitati vt dic̄ Tho. ij. ij. q. xcv. ar. iij.

Scdꝫ genꝰ diuinatōis ꝯtinet ſub ſe duas ſpecies.

Pⁱma ſpecies.

Scdꝫ modꝰ vel ſpēs diuinatiōis ē p cōſyderationē motꝰ vel vocū auiū vel quorūcūqꝫ aīaliū ſiue p ſternutationes hoīs: ⁊ talis vocaꝫ auguriū: qđ dr̄ a garritu auiū ſicut auſpiciū ab inſpectiōe auiū: quoꝝ pⁱmū ptinet ad aures ſcdꝫ ad oculos. Auſpiciū fuit i Romulo ⁊ Remo qꝛ alter Romulus ꝯditā ciuitatē Romā vocauit noīe ſuo eo ꝙ victor ipſe duodecīꝫ: Remꝰ ſex vultures viderat. Garritꝰ vō fuit i vetula q̄ pⁱo die maij audiēs qnqes cātare mano cuculū credidit ſe iuuenē pulchrū ducturā i viꝝ.

Secunda ſpecies.

Tertiū genꝰ diuinatiōis ē qđ fit ex ꝯſyderatiōe eoꝝ q̄ eueniūt ex qbuſdā q̄ ab hoībus ſerioſe fiūt ad aliqd occultū igrēdū dū facimꝰ aliqd vt nobis aliqđ occultū māiſeſteꝫ: ⁊ h genꝰ vocaꝫ diuinatio p ſortes. ⁊ cōtiet ſub ſe tres ſpēs. Pⁱa ſpēs vocaꝫ chyromātia. i. diuinatio manus. Nā ex lineamētis manꝰ ꝯſyderatis fit diuinatio de occultis futuris. Scdā ſpēs vocaꝫ ſpatulamātia: ex qbuſdā figuris i ſpatulis alicuiꝰ aīalis apparētibus. Tertia ſpēs vocaꝫ geomātia q̄ fit ad aliqđ occultū iquirēdū p protractionē punctoꝝ vel p cōſyderationem figurarū que prouenīunt ex plumbo liquefacto in aqua proiecto ſeu ex quibuſdam cedulis ſcriptis vel non ſcriptis in occulto, repoſitis dum cōſyderatur quis quam cedulam accipiat: vel etiaꝫ ex taxil-

Tertiū genꝰ diuinatōis ſub ſe ꝯtinet tres ſpēs.

Pⁱa ſpēs.

Scdā ſpēs.

Tertia ſpēs.

lorum proiectione quis plura pũcta proijciat: vel etiã dũ ɔſiderat̃ q̃d aperiẽti librũ occurrat: q̃ oĩa ſortium nomẽ hñt ⁊ ſupſtitioſa ſunt ⁊ illicita: q2 cõſortio demonũ exercetur. ex Tho. vbi ſupra. ⁊ ex Ranerio de pſſis ordinis p̃dicato⁊ ⁊ vide. c. igit̃. xxvj. q. iij.

Queſtio

Rñſio ad q̃õnem

TERTIA QVESTIVNCVLA EST. Si ſit licitũ vti rebus nãlibus ad ſanitatez corpis acquirẽdã: Rñdet̃ ꝙ ſit res naturales adhibeãtur ad aliquos effect⁹ ad quos putant̃ virtutẽ naturalez habere: nõ eſt ſuperſtitioſum nec illicitũ. Si vero adiũgant̃ quedam alia puta ſigna aliqua vel caracteres vel nomina vel quecunq; alie obſeruationes: que manifeſtũ eſt naturalem efficaciã non habere: erit ſupſtitioſum ⁊ illicitum. Tho. vbi ſupra. arti. ij.

Queſtio

Rñſio ad q̃õnem

QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Si figure vel ſigna vl' caracteres pñt reb⁹ nãlib⁹ adhiberi ad effect⁹ aliquos iducẽdos: Rñdet̃ negatiue. Cuius rõ ẽ: q2 cũ tales caracteres: figure vl' ſigna ad nihil nãlr operent̃ eo ꝙ figura non eſt alicuius naturalis actiõis principiũ: tales figure vel imagines ex opatiõe demonũ effectũ hñt: vnde ſemp eſt illicitũ eas facere: q2 in talibus habent̃ pacta expreſſa vel tacita cũ demonib⁹: iõ. xxvj. q. ij. c. illos. hmõi reprobant̃ ⁊ Tho. vbi ſupra. in ſolu. ij. argumenti.

Queſtio

QVINTA QVESTIVNCVLA EST. An ad precognoſcenda aliqua futura fortunia vel infortunia: ſicut infirmitates vel ſanitates: vel hmõi: vt medici faciunt ſit licitum aliqua ſigna obſeruare: Rñdetur ꝙ ſiquis preſagiũ futuro⁊ ɔſyderet ex cauſa q̃ per ſigna expreſſa apparent nõ erit illicitũ: vt verbi gratia: ſicut ſi ſeruus timeat flagella vidẽs iraz dñi. ⁊ ſimiliter etiã eſſe poſſet ſi quis timeret nocumẽtum alicui puero: ex oculo faſcinante. A ſimili cauſe infirmitatum ex quibuſdam ſignis cognoſcunt̃. Et ideo medici talia ſigna licita ſeruant. ex quibus de ſanitate

Rñſio ad q̃õnem

vel infirmitate morte vel vita poſſunt licite iudicare. Tho. ij. ij. q. lxj. arti. iij.

SEXTA QVESTIVNCVLA EST. Si obſeruare tpa ad aliquid faciendū ſit licitū? Rñdet̄ p duos doctores. Primus ē dñs Petrus de tarā. Poſtea papa Innocētius quintus. iiij. ſcripto ſniarū di. xxxiij. arti. iiij. dicens: ꝙ obſeruātia tempoꝝ eſt triplex: Quedā eſt ſupſtitionis vel impietatis vt in illis q obſeruant tēpus coꝝ q ſubſunt libero arbitrio ⁊ inchoāt actiōes ſub tali ſigno celi ⁊ hmōi reprehēdunt̄. yſaie. xlvij. Stent ⁊ ſaluent te augures celi: qui cōtemplabant̄ ſydera ⁊ ſupputabāt menſes. Quedam eſt ſagacitatis ⁊ prouiſionis in illis qui obſeruāt qualitatez tēporis ad reꝝ abundātiā cōſequēdā ⁊ indigētiā excludendā. ⁊ hoc nec reprehendit̄ nec laudat̄. Eccl̄. xxxiij. Quare dies diē ſupat: ⁊ iteꝝ lux lucē: ⁊ annus annū a ſole. Quedā obſeruantia tēpoꝝ eſt pietatis ⁊ deuotionis in bonis xp̄ianis qui feſta obſeruāt in quibus iudicant magis eſſe vacandū deo ꝙ̄ in alijs diebus pp bñficia ſpecialiter die illo vel feſto exhibita. Apl's ad Ro. xiiij. Alius iudicat diē inter diē. Scd̄us doctor eſt dominus Alexan. de Ales. ij. par. ſūme. q. iij. ar. vj. dicens. ꝙ q̄dam occurrunt curſu naturali: ⁊ quedā curſu voluntario. primo ergo obſeruare tēpus ad faciendum aliquid quod cauſatur ex naturali complexiōe elemētorū ⁊ tpis non eſt peccatū: vnde ⁊ medici circa egritudines ſanandas: ⁊ circa medicinas dādas conſiderant motus corporum ſuperiorum: qd̄ qui non faciunt: aut motus celeſtium ignorant corporum: aromatarij nō medici cenſendi ſunt: obſeruare vero tempus in ijs q̄ libero arbitrio ſubduntur: eſt peccatum. Vnde ſuper illo verbo apl'i ad Gala. iiij. dies obſeruatis ⁊ menſes ⁊ tempa ⁊ annos glo. inculpat eos qui conſtellationes ſequuntur dicentes. Agam hoc menſe commercium quia iſta ſtella agit menſem. Non plantabo, hoc anno

Queſtio. Rñſio ad qōnem. Petrus de tarā. yſaie. xlvij. Eccle. xxxiij. Alexander de Ales. Apl'us ad Gal. iiij.

vineam q: biſertus eſt. Hec ex adductis.

Queſtio 3.

SEPTIMA QVESTIVNCVLA EST. An inueſtigare de rebus furtim ſubtractis p inſpectionē aſtrolabij ꝛ p iudiciuꝫ aſtroꝝ ſit pctm̄? Rn̄detur q inueſtigare quedā que ꝑprie ſequunt̄ immutationē aſtroꝝ: vt puta de calore ꝛ frigore: imbri ꝛ ſiccitate nō eſt pctm̄. Iudicare vero de his que ſubſunt libero arbitrio que nō ſunt ſubiecta legi aſtroꝝ eſt graue pctm̄: q: in talibus interuenit inuocatio demonuꝫ. Hec Alex. ij. par. ſumme. q. lij. arti. vj. q. iiij.

Rn̄ſio ad qōnem

Queſtio

OCTAVA QVESTIVNCVLA EST. An ſit licitū in collectiōibus herbaꝝ vel ꝓ quauis īfirmitate dicere aliq̄ carmina vl' aliq̄s ſcripturas ſup hoīes vel aīalia ponere: p̄ter ſymbolū ꝛ orōnē dn̄icam. Rn̄detur q nō lꝫ ſuper hoīes ꝛ aīalia aliqua ponere p̄ter ſymbolū ꝛ orōnē dn̄icam. Si vero aliqua ſupſtitioſa addant̄ graue pctm̄ eſt. Vnde ī decretis dꝛ xxvj. q. v. Non liceat xp̄ianis ꝛc. Nec in collectionibus herbaꝝ q̄ medicinales ſunt aliquas obſeruatiōes aut incātationes attendere: niſi tm̄ cuꝫ ſymbolo aut dn̄ica oratiōe vt tm̄ creator oīum. ſ. deus honoret̄. Scd̄o hoc idē probat̄ per hoc q dꝛ extra de ſortilegiis. c. ex tuaꝝ tenore. Vbi dꝛ q q̄dam p̄ſbyter cū quodā ad priuatuꝫ locū acceſſit: nō ea ītētione vt demoniū inuocaret: ſꝫ vt inſpectiōe aſtrolabij furtū cuiuſdā eccleſie poſſet recupare: q licet ex bono ʒelo ꝛ ſimplicitate facere ꝓponeret: tn̄ grauiſſimū fuit eius pctm̄. Hec Tho. ſecūda ſcd̄e. q. xcvj. arti. iiij. ꝛ Alex. ij. p. ſum. q. lij. ar. vj.

Rn̄ſio ad qōnem

Queſtio

NONA QVESTIVNCVLA EST. An ſuſpēdere diuina v̄ba ad collū ſit licitū? Rn̄det̄ q nō duplici rōne. Prima eſt: q: cū euangeliuꝫ quotidie in eccl'ia legat̄ ꝛ audiat̄: ſi v̄ba dei nō ꝓſunt in aure: qūo circa colla poſita p̄nt ſaluare? Scd̄a rō eſt: q: virtus euāgelij eſt in intellectu ꝛ nō in figuris: ergo melius ī corde poſita ꝓſunt q̄ circa collū ſuſpēſa. Vbi

Rn̄ſio ad qōnem

nota ꝙ in oībus ſcripturis ſuſpenſis tria ſunt cauēda ⁊ attendēda. Primum eſt quid ſit ꝙ ſcribit̃ vel profert̃: q2 ſi eſt aliqd ad inuocationē demonū pertinēs: manifeſte ſupſtitioſum ⁊ illicitū eſt. Scdo cauendū eſt ſi contineat ignota noīa ne ſub illis aliquid illicitum lateat. Vnde dicit Chryſo. ſup Mat. ꝙ pbariſeozū magnificātiuȝ fimbrias exēplo nunc multi aliqua noīa hebraica cōfingunt ⁊ ſcribunt ⁊ allegāt: que nō intelligentibus metuēda vident̃. Tertio videndū eſt ⁊ cauendū ne aliquid falſitatis cōtineat: q2 ſic eius effectus nō poſſet expectari a deo qui nō eſt teſtis falſitatis. Quarto ēt eſt cauendū ne cū verbis ſacris cōtineantur aliqua vana puta aliqui caracteres preter ſignuȝ crucis. Hec bea. Tho. ſecunda ſcđe. q. xcvj. arti. iiij.

In oīb9 ſcripturis ſuſpēſis tria ſunt cauēda ⁊ attendenda. Primum. Secūduȝ. Chryſo. Tertium. Quartū. cauēduȝ ⁊ attēdēduȝ preter illa tria.

DECIMA QVESTIVNCVLA EST. An reliqas ſanctozū portare ⁊ qualitercūꝙ tenere ſit licitū? Rñdetur ꝙ eadeȝ rō eſt de reliquijs ſanctoꝝ ⁊ de euāgelio vel de verbis diuinis: q2 ſi talia portent̃ ex fiducia dei ⁊ ſanctoꝝ quoꝝ ſunt reliquie. nō eſt illicitū. Si aūt circa hoc attenderet̃ aliqd aliō vanū puta ꝙ vas eſſet triāgulare aut aliqd hmōi ꝙ ptinet ad dei irreuerentiā ſanctoꝝ: ⁊ ſupſtitioſum eſt ⁊ illicitū vt dicit Tho. vbi ſupra imediate in ſolu. iij. argu.

Queſtio Rñſio ad qōnem

VNDECIMA QVESTIVNCVLA EST. An ſerpētes incātare vel aīalia incātationibus ſanare ſit licitū? Rñdet̃ ꝙ ſi incātationibus ſerpentū vel quozūcūꝙ aīaliū reſpectus habeat̃ ſolū ad verba ſacra ⁊ ad virtutē diuinā nō erit illicitū. Sȝ plerūꝙ incātationes tales hñt illicitas obſeruationes ⁊ p demones ſortiunt̃ effectū ⁊ pcipue in ſerpētibus q2 ſerpens fuit primū demonis inſtrm ad hoīem decipiendum. Hec Tho. vbi ſupra in ſol. ij. argu.

Queſtio Rñſio ad qōnem

DVODECIMA QVESTIVNCVLA EST. An iudiciū ferri candētis: vel aque bulliētis: ordinare ad alicuius peccati occulti inquiſi-

Queſtio Rñſio ad qōnem

tionē ſit licitū? Reſpondet̄ ꝙ non ⁊ hoc triplici ratiōe. Prima eſt: q2 ordinat̄ ad iudicanduȝ occulta q̄ diuino iudicio reſeruant̄. Scđa ratio eſt: q2 in talibus miraculū expectat̄: qđ diuina tēptatione non caret. Tertia rō eſt: q2 iure canonico reprobat̄. vnde. ij. q. v. ꝯſuluiſti in decreto Stephani pape. v. dī. Ferri candētis vel aq̄ feruētis ex aiatione ꝯfeſſionē extorq̄ri a quolibet: ſacri nō cēſent canones ⁊ qđ ſctōꝝ patrū documēto ſancitū nō eſt ſupſtitioſa adinuētione nō eſt p̄ſumēdū. Spontanea. n. cōfeſſiōe vel teſtiū approbatiōe publicata delicta habito p̄ oculis dei timore cōmiſſa ſūt regimi nſo iudicare. Occulta ꝟo ⁊ icognita illi ſūt relinquēda q ſolus nouit corda filioꝝ hoim ⁊ eiſdē rōnibꝰ vr̄ eſſe ꝓhibitū iudiciū duelloꝝ: vt dicit Tho. ij. ij. q. xcv. ar. viij.

Queſtio TERTIADECIMA q̄ſtiuncula eſt. Si pro acq̄ſitiōe ſcientiarū licitū ſit vti obſeruātijs artis notorie? Rn̄det̄ ꝙ quatuor ſunt vie p̄uenīēdi

Rn̄ſio. ad qōneȝ. apparēter vel exiſtēter ad ſingularū ſciarū exceſſum. Quaꝝ pria ē p̄ illumiatiōnē diuinā. Luce. xxj. Ego. n. dabo vobis os ⁊ ſapientiā. Et. j. ad Cor. xij. Alij qdē p̄

Luce. xxj. ſpm̄ ſmo ſapie ⁊c. ⁊ ſubdit̄ ibidē i fine. Hec āt oia operatur vnꝰ ⁊ idē ſpūs diuidēs ſingulis ꝓut vult. Scđa via eſt p̄ regularē eruditionē hūanā. ſ. vel a ſe ipſo īueniēdo vel ab alio addiſcendo Tertia via ē p̄ ſingularē demonis aſſiſtētiā ⁊ īfluētiā q̄ quoſdā mirabilr̄ inſpirare ſolet. Quarta via ē p̄ artē ſupſtitioſaȝ notoriā a demonibus inſidioſe cōfectā ⁊ hāc practicare illicitū eſt. Probatur tū primo q2 ars notoria vtit̄ q̄būſdam q̄ ſm ſe non habēt virtutē cauſandi ſcientiā ſicut inſpectiones quarundā figurarū ⁊ quorundā ſignoꝝ ⁊ verboꝝ quibus ſcilicet ſignis ⁊ verbis non vtitur ars notoria vt cauſis: ſed vt ſignis nō vt diuinitus inſtitutis: ſicut ſūt ſigna ſacramētalis: ſed vt ſignis ꝑtinentibus ad pacta quedā cū demonibus habita: vtit̄ etiā ars notoria q̄buſdā ſingularibꝰ obſeruātijs ⁊ carminibꝰ ⁊ orōnibus

ignotis ex pacto cū dmonū ꝯſtituti. Itē acqrere cognitionē futuroꝝ auxilio dmonū eſt pctm̄ pp ſocietatē cū eis initā: qđ i ꝓpoſito artis notoꝛie locū hȝ. Et dr̄ hec ars notoria q̄ſi p ea oīa fiāt nota. Hac aūt arte notoꝛia pmittēte dō diabol⁹ q̄nq̈ꝫ facere ꝯſueuit quoſdā i ſciētijs oīb⁹ vl' aliqb⁹ ſingul'r p̄cellētes vel apparētes atq̈ꝫ oīb⁹ vel aliqb⁹ hūano mō doctis ſtupēdos. Sȝ qđ hoc niſi vt finaliter tales ex ſupbia pereāt ⁊ alios varijs pſuadēdi modis eoꝝ falſa auctoꝛitate i fama ⁊ glīa caloꝛē hñtib⁹: ad interitū dānatōis pducāt: hec Henri. de Aſſia. ⁊ Tho. vbi ſupra. Talib⁹ igit̄ ſoꝛtilegis ⁊ diuinis aliter tarant̄ pene ſm̄ leges ⁊ aliter ſm̄ canones. Naȝ ſm̄ leges ſoꝛtilegi ⁊ diuini debēt decapitari ⁊ cōburi. C. de maleſi. null⁹ ⁊c. ⁊ l. nemo ⁊ l. culpa ſȝ ṽo canones ſi crimē eſt occultū: imponit̄ penitētia quadraginta dierū: vt ex̄ eo. c. j. Si āt pctm̄ eſt notoꝛiū: dȝ ei cōio denegari. ď ꝯſe. diſt. ij. pꝛo dilectiōe. Si fuerit clericus deponat̄. Si fuerit laic⁹ ⁊ noluerit ferre penā: excōicet̄: ⁊ hoc ſi criminal'r accuſet̄. De laicis āt dicēdū ē ſi ſunt ſerui verberib⁹ caſtigent̄. Si liberi: incarcerent̄. xxvj. q. v. ꝯ idoloꝝ. Epi aūt tales de ſua parrochia debent ꝓijcere ⁊ pñt turpiter decaluare. i. eoꝝ veſtes ante ⁊ retro ⁊ capillos ſcindere: infames etiam ſunt cēſendi. Hec. Io. theotonicus pꝛedicatoꝝ oꝛdinis in ſum. confeſſoꝝ. li. j. tit. xj. Et Alexan. ij. parte ſum. q. lij. art. v.

Soꝛtilegi ſȝ leges dñt decapitari ⁊ cōburi.

Soꝛtilegi q̄uo puniēdi ſunt ſm̄ canones.

QVARTADECIMA QVESTIVNcula ē. ſi pꝛeſtigijs ⁊ diuinatiōibus demonū cum eueniūt ſit credendū? Rñdet̄ q̄ non ratio eſt: quia demonis intentio eſt ad fallendum: ſed hoc maxime faciunt in diuinationibus. dicunt enim quandoq̈ꝫ ṽa vt aſſueſcant homines in alijs credere eis in quib⁹ poſtea decipiāt. Itē ſolus deus ſcire poteſt futura vel ille q ab ipſo accipit tāq̈ꝫ a ſpeculo eterno: queādmodū ē de angelis ⁊ ſanctis ꝓphetis. Sed p hanc viam nō accipiūt dmones: ḡ. Et lȝ dmones pp magnā expiētiā quā

Queſtio Rñſio ad q̄ōnem

bēt: multa cognoſcāt nālib⁹ ſignis ⁊ magna ſit ꝑſpicatas itellectus eoꝝ: nō ꝑp h tñ ſeqͭ ꝙ de certitudīe futuroꝝ euētuū ſit eis fides exhibēda: cū futuroꝝ cognitionē ñ habeāt niſi ꝯiecturalē ⁊ fallibilē. Quēadmodū igiͭ hoīb⁹ qb⁹ ꝑſumiͭ ꝙ falſa ſp dicere ꝯſueuerūt ñ eſt ꝑſtāda fides: ita ⁊ demonib⁹ ꝑp eoꝝ volūtatē ꝯtinue decipiēdi ⁊ obſcuritatē intellectus eoꝝ ex culpa nō eſt dāda eis fides. Iohā. de tur. cre. xxvj. q. v. c. Nec mirū.

Queſtio. QVINTADECIMA QVETSIVNcula ē. Si ſit licitū vti iudicio ſortiū ad aegrēdū ⁊ ſciendū aliquē euētū occultū: puta de electiōe ꝑlatoꝝ ⁊ māifeſtatiōe pctōꝝ occultoꝝ ⁊ adeptiōe dignitatū tpaliū: Rñdeͭ ⁊ prio ꝺ electiōe ꝑlatoꝝ dicēdo ꝙ nō

Rñſio ad qōnem. ſit licitū vti ſorte diuiſoria. Qꝺ ꝓbaͭ duplici rōne: Prima eſt: qꝛ tales electiōes ſpūſſcti inuocatiōe ⁊ iſpiratiōe fieri debēt ⁊ nō euētu ſortiū. Scḋa ē: qꝛ i vſu ſortiū pōt eſſe aiaꝝ periculū ꝑp maliciā hoim: ḡ ne fraudes cōmittanͭ in electiōibus prelatoꝝ: nō ſorte ſ3 ſpirituſſcti inuocatiōe ⁊ ſpiratiōe ⁊ vocū electiōe fieri debēt. S3 cōtra: ea que a ſctis facta in ſcripturis iueniuntur: nō videntur eſſe illicita. Sed tā in veteri ꝙ̃ i nouo teſtamēto ſancti inueniunͭ ſortibus vſi eſſe: qꝺ pꝫ Le

Pri. Regū xiiij. gitur. n. pri. Reg. xiiij. ꝙ Saul ſorte deꝑhēdit filiū ſuū Ionathā mel comediſſe. Et ione. j. ꝙ Ionas ſorte i ma

Ione. j. re electus eſt. Et Luce. j. etiaꝫ legiͭ ꝙ zacharias ſorte

Luce. j. exijt vt incēſum poneret. Et actu. j. etiā legitur ꝙ Ma

Actu. j. thias ſorte eſt ab apl'is in ꝑlatum. i. in aplm electus: ḡ videͭ ꝙ in electiōibus eccl'iaſticis ꝑlatoꝝ licituꝫ ſit vti ſortibus. Reſpondeͭ ꝙ donec veniret veritas in publico cōceſſe fuerūt ſortes in veteri teſtamēto: ⁊ in punitiōib⁹ ⁊ in electiōibus: ⁊ in his que ordinabanͭ. Vñ Beda ſuper actus apl'oꝝ. j. ſic ait. Hic. ſ. Mathias eligi

Beda. tur ſorte: nec a lege diſcrepet in qua ſūmus ſacerdos querebaͭ: qua querēdus erat verus ſacerdos. Vñ donec veniret veritas figura habuit exerceri: ⁊ ꝑpͭ hoc

electio Mathie ſorte facta eſt añ pẽthecoſten: i qua dabitꝰ ſpũſſctũs. Nõdũ eni ꝫ oĩno facta erat ꝟitatis publicatio: q2 nõdũ erat plenitudo ſpũſſci in eccleſia effuſa. Septẽ ãt diaconi poſtea nõ ſorte ſꝫ electiõe diſcipuloꝝ ſunt ordinati. vñ. Hiero. ſup illo ꝟbo allegato. Ione. j. in glo. dicit ꝙ Ionas fugitiuꝰ ſorte deprehẽdit: ⁊ Mathias ſorte eligit: nõ agit virtute ſortiũ ſꝫ volũtate dei q ſortes regebat icertas. Nõ ğ h exẽplo debemus vti ſortibus: q2 priuilegia paucoꝝ non pñt facere legẽ cõmunẽ. Silr Pharao ⁊ Nabuchodonoſor iudicio ſõnioꝝ futura cognouerũt: nõ tñ: iõ ſomnijs vbiqꝫ ẽ credẽdũ. Scdo in mãifeſtatiõe occultoꝝ pctõꝝ nõ ẽ licitũ vti iudicio ſortiũ p duellũ ⁊ p iudiciũ ferri cãdẽtis ⁊ aque feruẽtis: tũ q2 ordinant ad iudicãdũ occulta q̃ diuino iudicio ꝑſeruant ſeu reſeruant: tũ etiã q2 iudiciũ ſortiũ nõ eſt auctoritate diuina ſancitũ. vñ. ij. q. iiij. i. c. Cõſuluiſti decreto Stephani pape dr ferri cãdẽtis vel aq̃ feruẽtis examinatiõe ꝯfeſſionẽ extorqri a quolibꝫ: ſacri nõ cẽſent canones: ⁊ qd ſctõꝝ patrũ documẽto ſãcitũ nõ eſt: ſupſticioſa ad iuẽtiõe nõ eſt ꝑſumẽdũ: ſpontanea. n. ꝯfeſſiõe vel teſtiũ approbatiõe publicata dilicta habito p oculis dei timore ꝯmiſſa ſũt regimini nro iudicare. Occulta ꝟo ⁊ icognita illi ſunt relinquẽda q ſolus nouit corda filioꝝ hoĩm. Et cadẽ ratio videt eſſe de lege duelloꝝ niſi ꝙ plus accidit ad cõem rõnẽ ſortiũ iquãtũ nõ expectat ibi miraculoſus effectꝰ niſi ſorte qñ pugilles ſunt valde ipares virtute vel arte. Hec Tho. ſcda ſcde. q. xcv. ar. viij. Quãtũ vero ad adeptionẽ dignitatũ tpaliũ vel defenſionẽ eccl'iaꝝ ⁊ diſtributionẽ elemoſynaꝝ dr: ꝙ ſi neceſſitas imineat cũ debita reuerẽtia: licitũ eſt ſortibꝰ diuinũ iplorare auxiliũ: ⁊ prio in adeptiõe dignitatũ. Nã in ijs que ordinantur ad terrena diſponẽda plerũqꝫ hoĩes ſortibꝰ vtunt. vñ in figura huiꝰ Dauid legit (primi Reg. xvij.) cũ philiſteo ſinglare iniſſe certamẽ: qd ad rõnẽ ſortiũ plꝰac-

Auguſt. in j. d doctrina xpiana.

cedit: ꝙ ad iudiciũ ferri candētis vel aq̃ bulliētis: vt pꝫ ſupra. Scḋo licitũ ē vti ſortibꝰ in gubernatiōe vł defenſiōe eccłiaꝝ. Cũ.n.q̇dã ciuitas eēt obſeſſa: ⁊ clerꝰ dubitaret ꝙ deberēt fugere ⁊ ꝙ manere. Rñdit Aug. i epła ad honoratũ ſic dicēs. Si iter dei miſtros ſit diſceptatio ꝙ coꝝ pſecutiōis tpe maneāt ne fuga fiat oium: ⁊ ꝙ coꝝ fugiāt ne morte oium deſeratᷣ eccłia. Si hec diſceptatio alr̄ nō potuerit teriari: q̄ꝫtũ mihi vꝫ ꝙ maneāt ⁊ ꝙ fugiāt ſorte legēdi.i.eligēdi ſunt. Tertio licitũ ē vti ſortibꝰ in diſtributiōe elemoſynaꝝ. vñ Aug. in pͥo de doctrina xpiana ſic ait. Si tibi abūdaret aliq̇d qḋ oporteret dari ei ꝙ nō hr̄et nec duobꝰ dari potuiſſet. Si tibi occurrerēt duo: quoꝝ neuter aliũ idigētia: vel erga te neceſſitāte aliq̄ ſuparet: nihil iuſtiꝰ faceres ꝙ̄ vt ſorte legeres vł eligeres cui dādũ eēt qḋ dari vtriq̄ȝ nō poſſꝫ. Hec tho. ij. ij. q. xcv. ar. viij. Rō aūt q̄re in iſtis tribus actibꝰ ſupradictis ē licitũ vti ſortibꝰ: ē ad dirimēdũ dubitatiōes ⁊ p̄dictiōes hūanas. vñ Prouer. xviij. dꝫ. Cōtradictiones cōprimit ſors. Hec ex Ranerio piſano.

August. in epła ad honoratum.

Prouerbi. xviij.

Queſtio

Rñſio ad q̄ōneꝫ.

Apłs. j. ad cor. xj.

SEXTADECIMA QVESTIVNCVLA Eſt. Quare tria petã. ſ. ſortilegioꝝ: diuinationũ: icãtationũ ⁊ hmōi plus abūdāt i mulieribꝰ ꝙ̄ in viris? Rñdetᷣ ꝙ alr̄ fuit de doctrina dei ⁊ alr̄ de doctrina diaboli: q̄r doctrina dei deſcēdit a deo i xp̄m ⁊ a xp̄o in virũ ⁊ a viro i mulierē. Et hūc ordinē tāgit apłs pͥ. ad Cor. xj. dicēs. Ois viri caput xp̄s ē: caput āt mulieris vir: caput v̄o xp̄i deus. Ecōtra fuit i doctrina diaboli: q̄r ip̄e diabolꝰ pͥo trāſfudit eã i mulierē vt pote ꝙ̄ minꝰ hēat de ſenſu ⁊ diſcretiōe ſpūs: ⁊ p mulierē i virũ: ⁊ iō citiꝰ ⁊ frequētiꝰ hec p̄dicta petã inueniuntᷣ i ſexu muliebri ꝙ̄ virili. Hec alē. ij. p. ſum. q. liij. de ſor. ar. vj.

DECIMVM CAPVT EST DE CONCESſa ⁊ aſſidua contra homines demonum pugna. Circa quod ſex queſtiuncule ſoluentur: quarum quelibet infra ſuo ordine declarabitur.

PRIMA QVESTIVNCVLA EST. Quibus cōceſſa eſt maioꝛ ptās ſuper hoies: an malis ſpiritibus vel malis hoibus? Ad quā rñdetur ꝙ maioꝛ ptās pmiſſa eſt malis hoib⁹ ſup bonos ⁊ malos ꝙ̃ ſit pmiſſa dmonib⁹ ſup eoſdē. Que ↄclo ꝓbat̃ ratiōib⁹: ⁊ pꝛio ſic. Nā experiētia docuit ⁊ docet ꝙ deus pmiſit ⁊ adhuc pmittit tyrānos ⁊ alios iniq̄s hoies pꝛo arbitrio hoies bonos ⁊ optios affligē ⁊ moleſtare martyrijs: ⁊ tādē qñ ⁊ q̄uo voluerūt eos iterficere: ꝙ d cōi curſu nō ē ſic pmiſſuꝫ dmonib⁹ ſup hoies. Aliogn mortē aliquē pcipere eē i petō moꝛtali: ipſuꝫ iterficerēt: ſciētes hoies i moꝛtali culpa moꝛtuos eſſe dānatos. g. Itē ſcdo ſic: qꝛ hō pōt ſe magis cuſtodire ⁊ defendē ab inimico hoie ꝙ̃ ab inimico dmone: cū ille ſit hoſtis viſibilis ⁊ iſte iuiſibilis pp qd rōnabilr nō tāta ptās pmiſſa eſt dmonib⁹ ſup hoies: ꝙ̃ta hoib⁹ ſup eoſdē. Itē tertio qꝛ demō eſt piculoſioꝛ inimic⁹ hoi q̄ꝫ hō: eo ꝙ demō pncipalr appetit tollere bōa aīe. ſ. ſpūalia ⁊ moꝛalia ſine qb⁹ btitudo attigi nō pōt: hō ver⁹ inimic⁹ vt plīm q̄rit tollere bōa foꝛtune vel nāe: ⁊ g min⁹ ſunt timēdi hoies inimici ꝙ̃ dmones: qꝛ ⁊ ſi coꝛp⁹ occidē pñt: aīam tñ nō pñt occidere vt dmōes. Itē q̄rto ſic: qꝛ q̄ītū ad pñtē ſtatū mūdi: vl curſus hui⁹ tpis: ⁊ eoꝝ q̄ ſub ipſo ſunt: de⁹ ſic res admiſtrat liberas ⁊ illiberas: ꝙ eas ꝓpos mot⁹ hre ſinit: vt dic̄ Aug. Demōes āt ñ ſubſunt ſtatui currē ti hui⁹ mūdi cū ſint dānati: g ↄ hoies alteri⁹ ſtat⁹ ñ pñt oēm conatū exercē ↄ quos conari extreme ꝓvirib⁹ licitū eſt hoib⁹ cū ſint ābo eiuſdē ſtatus. h ex Hen. ſr Gen.

Queſtio

Rñſio ad qōnem

SECVNDA QVESTIVNCVLA coꝛrelaria eſt cui ↄceſſa eſt maioꝛ ptās ad affligēdos bonos: agēti nāli vl hoi libero? Ad quā rñdet ꝙ hoi agēti libero ſtatui vie ſubiecto. Nā crebꝛo legūtur hoies iuſti ab ipſis expoſiti agētib⁹ nālib⁹: vt igni: aq̄: veneno: beſtijs: qui tñ nō fuerūt leſi: ſicut pꝫ multiplr ex hiſtoꝛijs ſanctoꝝ: nā deo pmittente ⁊ actionē libere

Queſtio

Rñſio ad qōnem

agentiũ ipediente: plẽs hoĩes ⁊ martyres a varijs tor-mentoꝝ gn̄ibus necari nõ potuerunt ⁊ tñ in actiõe gla-dij ab agẽte libero oẽs itericrũt. Hec ex eo vbi ſup:a.

Queſtio TERTIA QVESTIVNCVLA CORRELA-ria eſt. quare actio afflictiua nãliter agentium ab agentibus liberis qñq₃ a deo fuit permiſſa

Rñſio ad qõnem qñq₃ impedita? Actio vero gladij ſemp in oẽs ſuũ ſor-tita eſt effectũ ⁊ nũq₃ ipedita. Ad quã ſic rñdet̃ ꝙ actio afflictiua nãlium agentiũ permiſſa qñq₃ fuit pp pctm eius q leſus eſt: vel eius cuius ipietate innocẽtes: igni: beſtijs: mari ⁊c. applicant̃: vel qꝛ ipſi digni nõ erãt mi raculo moneri: vł qꝛ iuſtũ erat vt eoꝝ malicia ꝯpleri p mitteret̃: ⁊ ſic ẽt meritũ creſceret martyrij i afflictis. Qñq₃ aũt taliũ actio ꝓhibita fuit pꝛio vt patiẽtes ap-parerent eẽ ꝟi ſerui dei cui᷒ oĩs nã obedit: q̃lnõ eſt iſtitu ta vt inocẽtes ledat: ſ₃ vt adiuuet: ſcdõ vt ẽt ſic oſtẽde-ret̃ ꝙ inocẽs nã: q̃tũ eſt de ſe: inocentẽ hoĩe₃ nõ ledit. De actiõe ꝟo gladij vibꝛata ab ipſis q̃re nunq̃₃ ꝓhibi-ta fuerit: tres cãe aſſignant̃. Pꝛia qꝛ gladius eſt inſtrm oꝛdinariũ ⁊ pꝛincipale executoꝛiũ iudiciarie ptãtis ad aiaduertẽdũ in facinoꝛoſos hoĩes: vt hꝛ̃. ff. de iur. om. iud. l. impiũ cuius executionẽ deus a q̃ eſt oĩs ptãs po tius ſemp decreuit exeq q̃₃ ipedire. Scdã: a deo gladi⁹ nunq̄ fuit ꝓhibitus qꝛ ꝓhibitio eius ꝓ miraculo non fuiſſet recepta: ſ₃ vel arbitrio pcuſſoꝛis iputata quaſi fingẽtis ſe nõ poſſe pcutere. Tertia qꝛ cũ apud gẽtiles famoſa q̃dã ſupſtitio eſſet ꝙ magi demonũ opatiõe fa cere cõſueuerũt gladios nõ ſcindere. Ideo rõnabiliter actio gladij a deo pꝛohiberi non debuit: ne illi in quos vibꝛatus fuiſſet: ſuſpecti de ſuperſtitionibus haberen-tur. Hec ex Henrico de Haſſia ſuper Geneſim.

Queſtio Rñſio ad qõnem QVARTA QVESTIVNCVLA EST. Quot ſunt ſpecies demonum homines ante ⁊ poſt iudiciũ toꝛquentiũ? Ad qua₃ ſic rñdet̃ ꝙ vſq₃ in diẽ iudicij due ſunt ſpẽs demonũ toꝛquentiũ: ⁊ inſi-diantium

alantius boibus. Aliq. n. ſunt alligati in bus nſi aeris medio: ꝙ tenebroſum eſt ⁊ caliginoſum: q nobis dati ſunt in miſteriū exercitatiōis nr̄e vſqꝫ in diē iudicij tē ptādo nos: nō tñ ſupra id qd̄ poſſumus: quo qdē aeris medio libēter nobiſcū morant̄ ꝙ pꝫ q2 frequēter legū tur petiuiſſe a xp̄o vt nō mitterent̄ in īfernū: ꝙ nō iō fa ciūt q̄ſi dū circa nos ſunt pena eoꝝ in aliquo minuat̄: nā vt dictū eſt demones quocūqꝫ vadūt: ſecū īfernū ⁊ ignē portāt: quo ſemꝑ ardēt: nō mālit er ⁊ actiōe corpa li. i. calefaciēdo: dīſiccādo ⁊c. q2 ſic oīa circa nos cōbure rēt: ſꝫ actiōe ⁊ motu ſpūali: ſꝫ iō malūt hic nobiſcū q̄ i inferno eē: q2 penale ſibi exiſtimāt eſſe in īferno: vbi ra rius: ieſſicaci⁹: ⁊ remoti⁹ ꝯ nos agere pn̄t: q̄ dū in hoc aere ꝓpinq nobis cōmorant̄. Alij dmones ſunt alligati in īferno ad torquēdū añ iudiciū ſolū aīas: poſt ꝯo iu diciū torquēdo cōpoſitū. i. aīam ⁊ corpus mō quo di ctū eſt ſupra pria decade. iij. capite. q̄ſtiūcula. v. Alij ⁊ tertij dmones ſunt in purgatorio q aſſiſtūt ibi: añ aīas irridēdo: ⁊ iſultādo eis de ſupplicijs ſuis vt dicit Tho. in. iiij. ſniaꝝ di. xxj. q. v. Nullā tñ hn̄t ptātem torquēdi aīas ibidē: cū fuerint in pn̄ti vita: eoꝝ victores. Alber tus aūt i. iiij. aſſignās cās q̄re dmones i purgatorio nō torqueāt aīas dicit: prio q2 nō fuit ꝯſenſus diabolo fa ctus i eis q peccauerūt venialr̄ tm̄: imo habitualr̄ deo ꝯſentire vn̄r. Et iō ſoli deo ⁊ iuſticie ei⁹ ſubdi dn̄t ⁊ non tortori diabolo. Itē ſcdō ꝓbat idē ſic: ſicut videmus in politijs ꝙ ali⁹ eſt puniēs filiū ⁊ ali⁹ furē vel hoſtē: ita dꝫ i diuinis eē: q2 nr̄a iuſticia exēplata ē a deo: ſꝫ ſup filiū pr̄ ponit̄ ſup hoſtē ponit̄ cōmiſſarius. ſic ḡ cū exiſtētes in purgatorio ſint filij dei: deus pr̄ dꝫ eos punire ⁊ nō demon. Nec ēt puniunt̄ ꝑ angelos bonos: q2 nō eſt ve riſile ꝙ angeli bōi cōciues ſuos tā vehemēter affligāt: imo viſitāt ⁊ cōfortāt vt dicit dn̄s Petrus de palude: ꝙ ſi dicat̄ ꝙ angel⁹ bon⁹ leſit. Iacob tangēs neruū femo ris eius qui ſtatim emarcuit. Gen̄. xxxij. Dicit̄ ꝙ illud

Albertus.

Petrus de palude.

fuit ad ꝯcupiſcētie refrenationē: ⁊ ſi ad grauē afflictio-nē vt dicit dñs Bonauē. i. iiij. ſniaꝝ di. ij. Et q2 iſta exer citatio ⁊ i purgatorio ⁊ i aere caliginoſo circa nos a de-monibus: ⁊ miſteriū bonoꝝ angeloꝝ in die iudicij ter-minabit. Ideo oēs ſpūs mali purgatorij ⁊ aeris caligi-noſi poſt diē iudicij cū hoibus malis ⁊ dānatis detru-dent in iferno: boni ꝟo cum eoꝝ angelis in paradiſo. Tho. p2i. p. q. lxv. ar. iiij. ad tertiū. ⁊ intra. q. adducti.

Queſtio — QVINTA QVESTIVNCVLA EST. Que ſunt cāe ꝙ demones ſic tēptēt: torqueāt ⁊ in-ſidient hoibus? Ad quā rñdet ꝙ qntuplex cā

Rñſio — eſt cur demones hoibus iſidient. Prima eſt eoꝝ mali-

Quinqꝫ ſunt cauſe ꝓꝑ q̄s demones ho minibꝰ inſidiantur. — tia: q2 cū odio deū hēant ex malicia ſua q̄runt auerte-re hoies a ſeruitio dei q̄tuꝫ pñt: ſicut is q inimicat ali-cui ⁊ odit: q̄rit auertere ab eiꝰ obediētia ⁊ reuerētia ſub ditos eius: ſic demones ex malitia q̄rūt auertere a ſer-uitio dei ſeruos eius ⁊ maxime ſanctiores ⁊ meliores.

Hierony. — Vñ Hieronymus ad Euſtochiū inquit. Non querit dia bolus hoies infideles: non eos: qui foris ſunt: ⁊ quoꝝ carnes rex in olla ſuccendit. Aſſuerus de eccleſia chri-ſti rapere feſtinat. Eſce eius ſm Abacbuc electe ſunt. Iob ſubuertere cupit: ⁊ deuorato Iuda ad cribrandos apoſtolos expetit libertatem. Et Iob. xl. cap̄. Eſca eius

Iob. xl. — electa ⁊ habet fiduciaꝫ ꝙ influat iordanis in os eius. i. ꝙ deuoret baptiſmo purgatos: q baptiſmꝰ habuit ori ginē in iordane. Et ꝓpea baptizati deſignant per ior-danem. Scd̄a eſt eoꝝ ſupbia reſpectu diuine ptātis quā vſurpare nitūtur: vt ſicut deus hꝫ bonos angelos ſibi miniſtrātes ⁊ aſſiſtētes in determinatis officijs ad ſalu tē hoium: ſic ⁊ demones in ipugnādo videant ſibi de-terminatos miniſtros hre ad ipugnationē hoiuꝫ. Pro ptērea dr̄ Iob penulti. Ipſe eſt rex ſup vniuerſos filios

Iob penul timo. — ſupbie. Exēplū i vitis patrū d̄ ſathana q viſus fuit a q̄-dā erigere rōnē a ſatellitibus ſuis demonijs inferioris gradus: de malis: ad q̄ induxerāt tēptatos per ipſos ⁊

illū q quēdā sanctū vir͂ in heremo cōmorātē: tētatum ab eo p plurimos ānos: ad ruinā tādē luxurie adduxe rat: multū ꝯmēdauit ꝛ honorauit. Tertia ē inuidia. Nā demones saluti hoīꝫ inuidētes, pfectū eoꝝ p tēptatiōes impedire nitunt̄. vñ dr̄ Sapie. ij. Inuidia āt diaboli mors itroiuit in orbē terrarū. Et. xvj. q. ij. c. visis. dr̄ de diabolo ꝙ dolet satis ꝛ erubescit charitatē quā i ce lis nequit hēre. i. conseruare: hoīes constātes ex lutea mā: i terris tenere: ꝛ q̄ ibi debēt ascēdere ꝙ ipe descē dit. Propterea Augu. de ci. dei dic̄. Nō tā Iuno vr̄ inui disse Rōanis q̄ demōes oī gn̄i hūano sedes iuidēt sem piternas: ꝛ lꝫ sciāt ꝙ ex dānatiōe hoīꝫ maloꝝ quos ex inuidia tēptāt: pena eoꝝ augeat̄: sicut ex icitatiōe ho minū ab angelis ad bonū gloria eoꝝ crescit nō tñ pp h̄ dimittūt hoīes tēptare siles iuido de quo narrat̄ ꝙ pe tierit sibi vnū oculū erui vt ꝓximo suo cui inuidebat: duo ocli eruerent̄. Dr̄. n. de quodā rege q̄ pollicit⁹ fue rit duob⁹. s. iuido ꝛ auaro se factuꝝ qcq̄d q̄s peterēt: ita tñ ꝙ q posterior peteret: duplū haberet. Et cū vterq̄ differret petere: alt̄ mot⁹ cupiditate dupli hōī hn̄di: ꝛ alter ne soci⁹ su⁹ pl⁹ q̄ ipe hēret: tādē pcepit iuido rex vt pri⁹ peteret: q petijt vt vn⁹ sibi ocul⁹ erueret̄: vt so ci⁹ suus duos amitteret: noluit. n. aliqd petere hōi ne soci⁹ duplū hēret. sic dmōes tēptāt ex iuidia hoīes lꝫ ñ ignorēt eoꝝ penā i futuro crescere ex hoīuꝫ dānatiōe. Quarta ē iusticia dī q̄ illis vtit̄ vt istrumēto ꝛ mistris ad hoīes puniēdos. sic i h̄ mūdo missus ē spūs mēdax ad puniēdū achab regē isrl̄ vt dr̄. iij. Reg. vlti. Sic̄ ꝛ i inferno eodē vtit̄ mō illis de⁹ ad iustitiā. Quita ē hoīꝫ pigritia: q̄r. s. pdiderūt coꝝ arma. nā pōit̄. iiij. pte i vi tis patrū: ꝙ cū senex qdā requireret abbatē senē cur a dmōib⁹ hoīes vexarent̄ ꝛ monachi: Rn̄dit senex qm̄ ar ma coꝝ pdiderūt. i. ꝟtutes: pēitētiā: hūilitatē obediē tiā ꝛ paupꝛtatē: hec Tho. p.ꝛ. p. q. cxiiij. ar. j. Et. d. An tonius archieps florētinus in prima parte summe.

Sapie. ij.

Aug. ō ci. dei.

SEXTA QVESTIVNCVLA EST. Si cuili
bet morienti ſp demones appant? Ad quá vſ
Queſtio. prio rñdēdū negatiue. Q2 aut apparerēt mo
riēti ſm formā ſbe eoꝝ in corpe: aut apparerēt in cor
pib⁹ aſſumptis. Si prio mō nō viderent. Oculus enim
Ocul⁹ cor corpalis ſpūalia abſoluta nō videt. Opȝ. n. ꝙ inter vi
palis ſpūa ſibile ⁊ videntē ſit ꝓportio ⁊ ꝯformitas. Si ꝟo appare
lia abſolu rēt in corpibus aſſumptis: ab oib⁹ viderent. Sȝ demō
ta non vi in corpe aſſūpto ab oib⁹ nō vr. vt pȝ. j. Reg. xxviij. de
det. phitoniſſa ⁊ diabolo Samuele ſene amicto pallio quē
videbat phitoniſſa. Saul ꝟo ⁊ duo ħui ei⁹ nō videbāt:
ſȝ audiebāt: ğ nllo mō pñt videri a moriētib⁹. Ad hāc
dubitationē rñdet ꝙ de lege cōi demones oib⁹ morie
Rñſio ad tib⁹ apparēt. Hec ꝯcluſio ꝓbat rōe: auctoritatib⁹ ⁊ exē
qōnem plis. Rōe ſic. Tho. pri. par. q. cxiij. ⁊. ij. ſniaꝝ di. xj. ar.
iiij. ⁊ ibidē Bonauē. Nā min⁹ ē ꝓn⁹ ⁊ ꝯtinu⁹ diabol⁹ ad
Bonauē. ꝑdēdū hoies ⁊ decipiēdū: q̄ȝ bon⁹ angel⁹ adiuuādū eū
⁊ cuſtodiēdū. Sȝ bon⁹ angelus nō religt hoiez ſuuādo
⁊ bonū ſuadēdo vſq; i finē mortis incluſiue ei apparē
do: aſſiſtēdo: auxiliādo ⁊ bonū ꝑſuadēdo: vt patȝ. iiij.
Reg. ſexto de rege Syrie ⁊ rege iſrael. Et i vitis patrū
de abbate Moyſe ⁊ abbate Iſidoro. ⁊ a Gregorio i ome
lia viceſime dñice trinitatis: ⁊ in dialogis ſuis: ğ ſilr ⁊
malus angelus. Scdo ꝓbat auctoritatib⁹. Et prio ſup
illud Gen. iij. Tu iſidiaberis calcaneo eius. dic glo. or
Gen. iij. dinaria. i. fini vite hois. Et Eccli. xxxix. dr. Sūt ſpūs q
Eccli. ad vidictā creati ſunt: ⁊ i furore ſuo cōfirmauerūt tor
xxxix. mēta ſua: ⁊ i tpe cōſūmatiōis effūdēt virtutē ⁊c. Quā
ſanct⁹ Vincētius ⁊ Hugo cardinalis de malis āgelis in
morte apparētib⁹ gloſant. Et Aug. ſup illud Pſal. lv.
Augu. Ipſi calcaneū meū obſeruabūt. dic ꝑ calcaneū q eſt fi
nis ⁊ extremitas hois verſ⁹ deorſuȝ itelligit finis vite
quē malign⁹ ſpūs ꝑcipue obſeruat: ⁊ ei iſidiat: ſciēs ꝙ
finalis lapſus dānatio ē q i eo decedit. Et Gregori⁹ pri
Gregori⁹. mo moraliū. ca. vij. dicit. Cū hoſtis nr̄ nec in exordio

actiõis ꝑcutit: nec in itinere actiõis interficit: tũc durio
res i fine laqueos tẽdit: ⁊ tãto ſollicit⁹ tũc iſidiat̃ ꝗtũ ſi
bi ſolũ remãſiſſe ad ↄ̃cipiẽdũ finẽ ↄſyderat. Vñ ⁊ Pſal.
Iniq̃tas calcanei mei circũdabit me. hec ille. Itẽ Gre.
ſup illõ Luce. xix. Circũdabũt te inimici tui vallo. dic̃ Pſalmi.
ſic Diabol⁹ i fine ad bonos ⁊ malos ẽt ⁊ ad xp̃m venit i Luce. xix.
cruce moriẽtẽ. Sʒ ad xp̃ʒ venit ⁊ nihil iuenit. Ioh. xiiij.
Venit. n. p̃ceps mũdi huius ⁊ i me nõ hʒ q̃cq̃: q̃r. n. Iohannis
hũc mortalẽ hoĩeʒ vidit: ſuũ aliq̃d iuenire i ipſo credi xiiij.
dit. Sed ſine vllo p̃ctõ a mũdi corruptiõe exijt: q̃ ſine
p̃ctõ i mũdũ itrauit. Ad bonos ẽt diabol⁹ venit: ⁊ ſuuʒ
aliq̃d i eis fuiſſe iuẽit: ſʒ tñ eos rap̃e neq̃t: q̃r xp̃s ꝓ eis
debitũ ſoluit. Venit ẽt ad reprobos ⁊ ſua m̃lta iuenit: ⁊
eos ad tartara rapit. hec ille. Et gl. ſup illõ Pſalmi. ix.
Inſidiat̃ q̃ſi leo i ſpelũca ſua. Dic̃ ꝙ loq̃t̃ pſalmiſta de
antixp̃o i vltimo mũdi: vel diabolo i vltimo vite. Iteʒ
Greg. ſup Lucã. xix. dic̃. Maligni ſp̃us aĩaʒ vndecũq̃ꝫ
anguſtãt: q̃ñ ei nõ ſolũ oꝑis: veꝝ ẽt locutiõis cogitatio Grego.
nis: iniq̃tates replicãt: vt q̃ p̃ri⁹ ſe dilatauit i ſcelere: ad
extremũ de oĩb⁹ anguſtet̃ i retributiõe. Et iteꝝ idẽ di-
cit Diabol⁹ tãto grauiores tẽptatiões igerit: quãto ma
gis peccatorẽ approp̃quare fini cõſpicit. Hec ille. Exẽ
plis ẽt idẽ pʒ: ⁊ p̃rio i vita ſancti Martini: cui morienti Grego.
apparuit diabol⁹ quẽ vidẽs dic̃. Quid hic aſtas cruẽ-
ta beſtia? Et btã v̉go Maria rogauit xp̃m vt i die obit⁹
ſui demones ei nõ occurrerẽt (lʒ tñ h̃ ſit apocriphũ)
Et i trãſitu bti Hieronymi recitat Cyrill⁹ ad Aug. de
Euſebio diſcipulo bti Hieronymi i fine vite clamante Cyrillus
fratrib⁹ aſſiſtentib⁹. O fr̃es adiuuate me ne ꝑeã: haud
nõ videtis demonũ agmina q̃ me debellare ⁊ ad tar-
tara ducere feſtinãt Et vt ad ſũmã. de iſidijs inſatiabi
lis homicide diaboli ↄ̃ hoĩeʒ i hãc p̃tẽ ↄcludã. Sciẽdũ
eſt ꝙ lucifero ab initio poſt caſuʒ vbi cognouit celeſtia
ſubſellia irreuocabil̃r amiſiſſe: iuidie dolore tact⁹ itri-
ſee⁹: ne vñ ipe eiectus fuerat hoĩeʒ aſcẽdere cõtigiſſet:

cepit aduerſus eũ: toto malignitatis ſpũ debacchar:
ita vt ne i morte ſolũ: ſʒ ꝛ i vita poſt mortẽ: totꝰ aduer/
ſus eũ virib⁹ moueat. Et qdẽ i vita i prios parẽtes ce/
pit prio ſeuire: qñ ſub lubrici ſerpẽtis tegmine: mulie
rẽ latẽter decepit: atqꝫ p eã virũ peccare fecit: qñ deũ
mẽdacẽ: ꝛ inuidũ ſignificauit: dicẽs. Neqq̃; moriemini:
ſcit. n deꝰ ꝙ q̃cũqꝫ hora de ligno vite comederitis: eri
tis ſicͤ dij: qñ ẽt ſibilo virulẽtie ſue corpa ꝓthoplauſto
rũ: ꝛ nr̃a q̃ i eis radicalr̃ erãt: carnis ſtimulis incendit:
atqꝫ infecit: dcide totiꝰ poſteritatis originẽ mille nocẽ/
Pythago/gorae di: milleqꝫ leti modis corrupit. In morte p̃terea hoies
vexare nõ ceſſat. Nã ipſe calcaneũ eiꝰ obſeruat: ſedet in
abſcõdito quaſi leo in ſpelunca ſua. vt quẽq̃; deuoret:
vt interficiat innocẽtem. Quinimo ꝛ poſt mortẽ i cor/
pora deſeuit humana. Fertur. n. a Pythagora: deinde
ab Ouidio ꝛ Iſidoro: ꝙ nã vel arte demonis: vel forte
inimicitia a deo (teſte ſcriptura) poſita iter ſpẽtẽ ꝛ ſe
mẽ hoiʒ: ꝺ medulla hois: mortui q̃ i ſede veneris ꝛ ſpi
na dorſi eſt ſerpẽs gñat: q cerebro deuorato p oculos
erit: reliquã ptẽ corpis depaſturꝰ. Ad argumẽtũ ãt in
frõte. q. factũ duplr̃ rñdet. Prio ꝙ apparitões ꝺmonũ
morietibꝰ ſũt imaginarie: formãt. n. demones mouẽ
do hũores ꝛ ſanguinẽ aliq̃s imagies rep̃ſentãtes eos:
qꝺ ãt vr̃ imagiarie nõ apparet niſi illis qbus ſit viſio:
vt pʒ i ꝓphetis: iõ ꝛ ſic põt eſſe in demonũ apparitio/
nibꝰ. Dr̃ ſcðo ꝙ qꝛ ſilr̃ʒ ptãtẽ hñt demões ꝛ boni ãgeli
ſup corpa ab eis aſſũpta: quã hñt ſup corpora ꝓpria
glorificata aie btõꝝ: in quaꝝ ptãte erit ꝙ corpora coꝝ
videant vel nõ: ꝛ ab vno vel a pluribꝰ i parua vel ma
gna diſtãtia: ita ꝙ ois actio corporis erit in ptãte aie.
Alias. n. corpus glĩoſuʒ nõ eſſet inſtrumẽtũ ſũme obe
diẽs pricipali agẽti. ſ. aie. Sic ſilr̃ dicimus ꝛ de demõi/
bus ꝛ angelis bonis: ꝙ i coꝝ ptãte eſt in corpibꝰ aſſum
ptis apparere vel nõ: vel vni vel plibꝰ: diſtãter vel ꝓ
pe. Hec Tho. elicitiue in. iiij. ſen. di. xliiij. q. ij. Pʒ hoc